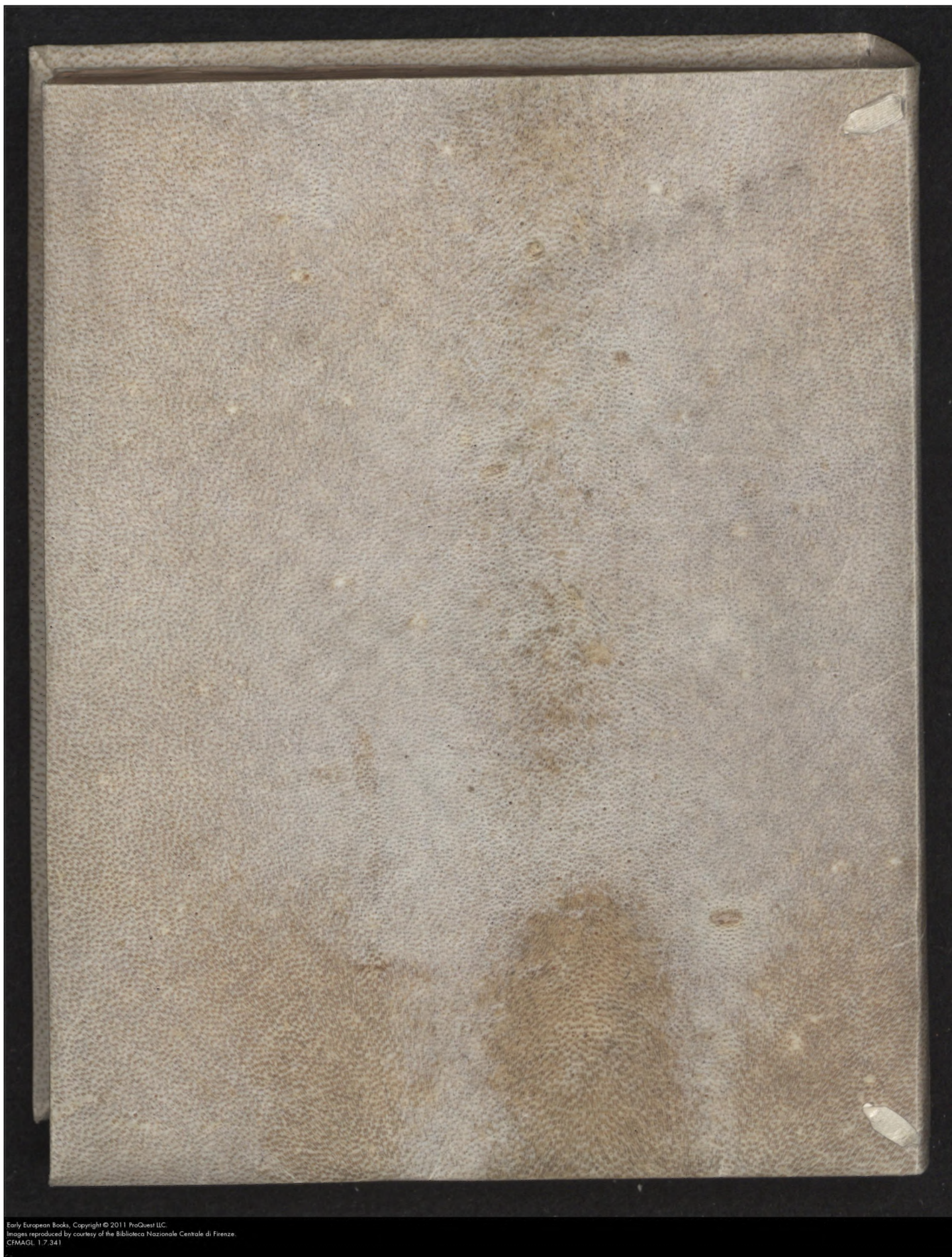

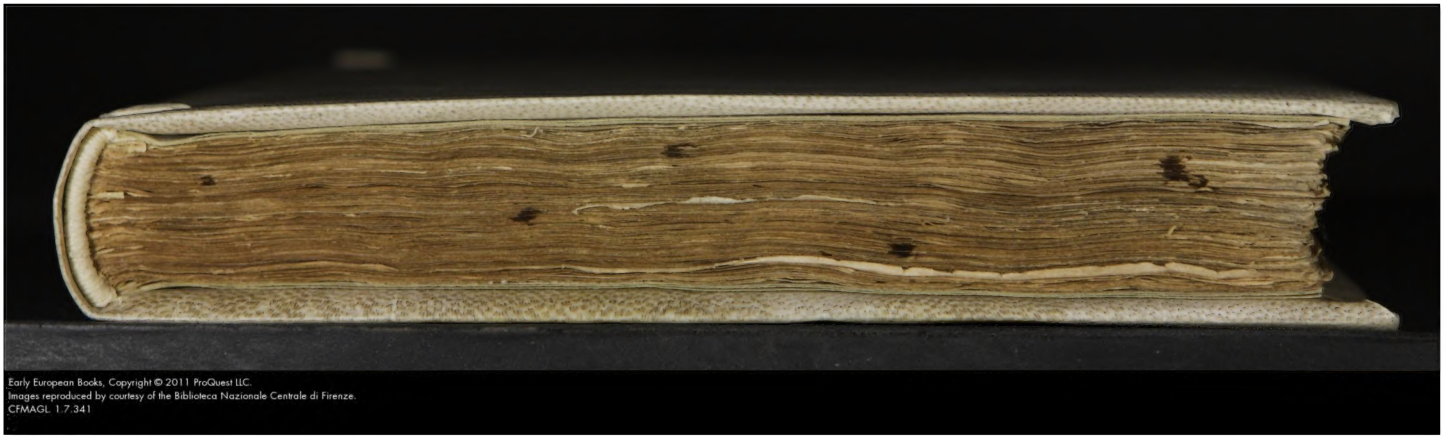

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.341

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.341

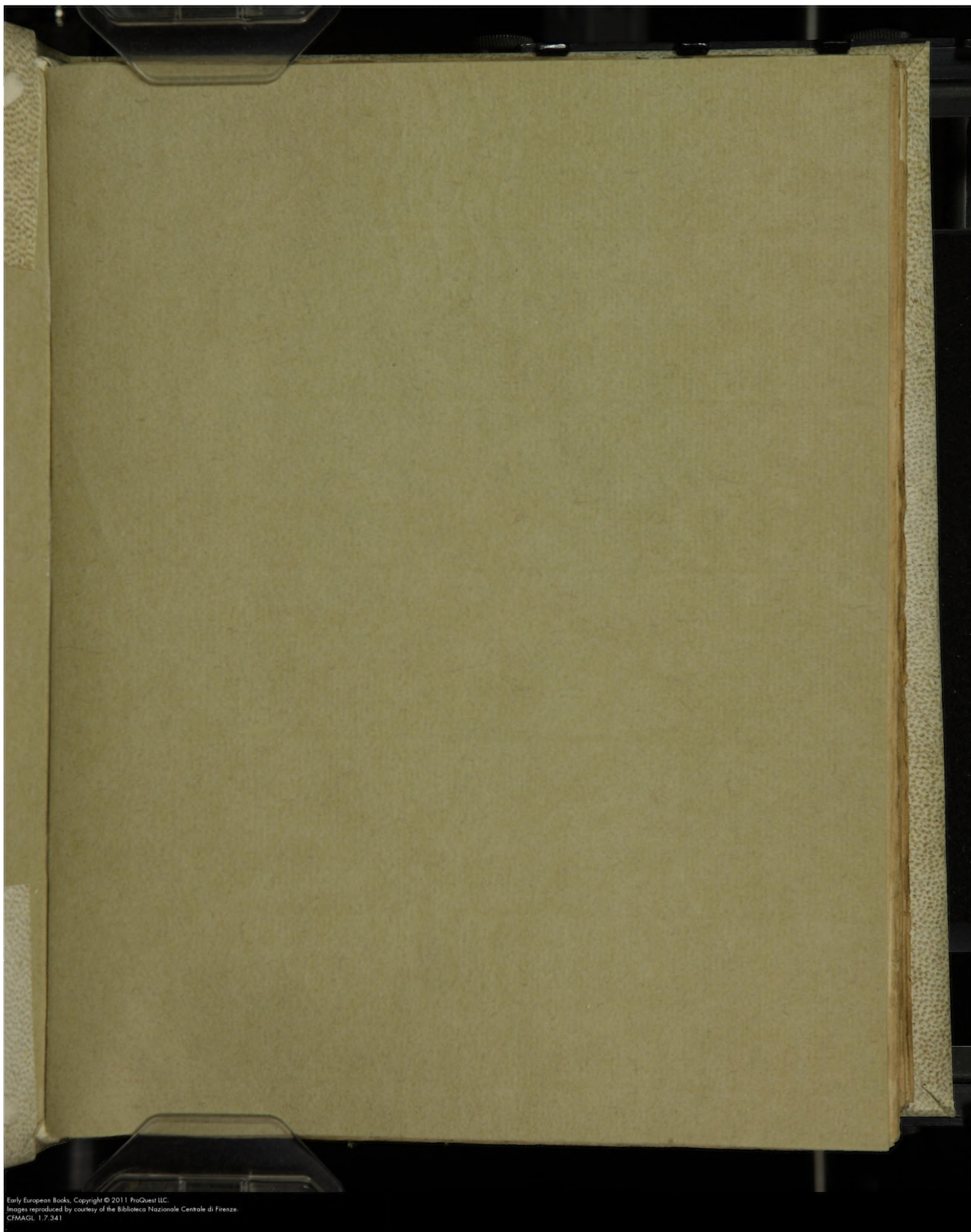

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.341

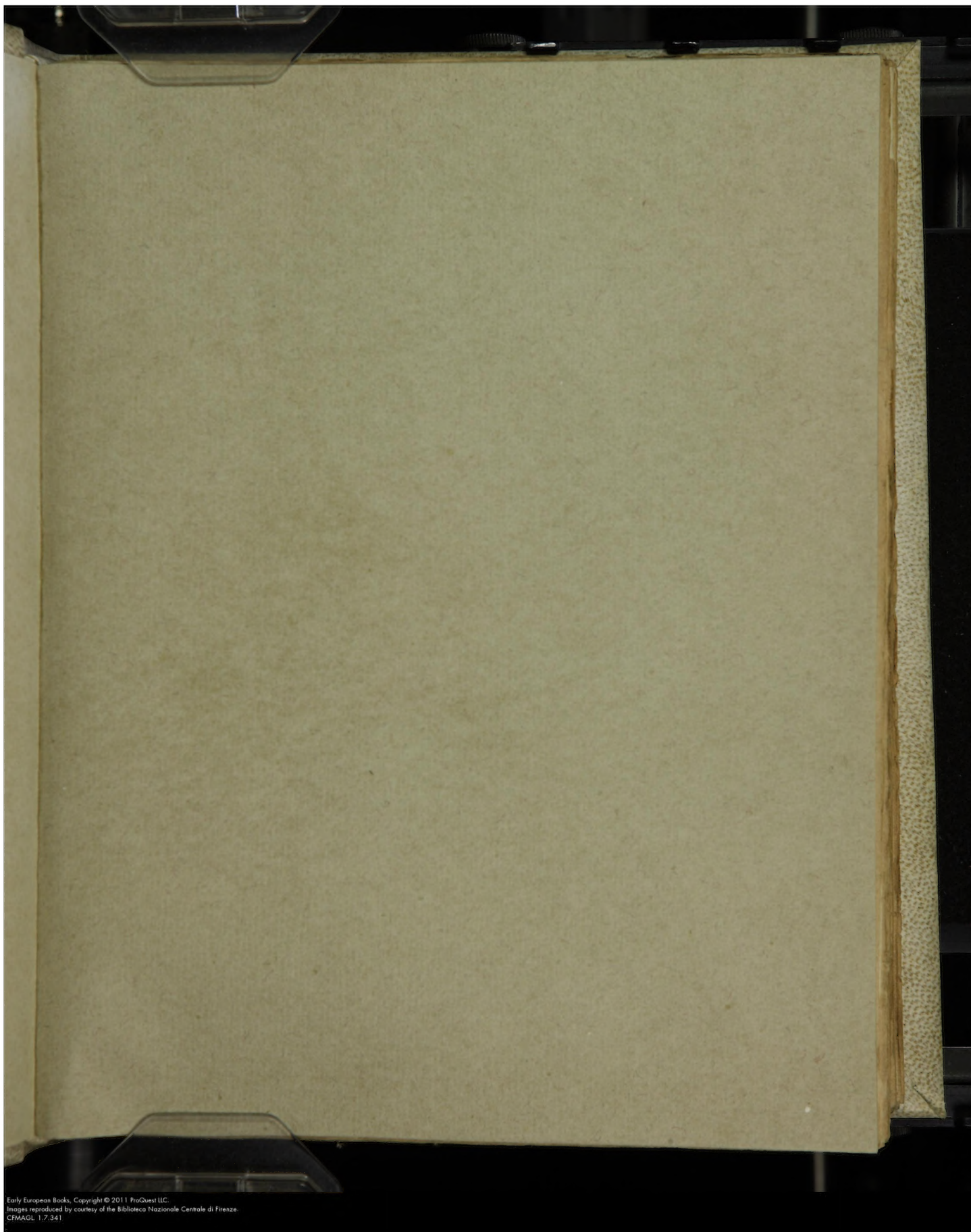

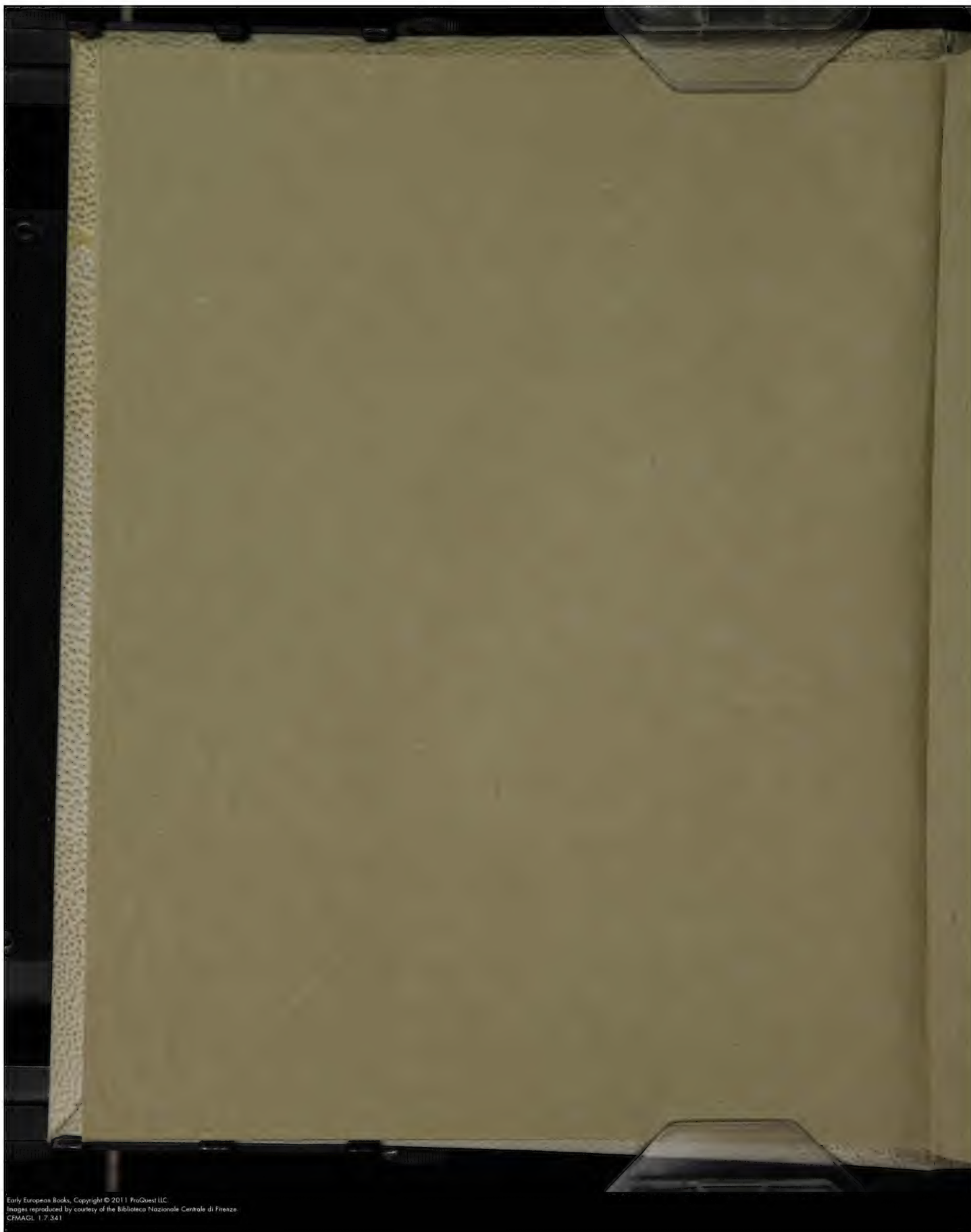
Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.341

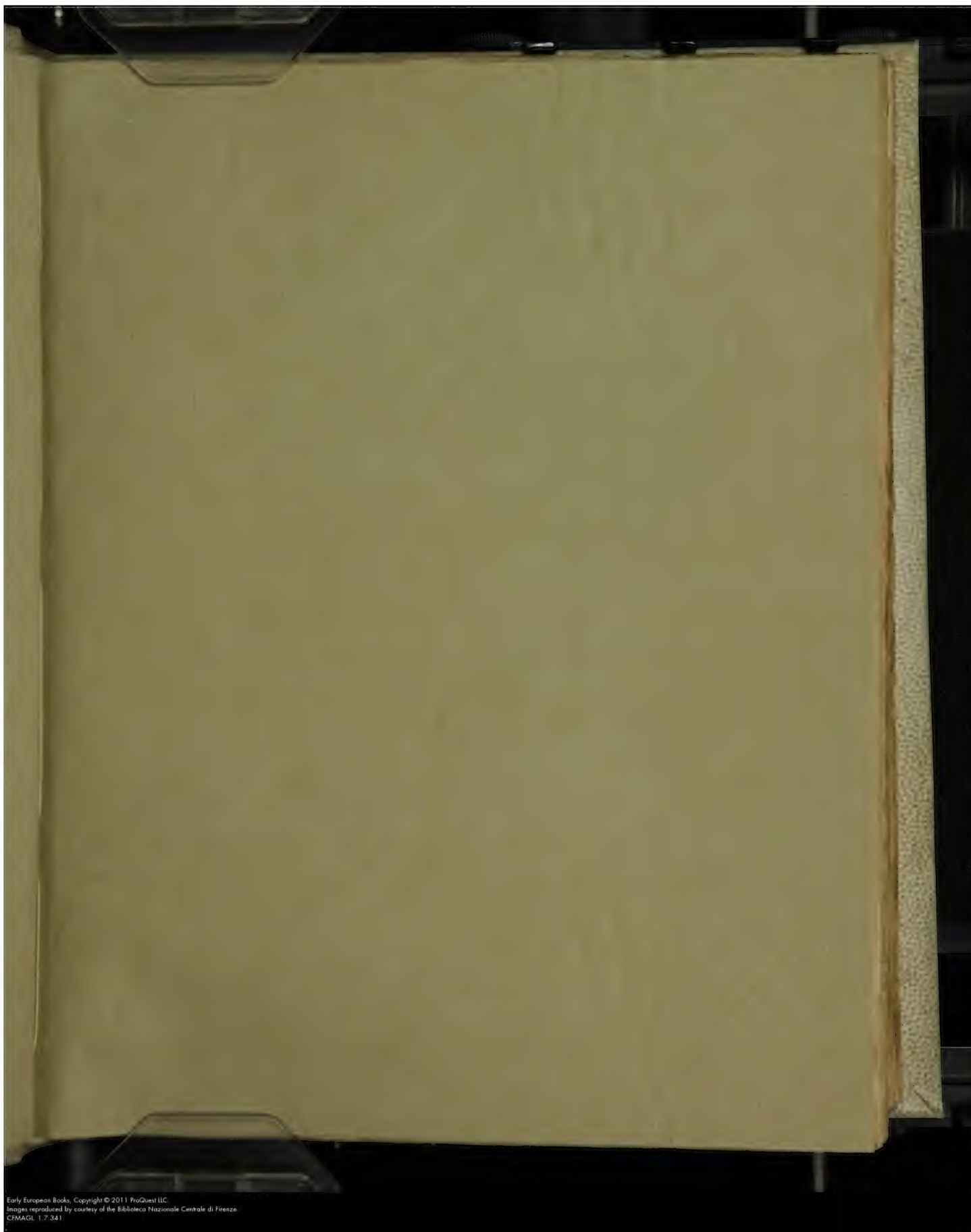

1.7.341

ONOSANDRI
STRATEGICVS,

Siue

De Imperatoris Institutione.

Accessit

VRBICI INVENTVM,

Græcè ac Latinè:

Interprete Nicol. Rigaltio P.

cuius item adiiciuntur

Notæ;

VT ITEM

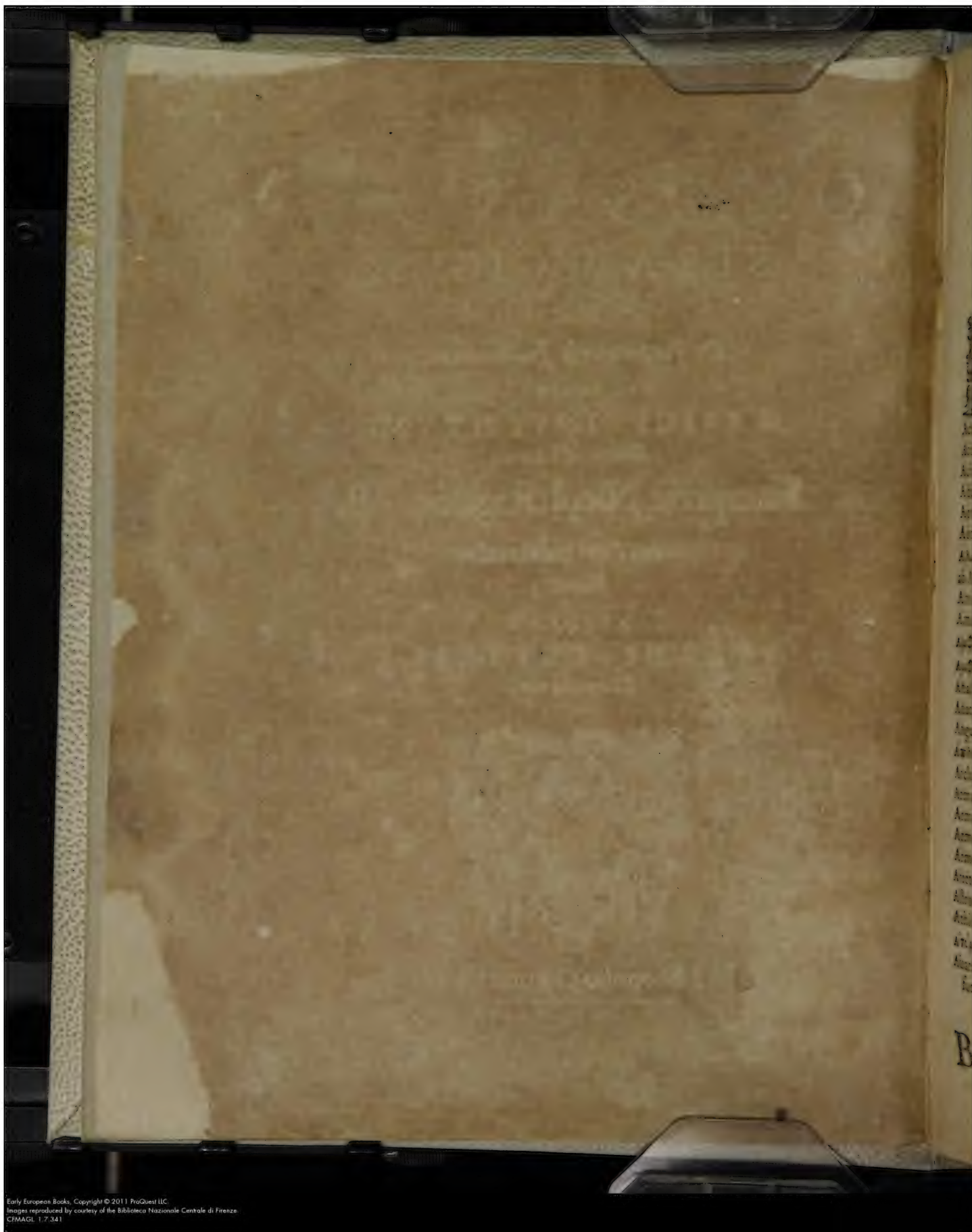
IANI GRVTERI

Discursus varij.

In Bibliopolio Commeliniano.

CIO 13 C IV.

INDEX

IN ONOSANDRYM,
ET VRBICIVM.

A. α.		
A CIES disposita in figuram τ & C.	36.	
Acies fornicata.	36.	
Aciei instruendæ figuræ variz.	31.	
Acies obliqua.	36.	
Aciei sinus.	36.	
Aciei securæ forma.	69.	
Adamantinus & ferreus Imperator.	60.	
Aemulatio.	64.	
Aer ab excrementis corrumpitur.	17.	
Αλαλαγμῆς.	42.	
ab Aliis rectè tradita nō contemnenda.	3.	
Amari a suis optare debet Imperator.	6.	
Amici in pugna vna disponendi.	39.	
Αμφίπεριτοιμαχία. in Notis.	18.	
Αμφίσεως μάχη. in Notis.	18.	
Anastasis Imp.	74.	
Anathemata.	2.	
Angusta loca præoccupanda sunt.	16.	
Απληγῆς.	17.	
Archimedes.	74.	
Arma splendida ante confectum.	42.	
Armata plebs.	14.	
Armorum conflictus.	40.	
Armorum desertio.	62.	
Arietes.	57.	
Astrorū cognitio Imperatori utilis.	54.	
Athleta strenuus Imp.	58.	
Ατίμωτος. ἰβ. 31.	31.	
Avaritia & nummorum fulgor excitat fortissimos.	5.	
B. β.		
B A 705.	13.	
Βαλίσσαι. Ballistæ.	72.	
Barritus.	42.	
Bella iniusta DIs odiosa.	10. 11.	
Belli causam iustam esse debere.	10.	
Bellicarum exercitationum cum musicis comparatio.	18. 19.	
Belli fulgur.	42.	
Bellicæ de re disputationes sunt anathemata & donaria strenuis militibus & Paci.	2.	
Bellorū principia validè stabilienda.	11.	
Belli tempestas.	46.	
Bellum terrâ marique gerere.	11. 12.	
C.		
C Aptiui inlustres non interficiendi.	50.	
Captiui imbelles.	30.	
Captiui.	30.	
Captiui generosi ac feroces illico interficiendi.	ibid.	
Captiuorum corpora imperator adferret, vendat, commutet.	49.	
quomodo ex Captiuis hostibus Imp. militibus suis animum addere possit.	30.	
Captiui qui, & quando remittendi.	63.	
Castra crebro mutanda.	17.	
Castra custodienda.	43.	
Castra in lineam ac sepe disposita.	23.	
Castra in montibus.	23.	
Castra metari oportet in locis sanis.	16.	
Castra quando mouenda.	14.	
de Castris clam mouendis.	21.	
de Castris quomodo erumpendum.	24.	
Castrorum circularis forma.	23.	
Castrorū hostiliū situs considerandus.	23.	
Canes venatici.	49.	
Catapulta.	57. 58.	
Cauere nouit pericula, qui scit inferre.	24.	
Cessibus depugnare.	19.	
	Cibum	

INDEX.

Gibum sumere quo tempore milites debeant. 28.
 Circularis castrorum positio. 23.
 Ciuitates vnde rebelles fiant. 52. 53.
 Ciuitates subactas ab imp. esse benignè & humaniter accipiendas. 52. 53.
 Cladem accepisse prodest. 51.
 de Cladibus acceptis faciendis. 51.
 Clypei ad humanam staturā oblongi. 34.
 Clypeis quasi imbricibus contra velites utebantur. 34.
 de Collocutionibus Imperatorum. 22.
 Color aëris. 33.
 Conciones imp. in bello valde vtilis. 6.
 Comparationes. 6. 7. 11. 18. 19. 45. 46.
 Concupiscētia, ὁρμαὶ ἀκατάχρητοι. 4.
 Consilia ab aliis capienda. 10.
 Consilia arcana esse debere. Ducibus solum quibusdam patefacienda. 24. 25.
 Consiliarii & adfessores Imperatorū. 10.
 Consules στρατηγικὰς ἐξουσίας κοσμεῖται. 1.
 Consiliis prudentia adhibenda. 10.
 pugna in Cornu. 31.
 Cornu dextrum: Cornu laeuum. 38.
 quando in bello minimè Cunctandū. 55.
 Currus cum ballistis. 72. 73.
 Curribus se muniunt barbari. 73.
 Cursu aliquando inchoanda pugna. 42.
 D.
Desperatio, ignauos alioqui, fortes facit. 53.
 cum Desperatis arduum certamen. 53.
 Deus συναγωνιστής. 10.
 Deorum fidei auxiliūque omnia credere ignaui est. 52.
 Direptiones non ubiq; permittendæ. 49.
 Direptiones in sociorum regionibus nō permittendæ. 14.
 Disciplina militaris antiquorum exacta.
 Diues Imperator an vtilior sit paupere. 7.
 quando eligendus. 10.
 Diues Imp. veluti aurea armatura. 7.
 Duces eligantur cupletissimi ac nobilissimi. 2. 10.

Duellicā arte milites aliquando inter se decertent. 44.

E. e.

Eγκρίματα. 37.
 Eloquentia vtilis Imperatori. 6.
 ἔμπειρος, προσβολή.
 Ensim coruscationes. 42.
 Excubiae stent. 21.
 Excubiae & vigiliæ per vices. 21.
 Excubiarum ignes. 21.
 Exempla Ducum verecundiam militum pulsan. 57.
 Exemplo suo Imperator milites prouocet. 57.
 Exercitationes cibum iucundiores efficiunt. 19.
 Exercitationes militū in hybernis. 18. 19.
 Exercitus ducendas per hostium regiones. 15.
 Expertis plurumque fides adhibetur. 2.
 Exploratores aliquando ad suos remittendi. 20. 21.
 Extā inspicienda. 25.
 Extā lata animos addunt militibus: nec concertandum nisi calata sint. 25.
 Extispiciina varia variis momentis portendit. 26.
 Equitatus potissimus vsus in plano. 43.
 F.

Facibus quomodo quid significetur. 40.
 Fames optimum condimentum. 19.
 Ferreus & adamantinus Imperator. 14.
 in Fertili & vberē solo multa illecebre. 15.
 Ferula, rudes. 19.
 Fides proditoribus seruanda. 53.
 Filii Imp. aut obsides, aut fidissimi confiliorum arbitri esse possunt. 6.
 Fornicata acies. 36.
 Fœdis fragi. 52.
 Fortuna. 50.
 Fortuna in bello. 2.
 φισσάτοι.
 Clades & victoriæ non solum ab Fortuna, sed etiam ab Imp. pendet. 2.
 Fugam

INDEX.

Fugam simulare vtile.	27. 37.	Imperator noctu consilia meditetur.	5.
quando in Fuga nulla spes.	38.	Imperator ne sit ferox.	63. 64.
Fuga cum nulla spes est, audaciores alii.		Imperator non solum periculum inferre	
quando sunt milites.	45.	hostibus, sed etiam cauere debet.	16.
Fugientes hostes non temere insequendi.	27.	Imperator sit castus.	4.
Funda.	32.	Imperator sit frugi.	4.
Fundis plumbeos globos emittebant.	33.	Imperator vltimus cesset à labore.	5.
Funditores veltum optima.	38.	Impetus repentini hostes admodum quam	
Furtum belli.	54.	terrent.	55.
Funerum religiosa pietas.	50.	Impetus Barbarorum.	72. 73.
G. γ.		Inceptis turpe desistere victum.	11. 12.
Calbei.	48.	Inclamanda esse lata pugnantis militibus.	38.
Glebis depugnare.	19.	Induciarum tempore custodiam habenda.	51. 52.
Gubernator remigum munus fungi non		Induciarum non violanda.	52.
debet.	46.	INERMES NE OCCIDANTUR.	62.
Generosi homines.	7.	Infantes castrorum & philtre.	6.
Graculenta Imperator.		Initia terribilia.	55.
Gradulenta procedendum ad praelium.	14.	Inopinati impetus causa cladis.	55.
H.		Insepultum iacere contumelia est.	51.
Altera inclinatio.	40.	Insidia detegenda.	14.
Helepoles.	57.	Insidia.	57. 58. 53. 54.
Hostia & cetera inspiciantur.	25.	Interualla inter ordines.	33.
Hostia multe eodem die mactanda.	26.	Insidias ante obsessam urbem portas esse col-	
Hostium agri vastandi.	15.	locandas.	56.
I.		Inuadendum in hostes pedetentim.	14. 23. 24.
Ieiuni milites ad pugnam minime du-		Inuenta varia variis euentis.	43.
cendi.	28.	ex Inuentis propriis an maior laus, quam	
Ignavia.	30.	ex alienis.	3.
Ignavi poena adficiendi.	48.	Inuidia.	3. 64.
Ignis.	14.	Iuuenis Imperator temerarius.	5.
Ignobiles virtutem amplecti potius solent		Iuuenes rem militarem per multa peri-	
quam ignobiles.	8.	cula addiscunt.	
Ignobilis Imperatoris molestum imperium.	7.	K.	
Impedimenta quando in media acie col-		Καῖσαρ Σεβαστός.	5.
locanda.	14.	Καλλιερειν. in Notis.	25.
Imbrices, clypei.	34.	Κανόνες καθηλωμένοι.	71.
Imperator curet amari à suis.	6.	Κάτρον τετραγώνον.	71.
Imperator sit ἀδύαργος.	5.	Κερας.	13.
Imperator sit affabilis.	9.	Κόρυς.	36.
Imperator athleta.	58.	Κοτος.	33.
Imperator equo per exercitum vehatur.	58.	Κοσμοί.	48.
Imperator qualis eligendus.	4.	L.	
Imperator ipse pugnare non debet.	46.	L. Euis armatura collocanda in locis as-	
Imperatoris officium.	passim.	peris.	32.
Imperator manu operi primus admo-			
ueat.	37.		

INDEX.

Leuis armatura esse debet in fronte, vt pugnam incipiat.	32.	Nemesis.	56.
Litare.	24.25.	Nobilis Imperator quando eligendus.	9.10.
Loca angusta quando utilia.	43.	Nox obsidentibus amica.	56.
Loca machinis accommodata feligat Imp.	57.	Nox formidinem iniicit.	57.
Loca quæ obsessi inaccessa existimant, ob- sidentibus sæpe numero prodesse.	60.	Nuncii semper admittendi.	27.
Loca sana 16.17. Loca tuta.	35.36.	O. o.	
Longum agmen minus firmum.	34.	Obliquum agmen.	36.
Lunati exercitus.	36.	quomodo Obsessio acriter virgendo continuari possit.	59.
Lustratio exercitus.	12.	Obsessorum improvisa eruptiones.	55.56.
M. µ.		Obsessi curis vigilisque attenuantur.	55.
M achina ad oppugnationem.	57.	Obsidentium consilia occulta esse debent.	55.
Magnanimum esse debere Impe- ratorem in rebus aduersis.	29.	in Obsidione diuidendus in plures par- tes exercitus.	58.59.
Maiores virtutes nostræ non sunt.	8.	de Obsidionibus.	55.
Mechanici.	58.	Ocium militum animos frangit.	17.
Medici in comitatu exercitus.	6.	Ordines coartati tutiores.	13.
Medicus morbum antè considerat, quàm adhibeat remedia.	43.	Ordines in artum colligendi.	13.
Medici vulnerarii.	6.	Ordines nunquam esse soluendos.	41.
Mercatoribus ad exercitum liber pateat aditus.	15.	Ordo in exercitu seruandus.	12.
Mercaturæ, & ceteris huiusmodi artibus dediti, stolidi sæpe sunt.	7.	ὀρμαὶ ἀναλίσχεται.	4.
Mentiri licet Imp. vt animos suis addat.	38.39.	ὀυραγία.	13.
Metum aliquando suis militibus incute- re debet Imperator.	29.30.	P. π.	
Metus. ἀθυμία, animi morbus.	6.	P Abulationes.	20.
Metus cautiore facit milites.	29.30.	παυλαῖνες.	73.
Metus ciuium in expugnatione.	62.	Paci anathema.	12.
Metus falsus vates.	56.57.	Panici terrores.	13.56.57.
Metus per oculos iniicitur.	42.	Planities nuda.	14.
Met' rerum inuisarum aut inauditarum.	30.31.	Plebs armata.	14.
Metum simulare sæpe prodest.	24.	παρὰ σύνθημα.	40.
Metus tempestiuus.	51.	de Parte totum.	22.
Μίτωπεν.	13.	Pauper Imperator an melior diuite.	7.
Milites in hiberna missi exercendi.	17.	Pauper Imp. est veluti ferræ armatura.	7.
Minari antequam facere.	15.	Plumbum aëri concolor.	33.
Mors Imperatoris victoriam sæpe ad ho- stes transfert.	47.	agitatum in aëre ignescit.	33.
Mulieres captiuæ remittendæ.	63.	Præda impatienda militibus.	49.
Mulica.	18.19.	Præda omnē nō penes se habeat Imp.	49.
N.		Præda.	20.
N aturales ac necessariae excretiones.	17.18.	Præmia militibus pro virili cuiusque par- te tribuenda.	48.
		Præmia militaria.	48.
		Proditores in furto belli comprehensi.	54.
		Proditori dare, accipere est.	53.
		Proditoribus fides seruanda.	53.
		Proditoribus vtendum.	53.54.
		Puppim ferire.	11.
		Πρύμναν κρύεσθαι prouerb.	11.

INDEX.

Prudentis Imperatoris cum medico cō-	
paratio.	43.
Prudētia in Impatore potior robore.	46.
Πρωτοπρεπεία.	13.
Pudor militum.	57.
Pugna bifrons.	18.
Pugna sine ferro.	19.
Pugnare solidum diem.	28.
Pulvis.	14.
Pugna in Cornu.	31.

Q Vadratum agmen tutissimum.	13.
Quatuor artes.	7.
Quicquid milites per vires in obsidione	
quo modo capere possint.	59.
Quo pacto Imperator quiescere à labo-	
ribus aliquando possit.	60.

R Eligiosa functum.	51.
Rhombus, turbo.	32.
Romani optimi rerū bellicarū arbitri.	2.
Romani ad orbis vsque terminos Impe-	
rium propagauerunt.	2.
Rudes, ferulæ.	19.

S. σ.	
Σαγ.	73.
Sacrisficandum pugna diremtā.	48.
Sambucæ.	57.
Scalæ.	56.
Sagittarii.	32.
Sedetum.	73.
Senex Imperator infirmus.	5.
Senes ad bellum minus apti.	71.
Sepeliēdos esse interfectos in prelio.	56. 51.
Siderum cognitio Imperatori utilis.	54.
Σειγμα antiquum.	36.
Signa a quo danda.	39. 40.
Signa alia pter tessera dari debere.	40. 41.
Signa custodiarum.	40. 41.
Signa per faces.	40. 41.
Signorum quædam voce, quædam nutu	
dantur.	40. 41.
Signa, συνθήματα.	12.
Sinus aciei.	36.
Sobrii sint milites.	28.
Socii alienigenæ.	41.
Sōmnus sine sensu in mēbra obrepit.	21.

Συδάται.	73.
Speculatores & custodiæ antevallum.	16.
Speculatores.	73.
Splendere debet exercitus.	42.
Stare in vigiliis.	21.
Strategemata.	passim.
Subsidiarii.	37.
Συμμαχία ἐτερόγλωσσαι.	41.
Σύνθημα.	40.
Suprema pericula in bello non tentanda.	
44. 45. nisi in extremis periculis.	44. 45.

T A'γμα.	58. 59.
Temporis momenta in bello confi-	
deranda.	54.
Tergillites opidò quoq; muniēdi.	14. 35.
à Tergo irruptio.	38.
Testudines.	57.
Tibiæ.	19.
Totum ex parte.	22.
Transfugæ.	22. 25.
Tubicines in expugnatione.	61.
Turres.	57.

V.	
V Allum muniendum.	16.
Velites coniectis telis se ad postre-	
mos recipiant.	33.
Velites hostium latera optimè vrgent.	33.
Velitum optimi funditores.	33.
Q. Veranius.	1.
Victoriæ & clades non solū à fortunā:	
sed etiam ab Imperatore pendent.	2.
Victoriā partā, feriē militibus concedan-	
tur.	50.
Vir virum legit.	36.
Vnius sententia parāū firma.	70.
Vota nuncupanda pugna diremtā.	48.
Vultu Imperator sit lato.	29.
Vultum variè conformare sciat Impera-	
tor.	29.

Y.	
Υπερεργασία.	60.
Z.	
Z Elus, æmulatio.	64.

FINIS.

* 3

IN-

INDEX RERVM ET VERBORVM in his Notis memorabilium.

Numeri accommodati sunt ad textus Græcolatini paginas.

A.			
A Cies splendida.		Centunculi.	
Aëris color.	42.	Cestus.	19.
Agonisticon.	33.	Cestus baltheus.	19.
Amari à suis.	11.	Cestus tunica.	19.
Amatorum exercitus.	5.	Cestus Veneris.	19.
Amici cum amicis.	39.	Charon Magnesius.	
Amoris cestus.	39.	Chironica ars.	7.
Anathemata Paci.	19.	Christodorus explicatus.	19.
Αμφιπρωτομαχη.	2.	Gibo mediocriter indulgendum.	28.
Αμφιστομαχη.	18.	Clepsydra.	21.
Απαις.	18.	Clusura.	16.
Απαις.	6.	Clypei quasi imbrices.	34.
Απαις.	27.	Coacta copix.	13.
Arcutes.	32.	Columnæ Herculis.	2.
Armis ornari.	1.	Communio opinionum.	10.
Arietes.	57.	Consiliarii.	10.
Arietes varii.	57.	Contus.	33.
Arietis figura.	57.	Conuiuia.	4.
Armorum meditationes.	18.	Ctesibii machina.	57.
Afilus.	6.	Custodiæ stent.	26.
Auro excæcari.	5.	D.	
Αζαία.	19.	D Amius Colophonius.	57.
B.		Deus bellorum arbiter.	35.
B Allistarum mira vis.	57.	Defatigati milites.	14.
Bella cur homines moucant.	10.	Δημοσιεύει, νω & βλινί & εδω.	30.
Bella rerum publicarum morbi.	10.	Dignitates castrenses.	48.
Belli sit iusta causa.	10.	Diuina auxilia.	52.
Bellaquæ & Ronfardi lapsus.	19.	Domus illustris.	15.
C.		E.	
C Allisthenes historiographus.	1.	E Nses acuti.	44.
Castra crebrò mutanda.	17.	Ensis stilus militis.	44.
Castra metanda in locis sanis.	16.	Επιθυμία.	4.
Catapulta.	57.	EVnapius explicatus.	3.
Cato illustratus.	48.	Excrementa humana.	17.
Catulli noua explicatio.	2.	Excubiarum ignes.	26.
		Excr-	

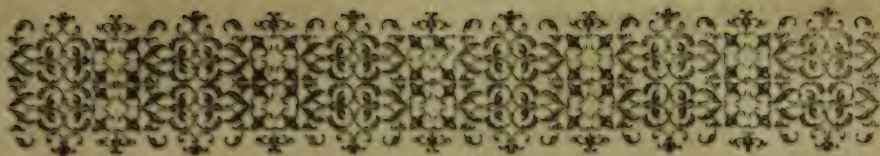
INDEX

Exercitationes.	17.		
Exercitationes equestres.	20.		
Exercitus partes quasi animalis.	14.		
Exploratores.	20.		
Fata lata.	25.		
Extispicina Christianorū & Gentiu.	25.		
F.			
Faciales.	4.		
ad Faciem collinare.	2.		
Ferruminatio Vulcani.	2.		
Filli Φίλτρον & Cincias.	6.		
Fortunam suam ornare.	20.		
Frænum Φίλτρον.	6.		
Fundæ impetus.	33.		
G.			
Alba.	48.		
Galbei.	48.		
Galbuli.	48.		
Galbei mulierum.	48.		
Gallinæus belli signum.	11.		
Gaudia post victoriam.	50.		
Gloſſæ emendatæ.	19.		
Gymnasiarchæ.	4.		
H.			
Alta belli signum.	11.		
Helepolis.	57.		
Helepolis in nauigio.	57.		
Horæ.	25.		
I.			
Iadiis definitio.	10.		
Illeberis.	6.		
Ιμάρις.	19.		
Ιμαλισμοί.			
Imperatoris eloquentia.	6.		
Imperator hilaris.	29.		
Imperatoris palestra.	58.		
Imperator.	4.		
Improles.	6.		
Incontentus.	4.		
Intervalla inter ordines.	33.		
Inuentis alienis nihil addere posse, infelicitis ingenii est.			
ab Inuentis propriis laus.	3.		
Inumbrare.	19.		
Ilidorus Abydenus.			
		K.	
		Κεφρός, Vettonica.	19.
		Κεφρός Ζεφός.	19.
		Κόσμοι.	48.
		L.	
		Abor.	19.
		Lac Φίλτρον.	6.
		Lambini lapsus.	57.
		Lamina.	48.
		Larua in conuiuio.	4.
		Larua muliebres.	4.
		Legati Rhetores.	11.
		Lipæ.	48.
		Linea margaritorum.	48.
		Λόχοι.	4.
		Λοχαγός.	9.
		Λόχοι, ordines.	12.
		Ludus militaris.	19.
		Lutum.	19.
		M.	
		Magnitudo Romana.	7.
		à Maioribus laus.	8.
		Martis pottillus.	2.
		Martis mortarium.	2.
		Μαζαρι.	4.
		Matrimonium.	6.
		Medici ad exercitum.	6.
		Medici ridiculi.	7.
		Medici vulnerarij.	6.
		Mercatura munus sordidum.	7.
		Mercatores in exercitu.	15.
		Meretrices in exercitu.	39.
		Meretrix λαμπρά.	15.
		Metus tempestiuus.	51.
		Milites in seruitute.	17.
		Milites puri.	12.
		Momentum.	25.
		Mors Imperatoris.	39.
		Mortuus mensis.	2.
		Mortarium Martis.	2.
		Mors purpurea.	4.
		Μυωπιζαν.	6.
		Mulieres captiua.	63.
		Mulieres imbelles.	63.
		N.	
		Nebula linea.	19.
		Noctis tēpus consilij oportunū.	4.
		Noctur-	

INDEX.

Nocturnus iudex.	4.	Sacrificia post pugnam.	48.
Noti cum notis.	39.	Sambuca.	57.
Nudus ager.	14.	Sceletus.	4.
		Senes.	64.
O.		Sepultura.	51.
Oceanus <i>Ὠκεανός</i> .	2.	Sidonius illustratus.	7.
Oculi falluntur.	57.	Signa vocalia.	41.
Oceanus orbis terminus.	2.	Sophismata militaria.	27.
Odyssæ definitio.	10.	Stemma.	48.
Oestrus.	6.	<i>Στρατηγική</i> .	2.
Onesander.	1.	<i>Στύραξ</i> .	19.
Onofander quo tempore vixit.	2.	in Suetonio lectio tentata.	48.
Onofander Philosophus Platonius.	1.	Suidas leuiter emendatus.	25.
Optica.	80.	<i>Σύνθημα</i> .	41.
P.			
PAbulationes.	10.	T.	
Panica.	13.	TAbanus.	6.
<i>Πανσπρατῆς</i> .	38.	<i>Ταξίαρχος</i> .	9.
<i>Παρασύνθημα</i> .	41.	Terror repentinus.	55.
Papias.	19.	Testudines.	57.
Paupertas.	7.	Theatrorum scala.	57.
Pax belli causa.	2.	Theon explicatus.	2.
In Pace unitas.	2.	Transfuga.	22.
<i>Περσική</i> .	48.	Tunica molesta.	19.
Plautus illustratus milite.	15.		
Plautus illustratus Rudente.	15.	V.	
Prædæ.	20.	VAtes in exercitu.	25.
Præpositum protegere debent milites.	5.	Venus nuda simul & tunicata.	19.
in Proditores beneficia conferenda.	53.	Veneris tunica.	19.
Posidonius Macedo.	80.	Veranius.	1.
<i>Προβλική ζεύγος</i> .	38.	<i>Verugadins</i> .	48.
<i>Πρύμναν κρέατα</i> .	11.	Vestes bombicina.	19.
Publica pugna.	38.	Vestes vitrea.	19.
Pueri.	63.	Vettonica.	19.
Pugna sine ferro.	19.	Vigilia.	21.
Pulsare verecundiam.	57.	Vxores in exercitu.	39.
Purpurea mors.	4.		
R.		X.	
RHétiores legati.	11.	<i>Χαζάνια</i> .	19.
Romanorum virtus.	2.	<i>Χώρα λαμπρά</i> .	15.
Rumores falsi per exercitum.	39.	<i>Χώρα λυπρά</i> .	15.
S.			
SAcerdotalis stirps.	4.	<i>Ψιλοί</i> .	32.
Sacrificia ante pugnam.	25.	Z.	
		<i>Ζώγρεϊον</i> .	26.

FINIS.

ELENCHVS CAPITVM STRATEGICI.

ΚΕΦ. α. Περί αρίστης στρατηγίας.

β. Περί άραθς στρατηγού διαφρασεως.

γ. Περί τοδ έχον τον στρατηγόν βου-
λομένης.

δ. Περί τδ ότι οη πάλω δεχόμενός πο-
λέμου εξ εδ λόγου αλλήας επάρχει.

ε. Περί τδ εβελισσόμεν πρώτον υπέρ
των άμαρτήων * ο στρατηγόν εξαγαγε εις
πόλεμον.

ς. Περί τδ άρχόν έο παίζει τδ στρατόπε-
δον.

ζ. Περί τδ ότι διδωται των μέλη η τδ στρα-
τήπαιδοι άρχον.

η. Περί τδ ποιούν χάρακα.

θ. Περί τδ ποιούχως υπαδάσκειν έ-
κπληκτο.

ι. Περί τδ ότι γυμνάζειν τδ στρατόν,
της άδούκας άσσης.

- * De pabulationibus.
- * De Exploratoribus.
- * De Excubijs siue vigilijs.
- * De castris clam mouendis.
- * De Imperatorum hinc inde collocutionibus.
- * De Transfugis.
- * De hostilium castrorum metatione considerandā.
- * Arcana esse debere Imperatorum consilia.
- * Hostiarum exta ante pugnam religiosè inspicienda.
- * Vnde fiat vt extorum significatio incerta & dubia sæpe sit.

CAP. I. De eligendo Imperatore.

II. De bono Duce distincta ira-
ctatio.

III. Oportere Imperatorem habere
consiliarios.

IV. Bellum nisi ob iustam & legi-
timam causam non suscipiendum.

V. Debere Imperatorem educere
exercitum reconciliatum numini di-
uino.

VI. Exercitum ordinatum duci
oportere.

VII. Quomodo per angustias du-
cenda copia.

VIII. De valli munitione.

IX. Crebro mutanda esse castra.

X. Milites rebus securis ad bellum
exerceri debere.

†† j.

XI. Hostes, etsi fugere videantur,
non esse tamen persequendos.

ια. Περὶ ὅπως δὲ τῶν πολεμίων ὀπί-
μαζομένων φάλαγιν, μὴ ἀπλῶς, ἔως ἐπι-
χεν, ἐκείθεν τῆς διώξεως.

* De nuntijs admittendis.

XII. De prandio curando.

ιβ. Περὶ ἀριστοῦς.

XIII. Oportere bono esse animo
imperatorem in rebus adversis.

ιγ. Περὶ τῶ ἐναι τὸν στρατηγὸν ὁρῶ-
μον ἐν ταῖς δυσπραγίαις.

XIV. Quando exercitui suo me-
sum hostium incutere debeat Imp.

ιδ. Πότε δὲ φόβον ἐμβαλεῖν τῷ στρα-
τεύματι τῷ ἰδίῳ τὸν ἀπὸ τῶ ἐναντίων.

* Militum animos ex captiuorum adspectu excitari posse.

XV. Multos & varios esse mo-
dos instruenda aciei.

ιε. Ὅτι ἀσφοραὶ πολλαὶ τῶν πε-
ξεων.

XVI. Milites suos secundum ho-
stium copias Imp. instruere debere.

ισ. Ὅτι πρὸς τὸ ἀντιπόμενον καὶ τὸν ἐ-
διον συντάσσει.

XVII. Leuem armaturam, iacu-
latores, sagittarios, & funditores, an-
te agmen esse collocandos.

ιζ. Ὅτι τὰς ψιλὰς, ἀκοντισταί, καὶ το-
ξότας, καὶ σφενδαμιστάς πρῶτας ἐστή τῆς
φάλαγγος.

XVIII. De collocatione levis ar-
mature in locis asperis.

ιη. Περὶ ὅτι ἐν ταῖς τραχέσι τόποις τάτ-
τειν τὰς ψιλὰς.

XIX. Relinquenda esse inter ordi-
nes intervalla, per qua ferentarii se re-
cipiendo transcant.

ιθ. Περὶ τῶ χωρίῳ ἔχειν τὰς ἀσφα-
τάς δι' ὧν ὀφείλουσιν οἱ ψιλοὶ ἐν τῇ
τῶν κέντρων εἰσπερχόμενοι ὑπερβῆκεν.

XX. Quo pacto hostes aggre-
di sint in penuria levis armature, qua
illi fortè abundant.

κ. Ὅπως δεῖ, εἰ ἂν ἀπορῇ ψιλῆς συμ-
μαχίας ὁ στρατηγός, οἱ δὲ πολεμιοὶ εὐπο-
ρῶσιν, ὅτι φέρεται αὐτοῖς.

XXI. Non esse in nimiam longitu-
dinem extendendum agmen metu ho-
stilis circumventionis.

κα. Περὶ τῶ μὴ εἰς πολὺ μήκει ἐκ-
τείνειν τὴν φάλαγγα τὰς κυκλώσεως τῶν
ἐναντίων φοβημένων.

XXII. Habendos esse seorsim de-
lectos, qui fessis & laborantibus opem
ferant. Habenda in occulto insidias.

κβ. Περὶ τῶ ἔχειν κεχωρισμένους ὁ-
πλῆκτας εἰς βοήθειαν τῶν καταπονεμέ-
νων. * Περὶ τῶ ἔχειν ἐγκρήμματα.

XXIII. Utile esse in ipso conflictu
Imp. fausta & lata militibus in clama-
re, etsi ea falsa sint.

κγ. Περὶ ὅτι ἐν τῷ καιρῷ αὐτῷ τῇ μά-
χῃς ἐκφωνεῖν χαρμόσυνα ταῖς ὑποηκούσιν
ἐκ καὶ ψεύδη, ὅμως συμφέρειν.

XXIV. Familiares cum familia-
riis, & pater, cum matris, esse collocan-
dos.

κδ. Τῶ οἰκίῳ πρὸς οἰκίαν, καὶ γυναι-
κάς πρὸς γυναικάς τάττειν.

κε. Περὶ

κε. Περὶ τῷ μὴ αὐτὸ δίδοιαι τὴν
πραγμῶν σημεῖα, ἢ τῆς συμβολῆς, ἢ
τῆς ἰσῆς πραξίως, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν πραγμά-
των.

κς. Περὶ τῷ μὴ μόνον συμβόλαια ἀλλὰ
καὶ τὰ πραγματικά δίδοιαι.

κζ. Περὶ τῷ μὴ λυσιμῶς ἑστῆαι, μὴ
τε ἐν ταῖς ἀφ' ἑαυτοῦ μῆτις ἐν ταῖς ὑπο-
χωρήσει.

κη. Περὶ τῷ οἷς ἀπὸ μιλίας ἔχουσιν τὸν
στρατηγὸν λαμβάνειν ὡς καὶ τὸν τῆς στρα-
τίας.

κθ. Περὶ τῷ ἐν τῷ κερῶν τῆς συμβό-
λης ἀλλοδαλῶν.

λ. Οἱ πρὸς τοὺς στρατηγὸν πρὸς τὸν πο-
λεμὸν συμβολίζονται ὡς ἀπὸ τῆς ὑπομνήσεως
καὶ τῆς συμβολῆς τῶν οἰκιστῶν, καὶ τῶν
ἀλλοτρίων, καὶ τῶν κατ' ἑαυτοῦ ἑστῶν τῶν ἰ-
σῆς ἀρχαίας πρὸς τὰς τῶν ἐκείνων.

λα. Περὶ τῷ ἰσῆς εἰς ἐκείνους προτιμῶν
αὐτοὺς τῶν ἰσῆς ἐκείνων ἐκείνων τῶν
πρὸς.

λβ. Περὶ τοῦ μὴ εἰς τὸν πολεμὸν
ἀπὸ μόνον τῶν τῶν στρατηγῶν.

λγ. Περὶ τῷ μὴ τὸν στρατηγὸν αὐτο-
κτείνει πολέμῳ.

* Officium Imperatoris pugnâ diremtâ.

λδ. Περὶ τῷ εὐεργετικῶν καὶ τῷ μέ-
τρῳ ἐν ἐκείνῳ τῶν ἀνδραγαθῶν.

λε. Οὐδεὶς πᾶντα πᾶσι τῶν ἀν-
τιπάλων, καὶ ὅτι τὸ σώματι καὶ καὶ ἀν-
τιπάλων, ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν πᾶσι
πᾶσι.

* De captivis.

λς. Περὶ τῷ θάπτειν τὸν ἐν πολέμῳ
ἀναισθητῶν.

XXV. Imp. signa pugna, aut rei al-
terius, non per se ipsum, sed per duces
suos dare debere.

XXVI. Addi debere ad cesseram al-
ia quoq, signa.

XXVII. Ordines nunquam esse
soluendos, sine acies consistat sine re-
cedat.

XXIX. Cura esse debere Impe-
ratori ut splendide instructa procedat
acies.

XXIX. Milites in conflictu vo-
ciferentur.

XXX. Oportere Imperatorem ante
conflictum apud se constituere, quem
cui in praelio opponendum esse censeat,
atque ita ordine suos duces contra
adversarios collocare.

XXXI. Occupanda esse angusta
loca, si potiores sint hostes equitatu.

XXXII. Imperatorem nihil a-
gere debere periculi tentandi gratiâ.

XXXIII. Non debere Imp. ipsum
manus in praelio conferere.

XXXIV. Premia cuique mili-
ti pro virili parte et pro meritis tri-
buenda.

XXXV. Direptiones non ubique
permittendas: et hostium corpora non
a militib. abripi, sed ab Imper. diuendi
debere.

XXXVI. Interfectos in praelio
sepeliendos esse.

* D.

* De cladibus acceptis facienda.

XXVII. Pacis tempore custodias minime esse negligendas.

XXXIX. Civitates subactas ab Imp. esse benignè & humaniter accipiendas.

λζ. Περὶ τῶ ἐν κατὰ εἰρήνης μὴ ἀφυλάκτως εἶναι.

λη. Περὶ τῶ τῶς περὶ παραχρῆμας πύλεις ἐν ἀδείᾳ ἔχειν καὶ Φιλανθρωπία.

* Fidem proditoribus esse seruandam.

XXXIX. Imp. nosse debere astrorum siderumque motus.

XL. De urbium obsessionibus.

XLI. Insidias ante obsessa urbis portas esse collocandas.

XLII. Falsum esse in metu uaticinium.

λθ. Περὶ τῶ πὺν στρατηγὸν ἐν γνώσει εἶναι τῆς ἀστρον. κινήσεως.

μ. Περὶ πολιορκίας.

μα. Περὶ τῶ ἔχειν ἐνέδρας ἐν πολιορκουμένῃ πόλει τῶν πυλῶν.

μβ. Περὶ τῶ ὅτι ὁ Φέβιος ψεύδης μάντις ἐστὶ.

* Imp. suo exemplo milites prouocet.

* De machinis ad oppugnationem.

* Quo modo oppugnatione acriter vrgendo continuari possit.

* Quo pacto Imp. quiescere à laboribus aliquando possit.

* Loca quæ obsessi inaccessa existimant, obsidentibus sæpenumero prodesse.

* Quantum valeat Tubicinis opera in expugnatione.

* Quid agere debeat Imp. in urbem expugnatam inuadendo.

* Imbelles captiuos remittendos, si fame vrbs premenda sit.

* Qualis esse debeat Imperator paratâ victoriâ.

Inepta horum capitum dispositio, nec ab Onosandri stilo. nihil tamen mutare volui: titulos tantum aliquot addidi, qui diuersis tractationibus conuenire videbantur.

Ὀνοσάνδρου

ad artem etiā militarem collimauerim.
Et haec tandem accuratio bene felicitatē,
processerit, si qua Romani vi & virtute
perficiūt, illa ego verbis scriptisque apte
contradicta exhibuerim, tamisque viris
probanerim. Restat igitur ut rem suscep-
ti huius operis audacter eloquar. Erit
strenuis militib. exercitatio siue lud-
dus, & veteribus potissimisque Du-
cibus, AVGVSTA simul PACIS do-
narium. Dicamq. ad extremū cur Du-
ces nonnulli videli aliquādo deceptiq. suc-
cubuerim; alij praclarē fortiterq. fa-
ciendo gloria & fama stimulis excitati
sint. Sed iteranda Romanorum vir-
tutis animis occurrat: quos neque rex, ne-
que ciuitas, neque gens vlla Imperij am-
plitudine superauit. immo nec tantum
attingere unquam potuit, nec tot saeculo-
rum aetates mansuram firmare p. tiam.
Nec enim illi casu fortuito, sed virtute
bellicā, fortissimisque Ducibus Ital. si-
nes euadunt, & ad Orbis terminos la-
tissimissimis ditionem suam propa-
gant. Casus scilicet sine fortuna subsidia-
rij auxilijq. & commilitionis vicem
praestat, non tamen Imperatoris, nec sunt
penes eius arbitria omnia. Sunt, qui
rebus in bello male gestis solum fortunam,
non etiam milium ignauiam, imbeliāq.
accusant. & victoris laudem, Ducem
virtuti consilioq. ereptam, Euentus tri-
buunt. Nam veritati aequitative consen-
taneum non est, profligato exercitu cri-
minari fortunam, Imperatorem prorsus
inculpatum dimittere: & contra valde
ingrati animi est, Ducem adeptū victo-
riā illaudatum praetermittere, ac omnino
omnium vni fortune referre gratiam. E-
nimvero quando ita natura comparata
sunt ingenia, ut scriptorum experientia
vsum aliquem pra se ferentium etiā in-
firmis adfirmationibus fidem tribuant,
aliorum vero, ut inexplorati iudicij ho-
minum, veris narrationib. dissidat, necessarium esse puto suscepta huic Strategematiū expositioni,

πραγημας ετοχασάμεν. καὶ τῆς ἐν αὐτῇς
φρονήσεως δυτοχολώμεν, καὶ ἂν δὴ Ρωμαίοις
διώμεν καὶ δι' ἔργων περᾶν, ταῦτ' ἐγὼ λό-
γῳ περὶ βαλὼν ἱκανὸς εἶναι δοξάμην. εἰ δὲ πα-
ρεστίου τῶν ἀνδράσι δοκιμασθέντων. τὸ δὲ πάλιν
ταχμαθῆναι ῥητοῦν μοι λοιπὸν εἶπεν. δις στρα-
τηγῶν τε ἀρχαῶν ἀσκήσεις ἔσται, παλαιῶν τε ἡ-
γεμόνων καὶ πάλιν σεβαστῶν Εἰρηκῶν αὐθιγία.
εἰσομέναι τε, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο παρ' ἐν αἰτίαν
οἷον πλάσαντες ἐς Φάλησαν τῶν στρατηγησά-
των, οἷον ὁ περὶ ἀσκήσεων ἡγήρησαν εἰς δόξαν.
μαλιστα δὲ πάλιν Ρωμαίων ἀρετῶν ἐννήσκειν.
ὡς οὐκ βασιλεῖς, οὐκ πόλεις, οὐκ ἔστι, καὶ
μετ' ἐν ἡγεμονίας ἐκρετῆς αὐτῶν μέγας, ἀλλ'
οὐδ' εἰς ἴσον ἤλασεν. ὥστε τὸ σῶντες βεβαιώσα-
νται τοῖς αἰνέτην διωσάμεν. Οὐ γὰρ τύχη
μοι δοκῶσιν * ὑπερβῆραντες τὴν τῆς Ἰταλίας
ἔχουσιν πᾶσι πᾶσι γῆς ἐκτεταται πάλιν σφετέ-
ραν ἀρετῶν, ἀλλὰ περὶ αἰσιν στρατηγικαῖς. Συμ-
επιλαμβάνοντες μὲν γὰρ ἀχρεῖς δὲ καὶ πάλιν
τύχῃ. καὶ μὲν τὸ πᾶσι πάντων εἰσέσται πᾶσι
κερταῖν. ἀλλ' αἰνέτη οἱ καὶ τὰ σφάλματα τῆς
τύχης ἐγκλήματα μόνως ποιοῦμεν, οὐ τῆς
τῶν στρατηγῶν ἀμελείας, καὶ τὰ κατε-
δάματα, πᾶσι, καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν ἡγου-
μένων. οὐτε γὰρ ὁπταίς, αἰετὶ πῆντοι οὕτως
δοπολαπῶν τῇ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ὡς πᾶσι
αἰπῶσται πάλιν τύχῃ, οὐτε δικῶν. ἀμαρτυροῦν
ὁπτοσῶν ἐπαμύνην κατὰ τοῦ πᾶσι περὶ
ῥᾶν, ἐφ' ὅσον ἀπάντων ἀναπνεῖν τῇ τύχῃ
πάλιν χάριν. ἐπὶ δὲ ἡ φύσει πάντες ἀνδρωποι,
τοῖς μὲν δι' ἐμπειρίας σωτὴρ ἀχρεῖς δοκῶσιν,
καὶ ἀδυνάτως ἀπαγγέλλει, τῇ πᾶσι εἰς ἀλη-
θῆσαν ἀποπέμνουσιν. τοῖς δὲ ἀπείροις, καὶ εἰ
διώσται περὶ χρεῖαι, ἀλλ' ὅτι ἀδοκιμαστον, ἀ-
πιστοσιν, ἀναγκῶν ἡγοῦμαι περὶ τῶν ἐν τῷ
τῷ λόγῳ στρατηγημάτων ἡγεσιμῶν, τοσού-
τον

hancce

τον πατέρα πᾶν. Ὁ ἴδιος πᾶντα διὰ πάρος ἐργά-
 σθη ἑλκύσας, καὶ ὑπο αὐτῶν τοιούτων ἂν δο-
 ραίον ὑπαρξαι. Ῥωμαίων ἂν παντὶ γῆνι, καὶ
 ἡρώτων' μελετᾷ δι' αὐτοπρεψέων. οὐδ' ἂν ὁ
 ἀξιοδασμῶν δοσολίμω. ἑαυτῶν γὰρ πᾶσι
 δεῖ πείσχει τὸ πᾶν γῆμα, ἀλλὰ πάντα διὰ
 πρῶτον, καὶ ἀληθινῶν ἀγῶνιν καὶ ὁρμή-
 τα, μαλιστα Ῥωμαίοις. ἅτε γ' ἐπὶ σπῆσαντες ἐφύ-
 λαβαν τὴν πατρίν, καὶ ἴσμεν ἑμαυτὸν ὁρμή-
 σαι, πάντα μὲν πᾶσι γῆμα. Καὶ τοὶ σῆκ ἡγήθη-
 κα, ὅτι μὲν ἄλλοις ὅτις ὅλας πᾶσι ἑαυτῶν, καὶ
 τῆς ἰδίας ἀρχιεπίας ταῖς στρατηγemaτα δοκῶν
 εἶναι. ἀλλ' ἡ γὰρ ὁμοίαν ὁ ἑαυτῶν διὰ τῶν πι-
 στεινῶν, ἡ δὲ τῆς ἄλλοις ὁμοίαν. ἐ-
 γὼ γ' οὐκ ἔχω τοῦτο εἰλκυσθαι δοκῶν. καὶ
 περὶ τῆς ἐν πολέμοις αὐτοκρατορίας μὲν
 αὐτῶν ἔγωγε τοῖνδε λόγον, σῆκ αὖ πᾶσι τὸ
 ἑπὶ ὁ ἡγήτο μαρτυρίας, ὅτι μὲν μοι οὐ
 φυσιῶν ἀρχιεπίας ἴδιαν εὐρεῖν ἐσθλὴν κατὰ
 στρατηγemaτων, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ἄλλαν εὐπρε-
 χήντα μνημῶν πᾶσι γῆμα. οὐκ αὖ πᾶσι ἡ-
 γῶν. οὕτως οὐδ' ἐμαυτὸν οἰσμεν τοῦ λαοῦ ἐ-
 πικρῶν εἶναι, αὐτῶν τῶν ὅτι μὲν πάντα ἡς ἐ-
 μέν ἐμολογῶ αὐτῶν. τοῖνδε γὰρ ὁ πᾶσι γῆ-
 μα τῶν ὅτι ἐπικρῶν ἀπὸ φρονος ἔχειν, καὶ πᾶσι
 πᾶσι αὐτοῦ φάνηται.

hancce praefationem praenitere: Omnia
quae hic a me dicuntur, esse ab ieronymo
scripta. Ductu auspicio et ductu vo-
rum filibus ac nepotibus Romanis, omnium
facile ad haec usque tempora bellica vir-
tute princeps. Nihil enim melius aut in-
uicibili insolentia inconsultis ac temere ge-
nerum conferebam, sed quia Romani pre-
claris verisque praeliis usurpauerunt,
quae pericula effugerant, quae iusto ar-
mibus decernerant. Non sum tamen nisi sua
eant fore nonnullorum sententia, et si ma-
iorem gloriam commendandum putem, si sa-
pientie ingenio compositas Strategem, ut me
ante hominibus creduli persuadeant,
quam si aliena industria persequi vesti-
gia videantur. At istum quidem minus
meaueor. Nam et si quis militaribus copiis
praefectus, huiusmodi monumenta ad po-
steros tradendas aperam daret, non id-
em minus fidem faceret, quia non solum
propria calliditate iuuenta in medium
proferret, sed et ab aliis quoque feliciter
oblata memoriae praeberet: sic etiam nos
memoriis multis laudis debetur gratia, et
si non omnia haec meo solum ingenio me-
ditata fuisse profitear. Inimio hinc etiam
autumno fore me illustrior: commendatorem
graciorumque fide autestarens, atque ab
omni probris macula calumniisque se-
cretior.

INCIPIT
STRATEGI-
CVS.

CAP. I.

De eligendo Imperatore.

ELIGENDVM igitur Imperatorem censeo, nō certā quadam gente familiave oriūdum, vt sacerdotē, nec amplis facultatibus locupletē, vt gymnasiarcham; sed castum, temperantem, sobrium, frugi, laboriosum, intelligentem, minimē auarum, nec iuniorem, nec item seniozem, & si fortē contigerit, filiorum patrem, dicendi peritum, ac demum gloriā illustrem.

1. Castum quidem esse opto, ne voluptariis distractus hinc inde cupiditatibus rerum curam in superhabeat maximarum.

2. Temperantem verò, si quidem penes eum imperij summa est. Nam intemperantis animi motus semel admissi, liberas mentes subigunt, & impotentes ferunt in libidines.

3. Sobriū siue sic ut: vt in arduis negotiis parandis putandisque peruiget. Nocturnum enim quasi silente & quiescente animo, multa Ducis cogitatio molitur ac perficit.

4. Frugi verò: Facultates enim exhauriunt & exsiccant prodiga familiarum ministeria, & immodesti ac intempestiui sumptus in Ducum luxuriam atque delicias.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ.

ΚΕΦ. Α.

Περὶ αἵρεσεως στρατηγοῦ.

ΗΜΙ τοίνυν αἰρεῖσθαι τὸν στρατηγὸν, οὐ κατὰ γένη κρινόντας, ὡς περ τρεῖς ἑβέης, ἀλλ' κατ' οὐσίας, ὡς τρεῖς γυμνασιάρχας, ἀλλὰ σάφρυνα, ἐγκρατῆ, νήπιον, λιτόν, ἀσώπιον, νοερόν, ἀφιλαργύρον, μήτε νεόν, μήτε πρεσβύτερον, * ἀστύχη ἔπαρτερον παίδων, ἰκανὸν λέγειν, ἐνδοξόν.

α. Σώφρονα μὲν ἵνα πᾶς Φυσικῶς μὴ ἀνθελύμεν, ἢ δυνάμει ἀπολαύσῃ τῶν ὑπὲρ τῶν μεγίστων φρονιῶν.

β. Ἐγκρατῆ ὅ, ἐπεὶ τηλικαύτης δόξης μάλλιν' τυγχάνειν. αἱ γὰρ * ἀκρατῆς ὁρμῆς προσλαβούσῃ τῶν τῶν δυνάμεων ποιεῖν ἔξουσίαν, ἀκαταμάχτοι γίγνεται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις.

γ. Νήπιον δὲ, ὅπως ἐπαρκευτῇ πᾶς μεγίστης πρᾶξεσιν. Ἐν νυκτὶ γὰρ ὡς πρὸ πολλῶν ἐνυχῆς ἡρεμούσης στρατηγοῦ γνώμη τελεῖται.

δ. Λιτόν ὅ, ἐπεὶ δὴ * κατασκευαστῇ ἐκαστὴ πολυτελεῖς χρῆσθαι, δαπανῶσθαι χρόνον ἀπρακτον εἰς τὴν τῶν ἡγουμένων τελευτήν.

ε. Διά-

10. Dicendi peritum. Hinc enim maxima præcipuâque in exercitum commoda deriuari puto. Siquidem Imperatoris vehementi concione erecti excitatîque in procinctu milites, ardua quæq; & formidolosa despicîunt, & propositam in laudem victoriâmq; acriter decertando conspirant. Nec ita auribus percepti tubarum clâgores animos ad pugnam acuunt, aut irritant, vt hortatrix ad virtutem & gloriam oratio, intrepidas expeditæ aciei mentes ad opposita pericula erigit stabilitque: immò & metu conterritos, penèque iacentes, sæpe constanti roborat allocutione. Vnde efficax Imperatoris eloquio, exercitus strages generosè solari ac lenire doctâ, vtilior multo est longo vulnerariorum medicorum agmine. hinc enim solis remediis medicina vulneribus paratur: illinc defessi milites, viribus nouis reparantur; fortes, addita etiam virtute magis animantur. Et quemadmodum latentium morborum sanatio difficilior, conspicuorum faciliior: sic etiâ longè maioris prudentiæ est, cæcâ pernicië deficientes fugientêsq; animos ab interitu reuocare, quàm corporis ægritudinem plerumque liquidò manifestam sanare. Nulla igitur Respublica, aut exercitus sine Imperatore, aut Imperatorem absque eloquentia, mittat.

1. λέγειν ἵκανόν. ἔνθεν γὰρ ἡγοῦμαι τὸ μέγ-
 εσον ὠφελείας ἥξειν. 2. αἱ στρατεύματα. 3.
 εἴαντε γὰρ ἐκπαίτῃ πρὸς μάχην στρατηγός, ἢ
 4. λόγῳ πρὸς ἀνέχουσιν. τῶν μὲν δεινὰν ἐποί-
 ησε καταφρονεῖν, τῶν δὲ καλῶν Πιτυμαῖν.
 Καὶ οὐχ' οὕτως ἀκακὴς ἐνηχῆσα σάλπιγγι ἐ-
 γαίρει ψυχὰς εἰς ἀμύλλαν μάχης, ὡς λόγ. 5.
 εἰς περὶ τοῦ πάλαι δεινῆς ἐν ἀγῶνι κηθεῖς, ἀε-
 μάχυσαν ἀνέστησε πρὸς τὰ δεινὰ πῦρ. 6. αἰ-
 νοίαν, ἂν τε συμπεῖν πᾶσι μαθεῖν τὸ στρατόπε-
 δον, ἡ τοῦ λόγου παρηγορία πρὸς ψυχὰς ἀντὶ-
 ρῶπε. Καὶ πολλὰ δὲ χρησιμώτερος ἐστὶ στρατη-
 γὸς λόγος. 7. οὐκ ἀδυνάτω. 8. ὥστε πρὸς ἀμυ-
 νῆσθαι πρὸς ἐν τοῖς στρατοπέδοις συμφορὰς, τῶν
 ἐπομένων τοῖς τραυματίαις ἰατρῶν. Οἱ μὲν γὰρ
 ἐκείνους μόνους τοῖς φαρμάκῃς θεραπεύου-
 σιν, ὁ δὲ ἵπτιος κἀμνοντας ἀδύμωτους ἐποί-
 ησει, καὶ τοὺς ἐρρωμένους ἀνέστησεν. Καὶ ὥστε
 πρὸς ἀόρατα νοσήματα τῶν ὀραμένων δυσχερ-
 στέραν ἔχει πῦρ θεραπείαν, οὕτως ψυχὰς ἐξ
 ἀδύμωτος ἰασι πρὸς λόγῳ παρηγορησάμεναι.
 9. ἀδύνατον, ἢ σωματικῶν φανεράν ἐξ ἵπτι-
 οῦ πρὸς θεραπείαν νόσον. Εἰ δὲ χωρὶς στρατη-
 γῶν οὐδὲμία πόλις ἐκπέμψει στρατόπεδον, ὁ
 δὲ δὴ χατοῦ διώατος λέγειν αἰρήσεται στρα-
 τηγός.

ia. Tén

verò qui olim ante nos vixerunt, urbem remque publicam nobis feruare valeant incolumem, mancantque eadem illa nunc, quæ pridem extitere. Nonne verò absurdum illud videbitur, milites houiariis premiis decorare, non proauorum splendoribus claros, sed audaci facinore valentissimos: Duces tamen inspecta maiorum, quantumvis illustrium, gloria eligere, non verò propria ipsorum virtute, & licet gentilitiâ careant? Hæc certè si adfit, beatum prædico Imperatorem; at illa si desit, ignauum inertemque iudico. Nec malè forsan sperauit aliquis Duces præstantiores futuros, si auorum magna sonare nomina nequeant. Illi namque parentum virtutibus celebres, etsi degenerent, famæ nihilominus ac memoriæ perennitatem æternum mansuram existimant, ideòque permultis in negotiis supino animo desidiofiacent. Secus qui nullam sibi generis arrogant gloriam. Humilem enim ortum, vt suapte industria honestissimum reddant, multis susceptis aditisque periculis plenior omnium ore laudari discipiunt. Atque vt ij quibus paupertinæ tenuisque sunt recula, parandis augendisque vitæ præsidis, ac fortunæ damnis facciendis promptiores diuitibus esse solent: pari quoque ratione, qui nullos hereditarios honores cernere possunt, peculiari propriaque virtute, gloriam laudemque magnopere sibi adferere ac vindicare conantur.

τῶν πάλαι γεγονότων σώζειν ἡμᾶς δυναμένων, καὶ τὰ νῦν καὶ περὶ δεῖν. Εἰκὼν δὲ πᾶς οὗ ἀπομύθεον, τὸς μὲν στρατιώταις τῶν αἰσίοις τιμᾶν, ἔτους ἐκ παλαιῶν λαμπρότες, ἀλλὰ τοὺς αὐτοὺς ἢ ἡλικίαν ἐργασμένοις· πῶς δὲ στρατιώτους ἀπὸ τοῦ παλαιῶν αἰσίοις, καὶ ὡς τιμᾶται, μὴ ἀπὸ τῶν σφῶν αὐτῶν ἀρετῶν, καὶ μὴ γὰρ λαμπρότων; Προσόντων μὲν δὲ τούτοις, ἡ τύχης ὁ στρατιώτης. Διόντων δὲ ἐκείνων, καὶ παρῇ πᾶσι ἀπεικται. Ἐλπίσας δὲ αὐτὸς τῶν χαρῶν ἀμείνους ἐπὶ στρατιώταις, τοὺς οὖν ἔχοντας ἐκασμινῶσαι περὶ γόνους. Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ παλαιᾶσι κυδαίόμενοι, καὶ ἐλπίσας οἰόμενοι τῶν ἐκ τῶν περὶ δεῖν εὐκλειᾶν σφίσι φυλάττειν, πολλὰ καὶ ῥαθυμότερον διοκοῦσιν. αἱ δὲ οὐδεμία περὶ πάρεχαι δόξα περὶ γόνων, οὗτοι τῶν ἐκ παλαιῶν ἐλάττωσιν ἐλθόντες ἀναπληρώσας τῇ σφετέρᾳ περὶ θυμῷ, φιλοκινδυνώτερον ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἀμιλλῶν. καὶ κατὰ περὶ οἱ πενήτεροι τῶν ἀπορωτέρων ταλαιπωροτέρων ἐπὶ τῶν τῷ βίῳ κτήσιν ὥρμην. τὸ ἄλλῃ πον ἀναπληρώσας τύχης ἀπὸ δόντες. ἔτι οὖν μὴ πάρεσι κληρονομουμένη περὶ γόνων ἀποχρησάσας δόξαν, τῶν ἀρετῶν ιδιόκτητον οἰκισάσας περὶ αἰρουμένη.

ΚΕΦ.

C.A.P.

ΚΕΦ. 6.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΘΟΥ ΣΤΡΑΤΗ-
ΓΟΥ * διαίρεσις.

Ηλευθω μὲν δὴ ἡμῖν στρα-
τηγὸς ἀγαθὸς, & γνῆς,
πλουσιος. μὴ δὲ πεδοκι-
μαζέσθω πείνης μὴ δριτῆς,
ἢ μὴ ἐδὸ λαμπρῶν. Δι-
μεθεὶς δὲ ὁ στρατηγός, ἔστω χρηστὸς, &
προσηγυρῶς, εὐνοίης, ἀνέχων. μὴ ὁ-
τὼς ὀπίσκει, ὡς καταφρονέων, μὴ τε
φοβερὸς, ὡς μισήων, ἵνα μὴ τῆς χαρι-
σεῖς ἐκλύσῃ τὸ στρατὸν πεδὸν, μὴ τε τοῖς Φό-
βου ἀλλοτριώσῃ. Λοχαγούς δὲ καθεστῶ
καὶ ταξάρχους, καὶ εἰνῶν ἀλλήλων ηγ-
μένων, πρὸς δὲ αὐτῷ δόξει, τὰς ἀν-
ερίτας τῇ πατρίδι, καὶ πιστοῖς τοῖς, & πα-
τριόταις. ἵνα ἴδῃ καὶ καλῶν, καὶ τῶν ἀ-
πορῶν τῶν, καὶ τοῖς ἀγνοήτων. Οὐ γὰρ
ὡς ὀλίγους αἰρημένους στρατηγούς, ὅς τε ὁ-
πλῆ δοκιμάσει ἴδον. * καὶ δὲ δοτὶ χρημά-
των μετ' ἀγνοίας ὅγκῳ. οὕτως περὶ καὶ
λοχαγῶν καὶ ταξάρχων πολλῶν ὄντων,
τῶν δὲ ἀγνοῶν τούτων ποικίλων, εἰς
περὶ χαρῆς ἐκ δόξης καὶ δοκιμασίας. τὸ δὲ
ἐκ * ἐκ πορῆς, ἵνα δὲ αἰαλωσὶν καὶ δοῦναι
στρατιώταις εἰ ὅς ἀβουσίας διωατὶ. Χο-
ρηγία δὲ δὲ τῶν ἐγχομένων ὀλίγη, πρὸς
τοῖς ὑποπταγμένους, εὐνοίᾳ τε ἀγα-
σκαλῶν καὶ πλεονῶν, καὶ ἀτφάληα μὴ ὀ-
νοῶν πρὸς πρᾶγμα τῶν τοῖς πλεονῶν
κινδυνεύουσιν. εἰ μὲν στρατηγός ὅς τε τῶ
περὶ παρὶ τοῦτο.

ΚΕΦ. 7.

conciliat, in rebusque arduis tutior fides, quando milites, spe maiorum præmio-
rum, pericula quæque audaces adibunt. Si tamen strenuè se gesserit Imperator.

CAP. II.

De bono Duce distincta tra-
ctatio.

Aximè quidem colen-
dus & observandus est
Imperator bonus, no-
bilis, & diues; non ta-
men improbāus pau-
per virtute gloriosus, etsi nec origi-
ne generosus. Electus verò appella-
tūque Imperator æquus, benignusq;
sit, affabilis, facilis, intrepidus ac plac-
idus. Sed non ita simplex, aut mitis, ut
despiciatur; neque adeo tetricus & au-
sterus, ut in odium veniat. Ne scilicet
gratiosa nimis dissimulatione militum
animi solvantur atque lasciviant, né-
ve item nimio bellicæ disciplinæ ter-
rore abalienetur. Ipse autem, ordina-
rios, manipularios, principilos, cate-
rōsq; ordinū ductores, suo arbitratu,
ac iē preficiat, eosq; potissimum, quos
nouerit patriæ amantissimos, fidissi-
mos, valētissimosq; nihil verabit quin
etiā locupletissimos, & nobilissimos.
Nec enim permultos præfectos, tam
accurato morum ac vitæ examine licet
expendere, quàm per solos Imperato-
res ac Duces, etsi diuitiarum cū nobi-
litate insolentior aliquando sit fastus.
Itaque in civili trepidatione, & occas-
ionis puncto, præponenda quidem ne-
bilitas; in penuria verò, posthabita o-
bilitate, optanda potius opulentia est.
Diuites enim, sumtus in exercitum
liberali animo commodè facere po-
terunt. Illa autem huiusmodi præfe-
ctorum munificentia militum bene-
uolentiam prouocat, securitatēque

B j

CAP.

CAP. III.

*Oportet Imperatorem habere
consiliarios.*

SELIGAT etiam sibi ad-
fessores, qui consiliorum
omnium participes fiant,
quique secum una sen-
tentias suas communi-
cent; siue illos eius rei gratia in suo
comitatu habuerit, siue ex praefectis
ipsis illustrissimos quosque adfidere li-
bi iusserit. Nam cogitata quidem, dili-
genter putanda tractandaque sunt; so-
lus autem proprias opiniones non re-
cte statuit aut confirmat. Sententia en-
im absque ad stipulatorem solitaria, mo-
limine proprio facile labitur ac deer-
rat. quae vero consultorum cautioni-
bus comprobatur, tuto ipsa constitui-
tur. Sed neque adeo incertus, aut inops
consilij sit, ut ipsi sibi incredulus usque-
quaque diffidat; nec tam peruehaciter ar-
rogans, ut ab nemine meliora promi-
sisse existimet. Nam necessarium est,
aut eum, qui ceterorum omnium con-
siliis fidem semper habet, suis nunquam,
multa saepe inutilia peragere; aut, qui
neminem unum, praeter se, audit, sa-
epenumero multa quoque peccare.

CAP. IV.

*Bellum nisi ob iustam & legitimam
causam non suscipiendum.*

PRINCIPIA ipsa belli
prudentissime constitui
oportere censeo; ita ut
exquiritur ratione suaden-
te suscepta esse manifestò
appareat. tunc enim exercitui, contra
hostes, socius bellorum Deus, propi-
tiusque adfistat; ipsique adeo milites
erunt ad eundis periculis promptiores.

Post

ΚΕΦ. γ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΧΕΙΝ ΤΟΝ ΣΤΡΑ-
τηγὸν βουλευτὴν.

ΑΓΓΕΛΩΝ ὁ αὐτὸς ἀντιφύλακας
οὐκ ἐπὶ μετὰ τὴν αὐτῶν πύ-
σης βουλῆς, καὶ κοινῶν ἡ-
συχαστῶν αὐτῶν. ἡ τοῦ-
του εἰσαγγελία ἀπολαύσαντες,
ἡ δὲ αὐτῶν ἡγεμονία τὸς ἐπιμύ-
της, μεταπεμπόμενοι συνεδρεῖται, ὥστε ἵε-
ρὰ ἀνεύθυνται μὲν, μελετῶν μόνον ὅτι ἔ-
στιν αὐτῶν βεβαιῶς οἰκιστῶν. γὰρ ἡ δὲ, ἡ μὲν
ἀπὸ πικρῆς μοιρομένη, πᾶσι περὶ
τῶν ἰσθίων ἀρεστὴν, ἡ δὲ τῶν πύλων
ἐπιμελημένη πειστικῶς τὸ μὴ σφαλε-
ροῦ ἔμψυ, ἀλλὰ μὲν ὅτις ἀσπείρει ἔστω
τῶν ἀφαιρέσεων, ὥς αὐτῶν αὐτῶν πᾶσι
ἀπαιτῶν, μὲν αὐτῶν αὐτῶν, ὥς μὲν
καὶ πρὸς ἀλλήλους πρὸς αὐτῶν καὶ ἰσθίων
ἰσθίων ἔστω. κατακτῆται γὰρ πᾶσι τοῖς
πρὸς τὸν αὐτῶν, καὶ μὲν αὐτῶν, πολλὰ καὶ
αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτῶν, ἡ μὲν ὁλίγων ἀ-
κρίβητα, πάντα οἱ αὐτῶν, πολλὰ καὶ ἀμε-
τῶν.

ΚΕΦ. δ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΤΙ ΔΕΙ ΤΗΝ ΑΡ-
χὴν τῶν πόλεως ἐξυλόμε-
ναις ἐπὶ τῶν.

ΑΓΓΕΛΩΝ ὁ αὐτὸς ἀντιφύλακας
οὐκ ἐπὶ μετὰ τὴν αὐτῶν πύ-
σης βουλῆς, καὶ κοινῶν ἡ-
συχαστῶν αὐτῶν. ἡ τοῦ-
του εἰσαγγελία ἀπολαύσαντες,
ἡ δὲ αὐτῶν ἡγεμονία τὸς ἐπιμύ-
της, μεταπεμπόμενοι συνεδρεῖται, ὥστε ἵε-
ρὰ ἀνεύθυνται μὲν, μελετῶν μόνον ὅτι ἔ-
στιν αὐτῶν βεβαιῶς οἰκιστῶν. γὰρ ἡ δὲ, ἡ μὲν
ἀπὸ πικρῆς μοιρομένη, πᾶσι περὶ
τῶν ἰσθίων ἀρεστὴν, ἡ δὲ τῶν πύλων
ἐπιμελημένη πειστικῶς τὸ μὴ σφαλε-
ροῦ ἔμψυ, ἀλλὰ μὲν ὅτις ἀσπείρει ἔστω
τῶν ἀφαιρέσεων, ὥς αὐτῶν αὐτῶν πᾶσι
ἀπαιτῶν, μὲν αὐτῶν αὐτῶν, ὥς μὲν
καὶ πρὸς ἀλλήλους πρὸς αὐτῶν καὶ ἰσθίων
ἰσθίων ἔστω. κατακτῆται γὰρ πᾶσι τοῖς
πρὸς τὸν αὐτῶν, καὶ μὲν αὐτῶν, πολλὰ καὶ
αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτῶν, ἡ μὲν ὁλίγων ἀ-
κρίβητα, πάντα οἱ αὐτῶν, πολλὰ καὶ ἀμε-
τῶν.

Τῶς

Συγέλλειν ἢ παράδοσιν ἑρατήαν τοῦ
 στρατοῦ, ὡς ἐν μάλισι περὶ ὀλίγον.
 καὶ διὰ πιστῶν, αἱ διωκτῶν, χωρίων, ἀ-
 γάτω (ὡς περὶ τῆς, δι' αὐτῶν αἱ ἐκδιδοίμε-
 ναι, εἶναι), καὶ σὺν ἔχουσιν ἀλάτῃ, ἐν
 πλευρῶν ὅτι μήκιστον ἐκτείναν, καὶ γὰρ ὁ
 παρ' ἑαυτοῖς γίγνεται, περὶ (ὡς αἱ Φιδίαι
 τῶν πολέμων ὅτι φανείας αἱ πιαῖ), καὶ
 ἡ αὐτὴ δραστηρίαι, αὐτὴ γὰρ σφαιρικὰ μέ-
 τωποι, ὑπερῶν τῶν οἱ πολέμοι πλατύ-
 τιστοι, τεταγμένοι, ῥαδίως αὐτῶν, τρέπαν).
 καὶ περὶ τὰς ὅτι κίρως οὐκ αἱ πῶς μα-
 χαις κυκλωμένοι, αὐτῶν, μιστῶν πῶν δυ-
 ναμὶ ἐκ τελευτῶν ὅτι θαλάσσι, ταχὺ δι-
 εσπασαί, αὐτῶν πῶν πορταί, καὶ διὰ τῆς
 ὁπισθεν, αὐτῶν γὰρ αὐτῶν εἰς φάλαγγα
 περὶ ἀμυνῶν, ἀδυνάτῃ, ἢ αὐτῶν γίγνεται), καὶ
 σὺν ἔχουσιν βαδίζοντες, ἐάν τε τοῖς κατ' αὐ-
 τῶν, ἢ κατὰ αὐτῶν, διὰ μαχὴ ὁμοίως, καὶ περ-
 φανῇ ποιῇ τοῦ ὀλεθροῦ, αὐτῶν σὺν ἔ-
 χουσιν βαδίζοντες, καὶ ὁπισθεν, ἢ τολμή-
 σιν εἰς μέτωπον, ἢ αὐτῶν γίγνεται) μάχη
 ταῖς ἐν τῇ πρώτῃ πορείᾳ τεταγμένοι, ταχὺ
 ἢ αὐτῶν περὶ τῶν, συμβαίνει δὲ καὶ ὡς
 * ὅτι βοήθειας δυσχερῆς καὶ ἀπερ-
 κίης γίγνεται. ἰὼν γὰρ ἀπὸ τῆς κρατίας, τοῖς
 εἰς πῶν πρώτῃ πορείᾳ βελομένοι βοήθην,
 ἢ τῶν πρώτων, τοῖς κατ' αὐτῶν, βραδύα ἢ ἀ-
 φῆς, καὶ ἀκατὰ καὶ γίγνεται). Διὰ πολ-
 λῶν ὡν ὑπερῶν ἢ περὶ γίγνεται) σιδηρῶν ἵππων
 περὶ μαχόμενων.

Ἡ δὲ πρῶτη μέση πορεία καὶ τεταγ-
 νῶν, ἢ περὶ ἢ πῶν ὅτι μήκῃς, εἰς πῶν
 καὶ ἀμεταχείριτος ἐστὶ καὶ ἀσφαλῆς.
 ἐπὶ ἢ ὅτι πῶν ἢ τοῖς τῶν ἐκ τῶν ἐκτείναν
 στρατοῦ, πανικὰ ἐ* πῶν πῶν ἀμ-
 φιδίως ἐμπιπῇ. ἐπὶ οὖν ἢ οἱ πρώτοι κα-
 τὰ ὅτι κίρως ἐκ τῶν εἰς φάλαγγα ὅτι πῶν
 χωρία, διακρίνεται τὸς κατὰ πῶν ὅτι κατὰ αὐτῶν, ἢ οὖν πῶν καὶ λεγόμεν ὅτι φάλαγγα.

B iij.

ω 56

adeoq; cōgredi gessit, immò, & nonnulli iam ad manus concitati veniūt.

Servitia, iumenta, omniaq; impedimenta in medio agmine componenda atque comportāda curabit Imperator, si quò non omnia tuta & quieta suspicabitur, imò tunc in postremis fortissimos, præstantissimòsque colloquet; nec putet in istis, ad irruptionem subitariam retundendam, minus esse debere momenti, quàm in primis.

Præmittat etiam equites, scrutandis explorandisq; viis; maxime cùm sylvæ penetrandæ, aut circumseptæ collibus solitudines peruvandæ. Sepenumero enim struuntur ab hostib; invidiæ, quæ si aduersarios fallant, re eorū vniuersam perimunt, opprimuntq;: si verò subtili aliquantulum Ducis diligentia detegantur, maximum prudentiæ argumētum hostium Imperatori exhibent.

Nimirum, aperta & æquata agri planities, cuius vel parū prospicienti manifestò se prodit. Nam interdiu puluis excitatus, hostium cōmeantium index est: & nocturni ignes collucentes, armatos in proximo esse prænuunt.

Proelium non cōmissurus Imperator, castra moneat interdiu: si verò cōpendij, commodiue aliquid suadeat, quod faustū ac tutū fore existimet, etiā noctu. At vbi iam ferro decernendum erit, simul ac in hostiū cōstitutum venerit, iubeat agmē progredi suspensò gradu, pedetentim, caueatq; ne huc illucq; cursitet: Nam plerumq; intempestina corporis defatigatio, multū de feruido & acri illo militū robore minuit & absumit.

Per forcias regiones iter faciens, edicat, vt milites se illis locis abstineāt, nihil illorum aut attingant aut corrūpāt. Omnis enim exercitus, dum in armis est, immodestè multa appetere amat; tum præcipuè, cū perperat aliquid li-

cuit:

ώστε μελήσει περσβάλλειν ώς έχθροίς, πινάς τῇ καί εἰς χείρας ἐλθῆν ἡδη.

Λαμβανέτω τῇ πλὴν θεραπείαν, καί τῃ ὑποζυγία, καί τῇ δόποσι δύναιτο τῶν ἐν μίση τῇ διώκει χωρὶς αὐτῇ καὶ κατόπιν ἀσφαλῆ πάλιν καί ἐλευθερία νομίζῃ, εἰ τῇ καί μὴ, πλὴν ἐργασίαν ἐκ τῶν ἐργαζομένων τῶν καὶ ἀνδρῶν τῶν συνιστάτω, μηδὲν ἀφ᾽ ἐρεῖν αὐτῶν αἰόμενός, πρὸς τῇ συμβαίνοντι, τῇς πρωτοπρείας.

Προπεμπέτω τῇ ἰπώσας τὰς διεσκήνομένους τὰς ὁδοὺς, καί μάλα δὲ ὅτ' αὐτῶν ὁδῶν, καί περικλεισμένους λίφους ἐρημίας διεξίῃ. πολλὰ αὖτε γὰρ ἐνέδραι πολεμίων ὑπὲρ καθέξον. καὶ λαθροσκηπτοῦν ἐστὶν ὅτε πᾶσι λατρεῖσιν τῶν ἐναντίων πράγματα τῇ μὴ λαθροσκηπτοῦν, ἀλλὰ μικρὰς φρονέοντες. φρονέοντες μεγάλῃ μαρτύρῳ τῇ παλεμίων στρατηγῶν.

Τῇ μὴ γὰρ περσβάλλειν ὅτι πάντων ὁδῶν, καί μὴ περσβάλλειν ὅτι πινάς ἐν δὴ λωσὶν καί γὰρ κινεῖται αὐτῶν φανόμενός, καὶ τῇ ἡμέρᾳ, μέντοι τῇ τῶν πολεμίων ὅσοι καὶ περσβάλλειν ὑπὲρ, ἀπὸ τοῦ πλὴν ὁδοῦ τῇ περσβάλλειν.

Αἰγὰ τῇ τῇς δουλείας, μὴ μέλλαν μὲν ἐλθῆν ἐν μίση, μὴ δὲ ἡμέραν. ἐκ τῇ ἰπώσας τῇ φρονέοντες αὐτῶν φανόμενός, αὐτῶν φανόμενός, καὶ ὑπὲρ, μὴ δὲ τῇ κερῖναι, ἀλλὰ τῇ αὐτῶν ὁδοῦ τῇς πολεμίας, πᾶσι τῇς πράγματα ἀλλὰ μάχης * ἀλλὰ πᾶσι, καί μὴ πολλῶν αὐτῶν πολλὰ καὶ γὰρ αὐτῶν κινεῖται ὁ κέρπτος ἰδαπότης τῇ ἀκμῇ τῶν σωματίων.

Διοδοῦν τῇ συμμαχίδας γλῶ, πρὸς γελέτω πῶς στρατῶμασιν ἀπέχεται τῇς χώρας, καί μὴ διζῆν πινάς, μηδὲ φθείρειν. Αἰφειδὲς γὰρ πλὴν τῇ αὐτῶν ἐν ὅπλοις. ὅτ' αὐτῶν πλὴν τῇ διώκει τῇ ποιῶν ἐξουσίαν.

CAP. VII.

DE MODO PER AN-
gustias ducenda copia.

SI quando per angustias, aut prærupta & auiā loca ducendus exercitus; perutile erit, copias nōnulas præmittere, montiū verticibus, angustiarumque faucibus præoccupandis. ne si prius illic hostes confederint, transitionem arceant. Quod etiam obseruandum, si hostium metuetur impressio. Nā vtile quidem est, aliquid semper in illos moliri ac tentare; sed ab illis quoque cauere planē necessarium est. Nec solum Imperator inuadendis hostium finibus auidē imminere debet, sed prouidē suos etiam, ne vsurpentur, occludere.

CAP. IIX.

DE VALLI M-
nitione.

Imperator, si in hostili solo castra ponat, statim vallo fossaque cingat, licet ibi ad breue tēpus confidere voluerit. Hæc enim castrensis ratio nunquam pœnitenda. semperque tuta aduersus repentinās & improuisas irruptiones. Collocet etiam custodias ac speculatores, quasi propē ad sint hostes, etsi longius abesse putet. Si verō illis minimē prementibus castra diutius habiturus sit, aut si regionis vastandæ causā commoretur, aut etiam commodiorē circumspiciat occasionem, eligat minimē humida aut morboſa loca. Impurus enim illic & fœtidus aēr morbos ac pestes progignit, validam multorum valetudinem lædit, multis

ΚΕΦ. Ζ΄.

ΠΕΡΙ * ΤΟΥ ὍΤΕ ΔΙΑ ΣΤΕ-
νών μέλλῃ τὸ στρατόπεδον ἀγάν.

Εἰδὼν ὅτι εἴτε στενῶν μέλλῃ ποιεῖσθαι πείροδον, ἢ δι' ὁρείνης καὶ δυσβάτης χώρας ἀγάν τὸν * στρατηγὸν ἀναγκάσῃ, πρὸς ἐκπέμπουσα τὴν μέρ' αὐτοῦ διωάμεως προκαταλαμβάνει. ὅς τε ὑπερβολὰς, καὶ πᾶς τῶν στενῶν περόδους μὴ φθίσαι τις οἱ πολέμιοι, καὶ καταστάντες ἐπὶ τῇ ἀκροῇ, κωλύσωσι τὸ διεκβολῆναι ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ αὐτὸ πεφροντίσθαι καὶ δεδῆκεν πολέμιων εἰςβολῇ. καὶ γὰρ δὲ * δρᾷται μὲν χεῖρήσιμον, φυλάττει δὲ μὴ παθεῖν σὺν ἀναγκάσῃ. ὅδε φησὶται μὲν αὐτοὺς εἰσβάλλοντας εἰς τὴν πολέμιαν ἐπείρου, * ἀποκλείει δὲ τὰς πολέμιας ἐπὶ σφᾶς ἰόντας ἀπὸ προσηγόνων.

ΚΕΦ. Η΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΕΪΝ
χάρακα.

Ν δὲ δὴ τῇ τῶν ἐχθρῶν καταστραπέδωσιν, χάρακα περὶ βαλλέσθαι καὶ πεφρον, ἀν' ἡμέραν μέλλῃ τὸ παρεμβολῆναι θύσαν. ἀμετανόητο γὰρ ἡ τοιαύτη καὶ ἀσφαλὴς στρατ. πεδεία, διὰ τὸς ἀφινδύους καὶ ἀπεσοδοκήτους ὅτι βλάσκει. Καθίσταται δὲ φύλακας, καὶ μακρὰν εἶναι νομίζῃ τὰς πολέμιας, ὡς ἐγγύς οἰτάς. ὅπως δ' ἂν μέλλῃ πολυχρόνιον ἤδη εἶναι τὴν παρεμβολῇ, καὶ κατεπιόντων τῶν πολέμιων, ἢ ὅτι τῷ φθίρειν τὴν χώραν ποιοῦμεν τὴν μόνον, ἢ καμροῖς ἐφευδύων βελτίσιν, ἐκλεγέσθαι χωρία μὴ * ἐλώδη, μηδὲ ὁπρὸς τὴν γὰρ τοιαύτην ἀναπολλῶν

πολλῶν μὲν * ἐκάλειπεν πρὸς ἐνδοξίας, πολλὰς
δὲ ἀπώλειεν. ὥστε μὴ μένοι διόλγον, ἀλλὰ καὶ
ἀλλοτρίους ἀπολεῖν περὶ αὐτὰ τὸ τραγῆμα.

К Е Ф. 67.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΧΩΣ*Υ' ΠΑΛ-
ΛΑΔΟΣ. 16 αὐλ. 17 αὐλ.

[illegible]

vitam quoque aufert, adeoque & numero & viribus minuitur exercitus.

CAP. 1 X₅

CREBRÒ MUTANDA
esse castra.

Nec parum utilitatis ac salubritatis eueniet, si non semper eodem in loco maneat castrorum metatio. nisi milites ea tempestate sub pellibus & tentoriis hibernent. Naturales enim ac necessarias alui deiectiones, vnum semper in locum congeries, graues ac foetidos exspirant halitus, tandemque ambientem ac circumfusum aerem tetro odore corrumpunt. Cohortes in hiberna missas, ad bellicas exercitationes traducat Imperator, nec sinat eas otiosi vel desiderr. Nam otio quidem corporis vires mollescent & languent; desidria vero, animi veluti euiantur, fecordesque & ignaui fiunt, nempe blandaimenta voluptatum, assiduo abusu, ferocissima quaeque pectora eueruant & absumunt. Cavendum igitur ne diutius viriles animi a consuetis cessent laboribus. Nam si ab longo otio ad militaria munera reuocentur, non prodeunt lubentes, nec diu perseverant, sed repente timore consternati trepidant, priusquam periculorum dubia tentauerint; simulac vero tentaerunt, abscedunt; atque ita in illis, nec sperant, nec resistunt.

C. j.

CAP.

CAP. X.

MILITES REBUS SE-
curis ad bellum exerceri
debere.

Onus igitur Imperator, priusquam urgeat con- sistendi in acie necessi- tas, praparet quæ utilia sibi fore videbuntur, im- mō & militum corporibus exercen- dis, imperet quoque minū utilia. Sa- tis enim illis, quamvis arduis ac mi- seris, concedatur otij, si tantisper à grauibz verisq; bellorum periculis vacare liceat. His autem modis exerce- antur. Disponantur singuli in armis, il- lisque præcipua curarum ista sit affi- duo vsu permanere in ordine, vt ad- fuecant de facie ac nomine sese inuicē nosse. Item vt discāt quis progredi de- beat, quo imperante, quoloco, quot focis comitatus. Denique velleuissi- mo nutu & signo, adstent in ordine singuli. Tum verò doceantur agmen producere, contrahere, inclinare in le- uum, in dextrum latus, manipulos tra- ducere, diuidere, condensare; vel et- iam vicibus alternis accedere & recede- re. Itēque adfuefiant aciei distri- butionibus & dispositionibus, siue in phalangem componenda sit acies, siue confertum colligenda, siue longā se- rie protendenda, siue, ita vt postremi aduersus circūuenientes obuerso vul- tu præliantur, pugna biceps ac bifrōs pugnanda, siue etiam receptui signo audito secedendum. Vt enim qui mu- sicorum instrumentorū principiis ad- huc erudiuntur, quando aut tibiæ foramina, aut neruorum interualla, di- gitorum pulsū discernenda sunt, sæpe- numero alia aliis digitis, absque vl- lo concentu premunt inconditè, ac languidè ponendo articulos, segniter quoque tollendo, vix neruos intendunt: At

ΚΕΦ. Ι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΙ ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ
τὴν στρατὸν ἀδείας ἔσης.

Ἰππεὶς ἀρχὴν στρατηγῶν
ἔστω χρησιμὰ πάντε κα-
τασκευάζειν, ὅτε οὐκ ἐ-
πιγέσσω αὐτὸν ἐκ ἀρχῆς
ἑξῆς ἀγῶν ἀ ἀγ-
κῆ, ἔπειτα ἀρχῆς διὰ
τῶν ἰσχυμάτων ἀσκήσιν ὅτι τὰ ἴσιν. Ἰππο-
ν γὰρ στρατοπέδους ἀνέστις, καὶ σφοδρὰ τα-
λαίπυροι ὦσιν, ἢ μὴ διὰ τῶν δεινῶν ἐστὶ ἀ-
ληθινὸν ἀγώνισμα πύρα. γυμναζέτω πι-
οὺς δὲ ἴσιν πύρατοι. ἐκ τῶν ἰσχυμάτων ἀναδῆς
τῶν ὁπλῶν πύρα ἢ ἐκ μελέτης σφίσι ἢ τὸ
μένειν ἐστὶ ἑξῆς ἢ τῶν ὁπλῶν, ἔπειτα ἀνέμα π-
συνήθως ἀ ἀρχῆς * γυμναζέτω ἀρχῆς, ἔπει-
τα ἀρχῆς ἢ τῶν ὁπλῶν, * ἔπειτα ὁπλῶν γ-
γῆμα πύρας ὡσιν ἐν πύρα. ἢ τῶν τε ἐκ-
τῶν, ἔπειτα ἀρχῆς, ἢ ἐκ τῶν ὁπλῶν ἐπὶ * λαίαν ἔ-
δεξια, ἔπειτα λόχων μετα γυμναζέτω ἀρχῆς ἢ
τα. ἔπειτα πύρας, ἔπειτα διὰ ἀλλήλων αὐτῶν ἐξ-
δου, ἢ ἀνέδου, ἔπειτα κατὰ λόχους διαίρε-
σαι ἢ κατὰ τῶν, ἢ τῶν ἐπὶ φάλαγγα, ἢ
τῶν ἐπὶ βάθῳ. ἔπειτα πύρας, καὶ τῶν ἐπὶ
μῆκος ἐκτείνετω, ἢ τῶν ἀμφιπρόσωπων
μάχῃ, ὅτ' ἀνέκατ' ἔρῶν ὅτι πύρας, ἢ
πύρας τῶν κυκλουμένων μάχῃ, ἢ τῶν ἀ-
νακλήσας ἐκ διδασκίτω. κατὰ πύρας γὰρ ἐπὶ
τῶν μουσικῶν ὁργάνων, οἱ μὲν δὲ χλῶ ἔχον-
τες ὁμοῦ τῶν, ὅτι τῶν τῶν τῶν δακτύλων
ἐπὶ τῶν τῶν τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῶν
μάχῃ τῶν χορδῶν, πολλὰ αὖτις ἀλλοῦ ἔστι
ἔω ἀλλοῦ, ἔπειτα κατὰ τῶν ἀρμονικῶν διὰ τῶν
σιν ἔστι μάλιστα ἐκτείνεσι. βραδὺ μὲν αὖ-
ρασι τῶν δακτύλων, βραδὺ ὅτι ἔστι αὐτῶν. οἱ δ'

qui

ἐν μελέτῃ τῆς μίμνης αἰετὶς τῆς δόξης ἢ δὴ
 ῥαυθισμένη τῇ χειρὶ δι' οὐκ ἔστιν ὁ μετα-
 φέρουσιν, ὅσην τὴν βύλῃν ὁ παλαιός τις
 ἀναπνεύει, καὶ αἰετὶς, ὅσην ὁ παλαιός τις
 δῆς. Τοῦτον δὲ πρὸς τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς
 ἡδονῆς ἀναπνεύει τῆς πύξης, ὅσην ὁ παλαιός
 πύξης, ἀλλήλων ἀναπνεύει τῆς
 ἐγκυκλίᾳς, ὅσην ἀναπνεύει τῆς
 ἰσχύος. Οἱ δὲ συγκατεστημένοι, ὅσην τῆς
 ἰσχύος, ὅσην τῆς πύξης, ὅσην τῆς
 ἐγκυκλίᾳς, ὅσην ἀναπνεύει τῆς
 ἰσχύος.

Εἴτε δὲ λανθάνει τὰ στρατὰ, πρὸς ἀλ-
 λήλους ἀπὸ τῆς μάχης πωλεῖται, ὅσην
 καὶ ὁ παλαιός τις ἀναπνεύει, ὅσην τῆς
 ἐγκυκλίᾳς, ὅσην ἀναπνεύει τῆς
 ἰσχύος. Τοῦτον δὲ πρὸς τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς
 ἡδονῆς ἀναπνεύει τῆς πύξης, ὅσην ὁ παλαιός
 πύξης, ἀλλήλων ἀναπνεύει τῆς
 ἐγκυκλίᾳς, ὅσην ἀναπνεύει τῆς
 ἰσχύος. Οἱ δὲ συγκατεστημένοι, ὅσην τῆς
 ἰσχύος, ὅσην τῆς πύξης, ὅσην τῆς
 ἐγκυκλίᾳς, ὅσην ἀναπνεύει τῆς
 ἰσχύος.

Παρα-

qui iam frequenti curâ & usu totam
 artem probe callent, manâ ad nume-
 ros compositâ, celeri leuitate subtili-
 ter agitâ, tibiam flatus, ut lubet,
 aut comprimunt, aut laxant, sibilus-
 que facile perstrepunt: Consimili
 quoque ratione, ordinum seruan-
 dorum insueti & ignari, trepidi ad-
 modum, post multos errores & am-
 fractus, vis tandem dispositis con-
 quiescunt: Qui verò communibus a-
 nimis conspirare edocti sunt, dato si-
 gno, detrepēt, quasi naturâ moti ipsi
 perferuntur in ordines, aciemque
 pulcrè concinnatam componunt.

Porro exercitum ita distributo, com-
 missos & compositos ordines ad con-
 flictum educat Imperator, ut datis fe-
 culis aut rudibus, & iaculorum arundi-
 nibus, pugnam sin ferro & sanguine
 depugnent. Si in aruo sint, glebis, ut
 missibus uti iubet. Item crudo cessu
 lorisque bubunt. Designet quoque il-
 lis colles, cacumina, & ardua loca celeri
 cursu conscendat, ut imperet; tum etiam
 subintrat cum telis quæ modo indica-
 uit, alios quosdam qui illos extorbare
 contendunt; eosque laudibus offerat
 qui vel permiserint fortiter reluctan-
 do, vel qui constanter oppugnando ad-
 uersarios dixerint. Humilis modi ludo
 & exercitatione militum valetudo con-
 firmabitur, eritque illis cibus potusque
 cili tenuis & parvus, iucundior; nec
 magis oripare epulari exortabunt.

Quam labore quæ sita fames ac sitis,
 multa sibi ac suauissima condimenta
 poculaque miscet. Hinc etiam corpo-
 ra ipsa aduersus defatigationes obdu-
 rantur, periculis adhaerent sudan-
 do, nitendo, anhelando; atque in
 feruenti sole caloribus, & algoribus
 sub dio perferendis exercantur.

C. ij.

Similes equitum quoque exercitationes erunt, aut certatim pugnando, aut cursim insequendo, aut mixtim præliando, aut tumultuariè velitando, in campis scilicet patentibus ac planis; atque etiam circa collium radices, quantum per arduas asperitates attingere licebit. Nec enim cogi debent per inaccessa iuga, aut per præruptos descensus equitare.

Παραπλησίως δὲ γυμναζέτω ἔτι ἰπποκόν, ἀμύλλας ποιέμεν ὅτι ἐδιώγματος, καὶ συμπλοκαίς, ἐκτροβαλισμὸς ἐν τοῖς ὅπλοις, πρὸς αὐτὰς τὰς ρίζας τῶν λόφων, ἐφ' ὅσον δυνατὸν ἐστὶ καὶ τῶν τραχιέων ὅπλων ψάειν. ἐξάρσιν οὖν τὴν βιάζουσαν πρὸς αἰαίτην, καὶ κατὰ πρᾶμνους * ἰππάζουσαν.

De Pabulationibus.

Si copias pabulatum mittat Imperator, summo perè cauere debet ne per vberes diuitisque hostium regiones huc illucque prædas opimas perquirendo oberrent: ne hac ratione in maximas aliquando strages incidant. Palantes enim ac dispersi, prædas insolenti latitiâ abigentes, ab hostibus opprimuntur ac profligantur. Nimirum indigesta illa turba, quaslibet prædæque onusta & grauis, neq; armis uti, neq; mutuum sibi ferre auxilium potest. Quotquot igitur iniussu Imperatoris aliqua deprædari ausi fuerint, plectantur. Ipse verò si quando prædatum mittere voluerit, vacuis & inermibus aliquot armatos equites peditesque adiungat: qui quidem abigendâ prædâ non occupabuntur, sed ordine dispositi pabulatores munient ut tutò se ad suos cum prædâ recipere possint.

ΣΩΦΡΟΝΕΙΤΩ δὲ πρὸς τὰς προνομίας, ἐμὴ ἐφίετω πῶς δυνάμεσιν, ἐπὶ δ' αὖ εἰς εὐδαίμονα πολεμίων ἐσθ' ἀληθῶς, ἀπὸ κλῆος φέρεσθαι πρὸς τὰς ὠφελείας. αἱ γὰρ μέγισται συμφοραὶ καὶ τοῖς τοῖςδε γίγνονται. πολλοὶ αἰεὶ γὰρ ἀπὸ τοῖς ἐσποράσι πρὸς τὴν λείαν ἐπεσθῆμεν ἐπιπεσόντες οἱ πολεμιοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν τῶν τοῖςδε πρὸς τὴν λείαν, καὶ ἀπὸ τῶν βαρύνει αὐτοὺς ὁπλοχρωστῶν πρὸς ὠφελείας, ἔπειτα ὅσοις χρηστὰς δυνάμεναι, ἔπειτα ἀλλήλοις ἐπισκευασθαι, πολλοὶ δὲ διέφθικαν. Εἰ δὲ πνὺς διχὰ ἔστω στρατηγὸν κελεύσας προνομεύειν ἐπιχειρήσων, ἔστω καὶ λαζάρωσαν. αὐτὸς γὰρ μὲν ὅτι ἀν' ὅπλῳ λείαν πέμπω, τοῖς φίλοις καὶ ἀνέπλοισ ἐν τῇ πρὸς μάχην ἰπποκαί πεζῶν, εἰ πρὸς μὲν τῶν λείαν οὐκ ἀσχολήσονται μένοντες, ἐν τῇ πρὸς φυλάξωσι τὰς προνομεύοντας, ἢ ὅσιν ἀσφαλὲς ἢ ὁπλοχρῶσις.

De exploratoribus.

Si fortè exploratores comprehensint, de illis Imp. variè cèseat. Etenim si exercitus sui vires hostium copiis longè inferiores arbitretur, illicò iubeat speculatores interfici: si verò mul-

Εἰ δὲ συλλάβοι ποτὲ κατασκόπους, μὴ μιᾷ κεχρηθῶ γνώμῃ, ἀλλ' εἰ μὲν ἀδυνάστερα τὰ ἴδια * εἴπω τὰ τῶν πολεμίων εἶναι νομίζω. κτενέτω τέτους· ἐάν τ' ὅτι ὁπλισμῶ καλῶ κεχρημένον ἢ, καὶ πρὸς σκευαῖς ἐντελέσι, καὶ δυνάμει πολλῇ.

ἀλλ' ἡ ἀνὰ τὰς σωματικὰς, καὶ πνευματικὰς ἐκπαίδευσιν, καὶ ἐμπειρίαν μεμελετημένην, ὅθεν λαβόντες κατασκευάσονται, καὶ ἐκ τούτων τῶν στρατιῶν ἐκπαιδευμένοι, οὐκ ἀνὰ μαρτυροῦντες ἀδύνατοι, δοῦναι μάχης. Ταύτην γὰρ ἀπλοῦς καὶ ῥημάτων ἀπὸ τῶν ἀγχιλεμνῶν, ὅθεν οὐδὲν σκελετὸν καὶ τὸ ἐλαττωμένον παρρησιασάτω.

to integròque apparatu consistat in armis, suaque copia bonis validisque, & ad omnia paratis militum corporibus, aut ducibus usu & experientia præstantibus probè instructæ sint, tunc minime peccauerit, si speculatoribus exercitum ostenderit, eosque dimittat incolumes. Hostes enim si res aduersariorum superiores esse reperiuerint, formidant: contra verò, si inferiores, confidunt, maioresque sumunt animos.

De excubiis, siue vigiliis.

ΟΤΑ ΑΚΑΞ ἡ καταμετρήσιμος ἀλκή, * ἡ ἐν μέσῳ διαλεμένοι τῶν νυκτῶν ὡραίων, καὶ μετὰ τὸν ὅσον αἰσῶν, ὅτι γὰρ ἀναγκαῖον, ὅθεν ὑποσχεμένοις πιστεύειν, ὅθεν ἀρχὴν τῆς νύκτος αὐτοῦ, ἀλλ' ὅθεν ἐκ τῶν γυναικῶν, ἐκδιδόντων τῶν μελῶν, αὐτῶν τῶν ἐκ τῶν ὁδῶν. Ὅθεν δ' ἐκ τῶν φυλασσόντων, καὶ γὰρ καὶ ἡδραὶ καὶ ἀναπνοῆς, σὺν ὅσῳ τὰ σώματα μακρύνουσιν ἐκ τῶν ὁδῶν ἀναπνοῆς * τῶν σκελετῶν, ὅθεν οὐδὲν ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς ἀλκῆς. * καὶ ὅθεν τῶν φυλάκων πρὸς τὸν πρῶτον τῆς στρατιῶν ἀπὸ τῶν γὰρ τῶν μετὰ τὸν ὅσον αἰσῶν, ὅθεν οὐδὲν σκελετὸν καὶ τὸ ἐλαττωμένον παρρησιασάτω.

COMPLURES vndique custodes disponat, ut vicario munere tempore noctis distributo, alij quidem somno indulgeant, alij rebus ledulò inuigilent. Nec enim aliqui solidam noctem peruigilare cogendi sunt; nec iis, etsi sponte se id facturos spondeant, fides adhibenda. Nam sæpe fit, ut nobis etiam inuitis, cedentia membra somnus viro subeat: ideoque stent recti qui in excubiis erunt. Nam sedentibus aut iacentibus nimia quies languidum facile somnum inducit; at crurum erectio animum quoque ad vigilias erigit. Custodiarum ignes ardeant à castris longius. Sic enim qui excubabunt, suos procul ab ignibus conspicerè poterūt; ab hostibus autem qui ultra ignes erūt, non videbantur, donec ipsi in excubantium manus inciderint.

De castris clam mouendis.

Εἰ ἡ βούλησις τῶν νυκτῶν ἀναγκαστικὴ ἐκπαίδευσις, λαμβάνοντες τοὺς πολεμικοὺς, ἡ πρὸς τὸν ἀλλοτρίωτον προαχρῶνται, ἡ τὸν ὅσον * φ. ἡ μετὰ τὸν βουλευμένους ἐκ ἀνάγκης ἐλθόντες τὸ μάχης, πρὸς τὸν καὶ τὸν ἀναγκαστικὸν. βλέποντες γὰρ οἱ πολεμικοὶ τὸν

Si noctu in scis hostibus, castra mouenda sunt, vel ut commodiora loca occupentur, vel ut incommoda effugiantur, vel ne copia configere nolentes cogantur, multis accensis ignibus celsum recedendum erit. Sic enim

adhuc consistere exercitum hostes existimabunt. At si per noctem obscura castra mouerentur, fugæ illis suspicio aliqua esset, atque aut insidias facerent, aut infestâ manu persequerentur.

Φῶτα, δοκῶσιν ἔχ' ἰσχυρὰν αὐτὸν μένειν ἁ-
Φωτίσιν ἡγεμονίης τῆς παρεμβολῆς, ὑπό-
νοιαν λαβόντες ὡς φεύγουσιν, ἐνέδρας τὴν
προεκπέμπουσι, καὶ διώκουσιν.

De Imperatorum hinc inde collocutionibus.

IMPERATOR, si in eadem castrorum permanferit metatione, & in hostis conspectum prodire voluerit, vel ut cum eo sermones aliquos misceat, vel ut eum de quibusdam rebus audiat, det operam ut secum prodeant quoque selecti, prestabiles quique iuvenes, robusti, decori, proceri, splendidis armis insignes. Sæpe enim inspectâ parte, de totius præstantiâ iudicari solet. Atque hinc hostium Imperator non tantum de iis quæ audiuerit deliberabit, quantum illis quæ viderit, terribitur.

ΕΑΝ δ' ὅππῃ τῶν αὐτῶν μένων εἰς ἑξέ-
στην πᾶσι τῶν πολέμων στρατηγῶν * κρι-
νολογήσιν, ὡς αὐτὸς εἰπῶν, ἡ ἀκούσας
ἡ βουλόμεν, ἐκλεξάμεν, πύς κερ-
τας, ἡ ἀξιοπρεπέατους ἰσχυρὰν, ἡ ἰσχυρὰν,
καλῶς, μεγάλους, ὅσοις ἀξιοπρεπέσι *
κοσμήσας, ἔχων πᾶσι * αὐτῶν, ἀπειλῶν.
πολλὰς γὰρ πᾶσι δὲ τὴν πᾶν δὲ τὴν μέρα, ὅφρην
ἡ λήπει, ἡ δὲ ἔξ ὧν ἡ κενοῖν ὅφρην, ἡ
πείθει, ἡ δὲ πᾶσι, ἀλλ' ἡ ἔξ ὧν εἶδεν ἡ
βῆθι.

De transfugis.

Si qui transfugæ aduenerint, hostium aggrediendorum opportunitatem indicaturi, aut copiis tuis viam ab hostibus tutam præituri, ducito eos tecum vinctos, certosque facito, se, dummodo vera narrent, totiusque exercitus salutis ac victoriæ utilia consulant, in libertatem cum præmiis ac muneribus adferendos; si verò vana congingentes decipiant, aut si prodicionem moliantur, ipso statim momento ac puncto, quo inclinare & periclitari incipiet exercitus, in vinculis ingulandos. Tunc enim transfugæ aliquid indicanti fides haberi poterit, quum vitæ suæ arbitriū non penes se, sed penes ipsos Duces esse nouit.

ΤΑΝ ἡ αὐτῶν ἐκ τῶν ἡ κενοῖν ἀφί-
κοντι, ἡ μὲν ὅσοις, ἡ ὡς αὐτὸς εἰπῶν, ἡ ὅ-
δοι * ἐπαγγέλλει, ἡ κατὰ τὴν πᾶσι, ἡ δὲ σκο-
πῶν ἀσφάλειαν τῶν πολέμων αἰσῶν, ἡ δὲ
αὐτὸς ἀγέτω, ἡ τὸ πᾶσι, φαιερὸν, ὡς εἰμὲν
ἀληθῶς, ἡ δὲ πᾶσι, ἡ νικητῶν
πᾶσι τῶν στρατῶν, ἡ λῦται τὸ σφῆ-
δωρεῖ, ἡ δὲ πᾶσι, ἡ ἀξιοπρεπέσι, ἡ ἡγε-
μονίης, ἡ τῶν σφῆδωρεῖ, ἡ γαλῶν
βουλόμενοι πᾶσι, ἡ πᾶσι, ἡ καί-
νον τὴν κενοῖν ἐν δεσμοῖς, ἡ τῶν κινδυνεύον-
των κατὰ σφῆδωρεῖ, ἡ πᾶσι, ἡ αὐτῶν *
ἡ μὲν ὅσοις, ἡ αὐτῶν βεβαιότητι, ἡ μὲν αὐ-
τῶν αὐτῶν ἐκ τῶν ψυχῆς κενοῖν, ἀλλὰ τῶν
ἡγεμονίους.

De

His artibus instructus IMPERATOR expeditionem opportune paravit diu modum, occasione ita succedat, uti prodeant prouocentq; hostes in

hora enim vnâ, & breuissimum tem-
poris momentum, siue importunam
occasione præcipias, siue opportu-
nam amittas, non parum obesse potest.
Et meo quidem iudicio, extispicina, a-
lio quodam contemplationis genere,
astrorum in cælo motus, ortus, occa-
sus, figurarum triquetras, quadratas,
rectilineares, siue ex diametro inclina-
tiones & conuersiones imitari ac re-
præsentare videtur. Eorum certè per
breuissima momenta varia vires ac si-
gnificationes, diei vnus, imò horulæ
spatio, & reges faciunt, & captiuos. E-
nimuero quia extorum inspectio con-
sulentibus fausta omnia de pugna cõ-
mittendâ plerumque promittit, totius
tamen exercitus in ipsâ pugna perni-
ciem demonstrat, opera pretium fore
existimo hac de re nonnulla dicere.

C A P. X I.

HOSTES, ETSI FUGE-
re videantur, non esse temerè
persequendos.

Multa sunt & varia in or-
be vniuerso locorû spe-
cies, incertumque est
quonam in loco erit sin-
gulis in acie decertandû.
Et suæ quidem regionis loca experti
nosse poterunt, non autem alienæ &
extraneæ. Præterea sæpenumero Im-
peratorî, hostis vnus dici itinere ab-
esse, renuntiatur. Ille mox, secessum ex
compecto simulantes, quasi fugientes
ac terribitos insequitur, donec ad angu-
stias tandem ac rupes adductus, dum
incautus acriter vrget, circumuenitur:
aut dum exercitum in illa loca immit-
tit, occupant hostes anteriora, & oc-
cludunt transitus, ac vndiquaque
superiora cingunt, tandemque velut

ἄρα γὰρ μία, καὶ ἀκαρὴς χρόνος, ἢ φθί-
σαντας ἐλύπησεν, ἢ ὑπερήφανους. Καὶ μοι δο-
κῆται κατ' ἄρα τὸν ἀστὲρα καὶ ἡσὶς, καὶ ἀνα-
πλάς, καὶ δύσσις, καὶ σχηματῶν ἐγκλισίς,
τρίγωνων, καὶ περὶ τῶν, καὶ διὰ μέτρων, ἢ
τυπικῆ διὰ ἀσπλῆγων ἀλλοιομορφωθεω-
ρίᾳ προσημῶναι. ὡς αἱ ἀπὸ μικρῶν διὰ
φορὰς ἐδυνάμει, καὶ διὰ τῶν, ἐν ἡμέ-
ραις μὴ μᾶλλον ὥρα, καὶ βασιλεὺς ἐποίη-
σαν καὶ αἰχμαλώτους. Ἐπεὶ δὲ πολλὰς
θυμῶν ὡς μὲν εἰς μάχην καλὰ γίγνηται
ταῖς, διὰ τὴν μάχην ὅλον εἰς τὴν στρα-
τείαν ὁλεθρον προσημῶναι, τὴν ἀναγκῶν
ἡγεῖται περὶ τοῦ φράσσει.

Κ Ε Φ. ι α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥΤ' * ὅτι δεῖ τῶν
πολεμίων σχηματίζομένων φράσαι, μὴ
ἀπλῶς, καὶ ὡς ἐτυχεν, ἐχεῖν
τῆς διώξεως.

Πῆς γὰρ συμπύκνωσης οἰκουμενῆς
πλῆθους καὶ παρτίας ὡς συμ-
βῆκεν ἰδέσθαι τῶν, ἀδηλον
ἢ ἐν ποίοις ἑκάστοις πολεμίοις
σιν, καὶ τῆς μὲν σαφῶς αὐτῶν
ἐμπροσθεν ἔχουσι χώρους ἀντρωπι, τῶν δ'
ἀλλοτρίων σὺν ἵπποις, πολλὰς καὶ στρατηγῶν
ἀνεύσας μίᾳς ἡμέρας ὁδὸν ἐπὶ χινοὺς πο-
λεμίου, τὸ δ' ὑποχωροῦντων ἐπὶ τηδὲ, καὶ
μὴ μανόντων, ὡς κατ' ἄρρωδουσιν, ἐπὶ τῶν δ'
αὐτῶν τῶν ποιοῦντων, εἰς ἔλθωσιν εἰς δυσκο-
λίας καὶ περικλεισμένους ὅσον τόπος, τῆς
καίτοι μὴ δὲν ὑποφωμένῳ· εἴπερ ἐμβολῶν εἰς
πύς τῶν, ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπεκλείσθη
καὶ ἐμβολαῖς ἢ τὸ πρῶτόνμα εἰσῆλθε, καὶ κα-
ταλαβόμενοι πᾶς πᾶς εἰς τὸ μὴ προῶν διόδους,
ἐκὼν καὶ μετῴρα πάντα καταχόντες,
ὡς περὶ ἐν * ζυγῶ γὰρ πνὶ συνεπίδησαν τὴν
cauca comprehensos aduersarios inclu-
dunt.

ribus copiis accidere solet. nempe, tam ignauiter ac demissè aliquando formidant vt nihil omnino audere velint; aliàs tam arroganter hostes negligunt, vt nihil prorsus cauere curent. Ad hos igitur illòsque casus paratum esse Imperatorem decet, vt sciat, modò pericula & sermone & vultu confutare ac elouare, modò simulato metu eadem adaugere.

ἢ συμβαίνει στρατοπέδοις ἡ ἕτως * κατα-
πεπληχθῆναι πολέμιους, ὥστε μηδὲν ἐθέλειν
τολμᾶν, ἢ ἕτως καὶ φρονεῖν, ὥστε μηδὲν
φυλάττειν. πρὸς ἑκατέρωθεν δὲ τὴν στρατη-
γὴν ἡρμόσθαι. ἢ εἰδέναι ποτε δεῖ τὰ πάντα ἢ
λόγῳ ἢ σχήματι ποιεῖν, ἢ πότε ἂν τῷ δεῖαι
ἢ φοβεράτερα.

*Militum animos ex captiuorum aspectu excitari
posse.*

INSTANTE certaminis tempore, cum propter dubium praeliorum discrimen metu conturbatus est exercitus, si impetu antè facto captiui aliqui adducti, aut infidiis, aut velitatione intercepti qui à castris fortasse defecerāt, si animo ac virtute generosi, & corporum præstantiâ inlignes sint, Imperator, eos autè vestigio interfici iubeat, aut victos, iis quibus hæc mandata cura erit, diligenter adseruandos tradat, ne à multis conspiciantur. Si verò imbelles, aut demisso abiecto animo sint, prius in suum tabernaculum adductos, minaci & toruo vultu exanimatos, & quasi subactâ mente debellatos, ante militum suorum oculos confluat lacrymantes orantésque, simul ipse per concionem demonstrat, quàm ignaui sint & humiles, quamque nullius pretij: esse cum huiusmodi viris dimicandum, qui mortem adeo reformident ac deprecantur, vt cuiusq; genua amplectantur, & ad pedes supplices aduoluantur. Sic enim roborabitur exercitus quasi iam prænouerit, quoniam hostium in pugna vultus atque animi futuri sint. Nam quæ quis nunquā vidit, maiora esse sperat, quàm reuera

ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ἡ μάχης, ὅτε ἄδηλον ἔχον τὸ στρατευματῶν κέρειν ἢ πολέμιον *
Διὰ πῆλκην τῶ φόβῳ, εἰ δυνήσῃ ἐφ' ὅδῳ
λαβεῖν ὁ στρατηγὸς αἰχμαλώτους, ἢ δόπο
εἰδέναι ἢ Διὰ κρυβδολισμὸν ἢ ἢ δόπο
τουῦτος τῆς ἰδίας περιβολῆς, ἢ μὲν πῶς
ἡλικίας τοῖς Φροῖήμασι, ἢ τοῖς σώμασι
καταμαρτυροῦν, τούτους, ἢ δόπο κατανάτω * ὡς
ἡλικίας λαβὼν, ἢ δόπο τῶν τῶν δόπο
πᾶσι τεταγμένοις, καὶ ἢ πῶς φυλάττειν,
ὥπως μὴ πολλοὶ θάσσοι τῶν ἀνδρῶν, ἢ δὲ
ἀσθενεῖς, ἢ ἀγνοεῖς, ἢ μικροὺς ψυχῶν ἢ
περὶ ἀπὸ λήθους * σφίσι δὲ τῶν ἰδίας σκέψης,
ἢ περὶ δὲ λῶσας σφῶν τῶν φεῖω τῶν ψυχῶν,
εἰς τῶν πλῆθους περὶ αἰετῶν δακρυόεντες ἢ δὲ
μίνους, ὅμα λόγων καὶ εἰδεινόμεναι τῶν
στρατιωτῶν ὡς ἀγνοεῖς ἢ ἀπὸ τῶν, ἢ ἀδίδους ἀ-
ξιοί, ἢ ὡς πρὸς τοιούτους ἀνδράς ἐστιν αὐτοῖς
ἡ μάχη, διδόντας ἕτως τὴν θάνατον, ἀπὸ μέ-
νους θανάτων, ἢ περὶ κυλινθέους τῶν ἐκείνων
ποδῶν. ἐπὶ αὐτῶν γὰρ ὅτι τῶν τῶν τῶν
τῶν ἢ δὲ περὶ κατανοητῶς τῶν πολεμίων ὅ-
ψης τε ἢ πᾶσι ψυχῶν. εἰ γὰρ * ὁ μηδὲ πῶς
πρὸς εἰράκεν, ἐλπίδι μᾶλλον γίνεσθαι τῶν ἀλη-
θινῶν

C A P. XVII.

LEVEM ARMATURAM,
iaculatores, sagittarios, & fundi-
tores, ante agmen esse
collocandos.

I Evis armatura milites,
iaculatores, sagittarios,
& funditores, in primo
agminum ordine collo-
cabit. Nam si à tergo il-
li substant, plus damni suis, quàm hos-
tibus, inferent; si in medio, inefficax
& nihil erit tota illorum industria: nec
recessim cedere poterunt, vt contentis
viribus iacula certius vibrēt: aut si pro-
currendo consiēre velint, præceden-
tes socij impedimento erunt: fundi-
tores verò, nec fundam rotare, nec ver-
bera explicare poterunt, tot sociis mi-
litibus hinc illinc adstantibus, qui for-
tè in telorum turbines ipsi quoque in-
current. Sagittarij quidem ante alios
dispositi, in hostium corpora velut in
scopum, iacula sua dirigent. At si in po-
stremâ, aut media acie sint, in sublime
iaculabuntur, adeoq; sursum quidem
summâ vi spicula emittent, sed statim
in hostium capita remissè quasi iam
confutato impetu, decident, nec gra-
uiter lædent.

C A P. XVIII.

DE COLLATIONE LE
gis armaturæ in locis
asperis.

S I fortè armis decennendum sit in locis, modò per plana depressis, modò collis instar adsurgentibus, tunc maximè Imperator leuem armaturam in locis asperis collocet.

К Е Ф. 12.

ὍΤΙ ΤΟΤ'Σ ΨΙΛΟΤ'Σ, Λ'ΚΟΝ-
 πας, ἐκζητάς, κς φενδοινας πρῶτας
 κησὶ Φαλαγγ.

ἱλοῦς δὲ ἀκονίτας, καὶ
 πξάτας, καὶ σφενδοκίτας,
 πρώτους πρὸ τῆς φάλαγ-
 γος ἴσται. * κατὰ πινυ-
 ρὸν περὶ, παλαιοὶ καὶ καὶ
 ἀφ᾽ ἡσίου πινυ. ἰδίους, ἡ
 τὺς πολεμικοὺς ἐν μέσοις δι᾽ αὐτοῖς ἀπεκα-
 τνέξουσιν τὴν ἰδίαν ἰμπήριον, ἐφ᾽ ἡσίου
 ρεῖν αἰάποδα διωκόμενοι, καὶ τὴν αἰάποσιν
 τῶν ἀκοντίων, ἐπὶ ἐξ ὁπιδρομῆς βιάλλειν,
 περὶ γομμένων ἄλλων, καὶ πρὸς πινυ ὄταν.
 ἐπεὶ μὲν οἱ σφενδοκίται κυκλῶν τῶν λῶν ἀ-
 ποπλεῖν τῶν σφενδοκίτων, πρὸς τὴν ἀντι-
 πινυ τῶν ἀκοντίων, εἰ τε * τῶν, περὶ οἷον τε. μὲν τῶν
 ἄλλων, εἰς αὐτὰ τὰ σώματα καὶ καὶ σκοπὸν
 ἐκ τῶν ἀκοντίων βέλη καὶ τῶν λῶν, ἡ ἐπὶ
 αὐτοῖς μέσοις ὄντες, εἰς ἡσίου πξάουσιν,
 ὥστε πρὸς μὲν τὴν ἀντι-
 βίαν, αὐτοῖς ἡ ἀντι-
 κειμένη πινυ, πινυ
 πολεμίων, * ἐκλελύδα, μὴ πάντη λυπεῖν
 πινυ ἐχθρῶν.

Κ Ε Φ. 17.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΡΑ-
χέσι τ' αἰσιν πύθιν' ἔξ ψυχῆς.

Εἰς συμβαίνει γίνεσθαι τὸ μά-
χων ἐν χωρίοις, ἵνα μὴ
χθισμαλὺς, πινὰς ἔσθον δὲ
ἔχουσιν πίπεις, τότε δὲ μάλι-
στα ἴδης φίλους ἐν πῖσι τραχέσι
ἐν τῷ ἔτῳ.

CAP. XX.

*2VO PACTO HOSTES AG-
grediendi sint in penuriâ levis
armaturæ, quâ illi fortè
abundant.*

SI levis armaturæ sub-
sidio Imp. deficitur, eoq;
hostes polleant, tunc
primi denso agmine cō-
sistant, clypeosque ha-
beant, ad humanæ staturæ modum ob-
longos, quibus totum facile corpus
obtegatur: & quotquot deinceps vsq;
ad postremos erunt, clypeos huiusmo-
di supra caput extendant, quandiu in-
tra telorum iactum manebunt. Sic e-
nim quasi imbricibus tecti, nihil ab te-
lis damni perpetientur. Sin utrique
exercitui præsto sint velites, primi, an-
tequâ ad manus tota acies veniat, con-
iectis eminus telis inter sese decertent,
aut in ipso agminum congressu hos-
tium latera petentes, telis suis utantur.
Huiusmodi enim concertationibus
compellent eos in angustum, nec sine
magno tumultu.

CAP. XXI.

*NON ESSE IN XIMIAM
longitudinem extendendum agmen,
metu hostilis circumuen-
tionis.*

Mp. etsi ne ab hostibus
circumueniatur maxi-
mè cauere cupiat, non
ideo tamen in tantam
latitudinem phalangē
extendat, ut imbecillis
omnino tenuisque sit.
Hanc enim citò percurrere incipe-
rent.

Κ Ε Φ. κ'.

ὍΠΩΣ ΔΕΙ, Ε'ΑΝ Α'ΠΟΡΗ ΨΙ-
λῆς συμμαχίας ὁ στρατηγός, οἱ δὲ πο-
λέμιοι ὁπρώσιν, ὅτι φέ-
ρεται αὐτοῖς.

Εἰ αὖτ' ἐνδεὴς εἴη τῶν
ψιλῶν συμμαχίας, οἱ δὲ πο-
λέμιοι ταῖς πλεονεκτεῖν,
οἱ μὲν πρώτιστα πυκνοὶ πο-
ρεύσονται ἔχοντες ὅτι μὴ-
καις θυρεὺς, ὥστε σκέπη ὅλα τὰ σώματα πῆς
ἀνδρομήκεσιν. οἱ δὲ τῶν τεταγμένων, καὶ οἱ κατόπι
τούτων, ἀχρεῖ τῶν πλοταίων, * ὑπερ κα-
φαλῆς ἀράμενοι τὰς θυρεὺς, πῶς ἔχονταν,
ἀχρεῖς ἀντιπρὸς ἄλλων βέλους. ἔτι γὰρ * ἑ-
πον κερμαίνοντες, ἔδεν * πείσοντα θείον
ὑπὸ τῶν ἐκτεταγμένων. Εἰ δὲ περὶ ἐκατέρωθεν τῶν
ψιλῶν εἴη βεβήκα, πρῶτον περὶ τὸν χειρὸς
μάχης ἀντιβόλῃς ὡς αὐτοῖς ἀντιπάλαις,
ἢ μὲν τὸ συμπλοκῇ τὸ φάλαγγα, ἐκ πλα-
γίων ὅτι θέντες, ἀποχρησάμενοι πῆς βέλε-
σιν. * σωλαύνωνται γὰρ εἰς ὀλίγον, ἢ ἔχ-
τον θορυβοῦνται τοῖς τοῖς ἀμυντηρίοις.

Κ Ε Φ. κα'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ' ΕΙΣ ΠΟΛΥ
μῆκα ἐκτείνεσθαι τὴν φάλαγγα τὰς
κυκλώσεις τῶν ἐκαστῶν
φοβουμένων.

Ας δὲ κυκλώσεις φυλάττε-
σθαι βέλους, μὴ θ' ἔτι *
ὅτι μῆκα ἐκτείνεσθαι τὴν
διώκων, ὥστε πάμπαν ἀ-
δυνῆν ἢ ἀβασθῆ ποιῆσαι τὴν φάλαγγα. Τεχὴ
γὰρ ποὺ συμβαίνει τοὺς πολεμίους ἀλλοτρί-
ξαι.

hostium, quam reuera sit, multitudinem aduentare existimantes. Ac praesertim quidem si improvisi appareant hostes, aduersariorum animi percelluntur. Suspiciatur enim grauius quidpiam se perpeffuros, proindeque terribiliora sibi ventura pericula proponunt. Omnino autem terrificum erit, repentinâ in eos à tergo irruptione ferri: & si fieri possit, noctu cohortes aliquot praemittere, vt circumdatis hostium copiis à tergo consistant, & manè pugnam commissa, ex insidiis postremum hostium agmen adorianitur. Ita enim ne in fugâ quidem spes vlla salutis illis supererit, qui nec retrò se conuertere poterunt, propter oppugnantem ex aduerso; neque in aduersos hostes ire, propter eos qui terga virgebunt ac prement.

CAP. XXIII.

VTILE ESSE IN IPSO

conflictu Imperatorem fausta
& leta militibus inlamar
e, et si ea falsa
sunt.

Imperator interdū expeditus in equo, si in dextro suorum cornu sit, exclamet: Milites qui in lauo sunt, dextrum hostium cornu vincunt. Si in sinistro sit, dicat superiores esse in dextro; siue id ita verè fiat, siue secus. Necessarium enim mendacium dici oportet, certamen vbi exitit ingens. Item si longiusculè diffitus sit hostium Dux, aut in altero cornu, aut medio agmine versetur, rursus vociferari

τοῦτ' ἐπὶ τῶν πολεμίων ἡγεμόν' ἢ ἐπὶ ταῖς ἐρούς, ἢ ἐπὶ τοῖς μέσσι περικλυτοῖς
φάλαγγ'.

λοντας εἰς φυγὴν ὁρμήσει, ὅς τ' ἔσται ὅσον ἐστίν, ἀλλὰ πλεονέπειαν πλῆθος νομίζοντες. Ἄλλως τε καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δαινοῖς ἐπιφανῆσαι πολεμίων ἀπράσων ἐκ πλῆθους τὰς ψυχὰς. ὑπολαμβάνουσι γὰρ ὅτι χαρὸν ὁ πείσον, φοβερώτερον ἐκδέχον, πῶς μέλλον. Ἐκπληκτικὴ δὲ ἡ δραστηριότης τῆς μάχης πάντων ἢ καὶ τῶν πολεμίων αἰφνιδίως ἐπιβολή. καὶ εἰ διωκτὶς ἦν οἱ ποσειπέμφαι, τὸ στραπὼν στήμα νύκτωρ ἐκπεριελθεῖν κελεύσει τὰς πολεμίους. ἡ αὖ κατόπιν αὐτῶν ἡρώων πάντες, ὥστε ἑωθεν ὠνασάμενοι ἐκ τῆς ἐνέδρας καὶ τὸ συμμίσγειν πρὸς μάχην τὰ στρατεύματα καὶ τὴν ἑραγίαν ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίους. ὃ γὰρ φάλαγγ' ἐστίν, ἐὰν ἐπισφίσιν ἐλπίς ὑπολείποιτο σωτηρίας, ὃ δ' εἰς τὴν πίσω διωκμένοις ἐπιστραφῶσι, καὶ τὰς ἐξ ἐναντίας μαχομένους. ὃ δ' εἰς τὴν πρόσω φέρεσθαι, καὶ τὰς κατόπιν ἐπικειμένους.*

ΚΕΦ. κγ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἘΝ Τῷ ΚΑΙΡῷ
αὐτῶν μάχης ἐκφανεῖν χαρμίσματα
τοῖς ὑπερχείοις, ἐκ ψαδῆ, ὅ-
μως συμφέρει.

Αἰ δὲ ποτὲ περιπαζόμενοι ἐμὲ ὁμοῦ τὰ τοῖς φίλοις. εἰ μὲν οὖν ἐδεξιᾷ τύχη κέρως ὦν, Νικῶσιν ἄνδρες οἱ ἐπὶ τῇ λαῖᾳ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν πολεμίων. εἰ δ' ἐπὶ τῇ λαῖᾳ, νικᾶν λέγεται τὸ φίλιον δεξιόν, καὶ νικᾶν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὸ γινώμενον, καὶ νικᾶν τὴν ψεῦδος. ἀναγκάζον ἐπὶ τῇ ὁπου μέγα νείκε' ὠρᾶται. οἷον βοήσας πάλιν αὐτὸ μακρὰν δόξα.

[illegible]

К Е Ф. и д.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣ ΟΓ-
κείους, & γινώσκουσας τὰς ἡμετέ-
ρας τὰς θείων.

Φρονιμου ἔργα πρὸς καὶ
τὸ ἑαίρειν ἀδελφοὺς παρὰ
ἀδελφοίς, φίλους ἑαίρειν
φιλοῖς, ἐν αἷματι τὸ κιν-
δυνεύον πλεονέκτησι
φιλέσθων, αἰάγκη πρὸς
ἀγαπῶντα φιλοκινδυνεύον ὑπὲρ πῦ-
ρος ἀγῶνι ἑαίρειν καὶ δαίμονι αἰδούμενι ἵνα μὴ
ἀποδοῦναι χάριν ὧν ἐπὶ ποιήσῃ, αἰσχυρί-
ται καταλιπὼν τὸν ὀρεγνόμενον πρῶτον
αὐτὸς ἀγῶνα φυγῆς.

К Е Ф. К Ё.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙ' ΕΑΥΤΟΥ
ΔΙΔΟΝΑΙ * ΣΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ, ΕΠ ΤΗΣ
ΣΥΜΒΕΛΟΥΣ * ΠΙΘΟΝ ΠΡΑΞΕΩΣ,
ΑΛΛΑ 2^η ΤΩΝ *
ΕΜΠΕΡΙΩΝ.

Πᾶν

rari debet : Occubuit hostium Imperator, siue ille rex, siue quo alio eunque nomine vocetur. Et hæc contenta voce ita profertenda sunt, vt hostes quoque exaudire possint. Commilitones enim qui suos virtute bellica præstantiores hostibus esse audiunt, duplo fortioribus ac promptioribus animis roborantur. contra hostium vires, strage suorum perceptâ, metu debilitatæ concidunt. quin & aliquando ad huiusmodi rumorem illicò in fugam se dant. Tantum per sepe vtilitatis adfert, suos & hostes iuxta decipere; illos quidem fausto, istos verò luctuoso mendacio.

C A P. XXIV.

FAMILIARES CVM
familiaribus, & notos cum notis,
ordine esse collocan-
dos.

Est etiam prudentis Imperatoris, ordines ita disponere, vt fratres cū fratribus, amici cum amicis vnā sint. Quum enim, qui in discrimine versatur, proximus illi est, a quo diligitur, tunc necessario euenit, amicum pro amici salute audacius depugnare. Pudet quippe gratiam benemerenti non referre; & focius focum deserendo, si prior in fuga esse videatur, erubescit.

C A P. XXV.

IMPERATOREM SIGNA
pugna, aut rei alterius, non per
seipsum, sed per Duces suos
dare debere.

Mandata

Mandata omnia, signa, tesseras dari oportet per ordinum ductores. Obsecundo enim mandata cuique nuntiari, et privati & imperiti hominis est; & ita singulos admonendo tempus absimitur, ac tumultus quoque suboritur, percussantibus ex sese inuicem omnibus. Iam hic addere aliquid Imperatoriis preceptis, ille per ignorantiam nonnulla detrudere. Dari igitur mandata debent primis Ducibus, qui mox proximis sibi nuntiabunt, isti quoque iis qui post se, ceterique pariter deinceps sequentibus; donec ultimi, quæ primi sciuerunt, hoc modo rescuerint. Sic enim omnia tam celeriter decenterque ac placidè cognoscuntur, quam si facibus a custodia sublati signum aliquod daretur. Illic enim ubi primus facem extulit, statim alter ab illo ignem quoque suum suscitatur, & ita deinde tertius quarto, & quintus sexto index facillimè est, eaque ratione quod primi significare voluerunt, per multa stadiorum spacia manifestum fit.

CAP. XXVI.

*ADDI DEBERE AD
tesseram alia quoque
signa.*

Ignum illud quod preter tesseram dabitur, voce pronuntiari non debet, sed corporis motu exprimi, ut manus nutu, gestu, aut armorum collisione, aut hastæ inclinatione, aut ensis coruscatione; ut coorto aliquando tumultu non solum pronuntiata tesse-

Πλὴν ὁ ὁρῶν τὸ φέμα, καὶ σωθῆμα, καὶ ὁρῶν τὸ σωθῆμα διδοῖται διὰ τῶν ἡγεμόνων. Ἰππὸν περὶ δὲ κερύττειν ἀπεισιν, ἰδιώτῃς ἢ ἀπειρακομιδῇ καθέστηκεν, ἐξ ὧν ἐν τῷ ὁρῶν φέμα ἀνάλισκεται, καὶ ἵππῳ ὁμοῦ πάντων ἐρωτῶντων ἀλλήλους. εἴτε ὁ μὲν ὁρῶν φέμα πλεονῶν ὁρῶν φέμας εἶπεν, ὁ δὲ ἀφείλετο τοῦ ῥήματος ὁρῶν φέμα ἄγνοιαν. Δεῖ ὅτι πῶς πρῶτος ἡγεμόσιν εἶπεν· ἐκείνους δὲ ἀπαχέλαι * τὸς μετ' αὐτοῦ. εἴτε τῶν τῶν κατ' αὐτοῦ. εἴτε ἐξ ἑξῆς ἀχέαι ἢ πελοπῶν τὸς πρῶτος τὸς ὑποπῶν σημαίνοντας. ὅπως γὰρ ἐν πᾶσι, καὶ μὴ κόσμου, καὶ μετ' ἡσυχίας εἰσπνῶντα ὁρῶν φέμας * τὸ ὁρῶν φέμα τῶν φρυκταροῦσι γινόμενου καὶ γὰρ ἐκείνων, ὅτι ἀνὸς πρῶτος ἀρῇ τὴν φρυκτῶν, ὁ δὲ ὑπὲρ τὴν μετ' αὐτοῦ ἐπύρσευσεν, εἴτε ὁ τρίτος τῶν πελοπῶν καὶ πᾶσι τῶν ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ ἐν ἅπασιν αὐτοῖς, ὡς ἐστὶν, διὰ μὴ κούς πελοπῶν, τὸ * σημαίνει τὸν πρῶτον πάντας ἱππῶντας.

ΚΕΦ. ΚΣ.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΜΟΝΟΝ ΣΤΗΝ
ἡμέρα, ἀλλὰ καὶ * περὶ σωθῆμα
των διδόναι.

Πλὴν ὁ ὁρῶν τὸ σωθῆμα μὴ διὰ φωνῆς λεγέσθαι, ἀλλὰ διὰ σώματος γιγνέσθαι, ἢ * σώματος χεῖρες, ἢ ὁπλῶν συγκρούσεις, ἢ ἐγκλισίαι δοξαῖας, ἢ ὁρῶν φέμας ἐξ ὧν ἵνα μὴ μόνον * ἡγεμόνης ποτὲ παραχρῆς πιστεύσῃ τῷ λεγομένῳ σωθῆμα, ὅτι γὰρ διῶναι καὶ πολέμιοι

Ideat etiam Imperator, ut exercitus armis splendidibus instructus fulgeat. Quod facili negotio fiet, si gladiatorum mucrones probè acuantur, & galeæ loricaeque frequenter abstergeantur. Milites enim quasi micantibus armorum scintillis terribiliores apparent: multæque per oculos species in animos delapsæ, perterrere aduersarios solent.

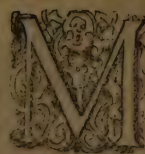
CAP. XXIX.

MILITES IN CONFLICTU vociferentur.

Ommittatur copiarum cum iubilatione & barritu, & aliquando etiam concitato cursu. Nam & aspectus, & clamor, & rigidiorum armorum horrores, hostium mentibus terrorem stuporemque incuriunt. Priusquam verò ad manus veniant milites, densa agmine supra capita sua gladios sustollunt, còsq; ad solem crebrò crispant. Nam expolitæ cuspides, fulgentisque enses, solis radiis elisi ac percussi, mutuâ coruscatione horrendum quasi belli fulgur vibrant & eiaculantur. Et hæc quidem si ab hostibus fiant, contrariâ quadam arte ipsi perterrendi sunt; sin secus, ita priores percellendi. Nec parum aliquando confert, temporis opportunitatem expectando, nò statim instructis præproperâ festinatione copiis accelerare, sed propter vallum manere, donec hostilem procinctum, qualis ille sit, quibuscunq; in locis stet, explorauerit.

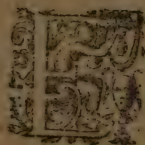
CAP.

Εμελημένον δὲ ἔσω τὸν στρατὸν λαμπερὸν ἐκταπεινὰ τὸ πρῶτόν μα τοῖς ὄπλοις. * ῥαδία δὲ ἢ φροντίζῃ αὐτῇ, περικαλέσονται τὰ ξίφη ἡγνῶν, καὶ τοῖς κερυθαῖς, καὶ τὰς θώρακας σμήλαι. Δεινότεροι γὰρ οἱ ὀπλιότες φαίνονται * λόχοι τοῖς τῶν ὀπλων * αἰτύνματιν. καὶ πολλὰ τὰ δι' οὐραίας δειγμάτων * περὶ ἐμπιπτόντα ταῖς ψυχαῖς, * ὁρῶντες τὸ ἀντιπρόλεμον.

ΚΕΦ. κθ'.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ ΚΑΙΡῷ τῆς συμβολῆς ἀλλοτρίαν.

Παρέτω δὲ τὸ πρῶτόν μα καὶ * αὐτοαλαγμῶ, ποτὲ καὶ σὺν δρόμῳ. καὶ γὰρ * ὀψεις, καὶ βοή, καὶ * πάγοι ὀπλων, ἐξίστησι τὰς τῶν ἐναντίων θάλασσας. Ἀναπτόντων δὲ κατὰ τὰς ἐφ' ὅρας ἀνδρείοι, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, * ὑπὸ τὰς κεφαλὰς μετέωρα τὰ ξίφη, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον θάλασσά περικυλίνονται. ἐσμηγμένα γὰρ αἰχμητῶν, καὶ λαμπερὰ ξίφη καὶ πρὸς ἀλλήλα παρμαρμαζόντα πρὸς αὐτῶν ἡλίου, δεινὴν ἀστραπὴν πολέμου ἀντιπέμπει. Ἐ * πρώτη μὲν εἰ γίνονται, καὶ πρὸς τοῖς πολεμίοις ἀντικαταπλήττειν ἀσπασίον· εἰ δὲ μὴ, περικυλίσσειν. ἐνίοτε * δὲ ποτὲ χρησίμους ἐκκαρῶ μὴ φθάνειν ἐκταπεινῶν * πλὴν δυνάμειν, ἀλλὰ τέως ἐγγὺς τῷ χάρακτι κατέχων, ἄλλοις ἀνκαταπλήσει πλὴν τῶν πολέμιων πρὸς τὰ ξίφη, ὅποια τίς ἐστὶ ἐως πύργου, καὶ ἐφ' οἷων ἴσται χωρίων.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. Λ'.

ΟΤΙ ΔΕΙ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ

πρὸ τῆς πολέμου συλλογίζεσθαι * τις
ἀφ' αὐτῶν ὑπάρξῃ κατὰ τὴν συμβο-
λήν * τῶν δ' αὖτε, καὶ ἵς τῶν ἄλλων, καὶ
ἐστὶν κατὰ ἑαυτοῦ, * ἐκείνου τῶν
δύο * ἀρχαίως πρὸς τὰς τῶν ἐναν-
τίων.

Εἰ * ὁ πρὸ συλλογισμέ-
νου ἵνα * ἡσθὲν ἀντιπρὶν
ῥῆν, ἔστιν ἡσθὲν ὡς πρὸς
ἀρχαίως ἰατρὴν * κατὰ πρὸ
ἡσθὲν ἡσθὲν σώματι, ἀντιπρὶν
ἀντιπρὶν * καὶ τὴν δύναμιν ἐκταπὴν
ἀντιπρὶν αὐτῶν δ' ἑαυτοῦ. ἀντιπρὶν
ῥῆν γὰρ εἰ στρατηγὸς πολέμου * ἔσθ
ἵς ὁ πρὸς τῶν ἐναντίων, ἔσθ τῶν ἐν-
τίων ἔσθ τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ στρατεύματι κα-
σθὲν ἔσθ τῶν ἐν τῇ.

ΚΕΦ. ΛΑ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΑΝ ΟΙ ΕΝΑΝ-

ΤΙΝΕΣ ΠΡΟΠΡΟΤΙ ΤΩ ΙΠΠΙΚΩ
ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΙΝΕΣ ΗΠΙΕΣ.

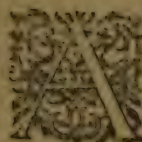
Εἰ * ὁ πρὸ συλλογισμέ-
νου ἵνα * ἡσθὲν ἀντιπρὶν
ῥῆν, ἔστιν ἡσθὲν ὡς πρὸς
ἀρχαίως ἰατρὴν * κατὰ πρὸ
ἡσθὲν ἡσθὲν σώματι, ἀντιπρὶν
ἀντιπρὶν * καὶ τὴν δύναμιν ἐκταπὴν
ἀντιπρὶν αὐτῶν δ' ἑαυτοῦ. ἀντιπρὶν
ῥῆν γὰρ εἰ στρατηγὸς πολέμου * ἔσθ
ἵς ὁ πρὸς τῶν ἐναντίων, ἔσθ τῶν ἐν-
τίων ἔσθ τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ στρατεύματι κα-
σθὲν ἔσθ τῶν ἐν τῇ.

CAP. XXX.

OPORTERE IMPERATO-

rem ante conflictum apud se constitu-
ere, quem cui in praelio opponendum
esse censeat, atque ita ordine suos
duces contra aduersarios

cōstituat.

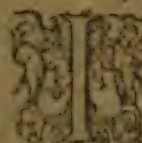

¶ Tunc quidem me-
ditari debet Imperator,
quosnam & quibusnam
in acie ordinanda op-
poni oportere censeat,
& quo tandem modo: unitari quoque
prudentem medicum, corporis mor-
bo ante perspecto medicinam facien-
tem: ac denique copias suas educere,
ut conducibile fore existimauerit. Ete-
nim per sepe Imperatores exercitus
suos pro aduersariorum armaturā ho-
minibusque, atque etiam maiorum
moribus ornare & ordinare coguntur.

CAP XXXI.

OCCUPANDA ESSE AN-

gustaloca, si potiores sint
hostes equitatu.

¶ MP. si hostium copias
equitū multitudinē suis
fore potiores animad-
uertat, seligat, si possit,
loca ardua, & angusta, &
montibus adiacentia, minimeque e-
quitatui perua; aut pugnā, quantum
poterit, subterfugiat, ad eam in oppor-
tuna suis rebus loca peruenerit. Relin-
quantur etiam ad vallum nonnulli
qui castra & impedimenta custodiant,
ne si hostium Imperator sola ac deferta
illa esse comperit, aliquos alleget, qui
obuiaque diripiant, regionēque
illam occupent.

F ij.

CAP. XXXII.

IMPERATOREM NIHIL
agere debere periculi tentan-
di gratia.

Vicini aut munitiones suas ipsi destruant, aut amnes copias traiciunt, aut saxa inaccessa & prae-rupta à tergo militibus suis esse student, ut vel manentes in gradu vincant, vel fugere incipientes pereant, eos omnino nec laudare nec vituperare habeo. Quicquid enim cum periclitatione perficitur, temeritati audaciaeque potius quam prudentiae tribuendum est, atque ex casu, quam iudicio consilioque pendet. Nam ubi aut victorem obtinere oportet, aut victum rerum suarum summam secum una euerfam videre necesse est, quododo ibi parta victoria, vel prudentiae adscribenda, vel accepta clades Imperatoris voluntati & proposito impu-tanda? Equidem militibus quibusdam, ut ambitiosè ferro vitam inter se cernant concedi aliquando patior. nam & praeclearum fortè facinus faciendo suis certe valdè prodesse, & occumbendo non admodum obesse poterunt. At totis copiarum viribus, opus periculose plenè alea tractare, haudquaquam, probò. Sed in primis peccare mihi videtur ijs, qui hostibus leue fortassis incommodum daturi, suis verò maximam perniciem importaturi his stragematum artibus abutuntur. Verum si certum illis tamen ac praesens sit suorum exitium, et si periculosis huiusmodi expeditionibus abstinerent, & certa item profligatis hostibus imminet perniciēs, minimè tunc errare videantur si fugiendi vias omnes militibus suis obstruant. Multo enim utilior in rebus dubiis

Κ Ε Φ. Λ Β.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝ ΠΑΡΑ-
κεκινδυνωμένου ποιεῖν τὸν
ἐρατὴν.

Οὗς γὰρ ἡ ἴδια κατὰ τοῦ
ἐνέμου στρατηγὸς, ἡ πο-
τὸ μὲν ἀφαιρῶντες, ἡ κρη-
μὲς καὶ βάραθρα κατόπιν
ποιεῖν τῶν φίλων, ἢ ἡ
μένων νικῶσιν, ἡ βεληθέστες φείδην ἀ-
πολῶνται, ὅτε πᾶσαν ἐπαμείνῃ, ὅτε ψέγῃ
ἔχῃ. πᾶν γὰρ τὸ πᾶρ κινδυνωμένον, ὁλ-
μὴς ἐστὶν ἡ γὰρ κη, ἔ τῇ τύχῃ κεκινδυνώ-
κε πλέον ἢ τῇ κρείτῃ. ὅπερ γὰρ ἡ νικῶντα
δεῖ κρατεῖν, ἡ ἡττημένη τοῖς ὅλοις ἐσφάλ-
θαι, πᾶν ἐκ τῶν τῇ σῇ φρονήσει τὸν νικῶν,
ἡ περὶ αὐτὴν τὸ ἡττημένον μαρτυρήσει, ἐ-
γὰρ οὗ ἐρατὴν μὲν ἐκ ἐρατῶν μα-
φιλίμους κινδυνώειν ὁπλισταῖον εἶαι
νομίζω. καὶ γὰρ δρῶντες ἡ, μᾶλλον ὠνήσαν.
καὶ παρὸντες ἐξέν τούτων ἐλύπησαν. ἐρα-
τῶν οὗ ἐκ πᾶν πᾶν ἀδελφὸν ἐκινδυνώ-
τύχῃ ἐλεγκμάζω. Μάλιστα δὲ ἂν ἔτοι-
μοι δοκῶσιν ἀμαρτάνειν, οἵ τινες ἐν μὲν τῷ
νικῶν ὀλίγα λυπήσιν μέλλοις τὰς πολε-
μίας, ἐν δὲ τῷ ἡττημένον μετὰ λα βλάβην
τὰς φίλους, ἀποχρῶνται τοῖς τοῖς στρατη-
γῶν. οἱ δὲ περὶ οὗ μὲν σφισιν εἴη.
* καὶ μὴ πᾶρ ὁλοῖς ἐγχειρήσωσι στρατη-
γῶν, περὶ οὗ δὲ ἔ τῶν πολεμίων
ἡττημένων ἀπώλεια, τότε σπᾶν μοι δοξάζειν
ἀμαρτάνειν ἀποφράττων τὰς φυγὰς τῶν
φίλων. ἀμείον γὰρ ἐν τῷ τολμᾶν ἐπὶ
ἀδελφῶ.

audacia

ἀδελφῶν, τῶν καὶ μάλιστα πείσονται ἢ θύοντες,
 αἶμα καὶ δάκρυα ζήσαν, * ἢ ἐπὶ πεδῶν
 λῶν τῶν μὲν ἐν δυνάμει δαπνέσθαι πείσας,
 ἀπέλμας κτυχέειν. * ὅτι πεδῶν κούτω
 μέντοι μὴ μὲν ἐν τῇ γένεσι χάρις, ὅ-
 περ κατ' ἀνάγκην ἐστὶν ἐν σωτηρίᾳ τοῖς
 φεύγοντι, ἀλλὰ ἐν ταύτῃ τῇ, ἐπὶ
 τημαχίᾳ, ἐν δυνάμει ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐ
 γὰρ μὴ φεύγουσι πεδῶν ἐλαφροῦ,
 ὡς ἐν τῇ μετ' ἐξουσίας ὁπλιτευμένων τῶν
 πελιδνῶν, μηδὲς ἐν δυνάμει ἀσκα-
 λῶν τοῖς δυνάμει. ἀλλὰ * βάλαντα
 ἀσκαλῶν τοῖς φεύγοντι τοῖς δὲ * μέ-
 νοντι ἀδελφῶν τῶν ἀσκαλῶν, αἰ-
 λῶν γὰρ πεπληρωμένοι τοῖς χάρισι ἐν τοῖς
 πεδῶν, ὡς φεύγοντι μετὰ χάριτος δαπ-
 νέσθαι, μέντοι ἐν δυνάμει τῶν φεύγοντι.
 καὶ χάρις αὐτῶν πεπληρωμένοι ἐν τῇ κατὰ
 λῶν τῶν φεύγοντι, ἢ ἐν τῇ φυλάτῃ, ἀ-
 ρεῖται κατὰ τὸν κινδυνὸν ἀνδρῶν ἐξου-
 σίας. διὸ περ ἀγαθὸν μὲν ἐν σωτηρίᾳ ἔσται
 ἔχον χάριτος πῶς φεύγοντι, ἐπὶ ταύτῃ
 ὡς πελιδνῶν γὰρ πεπληρωμένοι * ὡς ἐν τῇ
 σωτηρίᾳ, καὶ μικροῖς ἐλαφροῖς πεπλη-
 ρωμένοι. τῶν δὲ ἐν πελιδνῶν, ἐπὶ ταύτῃ
 συμβαλῶν, ὁπλιτευμένων τοῖς φεύγοντι
 αἱ παρ' αὐτοῖς * τῶν τῆς μάχης καὶ ἐν
 ὁπλιτείας καὶ ἀντιστρατηγίας, ἐπὶ ὅτι καὶ
 σωτῆρας καὶ ἡνιοχῶν τῶν ζήσαντων, τῶν
 ἐν τῇ φεύγοντι ἡνιοχῶν ἡνιοχῶν,
 ὡς ἐν τῇ ὁπλιτείας ἡ πεπληρωμένοι.
 αἱ περ γὰρ αἱ κούτω περ μὲν τῶν σωτῆ-
 ρων καὶ ἡνιοχῶν περ μὲν, ἐπὶ ταύτῃ
 τῇ κατὰ τῶν σωτῆρων, ἐπὶ ταύτῃ
 χάριτος, ἐν τῇ βάλαντα πῶς, ἀλλ' ὅ
 ἀναγκάζοντα, πολλὰ καὶ περ * τῶν
 δυνάμει τῆς χάριτος * ἐπὶ ταύτῃ κινδυνῶν, ἐν-
 τὴν χάριτος ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐν τῇ δυνά-
 μει τῆς μελέτης ὁπλιτευμένων μνήμων,
 ἀλλὰ

audacia est, dando operam ut sui inco-
 lumes feruentur, hostiumque strages
 fiat, quàm ignavia & quies, quando
 manifestum est & nihil audentem o-
 mnino tandem periturum. Nec solum
 in iis locis in quibus salus una fugi-
 entibus est, salutem sperare nullam;
 sed ubicunque & in quibuscumque pre-
 liis, accuratâ oratione milites suos
 doceat Imperator fugientibus quidem
 certissimum imminere interitum,
 quando scilicet feruidi pro arbitrio
 inhaerebunt hostes, & nemine repu-
 gnante terga dantes, quocumque li-
 berit compellent: in gradu vero ma-
 nentibus, fortiterque pugnantis,
 spem aliquam salutis superesse. Et
 enim si in iis rebus persuasi sint, tur-
 pillimum fugientibus perferendum
 esse exitium, resistentibus verò glo-
 riosam mortem oppetendam, sem-
 perque ordine deserto plus dari detri-
 menti, quàm seruatò, erunt in suscepi-
 endis aduandisque periculis fortissimi
 constantissimi que. Optimè itaque se-
 gesserit Imperator si milites suos fecerit,
 illa ut omnes aut permulti sibi
 persuadeant. tunc enim aut absolu-
 tissimam victoriam reportabunt, aut
 non nisi in leues incident calamitates.
 Cum autem rerum varias facies ante
 conflictum animo præcepit, apprimè
 Imperatoriam artem callens, permul-
 tas ac mirabiles in ipso pugnae momē-
 to pugnandi repugnandique artes re-
 perit, quæ singillatim prouideri aut
 præmonstrari minimè possunt. Quæ-
 admodum enim gubernatores omnia
 nauigio instruenda vtilia parant prius-
 quam portu soluentes euehantur, co-
 orta vero in alto tempestate, iam non
 quæ volunt, sed quæ necessitas cogit,
 faciunt, & multa sæpe dubij euentus
 audacter aduocant pericula, nec ad artis
 peritiaque suæ memoriā conatus suos

F. iij. referunt,

referūt, sed ad necessaria pro temporis ratione auxilia: Sic Imperatores copias quoque suas, vt rebus bene gerendis vsui sibi fore putant, iustruūt quidem, ingruente autem belli tempestate quæ varia & improuisa obliiciens discrimina, parata omnia collidere ac euertere solet, coguntur pro rerum præsentium statu, ex tempore inuestigare consilia, qualia fortuna sua potius necessitas, quàm experientiæ memoria suggerit.

C A P. XXXIII.

NON DEBERE IMPERATO-
rem ipsum manus in prælio
conferre.

MP. si quando ipse decertet, caueat diligenter ne sit audacior, aut potius manum omnino cum hoste non conferat. Nam licet præstabilem fortitudinis operâ nauare possit, non tamen tantum suis pugnando proderit, quantum occumbendo obe- rit. Illius enim prudentia longè anteposenda fortitudini. Nimirum quilibet è populo miles, corporis robore strenuè facere potest, mentis autem prudentiâ bene consulere, haud alius facile queat. Nam quo modo, si gubernator relicto gubernaculo, nauticis remigum operis se immisceat, nauem in periculo esse contingit: Eodem plane modo si Imperator consilia suis dare negligens, ad militaria munera se transferat, rem vniuersam in maximū adducit discrimen, meliorum enim maiorumque curarū incuriâ, inritum & vanū fiet cum desiderabitur auxiliū

Et

ἀλλὰ καὶ πῶς ἐκ τῶν κατὰ τὴν βοήθειαν ἔσται οἱ στρατηγεὶ τῶν μὲν διωγμῶν ἐκτελέσουσιν, ὅπως σφίσι νομίζουσι σωθῶσιν· ἐπειδὴ δὲ ὁ τοῦ πολέμου περὶ τῆς χειρὸς, πολλὰ θραύων καὶ ἀσθενῶν, καὶ πικρίας ἐπὶ γὰρ περὶ τῆς, ἢ τῶν δοκούντων ἐν ὁφθαλμοῖς ὅτις διακρίνει τὰς ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὁπλοισίας, αἱ δὲ ἀνάγκη τῆς τύχης μάλλον ἢ ἡ μνήμη τῆς ἐμπειρίας ὑποβάλλει.

Κ Ε Φ. λ γ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΤὸΝ ΣΤΡΑ-
τηγὸν αὐτὸν χειρὶ πολέ-
μῳ.

Αχέτω δὲ ὁ στρατηγὸς αὐτὸς περὶ τῆς, ἢ μὴ τολμηρότερον, ἢ καὶ τὸ περὶ τῆς ἀπεχέτω * τῶ τοῖς πολέμοις εἰς χεῖρας ἵεναι. Ἐγὰρ καὶ κατὰ τὴν ἀγῶνιν ὑπερβλητόν ἀνδρῶν ἐσηνέγκατο, τοσούτον ἔδει ἀποφασίσει διωγμῶν στρατευμα μαχόμενον, ὅσον δοκῶν βλαψαι. στρατηγὸς γὰρ γνώμη πλέον ἰσχύει ῥώμης. σώματι μὲν γὰρ ἀνδρεία διακρίνει μὲν καὶ στρατιώτης διωγμῶν. γνώμης δὲ προμηθεύει βλεῦσαι καὶ κρείττον, ὅτι αἱ δὲ. Ὅντιν δὲ ἀντίστοιχον εἰς κυβερνήτης ἐφ' ἡμῶν τῶν οἰσίων ἀλλὰ τοῖς ναύταις, αὐτὸς * περὶ τοῖς κινδυνώδεις ἀντιμετάθετα σκάφος· τὸ ποιεῖ στρατηγός, εἰ δὲ ποιεῖ γνώμη πλεονέκτης, ὅτι τὰς τῶν στρατιωτῶν κατὰ βλάβην νοιχεύει· ἢ γὰρ * ἀμεινόνων ἀκυβερνήτης ἀμεινὰ τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀπεκρίνον ποιήσει βοήθειαν. ἔμοιον δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἐμπεδοκαλέσται τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ τὸ τῆς συμπίσης, εἰ περὶ τῆς διωγμῶν ἀκηδεύει.

εἰ γὰρ

ἐν γὰρ ἐν ᾧ [τῷ σύμμαχῳ] ἡ σωτηρία στρα-
 τὰματ' ἐστίν, ὅτι ὁ ὕδενος πειρήσει
 πειρᾶσθαι, τὸ πᾶν αἰρήσει συνδύαφθαι-
 ραι. ὃ δὲ ὅπως αἰεὶ αἰνῶσαι τῶν, ὡς
 ἀπράκτον στρατηγὸν μὲν ἢ αὐτοῖον.
 ὁ μὲν γὰρ πολλὰ γινώσκων στρατηγὸς,
 δὲ καὶ ὁ δὲ πρὸς συμμικταί. ὁ δὲ πᾶς δὲ
 ὕψους ἀπὸ στρατηγίας. ὅστις δὲ ὕψους ἀπὸ
 καλῶς ἐπὶ ὥστε ἢ μὴ δὲ μάχης ἐκ χειρὸς
 ἔλθῃ, τὸ πολέμιον, ἢ δὲ αὐτὸν ἀξιοῦν ἀξ-
 νομίζειν, αὐτὸν ἀνδρῶν, ἢ δὲ αὐτὸν πολέμιος ἐ-
 στί. ὅστις ὑπὸ φαίνον μὲν δὲ τῷ πλεονε-
 κτὶ φιλοκινδυνεύει, ἢ αὐτὸν προδομένην ὁ-
 καλήτη τῶν στρατιωτῶν, ἀγωνίζεσθαι δὲ
 ἀσφαλιστοῖν καὶ τοῦ θανάτου μὲν κατὰ-
 φροῖναι, ἐπὶ παρὶν τὸ στρατόμα, μὲν δὲ
 αὐτὸν αἰρήσειν ζῆν, * σαζομένην δὲ
 πᾶν ἴδιον φυλάττειν ὕψους. ἢ δὲ γὰρ ἐ-
 πικινδυνεύει τῶν φίλων, ὡς πρὸς στρα-
 τηγὸς δὲ πρὸς αὐτὸν ἐμπίστον. αἱ μὲν γὰρ
 πρὸς αὐτὸν ἐπικινδυνεύειν πρὸς αὐτὸν αὐ-
 στρατηγὸν ἰδόντες, αἱ δὲ ἐν τεχνούτοις ἐ-
 δυαδύμεσαι, τὸν ἴδιον ἡμέτερα ζητούμεν.
 Στρατηγὸς δὲ ἐπὶ, τὸ περιπατῆσαι
 πρὸς τὰς ἐξουσίας, ὅτι φαίνεται τοῖς κινδυνεύ-
 ουσιν, ἐπικινδυνεύειν αὐτοῖς ἐμπίστον, ἀπὸ
 λαὸν τοῖς δὲ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἀκαλῶν τὸς
 μέλλοντας, * ἀναπληροῦν τὸν ὅτι, ἀ-
 πρὸς τὸν ἢ δὲ τοῖς λαοῖς, ἐπικινδυνεύει τοῖς
 καμνῶσι, πρὸς τὸν τὸν κινδύνον, πᾶν ὡ-
 ραν. τὸ μὲν.

pauidósque increpare, cunctantes excitare, imminutis ordinibus milites alios sub-
 stituere, quosdam etiam, si opus sit, traducere, suppetias ferre laborantibus, ac op-
 portunitates, momenta, euentus obseruare.

Et sanè animum suum induxisse cen-
 setur, de re & exercitus totius interitu
 minimè esse sollicitum: quia scilicet
 eius, in quo omnium salus versatur,
 exitium parui facit, omnes quoque
 omnino secum vnà profligari dolo
 malo velle videtur. rectèq; quis eum
 culpauerit vt ignauum magis quàm
 strenuum aut fortem. Qui enim multa
 consultò prudentèrque imperat, satis
 inlustrem rebus bene gestis adipisce-
 tur adorem. At qui adeo ineptus est,
 vt, nisi manum cum hostibus conse-
 rendo in eorum manus venerit, nihil
 se egregium edidisse existimet, non
 fortis, sed audax & tæterarius existimari
 debet. Eapropter Imp. auidè se & ala-
 criter pericula suscepturum ostendet
 militibus, vt eorum hoc modo animos
 prouocet; sed ipse vix in certamen ve-
 niat, nec nisi summà prius adhibita
 diligentia; mortemque tum demum
 despicere incipiat, cum in periculum
 res suas venire viderit: ita vt, & occisis
 copius superstes esse nolit, nisiq; saluis,
 saluis quoque & solpes esse velit. Sepe-
 numero enim gloriosam cetera victo-
 riam mors Imperatoris valdè allixit;
 quique iam ferè prostrati fugatique
 erant, hostem sine Imperatore esse
 cernentes, reciperatis paulatim animis
 consurrexerunt in prælia fortiores:
 qui verò feliciter pugnauerāt, animos
 abiecerunt, nimio Imperatoris inter-
 fecti desiderio anxij. Illud præcipuum
 Imperatoris officij est, ordines singu-
 los obsequitare, adesse periclitantibus,
 quatuos strenuósque claudare, ignauos

Officium

Officium Imperatoris pugna dirempta.

REVOCATO è pugna exercitu,
primùm quidem DIs faciat, ludos ac
pompas celebret prout temporis fe-
ret occasio, vota nuncupet, quæ victo-
riâ penitus reportatâ se perfoluturum
esse spondeat. Deinde milites suos, qui
præcellenti virtute in suslinendis pe-
riculis sese fortiter gesserunt, hono-
rariis ac legitimis donis adficiat: in
eos verò quorum notata malitia fue-
rit, animaduertat. Tribuantur hono-
res qui maiorum moribus, patriisque
institutis ac legibus probati sunt. Ac
Imperatores quidem, largiri militibus
solent, armaturas, galbeos, prædas &
spolia: præficere quosdam quinquaginta militibus, quosdam creare cen-
turiões, quosdam manipulorum, ac
ceterorū ordinum legitimos ductores.

CAP. XXXIV.

PRÆMIA CIVI
militi pro virili parte & pro
meritis tribuenda.

Regariis quidem militi-
bus qui fortiter fecerūt
aliquantula in exercitu
concedatur auctoritas.
Ducib. verò virtute præ-
stantibus, maiores principatus decer-
nantur. Erūt enim & generosis animis
magnificentissima præmia, caterisque
qui eadem postea discupient, necessa-
ria ad virtutem incitamenta. Atq; vbi
fortibus & bonis honos exhibetur, i-
gnavis verò & nequâ hominibus pœ-
na irrogatur, bonam illic spem fouere
exercitū necesse est. Nam isti quidem
peccare metuent, illi verò fortiter fa-
ciendo gloriam ambitiose adfectabūt.
Præterea victoriam adeptus Impera-
tor non debet singulos tantum quosdam remunerari, sed & toti exercitui periculo-

ΑΝΑΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ ἐν τῇ
μάχῃ, πρῶτον μὲν δὸποδίδωται τοῖς θεοῖς
θύσας, καὶ πομπὰς, αἷς ἐν τῷ κρητῷ
χρηστὰ παρέπι. τὰ νομιζόμενα χαλεπή-
εια μετὰ πλεῖστον τοῦ πολέμου παρ' ἑλληνικῶν
ἐπαρχιλάμει. δὸποδῶσιν. ἔπειτα τὰς
μὲν δρίσας ἐν ταῖς κινδυνώσεσι ἐξέλαθεν
ἡμῶν δ' ὠρεαῖς ἐπὶ πλεῖστον αἷς νομίζονται, τὰς
ὅ κακὰς φαίνονται, καλεῖται. ἡμῶν δὲ
ἐξώσαν μὲν καὶ αἱ κτ' * κότερα, ἐπὶ παρ'
ἐκάστοις νόμιμα. * Ἐπεταρχίαν δὲ αὐ-
τῶν παντοπλίαις, κόσμοι, λαφύρων δ' αὐ-
τῶν, πεντηκονταρχίαι, εκατονταρχίαι, λο-
χαγῶν, ταξέως ἀφ' ἑκάστης, καὶ ἄλλαι αἱ
κτ' νόμους παρ' ἐκάστοις ἐχρηματίζονται.

ΚΕΦ. λδ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἙΤΕΡΓΕΤΕΙΝ
κτ' τὸ μέτρον ἕνα ἕκαστον τὸν ἀν-
δραγαθόντα.

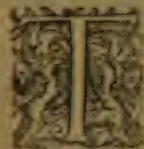

Ὡς μὲν ἰδιωτῶν τοῖς ἀνδρα-
γαθήσασιν αἱ ἡμέρας ἐχρηματίζονται
τῶν δὲ ἡγεμονῶν τοῖς δρί-
σῶσιν, αἱ μὲν καὶ ἡγεμονίαι, αὐτῶν γὰρ * αἱ ἀμοιβαὶ
καὶ μεγαλόψυχοι τοῖς ἡγετῶν ἡγεμονῶν ἐρ-
ρασμαῖς, περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῖς
τῶν αὐτῶν ὀπλιτῶν, ὅπως δὲ πλεῖστον
δὸποδίδωται τοῖς ἀνδράσι, ἡμῶν δὲ ἐπὶ πα-
ραπέμπεται τῶν κακῶν, ἐν ταῖς καλοῖς
ἐλπίδας ἔχειν ἀνάγκη τὸ στρατόπεδον εἶ-
μὲν γὰρ ἐφελήθησαν ἀμαρτάναι, οἱ δὲ ἐ-
φιλοπρήθησαν ἀδραγαθόν. Ἐν ταῖς
μὲν τοῖς καὶ ἐκινῶντα κατ' ἀνδραμόνον
ἀμοιβὰς ἐκτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν σύμπαντων

πραΐματι τῶν κινδύνων * Πικαρπίαν ἀ-
ποδίδουαι τῶν πολεμίων. Επειπέτω δ'
τοῖς πρῶτοις ἀρπάζειν, εἰ χάρακον,
ἢ δασυκάδην, ἢ φρερίαν κυριεύσιν, * ὅτι δ'
ἐπὶ πολέως. εἰ μὴ π μάλισι περὶ αὐτῆς ζη-
τήσιν βλάσιν. ἄλλως γὰρ ἐν, ἐμάλιστε
μήπω πλὴν ἐλκυστοῦ τοῦ πολέμου,
συνεῖσι πρὸς τὰ μέλλουσα, ποθυμῶντες
δὲ τὰς μάχας αὐτῶν ἐξόντων. εἰ μὴ νο-
μιζομεν, τὰς μὲν θηροφύλακας κυνὰς δε-
λασθῆναι ἀναγκασθῆναι τοῖς κυνηγεῖς αἰ-
μασι θηρίων, ἐπὶ τῶν σὺν δὲ φθίνουσαν ζῶν
πλάγχθους. τίς δὲ κινῶσι στρατιώτης,
τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ πρῶτον αὐτῶν δὲ
συμμερίαν ἀποδίδουαι.

Κ Ε Φ. ΛΕ.

* ΟΥ ΧΡΗ ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΠΙ-
τρέπνται ἀρπαγῇ. Ἐπὶ τὰ σώ-
ματα ἔχει ἀρπάζειν, ἀλλὰ
τοῖς στρατηγὸν πρῶ-
τον.

Ας δὲ ἀρπαγῇς ἐπὶ τῶν πρῶ-
των μάχης Πικαρπίαν. Ἐπὶ
δὲ πάντων. ἀλλ' ὅτι μὲν,
ὡς δὲ οὐ. Τῶν δὲ σω-
μάτων ἡμεῖς. ταῦτα δὲ
πρῶτον τὸν στρατηγόν, * αὐτῶν δὲ ζη-
μάτων δὲσι καὶ δαπανῇς κυνῶν καὶ μεγά-
λης, ἐπὶ αὐτῇ ἐφ' ἑαυτῇ, παιδαίως αὐ-
τὸν ἀπέμπειν κηρύττειν. Γνωστὸν δὲ ἂν
αὐτὸς ἄριστος πρὸς τὰς κινήσεις, ἢτε πάν-
τα δὲσι λαμβάνειν, ἢτε ἐκ μέρους, ἢτε
μηδὲν * ἔτι χεῖν ἢ γέ μιν εἶναι πλῆμον,
καὶ τοῖς κινῶσι εἰς αὐτῶν δαΐδα, ἢτε
ἐπὶ τοῖς πρῶτοις Πικαρπίαν ἀφ' ἑαυτῶν.
ἢτε

sed & toti exercitui periculorum fru-
ctum aliquem ex praeda impartiri. Pa-
tietur itaque direptionem fieri, si aut
vallum, aut impedimenta, imò & si
verbum expugnando subegerit: nisi
maior quapiam utilitas, aut alia ratio
aliud suadeat. quod maximè bello non
adhuc confecto in futuris plerisque
negotiis proderit. Nam spe praepra-
rationes erunt promptioresque ad
pericula militum animi. Nisi fortè
existimemus, canes quidem venaticos
ferino sanguine, bestiaeque capta vi-
sceribus esse inescandos; militibus
verò hostium debellatorum praeda ac
partes concedi non oportere.

C A P. XXXV.

*DIREPTIONES NON TRI-
que permittendas. Et hostium cor-
pora non à militibus abripi, sed ab
Imperatore diuendi
debere.*

On tamen in omnibus
bellis quorumlibet ho-
stium possessiones vexa-
ri ac diripi sinat; sed ali-
quando quidem patia-
tur, aliquando verò prohibeat. Hostiū
autem captorum corpora praeda mi-
litum non relinquat. Illa enim ipse, si
pecuniis ad magnos publicosque sum-
tus indigeat, a quo diuendere pretiis
poterit. Omnia quoque quae vel abi-
gi, vel auferri poterunt, ut ad sese con-
uehantur, curet. Dignoscat etiam pro
temporum ratione, an omnia, an par-
tem, an omnino nihil retinere debeat.
Nec enim æquum est eum, publicis o-
pibus rebusque bellicis satis amplis
tantulam militibus utilitatē inuidere

G j.

praesertim cum ex deuictorum opibus
locorumue uerbate lautiores praeberi
possint commoditates.

ἤδη δὲ ἔσθ' αὖ τὰς τῶν ἡττημένων πλεονεξίας
καὶ τὰς τῶν τόπων εὐδαιμονίας αἰσιν
φείσασθαι σφίσι συμβαλέσθαι γίγνον.

De captiuis.

Durante adhuc bello, captiuos
aduersus quos maximè bellum susce-
ptum est, ne interficiat, et si aliter sociis
& commilitationibus videatur, ac po-
tissimum si inter hostes, illi generosi
sint & illustres. Cogitet incertos esse
ac mutabiles fortunæ casus: diuinum
quoque numen ferocebus saepe suc-
censere. Ex illis autem, aut captos
suorum aliquos qui præcipuè deside-
rabuntur, aut urbem opidumue ali-
quod, aquâ ultro citroque commuta-
tione redimat: aut si his adfentiri ho-
stes nolint, tunc iure ferocem illorum
contumaciâ ferociter ac saeuiter con-
tundat. Rebus denique bene ac fe-
liciter gestis, superatisque periculis
conuiuia, epulæ, & feræ militibus
concedantur: ut suauem bello con-
fecto victoriam esse intuentes, viam
rursus ad eam, ardua quæque fortiter
tolerando, sibi faciant.

CAP. XXXVI.

INTERFECTOS IN PROE-
lio sepeliendos esse.

Imperator siue vicerit,
siue victus fuerit, mi-
litum occisorum func-
ribus & exsequiis pro-
spiciat, neque incuriam,
aut occasionis, aut temporis, aut
loci, aut metus nomine pratexat.
Sancta enim hæc & religiosa circa eos
qui sic abierunt pietas est, cuiusque ne-
cessaria inter superstitis demonstratio.
Etenim

τὰς δὲ ἀρχαλῶτας, ἐὰν ὁ πόλεμος
ἔτι * σπινθὴς ᾗ, μὴ κτεινέτω· μάστιγα μὲν
τὰς πρὸς ἑσὶν ὁ πόλεμος, καὶν δ' οὐκ ἔ-
στι τοῖς συμμάχοις ἀναίρειν ἢ κτείνει δὲ καὶ τὰς
ἐνδοξοπάτας καὶ λαμπροὺς ὅσοι πολε-
μίοις ἐν θυμῷ μιν. Ἐὰν δὲ λατὴς τύχης,
καὶ τὸ * πάλιν τρόπον τῆς δαιμονίας φιλοῦ-
ται ὡς τὰ πολλὰ ἐν μετὰ ν. ἡνῶν αὐτοῖς ἢ
σωμάτων, ὧν πολὺς πόντος, ἢ φασίγον
κρητῆσαι, ἵκανα ἀνικατὰ ἀγμάτω δὲς,
ἔχει κίματα αὐτῶν * τὰ τῶν φίλων, ἡ τότ' ἐν
βυλομένων, ἐν δὲ καὶ εἰς ἴσον ἀμυνέται.
Μετὰ δὲ πρὸ καθάρσματος καὶ τὰς κινδύ-
νας ὅπτις ἐπὶ ὥσαν αὐτοῖς δοχίαι τὲ,
καὶ κλισίαι, καὶ πόνων * αἰετὶς ἢ εἰδοτὲς
οἶον τέλ' ἐστὶ τὰς μαχομένων νικῶν, *
ὑπομένωσιν τὰ δουχερῆ πάντα πρὸ τοῦ
νικῶν.

ΚΕΦ. λς'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΨΤΕΙΝ ΤΟΥΣ
ἐν πολέμῳ ἀναιρεμένους.

Προσέειπε δὲ τῆς τῶν ἱε-
ραῶν κηδείας. μήτε καμ-
ρον, μήτ' ὤραν, μήτε
φόβον προσφασίζόμενος
ἀντετύχη νικῶν, ἀντεήτ-
τάμενος. Οὐδ' αὖ μὲν γὰρ
καὶ ἡ πρὸς τὰς δουχομένους εὐσέβεια· ἀ-
ναγκάσθαι δὲ καὶ ἡ πρὸς τὰς ζῶντας ἀπὸ
δειξίς

Eum enim nec pacta foederaque violare, nec impium aliquid moliri ac tentare decet; sed oculatissimum esse, & a subdolis hostium fraudibus discavere: nec enim eorum quibuscum foedera faciuntur, penitus explorati animi sunt. Certum quidem Imperatori sit, pietatem colere, & iniuriam hostibus interea temporis nullam inferre; mores tamen illis hostiles, mentemque infidam inesse semper suspicetur. Ita enim in tuto esse poterit; ut etiam pacta violare cupientibus hostibus occasio adimatur. Qui verò acceptæ cladis iniuriam ab ois vindicandam esse sibi fingunt, religiosa sanè cogitant, at nequaquam tuta. nimiaque amentia est, foedifragos à numine solo vlciscendos sperare, nec ullam periculorum curam sustinere velle: quasi falsi ipsi futuri sint, simul ac hostes perfidiæ poenas luerint. Tunc igitur eorū impietatem experiri oportet, postquam propriæ res stabilitæ sunt. Qui enim hac vtuntur prudentiâ non facîle decipi solent: & manifestam perfidiam hostium, qui iniuriam, si licuisset, intulissent, arguunt.

C A P. XXXIIX.

CIVITATES SVBACTAS
ab Imperatore esse benigne &
humaniter accipien-
das.

Iuxta civitates Imperatori sese dediderint, comiter ac ciuilitè regenda sunt. Sic enim & alia fortassis ad deditionem adducuntur; sperantesque se huiusmodi humanitatis fore participes, in eiusdem ditionem allicientur. Qui verò

ἀδελφοὶ γὰρ τῶν ἀποσπασμένων γνώμη. καὶ
ὡς οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ βέλαιον τῶν μὴ ἀδικούν-
των, ἀλλὰ τὸ εὖσεβεῖν. ὡς οὐκ ἐστὶν πλε-
μίοις ὑπονοεῖσθαι τὸ μὴ πᾶν, ἀλλὰ τὸ *
ἀπαχθῆναι. ἀσφαλεῖς γὰρ * ἔτι καὶ πο-
λεμῆς, ὅς ἐστι βελήθειαι τοῖς πολεμίοις
ἐπιτρέψαντες τὸν δὲ δυνάμει ὡς ἀπονοήσας
καὶ οὐκ ἀλλοίποιοι. οἱ γὰρ οὐκ ἐπὶ τοῖς
ἴσως ποιοῦνται τὴν ὑπὲρ ὧν ἂν παύσων
ἐκδομένην, εὐτε εἴη μὲν φρονούσων, ἀλλὰ αἰ-
σφαλῆ καὶ μὴ γὰρ ἀνὸν τὸν ἐστὶν, ἐλπίδι τέ-
τους ὡς ἀπονοήσας ἐκδομένην δίκας, ἀ-
πονοήτως ἔχον τὸν περὶ σφῶν κινδύνον.
ὡς οὐκ * αὐτὰς σῶζεσθαι μέλλοιτας ἀμα
* τῶν τῶν ἐχθρῶν δυνάμει. ἐξ ὧν μετὰ
τῶν * ἰδίων πραγμάτων ἀσφαλείας, πᾶ-
σαν λαμβάνειν τῶν πολεμίων ἀνείδειας.
ἔτι γὰρ * αὐτοὶ τε ἀλλὰ τὸ πολεμῆς οὐκ
ἂν πᾶσι περὶ ἐπιβελήθης, ἀπονοήσας
περὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ἐπιχερῶν καὶ διοικῶν *
παρασκευάσει, καὶ ἐκδομένης.

Κ Ε Φ. λ η.

ΠΕΡΙ ΤΟΥΤ * ΤΑ Σ ΠΡΟΣΑΓΟ-
μένας πόλεως ἐν ἀδείᾳ ἔχον καὶ
Φιλανθρωπία.

αἱς δὲ περὶ αἰσχροσύνης πό-
λεωσιν, εἰ γὰρ οὐκ ἐπιτρέπονται
αὐτὰς, ἀρξάμεναι Φιλαν-
θρωπίας καὶ χρηστῶς πο-
σειδέσθαι. περὶ γὰρ
ἂν ἔτι καὶ τὰς ἀλλὰς. ἡ γὰρ ἐλπίς τέ-
των αὐτῶν τὰ ἔχοντες δὲ λελάσας, πο-
σὶ γὰρ τῶν πολλῶν ἔτι καὶ ἐχοντες ἐγχερῶν.
οἷς
cūm

CAP. XXXIX.

IMPERATOREM NOSSE
debere *astrorum siderumq. motus.*

AD impressiones autem faciendas, vrbesq; per prodicionem noctu inuadendas, inerrantium per noctem supra terras siderum Imperatori peritiam aliquam inesse oportet, aut sapenumero vanas & inritas struet ille infidias. Nam aliquando proditor tertiam aut quartam, aut aliam quam opportunam duxerit noctis horam constituit, quâ se portas referaturum, aut custodes ciuitatis iugulaturum, aut hostile intus praesidium inuasurum promissit. Tuncq; de duobus alterum euenit, nempe vt vel pramaturè hosti appropinquet, & priusquam proditores parati sint, deprehendatur, rei que gerendae consilia impediatur, vel vt diutius cunctando scior adueniat, & proditores in ipso belli furto comprehensi, ad mortem illico rapiantur, nihilque ipse perficiat. Itaque conijcere apud se, viamque metiri debet, & quot stadia peruadenda, quotque horarum sit iter: tum ex siderum intuitu emensum iam spatium colligere, quantumq; adhuc conficiendum sit, definire. Id si accuratè perpenderit, commodum tempus nec temerè festinando prauertet, nec diutius commorando elabi patietur. Et vix adhuc rumor erit eum aduentare, quando iam in muros fuerit admissus.

At si interdiu mouere exercitum velit, in urbem aliquam constitutâ horâ occultè per prodicionē inuasurus, pramittat equites aliquot, qui obuios quosque intercipient, ne quis se inde ad urbem cursu proripiat, hostesque aduentare significet. sed incautis

ΚΕΦ. ΛΘ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗ-
γὸν ἐκ γνῶσθ' εἶναι τ' ἀσπράς κινήσεως.

ΠΡΟΣ ΔΕ ΤΑΣ ὈΠΙΘΕΤΑΣ, & ΤΑΣ ΕΚ * ΠΕΡΔΟΣΙΑΣ ΝΥΚΤΕΡΝΑΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΠΟΛΕΜΙΩΝ, ΟΥΚ ΑΠΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΔΕΙ ΤΗΣ ΥΠΕΡΡΑΓΕΙΑΣ ΚΥ' ΠΛΗ ΝΥΚΤΑ ΦΟΡΕΑΣ Τ' ΑΠΛΑΝΩΝ. ΕΠΕΙ ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΑΠΕΔΙΕΙΞΕ ΕΞΕΙ ΤΑΣ ὈΠΙΘΕΤΑΣ. ΕΣΤΙ ΓΑΡ ΟΤΕ ΣΥΝΠΙΣΤΑΚΕΤΑΙ Τ' ΠΕΡΔΩΩΝ ΤΡΙΤΗΝ ἢ ΤΕΤΑΡΤΗΝ, * ἢ ὅΠΩΣ ΠΛΗ ΑΝΙΣ ΔΥΚΑΜΟΝ ὥΡΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤ' ΝΥΚΤΟΣ, ΑΝΕΙΞΕΙΝ ΤΑΣ ΠΥΛΑΣ, ἢ ΠΝΑΕΣ ΚΑΤΑΣΦΑΞΕΙΝ Τ' ὈΠΙ Τ' ΠΟΛΕΩΣ * ΑΝΙΣΤΡΑΤΙΟΙΩΝ, ἢ * ΦΡΑΞΕΙ Τ' ΕΝΔΟΝ ΠΟΛΕΜΙΩΝ ὈΠΙΘΕΤΑΣ. * Κ' ΑΠΔΥΕΙΝ Δ' ΑΠΡΟΝ ΣΥΜΒΕΒΗΚΕΝ, ΕΠΙ ΤΡΙΤΟΝ ἢ ΕΔΕΙ * ΠΕΡΔΩΕΛΑΣΤΕΤΑΙ Τ' ΠΟΛΕΜΙΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩ, ΚΑΤΑΦΩΡΟΝ ΉΜΕΩΣ, ΠΕΝΗ ΤΑΣ ΠΕΡΔΟΣΙΑΣ ΕΠΙΜΕΣ ΕΙΝΑΙ, ΚΑΙ' ὅΤΩΣ ΔΥΚΑΜΟΝ ΕΙΝΑΙ Τ' ΠΕΡΔΕΩΣ * ἢ * ὙΠΕΡΡΑΓΕΙΑΣ, ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΠΕΡΔΟΣΙΑΣ ΑΥΤΩΝ ΧΡΕΙΑΣ ΓΕΝΕΤΑΙ ΦΩΡΑΘΕΙΝ, ΑΥΤΩΝ Δ' ΕΜΗΔΕΝ ΤΩΝ * ΠΕΡΔΕΜΕΝΩΝ ΑΝΙΣΤΕΙ. ΔΙΟ ΠΕΡ ΤΕΤ' * ΝΥΚΤ' ὈΔΟΝ ΤΕΜΝΕΜΕΝΟΝ, ὅΣΟΝ ΕΞΟΔΕΩΣ ΔΕΙ ΣΕΙΔΕΩΝ, Ε' ΠΛΗ ὥΡΑΝ ΣΟΧΑΖΟΜΕΝΟΝ ὅΣΤΩ ΕΙΣ ΠΟΡΕΙΑΝ ΑΝΑΛΑΣΤΕ, Ε' ΔΑΠΕ Τ' ΑΣΡΩΝ ὈΡΩΝΤΑΙ ΠΟΣΟΝ Τὸ ΠΑΡΕΧΗΚΕΣ ἦΔΗ, ΚΑΙ Τ' ΔΥΚΑΜΟΝ ΜΕΡΟΣ, ὅΤΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΑΜΕΙΘ', ἵνα μήτε ΦΥΓΕΩ, ΜΗΤΕ ΒΕΒΑΔΥΝΗ ΠΡΟΣ ΑΥΤΩ ἦΚΕΙΝ Τ' ὥΡΑΝ Ε' ΣΥΝΠΙΣΤΑΓΜΕΝ ΚΑΙΡΟΥ. Ε' ΕΠ' ΠΕΡΣΙΝΟΝΤΑΣ ΑΚΟΥΕΩΣ, & ΕΝΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Τ' ΤΕΙΧΩΝ.

ΕΙ Δ' ἡμέρας ἀναστήσας ἄγοι σράτευμα, πόλεις ΕΚ ΠΕΡΔΟΣΙΑΣ ΛΗΨΟΜΕΝΘ', ΚΥ' Τ' ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΩΝ ὥΡΑΙ, ΤΑΣ ΚΥ' Τ' ὈΔΟΝ ὙΠΕΡΡΑΓΕΙΑΣ * ΑΠΑΙΣΙΑΣ, ΠΕΡΔΟΣΕΩΝ ΙΠΠΕΙΣ, ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ, ΜΗΤΕ Τ' ΕΠΙ Τ' ΧΩΡΑΣ ΦΥΓΕΩΣ ΔΥΚΑΜΟΝ, ΜΕΛΥΣΤΗ Τ' ΕΦΟΔΟΝ Τ' ΠΟΛΕΜΙΩΝ.

Vrbem igitur aliquam oppugnaturus Imp. exercitum suum fossâ, vallo, cufodisq; muniat. Nam obsidentium quidem militum molitiones ab hostibus è muro facilè conspicì poterunt: obsessi verò obiectis mœnibus tecti, improuisa sæpenumerò eruptione per portas effusi, vel machinis ignem subiciant, vel militum strages edent, vel denique quidquid tumultus suadebit, audebunt.

CAP. XLI.

INSIDIAS ANTE OB-
sessæ urbis portas collo-
candas.

Ecus si ad portas & ostio-
la milites disponat Imper-
ator, subitis hostiũ ex-
cursionibus coercendis:
quandò erumpentiũ im-
pressiones eos qui extra obsident
fallere solent. Nocturnæ autem op-
pugnationes omnino sunt obsidenti-
bus vtilis. Obsessi enim quæ ab hostib.
parentur in tenebris cernere nequeunt,
ideoque grauiora & periculosiora esse,
quàm reapse sint, existimant. Vnde &
tumultus excitantur, quĩ nemo quid
in iis rebus prudentis consilij det, ha-
beat. Imò damnum infectum, iam
factum esse plerique putant, nec scire
possunt quo modo hostis vrgeat,
aut cuiusmodi scalis admotis instet.
Quare & seditiones passim, clamorẽs-
que, ac trepidationes cum panicis ter-
roribus excitantur.

CAP. XLII.

FALSVM ESSE IN
metu vaticinium.

Metus

διὸ καὶ τὸν πολιορκουῦν καὶ ἄφρων, καὶ
φυλακαῖς τὸ ἴδιον ἀσφαλιζέσθαι στρα-
πεδόν, καὶ γὰρ οἱ μὲν πολιορκουῦντες, οἳ ἂν
μέλλωσι πρᾶττειν, ὁρῶντες τοῖς ἀπὸ τῶν πύ-
χας. οἱ δὲ πολιορκούμενοι, πρὸς ἑλπίμα
τῶν ἐχόντων, ἀόρατοι πολλὰς ἐκχυ-
θέντες ἀπὸ πυλῶν, ἢ μηχανὰς ἐπέστη-
σαν, ἢ σφαλιάτας ἐφόδισαν, ἢ ὅ, τι κατὰ
χῆρας σφίσιν εἴη, τῶν ἐποίησαν.

ΚΕΦ. μα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἔΧΕΙΝ ΕΝΕ-
δρας τὸν πολιορκουῦντα πρὸς
τῶν πυλῶν.

Μετὰ δὲ ἂν τῶν * τοῦ μήτε-
ρος, ἐπὶ τῶν πύλαι καὶ πυ-
λίστι μικραῖς, λαχέ, ὁ πολιορ-
κῶν πρὸς καθίστη στρατηγός, τὰς
ταῖς ἀφιδίαις ἐκδρομαῖς τῶν πολέων ἀ-
πικυλίσσοντας, ἐπὶ καὶ πολλὰς λαθί-
εν ὑπὸ γέμει τοῖς ἐκπῆς. καὶ ἡτοιμασμένοι δὲ τὰ
πολλὰ νύκτωρ τοῖς πολιορκουῦσι αἱ πρὸς
ἐσπῶν. τοῖς γὰρ ἔνδον ἔδωκα μένεις ὁρᾶν
τὰ γινόμενα ἀπὸ τῶν σκότῳ, διανόμῃ
δικαί τὰ πρὸς τὸ μέγα, καὶ τὰ πρὸς ἑλπί-
αι ἀγκάζον ἡ χαλεπωτέρων ἔχειν, τὴ κατὰ
ἀλήθειαν ἐργασμένων. ὅθεν παρεχάι καὶ
γόρυθοι γίνονται. ἔδωκα δὲ ὡραμένους σω-
φρονεῖν ἐν πῆς τῶν τοῖς, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν
ἐδραμένων * γίνονται λεγόντων, ἔθ' * ὅπ
πρὸς ἐλπίσιν εἶδέναι ὡραμένων, ἔθ'
ὅποιοις κλίμασι. ἀπὸ δρομαῖς ἡ δούρο καὶ καί-
σε, ἐβόαι, ἐθάρμῃ πανικὸν ἔχοντα τὰ ῥαχεν.

ΚΕΦ. μβ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὅΤΙ Ο' ΦΟΒΟΣ
ψυχῆς μάντις ἐστίν.

ο' δ

Nam pro variis bellorum casibus, proque opibus & facultatibus parari debent: atque ad fabrorum mechanicorum industriam solertiâque pertinent. Sed illud Imperatoriæ prudentiæ est, si machinæ admovende sint, certam feligere loci partem, ubi illis commodè uti milites possint. Nec enim muros machinis admotis vndique cingere facile est, nisi urbis admodum angustæ. Imperator autem exercitum multifariâ diuidat, & ad quasdam simul murorum partes scallas erigi iubeat. Sic enim obsessos ad consiliorum inopiam desperationemque rediget. Nam si ceteris murorum partibus derelictis, ad machinarum impetus obtundendos omnes concurrerint, tum, qui in scallis erunt, nemine prohibente, faciliè in muros ascendent. Aut si in varios tributî ordines, opem operamque singuli separatim ferre velint, qui machinarum viribus resistere conabuntur, vehemētiore illarum impetu discutientur, pugnamque sustinere non poterunt. Imperator igitur strenuum se athletam præbeat, seseque in species varias conformet, huc illucque aduersarios distrahendo fallendoque: vnum interea præcipuè molliatur, ut totum urbis corpus validâ vi comprehensum, euertere tandem ac supplantare possit.

τῆς γὰρ τῶν πλεμουύτων τύχης, καὶ πλεῖστα, καὶ διωάμεως ἴδια ταῦτα. καὶ τοῖς τῶν ἐπομένων δεξιπυκτοῖων ἐπινοίας εἰς τὰς ὀργανικὰς κατασκευὰς. Στρατηγὸς δὲ ἰδίας ἀγγεικίας ἔργον τῶνδε ἂν εἴη, εἴγε βέλοισι προσάλλειν μηχανὰς, καὶ ἐν μὲν διπορηθῶν μέρει τις ἔργοις αὐτοῖς· ἔδω γὰρ ἀλλοῦ ἂν τις * διπορήσῃ κύκλῳ παντὶ τῶν τεύχεων * περὶ ἡγεῖν μηχαναῖς, εἰ μὴ πάνυ μικρὰ πόλεις εἴη. εἰς πολλὰ δὲ τεύχεα διελών τε σπράττωμα, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τεύχεα μέρη κελύειν τὰς κλίμακας προσφέρειν· ἕτως γὰρ εἰς ἀμφοτέρωθεν οἱ πολιορκούμενοι πολλὰ ἐμπέπυσιν. ἄντε γὰρ ἀμελήσαντες τῶν ἄλλων μερῶν τὰ τεύχεα, ἐπὶ τὰς προσβολὰς τῶν μηχανῶν ἀμύνωσιν, ἅπαντες οἱ κατὰ τὰς κλίμακας, μηδεὶς διποκαλύψει, ῥαδίως ἐπιβαίνοσι τῶν τεύχεων. ἄντε διελόντες σφᾶς αὐτὰς ἐπὶ τῇ βοηθήσῃ καὶ μέρη σφοδρότερας ἐνεργείας γιννομένης καὶ τὰς ἐμβολὰς τῶν ὀργάνων οἱ καταλειφθέντες ὦδε μάχεσθαι, τέτοις ἀδυνατήσῃσι τὸ ἐπιφερόμενον κακὸν ἀπεκρύνεσθαι. Διόπερ ἀναστὰς παλαιστὴν προσδεικνύειν μὲν * σκιδάξιν εἰς πολλὰ μέρη δὲ ἐπισπῶντα ἐπὶ σφάλλοντα δέντρον κακῆς πρὸς πολλὰ τὰς ἀντιπάλους, ἐνὸς δὲ ζήτην ἐγκρατῶς λαβομένων * ἀναστῆναι * πᾶν σῶμα τῆς πόλεως.

Quomodo oppugnatio acriter urgendo continuari possit.

Siaut opidum, aut arcem, aut vallum celeriter & in continenti expugnare cupiat, metuâtque ne milites suos vires deficiant, nec tamen pugnavillam intermissionem fieri velit, copias suas in agmina certa diuidat, prout hostium & urbis habitâ ratione

Εἰ δὲ ἐν τεύχεων * πρὸς δὲ τις ἐξελεῖν φρέρον, ἢ πόλιν, ἢ χάρακα, καὶ αὐτῶν κάμνοι ἢ δύναμις μηδὲ μίαν ὥραν διπλοῖται βελομένη τῶν ἐρυμάτων, εἰς τεύχεα διελών τε σπράττωμα, ὅτ' ἂν ἱκανὰ εἶναι δοκῇ κατὰ πρὸς ἀναλογίαν τοῦ πολέμου,

πηδᾶς καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τῆς πολιορκίας
 καμένης πόλεως, νυκτὸς ἀρχάμενοι δὲ
 θύς, τῷ μὲν πρώτῳ προσάδεται τὰ γυ-
 μασι, τῷ δευτέρῳ κελύσας ἐφεδρεῖαν
 καὶ ἐπιμῶ εἶναι, τῷ δὲ τρίτῳ καὶ τετάρ-
 τῳ, καὶ οἱ τύχοι πέμπτον οὖν, ὡς ἔχεται
 τῷ τριτάτῳ κατὰ κοῖτην. οἷον οὖν τῷ
 πρώτῳ κατὰ πηγάην ἡνὰ χεῖραν, τῶν
 μὲν ἀνακαλεσάμενοι δὲ πεμπέτω κοι-
 μεσόμενοι, ἀμνηστῶ δὲ τῷ δευτέρῳ
 προειπὼν τὰ κατὰ κοῖτην. ὁ δὲ τεταρ-
 τῷ ματαρχῆς ἀσπῆς ἐν τῷ, καὶ πλι-
 ζεται τὸ ὑφ' ἑαυτὸν ἔγγραμ. καὶ μετὰ τὸ
 τῶν δευτέρων τὸ ἴδιον ὥραν τοῖς πρώτοις
 ἀγυγίζεσθαι, ἀφ' ἧς τρίτον, καμᾶσαι δὲ
 τὸ δειπνῶν: μετὰ τὸ δὲ αὐτὸ τὸ τεταρ-
 τῷ ἔχεται πέμπτον ἐν μέρῳ τῷ πρώτῳ
 ἀναπαυόμενοι. ὁμοίως δὲ ὁππῶς ἀπὸ τῆς
 ἡμέρας, οἱ πρώτοι [τῇ νυκτὶ προσάδον-
 τες, καὶ δὲν πρῶτον] πάλιν προσάγονται,
 οἱ δὲ ὅτις, οἱ μὲν ἐν τῷ ἔγγραμ. δὲ ἐν
 διωκῶσιν. οἱ δὲ αἰετῶ, δὲ ἐν τῷ μι-
 κροῖ ὁππῶς. οἱ δὲ * τέταρτος, τῶν *
 οἱ ἑπτὰς, πηλᾶς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀνα-
 σκεῖται οἱ μετ' αὐτῶν, καὶ πάλιν, οἱ μετὰ
 τῶν, ἀρχοὶ τῶν πλοῦτων. ὥστε * κύκλῳ
 ἡνὰ πεδᾶς, τῶν ὅδ' συμβαίνει, οἱ
 ἀμφοτέρω ἀν' ἑαυτοῖς. Ἐπεὶ δὲ λαὸς καὶ
 νυκτὶ καὶ μετὰ ἡμέραν ἀλλήλησιν προσ-
 αχθῶν, καὶ οἱ προσάδοντες ἀμνηστῶ
 καὶ νυκτὶ, τῶν ἀναπαύσας ἐν μέρῳ τοῦ
 μὲν μαχόμενοι. Τὰς μὲν τοὶ πολιορκου-
 μένους, μετὰ ἀν' ἑαυτοῖς τοῖς τυχεῖσι
 σιν, οἱ δὲ τῶν τῶν ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἀν-
 τισταθῶν. τὸ γὰρ κινδυνεύον, οἱ δὲ ἀν' ὁπ-
 τῶν, ὑπὸ χαρμῶν βέλεται. Φόβῳ
 ὅδ' τῶν οἱ * παρ' οὖν ἀναπαύσας χε-
 ρῶν, ὡς ἀλωσομένης πόλεως ἐχθροῖν
 καὶ τ

sufficere existimabit. Noctu autem
 producto primo agmine oppugnati-
 onem incipiat, iubeatque secundum
 subfidere, paratūque esse in primi
 agminis defuncti gradum substitui: at
 tertium & quartum, & quintum, si tot
 forte sunt agmina, indulgere quieti
 permittat: atque ita postquam a pri-
 mo agmine oppugnatione aliquandiu
 tentata fuerit, reuocet illud & ad som-
 num capiendum mittat, dato simul
 signo secundo agmini ut in castris pro-
 deat. Interea temporis tertii ordi-
 nis ductor ad arma sumenda suos ex-
 citet: Et postquam secundi agminis
 milites tandiu in oppugnatione per-
 manserint, quandiu primi, ducatur
 agmen tertium, secundum verò ad
 somnum à pugna recedat: Exinde
 quartum excitetur, ac deinceps quin-
 tum, singulis ita vicissim quiescenti-
 bus. Similiter autem exoriente die,
 qui noctu primi pugnaverunt, primi
 quoque mane iterum per duas horas,
 si quidem sex fuerint agmina, pugna-
 turi prodeant: Si quinque, paulò
 diutius: Si quatuor, per tres horas:
 Si tria, quatuor horarum spatia op-
 pugnando sustineant: redeuntēs à
 certamine prandant, & sic deinceps
 alii usque ad ultimos, ut ita res in or-
 bem veluti conuertatur. Atque hoc
 pacto, & noctu & interdiu, absque vlla
 intermissione, oppugnari ciuitas po-
 terit, ac milites alternis vicibus recre-
 at, validis semper nouisque viribus
 concertabunt. Nec verò quis putet,
 obsessos, etsi permulti numero sint,
 eodem contrà uti posse stratagemate.
 Nam qui in periculis versantur, ij, ne
 si permittatur quidem, somno frui
 velint. Nam metu periculi, etiam quo
 tempore licet quiescere, veluti vlti-
 iam iam capiendā, vigilare coguntur.

H ij.

Quique oppugnantur, obsidentium copias, quamvis exiguae sint summo studio propulsare nituntur. quotquot verò intra mœnia sunt, mentis agitatione anxij, metuunt semper, supremumque exitium, si vel leuiuscula neglexerint, expectant. Ideoque curis atteri necesse est, neque vllò temporis momento quiescere, nimisq̃ue vigiliis ac laboribus fatigatos ærumnis ita confici, vt res suas deinceps præ infirmitate defendere nequeant coganturque oratores mittere vr̃bis deditiōnem postulatuos.

Ἐ τὸ πολιορκούμενον, καὶ ὀλίγον ἢ τὸ πολιορκεῖν αὐτὸ πάση ἀνάγκῃ προσπαμύνει, καὶ πᾶν ὅσον ἐνταχθὲν ἐστὶ, κενήνεται· ὅτι ἔστι * τὸ μέλλον φοβερώτερον, * ὡς ἐστὶ τὸ μὴ κρὸν ἀμέλησθαι, ἀπολέμενοι πάντες. ὅθεν δεῖ πᾶσι ἀνάγκη τρυχομένους αὐτοὺς, καὶ μὴ δὲ μίαν ὥραν ἀναπαύσαν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνίας καὶ πόνοις κάμνοντας, ἢ καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα τελευταπωρηκότες ἀσθενέστερον τοῖς σφετέροις προσπαμύνειν· ἢ τὰς διησομένους καὶ πρὸς ἀδύνατον πλὴν πόλιν ἐκπέμπειν.

Quo pacto Imperator quiescere à laboribus aliquando possit.

Ipse igitur Imperator, inquiet aliquis, ferro vel adamante fusus ac conflatus, solus his rebus semper inuigilet. At non ita sanè ferres habet. Nam aliquando dum ille sese ad breue tempus quieti & somno dederit, interea temporis Ducum aliquis fide ac virtute præstantissimus, qui in militari imperio secundas teneat, exercitui præficiatur.

Αὐτὸς οὐδ' ἐστρατηγὸς, ὥσως Φίσιππος, ἐξ ἀδάμαλτος ἢ σιδήρεως κεχάληκε, * μόνον ἀγρυπνῶν ἔστω ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐργοῖς. καὶ δὲ τὰ ἀλλὰ * παρ' ὃν ἀναπαύεσθαι θέλον, ἔστω δὲ ὀλίγον * ἔστω ἐπὶ τομῇ, ἕνα τῶν ἐν δόξῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀνδραγαθῶν ἡγεμόνων, τῶν * καὶ τὰ δαύτερος τῆς στρατηγικῆς ἀρχῆς ἐχόντων, ἐπιστησάτω τοῖς ἐργοῖς.

Loca quæ obfessi inaccessa existimant obsidentibus sæpenumerò prodesse.

INTERDVM verò partes vr̃bis aliquæ salebris ac rupibus confractæ, quæque munitiores videntur, muris hominum arte operaque constructis, commodiorem hostibus vr̃bis capiendæ ansam præbuere. Huiusmodi

Εἰνότε δὲ τὰ δοκοῦντα μέρη τῆς πόλεως εἶναι κρημνώδη, καὶ πέτραις ἀποτύμοις ἐχυρώπεια τῶν ἀπὸ χειρὸς ἀνεστηκῶτων τειχῶν, ἔδωκε τοῖς πολιορκεῖσιν ἀφορμὰς μέγας εἰς τὴν νικᾶν. εἰώθε γὰρ

ζαίρ πως, ως τὰ πολλὰ τὰ ποιῶντα τῶν πό-
λεων ὅσα φύσι τις αἰετὶ ἔρμυρόν, ἀφυ-
λακτοῦσά τε ἵκεται φρονέειν ἀφ' ἑαυτοῦ
ἀδελφῶν ἐρατῶν, ἔτι καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς
ἐκείνου ὅ * δὴ ποιῶν. Ἐνταῦθα τῶν ἐν πολ-
μοῖσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐκείνου ἐκείνου καὶ
πρὸς * ὁλοῦς, οἱ ἄλλοι ἀμα βαίνουσιν, ἅ-
τε οἱ αὐτοὶ τῆς ἀρχῆς, ἔτι δὲ καὶ κλι-
μακῶν ὅσοι τῆς ἀρχῆς. Ἐποδοῦν-
τες ζαίρ ὅσοι τῆς ἀρχῆς, καὶ πολλὰ δι-
κασίαν, πύλιν αἰετῶν.

iussimodi enim loca, quasi à naturâ fa-
tis præmunita, nescio quo modo ne-
gligi, & minus accuratis vigiliis cu-
stodiri solent. Et facillè tum peritus
Imperator quid faciundum sit exco-
gitabit: atque audacissimorum non-
nullos, tum præmiis, tum pollicitatio-
nibus faciet, vt vel per ardua illa loca
euadant, vel scatis admotis aliquid e-
mollantur, & in mœnia taciti subē-
untes, aut ostium perfringent, aut
portam reserabunt.

Quid valeat Tubicinis opera in expugnatione.

Μεγα δὲ αἰ δὴ τῆς καὶ τῆς τῆς πρὸς
πρὸς, ἡ καὶ σαλπικῆς αἰ φωνῶντες
ὅτι δὲ αἰ τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν. ἀναδύ-
ου ζαίρ πολέμια σαλπικῆς δὲ τῆς
ἐκείνου, πολλὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς
πολεμικῆς, ὡς ἡ καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς
κατὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀρχῆς. ὅτι δὲ
γίγνεται τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν, ὅσοι
πύλιν ἀνιμῶν, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς
ἀρχῆς τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν, ὅσοι
ἐκ τῶν πολέμων ἀνιμῶν, ὅσοι
δυνατὶς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν, ὅσοι
ἀνιμῶν.

Magnoperè quoque profuerit,
hoc etiam vti consilio, nimirum, vt
tubicines vna cum militibus qui pri-
mi murum inscenderint, attrahan-
tur. Hostili enim tubâ noctu de mœ-
nibus exaudita, obfessorum animi
insanum percillantur, quasi iam vi
penitus expugnata sit ciuitas: & sepe
portas ac propugnacula deferentes
diffugiunt. Vnde obsidentibus mili-
tibus, qui adhuc extra urbem sunt,
facilius est vel portas perfringere, vel
per scalas sese in urbem dirigere, ne-
mine hostium arcente, fierique hoc
modo potest vt vrbs aliqua ab vno &
inermi tubicine capiat.

Quid debeat agere Imperator in urbem expu- gnatam inuadendo.

Εἰ δὲ δὴ ἡ ἀρχὴ ἀνιμῶν ὅτι ἀρχὴ
τῆς ἀρχῆς πύλιν ἀνιμῶν, ὅσοι
φόνος ἡ ἀρχὴ ἀνιμῶν, ὅσοι
τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν, ὅσοι
τῆς ἀρχῆς ἀνιμῶν, ὅσοι

726

Imperator si urbem aliquam flo-
rentem, & viris viribusque pollentem
vi ceperit, ac fortè metus aut suspicio
sit, ne eius collectis hinc inde turbis
conuertant sese, ~~et~~ irruunt.

II. 11.

bus obsistant, aut eminentiora loca arcæ sue occupent, atque illic repugnando molestiam aduersariis exhibere possint, per præconem edici iubeat; Non occisum iri incermes. Quisquis enim sibi mortem, si in hostium potestatem veniat, perferendam esse cogitat, aliquid prius tentare constituit, & necem alicui, an quàm patiatur, inferre. Et verò ciues aliquando effusos iam per urbem hostes exegerunt, aut cum hoc minùs perficere potuerunt, in arcem munitissimam sese receperunt, & rursus novos labores & ærumnas ijs creauerunt, & alteram denuò ac diuturniorem moliri oppugnationem coegerunt: imò & grauius plerumque illatis cladibus valde luctuosam. At si præco, quemadmodum dictum est, adhibeatur, confestim omnes, aut certè quàm plurimi, arma abiicient. Nam etsi unusquisque cæco impetu ad defensionem confurgere velit, veritus tamen ne alia omnia tentiat socius, arma quoque deponere cogetur. Ac licet omnes id nunquam facere decreuerint, nihilominus, ob suspicionem cuiusque se in armis solum deprehendi metuentis, abiicere singuli festinant. Nempe subita illa tempora, noua consilia detegi non sinunt: quique solites esse cupiunt, quando nulla salutis spes demonstratur, etsi non consilio, attamen necessitate, ad vim repellendam adiguntur: simul ac verò tantulam salutis sem superesse acceperunt, quibus antea infensissimi hostes erant, iam supplices obuiam vltro procedunt. Atque etiam eadem præconis voce audità, qui obstinato animo arma sua nunquam deferere decreuerant, in aliam adducuntur quoque sententiam. Porro militum in bello mors insolabiliter lugenda nunquam est: cum quippe victoriæ cupiditas intulit, quæ verò victa iam & captâ

τὰς ὀπίσθους, ἢ τὰ μετὰ τὰ κατὰ λαμ-
βανόμενοι καὶ τὰ ἄκρα τῆς πόλεως, ἔθεν *
ἀντεπίνονεν ὅτι πολὺ κακώσαντες τὰς πο-
λεμίας, κηρύττειν τὰς ἀνόπλους μὴ κτείν-
ναι. * ὁ γὰρ ἕκαστος ἐλπίζει ληφθεὶς πθ-
νῆσθαι, βέλεται φθάσειν δρᾶσαι, καὶ
πύχων, ἀλλότι καὶ δρᾶν. πολλοὶ τὴν ἡδὴ
πολεμίας ἐσκεχυμένους ἐξήλασκον· ἢ μὴ
διωκθεῖς, εἰς ἀκρόπολιν ἐρυμνέω * κα-
τηλίγησαν, ἔθεν αὖτις εἰς πόρον ἐξ ἑλαμ-
πύριαν κατέστησαν τὰς πολεμίας, ὥστε
δύττεραν ἐπαναρεῖσθαι πολιρκίαν, ἢ καὶ
πολυχρονωτέραν, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπαλγε-
τέραν μετὰ πολλῆς πείρας κακῶν. εἰ δὲ
ἀλκομένη τὸ κήρυγμα, ἄχα μὲν ἐπὶ πάν-
τες, ὥς δὲ προσήλον ἐπείν, οἱ γὰρ πλείους
τὰ ὅπλα ρίψουσιν. τῶν περὶ δὲ βελημένων *
δὲ ὀργῆς ἕκαστος εἰς ἀμυνανίεναι δειδιῶς
τὸν πέλας μὴ ποτὲ ἐκ αὐτῶ πάντα φρο-
νῆ, ρίπειν ἀναγκασθήσεται ὥς τε καὶ πάν-
τες βέλονται τὰ ὅπλα φυλάττειν, ἀλλὰ
πῶς πρὸς ἀλλήλους ὑπὸνουν, καὶ τὴν ἑκάστην
δειδιῶτα μὴ μόνον ὡπλισθῆναι ἀλλὰ φθεῖναι
παύειν διπολεῖσθαι. [εἰ γὰρ ἔξῃς κα-
ροὶ κηρύττειν γνώμην ὅτι εἴωσι φανεραὶ γί-
γνεσθαι. οἱ τε ἔτοιμοι πρὸς τὸ σῶζεσθαι,
μέχρι μὲν ἔθεν εἰς ἐλπίδα κηρύττειν σω-
τηρίας, καὶ μὴ γνώμην, ἀλλὰ γὰρ τὸ ὅτι
ὄν ἀμυννύται κακόν· ἐπὶ δὲ δὲ μικρὰν
ἐλπίδα τὴν σῶζεσθαι λάβασιν, ἰκίεται λοι-
πὸν ἀντὶ πολεμίων ὑπαίτωσιν. ἔως τε ὁ
μὲν κηρύττει, καὶ τὰς τὰ ὅπλα φυλάτ-
την βελημένους, ρίπειν ὡς προσήλον·
στρατιωτῶν δὲ θάνατος ἐν μάχῃς, ἀ-
παρμύθησθαι. ἀποκτείνονται ἑκὼν ἐνεκὸν γε-
γονέναι. ἐν ᾧ νίκας καὶ καταλήψεις πό-
λεων,

λεων,

vrbe

STRATEGICVS.

λεῖν, τοῖς νικῶσιν εἰκτις * ἀφροσύνης *
πῶς μάλλον ἢ ἀνδρίας μαρτυροῖν. * εἰ γὰρ
πῶς μνησικακῶς ἔχει τοῖς * ἡττημένοις
κρατορὸς, μὴ ὥς τῷ τοιοῦτον τὸ φρε-
σιν βλάδι * ὅτι τὰς ἐπιτυχάνοντας μὴ
ὥς κτείνουσιν. ὁ γὰρ βελόσσειται
μετὰ τῷ ἀκινδυνῷ τῷ ἀμυνῶν ἀνταγ-
νιστοῖν ἔχοντι καὶ ἀφαιρῶναι τὴν ἰαλυν-
τας.

vrbe infertur; etiam victoribus ip-
sis lugenda est: & recordiam potius
quam virtutem testatur. Nam et
devictorum audaciam ferociamque
quā olim obsidioni repugnauerunt
obliuioni minime tradiderit Impera-
tor, non ideo tamen victoria sua frau-
dem fieri poterit, si obuui quique statim
trucidati nō sunt, cum iis deinde capti-
uis, citra periculum, & in ocio, delibe-
rare possit, quam dicere multā debeat.

Imbelles captiuos remittendos si fame vrbs premenda sit.

Εἰ δὲ τῷ καὶ κατὰ ἀπεργασίας ἐκ-
πύρρῃσι ἐν χρόνῳ καὶ ἀδύνατοι ἀντιστοι-
χῶν, εἰ μὴ * λιμὸν τῷ πολὺν αἰρήσῃ, ἀλ-
λα ἀντὶ τῆς χώρας καὶ ἀλατῆς σώματι,
τῶν τῶ μὲν ἱερῶν ἐκ ἀκμαζόντων τῶν
ἡλικίας ἐν ἀμυνῶν πολέμῳ λατῶν, ἐ, ὡς
περὶ αὐτῶν διοχῇ ἀφαιρῶναι γυναικαὶ δὲ
ἐκ παιδάρια, καὶ ἀδυνάτους ἀνθρώπους καὶ γε-
νηράς τας ἐκὼν ἐν τῷ πολέμῳ δοσιμηπύ-
των. πῶς γὰρ ἀχρηστὸν μὲν ἐν τῷ πολέμῳ
ἐκ ἀχρηστῶν ἀμυνῶν, τῶν δὲ ἐνδοῦ τας
* ἐριφίας * πυναιαλώσι τὰ ἴδια καὶ πολε-
μίων μάλλον ἢ φίλων ἔχει * πρόπον.

Si ciuitatem obsederit Imperator
quam vi expugnari posse desperet,
diutina tamen obsidione, tandem
fame ad deditionem compelli posse
arbitretur, quotquot forte captiuos
interceperit valenti corpore & viren-
ti etate viros bello viles, vt ipsi sibi
collibitum erit, excipiat. Muliercu-
las verò, puerulos, & inuvalidos ac de-
crepitos senes, vltro in urbem remit-
tat. Illi enim ad belli munia prorsus
inepti, ciuium suorum citius ablu-
ment cibaria, & hostium magis quam
sociorum munus fungentur.

Qualis esse debeat Imperator post victoriâ.

Εἰ δὲ τῷ πάντῃ κατὰ δόξα καὶ
νοῦν χαρήσῃ, ὥς τοῖς ἐλοῖς ἐπιθῶναι
τῷ πολέμῳ πράγμασι τέλῃ, ἔγω μὴ
βαρὺς ἐπὶ τῆς ἀπεργασίας, ἀλλ' ἀφου-
ρτῶ. μηδὲ τύπον ἀπηνή περὶ φέρων,
ἀλλ'

Posteaquam autem omnia feli-
citer & ex animi sententia cesserint, si-
ne bellicis negotiis imposito, caueat
Imperator, ne ob res secundas ela-
tior aut grauior videatur, sed pla-
cidus sit ac benignus, neue fastum mi-
naci ac truculento vultu prae se ferat
sed

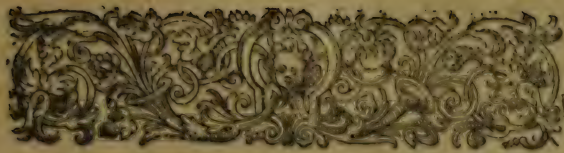
sed civilem atque amabilem benevolentiam comiter omnibus exhibeat. Illa enim inuidiā ac liuorem gignunt, ista æmulum amorem conciliant. Et Inuidentia quidem mœror est ob res alicuius bene gestas: Æmulatio verò, virtutum, quæ alteri insunt, imitatio. Tantum autem inter vtraque discriminis est, vt Inuidere, sit optare, laudem quam aliquis sibi virtute comparauit, perire: Æmulari verò, parem alicuius laudi gloriam discupere. Itaque vir strenuus, non solum erit patriæ & militarium copiarum Dux præstantissimus, sed & gloriæ, quam egregiis indeptus est facinoribus, factæ rectæque conseruandæ, consultissimus Imperator.

EXPLICIT
STRATEGI-
CVS.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΙ-
ΚΟΥ.

ἀλλ' εὐμένειαν προσφιλῆ. ἐκείνη μὲν γὰρ
Φθόνοι ἐγέρνησεν· τὰ δὲ ζῆλον * ἐνε-
πράσσειτο. Φθόνος μὲν οὐκ ἔστιν ὁδὸν ἢ πρὸς
τὴν πᾶσαν ἀγαθῶν. Ζῆλος δὲ μίμησης τῆς
παρ' * ἀλλήλοις καλῶν. τοσούτον δὲ τι
διενέσχεον ἀλλήλων, ὥστε τὸ μὲν Φθονεῖν,
ἐυχλὴ εἶναι τοῦ καὶ παρ' ἀλλοῦ ἢ καλὸν μὴ
εἶναι· τὸ δὲ ζῆλου, ὁμιθυμίαν τῆς τῶν
ἰσῶν κτήσεως. Ἀνὴρ οὖν ἀγαθὸς ἔμονον
πατρίδος τὴν καὶ στρατιωτικὴν πλῆθους ἀ-
ριστῶν ἡγεμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν
ἡς αἰεὶ εὐδοξίας ἀκινδύνου, ὅσην ἀνέ-
τερε στρατηγός.

64
ΟΥΡΒΙΚΙΟΥ

ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑ.

VRBICII

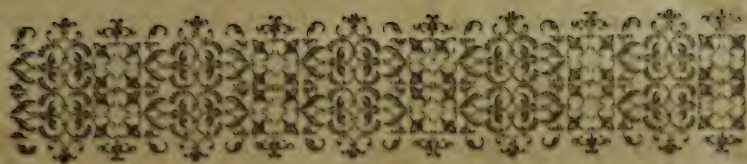
INVENTVM

Nicolaus Rigaltius P.

NVNC PRIMVM GRÆCE ET
LATINE

IN LVCEM DEDIT.

LECTORI S.

INTER ceteros rerum Militarium scriptores, quos mihi Bibliothecæ Medicæ calamo exaratus codex suppeditauit, reperi hanc quoque Urbicij scriptiunculam, quæ Tacticen continet sanè ingeniosam, & pedestribus copijs aduersus equestres opido vtilem. Eam ego in Latinum sermonem transtuli, & aliquam etiam parte, datâ suo loco typi tactici figurâ, (nam hæc in libro manusc. omnino deerat) illustraui; lectiones etiam nonnullas castigavi. De ipso autem Urbicio non est quod dicam, satisque ipse iudicio suo se prodit. Monebo tamen minutulum aliquod fragmentum excusum olim fuisse sub hoc elogio,

I. ij.

ὁρβικίαι τῶν περὶ τὸ κράτος μα γέγων. Item me nup reha-
buisse à V. Cl. Francisco Pithæo IC^o indicem
scriptorum de re Bellicâ qui in Italiâ adseruan-
tur, in quo huiusmodi fit Orbicij mentio:
ὁρβικίαι ταυλικῶν. *Initium post aliquot versus, τὸ πλεῖστον*
&c. Tantum de Urbicio, Orbicio ve in præsen-
tiâ comperi. Habe illud interim & Vale.

ὁρβικίαι

Εὐρωπαϊκὸν Περὶ τῆς Δέμας.

V R B I C I I I N V E N T V M,

S I V E

Commentum ingeniosum,

*Quo pedites Romani Barbarorum equestres copias
debellare securè possunt.*

Interprete N. R. P.

Α Ἰ μὲν ποτε τῶν γέναι τῶν
ἀνδρῶν * ἐκείνη δὲ πρὸς
πραΐας μεμλετηκῶτας
διεχέσθαι τὰς τῶν πολεμίων
ποσσοτάς. διὸ καὶ ράδιον ἐν αἰτοῖς με-
τασχηματίζεσθαι εἰς ἀπατίω τῶν ἐχθρῶν.
Ἐπεὶ δὲ νῦν ἀδρόως εἰς ἐκδίκησιν τῶν
δ' ὠμικῶν πραγμάτων ἴσθ' ἐν κινήσει
ὁ καλὸς ἡμῶν ἐκείνους ἐκείνους
διαπύτης ὥρμησι, ἔσμεν δὲ αἰνῶν
ἐμπόροις τῶν πραγμάτων, ὁποῦντα ἀνὰ
τῶν γῆρας τὰς δὲ νεότητος ἐν τοῖς κιν-
δύοις μακρὰν τῶν πολεμίων πῶ-
ραν, ἐν δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνους ποσ-
σὸν τῶν

Αria quidem ordina-
dorum agminum an-
te hac usurpata ratio-
nes, ab antiquis inuen-
ta & excogitata sunt
viris, & militibus hostilium impres-
sionum cohibendarum studiosis tra-
dita. Quare haud difficile illis fuit in
varias ordinum species, quibus adver-
sari decipi possent, se se transformare.
Nunc vero quando ad Romanas res
vindandas diuinitus excitatus vi-
ctor inelytus pūsimusque Dominus
noster incubuit, accidit quoque istud,
ut rerum quidem usu callidi & ex-
perti, senio ingrauescente deficiant,
iuvenes verò in periculis, hostium vi-
diat.

res experiendo addiscant : indeq, illis labore nimio fatigatis ignavia desi-

I. iij.

diag.

diāque suboriat, formam unam aciei collocanda proponere ausus sum, qua & militem seruare inuulneratum, hostemque iuxta conficere & opprimere possit, quaeque indicta quidem antiquis est, meo verò ingenio excogitata. Et venia, puto, isti dabitur audacia, quae publicis utilia rebus confilia serenissimo omnium Domino indicare conatur. Nec enim ut de re bellica differendi facultatem adroganter mihi tribuam, sed ut officio meo felicissime subseruiam, hancce figuram aciei, militarium ordinum inuandorum causa, exhibere aggredior. Hinc enim illis non parua parabitur utilitas, pedestribus copiis aduersus equestres decertantibus. Erit verò phalangis nomen huic descriptioni adpositum & conueniens.

Castrum progrediens exercitu secundum quadratam figuram instructo, vti patet ex subiecta descriptione.

γίνεσθαι τοῖς κάμυσιν, ἐτόλμησα μίαν πρῶτον ἀξίν προθιῶναι, τὸν μὲν στρατιώτην φυλάττειν ἄτρωτον, τὰς πολεμίας δὲ κατεργαζομένῳ μὴ ῥηθεῖσαν μὲν παρὰ τῶν παλαιῶν, ὁπποιοῦσιν δὲ παρ' ἐμοῦ. λογισάμεν ὅτι συζητήμεν ἔξει παρρησία κεινὸν συμφέρον γνώξουσι τῷ γαλινωτάτῳ πάντων διεσότης, ἔστι γὰρ ὡς φθέγγεσθαι πρὸς πολέμων καὶ παρρησίων, ἀλλ' ὡς εὐτυχῇ δὲ εὐλείαν ἐκ παλαιοῦν, ὅτι τῷ προθιῶναι τό, πρῶτον * καὶ τὸ χρησίμον τῆς πάξεως ὥρμησι. Χρησιμεύσει δὲ μάλιστα τὴ ταύτης ὁφελῶν πρὸς πολεμῶσι πρὸς ἵππιας. ὄνομα δὲ τῆς φάλαγγος οἰκῶν τῷ γράμματι.

Κάστρον κινέμενον καὶ πρῶτον ὅλον πρὸς τῶν στρατιωτῶν πορείας γιγνομένης ὡς δεικνύσιν ἢ ἀποκρίμενην ὁφεί.

1. 2. 3. 4. Καρίδες καθαλαμέναι. Regula claustra. 5. 6. 7. 8. Ζαβαρδ'Καταναύες. Iumenta regalis inuicta. 9. αμαζαι Καλισπας έχουσι. Carrus cum ballis. 10. Equites barbari.

Porte eos qui agminis latera ambulando facient, habere pone se frequentia iumenta regulis clauatis onusta, & singulis decurijs tres huiusmodi regulas concedi, ita ut iumentum vnum decurijs decem inferuire possit, & aliud deinceps ceteris. Cum vero apparere hostes coeperint illico ad eam latitudinem exsilire milites debent, mediamque palis incingere, ad quam usque tela ex hostili peruenire non poterunt; & palos illos ingētibz clauis cuspidatos, altē in terram offigendo adigere: atque ut patet ex tabellā depictā, exercitum quasi muro circumdare, iuniorum militum nonnullis operam strenuē & alacriter nauantibus. Totum autem velocissimē perficietur, si ab quoque latere partes quique suas circumuallent. Et Barbari quidem primā irruptione, siue ut nunc vocant, impetu primo concitati, absque dubio nemine Romanorum vno vulnerato, quotquot in primā illā impressione vrgebunt (solent enim protrudendo se se impellere) equis collapsi Romanorum telis ferientur, & ab suis quoque improvidē insequētibz oppressi proculcabitur. Istud etiam ex hac ordinis dispositione vtilitatis eueniet, ut facillimē hostes interfici possint, si in curribz ballistā habeantur ex quatuor lateribus ferientes, ac potissimum ex illā parte, in quam impetum faciet hostilis exercitus. nam ut in exercitationis figurā patet, qui ballistis tela dirigent, triplo longius, quā hostes iaculabuntur, & in virorum equorumq; corpora missile ferrum infigent. In medio

Εἰ τοῖς ἐκ τῶν πλοῦ-
ρων ὁδόν σιν ἀπολαθεῖν
ζῶα βασιάζοντα κανό-
νους καθηλωμένους, ἔ-
καστην φραγμάτων δεκα-
νίαν ἐξασίαν ἔχον τριῶν
τοιγῶν κανόνων, ὡς τὸ ζῶον τὸ ἐν ὑπο-
γῆν δεκαίαις δέκα, ἔ * ἄλλ' ὅτι ἐφεξῆς
ἄλλαι. καὶ ἐπὶ δὲ προσδοκῆσαι οἱ πο-
λέμιοι, ἐκπηδῶντας ἐφελκόμενους ὅτι τοῦ-
τον πλάτῃ περιφράθῃεν διὰ τοῖς κανόσι
τ' μίσην, ἐφ' ὅσον ἂν φθάσει τὰ τῶν πο-
λεμίων ἐφικέσθαι βελή της ἄξεως, ἔπερ-
ηλοιῷ μεγάλοις ἡλοις ἕως βαθῇ της κα-
τακεντρωμένους κανόνας, ἕτως ὡς ἡ δραφὴ
δείκνυσιν. ἔπειτα χεῖραν δι' ὀλίγων πο-
γῶς τῶν ποικύων τῶν νεωτέρων τ' ἐπα-
τάμα. ἔσται δὲ τὸ πᾶν ὀκώως, ἐάν οἱ
κατ' ἐκάστην πλοῦρην τέττα φροῖσιζοντες
τὸ οἰκῆον περιφράθουσιν. καὶ ὅτι μὲν ἡ
πρώτη τῶν βαρβάρων προσβολή, ὃν νυνὶ
ἐμπετον καλῶσι, κατενεχθήσεται διήλον,
καὶ οὐκ ἔσται τ' τυχόν, μὴ πλεονέκτη-
ται, τῶς τῇ πρώτῃ τῶν βαρβάρων
φρονέοντας, οἷς τὸ περκατελῶναι σιῶντες,
πεσόντας τοῖς ἵπποις, βάλλεσθαι μὲν ὑπὸ
ῥώμην, συμπαταῖσθαι δὲ πρὸς τῶν οἰ-
κείων ἀπροσδοκήτως ὅππην ἐπενεχθέν-
ταν. ὑπάρξει δὲ της ἄξεως, τὸ ῥαδίως
φρονέειν τῶς πολεμίας, εἰ ὅτι ἀμαξῶν
βαλίστρας ἔχουσιν ἐκ τῶν τεσσάρων πλοῦ-
ρων ἐργαζόμενας, ἔμάλις κατ' ἐκεί-
νης ἡμέρας, κατ' ἂν πολέμιον ὁρμήσοι
ἐφελκόμενα. ὡς γὰρ ἐν γυμνασίας χήματι,
οἱ μὲν ἐκ τῶν βαλίστρων ἀκονίσουσιν ἕως
τὸ τελεπλάσιον της ἐκείνων βολῆς,
καὶ σώμασιν ἀνδρῶν, ἡ ἵππων ἐμπελίσ-
σιν τὸν πεμπόμενον σίδηρον. θεώ-
ρηται

ur. Etenim si Archimedis ars bellicis rebus opem ferre, variâsque ballistas machinari voluerit, vix tutam aded aut munitam armorum comminisci poterit rationem : nec vlla talis vnquam fuit à præstantissimis artificibus excogitata. Nam si bellicorum arietum impetus, omnemq; hostium vim & conatum possit aspellere, multò facilius incompositam indigestamque turbam, manentum profligabit, fugientemque omnino insequetur. Et partibus suis omnibus absoluta erit Archimedis simul & mea scientia, victore inclyto & imperante Rege nostro Anastasio : quando tandem tyrones quoque & imperiti milites exercitationum sine vllo periculo meditationibus despicere aduersarios adfuescent.

πολέμων ἐκπύσσει. Εἰ γὰρ Ἀρχιμήδης ἐξηγή-
σῃ τέχνη πῶς στρατομάσιν, ἢ πῶς βαλίστρας
τεχνηταίῃ, τὸ ἀκαταμάχητον ὄπλον, ἔκ-
αρχολί * * * τηλικῶτον ὄπλον. οἷον ἐ-
δεν ἄλλο ὡς πρὸς τοῖς σοφοῖς τέχνης ὅτι νε-
νόηται. ἐπεὶ γὰρ κερῶν πολεμικῶν προσδο-
λαί, καὶ πᾶσαν ἐχθρῶν διαίτα μιν καὶ τε-
χνῶν ἱερμῶν διώκῃ, ὁποδῆμῶν ἐπιζήμε-
νη, πολλὰ πλεονέτα κτλ * ὅπλον ὅτι μέ-
νοντα ὁποδῆσθαι, φάσιντα δὲ μάχῃ πιν-
τὸς ἐπιδιδῶναι. Καὶ πλεία νῦν ἔσται μετὰ
Ἀρχιμήδους * καμὲ σοφία, ὅτι ἔκ καλ-
λινίκου ἢ αὐτοκράτορος ἡμῶν βασιλέως
Ἀναστασίου. ὅτι πῶς ἀπείραυς ἔχων ὁ στρα-
τιώτης ἐν ἀκινδύνῳ μελέταις καταφρο-
νῶν τῶν πολεμίων ἐπιδιδῶνται.

FINIS.

ΤΕΛΟΣ.

VARIAE LECTIONES
TRIBVS ONOSANDRI MANVSS.
Codicibus collatis excerptæ.

B. F.

NE. QVIS. ONOSANDRVM.
GRÆCE. LEGAT. SI. HAS.
NEGLEGAT.

Designandis Codd. utor his litteris singulariis.

V. M.]	{	Id est,	Veteres Membranæ .vel, Vetus
C. M.]			Macrocola.
L. R.]			Codex Mediceus, ex Bibliotheca Reginæ Catharinæ.
			Liber Recentior.

PAGINA PRIMA.

τετατηχως.] Ita et-
iam legitur in Codi-
ce Mediceo: in libro
recentiore, Σετατη-
χως. Vide Notas.
Επειτα.] C. M. επειτα.
Ουκ εστιν.] L. R. ουκ εστιν. Nulla huius
mentio in versione Camerarij.

Λελογχῶσι.] C. M. λογχῶσι. Φησι.]
L. R. σφισ. Rectè. Θάρρησας.] L. R.
θάρρησαι. Vide Notas. Η το μιν.] L. R.
η. τ. μ.

PAG. 2. Εἰ δ' εἴ.] C. M. lacunam
sic habet. εἰ δ' εἰ Ρωμαίοις δλωάμει εἰ
εἰ ἔργων περ εἰν' ἐγὼ εἰ. posterior
tamen lacuna repleta est: sed ab alia ma-
nu. Camerarius legisse videtur, εἰ δ' εἰ
Ρωμαίοις δλωάμει καὶ εἰ ἔργων περ εἰ.
K ij.

hic sequuntur ita veritas: Si eaque
Romani virtute ac industria duce,
coniteratque præclarè gessissent, &c
hæc utramque Codicis Medicei lacu-
nam implendam censeo: ἐὶ δὲ ἡ Ραμναῖοι
διωκόμενοι καὶ ἐπὶ ἔργων πρᾶξαιεν. ἵπε-
ρεσθάντες. Καν ἐὶ δὲ ὕνα.] In libro re-
centiori desit ἐ.

PAG. 3. ἅπαν τῶ γῆραι.] Scribe ex L.R.
ἀ. τὸ γῆραι. πρωτεύον.] C.M. πρωτεύ-
ου. ἀτεγῶ] L.R. corrupta scriptura, ἀτε-
χου. Εὐφολαξαντὸ] C.M. ὁ L.R. ἰφου-
λάξαντ. rectè δίκαιον ἐμαχέσασιν.] C.
M. δι ὧν ἐμαχ. Πά τῃ μοι σὺνιλεκ.]
I. L.R. non leg. πάντα: Αὐτοκρατορσά-
μιν.] Qua deinceps sequuntur usque
ad eis συνῆξιν ὅς. desunt in C. M.
ὡς φημι.] L.R. ὡς φημι.]

PAG. 4. Δπολειπῶ] L.R. λειπῶ. Τρυ-
φίω] L.R. τρυφίω.
PAG. 5. ὕστεροι.] C.M. ὕστεροι. ἔργον-
τα.] L.R. ἄγν. τα. verba ἔστι C. M. ἀν-
τὶ τα. Ἡ ἐνόημα.] C.M. ἡ ἐνόημα.
ὡς φημι] L.R. περὶ τα. Δ ἡ αἰ. εἰσι.]
L.R. διαίρεσις. Αὐτῶν.] C.M. αὐτῶ-
ν. μάτη. ἔτα] L.R. τῆς.

PAG. 6. Ἐμμερδῶσι δὲ διωκόμενα γρα-
πηγῶς πρὸς πύριδ.] Perior ὁ ἀντίον
scriptura ἐξ. L.R. διωκόμενα. γραπηγῶ
πύριδ. πρ. πα. δ. ὅς. Εὐκρίτες μόνοις τῆς
Φαρ] C.M. ex μόνοις τ. φ. aptius ad me-
tem Onesandri. ὁ δὲ. L.R. ὁ δὲ. ἐπὶ τα-
σιν] L.R. ἐπὶ τασιν. ἀνέστη.] L.R. ἀνέστη-
σαν. Τῶ δὲ ὕνα δὲ λέγειν] L.R. τῶ λέ-
γειν διωκόμενα.

PAG. 7. Τὸν δὲ ἐνδοξ.] C.M. τὸ δὲ ἐν-
δοξ. οὐδὲς γὰρ ἐκάν.] Dicitur ὁ ἐκάν. in L.R.
χειρονα.] Omnis legendum χειρονα ex
C.M. ὁ L.R.

χειρονα.] L.R. χειρονα. ὁ δὲ πύριδ.]
L.R. οὐδὲ πύριδ. ὁ δὲ πύριδ.] L.R. ἀν-
τὶ τα. ὁ δὲ πύριδ.] Ita etiam habet L.
R. C.M. ὁ δὲ πύριδ. Emendandum,
ὁ δὲ πύριδ. τῆς τοῖς] L.R. τῆς τοῖς.

PAG. 8. καὶ περὶ τα.] L.R. καὶ περὶ
τα. δὲ τῆς τοῖς] L.R. δὲ τῆς τοῖς.

περὶ τα.] L.R. περὶ τα. Ex Notis ἐ-
pistolariis in V. M. πρὸς τα. Δὲ τῆς περ-
γόνος] L.R. Δὲ τῆς περ. σφῶν αὐτῶν
δὲ τῶν καὶ μὴ γῆραι ὅς.] L.R. σφῶν
δὲ τῶν καὶ μὴ γῆραι ὅς. περὶ τα.]
μεν δὲ τῆς τοῖς.] Perior lectio C.M. περ-
σφῶν μὴ δὲ τῶν ἐκάν.]

Προγόνων] L.R. πατέρων. Ταλαπυρό-
τερον] ibi in L.R. C.M. Ταλαπύρον.
ὡς φημι] L.R. ὡς φημι. Προγόνων.]
L.R. πατέρων.

PAG. 9. Διαίρεσις.] C.M. διαίρεσις.
Στρατηγὸς ἀγαθός, ὅς.] C.M. στρατηγὸς
ἀγαθός, ὁ δὲ φημι, ὁ δὲ πύριδ.]
legex C.M. ὁ L.R. περὶ τα.

τῶν περὶ τα. καὶ περὶ τα. ἐν τα.]
desunt hæc verba in L.R. Καίρον δι-
κρίμασι.] Scribe ex L.R. καίρον δι.

ἐν τα.] Lego ἐν τα. nec satis
accuratè hunc locum interpretatur Ca-
merarius.

PAG. 10. ὡς περὶ τα.] L.R. ὡς περὶ τα.
ἐν τα.] C.M. ἐν τα.]
Εὐκρίδ.] L.R. περὶ τα.

PAG. 11. Εὐκρίδ.] L.R. ἐπὶ τα.
τῶν ἀγῶν τοῖς ἐκάν.] Cum V. M.
consentit L.R. sed C. M. habet τῶν ἀ-
γῶν τοῖς ἐκάν.

τῶν ἀγῶν.] C.M. τῶν ἀγῶν.
ἀδενδὲς γὰρ ὁ δὲ.] C.M. ὁ L.R. ἀδεν-
δὲς γὰρ ὁ δὲ.

δὲ τῶν ἀγῶν.] Turbidè scriptum in
L.R.

PAG. 33. Καὶ δὴ καὶ αὐτὸς.] L.R. ἔδῃ
 ἑαυτὸς. ὁ χθώδης.] C.M. ὁ χθώδης.
 ἐντὸς τῆς κλῆς.] Ita scriptum in vet. Mss.
 Cod. Med. L.R. κέντω. Vide Notas.
 πρῶτος.] Lege, ἔξῃς, ex C.M. ὁ κενώ-
 σας.] C.M. ἐκκενώσωσιν. Παραβιάζο-
 μένους.] L.R. παραβιάζομένων. Α' φυλά-
 κτως, ἀπερρώτως τοῖς. C.] Rectius in C.
 M. ἀπερρώτως ἀφυλάκτοις τοῖς.
 Ροίξ.] C.M. ρύξον.

PAG. 34. Ἰπὲρ κεφαλῆς.] L.R. Ἰπὲρ κε-
 φαλῆς. ἔως γδ' εἰποι.] C.M. ἔως γδ' ὡς
 εἰποι. Πείσοντι.] L.R. πῆσον. Ε' πῆ-
 πει.] C.M. Ἰπὲρ πει. Συνελώντων.]
 αὐτὸν ἐλάνοντων.

PAG. 35. Διευπεσόντας.] L.R. Διευπε-
 σόντας. Φυλακίᾳ παθεῖν.] in C.M. de-
 est τὸ παθεῖν. Τὸν πεζὸν φάλαγγα.] Io.
 Camerarius legebat, τῆς ἐχθρῶν φ. vertit
 enim, ad uersariorum phalangem. ἀπὲρ
 ad sensum. εὐθὺς sequi placuit. πρῶτος αὐτῶν.]
 L.R. πρῶτος. Παρὰ κέρατα.] I. πρῶ-
 κέρατα. Παρὰ σῆσι.] C.M. πρῶτος σῆσι.
 Εἰ πρῶτος τῆς μίαν ὀφρῦς.] L.R. ὁ πρῶτος τῆς
 ὀφρῦς. αὐτῶν.] αὐτῶν γα.

PAG. 36. Βυλεμένοις.] L.R. βυλεμέ-
 νους. ἀπολήφοντες τῶν περὶ ἑαυτὸν κύκλου.]
 C.M. ἀπολήφοντες περὶ ἑαυτὸν κύκλου.
 πρὸς δὲ ἀντιπάλους.] L.R. πρὸς δὲ αὐτὸς
 τακτόν. Τοῖς μὲν δυνάμει.] L.R. τῶν
 δυνάμει. Εἰς τὰ.] L.R. εἰς τὰ. Εἰς τὴν.]
 L.R. ἐπὶ τὴν. Εἰς τὴν.] in ora L.R.
 γα. ἐφ' ὅδ' αὖτε. Εἰς τὴν δὲ μὲν βύσιν.]
 Ita V.M. C.M. Contra uero liber Re-
 centior. ἰάντ' μὴ μέ. quomodo legebat Ca-
 merarius, sed pugnantē secum sensu. Κα-
 ταπεπληγμένων.] C.M. κατὰ πεπληγμένων.

PAG. 37. Λύσαντες τοὺς πῆξας Ἰπικέρον.

τα.] L.R. λύσαντες Ἰπικέρον. περὶ ἔ-
 ἔχον.] Deest hic titulus in C.M. Duplex
 autem est in V.M. quemadmodum edidi.
 οὐκ ὀλίγον.] ὀλίγον. Τῆς αὐτῆς ἐραλίας.]
 C.M. ἐραλίας. Συμβάλλει.] C.M. συμ-
 βάλλει. L.R. συμβάλλει.
 καὶ περὶ.] L.R. καὶ περὶ.

PAG. 38. Πείσον.] L.R. πῆσοντων.
 Ἰπικέρον.] L.R. Ἰπικέρον. Τὴν ἐραλίας
 σύστημα νύκτωρ ἐπελελυμένην κελεύσας.]
 hae desunt in C.M. ἐπικεμένους.] Se-
 quitur in C.M. pars alicuius capitis, C.
 caput ferè integrum, cui titulus, περὶ τῶν
 μετὰ πολλῆς διωκτικῆς Ἰπικερόντων
 πολεμίων τῶν χύμας ἐκ τῆς μὲν ἐγ-
 κρημμάτων τῶν ἐχθρῶν. Non esse Ono-
 sandri, stilus aperte indicat, cuius tamen
 sit nondum mihi liquidò constat. Vide
 Notas. τοῖς.] L.R. τῶν. Λαβὴ τὸ δέξιον
 κέρας τῶν πολεμίων, εἰ δὲ Ἰπικέρον.] De sunt
 ista in L.R. καὶ πῆξας αὐτῶν ἢ τὰ π
 γινόμενα.] Desunt etiam hae in L.R. C.
 in uersione Camerarij. Νεκρὸν ὠρώρει.]
 L.R. ἐκ τῶν ὠρώρει.

Ιστὸν πολ.] in L.R. deest. τὸ τῆς.

PAG. 39. Ὡς δαῦμα.] Ita uno consen-
 su librum. Camerarius uidetur legisse
 ὡς δαῦμα. Possit etiam legi δαῦμα: quo
 uocabulo ipse utitur pag. 78. 4. lib. 1.]
 L.R. φίλοι. φίλοι.] L.R. φίλοι. Πῶ-
 τος αὐτοῦ ἀξίως Φυγῆς.] In L.R. ini-
 tiū istud erat sequenti capitis. sanè pre-
 posterè, C. nimis ridicula res est, in fuga
 Principem esse imperatorem, ut vertit Io.
 Camerarius; vitiosum sequitur exem-
 plar. locum tamen ut mendosum nota-
 uit asterisco. Τῆς ἐραλίας.] Scribendū ex
 L.R. ἐραλίας. Εἰ τοῦς συμβόλῃς τινὲς
 πρῶτος.] Emendatius in C.M. αὐτῶν

σ μ β λ η

φεισθῆναι.] L. R. πεθῆναι. C. M. ἀφ-
φῆναι.
πρὸς βολὰς.] L. R. & C. M. πρὸς βολὰς.
Σκοιάζον.] C. M. σκοιάζον.
ἀναγρῖναι πάλιν.] L. R. ἀναγρῖναι πάλιν.
C. M. ἀναγρῖναι τοὺς πάλιν.
ἀντιδοῦναι.] C. M. ἀντιδοῦναι.

PAG. 59. Τῶν καὶ πρὸς βόλλοντας, ἐω-
θεν πρῶτον.] *Desunt hac verba in L. R. &
versione Camerarij.*

ἐλπίς.] F. M. ἐλπίς.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] C. M. ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] C. M. ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] L. R. πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] L. κύκλος.
πρὸς δὲ.] F. M. & C. M. πρὸς δὲ.

PAG. 60. ἐτις τὸ μέλλον.] C. M. ἐπὶ
μέλλον.
ὅς ἐστι.] L. ὅς ἐστι.
αὐτοῖς ἐργασίαι.] *Quae sequuntur usque ad
ἐν τῶν, &c. praetermissae sunt in vers.
Camer.* ἐπὶ δὲ ὅς ἐστι.] L. R. ἐπὶ δὲ
ὅς ἐστι.] *Desunt in C. M.* καὶ
ἐπὶ δὲ ὅς ἐστι.] C. M. ἐπὶ δὲ.
PAG. 61. Στρατιώται.] L. R. στραῖται.

ὅς ἐστι πρὸς ἀρετήν.] L. R. ὅς ἐστι πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς.] L. R. ἐλπίς. *Ita legebat Came-
rarius.* ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] C. M. ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] C. M. ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.
ἐλπίς πρὸς ἀρετήν.] *Desiderantur ista
in L. R. & in vers. Camer.*

PAG. 62. ἀντιδοῦναι.] L. R. ἀντιδοῦναι.
C. M. ἀντιδοῦναι. ὅς ἐστι κα-
τὰ.] L. R. κατὰ. ἐ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] C. M. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.

PAG. 63. ἀφροσύνης πρὸς ἀρετήν.] L. R.
ἀφροσύνης πρὸς ἀρετήν. ὅς ἐστι.
κατὰ.] C. M. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.

PAG. 64. ἐπὶ ἀρετήν.] L. R. ἐπὶ ἀρετήν.
κατὰ.] C. M. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.
κατὰ.] L. R. κατὰ. κατὰ.] L. R. κατὰ.

*His finem Typographus imponebat, cum inaudini a-
liud quoq. Onofandri Manuscriptum exemplar esse penes
Federicum Morellum Gracarum litterarum professorem,
ac Typographum regium: Selegi ex eo variantes lectiones,
quas optimas eximiaque iudicaui, in Notas reieci: ceteras
hic quasi per saturam subieci:*

VARIETAS LECTIONVM
ex Codice Fed. Morelli.

L. 57.

PAG. 2. Στρατηγικῶς.] στρατηγικῶς.
Εὐτοχείμην.] εὐτοχείμην. Ρωμαίοις.] ῥω-
μαίοις. Ἐγέρθησαν.] ἠγέρθησαν. ἕτε πό-
λεις.] Deest. Ἀπράστει.] ἀπείροις.

PAG. 3. Ἀπολέμω.] ἐν πολέμῳ. Εἴλα-
τε.] ἔλατο. Καθ' ἡμέραν.] καθ' ἡμέραν
εἶπε. Ὁμολογῶ συνέσεως.] ὁμολογῶ
εἶναι.

PAG. 4. Ἰα πᾶς φυσικαῖς μὴ ἀνθελ.]
ἰα πᾶς φ. ἀ. Προσλαβέσθαι.] προσλα-
βέσθαι.

PAG. 5. Ἀντιβλέψωσιν.] ἀντιβλέ-
ψωσιν. Κραλίσθη δὲ ἡ αἵρεσις.] κ. δ' αἵρε-
σις ἡ τῆς, ὅς.

PAG. 6. Ἀντιπρόσθε.] ἀντιπρόσθε. ἡ ἔξω.
ἡ ἔξω. Καὶ ὡς περ.] καὶ ὡς τὰ. Θερα-
πειάει νόσοι.] θεραπεύει νόσους. Εἰ δὲ
χωρὶς.] ἐξ ἡ. κίρησεν στρατηγός.] αἰ.
στρατηγόν.

PAG. 7. ὅς πάλσι.] ὅς πάλσι.]
Καὶ μεμωρημένοις. Deest. Καὶ γὰρ ἀνόητον.]
καὶ γὰρ ἀπείσοπον.

PAG. 8. Τὰ νῦν καὶ πρόσθεν.] τὰ νῦν καὶ
τὰ πρόσθεν τηρησάντων ὁ ἐπ' ὅς πᾶς ὅς,
ὅς. Ἐργασάμενος.] ἐργαζόμενος. καὶ ὡ-
σι γρηγοροῖ.] κ. ὡ. ἄγρηγοροί, καὶ μὴ, ὅς.
Ἐλθόντες ἀναπαυήσασθαι.] ἐλθόντες ἀνα-
παυήσασθαι.

PAG. 9. Αἰρεθῆς δὲ ὁ στρατηγός.] His
verbis praefixus titulus, Περὶ ἀγαθοῦ
στρατηγῶς ἀνέσεις. Πιστεύετε, ὁρωσο-
ύμενοι.] π. π. καὶ ὅς.

PAG. 10. Αἰρεθῶ δὲ αὐτὸν.] αἰ. δὲ
ἡτοί, Πταίει.] πταίει. αὐτὸς αὐτὸν
πάμπαν.] αὐτὸν αὐτὸν. π. παρ' αὐτὸν κρείτ-
τον.] παρ' αὐτὸν. δὲ αὐτὸν πολλὰ καὶ ἀ-
μαρτάνει.] δὲ αὐτὸν. καὶ ἀμαρτάνει.
ἐπὶ γὰρ.] ἐπὶ γὰρ.

PAG. 11. Ἀσυνεδήτους κακῶν.] ἀσυν.

κακῶς. νομίζεσθαι νουθεσίαν.] νομίζ. νε-
μεσήσ.

ἀξίους τοῖς ἐναντίοις.] ἀξιωματικοῖς τῶς ἐναν-
τίους.

πολεμῶσιν.] πολεμήσασιν.

Ἰππιαρτορόμενοι.] Ἰππιαρτοράμενοι.
Προηρημένοις τοῖς πολεμίοις.] προηρημέ-
νοι τῶς πολεμίοις.

PAG. 12. Καὶ μὴ πάθωσιν.] Deest.
ὡς ἐξ. μὴ βεβλήθεις.] ὡς ἐξ. καὶ βου.
ἡ ὡς νέμει.] ἡ οἷς ν.

πᾶσαν ἡμέραν.] πᾶς ἡμέραν.

Καὶ ἐπαναθιόντες, καὶ ἄλλοι πρὸς ἄλ-
λους φερόμενοι.] Desunt haec.

Ὅπως περ.] Ὅπως περ.

PAG. 13. Ἡ περὶ ἡ πένυ.] ἡ μὴ πᾶ.
πενικὰ καὶ.] ὡς περ. καὶ.

PAG. 14. Περιεκελευσμένους λόφοις.]
περικελευσμένους λόφους.

ὑπερκαθεζόντων.] ὑπερκαθεζόντων.

Ἀναφανόμενοι.] ἀναφανεμένοι.

καθ' ἡμέραν.] μεθ' ἡμέραν.

πυρακτάμενα.] πυρακτάμενα.

ἐν τῶν τῶν σῶσιν.] ὑπὸ τῶν πολεμίοις
τῶ, ὅς. ἁμαρτάνω. γ. τ. π. ὅς τῶ, ὅς.

PAG. 15. Οὐδὲν ἐπ' ἡμερον.] ὡς ἐπ' ἡμε-
ρον. Φίλοις.] Φιλίοις.

Μήτ' ὅτι τῆς ὑποθέσεως.] μήτ' ὅτι τῆς ὑ-
ποθέσεως.

ἀκίνδυνον ἢ οἰκίαν.] ἀκίνδυνον ἢ οἰκίαν.
οἰκίαν, ὅς.

PAG. 16. Καὶ δὲ δὴ.] καὶ αὐτὸς δὲ.

ὁ περὶ νόμον.] Vir doctus legebat.

περὶ νόμον.] Nihil mut.

Καὶ ἀπεσοδοκῆτες.] καὶ ἀπεσοδοκῆ-
τες.

ὡς ἐγγὺς ὄντας.] ὡς ἐγγὺς ὄντων.

κατεπιόντων.] ὅς ἀντεπιόντων.

PAG. 17. Ἐκρήσεις.] ἐκκρήσεις.

Ἐπείγην.

PAG. 45. Επειγὺς ὡς πλείους.] *In o-
nā libri, ἐπὶ τῇ ὡς πλείους. πειεποιήσα-
π.*] πειεποιήσατ. Επισημαίαι ἢ πειε-
λευται.] *Ἐπισημιῶν λόγῳ.*

PAG. 46. Απομενόντων.] *ἀποβαινόν-
των. Τὸ τ' συμπίσης.] ἴω τ' συμ.*

PAG. 47. Τῶν πολεμίων.] *τῆς πολε-
μίοις.*

PAG. 48. Χρησά.] *χρησθαι. Τάξεως
ἀφ' ἡγήσε.] πεξεων αφ. δ' ἐξεύσιν.] ἐξε-
εύσιν. ἐμρασμένοις.] ἐμραζομένοις.*

PAG. 50. Σωετ'ς.] *σωεσώς. ἢ ἱνῶν.]
ἱνα εἰ ἱνῶν. κρατῆσαι.] κρατῆσαι. ἀμυ-
νεσαι.] ἀμυνῆσαι.*

PAG. 51. Οὐ πεθναίη.] *εἰ πθ. φυλά-
ξας τ'.] φυλάξασθαι. Αὐτοπῆον.] ὑπο-
πῆον.*

PAG. 52. ἀδικεῖσαι.] *ἀδικῆσαι.
Ἐπιδείπει.] Ἐπιδείπει. ἢ εἰ ἐδιωθήσαν.]
εἰ ἐδιω.*

PAG. 53. Πικρὸς ὄψις ἢ πολεμικός.] *πικρὸς ὄψις. ἢ πολεμικός.*

PAG. 54. Καπιδυεῖν.] *καπιδυεῖν.]
συλλογισάμενος.] συλλογισάμενος.*

PAG. 55. Αἰφνιδίως.] *αἰφνιδίως.
πρὸ ῥήσεως.] πρὸ ῥήσεως.*

Επιβλαδόμενον γδ.] *Ἐπιβ. ὁ μὲν γδ.*

PAG. 56. Τῶν πύλων.] *τ' πολεμίων.
Τοῖς γδ ἐνδον ἢ διωαμίνοις.] τ' γδ ἐν. ἢ δι-
ναμίνοις.*

PAG. 57. Επὶ λῆξ καὶ πόλεις.] *ἐπ. καὶ
πόλεις.*

Επίτκ.] *ἐξίτκ.*

PAG. 58. Αρχιπκτῶν.] *ἀρχιπκτ-
ῶν. Καὶ τὰ ἄλλα.] Ἐκ τ' ἑαλ.*

PAG. 59. Ἀξείτ.] *ἐξίτκ. Τὸ δ' ὅτι.
ροι.] το δ' ὅτι. Κύκλω.] κύκλοι.*

PAG. 60. Οχυράματα.] *ὀχυράματα.
ἀμαβανδν.] ἀμαβανδν.*

PAG. 62. Ἀντιπύον.] *ἀντιπύον.
Κατ' ἡλίσσαν.] κατ' ἡλίσσαν.*

Ταῦτα φρονεῖ.] *Ἰνὸν τὰ αὐτὰ φρ.*

PAG. 63. Μαρτυρεῖν, εἰ γὰρ πῶς.] *μαρτυρεῖν, εἰ μὲν πῶς.] εἰ εἰ
τῶ.*

PAG. 64. Προφίλῃ.] *πρὸς Φίλῃς ἑ-
χων. Ἐκτὶνα μὲν γδ φθόνον.] ἀ μὲν γδ φθό-
νῃ. Τὸ σπν δ' ἐλ.] πσ. π.*

NEmpe hec huius libri fata; variè olim ab antiquariis vexatus, nonisimè quoq;
ab Typographicis operis pessimè habitus; plerumq; transcribentis vitio dum ille
nimis anxius & curiosus diligentia veterum Membranarum etiam quasi novos depin-
gere cupit. Ego correctori operam navare nec volui, nec potui, aliis ac melioribus di-
strictus curis. Relegi tamen, quæque se mihi castiganda obtulerunt raptim selegi. In
ea & eiusmodi alia si fortè incidās, (incides autem non semel) uti mecum, Lector,
emendes rogo. INTER. BONOS. BENE. AGIER. OPORTET.

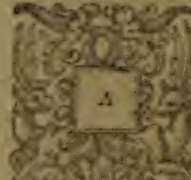

M. AE MILII PORTI,
FRANCISCI PORTI Cr.
F.

IN ONOSANDRI STRATEGI-
cum, dum typis mandaretur,

Breues, & αὐτὰρ ἀνεπηρώτων non tamen inutiles, obseruationes, quæ veram, aut saltem verisimilem Græci textus lectionem multis in locis indicant, sensumque commodiorem Lectori demonstrant, & quædam opportunis aliorum scriptorum exemplis illustrent.

PAGINA PRIMA.

 αλογχῶσι] αλογχῶσι. scribendum videtur, ut sit dativus pluralis participij præteriti perfecti medijs αλογχῶσι, quod ab inusitato λῆχῶ, unde αἰ. αἰ. ελαχον. αἰ. Hinc λῆχῶ, unde λαχάνῶ, & inserto ν, λαγχάνῶ, de quo Grammatici, & Magnū Etymol. & Eustath. Sic ἀμῆδῶ, ἑμαῖον, μαῖον, μαῖον, μαῖον. sic ἀλῆδῶ, ἑλαδῶ, λαδῶ, λαδῶ, λαδῶ, λαδῶ. & c. præteritum medium λῆλῆχῶ, & verso ν in ο, λῆλοχῶ, & inserto ν, λῆλόγῶ. participium αλογχῶς, αλογχῶσι, & dat. plur. αλογχῶσι. Si quis hanc scripturam rejiciat, & vulgatam

lectionem retinere malit, dicat à præterito medio αλογχῶ præsens inusitatum, & grauitonum αλογχῶ. αἰ. n. formatū. Quod poetis est familiare, qui modo à futuro, modo à præteritis medijs ad præsens reuocatis noua themata formant, ut à futuris βῆσῶ, νῆσῶ, & ἀῆσῶ, præsens eodem modo desinens deducunt. Et à præter. medijs πῆπαλῶ, & κῆπερῶ, præf. πῆπαλῶ. αἰ. αἰ. & κῆπερῶ. αἰ. αἰ. & c. His enim de rebus fusius agitur in nostro Græcolatino Dorico Lexico, quod unā cū Ionico Lexico, fauente diuina gratia, nuper à nobis est absolutum, ut Græcarum literarum studiosis iam pridem utrunq; flagitantibus, & expectantibus, tandem gratificemur, eosq; maximis molestiis liberemus, quas harum duarum Dialecto-
rum

rū difficultas ipsis exhibet, ut à pulcher-
 rima, & utilissima, & pernecessaria lin-
 gua studio non paucos per quandā inui-
 diā auertat. Sed opus paratū paratā quoq;
 bonorum Typographorum operam, & in
 sumptibus alacriter faciendis liberalem
 manum requirit. Alexandrum enim A-
 ristoteles hoc seculo si diligenter querat,
 haud facile reperiat. Ut autē à prat. med.
 πῖ πλῆγῳ, & κέρχῳ, praf. formata sunt
 πῖ πλῆγῳ, & κέρχῳ, sic etiam à prat.
 med. λέλογχα, praf. grauit. inusitatum
 λέλόγῳ, eis. ei. hinc verò ἀπικῶς cir-
 cumflexum λέλογχῶ. ᾧ. à quo, mutata
 coniugatione, deductum λέλογχᾶ. ᾧ.
 τι ἔστιν. ᾧ. & ἔστιν. ᾧ. συλέω, ᾧ. & συ-
 λῶ. ᾧ. &c. Cuius permutationis plura
 exempla in iisdem nostris Lexicis ὁ Φίλο-
 μ. ἔχει, & Φιλέλλω habebit. In Cod. Med.
 legitur λογχῶσι. at τὸ λογχῶν ad rem
 presentem non facit, neq; τὸ λογχοῦ,
 unde participium prat. perf. παθ. λέλογ-
 χωμέν. & derivatum, id est hastatus, ha-
 sta munitus, ferratus, pro quo πωωνύμως
 ἀπὸ λέλογχῶ dicitur & λέλογχῶ μέ-
 ν. &c. Aristot. Ethic. Nicomach. lib. 3. c.
 1. pag. 12. f. λέλογχῶ μένον θῆρου vocat
 hastam ferratam, siue ferro, vel ferrea cu-
 spide munitam. Illud etiam hic obiter, &
 semel monito, totum hunc Onosandri
 Græcum textum & à Librariis, & à Ty-
 pographis, & ab aliis, quicunq; fuerint il-
 li, pessimè præterq; merita tractatum fu-
 isse, quemadmodum ex tanta variarum
 lectionum copia patet. Quinetiam in eo
 nec ipsam tritam σὺν ἔστιν, neq; τὸ καλ.
 λογχαφίαν, neq; τὸ ὀρδογεφίαν, neq; τὸ
 & φωνίαν constanter obseruatā animad-
 uertas. Ne longius abeamus, en hoc ipsum

vocabulum λελογχῶσι, quod post ī fi-
 nale, nulla cogente necessitate, ὡς ante se-
 quens n̄ positum habet, quod tamen eu-
 φωνίας χάριν videretur aliās tollendum.
 Contrā verò, passim legas idem ὡς & in
 verbis, & in participiis, licet vocalis se-
 quatur, nescio qua de causa prætermis-
 sum. Cetera taceo, quæ Lector ipse nimiū
 frequenter inter legendum manifestè vi-
 debit. Medicinam tamen grauissimis
 vulneribus, morboq; propemodum de-
 sperato, quam temporis insperata bre-
 uitas mihi publicis, priuatisq; negotiis
 occupato permisit, pro virium tenuitate
 feci rogatus.

P A G. 2. Ἰ. περιγραφεὶς τὰς πρὸς ἱστορίας
 ὁρᾷ. Dionys. Hal. Antig. Rom. lib. 1. ex
 Weichle Typis pag. 2. ubi de variorum
 Imperiorum amplitudine verba facta,
 hæc de P. R. potētia scribit, qui Onosandri
 sententiam aperie confirmant. Μακρῶ
 δὴν ἡ πῶν Ρωμαίων ἡγεμονία ἀπὸ τοῦ
 ὑπερβόλου μὲν ὑφίσταται, πρὸς αὐτὴν
 μνημοδομεύσας, ἔμενον κατὰ τὸ μέγεθος
 τῆς γῆς, & κατὰ τὸ καλὸν τῶν πρὸς
 ἑαυτὴν, ὡς ἔπαυσις πρὸς λέγειν, ἔδειξεν
 αὐτὴν, ἀλλὰ & κατὰ τὸ μῆκος τῆς περὶ
 τοῦ αὐτοῦ χρόνου. &c. Consule nostrā
 versionem, & Latinas Notas. Onidius
 Fasto. lib. 2. hanc ipsam imperij Romani
 vix credendam amplitudinem vnico di-
 sticho perbellè declarauit,
 „ Gentib. est aliis tellus data limite certo,
 „ Romana spatium est urbis, & orbis idē.
 Α'πολειπῶν] vel ἀπολείπειν, παραξυ-
 νως scribendum, vel à grauitono commu-
 ni circumflexum verbum ἀπικῶς for-
 matum, vel ἀπολιπῶν, per ī tantum in
 penultima syllaba scribendum, ut sit aor.

*hoc loquendi genus vide apud Thucy-
dem Gracolatimum nostra versione, per-
petuisq. notis Gracis illustratum, pag. 35.
annot. 7. & 12. Consule & nostrum Gra-
colat. Thucydides Indicem.*

PAGINA 14.

Πυρκαϊόμενα νύκτωρ] *Sic codex
sanus, hoc iam indicavimus τῆς πυ-
ρκαϊόμενα. i. ignes ardentēs, & colliu-
centes. Magnum Etymol. 697. 16. ἐκ τῆς
πῦρ, πυρὸς, πυρκαΐω, μέλων πυρκαΐω, ὅτι
μαρμαλακὸν πυρκαΐης· καὶ ῥημα πυρκα-
κτῶ, ἐξ ὅτι πυρκαϊκόν. Suidas. „ Πυρκα-
κτῶν, ἐμπυρσθῶν, σφοδρῶς καίων.*

Εὔπρυστοι] *Hoc iam idem valet ac
ὡς εἰς πυρσὺν ἐσθίμαιω, i. ut per faces
accensas significarunt, & μετὰ Φερκαΐης
manifeste significarunt. Suidas. „ Πυρ-
σὺ, λαμπάδες, πυρκαϊαί, λαμπήρεις. Φρυ-
κτωρῶν. Hinc veniunt πρυσεύειν, quod
idem interpretatur πύρεθ' ἀπείν, i. ignem
accendere. Idem ibi subiicit. πρυσεύειν
πῶ σωτηρίαν, ἀπὸ τῆς ἐκφαίω, ἧς ἀνά-
πῳ, καὶ ἀνωθεν δεικνύω τὴν κάλλιστον, εἰς τὴν
πρὸς, καὶ Φρυκτωρῶν ἀνωθεν ὅτι δει-
κνύω τὴν σωτῆρα εἰς λιμένα, καὶ ὅρμον
ἐπιγεγομένους. καὶ Φρυκτωρῶν μέν ἐστιν, αὐ-
τῇ ἢ δεικνύειν ἐργεῖα. πρὸς τὴν, καὶ Φρυ-
κτῶν, καὶ Φρυκτωρῶν, αὐτὸ δὲ δεικνύο-
μενον, ὅ ὃ δεικνύς, καὶ ἐργῶν, Φρυκτω-
ρῶν, &c. Hinc facile quis coniciat no-
stram coniecturam de vocabulo πυρκα-
ϊόμενα nequaquam aspernandam. Ad
maiorem tamen huic loco lucem afferen-
dam afferam quaedam etiam ex Gracis
scholiis in Thucydide scriptis. Sic autem*

*lib. 2. 164. annot. 6. ἐν Φρυκπί τε ἤσαντο]
„ Φρυκπί ἐστὶ λαμπάδες πρὸς δὲ τὸν τύλῳ
γινόμεναι. ὡς ἴναις βαρύνοντες ἀνωθεν τῶν
τειχῶν, ἐσθίοντες ὅτις πληποχώροις, ἢ τῶν
συνμάχοις, ὅταν ἴναις ἐάων περιμέγας ἐ-
πίοντες, ὡς ὅτι δὲ περὶ φυλάξαι αὐτοῦ.
μόνον δὲ ὅτι πολέμων πῦρ ἐπείσιν,
ἀλλὰ καὶ ὅτι φίλων, ὅταν ἐάων βοή-
θαι αὐτοῖς ἐρχομένων, ἐσθίοντες πᾶ-
σιν πᾶ τῶν Φρυκτῶν, ὡς οὐ δὲ ἴσχυ-
σάμεναι, καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδῶκεν,
ἐσθίοντες πρὸς Φρυκτῶν. ἡμερομῆταις. ὅ-
ταν δὲ πολέμους, ἐκίσιν τὸν Φρυ-
κτῶν, δηλοῦντες τὸν φόβον. Idem
libro tertio, 185. annot. 11. Φρυκτῶν
πολλούς] δηλονότι φίλους. οἱ γὰρ
φίλοι αἰετίνοντες, καὶ μέναι μὲν, ἰ-
σάμενοι δὲ· οἱ δὲ πολέμοι, καὶ ὁρ-
νοῖ μὲν καὶ αὐτοῖς, σιόμενοι δὲ ἐπὶ
τῶν αἰετίνοντων. κίνησις γὰρ ὁ πό-
λεμος. Ad hoc nomine Φρυκτῶν ver-
bum Φρυκτωρῶν deducitur, quod Gra-
eci Schol. apud eundem Thucyd. lib. 3.
225. annot. 5. εἰς Φρυκτῶν μὲν ὡς
interpretatur. i. per faces accensas, si-
ue facibus accensis indicare, signifi-
care.*

PAGINA 17.

Ἰππὶ ἀλλόσεν] *Perperam ante &
in ipso textu, & in Var. Lect. Ἰππὶ ἀλ-
λόν per simplex σ scribebatur.
τὰ ἀπὸ ληκτῶν] Sic à recentiorib. Gracis ca-
stra vocantur, quod (si quid verisimili co-
iectura sit tribuendum) milites plagarum
immunes adversus repentinās hostium
incurSIONES facilius reddant, quàm si
nullis*

nullis castris, nullog, vallo muniti essent.
 πρὸς τὸ ἐρηλικὸν α, καὶ τὸ ἀληθινόν. ζω.
 percussio, unde verbale πληκτός, percussus,
 ἰκτός (ἀπληκτός, non percussus, non
 ἰκτός. ὁ πληγῆς. ἡ Dorice verò πλά-
 γα, ας. unde Latinum Plaga. e. ἰκτός.
 vulnus. In Græcolatinis Lexicis hac tan-
 tum reperiō,

1. Απληκτός. μ. Δισω. Manco. Diuer-
 ser. unde ἀπληκτός, diuersorium, τὸ κα-
 τὰ λυγί. Suidas verò sic.

2. Απληκτός. ἑ ἀπληκτός, τὸ πρὸς
 κατὰ λυγί. τῆς ὁδοπαρίας τὰ ἐρηλικά.
 Sed fortasse & in vulg. Græcolat. Lex.
 scribendum προπροζυγνός ἀπληκτός,
 & apud Suidam locus ita legendus,

Απληκτός, κατὰ λυγί, καὶ ἀπληκτός,
 τὸ πρὸς, &c.

Notam πρὸς τῆς τὸ ἀπληκτός ἐτυμολο-
 γίας coniecturam confirmat idē Sui-
 das, quum dicit,

3. Πληκτός, πλεμικός. Ergo ἀπληκτός
 erit πρὸς ἐρατῶν Φυλάκων, ἑ ἀμει-
 ρες ποιῶν τῶν κινδύνων, ἑ πλεμικών,
 ἑ ἀπληκτός, ἑ πλεμικοί ἄνθρωποι,
 τῷ τῶν οἱ ἀνδρῶν, ἑ πολέμοι τῶν ἀ-
 φυλάκων, ἑ ἀπὸ ἐρατοπιδων, ἑ χα-
 ρακτικῶν ἐστὶν ἐπὶ Φέρων ἰώησι.

Τῶν ἀναγκαίων ἐκρήσθαι] si legeretur
 ἐκρήσθαι, πρὸς τὸ ἐκρήω, effluo, effluxus
 significaret, & lectio retineri posset: sed
 vera lectio est ἐκκρήσθαι, excrementa,
 πρὸς τὸ ἐκκρήω, excerno. Quod autem
 ἱκρῶσι Onosander, id Hippocrates Δι-
 χῶρημα, & Διχῶρησιν appellat. Con-
 sule Hippocr. Oeconomiam.

Ἐκδιδημένοι] C. M. ἐκδιδητη-
 μένοι. L. R. ἐκδιδημένοι. Sed vera.

que lectio male habet. Vel enim legen-
 dum ἐκδιδημένοι non προζυγνός:
 at προπροζυγνός, vel ἐκδιδηγμέ-
 νοι scribendum, quod erit participium
 prateriti perfecti, & plusquam per-
 fecti passivi ab ἐκδιδητομαι. Ad-
 tico, pro communi ἐκδιδητομαι, quod i-
 dem valet ac τὸ ἐκφοβέμαι, terreor,
 metu consternor. Vide simplex Διδησ-
 ται apud Eustathium. pro quo apud poe-
 tas dicitur & διδησάτω. Ibidem &
 Διδησάω.

PAG. 18.

Πρὸ τοῦ διη γυνάξαι] Preculdu-
 bio πρὸ τοῦ διη γυνάξαι videtur le-
 gendum.

Ἰνὶ λῖνα] Ante Ἰνὶ λῖνα vitiosè.
 quantum autem inter utranque lectio-
 nem sit discrimen vel quibus mediocri-
 ter doctus animaduertit. Ipsa scripto-
 ris verba nostram coniecturam confir-
 mant, & sensus ipse flagitat.

PAG. 19.

Ἐρρυμμένη] Varia. Lect. ἔρρυθ-
 μισμένη. Sed nihil mutandum. Nam
 & vulgata lectio commodè retineri po-
 test. Eustath.,

1. Ἐρρυμμένη παρ' ὁμήρου τὸ παρ' Ἀτ-
 τικῶν ἔρρυμμένη ἐν τῷ

2. — τὰ μοι ῥερυμμένα καὶ τὰ
 Ὀδυσσεύς Z. 1551. 40.

In Hortis Adonidis pagina 152.
 A. 5.

3. ῥέω. ῥῶ. τὸ λέγω. μ. ῥήσω. π. ῥέω.
 κα. ῥέωμι. σ. π. π. Sic & ῥέωφα
 legas apud poetas pro com. ἔρρυφα.

Μένοντες] vel μέναντες legendū, quod patet ex sequenti participio ἐκπιδόντες. vel μένοντες. Sed prior lectio est vera.

Οἱ, τι οὐὼ] aliās δὲ, ἰουὼ, & longè frequentius unica voce reperias, idque rectè, ὅτι οὐὼ.

Ἀγμῆτα] var. L. ἀκμῆτα scribe dum aiunt. Ego verò προποροζυτόνως scribe dum puo ἀκμῆτα. vide Magnum Etymol. 104. 48.

Καὶ περὶ πρῶτον] L. R. καὶ περὶ πρῶτον. Quam lectionē ut veram probō.

PAG. 21. Ἀφελόμενα] Si Codex mēdo caret, est participium aorist. 2. med. sed fortasse ἀφελόμενα scribe dum, ut sis presentis.

Ὅρθοι δὲ ἐξῶτες τῶν φυλασόντων.] Articulum τῶν ut superfluum exprungendum constat. φυλασόντων verò, pro φυλασέτωσαν, est Atticismus notus. Subauditur autem nominatiuus φύλακες. sic & paulò post κούωντων, pro κούετωσαν. De hoc Atticismo plura apud Eustathium vide, ubi explicat carmen Homeri, quod legitur Iliados B. 248.

Ἀλλ' ἀγένηρες μὲν ἀχαιῶν χαλκοχαιτώνων

ἀλλ' ἀγένηρες, ἀγρόντων καὶ ἡγῶν pro ἀγρέτωσαν.

καὶ ὄντων δὲ τῶν φυλάκων περὶ.] Morelli liber veram lectionem habet καόντων δὲ οἱ φύλακες περὶ. Quam autem antiquus sis hic excubiarum, & vigiliarum nocturnarum ignibus accensis agi solitarum mos, ex Homeri Iliados D. 301. patet, ubi de Troianis verba fiunt, qui Hectoris Imperatoris audita concione, ut refert poeta,

Εἶατο πάνυχοι, πυρεὶ δὲ σφισι καὶ πολλὰ.

PAG. 22. Κοινολογησάμεν] Var. Lect. κοινολογησάμεν, & κοινολογησάμεν. Sed vera lectio est κοινολογησάμεν.

Περὶ αὐτῶν.] Var. Lect. περὶ αὐτῶν. Ego, περὶ αὐτῶν, ἀντὶ τῆς αὐτῶν.

Ἐπ' αὐτῶν] Scribe dum ἐπ' αὐτῶν, quod τῷ ἀφικνουμένῳ prae-dentis responderet.

PAG. 23. Ἀντιστρατοπέδους.] Si codex vitiocaret, hoc ut minus vitiatum Lector observabit. Nam aliās dicendum vel ἀντιστρατοπέδους, vel etiam ἀντιστρατοπέδους. Apud Dionys. Hal. Antiq. Rom. lib. 3. 192. 7. ἐστρατοπέδους. Et lib. 1. 52. 47. ἐστρατοπέδους. Et lib. 4. 252. 16. ἐστρατοπέδους. &c.

PAG. 25. Γενομένων δὲ καλῶν τῶν ἱερῶν] τῶν καλῶν γιγνόμενων nihil aliud est quam τὸ καλῶν ἱερῶν, de quibus consule nostra Gracolatina Lexica, Doricum, & Ionicum, ubi res pluribus docetur, & Herodoteis exemplis illustratur. Consule & nostrum Gracolatium Xenophontis Indicem.

PAG. 26. Σαφῶς αὐτῶν] Malle αὐτῶν.

PAG. 27. Οἱ περὶ τῶν οὐκ ἐγνώ] ὅτι videtur scribe dum. Quod progressus non cognovit.

Ἀπὸ μάχεσθαι] ὁπομάχεσθαι unica voce scribe dum.

Τὰς ὅτι βέλεται] αὐτῶν ὅτι β. vel τὰς ἱστῶν pro αὐτῶν accipiendum, quod πιθανώτερον.

Δι' ὧν ἀγῶν] Var. Lect. δι' ὧν ἀγῶν. Rectè: Sed poeticè dictū, pro δι' ὧν ἀγῶν, ἔτε χῶρος. Hō. in hymnis p. 804. f.

11. - Δὲ φρένας ἤλυθ' ἰωὴ, pro διὰ φρενῶν.
 & 880. ,, Ἦν τι δι' ἀγλαὸν εἶπεν ὕδωρ
 ἱεροῖς Μέλῃσι. pro ἤσ τι Δῖα. Et Bion
 Idyl. 1. v. 23. ,, δι' ἀγκυα, pro δι' ἀγκυῶν.
 Legitur & δι' ὧν ἀγχι χερσίων, qua Le-
 ctio melior, & simplicior.

Καὶ ἡ τι μὲνδ' εἰς ἄλλαν] Fortasse le-
 gendum, & ἡ τι μὲνδ' εἰς ἄλλαν. nam sta-
 tionem subiicitur, ἡ εἰς ἄλλαντα προσαρ-
 τει (quod probabilius) & δι' ἡ μὲνδ' εἰς
 ἄλλαν, deinde, ἡ εἰς ἄλλαν.

Καὶ τὸ λαβῶν] perperam ante scribe-
 batur τὸ λαβῶν, sed te correxi, quod ex
 sequentibus etiam colligitur, τὸ μὴ λη-
 φθῆναι.

PAG. 28. Εἰς φρεσίν] ex Graecorum
 Grammaticorum irrisu regulas constat
 scribendum εἰς φρεσίν. Et paulo post pro
 ἐλαπύσης, scribendum εἰς ἐλαπύσης. Sic
 pag. 39. pro πικρατῆσι, scribendum
 πικρατῆσι. vel τῶν τ' ἡ γὰρ φησὶ καὶ
 παρὰ τὴν ὁψέως. Qua de re supra.

PAG. 30. Εἰς τὰ πλῆθι προσηγορίας]
 Mallem προσηγορίας.

PAG. 31. Εἰς πλάγιον προσηγορίας]
 Prestaret προσηγορίας scribere, quam
 lectionem ipse sensus indicat, & postulat.

PAG. 34. Τῶς ἐχόντων] ἀπικῶς αἰ-
 νῶν ἐχόντων.

PAG. 35. Τὴν ὑπερκέρως Βυλομένης]
 Nota. ὑπερκέρως Βυλομένης.
 Recte. ὑπερκέρως significat cornua ex-
 tendendo superare hostem, eūq; à tergo
 claudere. Hinc verbale ὑπερκέρως. ἡ
 αἰὲς ἱππεὶς hostem à cornua extendendo
 circumveniendi, et à tergo claudendi.
 Suidas ὑπερκέρως & ὑπερκέρως δι-
 κεί. Sic autem ὑπερκέρως explicat, ὁ
 παρὰ τὴν ὁψέως (inquit) ἐστίν, ὅτι ἐκ τ' ἡπὶ

μέρας μόνον ὑπερκέρως τ' ὑπερκέρως, sub-
 iectis exemplum nescio unde sumptum,
 ἀλλὰ γὰρ ἔτι ἐκδορμὰς τοῖς ἱπποῖς, ἔτι ὑ-
 περκέρως πικρατῆσι ἰδύμεται, ὡς δὲ ἀπὸ
 λημμένοι τῶν φρεσίν.

PAG. 36. Κεραίας] κεραίας scribe.

Εἰς τὴν] Var. Lect. εἰς τὴν, et εἰς τὴν.
 Sed εἰς τὴν corrigere non dubitavi, quod
 κατὰ συγκρίτως formatum ἐκ τ' εἰς τὴν
 τertia pers. sing. imperat. prat. perf.
 act. εἰς τὴν. Sic paulo post εἰς τὴν spiritum
 denso notavi, quod prius tenui notabatur.
 Εἰς τὴν δὲ μένουσιν] μένουσιν fortasse melius.

PAG. 37. Ἐπικρίοντα] Var. Lect. Ἐπι-
 κρίοντα. Sed nihil mutavi. Nam Ionice δι-
 κείτοντα Ἐπικρίοντα pro communi Ἐπικρί-
 οντα, ut ab Ἐπικρίοντα, quod minus in usu.
 consule nostrum Ionicum Graecolas. Lex.
 in Κείται, pro κείται, et in Κείτο.

Εγκρύματα] εγκρύματα scribebimus
 pro quo πικρατῆσι ἐκδορμὰς alibi legas.

Οἱ τ' αἰ] Sic et pag. 39. αἰ τ' αἰ.

PAG. 38. Ὀρεν] L. R. ὄρεν. Sed
 ὄρεν videtur scribendum. Est enim
 prateritum medium ἀπικῶς κατ' αἰα-
 δὴν λασιπρόν formatum, ὄρεν. μ. ὄρεν. π.
 καὶ ὄρεν, ἀπικῶς ὄρεν. Est autem finis
 hexametri, quod ipsa metri lex ita finem-
 dum docet. ,, μὴ κατὰ τὸν ὄρεν.

PAG. 41. Σφαλλών] non sine men-
 do prius σφαλλώντα legebatur.

PAG. 42. Πάρι] C. M. παταγῶν.
 at παταγῶν si scribas, ad vulgatam lectio-
 nem propius accedes.

PAG. 43. Εἰς οἱ ἐμῶντοῖς προσηγορίας]
 mallem προσηγορίας.

PAG. 44. Εἰς τὴν πικρίαν] visitatus est
 ἡ πικρία.

PAG. 45. Οὐκ ἐστὶ σωτηρία τοῖς φρε-
 σίν]
 M 3 γαστρίν]

γῆσιν] Hom. Iliad. E. 191.

Αἰδομένων τ' αἰδρῶν πλέονες σοοί, ἢ ἐπέ-
φανται.

Φρόντων δ' ἄτ' ἀρκέει ὄρνυ', ἄτε
πρὸς ἀλκή.

PAG. 47. Εἰργάσθ' νομίζαν.] *Vulgata*
lectio, εἰργασθ'. *Var. Lect.* ἤργασθ'. *Sed*
legitima constructio manifestè flagita-
bat εἰργάσθαι, ut emendanti, locum vide,
perpende, iudica, correctionem non da-
mnabis.

Εκκαλήν] *ante vitiosè ἐκκαλείται*
per indicativum, reclamante particula ἰ-
να, quæ præcedit, unde hoc regitur.

Α'γωνίζεσθαι δὲ ἀσφαλές ἐστιν] *Imò*
verò οὐκ ἀγωνίζεσθαι δὲ ἀσφ. Lat. int.
hanc lectionem agnoscere videtur.

PAG. 51. Οὐ περναίη] *vera lectio est*
ἐπερναίη.

Ὁ μὲν γὰρ Πάριος ἐδιδάχθη] *Γνώμη.*
Huc & illam refer, & περνήματα μαθή-
ματα. Clades sunt documenta. Ideo Mar-
cus ille Coriolanus apud Dionys. Hal. An-
tiq. Rom. lib. 8. 507. 3. dixit,

„ Καὶ τὰ μὲν περνήματα περδύματα γε-
νήσεται τοῖς ἄλλοις. *Sed*

„ Felix, quæ faciunt aliena pericula cautū.

Ἦν ἄρ' ἐς τὸ δρᾶσθαι τὴν ἐχθρὴν ῥαθυ-
μυῶντας εἰσηνέγκατο] *Var. Lect.* ἀρετὴν.
Ego, λέει ἂν &c. Hac autem particula ἂν
referenda ad εἰσηνέγκατο. Quantam
[prudentiam] adhibuisset ad hostes negli-
gentes, & segnes maleficio afficiendum.
In his verbis ἐς τὸ δρᾶσθαι subaudiendum
adverbiū κακῶς. δρᾶν κακῶς τὴν ἐχθρὴν,
inimicos, vel hostes malè tractare, male-
ficio afficere.

Ἀφύλακτον ἵνα] *Corrige, ἀφύ-*
λάτως.

Ἵπῳ] *Fortasse præstaret Ἵπῳ*
περὶ προζυγῆναι scribere. vide Ἵπῳ
apud Eustath. & Magnum Etymol. Si
codex est sanus, dices ἀπῳ, hoc voca-
bulum περὶ προζυγῆναι, ut ἐτοῖμον, & ὁ-
μοῖον, pro communibus ἔτοιμον, & ὁ-
μοιον.

PAG. 54. Ἦ ὅπως πῶ] *Var. Lect.*
ὅπως πῶ. Sed fortasse potius scribendum
ὅπως πῶ. Ut enim à πῶ & compositum
ὅπως πῶ, sic etiam verisimili coniectura
quis nixus à πῶ & compositum ὅπως πῶ
deductum crediderit, ut & in vulgatis
lexicis scriptum legas.

PAG. 55. Ὅτ' ἂν εἰ κακῶ.] *Vera*
lectio, ὅτ' ἂν εἰ κακῶ. Ὅτ' verò pro ὅτ' ἂν
positum. Quoniam autem huius loci versio
paulo liberior, et à Græcis verbis remo-
tior videtur, ego in gratiam τῶν φιλελ-
λήνων, ut verba sonant, ita rem expli-
cabo.

Idem enim, cui struuntur insidia, quum
cognoscit ubi sit malè, diligentius [se] in-
stodit. Id verò, quod [alius] struit insi-
dias, quia extra periculum videtur esse,
facit aliquid eorum, quæ sunt proposita,
quum ipsi videtur. Sed figuratè res pro
personis hic ponuntur. Iam & nos hæc
ipsa liberiore, & elegantiore interpre-
tatione donemus.

Ille enim, cui struuntur insidia, quum
cognovit quibus in malis, periculisq; ver-
setur, sibi diligentius cauet. Ille verò, qui
struit insidias aliis, quia se extra peri-
culum esse putat, aliquid eorum facit,
quæ sibi facienda proposuerat, idq; quum
ipsi lubet.

τὸ πῶς ἐλπίμενον] *subaudiendum*
πῶς ἔγχα, res, vel, quod longè commo-
dins

διος, πρὸς ὅσον, persona.) (ὡς ἐπὶ τοῦ
λαῶν. Μαλλόν] ἀκρ. ἑστέρων.

Δοκῶν] scribendum δοκού. Refertur
enim ad τὸ Πιπυλαδον.

Ὅτι δ' ἂν αὐτῷ δοξῇ] Ex illis sequē-
tibus verbis ὅτι δ' ἂν κερὰν λαῶν colli-
gitur hic scribendum esse δοξῇ.

Ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύει. Idem hac
valet ac ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύει. In ipso pe-
riculo.

PAG. 56. Πάλαι δ' ἔνθα δρῶντες] Hanc loco maximam afferent
lucum ea, quae Dionys. Hal. Anti. Rom.
lib. 3, 155. scribit de praelio inter Curiatios
Albanos, & Horatios Romanos commissio.

Τίνας μὲν οὐκ ἦσαν ἡμεῖς ἐπὶ κατὰ τὴν
ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων. Ἐπὶ τῇ ἀνα-
δοχῇ τῇ ἀδελφῇ παρ' ἀμφοτέρων αὐτῶν
ἐγένετο, ἔπειτα καὶ τῇ μαχομένῃ
ἐκαστῇ ἐνυχαίει, ἔπειτα καὶ τῇ παντὶ
ἀλλ' ὅτι πῶς ἐκαστὸν φωνῇ σιωπῇ,
αἱ μὲν πρὸς τὰ δρῶντα τῇ, ἔπειτα καὶ
ἰφ' ἐκαστῶν, αἱ δ' ἐπὶ τῇ μελλόντῃ,
ἔπειτα καὶ τῇ ἐκαστῇ. Ἐν αὐτῇ τῇ ἐκασ-
τῇ, ἔπειτα καὶ τῇ ἐκαστῇ, ἔπειτα καὶ τῇ
Consule & Thucydidem lib. 7. 544. ubi
pulcherrimè varia variorum militum
pugnam spectantium studia, clamores,
adhortationes, trepidationes, latitiae, &
maerorem describit. Illic post alia multa,
tandem hac quoque subiicit, quae magis
ad rem praesentem faciunt,

Οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἡσυχάζοντες βλάψαντες, ὁ-
λοφυρμῶν πᾶσι μὲν βοῇς ἐχρῶντο, καὶ
δοτὶ τῶν δρῶντων τῇ εἰσεως, καὶ τῇ γνώ-
μῃ μάλιν ἔνθα τῇ ἐργῇ ἰδὲ λαῶντο, &c.

Κλίμακ] scribendum videtur κλί-
μαξ, quod multis ex locis infra colligi-
tur, ut ceteros taceam, vide pag. 58. τῶν
κλίμακας προσφέρειν.

PAG. 58. Προβάλλειν μηχανάς] Legē-
dum potius προσβάλλειν. quod ex paulo
post sequentibus patet, quum Onosander
dicit τῶν προσβολῶν τῇ μηχανῶν.

τῷ τεχνῇ περὶ τῇ μηχανῇ] vel μη-
χανῇ, legendum videtur, vel locus ita
nobis intelligendus, τῷ τεχνῇ περὶ τῇ
πῶς, ἔστιν ὁργάνους μηχανῆς.

Ἀνασπείρειν πᾶν] aliàs (quod usitatum)
dicitur ἀνασπείρειν.

PAG. 59. Προβάλλειν] Mallem προσ-
βάλλειν. Infra eadem pag. ἔπειτα προσβολῇ,
Item ἔπειτα προσβολῇ.

Ἐτοιμασθαι] Illud Gracismum &
Latini sunt imitati, quum dixerunt,
„ Nobis non licet esse tam discretis.

Προσπαύειν] ἀπὸ τῆς, ὡς ἔστιν,
προσπαύειν.

PAG. 60. Ὅτι δ' ἂν πᾶσι] scribendum
videtur, ὅτι δ' ἂν. Contra verò pag. 61. pro
ὅτι δ' ἂν ποιῶν, scribendum, ut & in var.
Leet. ὅτι δ' ἂν ποιῶν.

PAG. 62. Αὐτῷ πᾶσι φρονεῖ] Nisi fal-
lor, scribendum αὐτῷ πᾶσι φρονεῖ. V. S.
eadem secum sentiat, id est, secū cōsentiat.

PAG. 63. τῶν πρὸς τῇ πρὸς τῇ
ασμῇ] videtur potius παρεκκασμῇ
scribendum.

Εἰ δ' ἐπὶ] Fortasse αὐτῷ legendum, vel
si codex sanus, hoc τῷ idē valet, ac ipsum
τῷ, quod minimè πρὸς τῷ δοξῶν.

F I N I S.

1743 PART 2

NICOLAI
RIGALTII

AD
ONOSANDRI
STRATEGICVM

Notae.

Ex Officina Commeliniana.

Anno M D C.

THE HISTORY

OF THE

ROYAL

NAVY

IN

THE

SEVENTEENTH

CENTURY

BY

JOHN

CLARISSIMO VIRO
LVDOVICO
SERVINO IC^{to},
SACRI CONSISTORII
CONSILIARIO,

ET

IN SUPREMA PARISIENSI CURIA
ADVOCATO REGIO,

NICOLAUS RIGALTIVS
in eadem Curia Advocatus

S. P. D.

RISTO conuiua Platonius,
pectus per aures sapientiā ir-
rigari cupiens, aliud nihil o-
ptabat, nisi propter Socratē
accumbere; ea fine, ut quod
in clepsydriā cernere est, de
pleno vasculo graciliter per-
forato aquā guttatim de-

★ ij.

suâ vasculum inane repletur, sic sapientissi-
 mo viro proximus ac veluti amterminus, in
 sapientiæ partem aliquando veniret. Id verò
 consultissimè factum experiuntur, Vir claris-
 sime, quotquot ad te accedunt, & ad sermo-
 nes tecum miscendos aditum habent. Si qui-
 dem in te, cui primas partes causæ publicæ
 Princeps in amplissimo ordine mandauit, tã-
 tus exuberat publici litterarum decoris amor,
 vt non illarum tantum vernantibus folijs, vel
 amœnis floribus delecteris; sed poma etiam
 & fructus tempestiuè decerpas; nec primam
 solum scientiarum cutem pertentes, sed in
 solido earum corpore, succum, sanguinem,
 ac medullam rimeris. indeque nobilis ingenij
 vena vbertim profluat, ex quâ permulti, do-
 ctrinæ quasi *δαιμόνες* & riuulos deriuare sibi
 possint. Eximia illa in te cura, quæ semper pu-
 blicæ dignitati vtilia & decora suadere amat:
 quam boni sæculi instrumentum verissimè
 nomen. Quo nimirum instrumento, ab-
 euntes fugientesque scientias reprehendis:
*ἀήθη γὰρ ὁπισθήμεν ἔξοδ' ἔχει, μελέτη δὲ πάλιν κενεῶν ἐμποιοῖται αὐ-
 τῆς ἐπίσης μνήμην, σώζει τε καὶ ὁπισθήμεν.* Hinc se te tibi
 beneficium nunc debere publico hoc monu-
 mento testatur Onosander, quem hortatu
 tuo in liberam lucem adferendum suscepis
 & quasi fideicommissum meæ iam ecce re-
 stituo. At si te fideiussore & adstipulatore
 inconsulto id egerim, nihil egisse tandem vi-
 dear. Tentauit igitur in eo nonnulla, de
 quibus,

quibus, priusquam eant in vulgus, ad te
Regis Mularumque patronum refero. Regia
enim hic de Imperio militari res agitur, & re-
giae, tuęque cautionis est, providere nequid
profuturum sæculis diu lateat. Vale, vir
clariss. Lutetiae Paris. Postrid. Kal. Decemb.
∞. 15. 11c.

★ iiij

A D,
LECTOREM.

U I genus hoc vetustioris
meliorisque litteraturæ scru-
tantur, Lector, idem ferè a-
gunt in litteris, quod in opere
metallico aurileguli: qui sci-
licet post multas arumnas
crucésque, tandem minutu-
lam auri ballucam effodiunt, sed quæ priusquam
obryza niteat, artificum, aurificumq; atterit
manus. Eius conditionis maximè esse puto hæc O-
nosandri de rebus Strategicis scripta, quæ non nisi
frustillatim *Ἐκ τῶν παλαιῶν* eruuntur, nec deinde nisi
anxiâ *ἔνθα* scrupulosâ diligentia poliuntur. Indi-
gnâ certè ab vetustate *ἔνθα* obliuione iniuriâ adsci-
ebantur: dignissima quæ in lucem redeant, argu-
menti causâ simul *ἔνθα* ingenii. Habes ea ut Græcè
scripta sunt, omnino ad veterum membranarum
fidem, nisi quod admodum sublesta fuit Typo-
graphorum fides. *ἔνθα* vero, quasi absolute vesti
ad textu

ad texopraclarum, Notas aliquot, quibus ani-
mus mihi fuit id precipue demonstrare, quod
Onosander ab antiquissimis ad se traduxit scri-
ptoribus, quaeque ab ipso postea Graeci recentiores
desumserunt. Etenim huius Strategici verba pœ-
ne ipsa sublegit Leo Imp. perspetamen quae lepidè
composita erant rusticatim mutauit, barbara &
malè Græca reddidit. ut hoc certe saum in iis vin-
dicare possit. Bonam partem authorum, qui Stra-
tegica vel Poliorcetica Græcè scripserunt, habui.
multa ex iis passim hic inserta sunt, quasi opere
vermiculato, fragmenta, in quibus vocabula non
rarenter obseruabis, obscura, nec viris in memo-
riâ nostrâ doctissimis adhuc perspecta, quae suo
loco vnâ cum aliis multis, quae ad militiam atti-
nent, distributa, exposui in Glossario Barbaro-
græco, quod breui, si ita tibi videbitur, manu mis-
sum tui iuris faciam. Vale.

IN HIS NOTIS

AVCTORVM NONDV
editorum scripta laudantur.

ACHILLIS STATII κατὰ Ἀδελφῶν ἐκλεισμένων.

APOLLODORI POLIORCETICA.

ATHENÆI MECHANICA.

BITONIS.

CTESIBII.

EUSTATHII, κατὰ Ὑπομνήσεων Ἐπομνήσεων.

GLOSS. GRÆC.

HERONIS.

IULIANI IMPER. Epistola ad Alexandrinos incipit,

ὅτι ἐλὼν εἶναι παρ' ὑμῖν ἀνέω &c.

IULII AFRICANI.

LEONIS TACTICA. XX.

MAVRICII STRATEGICA. XII.

OLYMPIODORI Scholia in Platonis Alcib.

PHILONIS Βελοποιηκά.

NICO.

Suid. & quatuor Onofandri manuscriptis Codd. Hoc an illud, ciccum non interduim.

Στρατηγικός.

Διό. Sic olim legebat Leo Imp. & hoc lemma præ cæteris, auctori simul & operi conuenit Aliud tamen quibuldam Codicibus præfixum fuisse, nempe, ταυτικά, vel. περιεγραπτημάτων, patet ex Sud. Io. Camerarius Codicem se habuisse testatur inscriptum Στρατηγική. Nec aspernanda libri recentioris epigraphæ, Στρατηγική. vid. seq. Not.

Veranium.

Κείντι Οἰηραίε.

Ignotus mihi hic Veranium, nisi is sit qui Didium Gallum temporibus Britannicis excepit, unde & quem Onofander Cæsarem laudet coniecere est. Videndus Tacit. in Vit. Iul. Agricola.

Τοῖς τε ὑπάρχουσιν.

Hinc firmatur superior coniectura, Nam Consulares iis quoque temporibus rei bellicæ præpositi. Iterum vidend. Tacitus.

Στρατηγικὴς ἐξ ἑστίαις κοσμημένοις.

Sic Iustinianus Imp. eleganti decussatione, *Imperatoriam maiestatem armis decoratam & ligibus ornatam* dixit. Inde & Theophilus Antecessor, ὁ πλοῖς κοσμεῖται, ἐν νόμοις ὁπλίξεσθαι.

Ἀλλὰ μάλιστα τῇδε παρρησίᾳ, &c.

Emendandum censeo secundum interpretationem meam. Nam Saguntini & Camerarii versiones aut intricatæ aut parum Onofandri verbis congruentes.

P A G I N A I I.

Ἀλλὰ καὶ στρατηγικὴς ἐσοχασίμω.

Collimare ad faciem.

Nempe qui de re aliquâ scribere conatur, debet ipsius præcipua attingere, nec nisi ad faciem collimare. Callisthenes historiographus apud Athenæum Mechanicum: Δεῖ τὸ χεῖρ φανερὰ πειράμενοι μὴ ἀσχεῖν τὸ πρὸς ὅπιν, ἀλλ' οἰκίως ἀπὸ πᾶσι τοῖς πρὸς ἄλλους τῶν λόγων θῆναι.

Strategice.

Στρατηγῶν τε ἀρχαῶν ἀσκησίς.

Sic Leo. Imp. Διαπέξ. α'. §. γ'. Strategicen, Artem ipsam, definit: Στρατηγική δὲ ἐστὶν ἀρχαῶν ἀσκήσις, ἥ ἔστι μελέτη καὶ γυμνασία μὲν ἀρχαῶν ἡ τῶν παλαιῶν συναρτισμῶν.

κατὰ

N O T AE.

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν εἰρηλίαν * αὐτὸς ἡμῶν.

Ad Platonis dogma Philosophus noster Platonicius suas de re militari disceptationes Aug. Paci dedicat, & veluti anathematata ac donaria appendit. adeoq; Olympiodorus Schol. in Alciabiadem, res esse ait Imperatori familiares ac domesticas, Pacem ac Bellum. Οὐδὲν γὰρ ἔστι Πόλεμος ὅπου εἰρήνη. Bellum enim nec suscipiendum, nisi ut in pace viuatur. Fl. Vegetius lib. III. *Qui desiderat pacem, praeparat bellum.* Mauricius Strategici IIX. *Στασεὶς τοῦ πολεμίου.* Nihil um bellator ille Deus cuius nomine mensem inscriptum Mortium vocant non Martium, cum in vastissimo, ut fama est, mortario suo vrbes hominū q; crebris duri pistillidibus diu contriuisset, (Nam olim apud Aristophanem ita fabulabantur Hermes & Trygeus,

Τρ. Εἰμὶ μοι.
 Ημᾶς ὅδε πῶς ἔστιν ἄρα σκεῦος αἰτίας;
 Ερ. Οὐκ αἰδέσθωμεν, ἀλλ' ὅτι θεοὶ αὐτῶν εἰσὶν.
 Τρ. Τίς γὰρ ἡ μίσης ἡμῶν ἰσχυρά;
 Τρ. Τὸ δὲ τὸ σὺν τῇ θεῷ ἡμῶν ἔστιν.
 Ερ. Τίς γὰρ ὁ πόλεμος ὁσέως, Βαλὺν περ.

Ac paullo post idem Trygeus homines compellans aiebat,

Ὁ αἰτὶ τῆς διανοῆς ἡμῶν ὡς μέγας;
 Εἰ περ γὰρ ἡζῶν γε τὸν ἀλετῶνα οὐ φέρον
 τῶν περὶ τὴν πόλιν ὡς ἡμῶν καὶ ἡμεῖς.)

Accessit tandem inelytus faber Wilcanus, & miscellis hominibus recreandis Pacis amicitiaq; veluti ferruminationem, & consolidationem proposuit: qualem scē in Symposio Platónico ostenderat; Volo, inquit, vos colliquefacere, ut ex diuersis vnus idemq; fiat. Εἰ θέλω ὑμᾶς συνήξει καὶ συμφορᾶς ὡς τὸ αὐτὸ, ὥστε δύο ὄντας εἶναι γεγονέναι.

Μάλιστα ὅτι τὴν φωνήν ὡς ἑνὸς.

Sic Marcellinus XIV. *virtutum omnium domicilium*, Romam vocauit. Et XVI. *Imperij virtutumq; omnium larem.*

Ἀκίνητον διασείκει.

Inde Roma vrbs æterna victura dum erunt homines. Marcellin. XIV.

Εἰ πὶ πᾶσι τοῖς ἐκτείναι τὴν σφαιρὰν ἀρχαίαν.

Aethicus Cosmographus. *Lectionū per uigili cura cōperimus, Semper populūq; Romanū, totius mūdi dominos, domitores orbis & ipsules;* *qui cum quicquid subiacet cælo penetraret triumphis, omnē terram Oceani*

a ij.

limbo

* Anathema

Paci, bonæ

Dei, at malis

plurima do-

narum. Αὐτὸς

αὐτὸς ἡμῶν

οἱ θεοὶ βασι-

μοι, ποιεῖ.

Artemidor.

ὁ πόλεμος

καὶ δ'.

Bellum pacis

καὶ δ'.

Martis mor-

tem.

In leena.

Martis pro-

ficium.

VPicam Fer-

ruminationem.

In pace unitas.

Roman. virtut.

virtutem.

Magnitudo

R. manna.

Oceanus.

limbo circumdatam inuenerunt, atque eam ne incognitam posteris reliquissent, subiugatum virtute suâ orbem totum quâ terra protenditur, proprio limite signauerunt, &c. Solenne est etiam Poëtis Imperio Romano limites non statuere, nisi quos terrarum, gentiumq; omnium orbi Geographi ponunt: extremum scilicet mare, siue Oceanum. Indéque nescio quis Claudio Cæsari sic blanditur:

Ausoniis nunquam tellus violata triumphis
Istæ tuæ, Cæsar, fulmine procubuit.
Oceanusq; tuas vltra se respicit aras.
Qui finis mundo est, non erat imperio.

Item:

Ultima cingebat Tiberis tua, Romule, regna.
Hic tibi finis erat religiose Numa.
Et tua, Diue, tuum sacra potentia Cælo
Extremum citra constitit Oceanum.
At nunc Oceanus geminos interluit orbis.
Pars est imperij, terminus ante fuit.

Columna
Herculis.

Olim columna Herculis fuere quasi πύργος γῆς. Pind. Olymp. III.

Νῦν γε πρὸς ἰσχυρὰν Θή-
ρων ἄρετῶν ἰκάνων ἀπείτα,
Οἴκοθεν Ἡρακλῆος ἡλῶν. τὸ πόρσω
Δ' ἐστὶ σοφοῖς ἄδατον,
Κἀπ' οἷς.

Mos Geogra-
phorum.

Cùm enim Geryonis boues heros ille magnanimus vbique vestigasset, tandemq; ad Erythram Oceani insulam peruenisset, constitit columna;que ac metas posuit, quia eam praterpropter nihil nisi circumfusas tenebras cæcâque caliginem χάος, & ζόφον reperiēbat. Vnde Geographi in regionum synopsis depicendâ, cùm ad incognita deuenire loca, ea his adumbrant verbis: Ultrâ progredi non datur; Obstant mare magnum, glacialis Oceanus, tenax vorago, limi lentus & innabilis humor, πηλῶδεις τίποι. Plutarchus in Theseo: Ἐν τῇ γεωγραφίᾳ οἱ ἰσχυροὶ τῆς θῆρας φύγοντες τὴν γνώσιν ἀπὸ τῶν τοῖς ἰσχυροῖς μέρεσι τῶν πινάκων περὶ αὐτοῦ, ἐκείνους ἀναγράφουσιν ὅτι, τὰ δ' ἐπὶ κείναις, ὅτινες αὐτοὶ καὶ θηριώδεις, ἢ πηλῶς αἰδῶντες, ἢ σκυθικὸν κρύβος, ἢ πέλαγος πεπηγός. Sic

Nova Catul-
li explicatio.

Catullus quoque facetissimè Mentulam ganeonem quandam risit, ac postquam illius velut amplas facultates, multa prati ar-
uique

uique iugera percensuisset, longioris enumerationis tedium fugiens, cetera esse maria dixit.

*Mentula habet iuxta triginta iugera prati,
Quadragenta arui: cetera sunt maria.*

Interea dum in Mentulæ nomine, & mentulæ simul enormioris Chorographiâ ludit, morem illum obseruat Geographorum. Et eodem Epigram. addit.

*Quis non diuitius Cræsum superare potius sit,
Vno qui in saltu totmoda possideat?
Prata, arua, ingentes silvas, salubresque paludesque
Usque ad Hyperboreos & mare ad Oceanum.*

Nempe Oceanum orbis terminum credidit. Tacitus, lib. *Oceanus orbis* de morib. German. *Ipsam quin etiam Oceanum illa tentauimus: & laborum* superesse adhuc Hercules columnas fama vulgavit: sine adiit Hercules, *Herculeorum* si quidquid ubique magnificum est, in claritatem eius referre consensimus. Nec desuit audentia Druso Germanico, sed obstitit Oceanus in se simul atque in Herculem inquiri. Mox nemo tentauit: sanctiusque ac reuerentius visum, de actis deorum credere, quam scire. Vulcanus apud Homerum Ἰλιάδ. τ. postquam in Achillis clypeo permulta insignia operâ vario emblemate celsasset, tandem, ἀντιπαρὰ πρυμνίου, ὅθεν τὸ ἔσχατον μίσηται, in extremâ & ultimâ clypei parte Oceanum sculpsit, quali terminum.

*Ἐν δ' ἐπιπύρρῳ μέγα δ' ἴον Ὀκεανός,
Ἄντυχα παρ' πρυμνίου σίκεται πύκα ποιητοῖς.*

Theon ad illa Arati verba, — ὁ δ' ἀντιπάρ' ἐκ βερέας,
τ' ὅθεν ὠκεανόν. —

Ὀκεανόν τόν ἐξέζοντα, inquit, ὁ ἀντιπάρ' ἀντιπαρὰ πρυμνίου λέγει ποιητικῶς. ὁ ἐξέζων μὲν γὰρ ἐστὶν, μεθ' ὃν πρὸς ἡμῖν ὁρᾷται. ὡς αὐτὸς δὲ καὶ μετὰ τὸν ὠκεανόν ἄδιν ἡμῖν ἐστὶν γνωστὸν ὠκεανός δ' ἐστὶν, ἡ ἐκ τούτου καὶ μετὰ τὴν ἑλαιοκαλαῖαν, πρὸς τὸν ὠκεανόν, κυκλῶν δ' ἐστὶν κατὰ ἡμᾶς, περικύκλῳ ἐκκεκμημένῳ. Quod ait, κυκλῶ περικύκλῳ, intellige, Oceanum circulo quidem & coronâ nostrum hunc orbem cingere; sed ita ut vtrinque in latitudinem diffundatur, instar oui amphitheatralis, aut fundæ. Dionysius.

*Μητήρησι τὸν ὠκεανόν βαρυρόν, ἐν γὰρ ἐκείνῳ
Πασι χθονί, αἵ τε γῆς ἀπὸ γένεσιν ἐκτείνονται.
οὐ μὲν πάντα γῆς περὶ πείθεσθαι, ἀλλὰ γῆς μέρους
Εὐρυπύρρῃ βερέας περὶ ἡλίου κυκλῶντες.
Ζφενδόνη ποικίλη.*

Vid. Eustath. Schol.

Μάριος Ρωμαίος. ἀπ' ὧδ' &c.

Non spernenda lectio Codicis F.M. μάριος μὲν Ρωμαίος. ἀπ' ὧδ' ἰφουλὰ ἔχει παρ' αὐτῶν δι' ἀρετὴν καὶ σοφίαν. &c.

Πλάτωνος ἡρώων. ὅς ἐστιν.

*Lauertinus
in prologo.*

Hoc agunt scoli stelliones, qui gratiosè p'acere, quàm vtiliter prodesse cupiunt. Bene autem monet Athenæus Mechanicū : Τὸς καλὰς διδασκαλίας πολὺ ἀκρίβειαν ἔχει, ὥστε καὶ παιδὲς πρὸς καλὰς τέχνας ἀναμύπτει. Βέλαντι τὸν ἰδιώτην ἀπαλῶν, βέλονται δὲ δοκτοὶ μάλα, ὅτι αὐτῶν ἡγεμονία αὐτῶν.

* αὐτῶν.

Του αὐτοῦ ὅς περὶ φιλοφ.

*EVnapius ex-
plicatus.*

Inuidentiam calumniâque auertit. Et qui probos auctores laudat. si ubi à veritate aberrauerit, culpam à se in eos quodammodo reiecit, quasi bonus ipse futurus olim discipulus, si bonos habuisset doctores. Si verò aliqua iure reprehenderit, fides ei lubentius adhibetur virorum illustrium, quorumq; vestigia sequi par fuit auctoritate nixo. Consimili epologo Historiæ Philosophicæ procemium clausit EVnapius Sardianus. βέλαντι μὲν ὁ παῖς τὸν γράφον, ὅτι ἰσχυρὸν ἔχει ἐν τῇ τέχνῃ, δι' ὧν ἡ ἀρετὴ τριῶν ἀληθείας, ἐφ' ἑτέρας αὐτὰ φέροιτο ἀμαρτήματα, ὥστε ἀγαθὸς περὶ τῆς κακῶν πτυχῆς διδασκάλων. ἡ κατὰ τὸν ἀληθῆ εἰς αὐτὸν τὸς ἡγεμονίας αὐτῶν φαίνεται. ὅτι πᾶσι ἰδιοῖς ἔργον αὐτῶν κατὰ τὴν εἰρηκαὶ ἀμώμητον, ἀπολεθῆσθαι. οἱ αὐτῶν ἔργον περὶ τῆς. Perperam Hadrianus Iunius aliter interpretatur.

Κατὰ γὰρ κρινόντας, ὥστε τὸς ἰερείας.

*Stirps sacer-
dotalis.*

Plato, οἷς μὲν εἰσι πᾶν τὸν ἱερωσὶν αὐτῶν, μὴ κινῆν. Videnda quæ sequuntur lib. VI. de Leg. 739. In vetere quoq; Dei lege, stirps sacerdotalis obseruata, electique sacerdotes, ὅσοι δ' ἀγίασθαι Φυλῆς. Clem. Alexandr. lib. V. Strom. Sidon. Apollin. VII. Ep. IX. Ac de muni ἱερατικῇ φυλῇ ἐμύνη τῇ βασιλικῇ, Cedrinus. 149.

Οὐδὲ κατ' ἐστίαν, ὡς τὸς γυμνασιάρχας.

*Gymnasiar-
chia non sine
onere.*

In eligendis Gymnasiarchis, facultatum opumq; haberi ratio solebat. ab eoq; munere securi pauperes, & infimi census. Plato. lib. VI. de Legib. εἰς ἣν αἵρεσιν ἔσω μὲν ἐπαύλας, τὸς τελοῖσι πρὸς ἀξιομύνησιν, τὸς μικροτέροις ἀξιομύνησιν ἀφείδω. Diuites igitur pro substantiâ suâ capiebant honores dignitatem; & palæstricum ludum exercitium cum apparatu po. exhiberi curabant. Gymnasiarchia

ἡγεμονία

ἡ γὰρ ἰδία ἐστὶν. nec sumus tenuis. Vnde excusatione plarique
gaudebant. alii verò etiam inuiti cogebantur γυμνασάρχων. Nec
modus expensarum impositus Gymnasiarchis, quorum nomen
votina festiuitatis solēnitas dedicaerat l. 2. De expens. Lud Cod.
Theod. Modestini. l. 6. D. de Exent. Ibiq; Augustissimus Iurifcon-
sultus Iacobus Cuiacius locum ex Philone protulit, qui nūc mu-
tuum ab hoc Onesandri capiet lucem: maximè γυμνασάρχων
ex communi Alipitarum consensu, posito, in hæc verba.

ΕΔΟΞΕ ΤΟΙΣ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΕΠΕΙΔΗ ΒΑ-
ΤΩΝ ΦΙΛΩΝΩΣ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΜΕΝ *ΕΦΕΤΗ
ΔΥΟ ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΣ ΠΡΟ-
ΣΤΑΤΗΣ ΕΝΔΟΞΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΞΙΩΣ ΑΥ-
ΤΟΥΤΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΝΘΩΝ
ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΕΥΔΟΚΙΜΗΣΑΝΤΑ ΕΣΤΕΦΑ-
ΝΩΣΕΝ ΑΥΤΟΝ ΕΠΙ ΤΑ ΠΡΟΕΙΡΗΜΕΝΑ
ΕΤΗ ΔΥΟ ΘΑΛΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΩ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΤΗΟΜΝΗΜΑΤΟΣ
ΧΑΡΙΝ ΕΙΣ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΑΤΑΚΕΧΩ-
ΡΙΚΕΝ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΛΟΙΠΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΗΣ ΕΞΩΝ ΔΙΕ-
ΤΕΛΕΣΕΝ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΛΙΝ ΤΕ ΕΙΣ
ΤΟ Κ' Ε' Λ ΚΑΙ Ξ' Κ' Λ ΚΑΙ Η' Κ'
Λ' ΑΞΙΩΘΕΙΣ ΥΠΕΜΕΙΝΕ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ-
ΣΑΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΜΟΤΟΥΣΑΝ ΕΝΤΑΞΙΑΝ
ΑΥΤΟΥΤΕ ΣΥΝΕΤΜΗΝΕΝ ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ ΤΟ-
ΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΩΝ *ΕΚΤΕΝΕΣΤΕ-
ΡΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟΤΕΡΩΝ ΕΤΙ ΠΟΛΛΩΙ
ΠΡΟΕΣΤΑΤΗΣΕΝ ΤΟΥΤΕ ΤΩΙ ΕΡΜΕΙ
ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙ ΤΙΘΕΜΕΝΟΥΣ ΤΗΡ ΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΥΜΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ *ΣΥΝ
ΕΤ ΚΟΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥΤ ΔΙ-
ΝΑΜΙΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΝ ΕΚΤΙΘΕΙΣ ΑΘΛΑΤΑ
ΚΑΘΙΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ
ΕΦ' ΟΙΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΣΑΝ
ΠΡΟΘΥΜΙΑΝ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΗΝ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕ-
ΝΟΝ.

* π. ἐπ' ἐτη
ΑΕ.Ρ.

* π. ἔχων.
ΑΕ.Ρ.

* π. κατε-
τερον, καὶ φι-
λοτιμότερον.
ΑΕ.Ρ.

* συντάξεν
εὐκόσμως, &
ἰδίᾳ. ΑΕ.Ρ.

* γυμνασιαρχήσαντα. Α.Ρ.

* χωρίου. Α.Ρ.

ΝΟΝ ΑΥΤΟΝ ΤΗΡΕ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ
ΤΕ ΧΡΥΣΟΥΣ ΠΕΡΙΤΕΘΕΙΚΕΝ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΗ
ΤΕΤΙΜΗΚΕΝ ΕΙΚΟΝΙ ΒΑΤΩΝΑ ΦΙΛΩΝΟΣ
* ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΥΤΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕ
ΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ
ΤΩΙ ΠΡΟΔΕΔΗΛΗΛΩΜΕΝΩΙ ΧΡΟΝΩΙ ΤΩΝ ΝΕ
ΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΕΥΣΧΗΜΟΝΑ ΤΕ ΚΑΙ
ΠΡΕΠΟΥΣΑΝ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΝ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΔΕ
ΚΑΙ ΝΥΝ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙΤΕ ΑΥΤΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΙΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΠΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙ ΠΑΛΙΝ ΧΡΥΣΩΙ
ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΝ ΧΡΥΣΟΥΣ ΣΤΕΦΑ
ΝΟΥΣ ΕΙΣ ΔΕΥΚΩΜΑΤΑ * ΧΩΡΗΣΑΙ ΤΟ ΔΕ ΔΟ
ΓΜΑΤΟΔΕ ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ ΔΙΘΙ
ΝΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΙΝΑΙ ΕΝ ΤΩΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑ
ΤΩΙ ΤΟΠΩΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΡΟΣΑΞΙΩΣΑΙ
ΔΕ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ Θ' Κ' ΛΕΤΙΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ
ΣΑΙ ΔΙΟΤΙ ΤΟΥΤΟ ΠΡΑΞΑΣ ΕΣΤΑΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ
ΑΔΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΚΕΧΑΡΙΣΜΕΝΟΣ.

Σάφωνα. Λεο Διατάξ. β. Σάφωνα πει το σώμα.

Εγκρατή. πει πτω διατάξ.

Νήπιον. νηφάλαιον καὶ ἐν γήγηρον.

Διτόν. ἀπὲρ λήτον πει τὰς χεῖρας.

Διάπονον. Φερέπον πει τὴν ὁπλὴν καμάτιν.

Νοερόν. ἐννοήμονα καὶ φρένιμι.

Α' Φιλάρχον. μιμούμεν Φιλαρχείαν.

Ἰκανὸν λέξαν. πρὸς τὸ λέξαν ἀπὸ σήματι ἐν μέσῳ λαῶ.

Ἐνδοξον. πει πτω φήμι.

Α' ὑψηλόμενον. ἀναυρόμενον.

Μεγίσων. ἀναγκαίων.

Ἐπεὶ τηλικαύτης δέχης.

Imperator.

In quem tantum recumbit imperium. Cui tantae potestatis insignia tribuuntur, cuius fidei atque virtuti, possessorum fortuna, tutela civium, salus militum, Republica creditur gloria. Veget. lib. III. c. X.

Προσλαβῶσαι πτω τὴν δυνάμιν.

Λεο. ὅταν προσλάβωσι δυνάμιν κατ' ἐξουσίαν τὴν ποιεῖν ἀβάλογον.

Ακατάχρηστοι.

πε πολυτήρησι καὶ σκελετοῖς καὶ χημαῖσι (ζοῖ). ἡρώσει τὸς δίκλιν
 παιδων ἀφροῖων, περὶ τῆς μορφῆς ἐπιημένους, τολοῖ ἀπὸ τῆς μακρῆς
 ἐστὶ γυναικῶν ἀς ἐπὶ τοῖς καλῶν, οὗτοι αὖτε ἀφ' αὐτῶν. προσωπῶν πο-
 ούτας τὸ προσωπῶν. Erant etiam Larvæ Oscilla & σκελετοῖς. fiebant-
 que corticibus cavatis ita ut oculis & voci quasi exitus pateret.
 Virg. Georgic. Et hinc Larvæ quoque & sceleti, mulierum facia-
 les, *masques*. Nam olim etiam fuere in mundo muliebri. Vnde
 in Vet. Glossis. Δὲς προσωπίδιον, *Da facialem*. Verum ostentandæ
 potius quam tegendæ faciei causâ ἐ purpura fiebant. quodque
 pudori pudicitiaque concessum fuerat velum, cupidinis lasci-
 viaque vexillum fuit. adeo scitè Homericum illud in mulieres
 quadrabat. Ἐλὰς πορφύρεον ἰέναι. Videndus Clem. Ale-
 xand. II. Pædag. c. 10. Tunc eiusmodi mulieribus purpurea, ho-
 die verò nigra mors.

*Purpurea
 mors. Viden-
 tur Euphras-
 tus & Edeffo.*

Αἱ πολυτελεῖς ἡρώσειαι.
 Fortasse intelligit τῶς τῷ σώματι ἡρώσειας, de quibus Hiero-
 cles ad illud Pythagor. εἰς τὴν δὲ διαίταν ἔχον. &c.

P A G I N A V.

ἵνα μὴ πρῶτον.

Ne primus vacare ac feriarivelit, sed suos exemplo suo ad la-
 bores perferendos inuitet. Leo. ἵνα μὴ πρῶτον τῶν στρατομέ-
 νων ἀναπαύσεις ἐπιζητῇ, ἀλλὰ * χίνετω αὐτοῖς μάλλον εἰκὼν πρὸς τὸ
 θηναίως ὑποφέρειν τοὺς πόρους.

Ἐπὶ πάντων αὐτῶν.

Leo. πανταχοῦ ἐπὶ ἐρείφοντα πιν σκαπὸν διὰ τὴν χύτην ψυχῆς.
 Ὡς πᾶσι πᾶσι ἡ νόημα.

Hemistichium Homericum οἶσ. H.

ἢ δ' ἀφ' ἡμετέρων. Phædrus lib. IV. Fab.

Opes inuisa merito sunt forti viro.

Quia diuisa arca veram laudem intercipit: &c.

Ἀδωροδοκῆτος, διὰ τὸ πᾶσι μόνῳ δωρεάν.

Αὐτὴ παρὰ τὴν.

* *Carro, An-
 danbatis.*

Non mirum
 si cecutis mi-
 nus: aurum
 enim nō per-
 stringit ocu-
 los.

Hæc vera magnanimitas προστάλλει τὸς ἀρχὰς τοῦ ἑαυτοῦ ἰέναι.

Ἀμαρουῖται. Leo. καὶ σκελετοῖς.

Ὁ μὲν αὖτις.

Leo. αὐτὸν ἔχει καὶ ἀκλόνητον τὸ φρόνημα διὰ τὴν ἐκότητά.

Σ. 100.

Συναγωνίζον.

Leo addidit ē litteris sacris. * Τεοίτον γὰρ ἡ ἀγάπη τὸ ἀγῆναι τῶν
 ψυχῶν ὑπὲρ τοῦ φιλομένου. Sic bello contra Aegyptios, Cyrum
 equus vulneratus doloris impatientiā excusserat. adfuit repente
 miles, eumque in equum suum ē periculo sustulit. ἔσχα δὲ ἔγνω
 αὐτὸς ἐστὶν ἀγῆναι τὸ φιλομεν ἀρχοῦ τῶν τῶν δεχόμενων. Xeno-
 phon VII. κύρου παρ. Capite olim sancitum, si quis praposi-
 tum suum protegere noluisse, vel deseruisse. Modestini. l. j. §.
 ult. Arrius Menand. l. V. § qui prapositum, & §. ult. D. de re mili-
 tari.

PAGINA FL.

Ἀπαυδα.

Ἀπαυδα.

Verti illiberem & improlem. Illud Tertul. lib. I V. aduers. Mar-
 cion. Istud. Gloss. vet. Improlei, Ἀγῆναι, Ἀτελῆ, Ἀγῆναι, expor-
 tatur quoque Ἀγῆναι μὴ παλαιότατος.

Ψυχὴ αὐτὴ ἰαυρὰ Φιλετα.

Φιλετα, Φιλετα.

Suaniter hic philosophus Imperatoris pueros, quos obsides dum
 ad bellum ipse proficiscitur, patriæ relinquit. Φιλετα, siue amato-
 ria, nuncupat. iis enim Respublica, vinciendo cohibendōque
 Imperatoris animo veluti frenis virtus. Sic Pindarus Ὀλυμπ. γ.
 frenum, ἰαυρὰ Φιλετα, equinum amatorium. vocauit, αὐτὸ τούτου
 ἰαυρὰ Φιλετα. Sic Clem. Alexand. puerperarum lac. qui mulie-
 res ē partu sequitur liquor. Φιλετα ἰαυρὰ. l. Padag. VI.

Frenum.

Lac.

Ἐξ-μετρίως αὐτὴ διωσμένη.

Eadem ratione Iulius Africus lib. 2. de Bellico apparatu, cap.
 LXXI. optate eos, qui aliquo custodiae causā mittuntur, habere
 domi uxores ac filios. τοὺς φύλακας εἶναι δὲ φρονίμους, ἀνδρικούς, το-
 χατικούς, ἀγῆναι, διωσμένους, καὶ Φοβεῖν τὰ σώματα. ἔχοντες αὐτοὺς οἰκί-
 ᾱς γυναῖκας καὶ παῖδας. Item transfugas legitimo connubij fce-
 dere deuinctos cum iis vnā viuere ad quos se receperunt. capit.
 LXIII. γάμους ἢ μὴ γάμους συμπαύλας.

Matrimo-
 nium.

Δινοὶ καὶ ὄρεϊς μωαπες.

Stimuli acuti, ἰσχυροὶ. Vnde & μωαπες, quasi τὸ πῦρ ἢ τὸ μέ-
 γαλον. Sic Dominus quoque ore infantium laudari sustinēs, imo
 cupiēs, blanda ἰσχυρῶν appellatione, μωαπες τοὺς γυναικίους αὐτῶν.
 Clem. Alex. l. Pad. V. μωαπ. cestrus. latinē. Asilus. Virg. II. Georg.
 ἰσχυρὸν Asilio & Tabanus. Lexic. Cyrilli. μωαπ, Tabanus. Vespas, Asilio, Asilus.
 Tabanus, Asilus εἰς τὸ ζῶν. Vet. Gloss. Sud. Apollonij Scholia. Tabanus.
 ftes: Διαφύκει εἰς τὸ μωαπ. ὁ μὲν γὰρ μωαπ δὲ το γυνῆ τῶν ζῶντων, ὁ
 εἰς τὸ ἐκ τῶν ἐν τοῖς γυναικίους εἰς τὸ πλεονταὶ ζῶντων.

Μωαπες.

Oestrus.

Asilus.

Tabanus.

b ij Σύμ-

Σύμβουλοι καὶ στρατηγοί.

Videtur legendum, συστρατηγοί, ut est in Leone.

Ἀνέστησε πρὸς τὰ δεινὰ πῶς ἀφ' οὐρανῶν.

Imp. eloquen-
tia.

Mauricius Strateg. IIX. ἱκανὸς ὢν ἐν τῷ λέγειν ὁ στρατηγός, καὶ τὰς δειλιῶν τὰς πολλὰς εἰς μάχην ἔστησε, καὶ τὰς ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἀκρό-
λας παρεμυθίσαντο συμφράσαι.

Τῶν ἐπιδόμων πῶς τραυματίας ἰατρῶν.

Medici ad
exercitum.

Leo. Ἰπποκράτους τὸ τραύματ' ἰατρῶν. Theſſalus Hippocratis filius: αἰὲς ἔργα λόγῳ ἐν ἐκκλησίῃ ὑπὲρ ἰητῶν περὶ αἰσίου. ὃν δὲ οἱ ἀπολαύοντες τῶν στρατῶν, παρελθὼν ὁ πατήρ ὑπὸ χεῖρ' ἐμὲ δὴ τὸ ὑμῖν πρὸς σώματ' αἰσίου, τοῖς ἰδίῳις διαπανήμασι καποκθασμένον, καὶ ἀπερμιθῶν αἰτήσῃ, ἕως ἀνὸς τοῦ ἀποδημῆ. Sequebantur exercitum medici qui corpora curarent. & τραύματα militum farcirēt; ὡς περ ἰμαθίων εἰς ἱνέας ἀνεσθῆ. Xenoph I. κύρ' παρ' ὁ. Sic. ψυχὸρρα-
γαῖν, rapier sa vie, vinotter. Isaacius Tzetzes: Ἡμιθνής λέγεται ὁ ψυχὸρραγῶν, καὶ ἡδὴ τ' ἡμῖς θανόντων. Notavi alia in Glossario Bar-
barograceo. Σκερίβωνες.

Medici vul-
nerarii.

Εἰ κείνης μόνους τοῖς &c.

Rectè emendatum, ἐκείνης μόνους ex Codice Mediceo. Nam & ita Leo ἐκείνης μόνους τὰς τραυματίας.

PAGINA VII.

Ἀδοξοῖς ἀχάλλει τὸ πλῆθ'.

Leo. ἀδοξοῖς καὶ ἀχάλλει ἐν τοῖς ἀδοξοῖς τὸ πλῆθ'.

Χείρωνα.

Viri doctino-
tant ad Ho-
rat. Od. 15.
1. Car.
Sidonius
illustratus.
Chironica
ars.

* Deteriorem, minus nobilem, ignauum, imperitum. Sic medicum imperitum, chironicā arte institutum dixit Sidon. Apollin. II. Epist. Medicorum consilia vitamus, assidentum disti-
dunt, qui parum docti & satis seduli, languidos multos officiosif-
simè occidunt. Sanè contubernio nostro iure amicitia Iustus adhibebi-
tur, quem si vocari liceret in tristibus, facile conuincerem. Chironicā ma-
gus institutum arte, quā Machaonicā. Io. Baptista Pius, Chironicā,
medicinali inquit, Machaonicā, salutiferā, prouidā. Sed hæc expli-
catio inscita est, & Sidonij silem insulsum facit. An longè argu-
tior ex Diogenis mente: qui duos Centauros pessimè pictos
cū vidisset, Πόπερ τῶν, inquit, χείρων ἐστ; Vter istorum est
Chiron. quod etiam sonat, Vter istorum est peior? aptè ad pi-
ctoris

æoris aut picturæ stuporem. Eodem planè modo Sidonius in-
scitiam medici ridens ait, non Machaonem esse aut medicum;
nec etiam Chironem, sed χειρωνα, peiorem scilicet, & deteriore
arte institutum. Est autem γελῶν ἰατρός, quisquis ἰώμεν μὴ. *Ridiculus*
ζεν τὸ νόσημα ποιεῖ. Sed ut militum in bello gloriosa, sic medico- *Medicus.*
rum in morbo officiosa scelera putantur. adeo blanda est spe-
randi pro se cuique dulcedo, ut vel malo sutori Medicum se
professio, caput vitæque homines credant, cui calceandos ne-
mo commiserit pedes. Plato in Protagora. Plinius lib. XXIX. c.
I. Phædrus lib. I. Fab.

καὶ ἔνδοξον εἶναι.

Addit Leo. ἡ γὰρ ποσὶ τῇ δόξῃ ἀσημον ἄνθρωπον ἀξιομένον Πιπ-
λὺ ὡς κατὰ λιμπάναι.

Μήτε τὸν πένητα, ἔαν &c.

Paupertas habeat expetita gloriam, non illata cruciatum. Hic. *Paupertas.*
ronymus. Epist.

οὐ μὲν γὰρ γε.

Benè extricat Leo. οὐ μὲν δὲ τὸν πλέσιον δοπδοκιμαζόμεν ὅτι
πλέσι, ἀλλ' εἰαν τὰς στρατηγῶν πεπείστας μὴ κέκτηται δόξας. ὅθεν
τὸν πένητα αἰρέμετα ὅτι πένης, ἀλλ' ὅτι στρατηγικῶς τε καὶ θύναμα ἔχει
ψυχῇ.

Εἰ γὰρ μὴ χρηματιστὴς εἴη.

Imò nec militare negotiatoribus licuit. Const. Iustinian. *Χε-*
gotiatores ne militent. lib. XII. Codicis.

Ὁσολογιστῶν.

Μικρολόγον ἵνα καὶ ἐσολόγον περὶ τῶν κέρδη.

Μεμωρημένους περὶ τὸν πλοῦτον.

Leo. Μεμωρημένους περὶ τὸν συλλογιστῶν χρημάτων.

Ἐπιτηδωμάτων, προζόντων τὴν λαμπρὰν ἀξίωσιν ἀγαπᾶν.

Hæc ita distinguenda videntur. Ἐπιτηδωμάτων. Προζόντων δὲ λ.
ἀξίωσιν ἀγαπᾶν. &c. Sic legebat Leo.

Ἀπὸ τῶν ἰδίων πράξεων. Ἐ ἡθῶν. Leo.

Τῶν τῶν ἀνθρώπων εὐχρίσιαι.

Videtur addendum ex Leone. οὐκ ὁπὸ προζόντων, ἀλλ' ὁπὸ τῶν
ἰδίων πράξεων ἔκαστορ τωνμάτων.

PAGINA VIII.

Πολλὰ καί. Leo. πολλὰ καί.

b iij.

Ἐπειδόντες. Leo. πρὸς δάζοντες.

κληρονομούμενη δόξη.

Haec à maio-
ribus.

Componendus hic locus cum illo Sidonij I. Epist. III. *I pūna
et legibus me ambitus interrogatum Senatu moue, cur adipiscenda di-
gnitati hereditarie curis per uigilibus incumbam: cui pater socer, auus,
proauus praefecturis urbanis praetorianisque, magisteriis palatinis, mi-
litaribusque micuerunt.*

Fortunam

proprium
in mare.

τὴν δόξαν τῆς ιδιότητος οὐκ ἐκείνου περὶ αἰρουῶν).
Hoc eleganter EVnapius Sardinus in Maximo dixit, κοσμεῖν
τὴν ἐαυτοῦ τύχην. Et tritum apud Græcos. Σπέρτῳ ἐλαχες, κείλιν
κόσμη. Nostrates dicunt, faire, ou bastir sa fortune.

PAGINA IX.

ταῖς χάρισιν ἐκλύση. Leo. διὰ μελείας.

Λοχαγός.

Λοχαγός.

Leo. Const. t. §. XVII. Λοχαγός λέγει ὁ πρῶτος ἐξ ἑξῆς ἡγεμῶν
τοῦ δόξιν καὶ τῆς αὐτοῦ λέγει καὶ πρῶτος καὶ πρῶτος τῆς.

Ταξίαρχος.

Ταξίαρχος.

Additur in Codice E. M. καὶ χλιαρχος. Lexic. Cyrilli, Ταξίαρ-
χος, Ordinarius, Manipularius.

καὶ ἐπὶ πᾶσι ἄλλων ἡγεμόνων.

Apud ad sua tempora Leo, Const. III. §. III. καὶ ὁ μὲν στρατὸς ὅλος
διαιρεθῆναι εἰς τὴν μετὰ καὶ εἰς δευτέρας. Πρῶτον αὐτοῖς ἡγε-
μοντες καὶ βυλὰς δόξιν καὶ τέρμας καὶ τὰς ἄλλας * ἡγεμῶν δόξας
οἱ κανόνες αὐτοῖς ἡγεμῶν ὅσοι καὶ πρῶτοι καὶ δευτέρους φαίνοιν τῇ ῥωμαϊκῇ
δούσας. ἡγεμῶν πολιτεία, &c.

Εἰς πρῶτον ἐκείνους. &c.

Codex F. M. εἰς πρῶτον ἐκείνους δοκιμασίαν.

καὶ ἀσφάλεια. μετὰ τὸν πίστες.

Codex F. M. καὶ ἀσφάλεια αἱ μετὰ τὸν πίστες.

PAGINA X.

Βουλὰς πᾶς.

Περὶ τῶν ἐκείνους βουλὰς πᾶς.

Consiliarij.

Constantinus Porphyrogenneta Them. I. τὸν τῶν ῥωμαίων
βασιλείαν ἡγεμῶν, εἰς ἐπαρχίας διηρέησαν, καὶ ἡγεμονίας καὶ δουκάτῃς,
καὶ τοὺς καλουμένους κονσιλαρίους, τοῦτέστι, βουλὰς πᾶς.

Κοινωνία

γνώμης.

Κοινωνήσουσι γνώμης αὐτῶν.

Communio & κοινωνία esse debet, ut vita, sic opinionum. & va-
num illud M. Antonini Imp. lib. XI. τῶν εἰς ἐαυτὸν. ὁμοθυμαδὸν μὲν,
μηδὲ ὁμοδογματίζαν δᾶ.

ὁμοθυμαδὸν

NOTÆ

25

ὅτι δὲ αἱ ἐνοήσεις μὲν μελετᾶν.
In libro F.M. ὡς αὖτε τις αἰνὸν ἀπαρμένον ὅτι τὰ αὐτὰ &c. Expli-
catus Leo. καὶ γὰρ τις ἔχῃ καὶ ἀρετὴν ὡς ἐννοεῖ μὲν ἡ χρῆσις. Βε-
βαιῶς δὲ τὸ ἐκείνου μὲν ὅτι οἰκίου. Sed illic restituenda negatio: nec
audiendus Chccus.

ἀρετὴν κούρητ. ἀδούρητ.

ἀρετὴν. Leo. εὐρετὴν.

Πολλὰ καὶ ἀμεγάρτα. Leo. Πολλὰ καὶ μεγάλα ἀμαρ.

Μετὰ τοῦ δικαίου.

Belli suscipiendi finis Imperatori propositus esse debet, Iu-
stum & æquum. Et bella plerumque mouere solent homines,
vel ut malitiosam hostium fraudem vlciscantur, vel ut vim iniu-
riamque propulsent, vel ut res suas repetant Socrates Alcibiad. I.
οὐδ' οἶδα, ἐπεὶ οὐδὲν πόλεμον ποιεῖν μετὰ, ο, πὶ ἐγκαλουῖται ἀλλήλοις πρὸς
ἑαυτοὺς, ἐρχομένη δὲ τὴν πόλεμιν; καὶ ὅ, πὶ αὐτὸ ἐνομαζόμενος ἐρχομένη;
ΑΛΚΙΒ. ἔγωγε, οὐδ' ἐκείνου ποιεῖν μετὰ, ο, πὶ βιαζόμενος ἡ δόξα τοῦ πολεμίου. Ni-
mirum æquitate ac ratione suadente ad bellum proficiscitur Im-
perator, ut ad morbos accedit medicus sanitatis gratiā. Olympio.
dorus ad Platonem notat. ἔτι καὶ τοῦ δικαίου ἐρχομένη δὲ τὴν πό-
λεμιν, καὶ τοῦτο οἶδα τὴν δὲ τὴν πόλεμιν, ἐκείνου ποιεῖν μετὰ, ο, πὶ
καὶ τοῦτο ἀναγκάζει τὴν πόλεμιν, καὶ συμφωνίαν, δίνουσι γὰρ τοῦτο καὶ τοῦτο, ὡς
μετὰ πλεονάζοντες ἐπὶ τὴν πόλεμιν. Indèque idem Homeri Iliadem aliud
nihil esse ait nisi, δικαιολογίαν βαρβάρων πολεμίου, Odyssæam
verò, δικαιολογίαν μετὰ τὴν πόλεμιν καὶ Τηλεμάχου.

Belli sit iusta
causa.

Bella cum ho-
minibus mo-
uentur.

Bella rerum
publicarum
mouentur.

* ἡ πόλις

Ilias.
Odyssæa.

PAGINA XI.

οὐχ ἀρχοῦν αὐτὸν ἀμεγάρτα.

Leo Const. XX. § 57. καὶ λέγει μοι δοκεῖ δικαίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν τὴν πο-
λέμιν, ὅτι τοῦ ἀδικήσαντος ἀνταμυνόμενος ὁ τὸ δικαίον ἔστιν. &c.

ἀρχὴν καὶ πρὸς τοὺς αἰσχρομένους.

Per rhetores, & legatos Olympiodorus. τῶ μὲν τραχὺν τὴν πόλεμιν
τὸ πλεονάζον δὲ τὴν πόλεμιν, τὸ λαφύρον τὴν πόλεμιν, τὸ ἀδικεῖν τὴν πόλεμιν
πολεμίου, καὶ τὸ μὴ ποιεῖν, τὸ πρὸς τὸν πολεμίου τὸν πολεμίου ἀδικεῖν τὴν πό-
λεμιν βλάπτει τὴν πόλεμιν, ὡς τὸ δικαίον ποιεῖν, ὡς γὰρ καὶ οἱ
πρὸς τὸν πολεμίου ποιεῖν, οὐδὲν δὲ καὶ Μελίλλας πολεμίου τὴν πόλεμιν πρὸς
βλάπτει τὸν πολεμίου τὴν πόλεμιν. Religiosus fuit priscorū Romanorum
bello indicēdo ritus: ut postquā res suas per oratores ritè repetiisēt,
nec obtinuissent, hastā belli signum, in hostium fines conie-
rent. Liu. I. Posterioribus verò seculis. non hastam sed Galli-
naceum proliccerunt. Io. Tzetzes Hist. Chil. V. ἀλκτορεα

Legati.
Rhetores.

Hasta belli
signum.

b iiij. μ. 99

μόνον ρίπῃσιν οἷσιν μέλλεσι πόλεμον συγκροτῆσαι. Et rectè pugnace animali, pro bellico signo, vñ sunt, cùm ex eo etiã agonistica sibi milites pararent. Nam in illius ventre lapides repertos, ore aut brachio gestatos, robur virtutemque pugnantis addere credebant. Caput hac de re scripsit Iul. Aphric.

Lib. de bellico
Apparatu.

Ἦ φίσκαδαι δὲ τὸν θεμέλιον.

Leo Const. 2. §. 35. Θεμελίω ἀγαθῶ καὶ ἀσταλδίῳ ἐπιπροδομῇ καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθῶ.

τότε δὲ πτερεῖται καὶ τῇ τύχῃ.

Leo XX. §. 169. πτερεῖται τῷ θεῷ τὸ πᾶν τῆς ἐκβάσεως.

κίνησιν, ὥστε καὶ ἀπὸ θαλάττης ἤδη καὶ ἀπὸ γῆς.

κινήσεως πολεμικαὶ δυνάμεις. αἱ μὲν κατὰ γλῶσσαν, αἱ δὲ κατὰ θάλασσαν.

Πρύμναν
κρούσασθαι.
Puppim fo-
tire.

Πρύμναν κρούσασθαι.

Leo. Διατάξ. κ' §. 1. πρὸ πτερεῖται τὸ πρῶτον. Thucyd. Scholia. Πρύμναν κρούσασθαι, ἐπαναχωροῦντας. Alibi Πρύμναν κρούσασθαι, ἐπαναχωροῦντας. Aristoph. Scholia. Σφην. τὸ δὲ πρύμναν κρούσασθαι φασὶ ἵνες λέγεσθαι, ὅταν μετὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, ἐλαύνουσιν ὅπισθ' ὅτι πύμναν, ὅταν εἰς λιμένα ἐσπέρων. ἵνα τὸ πρύμναν εἰς γλῶσσαν ἐκβάλωσιν, ἐπὶ πρῶτον, ὅπως ἀνδρὶ τροπῆς εἴη εἰς ἐξοδὸν ἢ ναῦς. ὅπως ἀνακρούσῃ τὴν πύμναν. ταῦτα εἰς τὰ πρῶτα ἀναδράμει. ἀνακρούει γὰρ ἐπὶ τῇ κώπῃ, τὸ ἐπὶ τῇ δρόμῳ τῇ εἰς τὸ ἐμπεσεῖν τὴν ναῦν. Ceterum πρύμναν κρούσασθαι, interpretatus sum, proram obvertere, ut fugam apertius declararem. nec enim, nisi occultatâ prorâ, puppis aduersariis ostenditur.

PAGINA XII.

Leo. Διατάξ. κ' §. 1. ἥνικα δὲ τὰς διωμάδας ἐξαγὼν μέλλει πρὸς πόλεμον, δὲ μὲν καθαγνίσαι αὐτὰς ἐξ ἀμαρτημάτων εἶναι. Φρόν-
Milites puri. ἵνα δὲ ἀπὸ τῶν ἱερέων * καθαγνίσαι αὐτὰς ἐξ ἀμαρτημάτων εἶναι. Φρόν-
* καθαγνί-
σαι. AE. P. ἵνα δὲ ἀπὸ τῶν ἱερέων * καθαγνίσαι αὐτὰς ἐξ ἀμαρτημάτων εἶναι.

καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ.

Add ex Codice F. Mor. καὶ πολεμίας. ἀπὸ μὲν τῆς φιλίας, ἵνα ἐ-
δίζηται, &c.

τὰς ἰδίους λόχους.

Λόχοι.
* Olinos.
* Cod Medic.
Εὐομν.

Leo. ἡζου, τὰς ὁρίωνας τῆς ἐξέσεως. Dixi in Gloss.

καὶ εἰς μάχην ἀπεπεσμένοι.

Leo. in Membranis. καὶ εἰς μάχην * ἀπεπεσμένοι, ἔχοντες καὶ
σημῶν

Η δὲ σινεσαλμείη δς.

Leo. Η δὲ σινεσαλμείη πορεία ἐπελάγων. ἡ σινεσαλμείη μὲν, μὴ πάνυ δὲ τὸ εἶχουσι τὸ ἄλμα ἀλλὰ συμμετρὸν εἰς πέντε καὶ ἑνὸς χεῖς-
μὸς ἐστὶ καὶ ἀμετακίνητος. ἡ δὲ Φαλῆς.

Ἔστι δὲ ὅτι σινεσαλμείη τοῦτοι.

* π. λεπίου. Leo. Εἰς αὐτὸν σινεσαλμείη τὸ σινεσαλμείη. ὅτι πολλὰ
νομένης. AE. * λεπίου τῆς σινεσαλμείης, πολλὰ αἰεὶ καὶ εἰς ἀμφότερα ἐμπιπύουσι
P. ὅταν οἱ πρώτοι. δς.

Παιδικά.

Polyænus lib. I. Straregem. Julius Africanus cap. II. lib. de Bel-
lico appar. Συνεχῆς ἐν τοῖς μεγάλοις στρατοῖσιν αἰμαίνοντο Πάν.

Εἰς ἀλμείη δὲ Πίπιδας.

Leo. Εἰς ὁμαλὸς τόπους.

Τὴν καὶ ἐπὶ Πίπιδας βαίνουσιν.

* Leo. τὴν ἐπὶ Πίπιδας καταρχήν.

PAGINA XIX.

ὡς ἐμὴν ἀπὸ σινεσαλμείης.

Leo ὡς ἀπὸ σινεσαλμείης. In C.M. ὡς ἀπὸ σινεσαλμείης.

Λαμβανέτω δὲ τὸν.

Leo. λαμβανέτω δὲ τὸν * ὅτι τὸ τοῦ δὲ τὸν, τὸν τε δουλοῦ καὶ τὸ
C.M. καὶ σινεσαλμείης, καὶ τὸν δουλοῦ καὶ τὸν δουλοῦ. Notavi in glossario
Barbarogræco.

Τὸν δὲ σινεσαλμείη ἐν τῇ ἐννοίᾳ.

Leo. Νωτοφύλακας ἰαχύνει. Monco semel ex Iulii Aphricani
Exercitiis par. cap. I. XXI. lib. de Bell. Apparatu quod Capitis deinceps erit obser-
uandum. ὅτι οἱ παλαιὸι τὸν φύλακα ἐν τῇ κινήσει ζωοῦ καὶ ζοῦσι,
τὸ μὲν αὐτῆς σινεσαλμείης ἐννομεῖται καὶ σινεσαλμείης, τὸ δὲ νέος, καὶ καὶ Φαλῆς.
ἀλλο δὲ ὁ φύλακας, ὁ μὲν φύλακας καὶ ἀλλο σινεσαλμείης, καὶ ἀλλο ἀλλο.

Ὅταν αὐτῶν ἐξ ἑκ.

Leo. Ὅταν δασείας διοδεύς ἐρημίας καὶ σινεσαλμείης βουνοῖς
ἡ δὲ σινεσαλμείης.

Εἰδράς.

Εὐκρίματα.

Φιλῶ.

Agrū nudum, ac velutiglābrum. Leo. δένδρα μὴ ἔχονται τόπους.

Παντῶν ὅψων καὶ μη σινεσαλμείης ἐν τῇ ἐννοίᾳ.

Compendiosius in Codice F.M. ἡ πάντων ὅψων ἰκανὴ σινεσαλμείης
ἐν τῇ ἐννοίᾳ.

Πυρῶ.

Detexit ventus villam. quid verbis opū ſt?
 Non ventus fuit. verum Alcumena Euripidi:
 Ita omne tecto deturbavit tegulas.
 Illuſtiores fecit fenestrasque indidit.

Plautus expli-
 catus. Rudens.

Nec placet etiam quod ait Lambinus. Quin potius hic fecerit Comicus ὑπερον πρὸς τὸν. nempe, ventus fenestras indidit, illuſtioresque fecit. Illuſtiores non propter crebra fulgura, ut ille minùs aptè interpretatur, sed datà etiam de tecto luce, tegulis vi ventorum deturbatis. vnde nouas de ſuperâ ædium parte fenestras indidit; & eas quæ iam erant illuſtiores fecit. Notavi obiter quod mihi in mentem dum hæc ſcribo venit. Caterùm capital fecerim, ſi diſſimulem reperiffè me nuper in codice Fed. Morelli. ἀντὶ τοῦ λαμπρῶς, ad oram ſcriptum, λυπεῖ & hancce lectiōnem, etſi aliam vno conſenſu tres mſſ. retineant, nobis veriorē videri.

Χώρα λυ-
 πεῖ.

Mercatores
 in exercitiis.

φρονιζέτω δὲ περὶ ἀγορῆς.
 Xenophon ἐν Παιδ. δ' τίς δὲ ἀγορῆς τὴν ἑστῆσαν ἐν τῇ στρατιᾷ ἀκρυχάτω μὲν ἦδη, ἔφη, μὴ ἀδικῶν μὴ δύναιτο. πωλεῖν δὲ τὸς καπνίλους, ἡμῶν πούρους δ', ἡ ἑχέει καὶ τὸν περὶ αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ διὰ τὸ μὲν αὐτῶν ἀμαρτάν, ὅπως οὐκ ἔστιν ἡμῶν τὸ στρατιωτικόν.

Leo Conſt. ix. §. 25. ἵνα α. τ. π. ὑπὸ τῆς περὶ γυμναſτικῆς, ἀόκτως ἐξ ἀφ' ὁμοῦς ἐκμίσθωσι τὰς χρεῖας ἐν τῷ στρατῷ.

PAGINA XVI.

Closure.

Τὰς περὶ ὑπερβολὰς. ὑπερβάτης. Leo.

Τὰς ἰσων σπεινὴν περὶ δυνάμεις.

Ἐξουσι τὰς λεγομένας κλειστέας. Dixi in Gloſſario.

Παρεμβολῶν θήσιν. ἀπληκτοῦ.

Ὅπου δὲ αὐτοὶ μένοι παρεμβολῶν, &c.

Leo Conſt. xi. §. 3. ὅπου δὲ μέλλεις παιδαγωγὸν χρεῖον τὸ ἀπληκτόν.

Ἐκλεγεῖσθαι χωρῖα.

Castra metari
 in locis sanis.

Leo in C. M. Εκλέγειν χωρῖα χρεῖσθαι μὴ ὑλῶδη, ἥτοι ὑλῆς καὶ πηλῆ καὶ βολίτους ἔχοντα, καὶ ὑδατὰ σπληνόμενα. Præcepti huius femina olim sparſerat Xenophon Κύρ. παιδ. α'. Σοὶ δὲ τὰ ἀμεγαλοπρεπεστερά, ἔστιν ἡ τῆς ὑγιείας διαμέλεια. τὴν γὰρ τὴν ἀρχαίαν μὴ καίμεναι τὸ στρατόν. τὰ γὰρ σοὶ δεῖ μέλαιν. Καὶ ἵνα δὲ (ἔφη) αὐτὴν περὶ, ὅταν ἴδω, τὸ περὶ τῆς ἰσων δυνάμεως ἔστω. Ἄν μὲν δὴ περὶ χρεῖον τὴν ἀμέλειαν, ἐν τῷ αὐτῷ μένειν, ὑγιανὲν δὲ σπληνόμενον, ἡμεῖς μὴ ἀμελεῖται. τὴν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ αὐτῶν περὶ μέλαιν, καὶ γὰρ λέγοντες ἂν περὶ τὴν αὐτῶν περὶ τῶν νεοτέρων χωρῶν καὶ τῶν ὑδατῶν.

Ἐν τῇ αὐτῇ μέτρῃ ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτῶν περιεργασίᾳ τῶν σώματων
 καὶ τῶν ζώων. Artemidorus Daldianus Oneirocrit. III. Πηλὸς ἵππος
 σημαίνει καὶ ὑδρεῖς. ἵππος μὲν, ἀλλὰ τὸ μὴ καθαρόν εἶναι τ' ὑδρὸς, μήτε μέλι
 γάλα, ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων μεμιχθῆναι, καὶ μηδὲ πρὸν εἶναι.
 τὰς ἀναφορὰς. Διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων.

PAGINA XVII.

Μηδὲν ὅτι τῆς αὐτῆς μὲν περιεργασίᾳ.

Flavius Vegetius III. Si autumnali aestivoque tempore diutius in
 eisdem locis militum multitudo consistat, ex contagione aquarum, & Castramā-
 oris ipsius sordiditate variatis haustibus, & aëre corrupto, perniciosissimus tanda.
 nascitur morbus, qui prohiberi non potest aliter, nisi frequenti mutatio-
 ne castrorum.

Διὰ τῶν ὡσπερ τῶν κερῶν πεπολισμένη δ. c.

Leo Const. xi. §. 3. Ἀλλὰ τὴν κερῶν ὡσπερ πεπολισμένα ἐχθρὰ
 ἀπὸ λικνῶν τὸ σφαγνύμα.

Τῶν αἰσθημάτων ἐκκρήσεως.

Artemidor. II. Αἰθρουσία διὰ τὸ πρὸς πολλὴν ἰσχυρίαν, πλὴν καὶ ἀλλὰ Excrementa
 φορὰ σημαίνει κακὰ. ἐχθρὰ δὲ αἰθρὰ καὶ ἐν ἀγορῇ καὶ ἐν πωλὶ δημο- humana.
 σίᾳ τῶν αἰσθημάτων, ἐν γὰρ τῇ αἰθρᾷ τῶν πόνων ἐν αἰσθημάτων καὶ τῶν αἰσθη-
 μάτων καλῶς.

Αἰσθημάτων διεφθαρμένων ἀναπύμπυσι.

Leo. αἰσθημάτων διεφθαρμένους ἀναπύμπυσι καὶ συμμεταβαλλουσιν οἱ
 νόστοι, καὶ τὸ τῶν πόνων αἰθρὰ δὲ αἰθρὰ δ. c.

Γυμναζέτω τὰ σφαγνύμα.

Leo Const. VII. §. 2. Γυμναζέτω τὴν αἰθρὰν σφαγνύμα, καὶ πῶς Exercitatio
 πῶς σφαγνύμα πονηρῶν, καὶ ὡσπερ σφαγνύμα τῶν πόνων ἀλλὰ τῶν πόνων.
 ἐν τῇ αἰθρᾷ.

Ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ τῶν σώματων μαλθακά.

Tacitus lib. de mor. German. Ociofa porro armorum manu
 facile lasciunt.

οὐτ' ὅτι πολλοὶ μένουσιν. Leo. ἡ κατὰ πρῶτον.

Πρῶτον τὰ δεινὰ.

Πρῶτον λαβὴν πολεμικῶν πόνων.

PAGINA XVIII.

ἀγνοῖ ἀνάγκη. Πῶς αὖτε Leo.

Γυμναζέτω πῶς αὖτε πῶς πῶς.

C ii

Militares

Ludus milit-
ari.

τῆς πῆξας ἀντιζῶντα ἐκατέρωθεν εἰς ἐμβολῶν, θώρηκας μὲν δὲ ἀμφοτέρους ἔχοντας καὶ γέρρα ἐν πῆξ ὀρίσσεσθαι, εἰς ᾗ τῆς δεξιᾶς νάρηκας παχὺς τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκε, τοῖς δ' ἑτέροις ἔπειν ὅπ' βάλαν δέσσι ἀναιρουμένους τῆς βώλοισι. ἐπεὶ δ' ἦ παρυσκώασμένοι ἔτως ἔστησαν, ἐσήμηνεν αὐτοῖς μάχεσθαι. ἐπ' αὐτῇ δὲ οἱ μὲν ἔβαλλον πῆξ βώλοισι, καὶ ἔτι οἱ ἐτύγχανον καὶ θωράκων καὶ γέρρων, οἱ δὲ καὶ μαρῶ καὶ κνημίδων. ἐπεὶ δ' ὁμοῦ ἐχθρόντο οἱ πύς νάρηκας ἔχοντες ἐπαίοντων μὲν μηρῶς, τῶν δ' χειρῶς, τῶν δ' κνήμας. τῶν δ' ὀπικυπτόντων ὅπ' βώλοισι ἐπαίοντες τρεχέλους καὶ πᾶν ὥς. τέλει δ' ἦ τρεψάμενοι ἐδίωκον οἱ νδρῆκοφόροι, παύοντες σὺν πολλῷ γέλωτι καὶ παιδιᾷ. Huiusmodi ludo ictus subtiliter inferre ac euitare discabant, eumque milites Romanos P. Rutilius Cof. primus docuit. Valer. C. III. lib. II.

Σύραξ.

Σύρακας ἀνοίγων.

Variè olim accepta hæc vox à veteribus Criticis. Thucyd. Scholiast. ad illa verba lib. II. συρακίῳ ἀνοίγῃ ἀντὶ βαλάνος &c. Glossographus. ὁ σύραξ, ὁ συνέχων τὴν αἰχμὴν μὲν ὅς ἐξύλου κεκλιμένον. Utimur hodie in exercitationibus gladijs obtusis, ἀμβλίσσιν, ὡς περ ἐσφαιρωμένοις: vocamusque *brettes, ou fleurets*. Et nescio quidijs simile in vetere arā sepulcrali cernitur.

Ὅντων δὲ καὶ ἰμάντων.

* C. M. καπῖ.
* C. M. ἐχέ-
τωσαν.
Χαρζάνια.
Ἀζάνια.
Cestus.

Fortasse, μαλακωπύρων, de quibus Pausanias Ἡλιακ. B. Idem autem significare videtur Leo. sed voce barbarā. ποτὶ δ' * ἐπὶ λεζόμενα χαρζάνια, ἢ τέστις ὁμοιοῦντα, * χροῖσθωσαν ἐν τῇ μάχῃ. Nec conuenit huic loco interpretatio Filippi Pigafetta. Apollonius II. Argonautic. pugilum cestus, vocauit ἰμάντας ἀζαλέους. Scholiast. ἀντὶ τῆς ξηρῆς πινέας σὺν δὲ πᾶσι βολαίῳ, ἀλλὰ ἀλγὶ τ' ἀχέῃσιν εἶναι, ἀζάνια φασὶ κληθῆναι τὰ δρεκαδία. τρεχέλα γὰρ ἐστὶ καὶ ξηρῆς. accuratiùs examinabimus in nostro Glossario. Ceterum ἰμάντες, cesti, pyctarum chirothecæ nimirum tunicae manuum bubulis exuijs infuto plumbo. Virg. V. AEncid. Turneb. IV. Aduerf. c. III. Eos cestus, pugilum tunicas esse dixi, quo modo Martialis cremandæ manus culleum, pice, sulphure, bitumine, alijsque huiusmodi ignium alimentis illitum & intextum, tunicam vocauit. Epigr. X.

Tunica mole-
sta.

Κεσθὺς
Pomerio.

Nam cum dicatur, tunica præsentē molestā,
Pre manum, plus est dicere, Non facio.

Imò quo

Imò quo modo & Veneris tunica, *vestis* nuncupatur. Pugiles enim imitata Venus, nuda prodibat, cum cestro tamen, siue tunica, gratis & voluptatibus intertextâ usque fortissimis armis utebatur. Sic illa apud Coluthum, Cupidinem quasi velitem ac ferentarium præmittens:

Κεῖν ἔχω, καὶ κέντησά γα, ἔτ' ἔτι αἰέτω.

Καὶ νῦν Φιλότης ὁ ἀμῆς ἐμὸν αἶσθρον ἐλαῦται

Πολλοὶ κινεῖς ὠδῖναι, ἃ ἔχουσιν οὐ γυναικες.

Cestus igitur & pugilum & mulierum. Festus: *Cestus vocantur*
& ij, quibus pugiles dimicant, & genus quoddam muliebris ornatus.
 Hefyeus, κείσιν exponit Ἀλακκικὴν περικνηματὰ καὶ χιτῶνα. Suidas,
 Κείσος ὁ Ἀλακκικὴν περικνηματὶ καὶ χιτῶνι λεγόμενος, ἢ ἔνδυμα Ἀφρο-
 δίτης. κατὰ γὰρ τοὺς ὅποιον ἦν πάντες τὰ τῶν γυναικῶν φαντασιώδη ἐνδυ-
 ματα. Vetus Gloss. manuſc. Κείσος, ἐκ κνημῆος λῶρ, ἢ τὸ τῆς Ἀφροδι-
 τος ἔνδυμα. & in lexie Cyrilli legitur. Κείσος. *Pertonica*, nullo omni-
 no ſenſu. arbitror ſcriptum fuiſſe, *Veneronica*. Vel fortaiſſe legen-
 dum Κείρος, *Pertonica*. Vide Plinium lib. 25. cap. 8. Item expende
 quæ temere colligit Papias in voce Κεſſος - indeque legendum
 conſilio, *Veneris tunica* in qua ſcilicet erat Veneris *παιονία*. Sic
 intelligenda Homeri verba. *iliad. E.*

καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆ λύσαιτ' κερδοί, ἵμαίτε

Ποικίλοι ἔιναι δὲ οἱ θεοὶ καὶ ἡ πόλις καὶ τὸ πτόματό·

Εἰς τὴν αὐτὴν Οὐλόμην, ἐν δὲ ἰσοπέδῳ, ἐν δὲ ἰσπίστῳ. &c.

Sed apte omnino ad gymnicos cestus, hic Venerus Homeri *Amoris cestus*
exponitur in Arsenij Collectaneis. Homerus inquit, ἔπειτα βίμα-
τα καὶ στήθεσσι καὶ ἰσχυροῖς, ἔπειθ' ἀνὰ πλεγμαῖν ἀξία δράσιν οἱ ἔρωτες. ἢ ὁ-
ὕδιστον μὲν ἰσχυροὶ καὶ βράχιοι οἱ ἔρωτες, καὶ τὰ τῶν ἔρωτων παῖς. ἢ ἔπ-
αχρὶ πῦρ δάματ' ὁ δεικνύτω τὰ ἔρωτικά παῖς, τὸ γὰρ τῆς ἔρωτος καὶ
δοκίμου ἔστι τῆς αὐτῆς ὁ μίλις. Cestum Martialis baltheum vo- *Cestus, bal-*
cat Epigram. XIV. *them.*

Sume Cytheriaco medicatum & Alve ceftum:

Ubi amatorem baltheus iste tonem.

Indéque idem dixerat :

Collo neſte puer meros amores,

Ceston de Veneris sinu cadentem.

Κεῖναι καλὴν ὡς καὶ ὁ Ζήνων, Chriftodorus Thebanus lib. Κεῖναι Ζήνων.

V. A. 90 λ. quasi baltheum depingit:

Α δὲ λω δ' ἐπεὶ πείσαι ἴδοι χρυσὸν ἐφ' ὀφείτω,

Γουρλου, με Φαρμάκων. Στη διάρκεια της ζωής.

D

Αυχέ-

Αὐχένος ἐξ ὑπάρτιο χυθεὶς ἐλελίζετο κέσος.

Et alio Epigrammate tunicatam & veluti palliolatam describit Venerem:

Καὶ τρεῖς τὴν θάμνηται πάλιν χρυσὴν ἀφροδίτῃ,
Φάρει καὶ λπον ἔχουσι σπικιον, ἀμφὶ δὲ μαζῆς
Κέσος ἐλίζετο κεχάλασε· χάρις δὲ ἐνένηχετο κέσῳ.

Nuda simul
& tunicata
Venus.

Sed quo tandem modo prius Epigramma Venerem delineat, τομὴν παμφανόωσαν; posterius verò, Φάρει καὶ λπον ἔχουσι σπικιον;

Venus.

Nuda enim & aperta Venus. Nimirum nuda fuit, & simul tunica crocotula cestus & vestis eius fuit. Lorū pertenuē collo mammiſque curiosè ac delicatè implicatum, ſuſtinebat velum leuidentſe. velum bombycinum antevoluptarias edes dependulum. idque Veneris erat ceſtus & tunica: nec aliud ſignificauit Epigrammatarius. Mileſia fabella belliffimè demonſtrat: *Super has introceſſit alia viſendo decore prapollens gratiā coloris ambroſei, deſignans Venerem: qualis fuit Venus, cūm fuit Virgo, nudo & inteſto corpore perfectam formoſitatem profeſſa. niſi quod tenui pallio bombycino inumbrabat ſpectabilem pubem. quam quidem laciniā curioſulus vētus ſatis amanter nunc laſciuiens reſtabat, ut dimotâ pateret ſtos at atulæ; nunc luxurians aſpirabat, ut adhaerens preſſulè, membrorum voluptatem graphicè laciniaret.* Quod ait: Pallio inumbrabat ſpectabilem pubem, hoc eſt, quaſi lineis circumductis ambitioſè adhærebat: ita vt membra circumſcripta viſenda oculis efformaret ac depingeret, pariterque dixit Chriſtodorus, Φάρει καὶ λπον ὀπτικιον. Videndus Plin. c. III. lib. XXXIV. Nat. hiſt. En quo modo nudo

Inumbrare.

* Notat V. C.
Fr. Puthæus
Gleſſ. ad Inl.
Anteceſ.

Vestes bomby-
cina.

& inteſto corpore Venus etiam amiſta palliolo & ceſto. Atque ita procax meretrix apud Procopium, * Ἀνεκδοτὶς πολλὰς καὶ ὡς τῶν θεῶν, ὑπὸν θεῶν παντὶ τῶν ὡς, ἀπεδύσατο τε καὶ γυμνὴν ἀλλὰ μέσας ἐγχετο, ἀμφὶ τὰς αἰδοῖα καὶ τὰς ἐξ βῶνας ἀλλὰ ζῶμα ἔχουσι μόνον. Et palmulâ tãquam ceſto utebatur Fotis Apuleiana lib. II. Aſ. In hâc verò ſententiam Plinius lib. XI. cap. XXII. veſtes bombycinas denudare feminas ait. Sic Abbo de obſid. Parli. pompam Gallicam carpens:

Non habitus humilis, non te valet abdere veſtis.

Martialis lib. IIX. ad Entellum.

Fami-

πλισμένον ἐστὶν ὁ πὸς στρατὸς, καὶ ἱκανὸς, καὶ πεποιημένος σοι· ἔχῃς δὲ καὶ
ἀρχοντας ἀνδράσι καὶ ἐμπροσθέν ἱκανῶν κεκτημένους, ἤσπον μὲν τῶν στρα-
τείαν ἐπὶ τῇ, τῶν δὲ λαβὲν τὰς κατὰ σκότους, καὶ ταύτῃ ὑποδείξον. Γα-
χα ἢ ἐπὶ τῷ ποιεῖσας εἰς τοὺς ἰδίους αὐτὰς διποτεῖλας ἔχῃ ἀμαρτήσας, κα-
tera vtin C.R.

Ἄλλ' ἐάν μὲν ἀδενέστερα.

Liber F.M. ἀλλ' ἀλλ' ἀδενέστερα. τῶν δὲ τῶν πολεμίων εἶναι νομί-
ζη, τῶν δὲ ζῆμα κτενέτω. &c.

P A G I N A XXI.

Φύλακας δὲ κατατάττω.

βιγλόν-
τες.
βιγλόν.

Leo Constit. XIV. §. 35. Δεῖ σαυτὸν ὀχυρὰς ποιῆν καὶ διαιρεῖν τὰς βι-
γλόντας· ἵνα οἱ μὲν ὑπνῶσιν, οἱ δὲ ζῆμα κτενέτωσιν, καὶ οὕτως ἐκάλῃσονται
ἀλλήλους βιγλόντες.

Ὅλῳ ἀγρυπνῆσαι νύκτα τὰς αὐτὰς.

Vigilia.

Fl Vegetius III. Quia improbabile videbatur in speculis per totam
noctem vigilantes singulos per manere; ideo in quatuor partes ad clepsy-
dram sunt diuisa vigiliae, ut non amplius quam tribus horum nocturnis
neceffe sit vigilare. Iulius Aphricanus cap. XXXIX. de Bellico appa-
ratu. Κλειψύδρα πᾶν χρησιμὸν τὸ κτῆμα πρὸς τὰς νύκτας φυλάσσειν-
τας μακροτέρων ἢ βραχυτέρων νυκτῶν γινόμενων. αὐτὴ δὲ συμβαλλεῖ οὐ-
τως. Χρὴ κεκηρῶσθαι αὐτῆς πᾶσι σωθῆν. καὶ μακροτέρων γινόμενων τῶν νυκ-
τῶν, ἀφαιρεῖσθαι τοῦ κηρῶ, ἵνα πολὺν ὑδῶρ χωρῇ· βραχυτέρων δὲ, πρὸς
σωλαστέω, ἵνα ἐλασσὸν δέχηται. τῶν δὲ πᾶν τῆς ὀπλῆς ἀκρελῶς δεῖ πτεῖσθαι.
δι' ἧς τῆς πρὸς σμίας ὑδῶρ ἐκρεῖ.

Clepsydra.

Ὁρτὴ ἢ ἐσῶτες τῶν φυλασσόντων.

Custodias tenet.

Leo Const. XVII. §. 101. Μη καθεζέσθαι, μητε ἀνακλίνεσθαι τὰς βι-
γλόντας τῶν γέλλε, κατὰ πρὸς καὶ ἐν ἐτέροις περὶ τούτου παρηγγεί-
λαμεν· ἵνα μὴ ῥαθυμώτερον τῶν ἔργων αὐτῶν γινόμενα ἀπόλωνται. καὶ γὰρ ἡ κα-
θεζέσθαι καὶ ἡ ἀνάκλισις ὑπὸν μάλιστα φέρει, καὶ οἱ τῶν ποιοῦντες ἀγρυ-
πνεῖν ἐδυνάμηνται.

Ἡ δὲ ἀνάκλισις τῶν σκελῶν.

Leo Const. XIV. §. 35. αἱ δὲ τῶν σκελῶν ἐπὶ τὰς διέγερσιν τῆς θλαστικῆς
ποιούσιν. Idem Const. XVII. ἴστωσθαι δὲ τοὺς βιγλόντας χρὴ πᾶν-
τως, ἢ γὰρ τῶν ποδῶν ἐπὶ τὰς μαρμαίρει τὸν ὑπὸν, καὶ μᾶλλον ἐξερῶσας τὸς
ἴσμενους ποιεῖ.

Καὶ ὄντων ἢ τῶν φυλακῶν.

scubiarum
ignes.

Liber Morellij, Καπόντων ἢ οἱ φύλακες πυρᾶ, &c.

Πορρωτέρω τῆς στρατοπέδου.

Xenophon κύρ. παρδ. γ'. Πυρᾶ δὲ ἐνύκτωρ σκελῶν ἐκαστον ἐν τῷ στρατῷ
δω.

2

Τῆς μὲν οὖτος.

Α' να εἴπω τὸ σπᾶτόμα.

Ἡ τῶν ὄντων φάσις.

P A G I N A X X I I I

Liber F. M. ἀφω. δε' μεταξὺ ἡμῶν.

Leo Conf. XVII. §. 14. Εἰς τὴν ἀποστολὴν δότω τὴν ἐκείνου ἀποστολὴν. De Transf.
ἐκείνου, ἢ ἡ ἀποστολὴ τῆς ἐκείνου. &c.

*Mauritius Strateg. IX. τὸς δ' αὐτὸς μοιῶντας τῶν ἐχθρῶν, καὶ πῃ Transfiga-
μεν οὐκ ἐπιβεβηκότας δοτόρητα, ἢ ἐκ δεσμοῦ τοῦ φυλαττεῖν, ἢ ἀπ' αὐ-
τῶν ἀλλῶς πῶς ἔχειν, καὶ πρὸς τὴν δουρατὶ μὲν ἀληθεύειν, ψευδομένους δ'
θανάτον. &c.

Leo. ἡς τὰς ἰδίας Πιρρῆσαι βυλόμενοι.

Myth. Nieuw Amsterd. &c.

Και πολυγώνια.

Πολλὰ δ' ἐστὶ παλαιά.

PAGINA XXIV.

Δεξιόσυντοι Δ' αὖ τ' ἐχέουσιν.

PAGINA XXV.

Α καλουθουσιν αυτα θυ) κ μεντης.

D iiij.

ИДУ

καὶ μάλιστα, ἐξήλαυνε τὰ στραποπέδου, οἷς Διὰ τῆς δυσπραξίας οἱ στρατιῶν
 πεδιδεῖς γεγονότες ἐχρῶντο. *facile emendabunt eruditi.*

Γενομένων δὲ καλῶν τῶν ἱερῶν.

*Sacrificia an-
 do confectum.* Xenophon. Κυρ. παρδ. γ'. Εἰς τούτου πῶς μὲν στρατιώτης εἰπὼν συσκευ-
 αζέσθαι ὁ κύριος, ἐθύε, πρῶτον μὲν Διὶ βασιλεῖ, ἐπὶ τῇ καὶ τῆς ἄλλοις
 θεοῖς καὶ ἡ τῆς ἱερώς καὶ ὁ μιν εἰς ὄντας, ἡ γὰρ μόνος γίνεσθαι τῇ στρατιᾷ, καὶ
 τῷ στρατῷ αἰσίου, καὶ συμμαχοῦς, καὶ συμβεβηκῶς τῶν ἀγαθῶν. συμ-
 παρεκάλετο ἡ ἡρώς γῆς Μηθίδας οἰκήτορας καὶ κηδεμόνας. ἐπὶ δὲ ἡ καλλιέ-
 ρησεν καὶ ἡ θρόνον αὐτῶν τὸ πρᾶτευμα πρὸς τῆς ὁρίους, τῆς δὲ οἰωνοῖς ἡ
 σάμεν αἰσίοις ἐνὶ βάλαν εἰς τὴν πολέμιαν.

Εἰς τὴν ὅτι τῶν ἱερῶν.

*Lata exta cir-
 cumferenda
 per exercitum*

Polyenus IV. Strat. Α' λέξανδρος ὁ πότε τῶν μάλιστα ἡκούσε
 καλὰ γεγονέναι τὰ ἱερά, περὶ φέρειν ἐκείλῳ τῇ ἱερῇ καὶ δεικνύειν τῆς
 στρατιῶτης, ἵνα μὴ μόνον ἀκούοντες, ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες, ἀγαθὰς ἔχοιεν περὶ
 τοῦ κινδύνου τὰς ἐλπίδας.

Πάνυ γὰρ ἀναθάρρους.

*Lata exta a-
 nimos addunt
 militibus.*

Xenophon. Ἰππαρχικῶ. Πρὸς δὲ τῷ τῆς καὶ ἐκείνο λάβωσιν εἰς
 τὴν γνώμην, ὡς οὐτ' ἀν' ἐκείνῃ, οὐτ' ἀν' αὐτῶν, οὐτ' αὐτῶν τῇ ἱερῇ ἡ γῆ-
 σιγὴ ἀν' ὅτῃ πολέμιους, πάντες αὐτῶν πιθανωτέρους τῷ ἀρχοντὶ τοῦς δὲ
 χομένους ποιεῖ.

Α' ἡ γὰρ καλλιερῆν.

*Extispicina
 gentium.*

*Extispicina
 Christiano-
 rum.*

Gentium ritus fuit, ὅτι καὶ Διὰ τὰς ἀλλόφωνων, ut ipse Onofander
 postea loquitur, per animalium exta, iecur, hepar, cor, Deorum
 voluntatem scrutari. cum exta rem faustam portendebant, καλ-
 λίσθημα fiebat. Sed Daemonis interpolatoris ea fuit impostura ἡ
 μίμησις. Vera enim apud nos in ciuitate Dei extispicina, est spiri-
 tus & cordis nostri, non verò pecudum, inspectio. Vates regius
 olim canebat: ἡ σία τῶν θεῶν πνεῦμα σωτηριζόμενον, καρδίαν σωτη-
 ριζόμενον καὶ τῆς πειναιμένης ὁ θεὸς καὶ ἐξεδενώσθαι. Inde apud Sui-
 dam, Χριστιανοὶ μὲν τότε θεῶν καλλιερῶσιν, ὅταν αὐτοὺς τῶν θεῶν σωσα-
 γάωσι, πνεῦμα γαληνήμενοι σωτηριζόμενον καὶ καρδίαν τῆς πειναιμένης.
 ἔκλινες δὲ τότε καλλιερῆν νομίζουσιν, ὅταν τῶν δαίμονι τινι ἡ σωτηρία αἰ-
 σίων ὅτῃ τυχῶσι σημείων ἐν τῇ πατρὶ τοῦ ἱερέως. Vid. Io. Saresberienf.
 Policratici I. & II.

Ὡς γὰρ μάλιστα.

Hora.

Momentum.

Suidas. Ὡς γὰρ μάλιστα. Legendum putabam ὥς γὰρ. ut in vete-
 ribus Glossis, ὥς γὰρ, ὥς γὰρ, Momentum. Sed in Glossario ma-
 nuscripto, τῶν πρὸς περὶ ὥρας. ὥς γὰρ ἡ ἀμορφία, πρὸς γὰρ, ἡ τῶν
 ἡ φρονίς καὶ ἡ ὥρα, ἡ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον ἐμφαίνουσα κατανόησις.

Εἰ

NOTAE.

Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, μάλλον δὲ ἑσπέρῃ.
Hora scilicet, δώδεκα πρὶν τῆς ἡμέρας.

PAGINA XXVI.

Αἰσχύει τοὺς πολεμίους.
Hoc amplius in libro F.M. ἀναστῆσαι ἀγὰρ τὴν στρατὸν ἐπαγγέλλεται.
Διὰ μάχης ἐλθὲν τοῖς πολεμοῖς, τῶν δὲ δεινότητος.
Ἦσπερ ἐν ζυγώρῳ.
Legendum ζώρῳ, vel ζωρεῖα. Verus Glossarium, ζωρεῖον, ζωρεῖον.
Cautela.

PAGINA XXVII.

Δὴ πίνω τὰς ὑποχωρήσεις ὑφορᾶται.
Leo Const. XIV. §. 7. τὰς δὲ ὑποχωρήσεις καὶ φυγὰς τῶν ἐχθρῶν Sophismata
ἐκείνῃ, ἥ μὴ ἀκρετῶς ὀπίσθεσιν, διὰ σοφίσματα πρὸς ὧς ἄλλοι γινόμενα. militaria.
ἀλλὰ μὲν συντόμως διακεῖται, ὡς λαοῦς πληροφορίας τῆς ἀσφαλείας τῆς
ἐκείνης.

Καὶ ἐν περὶ καὶ κατασκευάσει.
Leo XVI. §. 21. καὶ ἐν ὁδοπορίᾳ καὶ ἐν ἀποκρίσει.
Αἱ ταλαιφάνες καὶ δυσχερεῖς.
Leo in C.M. οἱ γὰρ αἱ ταλαιφάνες, ἔσπερ ἡσυχίας ποιούμενοι καὶ ἄλλοι.
πρόσκειται. C. R. ἄλλοι.

PAGINA XXVIII.

Ἦσπερ μὴ πελιδνὸν ἐφορτίζω τὴν γαστρὴν κέρει.
Xenoph. Κύρου περὶ δὲ Νυμμοῦ δόκω πινύται σίτην ὡς σφάριον δὲν Cibo mediis
ἡμῶν ἔστιται ποτὶν, ἐπὶ οὖν ἡσυχίᾳ μάστιγι συμφορὸν εἶναι πρὸς τὸ μὴτε crister indut-
ῶν, μὴτε ἀφροσύνης ἐμπιπλάσθαι. gendum.

Δι' ἡμέρας ὅλης.
Leo καὶ δι' ὅλης πολλῆς ἡμέρας ὅς πολεμίου κρατῶν μὴ ἐν-
αυθιμίαν.

PAGINA XXIX.

Δὴ μάστιγι τοῖς στρατιώταις ἱλαρός.
Mauritius IX. Strateg. ἐξάγων ἐστρατηγὸς τὰς στρατιώτας ἡς πρὸς
λαμὴν ἱλαρὸς ἔστω, παραιτούμεν τὸν θυγόν, ὡς ἔτι πολλὰ ἐκ τῆς οὐσίας ὅς
στρατηγὸς ἔστω μακρὰ μὲλλον ἐκάζουσιν. Imp. hilare.

PAGINA XXX.

Πρὸς δὲ τὴν πικρίαν.

¶

Libet

Liber F.M. π. δ. ἡ ἀπὸ πάλαι παρ.

ἡ δὲ ἐν ἐδράῳ ἡ ἀκροβολισίμην.

Liber Mor. ἡ ἀ. ἐ. ἡ ἀκροβολισμῶν.

ὅπως μὴ πολλοὶ θεάσωνται.

Δημοσιεύειν. Leo Constit. XIII. §. 3. τῶν μὴ δημοσιεύειν τῶν σφατῶν, ἀλλ' ἐν ἐπείρῳ
πῶς ἀφαιρῶς ἐκπύμπην ἀπὸ τῶν.

Εἰ δὲ ἀφαιρῶς καὶ ἀφαιρῶς.

Leo, minus eleganter. Εἰ δὲ ἀπλῶς εἰσὶ, τὸς μὲν περὶ σφαιρομένους
ἐπιτηδύσιος ἐπιδίδειται τῶν σφατῶν παντὶ. τὰς δὲ κρεταμένους γυμνασίου
περιάγει καὶ ἀποδείξει αὐτοὺς ὡς καλῶν τὰς σφατῶν μὴ φανδ-
θῶναι, εἰς τὸ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ἐλεῶντες εἶναι νομίζονται ὡς τῶν σφα-
τωτῶν.

Εἰ δὲ ὁ μὴ δέπω ἡς ἐώρακεν.

Optimalectio Codicis F.M. α. εἰ δὲ ὁ μὴ δέπω ἡς ἐώρακεν ἐλπίζει
μῆλλον γὰρ ἀληθείας εἶναι. &c. Vertendum igitur : *Semper enim que
quis nunquam vidit, maiora sperat, quam reuera ipsi sunt, et male ti-
more spei sue mensuram ad nescio quid etiam difficiliter applicat. Cetera
quæ addideram, nunc induci velim.*

PAGINA XXXI.

Πολλὰ καὶ δὲ καὶ ἀφαιρῶς.

Legendum ex Codice F.M. τῶν δὲ ἐν μίᾳ πλείμῳ. πολλὰ καὶ δὲ
δὲ &c.

PAGINA XXXII.

Ψιλῶς.

Ψιλῶς.

Αἱ θρώπες καὶ φως ἐκδοσμένους. Ψιλῶς ὡς πλείονος ὡς πλείονος, Thucyd.
τοξότας.

Arcontes.

Glossæ. Arcutes. τοξόται, Festus. Arquites, arcu præliantes, qui nunc
dicuntur sagittarii. Fortallè scriptum fuit ἀρχαίχως, arquites.

Ἀπὸ ἀκτον ἐξῆσι τῶν ἰδίων ἐμπερίαν.

Leo. Διατῆξι. δ. §. β. ἀνενέργηται αὐτῶν τὰ ὅπλα.

οὐδὲ μὲν οἱ σφειδονῆται.

Leo. οἱ δὲ σφειδονῶντες ἐμποδίζονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, μὴ διω-
μένους τῶν σφειδονῶν ἐλίσσονται.

PAGI-

NOTAE.
PAGINA XXXIII.

Εν τῇ τῶν κόντων.

Inter hastatos. Glossæ veteres: κοντῆς, *Pertica, Sudis, Camax*. Leo. *Contra.*
 ὁ δὲ τῶν κοντῶν λέγειν. At Moschopulus, Δόρυ, inquit, τὸ ξύλον ἐν-
 δὲ ἵππου τὴν ἀρχὴν ἤρουν ὁ κοντῆς. Idem Moschopulus, κοντῆς μὲν,
 μακρὸν δόρυ. ἀκοντῆς δὲ τὸ βραχὺ, καὶ ἡ βέλτερος. Hinc apud Veget.
Contati Item *Conto* scienter uti. Item *Contos & cassides tergere*. Et a-
 pud Iul. Afric. κοντῆς φέροι, & κοντῆς φέροι.

Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ κοντῆς τῆς.

Leo Constit. XIV. §. 106. ὁ φησὶ δὲ εἶναι ἀπὸ τοῦ κοντῆς
 τῆς ἵππου ἀπὸ τοῦ κοντῆς καὶ οἱ ἄλλοι ἐκκεννοῦσιν τὰ βέλη αὐτῶν. &c.
 Vegetius lib. I. c. XX. Erant apud Veteres inter pedites, qui dicebantur
 levis armatura, funditores & ferentarii, qui præcipuè in cornibus loca-
 bantur, & a quibus pugnandi sumebatur exordium: sed hi & velocissi-
 mi & exercitatissimi legebantur, nec erant admodum multi, qui ceden-
 tes si prælii necessitas compulset, inter principia legionum recipi sole-
 bant, ita ut acies immota consisteret.

Μελέτη δὲ τοῦ κοντῆς ἀπὸ τοῦ κοντῆς.

Colorem tamen aëri Philosophi non tribuunt. definiunt e- *Color aëris.*
 nim, φαίνεται λατῶν, ὅτι τῆς ἀπὸ τοῦ κοντῆς βελόνης τῆς δὲ γῆς ὅ-
 τῶν ὕδατος καὶ φέροι, ἀπὸ τοῦ κοντῆς ἐκφανήσας αἶσαν, ἀφωμάτισον,
 ἥτοι ἐκ φύσεως ὡς μετὰ κακὴν μένει. Vide Aufonij Eidyl. de Bissulæ
 imagine.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ κοντῆς ἀπὸ τοῦ κοντῆς.

Seneca Natural. Quæst. II. cap. 37. Non miraris puto, si aëra aut *Funda impa-*
 matus extenuat, aut extenuatio incendit. Sic liquefuit excussa glans fun-
 di, & attritu aëris velut igne distillat. Notavit doctissimus I. Lipsius
 lib. III. de Milit. Rom.

PAGINA XXXIV.

Οἱ μὲν περὶ τοῦ κοντῆς.

Leo Constit. XIV. §. 102. Εὰν δὲ οἱ πολέμοι πλείονας ἔχουσιν ἡλὸς *Milites elipis*
 ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων, τότε τῶν ὁπλιτῶν ἡρώων τῶν πρώτων ἀτάς, ἑμπε- *imbricatum.*
 θεν δὲ τῶν ὁπλιτῶν ἑχόντας σκουπίδια μετὰ λατῶν ἡρώων, ἀπὸ τοῦ κοντῆς
 φέροι, ἀπὸ τοῦ κοντῆς μετὰ τοῦ κοντῆς. ὡς σκίπτει ὅλον τὸ σῶμα, &c.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ κοντῆς ἀπὸ τοῦ κοντῆς.

E ij. Leo

Leo Constit. XX. §. 182. Δὲ αὐτοὺς ὑπὸ σκυτέρων τετραγώνων ἢ πηλίκων τῶν λεγομένων θυρεῶν, ἢ ἐπέρων σκυτερῶν μεγάλων κεραμῶν αὐτοὺς ἀνώγει, καὶ ὅτως περισβᾶλῃν, καὶ γὰρ κεραμαθῆντες καὶ σκεπόμενοι ἔθεν περὶ τοῦ κακῶν ὑπὸ τῶν πεμπόμενων βεβλῶν.

Μηδ' ὅτως ἢ πηλίκῳ.

* Le Sieur de Quod Græci, πηλίκῳ, nostri, en haye, ou en file. Et secundum la Noue, XV. hanc Onofandri sententiam scripsit insignis graecus Gallicus. * Discours.

PAGINA XXXV.

Ταῦτά μιν, αὐτοῖς τοῖς ὅρεσιν.

* al. αἰπωθεῖ- Audior Codex Fed. Mor. ταῦτά μιν, * ὅποτε λαῖπα πούτη πλὴν κώ-
πῃ. κλωσιν ἰῶν πολέμων, ἢ παρώρειαν ἐκλεξάμεν, αὐτοῖς, &c.

Υπερκερῆτας βυλομένους.

Liber F. M. ὑπερκερῆσαι βυλομέν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη.

Deus bello- Leotutius & sanctius Deum non fortunam Imperatoribus
γρηπαιότερ. adesse agnouit. πολλὰ γὰρ ἰσχυρὴ φρόνησις ἐμπηροῦ ἐν κερῶν πολέμου *
* εὐφροσύνη. ἐφελίσκουσαι πᾶσι συμφέρονται, ὡς περ τῆς ἀνωθεν ἔθου ῥοπῆς καὶ διμε-
σθεντὶ τὸ λείας δῶρον ἐγὼ καλῶ καὶ ἢ πῆσαι με, τοῖς ἀξίοις ἔθου δῶρον πλὴν αὐτῶν
συμφέρον. ἄρετιν παρέχόμενον.

PAGINA XXXVI.

Τὰς ἰδίας κεραίαις ἢ πῶσι πῶσιν.

Leo. Διαπύξ. κ. §. ργ. ἐν τῷ ἔσγματι κεράματα, ἐκ τῶν ἐνθεν καὶ ἐκθεν πρὸς κεραίαις ἀπλοῦντες. sic cetera ille minus comitā oratione persequitur.

ἡ ἀνταρτία.

Πανταρτία.

Thucyd II. Schol. μὲν πάντες ἔσχατάματα. Sic Vegetius III. dixit, publico certamine, publico conflictu derognare. Et recentiores Græci. δημοσία συμβολή. δημοσία μάχη. δημοσία καὶ ἀλλοτριή. I-
terna, δημοσίως συμπλέκεσθαι. Item vno verbo, πανελλινίως. Notavi in Glossario Barbarograeco.

Publica ρη-
σνα.
Πανελλινίως
εἰς.

PAGINA XXXIX.

Τέθηκεν ὁ τῶν πολέμων στρατηγός.

Leo in Cod. Med. Constit. XIV. §. III. καὶ ποτὶ πρὸς ἐν κερῶν μεδ-
χη

τύπος γὰρ φασὶν ἀνάγκη εἶναι ποιεῖσθαι ἀλεξάν. ἵσως μὲν οὐκ ἔσται ὁ
 χα. ἵσως ὃ καὶ ποιῶσιν αὐτὰ τῇ ἡδονῇ χαλῶμεναι. Maximus Tyrius,
 Serm. 14. Πέρσης μὲν αἱ παιδακίδες ἐπο^ν, ἵνα μάχων^{το} καλῶς ὑπὲρ
 τῶν Φιλότητων.

Φίλος πατήρ φίλος.

In libro F. M. additur, ἐπεὶ δὲ τὸ πρῶτον ἐκείνη. Indéque manifestum est, totum hoc Onosandri strategema è Platone desumptum.

P A G I N A X L.

Διδότω καὶ τῶν ἡγεμόνων.

Leo Const. XX. §. 180. ἀπὸ τῶν ἀλλων δὲ χέντων τῶν ὡς ἀφελμα-
ται πρὸς τὴν ἐπαρκῆ διὰ γίνεσθαι.

Εἰς τὸ μὲν πρῶτον.

Leo: πᾶσι τῶν ἐμῶν πατριῶν καὶ ἐκκλησιῶν, ἡμεῖς
καὶ ὁ λαός.

Τὸ δὲ πρῶτον ἔργον.

Σωΐθημα.
* 815.

Παροπώ-
γμα.

Signum vocale, πωήθημα: mutum. ὡς πωήθημα. Philon βελο-
πιπικῶν V. ὡς ἔστι καὶ * ἀμφόβαλ' χαίμα σωήθημα καὶ * ποτ' σωήματα
παρὰ τῶν γρατῶν ἰδίδουσι ὡς ἔστι. τὸ μὲν φωνή, τὸ δὲ ἀφ' ὧν οἱ. Σωή-
μα δὲ φωνῆ, ad eroticum certamen traxit Achilles Tatiū I.
de viperâ & murênâ: ὅταν τις πόντικόν ἐθελήσῃ ἀλλοτρίαν· σωήθημα,
ὁ μὲν οἷς πόντικόν ἐλθὼν συρίζει πρὸς πῦρ θάλασσαν τῇ μυαλίῃ
σύμβολον· ἡ δὲ γινώσκει πὺρ σωήθημα. καὶ ἐν τῶν κυμάτων ἀδιδεῖ. &c.
Glossographi Græci, σωήθημα, τὸ ἰππὶ φωνήμα, ὁ λέγουσι τὰ στατό-
μα ἐν πῶς μαχαιρῶν, γνώρισμα τῶν ἰμ: φύλων. καὶ σωήθημα, τὰ ἀπὸ πῶς
γνώρισμα.

Τῶν γὰρ σωμάτων ἔσονται πολέμοι καὶ λαβείσθαι.

Signa vocalia.

Idcirco monet Vegerius lib. II. ista vocalia cotidie debere variari, ne ex visu hostes signum agnoscant, & explorantes inter nos versentur impunè.

P A G I N A XLII.

καμψὲν ἐκτάτην τὸ σπῆγμα.

Contrà Mauritius VII. Strateg. c. 13. scripsit, *πειλὴ μὴ φαίνειται*
πρὸς πλάμου πρὸ τῶν ὁπλων λαμ πρὸ τῆς τῆς ἐχθρῶς. Εἴτι δὲ διὰ διὰ
σχο

tergere & curare. *Plurimum enim terroris hostibus armorum splendor importat. Quis credat militem bellicosum cuius dissimulatione, sinitu, ac rubigine arma fœdantur?* Xenophon, ἑλληνικῶν Ζ. ὅτε τελευτήον παρήγγαλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἐσθμίνης, πρὸς τῶν μὲν ἐλευκοῦντο οἱ ἰπποῦς τὰ κροτή, καλεῖοντο ὁ δὲ κείνῳ ἐπεγείφοντο ἢ τῶν Ἀρκάδων ὁπλίται, ῥόπαλα ἔχοντες, ὡς Θηβαῖοι ὄντες. πάντες ἢ ἡκονῶντο ἐς λόγχας ἐς μαχαίρας, ἐλάμπρυνοντο τὰς ἀπιδίαις.

Καὶ πολλά τὰ δι' ὅψους.

Plaut. Milite glorioso. initio.

Curate ut splendor meo sit clypeo clarior. &c.

PAGINA XLV.

Πολλά καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἐπείγονται κίνδυνον.

Liber F.M. πολλάκις πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἐπείγονται κίνδυνον.

PAGINA XLVI.

Ὅσον ἀποθανῶν βλάψαι.

Mors Imperatoris.

Addit. Leo Const. x. v. §. 114. Εἰ γὰρ ἀλ' φήμις μόνης ψευδοῦς ὡς πρὸ μικροῦ ἡμῖν εἴρηται, ὅτι πεπνυμένος στρατηγός, οἱ τοῦ ἔθους αὐτοῦ ἀπολῶνται, πρὸς μᾶλλον, ἐν τῇ ἀληθείᾳ γήνηται ἔτος, μὴ μεγάλη παρακαλεθήσεται βλάβη τῶν πεσόντων ἀληθῶς στρατηγῶν στρατῶν μαλιν.

Ἀ' δὲ τοῖς ναύταις.

Liber Morelli, ἀδ. τοῖς ναύταις ποιῶν.

PAGINA XLVIII.

Ἀποδίδωτω δὲ θεοῖς θυσίας.

Sacrificia post pugnam.

Artemidorus Oneirocrit. II. Θύειν θεοῖς τὰ νεομισμένα ἐκάστα πάντα ἀρχαῖον. ἢ γὰρ τυχόντες ἀρχαῖον κατεφύγοντες ἀνθρώποι θεοῖς θύουσι. Legendum videtur, κακὰ φεύγοντες.

Τιμάτω δαρεαῖς καὶ λιμαῖς.

Premia ac dona militaria dicuntur, Torques, Armillæ, Collæ, Anuli, & alia huiusmodi; quorum antiquissimam fuisse originem, nuper ostendit vir eruditus Præses Alaudanus.

Liu. III. des affaires d'Éstat. Tit. 16. 4.

Κόσμοι.

Κόσμοι.

ἐπιδόσεις πρὸς τὰ. Leo Const. XVI. Hinc ego κόσμους interpre-

tor, *κόσμιος* & galbeos. Galbei enim armillæ, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. *Galbei.*
Fest. Glossarium vetus: *Galba, κόσμιος* ei diphthongo mutata in ai.
A Galbeo Ser. Sulpicius Imp. cognominatus Galba. Tranquil-
lus quod in diuturna valetudine galbeo, id est remediis lanâ inuolutis, *Galba.*
assidue uteretur. An remedia lanâ inuoluta fuerent quasi stemma,
Stemmata. καὶ ποσὶ ληϊσὶ ἐπεμύοντο; quo pacto Xenocrates apud Plin-
ium, lib. XX. cap. XIV. pulegij rami lanâ inuolutum, in ter-
tianiis ante accessionem ostendendum dari, aut stragulis subici,
& ita collocari egrum inter remedia, tradidit. Quale etiam reme-
dium. Q. Ser. Sammonicus, lib. de re Medicâ, sic præscripsit:

Pulegij ramus lanâ velatus amictu,

Tempore suspecto medicos præbebit odores.

Quibus verbis innuere videtur, *Ποσὶν* remedia siue *πείλας*; *πείλας.*
nota, veteribus quoque Medicis, ὡς *Ποσὶν* ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων, ut ait
Alex. Trallianus lib. I. c. XV. nempe si ποσὶ ἀνὴρ ποσὶ ἄνθρωπος,
ἀσθενῶν. *Ποσὶ* καμῶν ἄν, multis variisque nequicquam adhi-
bitis remediis, desperata ac deposita salus ægrotantis esset. Idem
Vll. 19. Liber de virtutibus herbarum, cap. 92. ad Tertianas. *Pule-*
gij ramus lanâ velatus amictu odoret ante accessionem. Quod si quis co-
ronam pulegij in capite habuerit dolorem sedat. Speciem hæc verita-
tis aliquam præ se ferant. nec tamen hinc didici, Galbeum esse
remedium lanâ inuolutum. An glossēma fuerit, galbeo, id est la-
nâ turbide deinde perscriptum à librariis vnâ cum Suetonii ver-
bis, quæ perspicua mihi sunt; dum lego: quod in diuturna valetudi-
Tentata lectio
in Suetonio.
ne galbeo remediis inuolutis assidue uteretur. Et incidi nuper in li-
brum manuscriptum (licet non tam antiquum, ut ubique ple-
nam illi fidem adhibere velim) à quo, *nō id est*, aberat. Jam verò
docuit Festus, Galbeos armillas esse, quibus triumphantes ute-
bantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. Idemque a-
lio in loco ornamentigenus esse. Vnde constat, & Imperatorum
& militum armillas dici Galbeos. Sic Galba Imp. in diuturnâ va-
litudine galbeo remediis inuolutis assidue utebatur, id est, *πείλα-*
ς quædam armillis inuoluta gestabat: nimirum remedii simul
& ornatus causâ. Coronis quidem armillisque militaribus &
Imperatoriiis appendi solebant laminæ aureæ, ut patet ex Tertul-
Lamina.
iano cap. XII de coro. Mil. Sed & in laminis quoque *Ποσὶν* re-
media erant. Trallianus *Ἰνφους* & *Ἰνφιδας* sæpe vocat. quales la-
minas Psylli & Marli vendebant. Laminarum duplicia remedia:

F litte-

litteris & ipsâ materie. De litteris, Apuleius III. Miles. *Priusq; apparatu solito instruxit feralem officinam, omne genus aromatis, & ignorabiliter laminis literatis.* &c. De materia, Plinius lib. XXXIV. cap. 18.

Galbuli.

In summâ, Galbeos armillas fuisse puto è pertusis galbulis. i. parvis pilis aureis: a similitudine galbulorum corticiorum. Nam Varro galbulos in rerustica interpretatur pilas paruas corticias. cap. XI. lib. I. liscque galbeis Ser. Sulpicius Imp. inuoluebat laminulas & remedia *περιαπτα*. vnde hæsit illi Galbæ cognomen. Nec in mundo muliebri aliud fuisse existimo galbeos, nisi armillas. itaque accipienda Catonis verba Originum lib. VII. vbi nonnulla mulierum ornamenta recenset: *Coronas aureas, rusæas fascias, galbeos pelles, redimicula.* Nam auſim hîc quoque, si Musis placet impetratâ veniâ ab doctissimo Isaaco Casaubono dissentire, qui

Cato illustratus.

Animaduert. in Suet. Galbeos esse putat, crassiores toros lanâ aut tomento fartos, quos mulieres vesti subiiciunt, vt ea quasi extumescat. Nec tamen ambigo, quin mulieres etiam olim *δ' πυγίας*

Galbei mulierum.

καὶ καλλιπυγίαν affectarint. quam si naturalem non habebant, artificiosam fartis obfusisq; centonibus concinnabant. Id enim perspicuè docet Alexis lib. III. Dipnosophist.

Vertugadins.

— οὐκ ἔχουσιν ἰσχίαι;
Ἵπνέδουσ' ἔρρα μὲν αὐτὰς ὥς τὸν δ' πυγίαν
ἀναβῶν τὸν ἰδόντας.

Linea margaritarum.

Item Comico lepore Plautus, Mostell. amatores non vestem, sed vestis fartum amare dixit. Lineas autem quas cum galbeis posuit Cato, VC. Ios. Scaliger, Castig. in Fest. vestes lineas interpretatur. Sed verius arbitror, Catonem cum galbeis, id est armillis, lineas margaritarum coniunxisse: mulieres enim margaritas perforabant, vt his pertusis in lineâ vterentur. Vlpianus. l. Si seruus seruum. §. Si cum maritus. D. ad legem Aquil. Alij ICⁱ. lineas margaritarum, & lineas ex Margaritis dixere, *τραχηλικαὺς κόσμοις.*

Πεντηκοντερχία, εκατοντερχία, λοχαγία, &c.

Dignitates castrenses.

Xenophon. Κύρ. ποιη. β'. Α' θ' λαὶ ἡ προύφηγε τῆς μὲν ταξιαρχαῖς οὐκ ἐκρίστας διόξαιεν τὰς ταξίας πρὸς σκιάσει, χιλιάρχους ἔπεισεν. τῶν δ' λοχαγῶν οὐκ ἐκρίστας διόξαιεν τὸν λόχους δοποδαικνύσαι, εἰς τὰς τῶν ταξιαρχῶν χώρας ἐπαναβήσεσθαι. τῶν δ' αὖ δεκαρχῶν τοὺς κερήτους, εἰς τὰς τῶν λοχαγῶν χώρας καταστήσεσθαι. τῶν δ' αὖ πεμπαδερχῶν, ὡς αὐταῖς εἰς τὰς τῶν δεκαρχῶν. τῶν γὰρ μὲν ἰδιωτῶν τὸν κερὰ πυνοντας, εἰς τὰς

N O T A E.

43

Ἐς τῶν πεμπταρχῶν. Ἐπὶ ἤρχε ἡ πῶσι τούτις τῆς ἀρχουσι, πρῶτον μὲν
 θεραπύεσθαι ὑπὸ τῶν δρχομένων, ἐπὶ τῇ ἑ ἄλλαι ἡμαὶ αὐ πρέπουσιν ἐ-
 κείναις συμπτῶσιν.

Μὴ κατ' ἀνδραμόνον.

Leo. Καὶ μὴ μείον καθ' ἑνα ἄνδρα πρὸς ἀμειβας δποδίδου, ἀλλὰ καὶ
 ὅλον πῆγμα ἡ δροχόν, ἡ τοῦρμιν, ἀνδραγαθήσαντας ἐπὶ τρεπε Διερπύ-
 ζον ὅ τῶν πελεμίων στρατιώτας οἱ π δτίσκαλα εἰσιν, εἴτε τοῦλδον, ἡ πόλις,
 ἡ κῆσρον, ἡ ἑτέραν π.

PAGINA XLIX.

Τὸς μὲν θεδπκοὺς κυῶας.

Leo. Καὶ πῶς γδ οὐ δίκαιον τῆς ἀρμενέας δπὸ τῶν πολεμίων σκύλαις
 πὺς ἀφίστησαντας φιλεμῆσθαι; ἐρῶμαι γδ ὅτι καὶ τὸς κυνηγετικοὺς κυῶας
 οἱ κυνηγῶν αἵματι πῶ θεδπκοῦ ζῶν. Ἐ τῆς ἐντοδίοις δελεάζουσιν, ἵ-
 να πρεθμοτέρους πάλιν εἰς τὰς ἀγῶνας τὸς κυῶας ποιήσωσιν.

PAGINA L.

Τὸς δ' αἰχμαλώτους.

Leo. Τὸς δ' αἰχμαλώτους πρετὸ πλείως καταπαύσιν πὴν πέλ-
 μιν μὴ φείδε. δς.

Ἐπὶ τρεπιδωπας αὐτῆς δωχίαι.

Leo. μετὰ γδ πὴν καθρώματα καὶ τὸς ἀγῶνας, ὡ στρατηγὰ, πρὸς Gaudia post
 τραπίζας, ἔδριστε πρετρεπυκαθίστασθαι τὸς πέρχοντας καὶ τὸς στρα-
 τῶντας. ὅ μιν Διὰ αὐ αὐτῶν, ὅ Διὰ τῶν δρχόντων, πὴν Διὰ τῶν κεντου-
 βερίων ιδίως.

PAGINA LI.

Ἐκαστὸν γδ τῶν στρατιωτῶν.

Leo. Ἐκαστὸν γὰρ τῶν στρατιωτῶν ὁρῶν τ' ἐγινόμενον, οὕτω καὶ αὐ-
 τῆς νημίστ πείλιν. αὐ μὲν γὰρ ἀπὸ φους ἰδὴ καιμένους τὸς πίνοντας, ὡς αὐ-
 πρεταῖτα πείλιν * ἐπὶ καὶ ὡς φέρει πὴν ὑβερν, καὶ φάγει τ' πείλιν ἡ
 τισοῦτον μαχόμεν. καὶ ἀπὸ φ καταλήφθῃαι. Totā legionis sub-
 stantia in decem faccos tributā, addebatur faccus vndecimus, in
 quem tota legio particulam aliquam conferebat, sepulturæ scili-
 cet causā. ut si quis ex contubernalibus decessisset, de illo vndeci-
 mo facco ad sepulturam ipsius promeretur expensa. Vegetius.
 lib. II.

Sepultura.
 * C. M. ἐμ-
 πεθῶς.

F ii. ο' μὲν

Οἱ μὲν γὰρ παῖδας ἐδιδάχθη.

XIIIX. Dis-
cours, Parad.
III.

Maximus Tyrius Serm. XXX V. ἐγὼ δὲ στρατηγῶν Διαιπιστῶ πάντων
ἐτυχήσων. Prudentissimus στρατηγός Nueus, scripsit τῷ δόξον.
Qui est profitable à un chef de guerre d'avoir reçu une route, Et certè
παθήματα sunt μαθήματα.

Φόβος γὰρ εὐκαιρῶς.

Melius tem-
pestivus.

Leo. Εἰρηκε γὰρ παλαιοῖς, ὅτι φόβος εὐκαιρῶς μετ' Ὀπμιελείας ἀ-
φάλεια καὶ φρόνησις δι' ἀκμῆς, ἀεπιβούλῃς τὸ λῆμα.

PAGINA LII.

Οἱ πῆρες δι' ὅτι τὸς θεούς.

Divina auxi-
lia.

Leo. Τὸ γὰρ πάντων ἀναφέρειν εἰς τὴν δὲ τῶν θεῶν ἐκδίκησιν, ὅτι εἰς
ἀκεραίου γνώμης· ἐγὼ δὲ τὸς ἡ δὲ εἰς δίκην ἐπέγαγε ἀλλ' ὅταν βέλεται ὁ πᾶν-
των προνοητής. τίς γὰρ οἶδεν εἰ ἅμα τῶν ἀπεψήσων πύς ἐχθροῦς, αὐτοὶ μὲν ἀ-
φανισθῶσι, σὺ δὲ περισσώθῃς; At impiè Olympio Stalioni respon-
det apud Plaut. Casin.

STA. Benedice. DI sum fretus, deos speravimus.

OLY. Non ego istud verbum emissim titiulitio.

Nam omnes mortales deis sunt freti, sed tamen

Vidi eos deis fretos saepe multos decipi.

Ταῖς δι' ἐπερχόμεναις πόλεσιν.

Leo Constit. XV. §. 37. Εἰς δὲ πῦ θεοῦ παρέχεται τὴν χάριν.
ὑποταγῇ σοὶ ἡ πόλις ἡ κᾶσιν· ἡ δὲ φόβον πολιορκίας, ἡ δὲ ἀλλῶν ἡνὰ αἰ-
τίαν, πρὸς αὐτὸς καὶ μὲν ὡς Διαιπέθῃς πρὸς αὐτὸς. &c.

Πολλὰς ἔτι ἔχοντας ἐγχελεῖν.

Legendum ut in orâ Codicis F.M. π. αὐτὸς ἐκείναις ἐγ.

PAGINA LIII.

Χαλεπαὶ δι' αἱ πρὸς τὸς &c.

Videndus Leo. Constit. XX. §. 144.

Τεθρομένοις γίγνον.

Liber. F.M. π. ἑλαίπωροι γί.

Beneficia in-
prodiores
conferenda.

Οἱ περὶ διδούς.

Leo Constit. XV. §. 36. Οἱ γὰρ διδούς τῶν περὶ διδού, μᾶλλον αὐτὸς
λαμ-

NOTAE.

λαμβάνει παρ' αὐτῶν πλεον παρ' ὅσων χαρίζεται. ὡς γὰρ κερτὴς τῆς πο-
ρεῖς τοῦ ποροδοῦ ἀδικηθείσης πόλεως, ἢ τοῦ ἐχθροῦ ὑπερβύχους, ἀλλὰ
φρατῆρσι, ὅτι ἀπὸ πολλῶν προσην, ὑπὲρ τοῦ οὐ λαοῦ, λυποῖν ὅτι ἀφ' ὧν
ρεῖν τοὺς πολεμικοὺς ποροδοῦν. τὸ γὰρ δὲ κερτὴς ἐταυθὰ τὰς κακὰς μὴ
δερζοῦν, ἀπὸ καλὸν μοι φαίνεται. πάντα γὰρ καλὰ ἐκ κακῶν αὐτῶν.

PAGINA LIV.

Πρὸς δὲ τὰς ἐπιθήσεις. Leo Conf. XV. §. 42.

Τῶν πολεμικῶν φρατῆρῶν.

Scribe φρατῆρ. ex Cod. F. M.

Διὰ τὸ ἐπὶ λόγῳ ἐκπλήττουσι.

Leo Conf. XV. §. 44. Achilles Statius Amor. IV. τὸς μὲν κτ'
ποροδοῦν καὶ τὸν φρατῆρῶν αὐτῶν λόγους ἀφ' αἰρουσιν ἀποδοσκάδους
ἔστας, ὡς πορὶ τὸ ἀδικητὸν ταπεινομένους. τῶν δὲ ἀλλῶν ἀδικητῶν
καὶ τῶν αὐτῶν αὐτῶν ἐκ πρὸς τῆς ποροδοῦς μὴδὲ κινήσαντες τὰς αἰ-
χμὰς ἀπὸ δ' αὐτῶν. οἱ δὲ ὡς λαβόντες ὁρῶντες ἀμεινῶσαι. αἶμα γὰρ ἐμπί-
θεν, καὶ ἐπὶ ποροδοῦν οἱ δὲ ἐφθάρη τὸ ποροδοῦν πορὶ μαθῆναι. οἱ δὲ ἐκ
πολεμικῶν ἐπὶ λόγῳ. τὸν φαίνεται ἐπὶ κατὰ τὸ ἐκ μόνους,

Repentinus
terror.

Πολυορκία δὲ. Leo XV. §. 2.

PAGINA LVII.

Κινῶν πορὶ τῶν.

Liber Morelli μὴ ἐκινῶν πορὶ.

ὡς πορὶ τῶν σιμνοτέρων.

Verti. praestantium dignitate virorum exemplis verecundiam pul-
santibus, quomodo viri doctissimi, verecundiam pulsare, τὸ αἰδῶν cundiam.
τὸ πῶν pudorem inicere ac infamiam irrogare interpretati sunt.
in l. Pecuniae sortem. D. de aliment. vel cib. leg. Sed magis putant
alii, Papinianum in illa lege (si modo integra ab Triboniani ma-
nu lex sit) censuisse, alimentorum praebeatorum oneribus men-
struis atq; annuis necessitatem, iis etiam adstringi, qui puellarum
verecundiam pudoremve pulsan. Sic pulsationem pudoris dixit
Paulus IC. lib. V. Recept. sent. tit. IV. Sic pulsare pallia, Martial. Sic
Plautus Epidico. Pellere pudicitiam.

Plane hic ille est qui mihi in Epidauro primus pudicitiam
populit.

F. iij. Nes

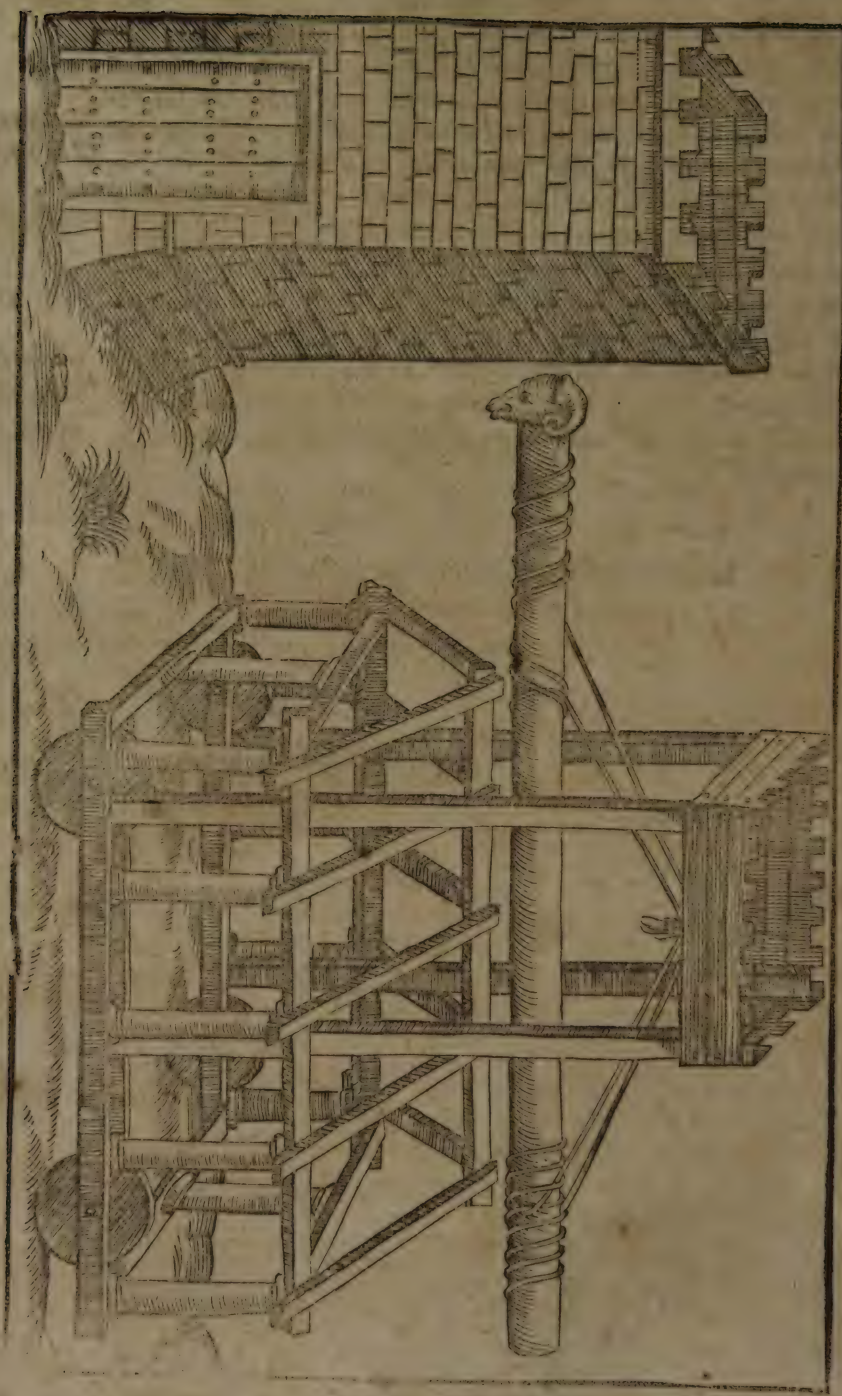
νου τῶ πωπύγματι μέγιστον ἔχει κλέει ἐν τῇς ὑπομνήματι. τὸν δὲ κέ-
ρα καὶ φημι εἶναι ἀξιοὶ καὶ ποσότης. τὴν δὲ Ἰππιβάσαν ὃν τρέπον δὲ
γίνεσθαι περὶ πάντων ἐν δὲ χῆρ' ἀγλῶσιν, ἐδὲν διεσπείρεται, οὐδ' ὑπερ' αὐ-
τῆς ἰσχυροῦται δὲ αὐτῶν περὶ γινόμενων ἔργων δὲ δὴ λῶν. ἀλλὰ καὶ τὰ πᾶσι
παρ' αὐτῶν. τῆς δὲ ὑπομνήματος ἔξ' βυζαντίου ἡγεμένης χελώνης ἥτις τὸ μὲν
μῆκος ἔχει * χαλκῶν πηχῶν μ. πλάτος δὲ κη. ἡ δὲ σκέλη καὶ Ἰππὶ τῶ
ἐκχαλκῶν πηγνυμένα δὲ * πωπύγμ' ἔκαστον ἐκ β. σκελῶν συνημμένων τῶ
μῆκος ἔχοντων πῆχαις κς. τὸ δὲ πᾶχος. ε. παλαιαίς. τὸ δὲ πλάτος
πηχυαῖα. τρέχοι δὲ γίνον' ἐν αὐτῇ. δι' ὧν ἐκτρέφεται τὸ σύμπαι ἔργον τὸ
μὲν ὑψ. αὐτῶν εἰς πῆχαις δς. τὸ δὲ πᾶχος πῆχαις β. συμβαλλόν' δὲ
κατὰ πᾶχος καὶ πλάτος ἀμφοτέρω, καὶ δεσμούσιν' λεπτίτι ψυχρο-
λάτοις. σπρίφον' δὲ ἐν ἀμαξίποσι. κίονες δὲ πῆγνυ' Ἰππὶ ἔκχαλκῶν
δωδεκαπῆχαις, πλάτος μὲν ἔχοντες παλαιαίς γ. ὑψ. δὲ δεκαδαιτύ-
λους. ἀπὲρ δὲ αὐτῶν ἀπ' ἄλλου κίον παλαιαίς ζ' Ἰππὶ ζ' ἔχον' ἰσ-
χυρῶν Ἰππῶν λιανὴ κύκλω, πλάτος ἔχον' παλαιαίς δ. πᾶχος δὲ γ.
Ἰππὶ δὲ τῶν Ἰππῶν λιανὴ πῆγνυ' συγκύπται τὸ ὑψ. ἐκχαλκῶν πῆ-
χαις η. ἔπειτα αὐτῶν δακτύλοις πῆγνυται πλαγία, εἰς ἣν πᾶσι καὶ κερυφαῖ
τῶν συγκυπῶν πῆγνυται, καὶ * γίνονται δύο πλάται κεκαλιμένα, ἔλοι-
γίνονται. πὸν τὸ πᾶν ἔργον συνδεδεγμένον καὶ σκεπάζεται τῷ δὲ πλησίον τῆς χερσὶ χε-
λώνας. ἔχει δὲ καὶ μέσῳ στεγνῶ Ἰππὶ τῶν Ἰππῶν λιανὴ αὐτῶν μέσῳ, ὅ-
πως ἡ βελόσασα ἐπ' αὐτῆς εἴη. ἴσως τῇ ὅτι ὁ αὐτῶν τῆς κερυφῆς σκέλη
δύο συμβεβημένα ὁρδία ἐν μέσῳ τῆς χελώνης ἔχοντες τὸ μῆκος λ * πη-
* πῆχαις. χῶν, τὸ δὲ πᾶχος αὐτὸν πηχυαῖον, τὸ δὲ πλάτος τριπαλαιαῖον. ἐ-
φαιρμόζεται δὲ ἐπ' αὐτῶν περικέφαλον, ἔμεσον ἄλλο δὲ τῶν σκελῶν
ἀπὸ πηγμ. καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ περικεφάλου ἐπὶ τοῦ ἀπὸ πηγμ. πῆ-
γνυται ξύλον ὁρδίων: ἐπ' ἑκατέρου μέρους δὲ ξύλου δὲ παλῶν δὲ τῶν
σκελῶν ἐμβάλλονται οἱ σκοι τετορνυμένοι. ἐξ ὧν τὰ ὀπλά ἐξήρηται τὰ ἀνέ-
χοντα ὁ κερὸν, ἐπὶ τῷ Ἰππικεφάλου καὶ τῆς κερυφῆς πῆγνυται θωρα-
κίον, ὥστε ἐν αὐτῷ ἀτφαλῆσαι διυάσθαι ἐς ἀνατρεῖς ἐπὶ τῇ δυνάμει τὰ ὀπ-
* σύμπαις γί-
νε' μῆκος. πῆχαις κ. ἐκ δὲ πτέρων πᾶχος μὲν ποδῶν β. πλάτος δὲ
ε. παλαιῶν. εἰς ἄκρον δὲ συνηνται αὐτῶν, τὸ μὲν πᾶχος πο-
διαῖον, τὸ δὲ πλάτος τριπαλαιαῖον. ἔχει δὲ καὶ σῶμα σιδηροῦ ὅ-
μοιον ἐμβόλῳ περὶ μήκει. τὸ δὲ σῶμα αὐλῶτον, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐ-
λικες ὀποτείνουσι σιδηραῖ περὶ σιδηρῶν τῶν κερῶν δ. Ἰππὶ
πῆχαις ι. ὑποζώννυται δὲ ὅλ' ὁ κερὸς ὅπως ὀκτοδρα-
κτύλοις τρεῖσι καὶ ἀλαλαμδαῖεται κατὰ μέσον ἐκ τριῶν ἀλα-
λαμμάτων ἀλύσει πηχυαῖαις. ὁ δὲ δεσμός ὁ ἐν μέσῳ
τῶν

ἢ κερὶν ἔχει παλαιὰς πέντε λαμβάνει τὸν ἐλιγμόν ἐν τῷ κερῷ. Βυρ-
 ρυπη ἢ κυκλῶ ὅταν ἐλιχθῇ βύρρα, ἀγ. αἰ. ἢ ὅτι ὅπλα ἀποτιτάνετα
 ὅκτων ὀνίσκων τῶν ὁκτὸς κερμαδὸς, καὶ ἀέχου ἢ τὸν κερὶν ἔχει ἢ δὲ
 χὰς ἀλυσσὶ σιδηραῖς πτερωταῖς, πτερογμέναις, καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ πε-
 ραίεσσιν ὡς τὸ μὴ ὁρᾶσθαι. * γινώσκῃ * δὲ ὅτι ἡ ἀρετὴ οὐδὲν ἔφηλοι-
 θύσης τῇ περὶ σφοδρᾷ κερῷ. * καὶ ὅτι ταύτης γινώσκῃ τριτημορίου δι-
 κτεν πτερογμέναις ἔχει ἢ ὅτι παλαιαῖς ὡς τὴν ῥαδίως ἀεὶ ἀει-
 νον ὅτι τὸ πᾶν ὅτι αὐτὸ ἔχει ἢ καὶ ὡς ἀποδογμὰ ἐξ ἑκατέρου μέρους
 ὁ κερὶς * ὅτι δις αἰσὶς καὶ πέντε ὡς ἀπὸ λήσια. κινήσεις δὲ τὸ ἔργον λαμ-
 βάνει ἢ πᾶν ἢ πᾶν ἀπὸ πρὸς αὐτὸ καὶ πᾶν ἢ τὸ ἐπίτω, καὶ πᾶν ἢ πᾶν πλά-
 για, καὶ πᾶν ἀπὸ αὐτῶν, καὶ πᾶν ἐπὶ αὐτῶν. καὶ γὰρ δὲ ὅτι ἐξ οὐρανοῦ
 πᾶν αὐτὸ ὅτι καὶ ἢ πᾶν πᾶν * ὡς αἰσὶς ὅτι πᾶν ἐξ οὐρανοῦ
 ἢ αἰσὶς πᾶν δὲ ὡς * αἰσὶς ἔχουσι τὸν σὺν βαρῶν, ἢ λαοῦ π.
 καὶ αἰσὶς.

* Λαοὶ ἢ
 ἢ πᾶν
 * ἢ πᾶν
 * ὅτι ὅτι
 * τὸ ὅτι
 * ὡς αἰσὶς
 * αἰσὶς

Sequitur arietis compacti figura, qualis de-
 pingitur in veteribus membranis.

G

Alias arierum constructiones à veteribus Mechanicis inuen-
tas, memoria tradidit Apollodorus in Poliorceticis. Nimirum
si nimio erat impedimento turrata illa moles. Scalas duas admo-
uebant, ad innum maiore quidem interuallo distitas, ad verti-
cem verò minore inigo copulatas, atque in medio pendulum a-
rietem librabant. Vel, quas item scalas parallelâ rectitudine
construebant, ac binos quoque arietes lineis parallelis porrige-
bant. Notat etiam ibidem ille author, eo validiores esse arie-
tes quod longiores sunt καὶ ὑψηλότερον ἔχοντας τὸ ἀρτημα. Itaque
si conlingu sit suspendi arietem, vt crassior frons postumæ par-
ti longè preponderet, huic appendicem plumbeam massam
addendam illi æquilibrem; vt fortior sit ad moenia disturbanda
gravioris ponderis impetus. Hoc item quasi inuentum à ma-
ioribus refert: Si forte in proximo non sit oblonga trabs, quâ so-
lidus aries continuâ porrectione confici possit, duo triaue ti-
gna, ferulis circumquaque valde confixis, quasi narthecismate
quodam coniuncta, compingere & colligare, vt vsum longi arie-
tis præbeant. Aut si metus sit, ne crebro conflictu lignorum
illa compages fatiscat singula ligna, singulis ἀρτήμασι, suspende-
re, vt ita non continua quidem, at contigua sint; indeque mu-
tuo in murum impetu contrudantur. Huiuscemodi alia multa
libri Mechanici nondum editi suggerunt.

Αἰετὶς γὰρ.

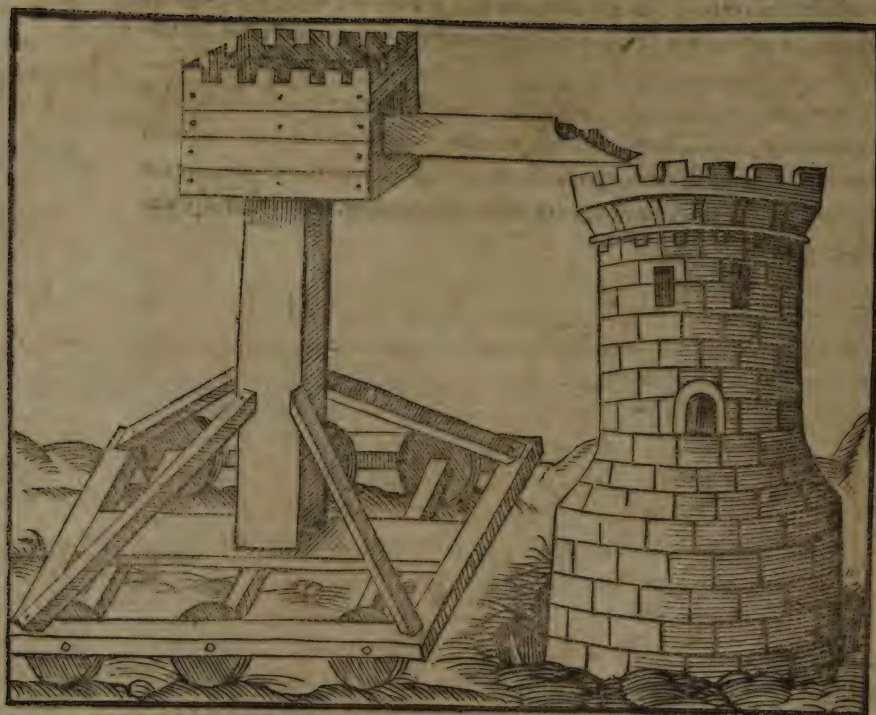
Ἦν κλίμα-
κες δύο, κα-
ταθὲν πλάτος
ἀλλήλων διε-
στάται, αἰετὶς
δὲ συναγω-
γικῶς λαμ-
βάνουσα.

Αἰσθητοὶ καὶ
αὐτῶν πέν-
ταρσι παλαι-
στῶν ἐν-
δοὺς καρθῆ-
κιζοῦσθαι.
Ἐκαστὸν ὅλως
ἰδίῳ ἀρτή-
ματι βαρυν-
ομένη.

G ii. Kai

ρους, ὅτι πίπτοντες γὰρ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐνὸς ἡμέρας τῆς σύλλυγος, διὰ τὸ
 ὅτι τὰς ἐκ κοπῆς τοῦ ξύλου καθ' ἑτέραν αὐτῶν πλευρὰν ἐρέθειται, κηλω-
 νδεύεται δὲ τὴν συνέλκυσαν γυνεὴν ἐς σῶμα αὐτῆς κατὰ τὸ ἰσχυρὸς, προσ-
 αχθεύει τῆς πρὸς ἀκόλου σπῆς αὐτὴν ἀφανίζοντα τοὺς ἐνδον ὄντα τὴν
 ἡβαν αὐτῆς, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ τῆχος, μέτρα δὲ τούτων ἐς σιωπητά χεῖρας
 φαίνεται. γυναικὶν δὲ τὸ αἶμα οὐδένος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ματῶν τὸ μηχανήμα
 συγκείμενον, καὶ μάλιστα δὲ τὸν τεχνίτην τελευτάται. καὶ τούτο δὲ κα-
 τελέξαμεν.

G iij

Helepolis in
navigio.

* πεφιλοῦ-
μένη.

Infelicitis inge-
niis aliis in-
geniis nihil
addere posse.
* περιγυ-
σαν.

* θρασυμέ-
νον.

* ἐναντίως.

* καθίστα.

Sequitur ex eodem scriptore super mechanicis monitum
prudens simul ingentia descriptio helepolis in navigio. ὅσα

μὲν ἔσονται τοῖς ἑσπέραις καλῶς, πάντα νοήτω μοι ἐπ' ἀκρίβει πρὸς ἐ-

κάστου πλὴν ἐξορᾶσαν πεποιημένου, καὶ αὐτὸς δὲ * πεφιλοῦμένην πρὸς

ἐμπροσθεν τοῖς πρὸς μηχανουργίαν χρησίμοις. οὐ γὰρ μόνον δεῖ πρὸς κα-

λῶς εὐρεῖν τὰς ὑπὲρ ἑπὶ τῶν εἰδέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐστὶν ἐκινήσει πρὸς

τὴν ψυχὴν καὶ αὐτὸν ἐλπίσκειν δεῖ. ἐπ' αὐτὸς δὲ πάλιν ἐνθάλασσαν ἐ-

λῶν πρὸς αὐτῶν πρὸς τῶν δεξιτερόν * ὑπερβύσαντες ὀκτά-

σι πρὸς μηχανήματα ἐν ταῖς γαλιναῖς αἰώμασι προσάγει τοῖς τέχε-

σιν. ἐὰν δὲ καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ πνεύματος, καὶ τεθραμμέ-

νον ὑπὸ τοῖς σκάφεσι κύμα, ἀναπλάζουσι τὸ ἐπηρεισμένον μηχανή-

ματῶν σκαφῶν ὅχλοισιν ποικύμενον πλὴν κίνησιν. ὅθεν * θρασυνο-

μένων τῶν μηχανημάτων ὑπὸ τῆς αὐτεπελευθερίας τοῦ μηχανῆς τοῖς ἐκ

τῆς * ἐναντίας πρὸς * καθίστασιν. δεῖ οὖν ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῇ ἐπερη-

δομένη

NOTAE.

δομένη ταῖς ὁδοῖς * δὲ πάλιν μάστιγι τοῖς λεγόμενοι πηγήκιον, * ἢ αὖ πάλιν
 ἢ κλίματι περιελύοντο * κλύδων * ἐρῶν μὲν τὸ μηχανήμα, πρὸς δὲ
 τοὺς ἀνέμους, * καὶ τὸ ἐμπροσθεν εἶχον * ἀμυνόμενον μικρὰς * ποιή-
 σαι τὰς ἐλπίδας, * ἢ αὖ αὖτοις γὰρ * ἀπὸ τῶν τείχευς, τότε δὲ ἐν
 αὐτοῖς * ἀπὸ τῶν ἀνέμων τὰ μηχανήματα.

* Foris.
 ἀνέμους.
 * ἢ ἐν π.
 * δὲ.
 * το.
 * ποιήσαι τ.
 * ἀπὸ τῶν.
 A.E.P.

G. III.

Helopolis in-
frectio diligen-
tior.

Pofidonius
Niacado.

Optica.

* ῥήγματα.

* ἰών.

Ceniaculi.

* ψηχέω.

Totam verò helepolewn compositionem accuratius explica-
uit Biton lib. πει πολεμικ. ὄργαν. hoc verborum tenore. Ἐχομέ-

νων δὲ τούτων ἐλεπόλειος σι κατασκευάσει ὑποπόσειμιν, ἢ ὀρχιτεκτό-
νευσιν Ποσειδώνιος ὁ Μακεδὼν Ἀ' λειξάιδρω τῷ Φιλίππου. Ἐστὶ δὲ τῶν ξύ-
λων κατεργασία παντοδαπῇ. ἔστι γὰρ εἰς τὰ ἐπιμήκη καὶ τὰς παιδιώδεις
ἢ τὰ πύκνινα ἢ ἐλεάλινα ἢ πτύνα, ἔσα δὲ εἰς τοὺς ἀξονας καὶ τροχοὺς ἀνύ-
ῖνα ἢ μελέια. τὰ δὲ αὐτὰ χεῖρας κανίνας ἔχουσιν ὑπόμαλα. δεῖ δὲ σε προεξιδίνα
ὅτι πρὸς τὰς προσβολὰς τῶν τήχων καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἐλεπόλεων δεῖ κα-

τασκευάζειν καὶ ὑπεράγειν τοῖς μεγέθεσι τὰς ἐλεπόλεις. ἔστι δὲ καὶ τοῦ-
το μεθοδικὴ τέχνη. ἢ διείλεγμα ἐν τοῖς ὀπτικαῖς. ἔκκειται γὰρ μετὰ τὸ
γῆρας ὁ διοπτρὴν νῦν δὲ ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἔργον χρὴ τῶν μεταβάσει τῶν
λογῶν πεισθῆναι. ἔσω πρώτον ἡμῖν ὁ λόγος πρὸς τοῦ ἀξονος ὅτι τὰ φη-

κ. ἔσω γὰρ ἔτι ἔχων τὸ μὲν μήκ. πδῶν ἐξήκοντα, ἔτι δὲ ἔσω ὁ
* η. λ. ἐν δὲ τούτῳ ἀξονες περιέλλονται ἔσωσαν τὰ μήκη ἔχοντες πδῶν * ν. ἔ-

σω δὲ ὁ τὰ φηξ τὸ ὑψ. πδῶν γ. καὶ κατασσιδηρῶν πρὸς τὸ μὴ
* ῥήγματα. βασιανζομένους αὐτὰ * ῥήγματα λαμβάνειν. εἴτα ἔσωσαν ὑπὲρ ἐν ἀξονα

κ. τὸν τὰ φηκα, ὑποσυλώματα πδῶν β. ὥστε ψῆχαι τὰς ἀντίδας τῶν
τροχῶν, καὶ μὴ θλίβεσθαι τὰς φέροντας αὐτὰ ἀνθρώπους. εἴτα διπλοῦς
τὰ φηξ * ἰών ὑψ. διπλασίων, ἰών δὲ μήκει ὅσ. ἰών πρώτῃ. ἔτι δὲ

ἔσω ὁ μ. ἐκκεκολλημέν. τῶν πλευρῶν κ. τῶν μείων εἰς προφυλίδας
τῶν ἐχέτω δὲ ἡ προφυλίσιν ἰών πλάτ. αὐτὸς τὸ πρὸς πυλὸν ἰών ἐπιπλάτ.

μὲν πύργω. εἴτα ἐπάνω ὅ τὰ φηκ. ὅ διπλῆς ἐφεξάτωσαν ὑποσυ-
λώματα ὑψ. πδῶν γ. σερὰ αὐτῆς πᾶν χερσιν. ὅ γὰρ χερσὶ αὐτῆς τῶν τοιούτων

ἔργων ῥυκανήσας λεπτεργρίας, ἀλλὰ ισχυρ. εἴτα ἀναμέσει ἰών ὀφθαλ-
μῶν χιᾶσματα, ἵνα κατέχηται πάντες συνήμασι ἰών ἐπάνω ἰών χιᾶσ-

ματῶν τὰ φηξ ἔχων τὸ μήκ. ὁπὸ τῆς γωνίας, ἔως τῆς προφυλίδος,
ἔχων τὸ ὑψ. ἐκατέρω πόδας β. ἔσωσαν δὲ καὶ ἔτι ἐψαλιδωμένοι,
πρὸς τὸ μὴ λαμβάνειν ῥήγματα ἐν πᾶσι βίαις. καὶ δεδιώσαντο αὐτοὺς συνή-

σεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι ἀγαρόλως, πρὸς τὸ ἀπολαύτους εἶναι.
εἴτα ἔσω πρότερον ἐν μέσῳ ἔχων ἐπάνω τῶν καμπῶν, ὅσον ἔχοι αὐτῶν τυ-

χάνει πλάτ. τὰ ὑποσυλώματα τὰ μέσαι τὰ βληθῆναι ἐνεκεν τῆς
προφυλίδος. ἐχέτωσαν δὲ τὸ ὑψ. πόδας γ. ὥς ἔρηται. εἴτα ἐπάνω τῆς

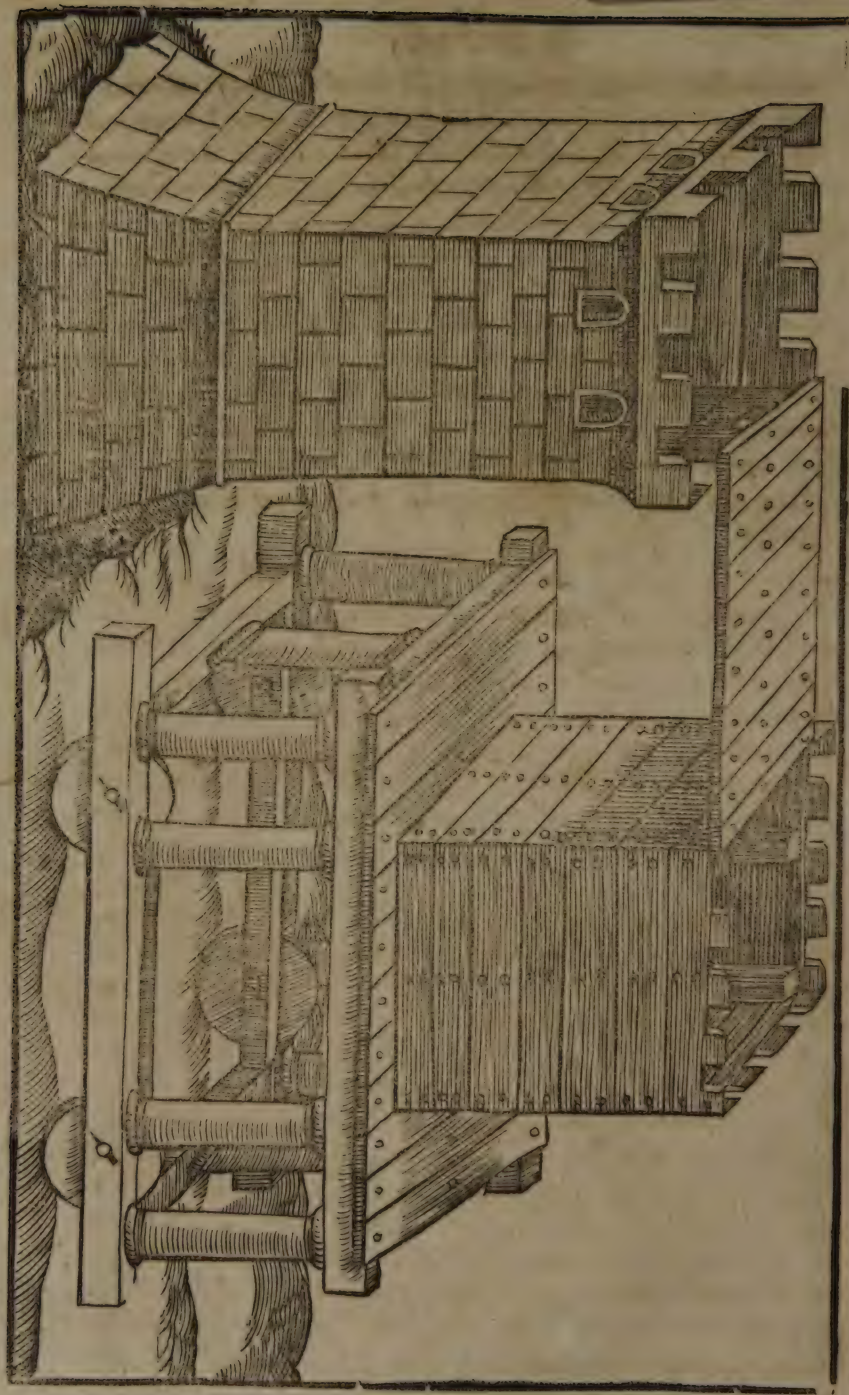
καμπῆς τὰ φηξ διπλοῦς ἐψαλιδωμένοι σερῶν, ἔχων τὸ ὑψ. πδῶν β. τὸ δὲ μήκ. ἴσον ἰών ὑποκάτω τὰ φηκ. ἐσεργάσθω δὲ τὸ πᾶν
ἔργον. μὴ λανθάνετω δὲ σε ὅτι ὑπὲρ μίαν ὀπτικήαν διελέχθη. ὅν γὰρ

ἀνέχει μία πλευρὰ τῶν ὀπτικῶν, ὅσους ἐξουσι πᾶσαι. ἐσεργάσθω τὸ μὲν πρῶ-
* ψηχέω. τὸν ὑψηλὸν, εἴνα ἐπάνω κέντροσιν, ἢ τοι ἰματισμοῖς ὥς, ὅτι μάλιστα. *
ψηχέω δὲ ἔτι τὰ μέσαι τὸ π. ἐργασθὲν κυλινδρῶν, ὥστε πρὸς ἀξονας ἀ-

πάνων

πάλιν παδῶν θ. τὸ δὲ ὑψ. πιδῶν τριῶν. ἔστω δὲ πύργος καὶ κατὰ τὸ
 πρῶτον τοῦ ὑποκειμένου ἔχων τὸ ὑψ. πηχῶν. ν. ξύλινον κεικοναμέ-
 νον, ἔχων ἐν αὐτῷ τὰς ἀρχὰς τῶν ἐγκλίματων καὶ τῶν ἀποπελισμά-
 των τὰς αἰ. τὸ ὑψ. ἀξιοθεσίας ἰσοπέδον εἶναι τῶν ἐγκλίματι πῦ ὑποκει-
 μένου ὑψους τοῦ πύργου. τῆς δὲ αὐτῆς ἀξιοθεσίας ἀπαρχούσης ἐν τῷ ἔρ-
 γῳ, καὶ τῶν αὐτῶν ὀπίπεδων πῦ τὰ τείχους καὶ τοῦ πύργου εἰς ἀλλήλας
 συγκομίζων πῦ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. δεῖ οὖν μικρὸν ἔξωθεν τοῦ τείχους
 ἀπειργασθῆναι τὸ ἔργον, πρὸς τὴν τῶν ἐλκόντων ἀνδρῶν ἀξιοθεσίαν κατα-
 μετρηθῆναι τὴν ἀντιπῶν. ὅπως οἱ μὲν ἐλκίσαν, τὸ πᾶν ἔργον, οἱ δὲ λαμπρῶς
 σπυρδῶς ἀπομετρήσωσι τὰ ἐγκλίματα ἐν τῇ βαθείᾳ τῶν πύργων. οἱ δὲ ἀ-
 νὰ ἀνθρῶποι, καὶ οἱ ἀρχιτεκτονικοὶς ἡγήσωσιν πρὸς αὐτοὺς τοὺς πύ-
 ρους ἐργαίους πῶς, ἵνα τὰ ἀποπίπτουσα βέλη ἀπὸ τῶν ἐσθλῶν μη-
 δὲν αὐτοὺς ἀδικῇ εἰς αὐτοὺς ἐμπιπτοῦσα. τὸ δὲ ἔργον οὗ ἐστὶν ἀπορρί-
 ψαται.

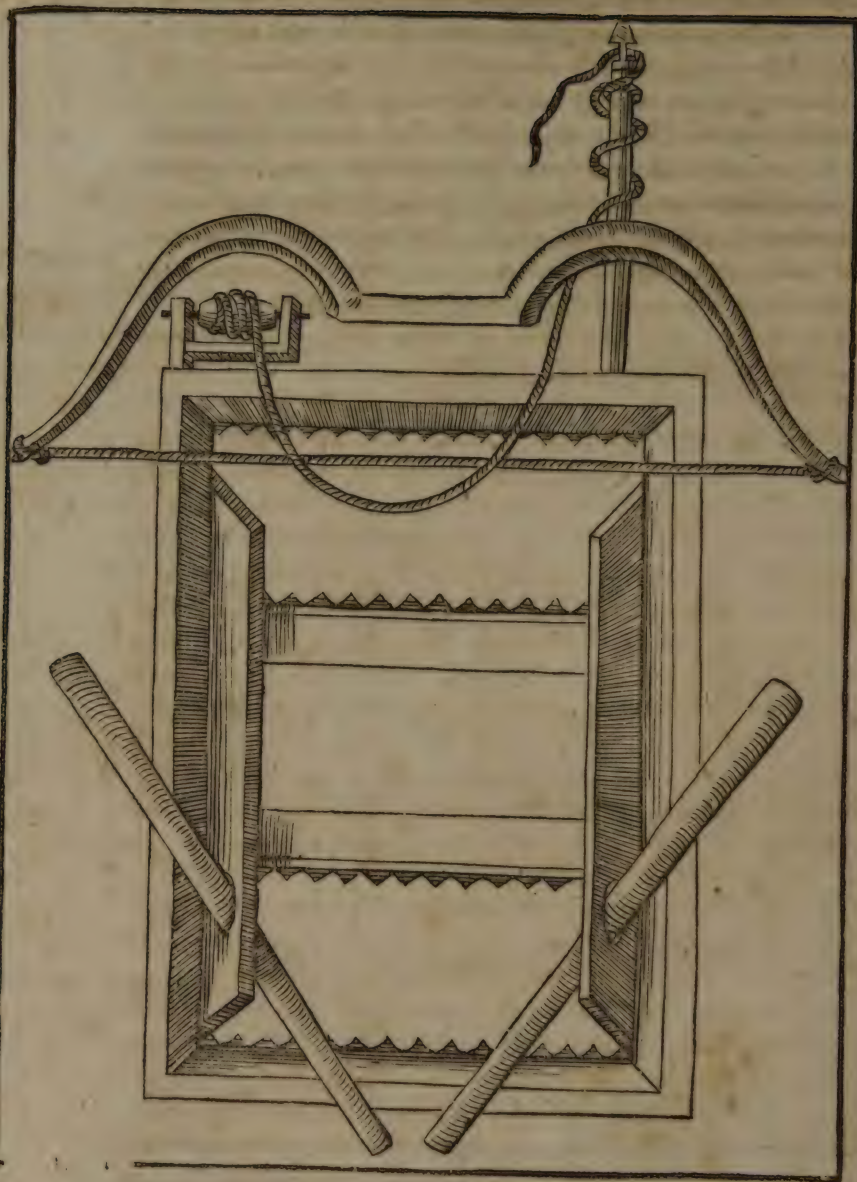
H

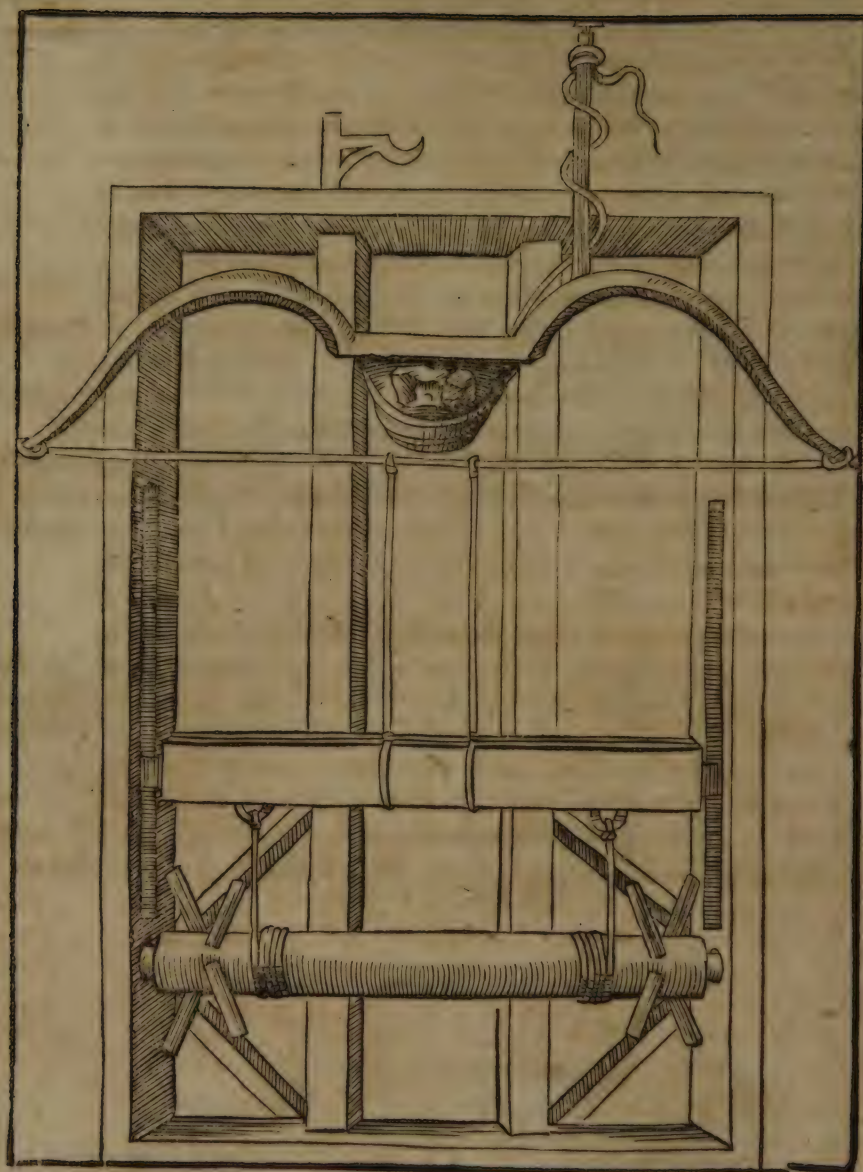
γίγνεται τῆς πρώτης. ἔσονται ὅτε ἄλλοι, ὥστε ἐπ' αὐτῶν φησὶ τὸ ὄργανον
 ἂν τῆς ἐπιβίωσης, ἐμπιπὴν τὴν οὐδὲν τῆς ἐν τοῖς κανόσι πρὸς ἀλλή-
 λους, καὶ γίνεσθαι τῶν ἀνω δυο κανόνων μίαν πλὴν σωμαφλῶ, καὶ πάλιν τῶν
 κατω δυο κανόνων μίαν. ἔσονται γὰρ καὶ οἱ κανόνες ὁμοιοὶ πρὸς ἀλλήλους.
 τοῦ μεγέθους τοῦ ἀφαιρήματος τῶν σωλινίων ἔσται πρὸς τὸ ἀνωθεν καὶ
 κατωθεν ἐπὶ τῷ πρὸ ἀνω καὶ πρὸ πτωρτῆ, ἔσται σφενδόνη ἀπέχουσα
 ὡς τῶν κανόνων τῶν α.β. ἐξ ἑκατέρου πρὸς τὸ * γ. ἔσται δὲ ἡ σφενδόνη
 τριχὴ, διωαμένη βαρύνει τὸν ἐπιβήμενον πέτρων. ἔσται δὲ ἡ πείμα-
 ρος αὐτῆς δακτύλων. ἔπειτα ἐπὶ μίᾳ δόχῃ τῆς σφενδόνης καὶ χλῆς σι-
 δηρεὺς συμπεπλεγμένη τῇ σφενδόνῃ ἔσται. ἔπειτα πάλιν ὡς τῷ α. ἀπέχον
 πρὸς * ὡς ἔσται τὸν πρὸς τὸν κανόνα τὸν γ. ἔχοντα πλὴν * π. ἐξαφᾶ-
 τῶν ἐπὶ πλὴν ἂν κανόνων ὅς ἐστι μαλὶν τῶν γ. ὁ μέλλω * ἐξαφᾶ-
 τὸν πέτρων. ἔχοντα ὅς ἐστι κανόνων. ἀγκύρας σιδηρεὺς. ὡς, ἔχοντα α. φεσὶ
 φεσὶν. τὸ δὲ ἔχοντα, ὅς ἐστι τυχάνει, ὡς ἐστὶν.

* π. ἐξαφᾶ-
 τῶν. vel ἐξα-
 φᾶται. Αἶ,
 P.

H iij.

T. 11.

Dedi

Dedi hæc omnia vt sunt in veteribus scidis, non optimis; nec satis emendata aut accurata videntur. sed & picturæ ipsæ authoris menti ac verbis minùs respondent: attamen nisi opelibri melioris, immutare nefas. Et hinc certè, si quæ vtilem historiam iuvant ea decerpere mihi libet, non licet autem esse architecto. In iisdem scidis habui librum, aut potius libri partem aliquam, cui titulus, Κτησιόου Βελοπονηκά, multæ ibi catapultarum aut ballistarum, quæ non saxa sed tela emittunt, species, ab Vitruvio postea tractatæ hominibus verò nostris nondum intellectæ. Equidem post illorum inritos conatus, nodum abscindam potius quàm extricem. nimis lenta ea vincla sunt & mentem,

Quàm magis intendas, tanto adstringunt artius.

PAGINA LVIII.

Διόπερ ἀρχὸν παλαιῶν.

Mauritius Strateg. II X. Δὲ τὸν στρατὸν ἐν τῇς πράξεσιν, ὡς περ ἀρχὸν παλαιῶν, δεκτικὸν μὲν ἔστω. Ἐκ τούτοις περὶ ἀρχῶν τούτων ἐκαστὸν ἐξ αὐτῶν χηρῶν δὲ τὰς ἀρμόζουσιν τῷ καιρῷ, καὶ αἱ ἀντὶ μαχόμενοι κρεττοῦνται.

Εἰ δὲ ἐν ταῖς.

Leo Const. XV. §. 16.

Ἄγρυπνος ἔστω.

Liber F. M. ἄγρυπνος ἔστω.

Πελλὰ τὰ ποταμῶνα.

Liber F. M. πολλὰ τὰ ποταμῶνα.

PAGINA LXII.

Κηρύττω ὅς ἀνόπλιτος.

Leo Const. §. 22 Κηρύττει δὲ τί τε καὶ ἀπολαλῆσαι. ἵνα τὸν μὲν ἔχοντα πάλαι μὲν Φινίλῃ, μινους δὲ ἀποκατέστη τὰς τὰ ὀπλὰ φρουρούσαι. πάλαι δὲ πάλαι Φινίλῃ ἀπολαλῆσαι πρὸς κελεύειν ἰδίᾳ ἀπολαλῆσαι καὶ πρὸς γλώσση τῶν πολεμίων, &c.

PAGINA LXIII.

Ἀμυνταὶ γυναικῶν.

In orâ Codicis F. M. αἰανταγώνισον ἔχων ὡς. rectè. Sic Eunapius in AEdesio αἰανταγώνισον ἔμαχον ἵκεν, dixit.

Γυναικῶν.

Capitulas mulieres vltro remittendas, nec in vinculis retinen

das

Ca. 100. m. 10.

das auttorquendas, cenſet. At barbarus ille & immanis, Euphro-
ſynen aduerſus helepoles tanquam munimentum obliciebat,
Eſt etiam ho- & arietis mœnia percutienti, equitantis inſtar, impoſitam vexa-
dominare bat. Nicetas I. Andron. Εὐφροσύνην ἐν βυζαντίου αἰχμαγμίσει, νυν
ſupplicium. μὲν ὡς ἀπὸ λημέα περὶ τῆς τῆς ἐλεπτεῶν, νυν δὲ τῶν κριτῶν ἐπὶ παντὶ ἀλλῶν
Faire che- μὲν ὡς ἐν ὀχύματι περὶ γωνίᾳ τῶν μηχάνημα. Miſerabilis enim etiam
uaucher le ὡς ἐν ὀχύματι περὶ γωνίᾳ τῶν μηχάνημα. Miſerabilis enim etiam
Canon. inter bellicos furores foemineus ſexus. Θείαν δὲ ἀνδρωποιστικὴν ἀ-
πὸ λὸν, ἐξ οὗτο γυναικῶν, εἰς ἔρυμα σιδήρου περὶ ἐλεπτεῶν. Et fruſtra
belli vires reparandas mulieribus additis quis metuat: Eæ ſcilicet
armis inutiles, ac propter imbecillitatem imbelles. Inde homi-
Mulieres im- nem ignauum foeminam vocant non virum. Quò pertinet Lu-
belles. cilianum illud, Sat. XXVII. *Infantum vocant, quem matrem ac fo-*
eminam dici vident. Sic Iulianus Imp. Epistolâ ad Alexandrinos,
necdam editâ Dionysium inerte n & nequam alloquitur: Σαυ-
τήν ἐποιεῖς, ὡς περ Ἀσπιδάμας, γυναῖ. Sic Artemiſiâ contra Græcos
pugnante, quaſi monſtro territus Xerxes, exclamauit ὦ Ζεὺς, τοὺς
μὲν ἀνδρες γυναικῶν πεποιήκας, τὰς δὲ γυναῖκας ἀνδρες. Polyan.
II. X. Præter naturam enim ſit, vt mulieres naturâ delicatæ, arma
capiant tenerumque corpusculum bellico oneri, cruentisque
vulneribus ſubſiciant. Clem. Alexand. Paedag. II. c. XI. *ἡ ἀλδότης*
ἐν βλῆν ἢ γυνή. Anna Caſariffâ apud Nicetam, Briennium vi-
rum ſagacem ac pauidum acriter vrgendo incuſans, naturam i-
Andax femi- pſam quaſi capitali crimine laceſſebat, ὡς αὐτῇ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἰσχύος
nadicium. ἀνδρον ἐῖς γυναικῶν πεποιήκας, τῶν δὲ βρυονίων τομορίων ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἰσχύος
ρώσισαν. Corporalia munera foeminis ſexus ipſe denegat. cuius
imbecillitatem infirmitatēque legum & iuris periti conſidera-
uerunt. l. 3. D. de muneri. & honorib. l. 2 §. 2. D. ad Velleian. l. 5. C.
Mulierum eo l. 5. §. ad filias. C. ad l. Iul. ma. Diuerſi porro fuit Platonis ſen-
corpora belli- tentia lib. V. de Repub. Nudanda mulierum corpora bellicifque
cis studiis ob- ſtudiis obduranda. Et Alcibiade I. rem virtutēque bellicam,
durari debere. non virorum magis quàm mulierum; nec virilem adeo, ſed hu-
manam dici debere contendit. & notat Olympiodorus. Κοινὰ γὰρ
αἱ δὲ περὶ τὰς ἀνδρῶν, αἱ καὶ κοινὰ αἱ φῦσες. τὸ γὰρ αὐτὸ ἐστὶ μέγεθος αὐτῶν καὶ
γυναικῶν, τὸ γὰρ τὸ ἴσον μέγεθος ἔχοντα τὰ ἀφ' ὅρα. εἰς αὐτοὺς μὲν αὐτὸ ἴσον
ἀνδρῶν μέγεθος γυναικῶν ἴσον. καὶ τὸ ἀναπλεῖν τὰ γυναικῶν ἐξ ὁδοῦ μὲν.
Idē tamē Philoſophus naturali mulierū infirmitati conſulens, iis
non niſi leuiora relinqui debere munera ſuaδερ. τὰ ἐλαφροτέρα
Leuiora ta- γυναικῶν ἢ τὰς ἀνδρῶν δοτῶν, ἀλλὰ τὰ ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν ἐστὶν ἁπλῆ.
mon onera iis
imponenda. res ad omnia, præterquam ad virorum ſarcinas, inuvalidæ.

Παι.

παδάρια.

Vt mulieres, sic pueri quoque imbelles. vnde & homines i
gnauia & debiles, Pueri dicuntur. Afran. Sororib. *At puer est vefcis* Pueri.
imbecillus viribus. Seneca lib. III. Epist. pavidos, omniaque dif-
crimina timidè circumfpicientes, pueros vocat: *Quod vides, in-*
quit, accidere pueris, hoc nobis quoque mafculis pueris euenit.

Α' θυνῆς αὐθράπυς ἔζηρε καὶ τας.

AEgros & senio confectos: *ζηρε λείον αὐτὸ πανεπλὴς βάντρον ἀρ-*
μαψαμένον. Paul. Silentiar. Anthol. VI. 25.

P A G I N A L X I V.

Προσφιλῆ ἔκαστα μὲν γὰρ φθάνει ἀχρηστῶν.

Liber F. M. *πρὸς φίλους ἔχων. ἃ μὲν γὰρ φθάνει. &c.*

Seneca

Hactenus ad Onofandrum.

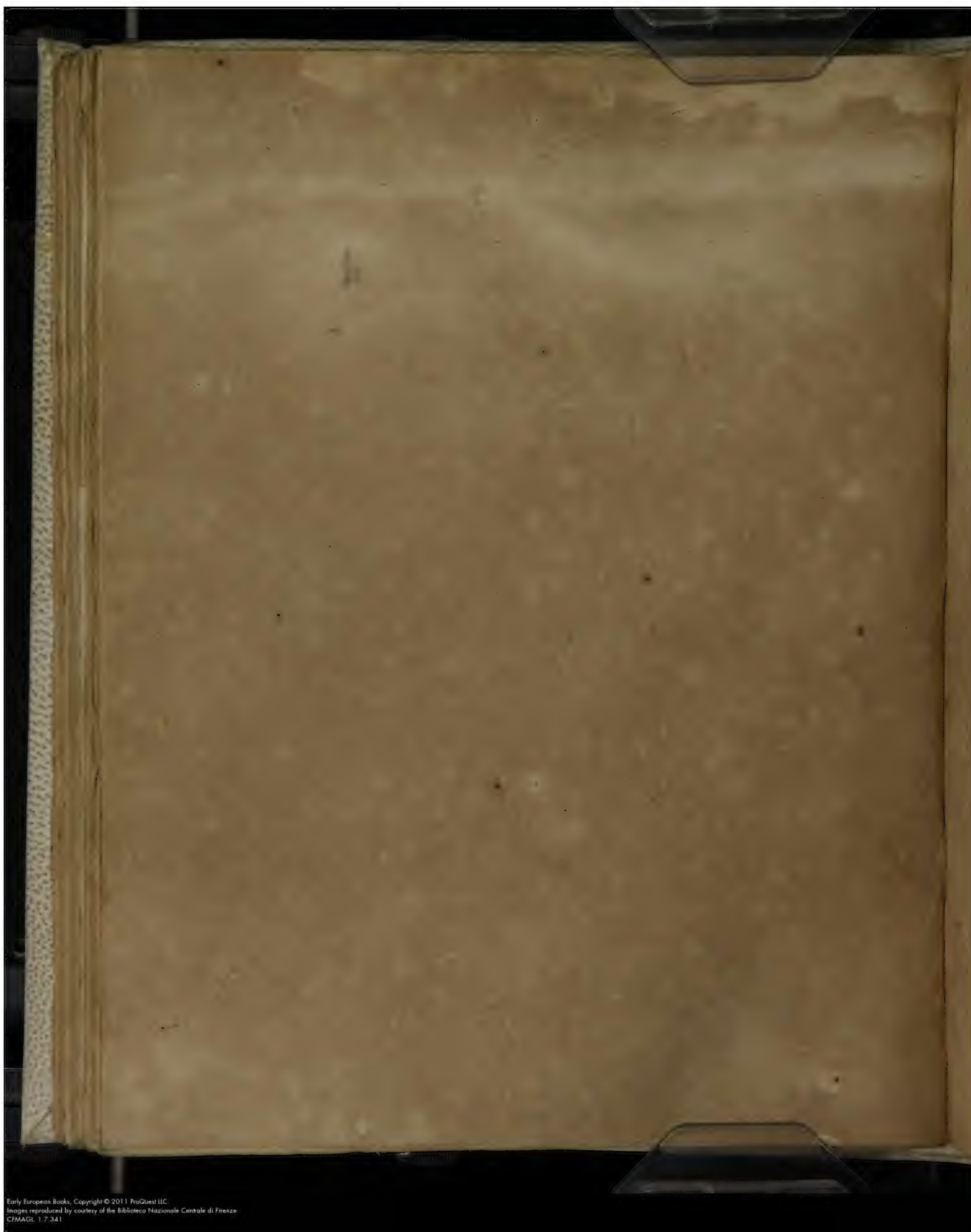
Scribebam Lutetia Parisiorum. Kal. Nouemb.

A. S. M. D. IIC.

IANI GRVTERI
varii discursus ;
Sive
Prolixiores Commentarii
ad aliquot
insigniora loca
TACITI
arque
ONOSANDRI

In Bibliopolio Commeliniano.

CID 13 C IV.

Amplissimo nobilissimoque viro

DN. JACOBO BONGARSIO,
Domino de Chefaye &c.

Christianissimi Galliarum Regis.
Consiliario, atq; in Germaniam
Exlegato,

JANUS GRUTERUS.

DE BEO & hoc inter alia reditui tuo è Galliis, Bongarsi desideratissime; quòd' si pagellis his require-
rem *Ateliten Dioscoridis*, quo se Eruditorū populo
longè latèq; facerent fauorabiles, non excutiendæ
eis venirent Magnatum dactyliothecæ: adeò tu,
ipsamet illa es gemma; certè virtutè illius omnem
solidè possides. Nā ex quo, non minore dexteritate
quàm religione, sacratissima Opt. Max. Regis oracula Germaniæ in-
linuas; tantum tibi ad promerendam mortalium *omnium voluntatem*
vel ingenii vel artis, vel fortuna supersuit, vt ex vero dici merearis, *Amor ac*
delicia generis humani; idque consonā opinione Doctorum juxtā ac Bo-
norum. Sedenim, cū Inscriptiones nostras planè fecerit inuola-
biles diuinum sacræ Cæsareæ Majestatis, Rudolphi II, elogium; non
solū *approbantis fidem nostram atque industriam*, sed censentis insuper, *præ-*
clarè meritam de vrbe totòque Imperio Romano; haud gravatim & istas stu-
diorum meorum exerrationes eadem summi Imperatoris consecrabit
dignatio: præcipuè cū etiam, nescio quā, circumdentur lucenti
umbrā Antiquitatis, atque eā quidē augustā. Legimus enim de D. Au-
gusto. Suetonii capite LXXXIX: IN EVOLVENDIS UTRIUSQUE

);(2

LINGUÆ AUCTORIBUS, NIHIL ÆQUE SECTABATUR, QUAM PRÆ-
CEPTA ET EXEMPLA PUBLICE VEL PRIVATIM SALUBERRIA: EA-
QUE AD VERBUM EXCERPTA, AUT AD DOMESTICOS, AUT AD EX-
ERCITUM PROVINCiarUMQUE RECTORES, AUT AD URBIS
MAGISTRATUS PLERUMQUE MITTEBAT; PROUT QUIQUE MONI-
TIONE INDIGERENT. Sanè simile etiam aliquid, tam superstitiosè
hæc secutus sum, ut ne latum quidem unguem ab eius vestigiis decli-
nandum mihi duxerim: nisi quatenus uberiore forsitan mensurâ, verba
Auctorum omnibus admensus sum; ac nonnulla quidem speciei tam
indiferetæ, ut vix internoscantur. Quod ipsum tamen tantum abest
ut excussem, etiam imputo. Si enim nemo hæcenus repertus est qui
gemmas, qui pocula, qui suppellectilem ceteram, qui equos, qui cur-
rus, qui arma, qui canes ideo rejecerit, quod in eis similitudo gemi-
na: non video cur isthæc culpent. tantò quidem minùs, quod nata
ferè è patribus aut linguæ aut nationis diversæ; ideoque sese tucantur
illis Plinii lib. VII. cap. XII: *Toranius At. Antonio iam Triumviro, exi-
mios formâ pueros, alterum in Asia genitum, alterum trans Alpes, ut geminos
vendidit: tanta unitas erat. Postquam deinde sermone puerorum detectâ frau-
de, à furente increpitus Antonio est; inter alia magnitudinem pretii conqueren-
te, nam ducentis mercatus erat sestertiis. respondit: versutus ingenii mango, ob
id ipsum se tanti vendidisse, quoniam non esset mira similitudo in ullis eodem utro
editis: diversarum quidem gentium natales tam concordè figura reperiri, super
omnem esse taxationem. Adeoque tempestivam admirationem intulit, ut ille
proscriptor animus, modò & contumeliâ furens, non aliud in censa magis ex for-
tunâ suâ duceret. Vocentur ergo supervacua, dum norimus superflua non
nocere; certè non isthæc, parte sui potissimâ, aut gemmea aut aurea.
Eaque propter, dum passivâ illam congeriem sub signa colligo, ac in
pluriû capitû distribuo cõtubernia, præcipua fuit cautio, ut quàm par-
cissimè interveniret verborum meorum seu filum, seu copula: gna-
rus, ut aurum quodque est defæciatius, ut gemma quæque est exquisi-
tior, ita & minimum desiderare additamenti; eius utique notæ cu-
ius est istud, rude atque impolitum. ita enim placuit foris meæ seque-
rari plus quàm nouercali; quæ Typographi operis tunc in me immi-
sit, cum vix mente competerem, necdum memoriâ, ob morbum scili-
cet filiolarum infantis verè factum. Hinc etiam factum, ut magnam ex-
emplorum sententiarumq; segetem commodè arcolis suis quibusque
inter spargerem, aut omiserim, aut inseruerim sede alieniore: ideo-
que ne*

que, ne quid dissimulē, vix primas legitimar. dissertationum deforma-
verim lineas. quod & ipsum alioquin primore titulo minimē dissimu-
landum putavi. Quippe nililo inquietiore errore per quercus suæ pe-
dem agmen formicarum *seque reditque viam toties*, quam à me discur-
sum est per literata Græcorum Latinorumq; latifundia. Quo ipso
si id saltem profeci, ut

— *fungar vice cotis, acutum*

Reddere qua ferrum solet, exors ipsa secandi;

aut adeo statuam repræsentem Mercurii vialis, cui omnia tamen ab-
sunt Mercurij, præter vnicum digitum intentum ad viam rectam; si
inquam, haud absurdē nobilem adolescentiam aut excitauerim ad le-
ctionem Veterum, aut monstraverim qualemcumq; rationem colligē-
dij ē classicis Scriptoribus haud quaquam infœcunda, in utramq; par-
tem disserendi, lemina; affecurus sum plus quàm volo. Nam quod ho-
die ferē neglectis Antiquis versemus Novitios, idem est profectō ac si
relictā viva fontis scaturigine, affideremus aquæ, & deriuatæ per fœ-
tidum canale, & collectæ in paludem longē fœtidiorem. Itā quidem
ego sentio, & tu vix à mecum, Bongartii, in doctrinis omnibus excellen-
tissime. nec hoc tantum; sed etiam, fallere ac falli, qui liberos suos, si-
mul ē pueris excesserint, Dialecticorum ac Rhetoricorum præcepto-
rum mancipant Dialecticis, nec inde solvant ante pubertatem plenā,
cū iam nimirum omnem amiserunt strenuē studendi libidinem. At
mihi sanē ac tibi, ceterisq; quibus aliquid salit

— *leua in parte manilla,*

nilul aliud sunt geminae illæ artes, quàm *mera instrumenta*, quorum v-
num quidē appositam materiem aut probet aut impulet; alterū
verō disponat ac comet; neutrum profectō vllam *materiæ guttulam*,
aut gignat aut eruat. Id ita esse, quamuis alia omnia non evince-
rent, at vel inde satis liqueret, quod nullum mihi dabunt ē magi-
stellis istis, Organice in Topicis, qui decem periodos inchoet
compositione tolerabili, nedum orationem aliquam membris omni-
bus aptē pertextat; nisi antea furtim excussis librorum suorum Indi-
cibus cunctis, nisi desolatis Scabro, Nano, Hybernico, Lycosthene,
Zvingero, Parrasio, Bodino, Tolosano, & nescio quibus alijs melio-
rum auctorum racematoribus. Non, non quicumq; vel hoc nostro, vel
patrum ævo tolerabile quid præstiterant in literis, ijs etiam curæ fuit
non Latina modō, sed &

— *exemplaria Græca*

):(3

Nocturnâ versare manu, versare diurnâ.

Verùm valeat famelica hæc natio; ac sufficiat nobis, si non item impediatur, quo minus,

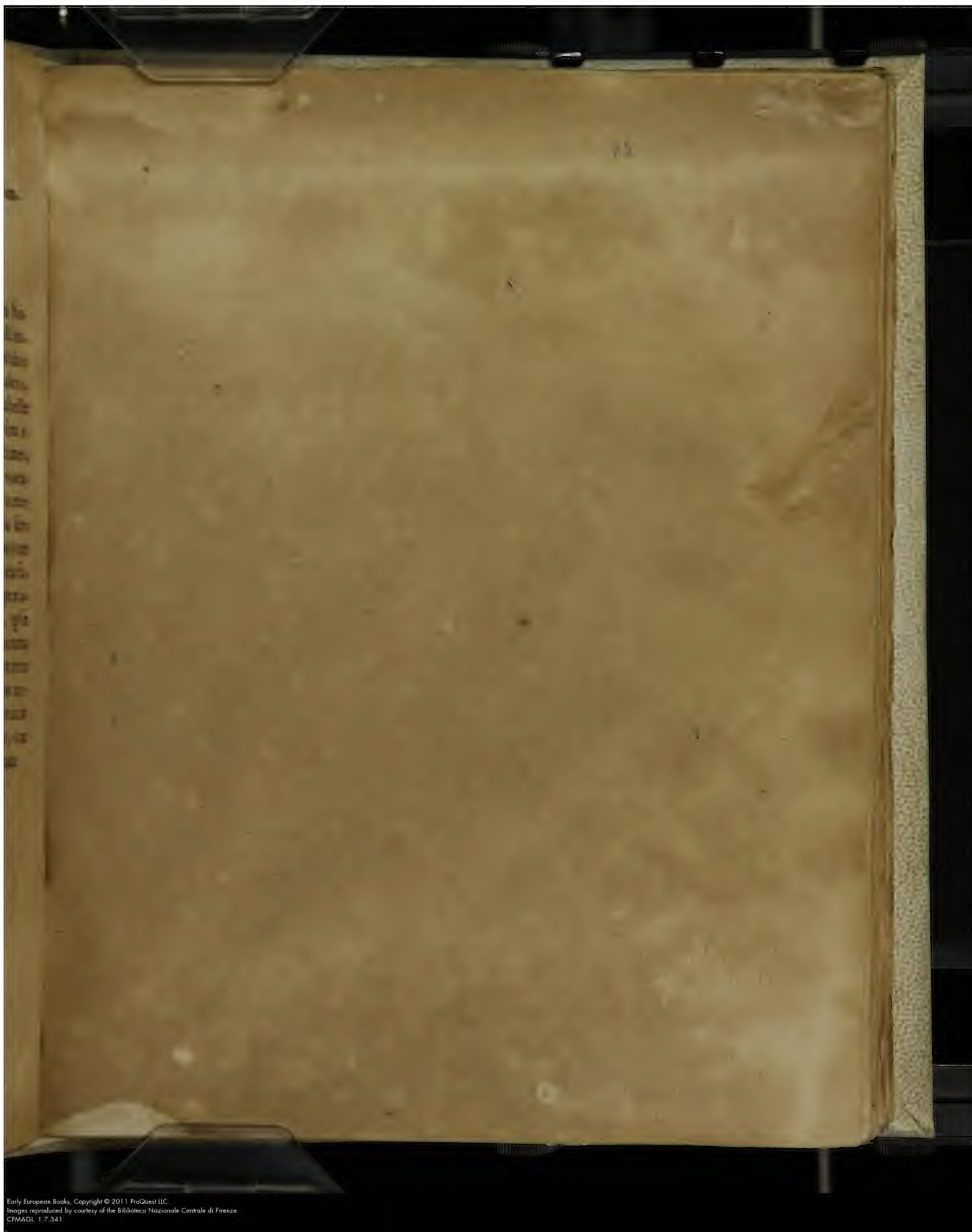
Floribus ut apes in saltibus omnia limant.

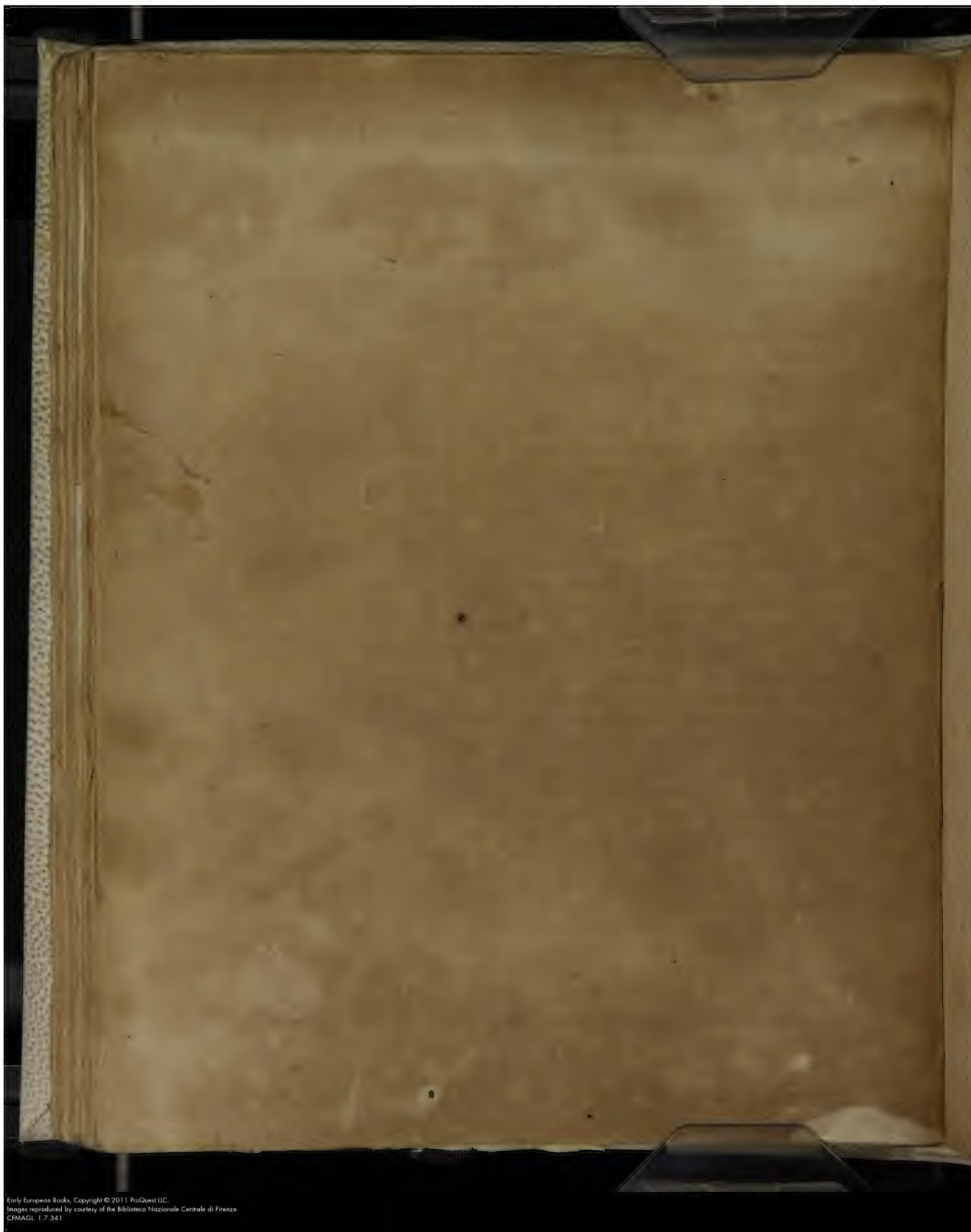
Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,

Aurea, perpetuâ semper dignissima viâ.

Quorum è genere quoniam item videri queant Discursuum horum elementa; bonum factum putavi, eas insignire peramabili nominis tui auspicio, non tam ideo, quamvis & ideo quoq; ut probos quidè ac eruditos invitaret tanquam illicio; invidos autem ac malevolos, auerteret tanquã amuleto: sed magis ut instar confessoria tabellæ debitum meum quo iam ætatem tibi obstringor divulgaret. Cùm enim me iam annos penè viginti sex, ita tenere diligas, ita carè æstimes, ita diffusè celebres, ita opiparè munereris; ut novis indigeam vocabulis, si novum hunc tuum affectum, supra Fratris sanè ac Patris magnum, dignè exprimere amem; scelus meum fuerit ultra omnia scelera, nisi nunc saltem dum licet, vocem emisero, tuorum morum meaq; conscientia, apud omnes interpretem. Ergo quando ita factus es naturâ, ac in tantum benignitate ac beneficentiâ, aliâ supra aliam, amicos quotidie vadaris, ut his iam defellis accipiendo, ipse nondum fatigeris promerendo, atq; eâ quidem serenitate oculorum, eâ comitate vocis, eâ submissione habitus, eâ lubentiâ animi; ut tum maximè obligari videaris, cùm maximè obligas: nihil equidem minus possum, quàm ut vicissim prothymia huius extraordinariae prolixè meminerim, ac saltem grates laudesq; tibi dicam animo, ore stylo, easque istâ qualiquali publici præconij pennâ permittam per orbem Europæ cultiorem; monumentum, utiq; si meritum tuum, si voluntatem meam, posterio-
bè examinarint, *semper ætatum.*

* *

IANI GRVTERI

VARIII DISCVRSVS.

*Pleraque in summâ fortunâ auspiciis ac consiliis, quàm
telis ac manibus geri. Lib. XIII. Annal. Tacitus.*

NESCIO an non innotuerit Isocrati maiestatis vis
longè lateq; dominantis; etiam cum vno eodem-
que se tenet loco. proximè profectò ei accessit ubi
sub personâ Nicoclis præcipit: Ο, πᾶσι τοῖς ἑκαστῷ
αὐτῆς αὐτῇ τῇ χειρὶ τοῦ θεοῦ, ἢ γὰρ αὐτῇ μετὰ τὴν ἀλλοτρίαν
καὶ τὴν σωματικὴν μὴ παρὰ τὴν πνευματικὴν ἀλλοτρίαν τὴν ἐκείνου
πρὸς τὸν μέντοι περὶ αὐτῆς πάντων γὰρ τὸν κόσμον ἔχοντες,
συνφρονέταις αὐτῶν βουλευσάμενοι περὶ αὐτῶν. Cuius rei trans-
gressus, vestrum sibi conscius fuerit, eam ne me quidem
clam fore existimet. nam etsi corpus meum, præsens non fuerit; at mentem me-
am singulis actionibus adesse putet. hoc enim animo si fueritis, modestius agetis
omnia. Certè nemo facillè adsequetur mysteria Auspicioꝝ, nisi qui et-
iam ad Regum auctorem, Deum opt. max. animi oculos direxerit. exhibi-
to enim nobis Principe, exhibuit vnâ expressam sui imaginem; ideoque
eidem quoque circumdedit maiestatem à diuinâ secundam. quæ qualis sit,
docemur ab istis Aristotelis cap. vi. lib. de Mundo: καὶ θεὸς δὲ, ὅπερ ἐστὶν κυ-
βερνήτης, ἐστὶν ὁματι δὲ ἡνίοχος, ἐστὶν χροὺ δὲ κορυφαῖος, ἐστὶν πόλει δὲ νόμος, ἐν
τοῖς ποταμοῖς δὲ κημὶς. ἔστι δὲ καὶ πρὸς μὴν, καὶ ματαίους γὰρ ἄρ-
χῆς, πολλὰ καὶ τὴν πρὸς πολυμέμενον τὸν δὲ, ἀλυτον, ἀπειρον τε, καὶ πείσης καὶ χειρὸς μένον
σωματικῆς ἀδυνατίας. ἐστὶν ἀκινήτων γὰρ ἰδρυμένων, πρὸς ταῖς καὶ, καὶ πρὸς ἀγῆ καὶ πρὸς βύλην,
καὶ πρὸς, ἐστὶν διαφόρους τὰς ἰδέας καὶ φύσεις. ὅπερ ἀμείλιχόν ἐστι πρὸς νόμους, ἀκίνητος ὢν,
ἐστὶν τὸ γινώσκον ψυχῆς πρὸς τὸ διοικεῖν τὰ καὶ τὸ πλῆθος. ἰφιδύμενοι γὰρ αὐτῶν, δηλοῦσι
ἐξ ἑαυτῶν ἀρχαίς μιν, ὅτι. ἐστὶν ἀρχαί. Nunc vero summatis iam loquamur: q̄ in patria gu-
bernater est, q̄ in curru agitator, q̄ in choro prætor, q̄ deniq; lex in ciuitate, & dux
in exercitu: hoc Deus est in mundo, nisi si hæc enus interest, q̄ labor, & motus multi-
plex illis exercet et cura angunt varie: cum hæc illaborata succedant omnia, omnis
molestia experta, citraque corporis infirmitatem. quippe cui in loco stabili im-
motòque collocato, omnia mouere & circumagere pro arbitratu liceat, quo libi-
tum est cumque, & quo modo libitum, eoque diuersis in formis simul atque na-

догнз-

aliquid ab hoc ceryphæo principe pulcherrimè gubernatur. Aequali autem ubique regitur imperio, adeo ut & qui montes incolunt, imorum camporum cultoribus humiliores sint, quantum ad obedientiam pertinet; & qui fertiles agros sortiti sunt, vestri sint agricola. Neque insula quicquam à continente differt: verum ut una regio continua, & gens eadem, cuncta placidè parent. Omnibus etiam mandata ac nutibus citius, quàm digitum moveris, obtemperatur; & mox atque aliquid decretum fuerit, effectum datur. Qui autem in urbes & provincias mittuntur imperatores; ut singuli suis imperant, ita inter se omnes aqualiter parent: & eo videntur à subiectis differre, quòd primi rationem parendi tradunt, adeo magnum & omnia gubernantem imperatorem omnes metuant. Quapropter eum tum quicquid agunt, melius scipsis scire arbitrantur tum magis, quàm dominum famulus presentem, instantem, & iubentem, reuerentur: nec eorum quicquam tanta sibi dignitatis videtur, ut vel nomine donatus audito possit quiescere, quin assurgens laudes & colat, ac duo simul vota concipiat, alteram Diis pro illo, alterum illi pro se. Sim alicubi circa iudicia vel rogationes tam publicas quàm priuatorum. si qui sorte digni videantur, parlari labantur, ad illum mox referunt, & ab eo quid agendum sit, non secus ac chorus à magistro, expectant. Quocirca nihil eum opus est imperium totum miserè peragari, nec variis comitatibus singula stabilire, terram saltando: cum possit orbem totum commodissimè per epistolas regere. qua mox ut scripta sunt, velocissime tamquam ab auribus deferuntur. Et hoc est quod volebat Titus Imp. orationis suae parte ad Iudæos, Egesippilib. v. cap. xlvj: Insolentiores vos nostra absentia fecit, quia nos occupatos putastis. Sed nunquam ita occupati sumus, ut absentes simus orbi terrarum. nam & absentes assumus, & longè positis propius assistimus. Namque ut anima in corpore omnia membra vivificat sua, sic Romana providentia omnibus imperij sui partibus adest, & totum orbem Romanum, tamquam presens gubernat. Nam si singulis animis illa vis divina regendi corporis virtutem dedet, quantò magis Romano vigore, quo quasi unum totius imperij nostri corpus animatur, tuendi eius vitalem quamdam substantiam subministravit? Decore admodum Eusebius Pannegyrice ad Constantinum: ὁ δὲ ὡς Φῶς, ἥλιος μαρμαρυγᾷ τῆς κακοῦρον Πηλάμψισι, τὰς περὶ πάντας τοὺς τόπους ἀπικρίσμεναι τῆς μακροῦ ἐξ αὐτοῦ ταχέως μεταμένης ἀκτίνι, καπερνάει. ὧδε μὲν ἡμῖν τοῖς πτωχοῖσι λαχοῦσι, τὴν πατρὸς αὐτοῦ καρδίαν. καὶ ἵστατον ἢ τὴν πόλιν. ἱατί, οὐ γὰρ τὸ ἀνθρώπων, καὶ πάλιν ἄλλον ἀλλαχοῦ λαμπτήρας εἶναι καὶ φωστῆρας, τὴν ἐξ αὐτοῦ προερχομένην φῶστος, διανεμάται. οὗτοί μιν ζήλω βασιλεὺς καὶ τοῦ πνεύματος πίστεως ἐπιζήλους αὐτοῖς ἐάντων εἰς αἰῶνας πάλους τὰς ἀδριπέτας καὶ κρείας, ὑποκαταστήσει αὐτοῖς ἐν τῇ συμφωνίᾳ καὶ ἡμονίᾳ ἀρμοσάμενοι, ἀνωθεν ὑψηλὰς λύσεις ἐλαυφίστου πνεύματος, ὅσοις ὁ ἔλεος ἐφερέω διὰ πείθων. αὐτοῖς περὶ τῆς πίστεως ἑπιστάται, καὶ τὴν πίστιν ἀνασκοπήσει. καὶ πάντα τὴν ἐργασίαν βασιλείας εὐχόμενος

κακοσημένους ἄνω βλέπων καὶ τὸ δέχεσθαι πινυδία, τὰς κάτω Διωνυσογενῶν ἰδυίῃ μο-
 νάρχε δμωαείας μιμήματα περιέχον. Τοῦτο γὰρ ὁρώπων φύσις τὸ ὅτι γῆς μό-
 νος τὸ ἀπάντων διδωρὸν βασιλῆς νόμιμα βασιλικῆς ἐξουσίας, ὃ τὸ πάν-
 τω μίαν δέχων ἐκδέχεται. Hic clero Caesarum filiorum suorum fulgore, velut
 radiis quibusdam ex se longissime profusis, non aliter atque lumen solis suo splen-
 dere solet, homines ingenti locorum intervallo disunctis illustrat. Itaque &
 nobis, qui Orientem accolumus, suam ipsius presentiam non sine maximo omni-
 um commodo largitus est, & alteri hominum generi versus Occidentem unum
 ex filiis praefecit, & alios duos in aliis locis tamquam faces ac luminaria ex sua
 ipsius claritate diffusa collocavit. Porro autem Imperij quadrariam dispartiti-
 ingum, quasi quatuor equi, id est, sibi & tribus filius Caesaribus fortissimis im-
 ponens, ipse eos divini animorum consensus & concordia frenis colligatos, cali-
 dus moderatur; pariterque univsum terrae orbem, quem sol videt, peragrat,
 & omnibus hominibus tamquam praesto adest; atque ad id res cunctas quodam-
 modo oculis lustrat. Quin etiam caelestis imperij gerit effigiem, oculosque in su-
 blime tollens, homines in hoc inferiore imperio ad exemplar primariae illius impe-
 rij forma gubernat, monarchiaque principum imitatione & exemplo caelestis
 confirmat imperij. Istam. n. imperij formam lex quae rex omnium est, humano ge-
 neri orbem terrae incolenti tribuit: quippe haec regi potestatis compos lex, unum
 omnibus praescribit imperium. Sciebat enim nomenne an numen Principis
 — ire per omnes

Terraeque tractusque maris; —

ideoque etiam in Praefectorum minimis solidum transferre jubar: adeo ut
 felicitas infelicitasque eorum, ab vno proficisceretur Principe. Quod sub-
 indicat Horatius lib. i v. Oda xiv:

— barbarorum Claudius agmina

Ferrata vasto diruit impetu:

Primosque & extremos metendo,

Stravit humum, sine clade victor:

Te copias, te consilium & tuos

Præbente divos.

nec levioe spiritu Naso lib. ii. Trist. ipsi Divo Augusto:

Sic assueta tuis semper victoria castris,

Nunc quoque se praestet; notaque signa petat.

Ansoniumq; ducem solitis circumvolet alis:

Ponat & in nitida laurea fersa comâ:

Per quem bella geris: cuius nunc corpore pugnâ:

Auspiciis cui das grande, Deosque tuos.

Dimi.

Dimidioz tui prasens & respicias Urbem;

Dimidio procul es, savag, bella geris.

Huic fundamento innituntur illa Cæsaris ad milites, Lucani Pharsal. lib. v.

— *veluti si cuncta minentur*

Flumina, quos miscuit pelago, subducere fontes,

Nam magis ablatiis unquam decresceret aquor,

Quam nunc crescit, aquis? An vos momenta putatis

Vlla dedisse mihi? nunquam sic cura Deorum

Se premit, ut vestra mori, vestraque saluti

Fata vacent. procerum metus hæc cuncta sequuntur.

Humanum paucis vivit genus. Orbis Iberi

Horror, & Arctoi, nostro sub nomine miles,

Pampeio certè fugeres duce. sortis in armis

Cæsareis Labienus erat: nunc transfuga vilis

Cum duce pralato terras atque aquora lustrat.

Ex quibus intelligimus ista de duce Xerxis, iam Xerxe regresso ad propria, lib. i. i. Iustini: ibique pralium commissum, sed fortuna regis cum duce mutata non est, nam victus Artabanus &c. Capimusque mentem verborum Taciti lib. i. Hist. Postquam id Roma compertum, Al. Aponius Massiam obtinens, triumphali statua, Fulvius Aurelius, & Iulianus Titius, ac Numisius Lupus, legati legionum, Consularibus ornamentis donantur; lato Othone, & gloriam in se trahente, tanquam & ipse felix bello, & suis ducibus, suisque exercitibus Remp. auxisses. Nec hæremus in Floro lib. iv. cap. vi: Et quamvis duces non essent tunc presentes, quorum alterum corporis egritudo, illum metus & ignavia subduxissent; stabat tamen pro partibus invicta fortuna, & victoris, & qui vindicabatur. Patentque hæc Velleii lib. ii: Nusquam erat Pompeius corpore; adhuc ubique nomine &c. Plucenisi respicias, mihi stigebit Taciti locus lib. xv. Annal: Tum lestratum ritè exercitum ad concionem vocat, orditurque, magnifica de auspiciis Imperatoris, rebusque à se gestis &c. multò magis eiusdem de Othone lib. ii. Hist. Frater eius Titianus & præfatus pratorij Proculus, imperitiâ properantes, Fortunam & Dies, & Numen Othonis adesse confisus, adfere conatibus testabantur, non quis obuiaro ire sententia auderet, in adulationem cõcesserant. Et hæc potissimum rationi incumbit Nazarianis petitio ad Darium, de quâ sic Curtius lib. v: Diis adversis bellum inimus, & pertinax fortuna Persas urgere non desinit. notis iustis & ominibus opus est. Auspiciis & Imperiam alij trade interim, qui tamâ rex appelletur, donec Asia decedat hosti; victor deinde regnum tibi reddat. Gnarum hoc Aur. Victori. itaque prudenter de Constantio: In hancam Cæsarem, cognatione acceptum sibi, transalpinis præfecit: isque nationes feræ brevis subegit, captis famosis regibus.

Que quamquam vi eius; fortunâ Principis tamen & consilio accidere. quod a deo prastat, ut Tiberius Galeriusq. subiecti aliis, egregia pleraque; suo autem ductu atque auspicio minus paria experti sint. Quocirca rem ipsam premit Mammertinus, cum ita alloquitur Maximianum Panegyri. Vestra, hac Imp. vestra laus est, à vobis proficiscitur & quod per alios administratur. Vi enim omnia commodacalo terraque parta; licet diversorum Numinum ope nobis provenire videantur; à summis tamen auctoribus manant, Iove rectore cali, & Hercule pacatore terrarum; sic omnibus pulcherrimis rebus etiam quæ aliorum ductu geruntur; Diocletianus facit, tu tribuis effectum. Vestra, inquam, fortuna, vestra felicitatis est, Imp. quod iam milites vestri ad Oceanum pervenere victoriâ, iam casorum in illo litore hostium sanguinem reciproci fluctus sorbuerunt. Ac Philosophum potius agit Ammianus quam historicum, ubi lingue verbere flagellat Constantium Imp. lib. XVI: Interq. exaggerationem inanum laudum, ostentationemque aperte lucentium, inflabant ex usu Imperatoris suapte ingenio nimium, quicquid per omnem terræ ambitum agebatur felicibus auspiciis eius assignantes. Quocirca magniloquentia elatus adulatorum, tunc & deinde editis propositis arroganter satis multa mentiebatur; se solum quum gestis non adfuisse & dimicasse & vicisse, & supplices reges gentium erexisse aliquoties scribens: & si, verbi gratia, eo agente tunc in Italiâ dux quidam egisset fortiter contra Persas, nullâ eius mentione per textum longissimum factâ, laureatas literas ad provinciarum signa mittebat; se inter primores versatum, cum odiosâ sui iactatione, significans. Nam neminem unquam Regum aliter scripsisse, imò aliter scribere debuisse ad homines aulicarum rerum peritos; satis evincunt quæ modò posui: utique, si dux quivis, regis sui opus est, à quo fatum accipit, atque

Ducitur, ut nervis alienis mobile signum.

Quod ipsam nisi tenemus; admodum caligabimus ad hæc Taciti: Igitur in urbe sermonum avidâ, quemadmodum princeps vix septemdecim annis egres-
sus, suscipere eam molem aut propulsare posset; quod subsidium in eo qui à semina regeretur: num prælia quoque & appugnationes urbium, & cetera belli per magistros administrari possent, anquirebant. Contra alii melius evenisse dixerunt, quàm si invalidus senectâ & ignaviâ Claudius, militie ad labores vocaretur, servilibus insis obtemperaturus. Burrhum tamen & Senecam multarum rerum experientia cognitos: & Imperatori quantum ad robur deesse? cum octavo decimo atatis anno Cn. Pompeius, nono decimo Cesar Octavianus, civilia bella sustinuerint. Pleraque in summâ fortunâ auspiciis & consiliis, quàm telis & manibus gari. Videbunturque Cimмериis involuta tenebris ista Trogi apud Iustinum: Igitur Illyrij infantiam regis pupilli contemnentis, bello Macedonas aggrediuntur: qui prælio pulsi, rege suo in cunis prolato, & pone aciem posito, acrius certamen reperire: tamquam ideo victi fuissent antea, quod bellantibus sibi regis
sui

fui auspicia defuissent. Imò occubunt ipsū, tum exempla Valerii Maximi
 lib. I. cap. v: Sami Prieneſibus auxilium adverſus Caras implorantibus; arro-
 gantia inſinecti, præclasse & exercitu cymbalam eis, deriſus gratiâ, miſerunt. Quâ
 illi velut diſiniſtus datum præſidium interpretati, libenter acceptam, verâ fato-
 rum prædictione, victoria ducem habuerunt. Neque Apolloniata quidem peni-
 tentiam egerunt; quòd cum bello Illyrico preſti, Epidamnios ut opem ſibi ferrent
 oraſſent; atque illi flumen vicinum manibus ſuis, nomine Aeantem in adiutorium
 ſe miſſere dixiſſent: Accipimus quod datur, reſponderunt; eique primum in acie
 locum, perinde ac duci aſſignaverunt &c. tum factum Macedonum, de quo
 Iuſtinus lib. VII: Sed & Caranus cum magna multitudo Græcorum, ſedes in
 Macedonia reſponſo oraculi ſuſſus querere; cum in Emathiam veniſſet, urbem
 Aedeſſam non ſentientibus oppidanis, propter imbrum & nebule magnitudi-
 nem, gregem caprarum, imbreſ fugientium, ſecutus occupavit: revocatuſque in
 memoriam oraculi, quo ſuſſus eras, ducibus capris imperium querere, regni ſedem
 ſtatuit: religioſeque poſtea obſervatus, quocumque agmen moveret, ante ſigna caſ-
 dem capras habere; captorum duces habiturus, quas regni habuerat auctores. At-
 tonicusque audiet Ptolomæi conſilium Curtii lib. x: Mea ſententia hæc
 eſt, ut ſede Alexandri in regia poſita, qui conſiliis eius adhibebantur, cecant, quo-
 ties in commune conſulti opus fuerit: eoſque, quod maior pars eorum decreverit,
 ſtetur. Duces præſectique copiarum his partiant. Ac ne per ſomnium quidem
 perveniat ad cubilia aſthuxæ eius quâ Argyraſpidas circumvenit Eumenes;
 pulcerrimè perſcriptâ a Diodoro Siculo Biblioth. lib. XVIII: Δόξαν γὰρ αὐτὸν
 τὸν ποταμὸν Ἀλφειὸν καὶ τὴν βασιλίαν ζῆναι καὶ τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ κοσμημένην χρυ-
 ματίζῃν, καὶ τὰ περὶ αὐτὰς εἶδοναι πῶς ἡμεροσί, καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν δι-
 κῶς εἶναι γινώσκειν. Διὸς περὶ οὗτοιο εἶδονος καὶ τὴν βασιλικὴν γαίην καὶ τὰ κατὰ αὐτὴν χρυσοῦν θρόνον,
 ἐν ᾧ ἐτίθεται ὁ ἡγεστὸν καὶ καὶ στήθεσιν καὶ τοῖς ἀγκύραις καὶ τοῖς ποσὶ καὶ τοῖς
 χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ
 τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι καὶ περὶ οὗτοιο
 εἶδονος βασιλείας. Πάντων δὲ λοιπῶν εἰρημάτων τὰς λόγους, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ
 τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς
 ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ
 πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων
 καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν
 τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς
 χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ
 τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι
 ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν
 χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα
 αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες
 λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ
 τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς
 ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ
 πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων
 καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν
 τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς
 χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ
 τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι
 ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν
 χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα
 αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες
 λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ
 τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς
 ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ
 πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων
 καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν
 τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς
 χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ
 τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι
 ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν
 χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα
 αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες
 λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ
 τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς
 ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ
 πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων
 καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν
 τὴν βασιλικὴν σκῆψιν καὶ τὴν χρυσοῦν θρόνον καὶ τὰς ἀγκύρας καὶ τοὺς ποσὶ καὶ τοὺς
 χερσὶν αὐτῶν ἡμέραν πᾶντα αὐτῶν τὰς ἡμεροσίας, καὶ πολλοὺς ἑξ ἑκαστοῦ μηνὸς, καὶ
 τὰ περὶ τοῦτο γινώσκοντες λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰρημάτων καὶ τῶν βασιλείας, ὡς ζῆναι
 ἀπαντὰ κατὰ σκῆψιν καὶ τοῖς χερσὶν, ὡς αὖτε χρυσοῦν τὴν βασιλικὴν σκῆψιν κα

ἀπαντες ἐπληρύντη, καὶ ἰππεὺς τοὺς αὐτῶν ἡγαμένους: Visum enim se sibi in somnis
videre Alexandrum regem viventem & regio vestitu ornatum, ius dicere, &
mandata dare ducibus, omniaque regni negotia strenuè administrare. Itaque e-
xistens inquit, conficiendum esse ex regis opibus aureum solium, in quo collocato
diademate, & sceptro, & coronâ, reliquaque apparatu; sacrificent ei primâ luce du-
ces omnes, & propè solium concilium habeant, mandataque nomine regis accipi-
ant, tamquam viventis, suoque regno moderantis. Huic orationi cum omnes suf-
fragati essent, celeriter omnia quæ ad eam rem pertinerent, confecta sunt, utpote
cum antea abundarent opes regie. Igitur protinus confectio vestitu magnifico, po-
nitur solium in quo esset diadema, & sceptrum, & arma quibus ille uti solitus
fuerat. Positoque foco ignem habente, libani ex aureâ capsulâ duces omnes thus,
aliorumque odorum preciosissimos quosque, & Alexandrum ceu Deum adorant.
Secundum hac positus multi sedilibus; sedent in eis qui ducatibus fungebantur, &
confessum habentes consultant de eis quæ maximè urgebant. Eumenes verò in om-
nibus quæ ibi tractabantur parem se reliquis ducibus præbens, & cunctos huma-
nissimis colloquiis demulcens, & invidiam à se propulsavit, & magnam ducum
erga se benevolentiam conciliavit. Ac simul in valescente in regem superstitione,
bonâ spe repleti sunt omnes, tamquam Deo quodam eos regente. Verùm de eo
fortè plura ad illud Tacitilib. vi. Annal. Magis famâ quam vi. Nunc suffi-
ciet producere acumen Aegyptii regis cuius meminit Herodorus lib. 11:
Ἀπείρω δὲ ᾧδε κατὰ γαργημένους, ἐβασιλεύει Ἀμασις, νομῆς μὲν Σαῖταις ἐὼν, ἐκ τῆς ἧς λέω
πλεως, ἔνομα οἱ ἐστὶ Σαῖται. τῷ μὲν δὲ πρῶτῳ κατ' ὄντο τ' Ἀμασιῶν Αἰγυπτίῳ, καὶ ἐν ἑδε-
μῇ μοῖρῃ μεράλη ἦζον, ἀπὲρ δὲ δημότιον τοῦ ἑτέρου ἐόντα, καὶ οἰκίης οὐκ ἴππ' ἀνέ-
μῃ δὲ σφίγ' αὐτὸς ὁ Ἀμασις οὐκ ἐγνωμοσύνην πεποιθότες. λέω οἱ ἀλλὰ τε ἀρχαῖα μυ-
θία, ἐν δὲ καὶ ποδαπὴν γένεσιν. ἐν τῷ αὐτῷ τε ὁ Ἀμασις καὶ οἱ Αἰγυπτίους οἱ πάν-
τες τὰς πόδας ἐκάσποτε ἐναπνέζοντο. ἔπειτα κατ' ὄν κόψας, ἀρχαῖα θάλαμον ἐξ αὐτῶν
ἐποίησαν, καὶ ἰδρυσεν τῆς πόλεως οὐκ ἐν Αἰγυπτίῳ Φοιτέοντες πρὸς
τῶν ἀρχαίων ἐσθλὸν μεράλως. μετὰ δὲ ὁ Ἀμασις τὸ ἐκ τῶν ἀπὸν ποιούμενον, συγκαλέ-
σας Αἰγυπτίους, ἔειπεν, Φάς ἐκ τῶν ποδαπῶν γένεσιν. ἐς τὸ ἑτέρου μὲν
τὰς Αἰγυπτίους ἐνέμειν τε καὶ ἐνέρεν, καὶ πόδας ἐναπνέζοντο, τότε δὲ μεράλως σέβε-
σθαι. ἡ δὲ αὖν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτῷ τῷ ποδαπῇ πεποιηθῆναι. ἐν δὲ ἑτέρου ἦν δη-
μότης, ἀλλ' ἐν ᾧ παρὲν ἐῖναι αὐτῶν βασιλεύς. καὶ ἡμῶν τε καὶ ποδαπῶν γένεσιν
ἐκίλευ. τῷ μὲν γὰρ πρὸς τὸν ποδαπῶν γένεσιν τὰς Αἰγυπτίους, ὥς τε δι' ἡμεῶν ἡμεῶν: Aprio
sublato, regnavit Amasis ἐκ tribu Saitanâ, & urbem cui nomen est Sinph. Eum in-
ter initia Aegyptij contemnere, nec ullius sanè momenti ducere, ut qui plebeius
fuiſſet, nec insigni familiâ ortus. Eos verò postea Amasis ad se solertia, non aspe-
ritate, perduxit. Erant ei enim alia bona infinita, tum verò pelus aurea, in quâ
tam ipse quàm omnes convivæ semper pedes abluebant. hanc ille confrēgit, ex eâq;
Numinis statuam fecit, & in appositissimo urbis loco statuit: Aegyptij simulacrum
adcentes,

quædam præscriptio, & per universos viuendi forma est; ita Imperatoris colluvio, lex flagitiorum est. Et ipse de se quidem Oedipus apud Senecam in sui nominis tragoedia:

*Sperare poteris, sceleribus tantis dari
Regnum salubre? fecimus cælum nocens. &c.*

quod eidem quoque imputat Oraculum ibidem:

—— *Patria, non irâ Deum*

*Sed scelere raperis. non gravi flatu tibi
Luctificus Auster, nec parum pluvio athere
Satiata tellus balitu sicco nocet;
Sed rex cruentus. —*

Quibus ipsis versibus, ceu malleo quodam, aperitur nucleus verborum Taciti lib. XII. Annal: Pactum inter Claudium & Agrippinam matrimonium, iam famâ, iam amore illicito firmabatur: necdum celebrare solennia nuptiarum audebant; nullo exemplo, deductâ in domum patris fratris filiâ. quin & incestum; ac si sperneretur, ne in malum publicum crumperet, metuebatur. Patetque ex iisdem quid sibi velit idem auctor lib. XI. v. Annal: ubi tractat suspicionem incestus Neronis: Iamq; lasciva oscula, prænuntias flagitii blanditias, annotantibus proximis, Senecam contra muliebres illecebras subsidium & feminâ petiisse; immissamque Actem libertam, qua simul suo periculo, & infamiâ Neronis anxia, deferret: pervulgatum esse incestum, gloriantem matrem; nec toleraturos milites profani Principis imperium. Quibus interpretandis, serviunt illa Tragoediographi in Octavia v. 231:

En ipse diro spiritu sævi Ducis

Polluitur ather: gentibus clades novas

Minantur astra, quas regit Dux impius &c.

Eadem incedit semitâ Philostratus libro VIII. de vitâ Apolloni: qui, Domitiano percontante Apollonium, quomodo Ephesinos liberasset peste; atq; eo inter alia dicente relaturum se, modò si vellet, causas pestis: Imperator veritus, ne iniustitiam suam ipsius, impurasque nuptias, aliaque flagitia, morbi causas designaret; silere iussit hominem: Εἰ δὲ βέλαι, λέγει καὶ λοιμῶν αἰτίας· ὃδ' εὖ μὲν δεῖται μὴ τ' ἀδικίαν ἢ τὴν μὴ καθάρως γάμους, ὅ ποῦ τὸν λόγους ἐπαίειν, ἀπὸ γὰρ τῆς τριτάτης ἡμέρας· ἡ δὲ γὰρ, ἔφη, πῶς δὲ δυνήσκει. Similiter, cum imperante Commodò incendium Urbis nocuisset, refert Herodianus lib. I. Οὐδέποτε ὁ Παρθένος δὴ μετ' Ἀνδρίας τὴν Κόμμοδον, ἐπέλεπεν, ἀλλὰ ὡς τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιδημίας συμφορῶν εἰς τὴν ἐκείνην ἀκράτους φόνους ἔπειτα λοιπὸν βίαν ἀνέφευγεν ἀναστροφή. Non iam ne antea multitudo benevolè Commodum aspiceret, sed referre etiam causas omnes calamitatum quæ crebra erant, in temeraria eius homicidia & reliqua vitæ crimina.

na. Claudianus præterea disertis verbis lib. 1. invehitur in Eutropiam ver-
sa 497.

— nam quæ iam bella geramus
Mollibus auspiciis? aut quæ connubia prolem,
Aut frugem laturus ager? quid fertile terris?
Quid plenum sterili possit sub Consule nasci?

Deniq; & i. se Iosephus narratâ celsitudine ac fame quæ inciderant in re-
gnum Herodis, refert lib. xv. Antiq. cap. xii. καὶ μὲν οὖν οἱ αὐτοὶ ἐν τῇ
δεξιπῶν, καὶ δὲ ἐν τῇ ἀριστερῇ, φησὶν οὖν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐν τῇ ὁρατῇ: Ad hæc accede-
bat populare in regem odium, quod sæpe fuleat calamitatum culpa in eos reici
penti quos est regimen reipubl. Quæ omnia eò me impellunt, ut putem o-
mnis ævi, omnis gentis hanc fuisse opinionem quasi communem. Plin-
ne de Romanis, Panegyrista nomine Flaviensium ad Constantinum
Imp. Præclara fertur Cæsarum oratio de lustris suis felicitate, iam tunc enim in
idâ veterè Republicâ ad Censuram laudem pertinebat, si lustrum felix condi-
disset, si herrea messis implevisset, si vindemia redendisset, si oliveta larga flu-
xissent &c. quæ verba ad historias amissas digitum frustra nobis inten-
dunt: interim lucem commodant illis Lucilli Lib. xi. quæ citat No-
nius Marcellus & Gellius lib. i. v. Noct. Att. cap. xvii.

Scripta magna improbus obtestabat Asellus
Lustrum, illo Censore malum infelixq; fuisset.

Illuminantq; Ciceronis isthæc post red. ad Quirites: *Meum quæstiones,*
meum iura magistratum, meum Senatûs auctoritas, meum libertas, me-
cum etiam frugum abertat, meum Dierum & hominum sanctitates omnes &
religiones absqueant &c. Faciuntque ne hæreamus in illo Ciceronis lib.
vii. Epist. fam. ad Curium, ubi locatur in magistratam dialem: *Caninio*
Consule scito nimium præfuisse: nihil tamen eo Consule mali factum est. Nec
interpretem requirant eiusdem apud Macrobiûm libro 11. Saturnal. cap.
111: *Magnum essentum anno Vatini factum est; quod illo Consule, nec Bru-*
ma, nec Ver, nec Asellus nec Autumnus fuit. Liqueatq; Taciti periodus lib.
1. Annal: *Patem sine dubio post hæc, verum cruentam. Lollianas Varianasque*
clades, interfectos Roma Varones, Egnatios, Iulios. Nec domesticus absternebatur,
abducta Neroni uxor: & consuli per ludibrium Pontifices, an concepto, nec dū
edito partu ritè naberet. Q. Atedii & Vedii Pollionis luxus, &c. Eodem ten-
dunt sed viâ contraria, quæ idem Cornelius lib. Ann. xi: *Liberatum quo-*
que artum commemoratio, & nihil regente eo Reip. &c. Idem voluit Sue-
tonius cap. Titi viii: *Quædam sub eo sortita ac tristia acciderunt; ut con-*
flagratio Vesuvi montis in Campania; & incendium Romæ per triduum, toti-
demq; noctes; item pestilentia quanta non temerè aliâs. Quæ, ne aliorum

trahamus, facit in vitâ Galli Hostilii & Volusiani Eutropius: *Sola pestilentia
& morbis atq. agritudinibus notus eorum principatus fuit.* Et apertè alioqui
Aurel. Victor de Magnentio: *Hic fuit debilis pedibus manibusq. articulo-
dolore: fortunatus cali temperie, fructuum proventu, nullâ à Barbaris formidâ-
ne, &c.* Inde est quod inter præcipuas Augusti laudes collocet Horatius
lib. iv. Odâ v:

*Tutus hos etenim rura perambulat,
Nutrit rura Ceres, almaq. Faustitas.
Pacatum volitant per mare navita:
Culpari metuit fides. &c.*

Iterumque Odâ decimaquintâ

*— tua Caesar ætas,
Fruges & agris rettulit uberes;
Et signa nostro restituit Iovi &c.*

quæ minimè poetico stylo dictata esse, evincit Val. Maximus lib. i x. cap.
xi: *Itaq. stat pax, valent leges; sincerus privati ac publici officii tenor servatur.*
loquitur de principatu Tiberii. Cui nihil cedit Velleius libro posteriore:
*Tum refulsit certa spes liberorum parentibus, viris matrimoniorum, dominis
patrimonii; omnibus hominibus salutis, quietis, pacis, tranquillitatis: adeo ut
nec plus sperari potuerit, nec spei responderi felicius.* Ab ea causa prædicat
Drusum lib. i v. cap. xii. Florus: *Denique in Germania pax erat, ut mutati
homines, alia terra, cælum ipsum mitius molliusq. solito videretur.* Eodem e-
tiam spectant Taciti verba, cum quidam somniasset magnam vim au-
latere in agro Carthaginensi lib. x v i. Annal: *Ac forte Quinquennale ludi-
crum secundo lustro celebrabatur: Oratoribusq. præcipua materia in laudem
Principis assumpta est. Non enim tantum solitas fruges, nec metallis confusum
aurum gigni; sed novâ ubertate provenire terras, & obvias opes deferre Deos;
quæque alia summâ facundiâ, nec minore adulatione servilia fingeant; secu-
ri de facilitate credentis.* Quibus geminum germanum, quod videt suo-
more Iuvenalis Satyra iv. cum ingenti pisce donaretur Domitianus Imp.

*Obstitit intranti miratrix turba parumper,
Et cecit: facili patuerunt cardine valvae.
Exclusi expectant admissa obsonia Patres:
Itur ad Atridem: tunc Picens, Accipe, dixit.
Privatus maiora focis, genialis agatur
Iste dies: propera stomachum laxare saginis;
Et tua servatum consume in sæcula rhombum.
Ipse capi voluit &c.*

Allu-

Allusit Papinius lib. v. Sylvarum in Pulcillam Abalcantiū versu 144.

*Flerebant hilares inconcussa penates;
Nil mortuum, quid enim, quamvis infida levig,
Casare tam dextro posset Fortuna timere?*

Præterieram Mamertinum, nisi aure mihi vulsâ, ultro dictaret è Gene-
thlaco Maxim. Aug. d. dlo: Revera sacer Imp. scimus omnes antequam vos
salutem Reip. redderetis, quanta frugum inopia, quanta funerum copia fuit; fa-
me passim morbiq. grassantibus. Ne vero lucem gentibus extulisset, exinde salu-
tares spiritus ingiter manant: nullus ager fallit agricolam, nisi quod sperni uber-
tate superat. hominum ætates & numerus augetur, rumpunt horrea condita mes-
ses, & tamen cultura duplicatur. ubi silva fuerit, iam seges est. metendo & vinde-
miando defecimus. Eadem adhuc oratione: Ecce autem subito cum iam deduci
liburnas oporteres, tibi uberes fontes terra submisit, tibi largos imbres Iupiter fu-
dit, tibi totius fluminum alveus Oceanus redundavit, itaq. in aquas sponte subeuntes
impetum navigia fecerunt, sevi modo commota nixu ducentium; quorum ad fe-
licissimum illud exordium magis opus erat nautico carmine quam labore. &c. Sed
nec expedio me ab Latino Pacato, ingerit enim e Panegyrico quem ha-
buit d. Theodosio: illud dicam quod intellexisse hominem & dixisse fas est, ta-
lem esse debere qui à gentibus adoratur, cui toto orbe terrarum privata vel publi-
ca vota redduntur: a quo petit navigaturus serenum, peregrinaturus reditum, pu-
gnaturus auspicium. Quid, quod terè indignatur Vergilius haud se vocatum
ad has partes? cecinitque vaticinium suum ex Ecloga i v:

*Iam nova progenies cælo demittitur alto.
Tu modo nascenti pœere, quo ferrea primum
Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,
Casta fauce Lutina: tuus iam regnat Apollo.
Teque adeo, decus hoc arvi, te Consule inibit
Pollio, & incipient magni procedere menses.
Te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
Irrita perpetua solvent formidine terras.*

Ille Deum, & quæ sequuntur.

Nec abstinet eis quæ legimus lib. vi. Aeneid. versu 791:

*Hic vir, hic est, tibi quem promitti sæpius audis,
Augustus Caesar, Divum genus; aurea condet
Secula qui rursus Latio, regnata per arva
Saturno quondam, &c.*

Offendat item sua Claudianus, entheata ore Phœbi, lib. ii. de Laudib. Si-
liconis versu 454:

BONA MALAQVE POPVLI

En, cui distulimus melioris sacra metalli,
 Consul adest. ite oprati mortalibus anni,
 Ducite virtutes hominum, florescite rursus
 Ingenius hilares Baccho, frugumq; feraces.
 Non inter geminos anguis glaciale Triones
 Sibilet, immodico nec frigore seuiat Vrsa.
 Non torvo fremit igne Leo, nec brachia Canceri
 Vrat atrox aestas, madida nec prodigiosa urna
 Semina, prarupto dissolvat Aquarius imbre.
 Phryxæus roseo producat fertile cornu
 Per aries, pingues nec grandine tundat olivas
 Scorpius, Autumni maturet gramina Virgo
 Lenior, & gravidis adlatret Sirius uris.

Breviter quoque meminit è carmine ad Maioragium Sidonius:
*Iam tunc imperium presentis principis curæ
 Voluebant bona fata colæ.* —

Quæ omnia profectò; ut nihil aliud. ita notabiliter produnt virulentiam
 Epigrammatis in Tiberium à Tranquillo conservati cap. 17. x.

Aurea mutasti Saturni sæcula, Caesar.

Incolumè nam te fœrea semper erant.

ostenduntque quid voluerit Lapidius sive Heliodorus in incendiis
 Diocletianus aurei parens sæculi, & Maximianus, ut dicitur ferrei. Eâ-
 dem imbutos opinione Græcos cur arbitrer. inducor à Senecâ, in Fu-
 rente; ubi Hercules, ceu terrarum oris is Censor publicus ita loquitur:

— *Concipiam preces*

*Ioue meque dignes. Siet suo calum loco,
 Tellusque & Aether. Astra inoffensos agant
 Aeterna cursus. alta pax gentes alat.
 Ferrum omne teneat ruris innocui labor,
 Ensesq; lateant. nulla Tempestas fretum
 Violenta turbet. nullus irato Iove
 Exiliat ignis. nullus hibernâ nive
 Nutritus agros amnis everfos trahat.
 Venena cessent. nulla nocituro gravis
 Succo tumescat herba. non sevi ac truces
 Regnent tyranni. si quod etiamnum est scelus
 Latura Tellus; properet, &c.*

quæ ne quis putet à furioso dici aut adulanti; audiat eadem ferè ore Vlyssis
 Homerici, Odyss. XIX. versu 109: — ἢ γὰρ σὺ κλέος ἔχων Διὶ δὲ ἰκέει.

Ως τε

Ὡς τίς πῦρ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅτε θεοῦ
 Ἀνδρῶν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν αἰάσων,
 Εἰδικίως αἰέχῃσι, Φίρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
 Πυρρὴ καὶ κελεύς, βελήσῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ.
 Τίττις δὲ ἑμπύδα μῆλα· θάλασσα δὲ πύχνη ἰχθῆς
 Ἐξ Ὀρεσίνης ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπὸ αὐτῷ.

—certe enim tua gloria ad calum latum pervenit:

Sicut alicuius regis inculpat, qui Deum colens

Verus multis & fortibus imperans

Iura tribuit: fert verò terra nigra

Tritica & hordea: gravantur autem arbores fructu.

Patiunt verò firma pecora; mare autem præbet pisces

Ex recta administratione: feliciter degunt populi sub ipso.

Idem obtinuisse apud Gallos, indicio est Linius lib. v. Prisco Tarquinio Roma regnante, Celtarum quæ pars Gallia tertia est, penes Bituriges summa imperij, fuit; & Regem Celtico dabant. Ambigatui id fuit, virtute fortunâq. cum sua tum publica præpollens; quod in imperio eius Gallia adeo frugum hominūque fertilis fuit, ut abundans multitudo vix regi videretur posse, &c. Adeo ut iam non nimium insolens sit quod habemus Ammiani lib. xxviii. de Burgundis: Apud hos generali nomine rex appellatur Hendinos, & ritu veteri, potestate deposita remanet, si sub eo fortuna situbauerit belli, vel segetum copiam negaverit terra: quomodo enim solent, Aegyptij casus eiusmodi assignare victoribus, &c. Habuit hæc talia antea animi oculos Dio Præfæus Oratione xxv. ubi copiosè ostendit Genios civitatum, ac provinciarum, nihil esse aliud quam Principes earundem ac Rectores; ipsiq. civitatibus ac provinciis modò benè, modò malè succedere tum publica tum privata, pro ut illi vitam instituerint bonam malamve. Nec abhoruisse ab hac opinione Christianos, indicat, inter D. Augustini scripta auctor libri de xii. Abusionum gradibus: Qui regnum secundum hanc legem non diffuset; multas nimirum adversitates imperij tolerat, idcirco enim pax populorum sæpe rompitur, & offendicula de regno suscitantur; terrarum quoque fructus diminuantur, & servitia populorum impediuntur; multi & varij dolores prosperitatem regni inficiunt, charorum & liberorum mortes tristitiam conferunt; hostium incursus provincias undiq. vastant; bestia armentarum & pecorum greges dilacerant, tempestates aeris & hemisphæria turbata terrarum fertilitatem & maris ministeria prohibent; & aliquando fulminum ictus figetes, & arborum flores & pampinos quosque exurunt. & paulò post. Ecce quamvis infamia regis sæculo valet, intimentibus perspicuè patet. Eji enim pax populorum, tutamen patria, immunitas plebis, munimen-

tum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terrarum, fecunditas, solatium pauperum, hereditas filiorum, &c. Quae si quis in dubium vocaverit, is adeat Samuelis lib. II. cap. XXIV. ubi tota punitur Iudaea ob Davidis recensum, consulatque eius historię Interpretes. nam ego taceo; veritus audire, sutor supra eripidam. Interea quandoquidem fama temporum censerentur Imperantes; obtinuit, ut si quis laudaret seculum suum, laudaret etiam ipsum principem; si quis saeculo convitium faceret, convitiaretur Principi. Viriusque exempla, per saturaam, haec sunt. Accusato, paribusque sententiis absoluto, impingitur lib. III. Controv. II: *Non absolutus parricida, sed dubius. Et absolvaris, multis tibi sententiis opus est: ut damneris, una. Non absoluerunt reum, sed saeculo pepercerunt.* Sed & magistratus deprecatur lib. X. Apuleii Metamorph. ut rursus & more maiorum, iudicio reddito, & utrinsecus allegationibus examinatis, civiliter sententia promeretur; nec ad instar barbaricae feritatis vel tyrannicae impotentiae, damneretur aliquis inauditus: & pace placida tam dirum saeculo prodere- tur exemplum. Deq; M. Antonio Philosopho Capitolinus. In consuetos de- fectionis veteris Senatuum graviter vindicare, simul petit nequis Senator tem- pore principatus sui occideretur, ne eius pollueretur imperium. Itaque cum ex- ter oratione M. Lepidi apud Tacitum lib. III. Annal: Si P. C. unum id specta- mus, quam nefarium voce Lutorius Priscus mentem suam & aures hominum polluerit; neque carcer, neq; laqueus, ne serviles quidem cruciatibus in eum suf- fecerint. sin flagitia & facinora sine modo sunt, supplicii ac remedium Prin- cipis moderatio, maiorumque & vestra exempla temperant, & vana, &c. id iterum sic quasi interpretatur apud eundem lib. XIV. Annal. Petus Thra- sea; Non quicquid nocens reus pati meretur, id egregio sub Principe, & nulla necessitate obstricto Senatu, statuendum differunt. carnificem & laqueum pri- dem abolita, & esse poenas legibus constitutas, quibus sine iudicium servitia, & temporum infamia, supplicia decernerentur. Ab eo est, quod occurrat apud Calsiodorum; alibi, Populi quies, praconium regnantium; alibi, populi secu- ritas, ornatus principis est; deniq; Populorum salus, principum gloria, aliaque his similia. Inde & ex opposito Imperator Gordianus; *Temporum meorum disciplina non patitur:* Diocletianus vero & Maximus: *Abhorret à saeculo nostro;* item, *Contra saeculi nostri tranquillitatem, &c.* lib. II. Cod. tit. XVIII. Theodosius, Arcadius & Honor: *Turbulentus obrectator temporum nostro- rum &c.* Lib. IX. Cod. tit. VII. Ὅτι τῶν ἡμετέρων συμπελάων χρόνους οὐκ ἡβηλόμεθα: *Vellemus non accidisse nostris temporibus.* Iustinianus Novellae XXXIX. cap. II. Quod etiam referas Epigrammata Martialis totum LXXII. lib. IX:

Dixit

Dixerat, o mores! o tempora! Tullius olim

Sacrilegum strueret cum Catilina nefas. &c.

Nec aliter capiendus versus eiusdem libri Epig. xxviii: *Et cum theatro saculoque rixaris.* Isto quoque modo accipienda Plinii lib. vii. Epistola postrema: *D. quidem Nerua, non mihi solum, verum etiam saculo est gratulatus, cui exemplum fuisse antiquis contigisset.* Etiam Lucani lib. viii. Pharsalia, ubi agit de Lesbienlibus:

— tali pietate ruerem

Latus in adversis. & mundi nomine gaudens

Esse fidem: nullum toto mihi, dixit, in arbo

Gratum esse saltem. &c.

quibus in verbis non aliter tententur Interpretes, quam glutine arvenla. male male: vult enim poeta gaviolum Pompeium, non tam sui quam saeculi causa inventos adhuc qui mi eris subvenirent, fidemque haberent sacram. Quare cum lego apud Suetonium de Augusto cap. xxxiii: *Manifesti parricidii reum, ne caeleo insueretur, quod non nisi confesso afflicto-* bantur hac pena, ita fertur interrogasse: *Certe patrem tuum non occidisti;* obferro quidem primo non fuisse euleu nisi parricidarum confitentium, deinde, pependisse nonnunquam salutem perniciemque rei ab interrogatione iudicis: interim, & tertium hinc eruo: Augustum videlicet hanc interrogationem tam sibi fuisse, quam parricidas; utpote cui constaret vitia populi, imputari regentibus: itaque nimium quantum denigratum iri felicitatem scroli sui scelere isto omnium summo. Nam plane monstrum respicit dictum Caligulae, de quo in vitae eius Suetonius cap. xxxi: *Queri etiam palam de coaditione temporum suorum solebat, quod nullis calamitatibus publicis insignirentur.* Augusti principatum clade Parthica; Tiberii, ruinam spectaculorum apud Fidenas memorabilem folum, sui oblivionem imminere prosperitate rerum. Atque identidem exercituum cades, famem, pestilentiam, incendia, hiaram aliquem terra optabat. Quod gnarum Plinio; qui de simili portento, Domitianum puto, ita loquitur lib. i v. Epistola xi: *Nam cum Corneliam Vestalium maximam defolere uxorem concupisset; ut qui illustrare saeculum sui eiusmodi exemplo arbitraretur. &c.* Pari verborum honore Syllam excipit Val. Maximus lib. i x. cap. ii: *Quatuor milia & septingentos aera proscriptionis edicto ingulatos, in tabulas publicas retulit; videlicet ne memoria tam praecleara rei doleretur.* Ideoque invidiosa interrogatione Antigone Papi-
nii lib. xi. Thebaidos versu 730:

— nam qua migranti externa patebunt

Mania? vix Argos eat, hostilesq; Mycenae

Squalidus irreptus? vultus, ad limen Adraffi

C

*Aonias narret clades? tenuemq; precetur
Rex Thebanus opem? Misera quid crimina gentis
Pandere, quid casus iuvat ostentare pudendos?
Conde precor, quodcumq; sumus.*

Huic mori dum attendunt, expressum videas, apud Livium quidem post seditionem ad Sucronem verbis Scipionis lib. xxviii: *Auferat omnia irrita oblivio, si potest: si non; utcunque silentium tegat*: apud Ciceronem verò de bello Mithridatico, Orat. pro Flacco: *Liceat hac nobis, si oblivisci non possumus; at tacere*. Iterum pro Plancio: *Nam Opimii quidem calamitas utinam ex hominum memoria posset evelli! vulnus illud Reip. dedecus huius imperii, turpitudine populi Rom. & non iudicium putandum est*. Extat & in Lucano circa pugnam Pharsalicam lib. vii:

*Hanc fuge mens partem belli, tenebrisq; relinque:
Nullaq; tantorum discat me vate malorum
Quàm multum bellis liceat civilibus, atas.
Ab potius pereant lacrima, pereantq; querela.
Quicquid in hac acie gessisti, Roma, tacebo.*

Statius præterea lib. v. Sylv. Protrep. ad Crispinum à matre tentatum veneno, versu 88:

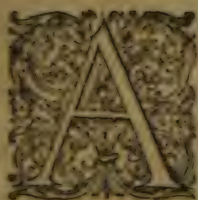
*Excidat illa dies avo, ne postera credant
Sacula! nos certè taceamus; & obruta multà
Nocte tegi propria patiamur crimina gentis.*

Non ineptè igitur Arcadii atque Theodosii decretum: *Omnes res Eutropii, qui quondam præpositus sacri cubiculi fuit, ararii nostri calculis adiunximus, erepto splendore eius & Consulatu à tetrà inlucie, & à commemoratione nominis eius, & cœnosis sordibus vindicato, ut eiusdem universis actibus antiquatis, omnia mutescant tempora, nec eius enumeratione sæculi nostri labe appareat, nec ingemiscat, aut qui suâ virtute ac vulneribus Romanos fines propagant, vel qui eisdem servandi iuris æquitate custodiunt, quod divinum præmium Consulatus intulit prodigium contagione sedavit &c.* Consule locum Cod. Th. lib. ix. tit. xl. Nec inconcinnè Tiberius, cùm Ful. Messalinus signum aureum in ade Martus Vltoris, Cæcina Severus aram Vltioni statuendam censuisset; prohibuit: *ob externas ea victorias sacrari dictitans; domestica mala tristitia operienda; inquit Tacitus lib. iiii. Annal. qui mirum, nisi respexerit ad Iul. Cæsarem, de quo sic Plinius lib. vii. cap. xxv: Præter civilis victorias, undecies centum & xcii nullis hominum occisa praeliis ab eo, non equidem in gloria posuerim; tantam etiam coactam humani generis iniuriam: quod ita esse, confessus est ipse, bellorum civilium stragem non proleudo. Adeo ut non sine ratione dictaverit orat. contra Græcos Tatianus:*

Πάρο

Παύ γοιῦ σπινός καὶ ὁ τέρας. Φάλαρις, ὃς τὸς Ὀπμασιδῆς θοιόει. Πολύστρατος, ὃς τὸν Πόλυτον ἀμαρτυροῦν καὶ σκῆψιν μέχρινω ὡς αἰὲρ θωμάς δεικνύει. καὶ οἱ μὲν Ἀκρωταῖοι βλέπν αὐτὸν καὶ πτόσσωπιν καὶ πτοσημένον διὰ τὴν αἰθρῶν φαλαίαν ἰδεῖσθαι· εἰς δὲ μέλαν ἐπὶ παιδείας, αὐχοῦσιν, ὅτι δι' εἰκὼν. αὐτὸν θεοῦσι. πῶς γὰρ ἂν χαλεπὴν ἀδελφικότητα παρ' ὑμῶν πύμνηται, οἱ Πολυπόνορος. Πολλὰς ὁρῶντες τὰ σχήματα· καὶ μὴ σὺν τῷ ποιητικῷ Πυθαγόρῃ καὶ βορθῶσαιτες; ἐναπόλειτο καὶ κακίας τῆς ἀπηνήμιας &c. Egregius scilicet fuit tyrannus ille Phalaris, qui latentes adhuc infantes voravit, & expressus ingenio Polystrati, tamquam vir aliquis admirandus, etiamnum ostenditur. Et cum Agrigentini faciem eius anthropophagiā contaminatā intueri abhorreant, non desunt literati homines qui imaginem eius vidisse glorientur. Quis non vultio vobis veritas, quod Polyneia & Eteocli imagines spectando mutuum fratrum cadem probare videamini, & non potius eas unā cum ipsarum artifice Pythagorā possundatis? Percant ista, unde vulturum memoria menti renovatur. &c.

Ac tamen ferenda regum ingenia; neq. usus crebras mutationes. Lib. xii. Annal.

Admodum consultat maiestati Regum, quod legimus Plutarchi Agide: βασιλῆς Λακεδαιμονίων ἔδε οἱ πολέμοι παύειν ἐν τῇ μάχῃς ἀπαυτῶντες προσφέρων τὴν χάριν, ἀλλ' ἐπιτρέποντο, διδόντες καὶ ἐβόμηναι καὶ ἀξίωμα. διὸ καὶ πολλῶν γεγονότων Λακεδαιμονίοις ἀγώνων πρὸς Ἑλλήνας εἰς μὲν ἀνίκητον πρὸς τὴν φιλικὴν, διότι παλαιοὺς πρὸς Λακεδαιμονίους, κλεόμβροτος. Regem Lacedaemoniorum ne hostes quidem temerè, cum occurreret eis in acie, attingebant; sed desisteabant, verentes venerantesque eius maiestatem. Itaq. multis in conflictibus, quos confecerunt cum Graecis Lacedaemonis, unus ante Philippi avum lancea ictus cecidit in Leuctris Cleombrotus. Nec minus ei favet illud quod extat Nicolai libello de moribus Persarum: Ἐὰν δὲ ἴνα προσέξῃ βασιλὸς ματιγῶντι διαμαρτυρῶς ἀγαθὰ τυχῶν, ὅτι αὐτὸς ἐμνήσθη βασιλὸς: Regi gratias agit, ab eo flagellari iussus, tanquam feliciter secum actum sit, quod rex eius meminert. In talibus certè tralucet indoles tum pia, tum ultioni minime addicta, qualem ævi nostri hominibus optemus potius quàm speremus. nam ut hodiè quidem vivitur; nihil minus inviolabile quàm principes. imò ferè ubique

— *Destrictus ensis iis super aureā
Cervice pendet.*

pestimè tamen. quippe, si omnia exigamus ad amussim iustæ rationis; nihil tam enormiter delinquere potest Potestas, ut eam torvè intueamur; ne-

dum convivii impetamus; multo minus pulsemus, aut tollamus. Atque ut omittam, Reges sacrosanctos esse, vel ideo quod Deum nobis repræsentent; tales insuper sunt obius quod eis in nos; parentes scilicet, & quidem publici. Noverat istud Lyſimachus, quem affirmat, leoni iam obiectum a Alexandro Magno libro x v. abbreviator Trogi; *Magno animo, regis, velut parentis, contumeliam tulisse.* Religiosè. nam Imperatoribus, ut est apud Dionem Cassium lib l i i i: *Καὶ ἡρὰ δὲ πατέρας ἐπωνυμία τάχα μὲν, ἔξωσαν ἰνὰ αὐτοῖς, ὡς ποτε οἱ πατέρες ὅτι τὰς παῖδας ἔχον, καὶ πάντων ἡμῶν δίδωσιν· ἔμιν τι καὶ ὅτι τοῦτο δεχόμενοι ἔχοντο, ἀλλ' ἐς τὴν ἡμετέραν καὶ ἐς τὴν αὐτῶν γένεσιν, ἵνα αὐτοὶ τῆς δεχομένων, ὡς καὶ παῖδας ἀναπαύων, καὶ ἐκείνους φῶς, ὡς καὶ πατέρας ἀφιδανται.* Patris nomen tamen si aliquod ins in nos omnes tribuit quale patribus olim erat in liberos; tamen initio non in hunc finem eis imposuitur est, sed honoris gratiâ; neque admonitioni esset ipsis, ut subditos instar liberorum diligerent, his, rursus ipsos veluti patres revereantur. Erverò si id etiam utrinque observaretur, o beatos Principes! o beatos populos! Ceterum ut nemini non è vulgo sic utcumque constet, quantum debeat genitoribus suis; pauca quædam scriptorum meliorum semina pargam in publicum, bonâ sub spe, si in nullius animum radices egerint, at nemini tamē datura damnum vel malum. Atque inter primos quidem censet lib. x i. de Legibus Plutarchus: *τοῦτον δ' ἀμελεῖν, ὅτε θεὸς ἔτι ἀνθρώπων ὅτι νῦν ἔχον ἑυμμελῶς ποτὶ θεῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἔστιν. Πατέρες negligere neque Deus, neque homo sana mensis compes cuiquam unquam erit auctor & cetera quæ inde petantur.* Sed & dictum est Aristotelis lib. i x. cap. i i. *Εἰη δὲ Πατρίσιν ἐκτείναντα τὴν κατὰ φύσιν ἀρετήν.* nec mirum, cum teste Tullio orat. pro Plancio, *Parent non multo scius liberis sit quam Deus.* Præclare Plutarchus de Fraternali amore *πάντες λέγουσι καὶ ἀδελφῶν, ὡς γενεῶν ἡμετέρας θεὸς πρώτων καὶ μεγίστων ἢ τὴ φύσιν, ὅτι τὴν φύσιν σωζών νόμος ἀπιδαντα καὶ οὐδὲν ὅτι πολλοὶ ἀνθρώπων κεχαρισμένοι θεῷ δρῶσιν, ἢ περὶ αὐτῶν καὶ τῶν φύσιν παλαιὰς ὅτι νέας διακρίσεις χρεῖται διμῶν καὶ περὶ τῶν ἐκείνων. καὶ αὐτὰν μάλιστα ὅτι δεινὰ ἀξίον γένεσθαι τῶν θεῶν ὁλίγων καὶ πολλῶν μελέων. ὅτι τὴν μὲν αἰδέου κακῶς ποιῶν ἀπειρήται, μηδὲ δὲ αὐτῶν καὶ πατρὸς τὴν μὲν τῶν ἐχόντων αὐτὰς δρῶντας αἰεὶ καὶ λέγοντας αὐτῶν δὲ φρονούντων, καὶ μὴ περὶ τὴν λύπην, ἀνέσων ἡρώων καὶ ἀξίον.* Omnes hoc dicunt & canunt, primum secundum Deos honorem ac præcipuum parentibus Naturam ac Legem naturæ destituisse; neque Diis quicquam gratius homines facere, quam si parentibus alumnisque suis veteres super novis feneratas gratias benignè atq. alacriter persolvant. neque contra maius est argumentum impietatis, quam parentum dispectus & in eos iniuria. Itaque interdictum est nobis, ne alia male faciamus: *matrī autem & patri non ita se dare ut semper ea dicas atque agas, quibus legentur, etiam si molestiam præterea nullam adferas, impium iniustumq. habetur.*

[illegible]

τὰ σώματα, τρέψαι τὰ ψυχῆς διατίκοντα θανάσιμα, Πημελείας τε καὶ ὑπερ-
 πιδότων ὠδύνας παλαιὰς ὅππῃ νόοις θλῆναι θέλεις, διατίκοντα καὶ παλαιὰς ἐν τῷ γήρα-
 σφι δειρὰ κίχνην. ὅθεν δὲ πάντα βίαν, ἔχῃ τε καὶ ἐχθρὴν καὶ χρεὶς αὐτῶν γενέας δι-
 Φρῖας ἀφαιρῶντας. διότι καὶ Φων καὶ πλεον λόγων, βαρύνει τὴν ψυχὴν. πᾶσι γὰρ Πρί-
 στατος ὅτις πᾶσι πικρὰ ἐπέχῃ. ὁμοῦς Νέμεσις ἀγγέλῳ. Συμμενοῖς γὰρ οὐδὲν
 ὑπὸ καὶ οὐδὲν, καὶ διαπικρὰ δὲ τὴν ψυχὴν, εἰάν τε ἐν λόγοις, εἰάν τε ἐν ἔργοις ὁρᾷσι τὸ πικρὸν
 ἢ. συγγίγνεται, ὡς ἐκ τῆς μάστιγι πατρὸς ἡμετέρας ἀδικῶντος θυμοῖν ἂν ἀφαι-
 ρῶντας. Patere enim quisque debet, omnia quae possidet, eorum esse qui genuerunt
 & educarunt, ita ut illis hac omnia pro viribus ministrare debeat, pri-
 mam quidem externa bona, deinde etiam corporis, postremo quae ad animum per-
 tinent; hac omnia videlicet mutuo data persolvens, & pro curis doloribusque
 praevis parentum, in senectute recentes reddens, quando maxime indigent. In ver-
 bis quoniam etiam per totam vitam parentes venerari maxime decet. Levium enim
 volatiliūque verborum gratissima imminet pena. Nam omnibus praeposita est
 Nemesis iudicij angelus, huiusmodi omnium consideratrix. Oportet itaque
 iratis animumque expletibus cedere, seu verbis siue rebus id faciant; non igno-
 rantes patrem iure admodum filio valde succensere, si quando ab eo iniuriam
 sibi fieri arbitretur.

Rotundè Nazianzenus in Dyl'chis.

Πᾶν κεν δὲν ἔστι θῆναι μέγαν, ὅς σφρατῆται.

Denique ille facile abiuraris, qui parentem suum negat.

Et strictim D. Augustinus lib. de decem plagis: Caninum est parentes
 non agnoscere. Nec fecus Seneca lib. 111: de Benef. cap. 1: Parentes suos non
 amare impietas est, non agnoscere insania. Haud absurdè quoque Chrysolo-
 gus Serm. 11: A se migrat, & ab homine totus transit in bestiam, paterna
 pietatis immemor, gratia genitoris oblitus. Vnde haud praepostera oratio li-
 berorum Herodis apud Iosephum lib. xvi. Antiq. cap. viii: Οὐχ οὕτως
 ἐβίβημεν τιμῆς, ὡς ἔχοντες αὐτὸν ἐν ἀδικίᾳ & δειδωκότες. Nec enim usque adeo
 cara nobis est vita, ut eam cum auctoris molestia retinere velimus. Signatèque
 Theodoricus Rex lib. 111. Epist. xxiv: Pesimè contra parentes erigitis brachi-
 um, pro quibus constat gloriosè moriendum. Probè: Etenim si (id quod praecla-
 re à sapientibus dicitur) vultu sapientis leditur pietas: quod supplicium satis acre repe-
 rietur in eum, qui mortem obtulerit parenti; pro quo mori ipsum, si res postularet,
 iura divina atque humana cogerent inquit Tullius. Cui congruenter nescio quis
 apud Senecam lib. 111. cap. iv. Controv: Ut à patria potestate discedas, & ad es-
 timationem beneficii venias; qui dat vitam, si prior accepit, non obligat sed reddit.
 Inde acutè D. Ambrosius in Lucæ cap. xviii: Illi debes quod habes; cui debes
 quod es. Ergo iure tantum suo vitatur, cum inquit Coriolano sua mater:
 Οὐδε γὰρ οὐδὲν ἔσται ἂν τὴν αἰώνιον ἀνθρώπων δεινότητα συμπαύταιν καὶ χάρις τοῦ πνι-
 γνύ.

ἔχοντες, ἔδ' ἀν' ἐξαγομένης γλῶσσης, ὥς τε τὸ φύσει ἐξαλείψαι καὶ παρελθεῖν δίκαιον
 ἀλλ' ἔτι πάντας τ' ἀρετὰς ἔσθ' ὡς πρῶτη πάντων πρὸς τὸ βίον χάρις ὁφείληται μοι, καὶ
 ὡς δὲ δῶκεν, διὰ τὴν φύσιν ὑποχρεώσθαι. οὗτω γὰρ ὁ τὸ φύσει νόμος ὡρεῖται
 ἀρετῇ πρὸς αἰδέσθαι καὶ λόγῳ μετὰ φύσιν τὸ δίκαιον: Nec Positorum reliquorum-
 velim, cum omnium beneficia, etiam si celum attingant magnitudinis, tantum
 apud te pendere fines, ut his natura ius violari & aboleri patiaris: sed meus eris
 omni tempore, mihiq; omnium primo debebis accepta vita gratiam, & sine
 consultatione meis obsequeris precibus. hanc enim legem natura praescriptis omni-
 bus, qui sensus & rationis sunt participes: Dionys. Halicarn. Antiq. Rom. lib.
 viii. Nec plus sibi sumit quàm debet pater apud Quintilianum Declamat.
 vi. Claustrum patris os penates; de testamento, de spe successionis expulerim; o-
 perauerim vinculis manus, si daverim membra verberibus; per totam gratia non
 potest nec malo patri. Inde sunt illa Ciceronis pro Cluētio: Facile intelligo, non
 modo reticere homines parentum iniurias, sed etiam animo a quo ferre oportere.
 Et ista D. Hieronymi Epist. de vitando susp. contub: Mater & filia nomina
 pietatis, officiorum vocabula, vincula natura, secunda post Deū federatio. non est
 laus si vos diligitis: scelus est quod odistis. D. Chrysost. Homil. ii. ad Timoth. ii.
 ca. i. Ἀν πατέρα ἴσ' ἔχει, καὶ μητέρα ἔχει δεῖνα, πάντα συσπλάχει: Patrem qui habet,
 et si mille patiatur incommoda, omnia patris reuerentia conteget. Imò apud A-
 ristophanem in Nubibus mandat Strepsiades filio:

Ἀλλ' ἴθι, βαδίζ' ἵσταμαι· εἴτα τῷ πατρί.

Πατρί, ἐν ὅ, ἐξέμαρτε.

Sed abi; perge: una eamus. & tu dum patri

Sis obsequens, pecca.

Nec male nam ut est apud Stobaeum tit. de honor. parent. Π. Παιὶς καὶ πα-
 τὴρ ἀλλήλων ὡς καὶ πατὴρ δίκαιος, εἴπε πρὸς τὸν· εἰ μὲν ἐδ' ἰκώμεθα μέλλεις ληξαι τοῦ
 πατρὸς, καὶ ἀνελεῖσθαι· εἰ δὲ δίκαιός περ, ἀλλ' ἔτι αὐτὸν δέξαι· εἰ καὶ ἀνελθῶναι: Peta-
 cus, filium admonens ne cum patre in iudicio litigaret, his verbis usus est: si pa-
 tre iniquiora dixeris, damnaberis: sin equiora, vel ob istud damnari dignus es.
 Unde vix satis servili deo Salviānus Hypatio: Sed parcendum paululum
 verbis est, quia etiam in bonā causā humilis esse, in quantum res sunt, filij a-
 pud parentes debet oratio. rectiusque Calp. Flaccus Declam. xxi: Cede fra-
 tri, cede vel patri. victor eris, crede, si cesseris. Didici salvis legibus, parricidi-
 um posse cōmisi. Et hoc est quod intelligit apud Senecam lib. vii. Contro.
 i. Albutius: Causam malam habeo, ut inter fratres. quæ: cur rapiuntur
 in medicinam? dicit in fratrum litibus, neutrum vincere; utrumq; dam-
 nari: si non ciuilliter, at lege naturæ. Piè Epictetus Enchiridii cap. xxxvii:
 Πατὴρ ἐστίν; ὡς ἀγορεύεται, Πημελεῖδαι, ὡς ἔχειν αἰσάντων, ἀνέχεσθαι λοιδορεῖ-
 ται, πόνον. ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι; μή τι οὐκ ὡς ἀγαθὸν πατὴρ φύσιν κρείων

ἴσ' ἔχει

ἴης: ὦν, ἀλλὰ πρὸς πατέρα. ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ; τῆς περὶ τοῦ πατρὸς τῆς αὐ-
 τοῦ πρὸς ἑαυτὸν, μὴ δὲ πρὸς τὸν πατέρα, ἀλλὰ τὸν περὶ τοῦ πατρὸς, καὶ φέτω, ἢ σὺ
 εἶμι περὶ τοῦ πατρὸς. εἰ γὰρ ἄλλος ἐβλάψῃ, ἀνὰ μὴν οὐ θύλῃ. Pater est? praecepit, cu-
 ram eius agendam, cedendum ei in omnibus: si convicietur, si verberet, seren-
 dam esse. At pater malus est? Nunquid igitur natura cum bono patre coniu-
 ctus es? Non, sed cum patre. Tu igitur manus tuam erga ipsam tuere: nec quid il-
 le agat considera, sed quibus rebus agendis tuum institutum natura futurum sit
 consentaneum. Te enim alius non laedit, nisi ipse velis. Ad quae sic egregie Sim-
 plicius: Si fortuitis dominis, argento numerato, & corpora & peculia servorum
 parent: quanto magis parebunt eadem illis, qui naturales ortus nostri auctores
 fuerunt? Quare & verbera patrum a quioribus animis ferenda sunt filiis, quam
 servis dominorum; multoque magis convitium aut contumelia. Itaque veteres
 Romanorum leges, tum excellentia natura considerata, tum laboribus quos filio-
 rum causa parentes capiunt expensis, tum eo etiam consilio ut liberos omnino pa-
 tria potestate subicerent, & vendendi illos si vellent, potestatem dedere pa-
 rentibus & impunè occidendi. His vero antiquiores, ita venerati sunt pa-
 rentes, ut Deos appellare eos non dubitarent. Insigniter D. Ioh. Chrysostomus
 Orat. ultimā adversus Iudaeos: καὶ ὅτι οἱ τὸ φύσις καὶ οἱ νόμοι τῶν ἀνθρώπων πε-
 ρὶ τοῦ νόμου, καὶ ματρὶς, καὶ τερνύσας ἀγάπην, καὶ ἐκβάλλει τὴν οὐσίαν, καὶ πατρὶ κα-
 λῶν τρεῖς παῖδες: καὶ δὲ τὸν ἀπαιτῶν φύσιν ἡλικίας. καὶ εἰ μὴ πατρὶς, μὴ δὲ ἀνέχου-
 ται: ἐδωκεν ὁ θεὸς ὅτι δίδωσι συγγνώμην. ἀλλὰ καὶ μετὰ δόξαν καὶ ματρὶς
 ὁ παῖς. ὅτι πατὴρ ἐστὶν ὁ ματὴρ, καὶ κλέι, καὶ ἐξουσίας ἔχοντες ὁ πᾶν ἐξουσίας καὶ πᾶν καὶ πᾶν
 πατὴρ φύσιν: Nam & natura leges, & leges ab hominibus instituta [sic pra-
 scribunt] etiam si flagru cadat pater, si a mensa depellat, si adibus exigat, si quo-
 cumque modo puniat: subent omnia fortiter perpeti, nec ullam illi veniam con-
 cedunt, ni paruerit pertuleritq. Etiam si filius casus innumeras querimonias de-
 plorans proferat; haec verba audit ab omnibus, Pater est qui cecidit ac dominus,
 habetque potestatem in se quod vult facienda, & oportet omnia placide ferre.
 Porro quam horribilibus execrationum poenis alliget patrum pulsatores
 Plato, videre est libro IX. de Legibus. Sanè parentis vocare in ius, probi-
 bitum legibus omnium gentium, testaturque Euthyphro apud eundem
 Platone in nominis sui Dialogo: Ἀνόσιον γὰρ εἶναι τὸ ἕναι πατὴρ φόνος ἐπιτελεῖναι:
 Adversus patrem instituere homicidii actionem impium. Quare, ubi asseverat
 Electra Clytemnestrae mariti interfectoricis, apud Sophoclem in nominis
 sui tragodia:

πατὴρ φόνος κτεῖναι, τίς αὖ
 τότε λέγει; ἢ μὴ τὸν αἰσῶν ἔπ,
 εἰς οὗ ἀνέστη, ὅτι μὴ;

— Patrem aut te interfecisse?

Quo quid turpius dici potest,

Sive iuste sive iniuste feceris?

Vbi item censet Iustinus lib. xvi: In parricidio nulla satis iusta causa ad sceleris patrocinia pretexti potest: tam hoc certum est, ut id facinus fato imputaretur, tanquam per naturam fieri non posset: ut placuit Soloni, ac Romulo; ideo ei nullum ponentibus supplicium, quemadmodum indicat Plutarchus in Romulo. Hinc Manilius lib. iv.

Ecce patrem nati perimunt, natosq; parentes,

Mutuag; armati coeunt in vulnera fratres,

Nec nostrum hoc bellum est. coguntur tanta movere

Inq; suas ferri penas lacerandaq; membra.

Eaque propter ipsamet Clytemnestra vicina neci deprecatur Orestem. Aeschyl. Χρησμός.

Εγώ σ' ἐθρεψα, νῦν δὲ μοῖναι θέλω.

OP. Πατρὸς κτενέσαι γὰρ ξυνοικήσας ἐμοί;

ΚΛ. Ἡ μὲν γὰρ τῶτων ὧ τίκων ὀφείτω.

Ego te alui; nunc verò senescere volo.

OR. Patrem interficiens habitabis mecum?

CL. Fatum ô fili horum est in causâ.

Vnde idem, creptæ menti tribuit Horatius, lib. ii. Sat. iii. v. 134: loquens de Oreste:

An tu veris cum occisâ insanisse parente?

Ac non ante malis dementem actum furis, quàm

In matris iugulo ferrum tepefecit acutum.

Nec alterius mentis Herodotus lib. i. 11: Καμβύσις δὲ, ὡς λέγουσιν Αἰγύπτιος Αἰγὶ τῶν τὸ ἀδικημα αὐτῶνα ἐμάνη, ἐὰν εἴδῃ περὶ τὴν Φοινίκης. καὶ πρῶτον μὲν κακῶν ἐξεργάσατο τὸ ἀδικεῖν ἐμάρθη, ἰόντα πατρός ἢ μητρός τῆς αὐτῆς: Ob hoc scelus, ut Aegypsi aiunt, continuò Cambyſes insanit, cum ne prius quidem corpore mentis fuisset, exorsus primum perpetrare facinus in Smerdî, ex eisde sibi parentibus fratrem. Minimum ab his dissidet Iulii Bæſii argumentum libro vii. Conit. v: Si rerum natura pateretur, obliuiscendum mihi erat patris, dum occiderem. Hæc cum ita se habeant, nemini dubium est graviter peccare qui Principi vel cogitatione vel dicto vel facto adversantur; gravius sanè, quàm si quid tale molirentur in parentem proprium. cuius rei ratio in promptu. quia si quis suum tollit, manet tamen status familiæ: ac Principis ruina, omnium penates aut evertit, aut perturbat. Πρόβαται μὲν γὰρ δότοκτεινάς, ἢ πόμυνον ἡλάττωσε. τὸ ἡμιμένει ἐκ μέσσης πίσης, ὁ δὲ κληρὸν τὸ αὐοίμην ἐλυμήνατο: Quin ovem ingulat, gregem quidem imminuit. porro qui pastorem i-

psum

ſſam de medio tulerit, totam ſimal gregem diſſipabit; inquit Homil. 1. ad Timoth. 1. D. Chryſoſtomus. Quapropter bracteatum eſt Senecæ didum lib. 1. cap. 1v. de Clem: *Principes regesque & quocumq. alio nomine ſunt tutores ſtatus publici, non eſt mirum amari ultra privatitas etiam neceſſitudines. Nam ſi ſanus hominibus publica privata potiora ſunt; ſequitur ut ut quoque carior ſis, in quem ſe ſiſſ. convertit.* Juſtiq; maximè exultatio Plinii Paneg. diſto Traiano: *ſi plena altariſus, anguſta viſtæ cuncta*; ut in unius ſalutem collata omnium vota! cum ſibi ſe ac liberis ſuis intelligere precari, qua pro te precarentur. Sed & preces juſtæ Minyarum pro Typhi apud Flaccum lib. v. Argonaut:

Hec pater, hoc nobis reſove caput, ulla Laboris

Se noſtri te cura manet, qui cardine ſummo

Peritor, atque omnis manibus nunc pendet ab unis.

Et verò regicida iſſi videntur ignorare ſabulam Actœpi, repetit in ab Agrippa de Menenio, quæ volebat, *Tempore, quo in homine, non ut nunc, omnia in unum conſentiebant; ſed ſingulis membra ſuum cuique conſilium, ſuus ſermo fuerit, indignatas reliquas partes ſuâ curâ, ſuo labore ac miniſterio ventri omnia quærere: ventrem in medio quietum, nihil aliud quàm datis voluptatibus frui; conſiſſaſſe inde, ne manus ad os cibum ferrent, nec os acciperet datum, nec dentes cōſſicerent. hâc in dâ dum ventrem fame domare vellent, ipſa unâ membra, totumque corpus ad extremam tabem veniſſe. inde apparuiſſe, ventris quoque haud ſegne miniſterium eſſe; nec magis ali quàm alere eum, reddentem in omnes corporis partes hunc, quo vivimus regemusque, diſſiſum pariter in venas maturum conſerto cibo ſanguinem*; Liv. lib. 11. At iſtud in primis iſſis ſciendum erat, animisq; præterea penitis inſuillanda verba Amyntæ in velli in cōiurationem Philotæ, *Proditos eos eſſe barbaris: neminem ad coniugem ſuam, neminem in patriam & ad parentes fuiſſe rediturum: velint truncum corpus, dempro capite, ſine ſpiritu, ſine nomine, in alienâ terrâ ludibrium hoſtis futuros.* Curt. lib. v. Perpendendæ etiam præceſ exercitus Macedonici, rogantis Alexandrum, *ut tandem ſatiata laudi modum faceret, ac ſaluti ſuæ, id eſt publicæ parceret.* Curt. lib. 1x. Vt & examinanda iſſæ Flori lib. 1v. cap. 111. de D. Auguſto: *Qui ſapientiâ ſuâ ac ſolertiâ percuſum undique & perturbatum ordinavit imperii corpus: quod ita haud dubiè nunquam coire & conſentire poiuiſſet, niſi unius præſidi nuda, quaſi animâ & menteregeretur.* Imbibendum verò & in ſucum ac ſanguinem convertendum eſſatum Senecæ lib. 1. de Clem. cap. 111: *Non hic eſt ſiſe ratione populis urbibusque conſenſus, ſic protegendæ amandique reges, & ſe ſuæque ſatiandi, quocumque deſideraverit imperantis ſalus. Nec hæc utilitas ſui eſt aut dementia, pro uno capite tot millia excipere ferrum, ac multos mortibus unam animam redimere, nonnumquam ſenis & invalidi.* Quemad-

modum totum corpus animo deseruit, & cum hoc tanto maius tantoque speciosius sit, ille in occulto maneat tenuis, & in qua sede latitet incertus, tamen manus pedes, oculi negotium illi gerunt: illum hac cutis munit: illius iussu iacemus, aut inquieti discurremus: cum ille imperavit, siue avarus dominus est, mare lucri causa scrutamur; siue ambitiosus, iam dudum dexteram flammis obiecimus, aut voluntarie subsumimus: Sic hac immensa multitudo, unius anima circumdata, illius spiritu regitur, illius ratione flectitur, pressura se ac fractura viribus suis, nisi consilio sustineretur. O verba non modo in concionem generis humani quolibet recitanda semestri; sed & candenti ferro liberaliter inscribenda tergis eorum, qui voce, qui scripto, auctoritatem qualiscumque magistratus, elevent! Nam cum constet; Prope eversum orbem, etiam cum de principatu inter bonos certaretur &c. Tacitus lib. i. Hist. quid quaeso hoc saeculo fiat? Plane iure merito auribus animisque admittamus consiliū Cæsaris Claudii, apud Tacitū Annal. lib. xii. Ac tamen ferenda regū ingenia, neq. usui crebras mutationes: Adsentiamurq; Cereali: Tac. lib. Hist. iv: Quomodo sterilitatē aut nimios imbres, & cetera natura mala; ita luxū vel avaritiam Dominantiū tolerate. Vitia erunt donec homines, sed neque hac continua; & meliorum interventu pensantur, nisi forte Tutore & Classe regnantibus, moderatius imperium speratis; aut minoribus quā nunc tributis, parabantur exercitus, quibus Germani Britanniq; arceantur. &c. In summā, nobis nihil putemus relictū quā & perpetuū & ubiq; auscultare dicto Marcelli, tanquā si oraculo imperatū esset; Bonos Imperatores voto expetere, qualescūq; tolerare. Tacit. lib. iv. Hist. Quatenus; docet Sīmplicius ad Epicteti Enchir. cap. xxxvii: Neq. verò magistratibus obsequi tantum, sed & operam qui possunt navare debent, atq. existimare in iis niti salutem civitatis. Sin autem verbo tantum principes erunt, & magistratus officia negligent: improbandi illi quidem erunt, ut sunt improbi: sed quod magistratui convenit, eis prestabitur; ut & principatum eis deferamus, & iis in rebus parcamus, quibus animus non ladiur.

Solusq; omnium ante se Principum in melius mutatus est. Lib. i. Hist.

ΕΞΤΑΤ apud Aristophanem in pauperis ac Pluti colloquio:

Καὶ μὴ μ' ἀπολίπης, ἔ γάρ ὁρῶς ἐμοῦ
Ζητῶν ἐτ' ἀνδρῶν τὸς πλείους βελτίονα.
Μὰ τὴν Δί. ἔ γάρ ἐστιν ἄλλῳ πλεονέγω.
ΠΛ. Ταῦτ' ἀλέγουσι πάντες· ἡδὲ τίς ἐν δέ μου
Τύχῳσ' ἀληθῶς, καὶ γὰρ ὧν πολλοὶ
Ἀπὸ πλῶς ὑπερβάλλουσιν τῇ μοχθηρίᾳ:

Neme

*Ne me relinquant: non enim invenies me
Quærens amplius virum moribus meliorem
Per Iovem. non enim est alius præter me.*

*PLUT. Hæc dicunt omnes. quando autem à me
Assecti sunt verè, & facti divites,
Manifesto superant nequitia.*

Quæ cum audimus, parum abest quin nobis represententur magistratuum Candidati. Quippe honores petaturi, quidvis & ipsi de se pollicentur; sed pollicentur tantum: nacti quod volebant, videas agere personam Agamemnonis; cui obicit suus frater, Euripidis Iphig. in Aul. v. 337.

Οἱ δ' ἐτ' ἰσχυρά τις ἀρχὴν Δαναΐδαις πρὸς Ἴλιον,
Τῷ δαυόν μιν ὀχὶ χεῖρων, τῷ δὲ βάλαντον θάλασσαν,
Ὡς τὰ πρὶν ἦς, ἀπὸς δαΐδας πρὸς δαΐδας,
Καὶ θύρας ἔχον ἀκλείους τῷ θάλασσαν δημοτῶν,
Καὶ δίδως πρὸς ὅσον ἔχῃς πᾶσι, καὶ μὴ τις θάλασσαν,
Τοῖς τρέφῃς ζῆτων πρὸς ὅσον τὸ φιλοτιμον ἔκ μέντοι;
Καὶ ἐπὶ κατὰς ἀρχάς, μέγα θάλασσαν ἄλλας τρέφῃς,
Τοῖς φιλοτιμον ἔχῃς ἔτι ἡδὲ τῷ πρὶν ὡς πρὸς δαΐδας. Φίλ. 3.
Δυσπρόσπ. 3., ἴσῃ π κλειδῶν ἀπὸς 3.; — Ἀνδρὰ δ' ὁ χεῖρων
Τῷ ἀρχῇ, πρὸς ὅσον τὸ μέγα θάλασσαν, — Τὰς τρέφῃς μεθυστάς.
Scilicet quando cupiebas præfieri Græcis ad Ilium,
Species quidem non volens: voluntate verò cupiens,
Quem eras humilis, omnem dextram prehensans,
Et habens fores patentes cuilibet popularium,
Et danti alloquitum ordine omnibus; etiam si quis non volebat,
Moribus quærens imperium a vulgo redimere?
Deinde postquam potitus es imperio, mutans mores,
Amicus non amplius fuisti sicut ante amicus;
Difficilius aditu, & rari intra claustra? Virum verò non deceat
Probum, res magnas gerentem, & imperio decoratū mores mutare.

At vitio isti plures obnoxios, deplorat Polybius homo Græcus lib. x. Hist: καὶ τὶ γὰρ περὶ τούτων ὄντων καὶ πολλῶν ἡδὲ πενηντημίων, διότι κτῶνται μὲν αὐθιγῶν τὰς ἀρχὰς ἐν πᾶσι καὶ ἀποστρέφονται πρὸς ἀρχαίαν ἰλιπὶδα πᾶσι πάλαι, ἰπιδίαν δὲ τῶν δὴ θυμωμένων τοχέντις κακῶς πᾶσι, καὶ διωροπικῶς ἀρχῶν τῶν ἀποπλάγμων: Atqui palam est, & iam in multis observatum, sic comparatos esse homines, ut sicubi prosperitas quadam occurrat, beneficos se erga proximos ostendant, & spem bonam polliceantur: ubi verò quod petebant, consequuti sunt, tunc eundem malefaciant, & subditis dominorum more imperent. Acceditque eidem querelæ Romanus Thrasea, apud Tacitum lib. xv. Annal:

Initia magistratuum nostrorum meliora ferme, & finis inclinat. Et verò si excusiamus veteris historiae scrinia, vix unus alterve exibat, cui non conveniat Delanira convitium:

*Cepisti melius quàm de finis: ultima primis
Cedunt.* —

competatque tantum non vniuersis nota Cornelia lib. vi. Annal: Cesseruntque prima postremis, & bona inventa senectus flagitiosa obliteravit. Ad eò ut ligtauioris ponderis, quàm appareat, Plinianum dictum Traiano: Etenim memini tunc verissimè indicari, meruerit quis honorem nec ne; cum adeptus est. Planè, ceu venturis sæculis vix credenda miracula, consignarunt monumentis suis, de Vespasiano Tacitus: Solusq; omnium ante se Principum &c. De Traiano Plinius: Onerasset alium eiusmodi introitus. tu quotidie admirabilior & melior; talis denique quales alij Principes futuros se tantum pollicentur. Solum ergo te commendat augetque temporis spatium. Iunxisti enim ac miscuisti res olim diversissimas; securitatem imperantis & incipientis pudorem. De M. Aurelio Aristides Orat. eis βασιλέα: Οἴμεν & θεῖν τὸν ὡς ἀληθὺς βασιλέα, τῶ τῶν ὅλων ἀπὸ καὶ βασιλῆα, καὶ π τῶν φιλανθρωπῶν καὶ τῶν περὶ τοὺς αἰσίωντων τῶν δεχομένων: καὶ μὴ πρὸς μὲν τῆς βασιλείας χορὴν τι καὶ μετρίον ἦν & ἐμφανὲς ἑαυτοῦ, βασιλέα δὲ δόξας χέροντα, χαλεπὸν καὶ βίαιον εἶναι πρὸς τὰς δεχομένους. &c. Arbitratur etenim debere verū regem secundū vniuersi regē conformari, tum quantū ad humanitatē, tam quātum ad civiū omnium curā: neq; cum ante regnum adeptum benignè & moderatè se gesserit; eo comparato difficilē se ac violentum praeferre, &c. De Iuliano Mamertinus: At in virtutibus principis nostri, quantò atas prolixior, tantò pulchritudo praestantior. Iterumq; post multa: At mutant secunda res animum. Nostrum principem si nondum mutaverint, quando mutabunt? & statim: Videte num secundis rebus elatus, aliquid de prioris vita mansuetudine & moderatione mutaverit. Mutavit plane, mutavit. nam civilior factus prosperorum infregit invidiam. De Theodosio Themistius Orat. vi: Οὐδ' οὐκ αὖ τῆς μερῆς φέρεται, μέντοι αὐτοῦ αἰαλός: ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τοῖς τοῖς μὲν αὖ τὸ μὲν καὶ τὸ ἀρετῆς: Nec quae hodie magnifice sunt à te gesta, rursus catollis, aut labefactas; sed maioribus additis, virtutum tibi insignia & ornamenta in dies singulos ampliora elucescunt. De Theoderico Ennodius Paneg: Ego tibi quoad admirationem vincat, oppono Principem meum, ita ortum ut eum non liceat imprecari, ita egere quasi inter Imperatores adhuc precetur adiungi. Quibus docemur, promittere aliquid maximo maius de se Pliniana, i. ondentem sine Panegyrici: Ego reverentiae vestrae sic semper inferciam, non ut me Consulem & mox Consularem, sed ut Candidatum Consulatui putem. Id ipsum cur nō etiam praesent reliqui in magistratu positi; obstat iis modò voluntas, modò facultas. Voluntas quidem hominibus iam tum à prin-

A principio malis cum potestatem ambirent; quibus virtus pro larvâ. &
quidem vel contra metum vel pudorem, vel utrumque. Ea si abfue-
rint, aut abesse putentur; ingenii sui scabiem statim detegunt. Horum
è numero habemus Tryphonem apud Iosephum lib. xiii. Antiq. cap. xiii.
Τρυφῶν ὁ δὲ τῶν πραγμάτων ἐκκερθεὶς ὁ Τρύφων, διδάσκει πλὴν αὐτοῦ Φύσει ἵππων
πονηροῖς ἰδιότητι μιν καὶ ἀν' ὑπερφίαλον τὸ πλεονέκτημα, καὶ μετὰ τὴν ποταμὸν ὑπεκέρχεται,
ἐξελθόντων αὐτὸν τούτοις εἰς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. πλὴν δὲ βασιλείαν λαβὼν ἀποδίδουσι τῷ
ὑπεκέρχεται, καὶ ὁ ἀληθὺς Τρύφων λέω: Adeptus iam concupitam potestatem, non
amplius dissimulare prævium ingentium valuit, quod privatim tegere conatus est,
quo magis animos hominum sibi conciliaret. quam primum enim Rex declara-
tus est, absque persona Tryphonem agere cepit. Caligulam, apud Philonem
de legat. ad Caium: Εὐθύς γενοῦσα καὶ εἰς μακρόν ἐστῆτο καὶ Ἀργείτης ἀνὴρ νο-
μιώδης, καὶ πινος ἀγαθὸν παρὰ νέας ἐπιβεβηκὼς Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης πρὸς ὀδοῦ-
μαι ἀκατάλαστον, ἰδίᾳ τι ἐκάτω, καὶ πᾶσι κοινῇ, τὸ λεγόμενον δὴ ἔτι ἀφ' ἑτέρας
ἤξευρε, μεταβαλὼν πρὸς τὴν ἀπίστητον, μάστιγι δὲ τοῦ σωτοκράτου ἀνελέσθηται τῷ
πλάσματι τῆς ὑπεκέρχους, ἀναφύει: Itaque non multo post ille speratus ser-
uator beneficentissimus, qui videbatur novis felicitatum fontibus inundaturus
Europam & Asiam, profuturus privatim ac publice: iuxta proverbium, ab ipso
lare orsus, erupsit in sacritiam, vel potius aperuit quam dissimularat hactenus.
Valentinianum, apud Ammianum lib. xxvii: Et quanquam homo propala-
ferus inter imperitandi exordia, & asperitatis opinionem mollioret, impetus
arces retinere nonnunquam in potestate animi nitebatur; serpens tamen vi-
tium & dilatum aliquandiu, licentius erupsit ad perniciem plurimorum. Nice-
phorum, apud Zonaram tomo iii: Καὶ ἂν ὑπεκέρχεται πρὸς Βασιλέως πρὸς
λεωτερίαν πρὸς τὰς ἐκκερθείς χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάλιν ἀνίσταται τὴν πόλιν ἐπιή-
γει, καὶ ἔτι τὴν συναγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸ βασιλικὸν φέρουσιν: Ac ne ad exiguum
quidem tempus, benignitatem erga subditos simulare potuit; sed statim im-
pitius implavit omnia: ac nemis quidem pepercit quorum opera ad imperium per-
venerat. Atque isti sunt quibus stigma imponit Lactantius lib. vi. cap. vi:
Quidam probitate fictâ suam sibi ad potentiam muniunt, faciuntque multa que
boni solent: cō quidem promptus quod fallendi gratia faciunt. Virumque tam
facile esses prestare, quam facile est simulare benitatem! Sed y, cum esse ce-
perint propositi ac voti sui compotes, & summum potentia gradum ceperint,
cum verò simulatione depositâ, mores suos detegunt; rapiunt omnia & vo-
lunt & vexant: eosque ipsos bonos quorum causam susceperant insiquun-
tur; & gradus per quos ascenderunt, amputant, ne quis illos contra ipsos
posse imitari. Interini, animo malos plures continet pudor ac metus.
Memorable prorsus est verbum Plutarchi lib. de cap. vilit. ex hostibus:
καὶ μὴν τὰς περὶ τὸ Διόνυσον πενήτας οὕτως ἐκλελυμένους καὶ δοτόνους, καὶ ὅσοι

ἀκροβύως πλάκεις ἀγωνιζομένους ἐν ταῖς θεάτραις ἐφ' ἑαυτῶν ὅταν δὲ ἀμίλλα καὶ
ἀγῶν γίγνηται πρὸς ἐπίρους, ἔ μόνον αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα μᾶλλον συνεπιπρέ-
φουσι, χορδολογῶντες καὶ ἀκροβύττον ἀρμολόμενοι καὶ κατωλοῦντες. ὅστις οὖν οἶ-
δεν ἀνταγωνιστὴν βίον ἔσθ' ἔχει τὸν ὄντα, προσέχει μᾶλλον αὐτῷ, καὶ τὰ πρὸς αὐ-
τῷ παρὸς σκοπεῖ, καὶ διαρμόζεται τὸν βίον. ἐπεὶ καὶ ἔσθ' ἡ κακίας ἰδίον ἐστὶ, καὶ τὰς
ἐχθροὺς ἀχρυσέειν μᾶλλον ἢ τὰς φίλους, ἐφ' οἷς ἐξαμαρτάνομεν. ὅθεν ὁ Νασικᾶς
οἰομένων τινα καὶ λεγόντων ἐν ἀσφαλείᾳ γεγονέναι τὰ Γαμῶν πρᾶγματ' αὐτῶν, Καρχη-
δονίαν μὲν ἀνηρημένων, Ἀχαιῶν δὲ δεδωλαμένων, Νεῶν μὲν οὖν [εἶπεν] Ἰπποφάλῳς
ἔχομεν, μήτε ἄς φοβηθῶμεν μήτε ἄς ἀχρυσθῶμεν, ἑαυτοῖς ὑπολελειπότης: Equi-
dem histriones atq. cantores scenicos videmus sapenumero in theatris proficere
missi ac nullā cum alacritate aut solertia agere; ortā autem concertatione adversus
alios, non seipsos modō, sed & instrumenta sua maiore cum diligentia ad certamen
aptare, fides explorare, accuratiusque concentum instruere & tibiis canere. Ita &
qui adversarium sibi vitā existimationisque suae paratum novit esse inimicum, at-
tentius seipsum observabit, res suas circumspiciet, vitamque suam constituet. Nam
& hoc vitij proprium est quod cum peccamus, inimicos magis reveremur quam a-
micos. Itaque Nasica nonnullis putantibus atque affirmantibus rem Romanam in
tuto esse statu collocatam, deletis Carthaginensibus, & in servitutem reductis A-
chais: nunc verò, dixit, periculose res nostra se habent, qui neque quos metuamus,
neq. quos revereamur, nobis reliquos fecimus. Tiberio quidem manum inie-
ctam ab hac copulā, testatur Tacitus extremo libro vi: Annal: Morum quo-
que tempora illi diversa. egregium vitā famāq. quoad privatus, vel in imperio
sub Augusto fuit: occultum ac subdolum fingendis virtutibus, donec Germani-
cus ac Drusus superfuere. Idem inter bona malāq. mixtus, incolumi matre. in-
stabilis sanctitas, sed obiectis libidinibus, dum Seianum dilexit, timuitque, postremo in
scelera simul ac dedecora prupit, postquā remoto pudore ac metu, suo tantū ingenio
vitebatur. Idē quoq. potest solus pudor. haud .n. modo Floralia reverentur
Catonem, verū & cetera theatri vitia. Mirabile est institutū Aegyptiorum
circa sepulturā Regū, quod adducam verbis Diodori Siculi lib. i. Biblioth.
Ἐν δὲ ταῖς τῶ χρόνῳ τὰ πρὸς τὴν τοῦ λαμπρῶς ἡπιμασμένοι, ἐ τῇ πελοταίᾳ
τῇ ἡμερῶν γέντις τὸ σῶμα ἔχουσιν λάρνακα πρὸς τὴν εἰς τὴν τάφον εἰσόδου, προσήθε-
σιν καὶ νόμον τῶ τελευτήνῳ ἀκροατήριον τὸ ἐν τῷ βίῳ πρᾶχθέντων. Θεοδότης δ'
ἐξουσίας τῶ βαλομένῳ κατηγορεῖν, οἱ μὲν ἱερῆς ἐνεγκωμιάζον, ἕκαστος τὴν καλῶς αὐτῷ
πρᾶχθέντων διηγόντες, αἱ δὲ πρὸς τὴν ἐκφορὰν συνεγμέναι μυριάδες τῶ ὄχλων,
ἀκούουσαι συνεταυφῆμον, εἰ τόχοι καλῶς βεβιωκῶς· εἰ δὲ μὴ, τέναντιν, ἐθού-
ρου. καὶ πολλοὶ τῶ βασιλέων διὰ τὴν ἑπὶ πλῆθος ἐναντίωσιν ἀπεσπέρησαν τῆς ἐμ-
φανοῦς καὶ νομίμου τοῦ τοῦ. διὸ καὶ συνέβαινε τὰς τὴν βασιλείαν διαδεχομένους, ἔ
μόνον διὰ τὰς ἀρπὴν θείσας αἰτίας, δημοπραγεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς
μὴ τὴν πελοτὴν ἐσομένης ὑβρεῶς περὶ τὸ σῶμα τοῦ καὶ βλασφημίας εἰς ἅπαντα τὸ αἶμα:

Hoc

Hoc tempore quæ ad pompam funeris spectant præparatis, postrema die corpus in arci conditum ante sepulchri aditum ponunt. Ibi breviarium in visâ ab rege gestorum de more recitant: volentique facultas datur defunctum accusandi. Adstant sacerdotes, mortui rectè facta laudantes. Populus, is permagnus est, qui exequias circumstat, applaudit veris laudibus. in reliquis magno reclamatione tumultu, quo accidit, ut plures reges repugnante multitudine solito caruerint sepulchri honore, ac magnificentia. Is timor coëgit Aegypti reges iuste vivere, veritas futuram post mortem plebis iram, atque odium sempiternum. Itaque nil mirum legere nos in Breviario Eutropii de Lucio Vero Antonino: Vir ingenui parum civitatis: reverentia tamen fratris nihil unquam auro ausus. Ut & contra, apud Vopiscum, de Carino: Hic ubi patrem fulmine absumptum, fratrem a socero interemptum comperit; maiora vitia & scelera edidit; quasi iam liber ac frenis domestica pietatis, suorum mortibus absolutus. Nam & de approbantibus impotentiam Decemvirorum Romæ recenset Dionysius Halicarnassæus lib. xi: Τοῖς δὲ ἐλκεραιοῖς καὶ ἡδοναῖς αὐτῶν ἑπὶ τῆς αἰσχροῦ αὐτῶν ἐξουσίᾳ, πολλὰ μὲν καὶ ἀνανήκεα, μάστιγι δὲ ἐπὶ τοῖς ἀκαταστάτοις τῶν πλὴν τῶν ἀνδρῶν πεποιθότων, μὴ δὲ ἐν δυνάμει ἰδὲν ἐς ἐμὲ δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως ἀντιθέσεως: Qui paucorum dominatui studebant, iis clarissimarum quorumque exsilia grata erant; tum aliis multis de causis, tum quod libidinis solis quibusque, invenibus maior inde consummata accresceret: ac ne aspectum quidem eorum ferre possent, quos in petulantia sue facinoribus revereri cogerebantur. Vinculum tamen illud non esse è firmissimis, exemplo est Herodes, aula sua interdicens Andromacho ac Gemello; de quibus Iosephus lib. xvi. Antiq. cap. xi: Παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἰδίαν μὲν αὐτῶν καὶ χῶρον ὡς οὐ μὴ καὶ αὐτῶν οὐκ ἀπομνηστέον τὰ ἄλλα πᾶσι τῶν παρρησιῶν, τῶν πλεόντων, καὶ τῶν δυνατῶν καὶ τῶν ἀμαρτανότων ἀντιθέσεως: Nec dubium est, quin gravius aliquid in eos libenter statisset, nisi obstaret virorum claritas. quare contentus est tunc ablegatis ademisse auctoritatem, ut posita proborum virorum reverentia debaccharentur licentius. Idem impingit Domitiano Plinius Paneg. Traiani: Et sub te spiritum & sanguinem & patriam receperunt studia, quæ priorum temporum immunitas exiliis puniebat. cum sibi vitiorum omnium conscius Princeps, inimicas vitia artes, non odio magis quam reverentia relegaret. Proinde fortius vinculum peccaturo Metus, sive is a domesticis, sive ab extraneis. Intra bonitatem exhibitis a domesticis Rex Macedonia Philippus, prodente apud Athenæum lib. x. Deipnosoph. Carystius: Καὶ οὐκ αὖτις, καὶ πᾶσι ἀγγέλλαντες ἵνα Ἀρτίμαχος πᾶσι, διακρίνας ὅτι ἐπὶ τὴν κλίσιν τοῦ ὀβελῆ: Cum aliquando is tessera laderet, & nuntiares quidam Antipatrum adesse, turbatus & anxius in lectum rececit leforiam tabulam. Etiam de Alexan-

dri successoribus, post assumptum nomen regium, ita scribit Plutarchus in Demetrio: Τὸν δὲ οὐ περὶ δόξαν ὀνόματι καὶ σχήματι ἐξαλλαγὴν εἶχε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν ἐκίνησε, καὶ τὰς γνώμας ἐπῆρε, καὶ τὰς βίαις καὶ τῇ ὁμιλίᾳ αὐτῶν ὄγκον ἐποίησε καὶ βαρύτητα, κατὰ περ τραγικῶν ὑποκριτῶν ἔμα τῇ σκῇ μετὰ βαλλόντων καὶ βάδισμα καὶ φωνὴν καὶ κατάκλισιν καὶ περ σαυροδυσίαν. Ἐκ δὲ πύτων ἐγένοντο καὶ περὶ τὰς δημοσιώσεως βιαστέροι, πλεῖς ἢ πολλὰ παρέχουσαν αὐτὸς ἐλαφρότητας καὶ μαλακώτερος τοῖς ὑπηκόοις περὶ πρὸν ἐμμανείαν τῆς ἐξουσίας ἀφελόντες. Τούτων ἰσχυρότατον καὶ φωνὴ μία, καὶ τούτης ἐπέπλητε πλεῖς οἰκουμένῳ μετὰ βολῆς: Id non additamentum nominis & habitus tantum habuit variationē, verum etiam illorum inflavit spiritus & animos sustulit, moribusq. & congressibus eorum fastum addidit & supercilium, tragicorum histrionum more una cum persona incessum, vocem, accubitum, salutationemq. versantium. Hinc evaserunt in puniendo quoque violentiores: ubi illam, quae ipsos multo faciliores & leniores antè popularibus reddebat, detraxerunt potestati dissimulantiam. Tantū vox una valuit adulatoris, tantāque orbem terra implevit conversatione. His adfident Iustini de Perseo, lib. xxxi: Occiso Demetrio, sublatoque amulo, non negligentior tantum Perseus in patrem; verum etiam contumacior erat. Sed & viso capite Plauti, Nero, Quin, inquit, Nero deposito metu, nuptias Poppae ob eiusmodi terrores dilatas maturare parat, Octaviamque coniugem amoliri &c: Tacitus lib. xiv. Annal. Huicque rei attendit ille apud Papiniū lib. i. Thebaidos versu 180:

Cernis ut erectum torvā sub fronte minetur,
Savior ad surgens dempto consorte potestas?
Quas gerit ore minas? quanto premit omnia fastu?
Hicne unquam privatus eris? tamen ille precanti
Mitis & affatu bonus, & patientior aequi.
Quid mirum? non solus erat.

Validus etiam frenandis malis, metus extraneus. De Ptolomæo Cerauno Iustinus lib. xxi: Exinde externo metu deposito, impiam & facinororum animum ad domestica scelera convertit. &c. De optimatibus Romanis Livius lib. ii: Insignis hic annus nuncio Tarquiniū mortis, Mortuus est Cumus, quod se post fractas opes Latinorum ad Aristodemum tyrannum contulerat. Eo nuncio erecti patres, erecta plebs. sed Patribus nimis luxuriosa fuit initia. Plebi cui ad eam diem summā ope inservitum erat, iniuria à primoribus fieri capere. De Philippo ii. Macedonum rege Plutarchus in Arato: Μεγίστη γὰρ ὁμίλιος καὶ δοκίη καὶ πρὸς λογιωτάτων μεταβαλλέσθαι μεταβολῶν, ἐξ ἡμέρου βασιλείας, καὶ μετὰ τοῦ σώφροτος, ἀνὴρ αἰσληρὸς καὶ τῶν κατὰ ἐξώλης θυμῶν. τὸ δὲ σὺν τῷ ἀρετῇ μετὰ βολὴν φύσεως, ἀλλ' ὁππότε τις ἐν ἀδείᾳ κακίας πλεῖον χεῖρον διὰ φόβον αἰγνοήσεως: Maximā enim mutatione videtur Philippus & prae omnium expe-

Omnium consensu capax imperii nisi imperasset.

Lib. I. Histor.

GLORIOSE quidem satis Marius de se Sallustii Iugurthino: Illis difficile est in potestatibus temperare, qui per ambitionem sese probos simulare. Atque qui omnem aetatem in opimis artibus egit; bene facere iam est consuetudine, in naturam vertit. Sed enim qui exitum eius intuebitur, accusabit hominem aut levitatis aut inscitie. Cautior illo meliorque Macedonia rex, de quo Stobaeus tit. de Tyrannide: Ἀντίγονος περὶ τὴν μακρὰν χρόνον αὐτὸν γραιὺν, ἐὶ ἡδὲν, ἔφη, ὡς μήτε, ὅσων κακῶν μετὰ ἐστὶ τῆς τῶν ῥάκων, δείξας τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι αὐτὸν ὡς πρὶν καίμενον αὐτὸν ἐξέσπασεν: Antigonus ad vetulam quandam qua felicitatem eius extollebat: Si nosset, inquit ὦ mater, quantis malis hic panniculus esset plenus, ostenso diademate; ne in sterquilinio quidem iacentem tolleres. Eodem vergit lani censura Cobaris, alloquentis Bessum libro vii. Curtii: Magni onus sustines capite, regium insigne. hoc aut moderatè perferendum est; aut quod abominor, in te ruet. consilio non impetu opus est. Nec aliud volebat Tiberius libro i. Annal. Taciti Solam D. Augusti mentem tanta molis capacem. se, in partem curarum ab illo vocatum, experiendo didicisse, quam arduum, quam subiectum fortuna, regendi cuncta onus. Parique argumento, alio eiusdem libri loco: Neque in acta sua iurari, quamquam censente Senatu, permisit; cuncta mortalium incerta: quante quo plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico dictans. Quae verba ne aliorum deinceps trahant Critici, admittenda interpretatio Suetonii cap. lxxvii: Ut imperium iniret & patrie patriae appellationem, & ne in acta sua iuraretur, obstinatissimè recusasse; ne mox maiore dedecore, impar tantis honoribus inveniretur. Quod sanè & ex oratione eius, quam de utraque re habuit, colligi potest. Vel cum ait: Similem se semper sui futurum; nec unquam mutaturum mores suos, quamdiu mentis sana fuisset: sed exempli causa cavendum, ne se Senatus in acta cuiusquam obligaret, qui aliquo casu mutari posset, &c. Multum profectò casus; & extra eos, vltro saepe fatiscimus. Lepida sunt illa de Nestio apud Choniatem: Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτι δολιχοδρόμῳ ἢ γὰρ πεδιῶν περὶ τοιαύτης διὸς περὶ τῇ νόσῃ κατέπαυσε, τὸν τῆς δέξης βασιλείας δρόμον τέλει ἀρξάμενος. ἔτι δὲ πολλὰς ἀμφιῶν κύκλους τῇ ἀρετῇ, ἀλλ' ὡς δοποκαμίων, ὑπερκαλάσθη ἔσπερον τῇ ὁρμῇ, καὶ τῆς ἐπιμενῆς ἐξενδεδόθη εἰς ἀπὲν περὶ τῆς πρὸς πολλοῖς τῇ χαλινῇ καὶ τῇ λυγρῇ ὑπερκαλάσας τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως, ὡς εἰπερ αὐτὸς δοποφύκη πρὸς προυδαίαν ἀρχῇ διοίκησιν: Ipse vero Imperator cum optima gubernationis cursum instituisset, instar ignavi cursoris

1003

capax imperij, nisi imperasset. Eadem laboravit in voragine ille apud Suidam: Ἀρσινόης Ῥοδίων στρατηγός· ὃς ἐὼς τὸ Ὀπιφάθειν ἀξιωματικός καὶ κατὰ πλεονεξία. ὁ δὲ πᾶν τῶν τετῶν ἀπέλαβεν εἰ Ῥοδιοὶ πλεῖως ἀξιοχρεῶν ἦγεμένα ἔπεσεν ἐκ τῆς πόλεως. διὰ τὴν δὲ τῶν ἐλπίδων· ἐλπίδων γὰρ εἰς τὰς πράξεις ὡς πρὸς, κατὰ πρὸς τὰ κ. ἔργα τῶν νομισμάτων ἀλλοίωσι· ἐφάνη: Aristocrates Rhodiorum dux, aspectu venerando & penè terribili. quare Rhodij eum ex omnibus planè parem imperio, & dignum principatu indicarunt. Sed spe sua frustrati sunt. nam cum ad res gerendas, tanquam ad ignem ventum esset, instar adulterini nomismatis, expectationi hominum de se non respondit. Quocirca circumspedè Lampridius ubi loquitur de Elagabalo, desideratissimo ante principem principe: Erat praterea etiam rumor, qui novis post tyrannos solet donari Principibus: qui nisi ex summis virtutibus non permanet, & quem multi mediocres principes amiserunt. Eruditè praterea ad Principem ineruditum Plutarchus: Οὐδε γὰρ λαθεῖν οἶόν τε τὰς κακίας ἐν τῇς ἐξουσίαις, ἀλλὰ τὰς μὲν ὀπιλητικὰς, αὐτὴν ἐν ψυχῇ καὶ φρονήσει καὶ ἐπιεικείᾳ, ἰλιγῶς ἰσχυρὰ καὶ σάλας, ἐξελέγων τὸ πᾶσι αἰνῶς, τὰς δὲ ἀπειθεύτους καὶ ἀμαθεῖς ἢ τῇ μὲν μικρῇ ἐκείνῃ ἰσχυρὰ πλεονεξία ἢ δὲ καὶ ἡ δόξα μετὰ ὧς ἡγομένους, ὅς τινες ὀπιλητικοὶ πᾶσι τὰς μάλλον δὲ ὡς τῇ καὶ ἀνὴρ ἀγέῃαν ὅτι ἀνὴρ ἀγέῃαν τὸ ἀκέραιον καὶ πεποιημένον, ἀλλ' ὅταν ἐκείνους, φάσκει τὸ ῥέον ἔχοντες αἱ καθάραι ψυχὰς τὰς ἐξουσίας μὴ σκεύουσιν, ῥέοντες ἐκ τῆς ἀνιδρυμίας. ἔργων, ἔργων, ἔργων, ἔργων: Nam ne latere quisque talia potentum possunt. Sed sic ut morbo comitiali laborantes si in frigore versentur, vertigine corripiuntur & agitatone, morbum eorum arguente: ita fortuna ubi ineruitos ac ineptos homines aliquantulum opibus, gloria aut principatu extulit, statim eorum ruinam demonstrat. Atque adde sicut inter vacua vasa non facile discernere possis, quod eorum integrum, quod sit vitiosum: ubi aliquid infuderis, statim apparet quod persuat. ita anima nimis fatiscens infusam potentiam non continent, sed foras diffuunt cupiditatis, iras, arrogantis, ineptis.

Interim si excutiantur Historiæ, reperiemus munus imperii pauciores avertisse à recto cursu, quàm Imperii appendices. quarum due utriq; pulchrum suum manibus arripiunt, tertia verò à tergo etià impellit. Lateronibus nomen est, Copiæ ac Licentiæ: Pedissequa, dicta Adulatio. De quâ tri-ga sic breviter Vopiscus in Aureliano: Et quaritur quidem, quæ res malos principes faciat. Iam primum nimia licentia, deinde rerum copia; Amici praterea improbi, satellites detestandi; Eunuchi avarissimi, Aulici vel stulti vel detestabiles; & (quod negari non potest) rerum publicarum ignorantia. Brevioribus adhuc punctis candem signavit Paternus, in mentione M. Antonii lib. II: Crescente deinde & amoris in Cleopatram incendio, & vitiorum, quæ semper facultatibus, licentiâq; & assentionibus aluntur, magnitudine; bellū patria

MAGISTRATUS OSTENDERE VIRVM

αὐτὸς ἐν πλείονι, ἀλλὰ καὶ μὴ πάσης ἀνάγκῃ τῶν πράγμασι πεποιθὼν, μέ-
νους δὲ περὶ τῶν συνειρημένων, ὅσοι μάλιστα τὰς ἀπράγμονας καταμύουσι, ὡς
ὁφείλονται πρὸς βασιλικὰς ἐργασίας. ἤδη δὲ καὶ εἰς φόβους ἀκρίτους ἐχώρησε
μαύτων ὀφθαλμῶν, καὶ ὅσα τῶν πόλεων ἐν οἰκείᾳ ἐπὶ, μὴ δὲ καὶ τὰς οἰκήτορας τῶν ἰ-
σίων ἀφαιρῶν. Nam obscuro natus genere Maximinus, quum primum acce-
pisset imperium, quibus à natura praeclitus esset eximius docius, ipsa potesta-
tis licentia prodidit: adeoque cunctis erat intolerabilis, non tantum iniuriis ad-
ficiens in dignitate constitutos, verum etiam cum omni crudelitate negotia tra-
ctans, solosque calumniatores colens, qui praesertim cupidos quietis homines de-
ferebant velut imperatorij fisci debitores. Avaritiâ denique motus, ad cedes
inaudita causa progrediebatur, & quae municipiorum erant, sibi vindicabat;
facultates praeterea suas municipibus ipsis eripiens. Vnde patet robustè argu-
mentari Arruntium libro Annal. Taciti VI: An cum Tiberius post tantam
rerum experientiam vi dominationis convulsus & mutatus sit; C. Caesarem vix
finitâ pueritiâ ignarum omnium, aut pessimis nutritum, meliora capeaturum
Macrone ducere? Nec mē iri, Dionis Chrysostomi Orat. I. de regno. Mercuri-
um, affirmantem: ἐν ἀνθρώποις ποιεῖται ἢ τρυφῆς ἢ ἀ-
καλασίας, καὶ πολλοὶ ἀρετῆ περὶ ἀκρίτου πᾶν πεφυλαγμένον ὁρῶν, ἐξω τῆς
αὐτῆς φύσεως τε καὶ γνώμης: prava esse inter homines exempla deliciarum ac li-
bidinum; & multos interdum subvertere invitum prater suam & naturam &
sententiam; etiam si rectè custoditus sit. O miseram talium conditionem!
prae illâ certè vulgi aurea est; nunc ignari vitiorū aulicorū, nunc ea exerce-
re vel inefficacis vel inaudacis. Eximiè benè apud Senecam in nominis
sui tragodia Hippolytus versu 203:

Quisquis secundis rebus exultat nimis
Fluit, luxu, semper insolita appetens;
Hunc illa magna dira Fortuna comes
Subit libido, non placent sueta dapes,
Non tecta sani moris, aut vilis cibus.
Cur in penates rariū tenues subit
Hac delicatas eligens pestis domos?
Cur sancta parvis habitat in tectis Venus?
Mediumq; sanos vulgus affectus tenet?
Et se coercet modica? contra divites
Regnoq; fulti plura quàm fas est petunt?
Quod non potest, vult posse qui nimium potest.

Verèque apud eundem poetam in Thyeste versu 311. Atrei persona:
Vt nemo doceat fraudis & sceleris vias,
Regnum docebit.

& plenè

Pythagorici fuere, sponte reverâ
 Sordibus squaluisse, vestesque laceras
 Gestasse libenter & horum mihi videtur nihil:
 Sed adductos necessitate, cum illis deessent omnia,
 Frugalitatis pulchrâ quadam inveniâ specie,
 Sumptus utilem finem præfixisse pauperibus.
 Nam apposita illis vel carne vel pisce,
 Nisi suos etiam digitos abliguriant,
 E cruce volo pendere decies.

Nisi potius est oggerere Philonem, ita graviter differēt lib. de Resip. Noet:
 μυελους ἐστὶν ἰδεῖν αἱ ἀνδρους, ἀκελάτους, ἄφρονες, ἀσεβεῖς ἐν τῇ ἀνοήτῳ ὑ-
 πέρχοντες, τὸ δὲ κακίας ἐκείνης αἴτιον ὡς ἀδυνατωμένης ἐπιδείκνυσθαι δι' ἀναγκα-
 σίας τῆς τοῦ αἵματος κατὰ τὸν ἐπιδεῖν δὲ τὴν δυνάμει πολλὴ καὶ μεγάλη κατασκήφη φο-
 ρεῖ, γὰρ καὶ τὰ λατῶν μέγεθος ἀμυθήτων ἀναπλήρωται τῶν κακῶν, καὶ μη-
 δὲν μὴ μικρὸν μὴ μέγα ἀξίμιον ἑωυτοῦ, ἀλλὰ εὐμὴ μιᾶ τρέποντες τὰ καὶ φθόρου τῶν
 ὡς περὶ τὸ τὴν πύρεθ δυνάμει δουλοῦται μὲν ὕλης ἡσυχάζει, περὶ τὴν δὲ διακινεῖται, ὡ-
 τὴν καὶ οὐκ ὡς ἀετὶ τὴν κακίαν ψυχῆς δυνάμει ἀφροσύνη. τὴν νύκτι μὲν ἀκα-
 ρίας, κατὰ τὸν ἑφῶν, κατὰ τὸν τυχόντος δὲ ἀπορίας ἀναφύονται. Videre licet in-
 numeros timidos, luxuriosos, insipientes, iniustos, impies, essentius in animo, nec
 tamen posse vitiorum singulorum turpitudinem exercere, quod opportunitate ad
 peccandum careant. quod si se offerat, qualem cupiunt occasio, terram & mare
 usque ad extremos terminos implere cladibus, & nihil vel parvum vel magnum
 illisum sinere, sed uno impetu subvertere corrumpereque omnia. Quemadmo-
 dum enim vis ignis tantisper dum materia caret quiescit, qua accedente incendi-
 tur: sic quae sunt in anima potentiae, spectantes virtutem aut vitium extinguuntur
 destituta (ut dixi) opportunitatibus. fortuitis autem excandescunt occasionibus.
 Cum autem talis obex absit dominantibus, ideoque tutò usurpent illud cu-
 ius mentio apud Calp. Flaccum Declam. xvi: Libuit & licuit: haud mi-
 rum profectò tantum esse paucos, Quos aquus amavit Iupiter. Verbum
 est Platonis in Gorgia: καλεῖται δὲ πολλοῦ ἐπαύρου ἄξιον, ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τὸ ἀδίκειν
 ἡρώμενον, δυνάμει ἀδυνατῶν. ὁλίγοι δὲ γίνονται οἱ τῶν τοιούτων. Arduum est ac diffi-
 cile, & magnâ laude dignum, eum qui magnam iniuriâ inferenda licentiam sit
 consecutus, iussu vitiam iraducere. Pauci autem eiusmodi existunt. Idem etiam
 paulo suprâ: Οἱ καὶ δὲ καὶ τὸς πολλὰς εἶναι τῶν τῶν φθόρου γὰρ αὐτῶν τὸς ἐν τῶν
 καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν, καὶ τὰ τῶν πόλεων πρᾶξαντων, γιγνόμενης. ὅτι γὰρ, ἀλλὰ
 τὴν ἐξουσίαν, μέγιστον καὶ ἀνοσιώτατον ἀμαρτήματα ἀμαρτάνουσι: μα, τυρεῖ δὲ τῶν
 καὶ ὁ μὲν δὲ. βασιλείας γὰρ καὶ δυναστείας ἐκείνῳ πεπνίκε τὸς ἐν αἰδου τῶν αἰδῶν τι-
 μωρουμένων, τὰνταλον, καὶ Σίουφον, καὶ Τιτυόν. Θεοσίτῳ δὲ, καὶ αἰπὸς ἀλλὰ καὶ
 ἰδιώτης, ὡς πεπνίκε μεγάλαις τιμωραῖς συνεχόμενον, ὡς αἰάτην: ἀδίκειν γὰρ
 εἰς τὸν

populi vim habere. Imperator enim mutat opinionem moris diuturnâ consuetudine & primis deliciis quasi inuictam; quoties apparet contrariis eum honorem habere & plurimum tribuere. quibuscumque enim gaudet Imperator, id statim necesse est augescere, & plurimorum studiis coli. Simili colore Damascenus lib. de S. Barlaam cap. x x x i i: Huiusmodi principatus atque imperii natura est. semper subditi ad eos qui rerum potantur sese componunt; eaque amare ac consuetari solent, quibus Principem delectari sentiunt. Produxi numerum testium qui sufficiat confirmando testamento: verum nihil impedit quin addam & alios adhuc, tanquam honorarios; inter quos agmen ducet Cicero, cuius vox est Libro i i. de Legib: Nam licet videre, si velis replicare memoriam temporum, qualescunque summi civitatis viri fuerant, talem civitatem fuisse: quæcumque mutatio morum in principibus extiterit, eandem in populo secutam. Insequetur verò Plinius: Vita principis censura est, eaque perpetua. ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur: nec tam imperio nobis opus est quàm exemplo. Cui ingruet Imp. Theodosius asseverans Claudiani versibus lib de iv. Cōf. Honorii:

comparatur orbis

Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensum

Humanas edicta valent, quàm vita regentis.

Quid plura? tanta firmitudo huius gnomes, ut manu Cassiodori scribat Senatui Vitis Romæ Theodericus rex lib. i i i. Var. Epist. x i i: Facilius est, si dicere fas, errare Naturam, quam dissimilem sui Princeps possit formare Rempublicam. Causam huius rei quidam putant: quod cum omnes honores, omnia commoda proueniant à Principe, eidem etiam similitudine morum insinuari amemus; quoniam, latere, idem nosse; ea demum firma amicitia est, Sallust. Catilinar. Vnde Plut. lib. de discim. Adulat. & Amici: Ἐπεὶ δὲ τὴν μάλα φιλικὴν ἀρχαὶ παρέχον καὶ συνίσταν, οἰκίῃς ἐστὶν ὁμοιότης δαμάτω καὶ ἡδῶν, καὶ ὅλως τὴν χάριν ἐν ταῖς αἰσῶν, καὶ τὸ ταῦτα φέρει πρῶτον εἰς πῶτον πᾶσι καὶ συνίστη ἀπὸ τῆς ὁμοιοπαθείας, ἔπειτα καὶ τῶν ὁμοίων, αὐτῶν ὡς περὶ ἑλπίαν ἰσχυρίζονται, καὶ ὁμοιοπαθεῖν καὶ ὁμοιοπαθεῖν ζητοῦν, εἰς αὐτὴν ὁμοιοπαθεῖν ἀπὸ μιμητικῆς, ὅπως αὐτὴ καὶ πᾶσι μετὰ ἀλλήλων ὁμοιοπαθεῖν εἰς ὁμοιοπαθεῖν: Ac quoniam principum amicitia ac stabilitas in similitudine studiorum ac motuum maxime consistit, earumdemq. omnino rerum appetitio aut aversio ob affectuum animi similitudinem primo homines coniungit ac continet: hoc sentiens adulator, seipsum veluti materiam quandam componit atque conformat, ac accommodare se ac affigere studens imitatione in quos adortur nobis & facili ad representandos similes tuos est. Nec aliunde Synesius Epistola x x x i: Ἡ δὲ μιμήσις ἀρετῆς ἐστὶν, καὶ πᾶσι τῶν ἀρετῶν ὁμοιοπαθεῖν: Imitatio famulatio, virtutis conformatio est, conformatioque omni virtuti quæ imitatur, Imitatio

que referas Taciti iudicium lib. iiii. Annal: Sed principum adstricti moris au-
 ctor Vespasianus fuit; antiquo ipse cultu ac etiam obsequium inde in principem,
 & amulandi amor, validior quam pax ex legibus & moribus. Gregorę item lib.
 Histor. vi: Εἰς τὴν αὐτὴν φιλοῦσι τὴν ἀρχὴν ὡς εἰς τὴν σκηνὴν καθίστανται καὶ ἰσχυρίζονται καὶ διδύ-
 μωσαν καὶ γνώμην καὶ γλώττιαν, καὶ πάντων χάρις πρὸς αὐτοὺς κίνηται. τοῖς γὰρ τοῖς τοῖς
 οἰδὲν ἐξωνεώδην ῥαδίως πλεὶς τῶν ἀρχόντων ἀρέσκονται: Nam plerumque solent sub-
 diti ad principum voluntatem se accommodare, ad eamque animum & linguam
 & omnes actiones referre. His enim obsequium eorum benevolentiam redimi sci-
 unt. At sunt alii qui id arbitrantur si in ductu ulmoneo Naturę: sive
 quod Regem sequamur tanquam pręstantiorem. Aristides περὶ τῆς ὁδοφ-
 ῥεγμῆς: Εἰ πάντες δὲ ἐπ' ὁμοῖοις μεταβάλλουσιν τὸ φύσει νόμον, ὅς κε καλὸν ἔστι
 τὸ κρείττονον ὑπερβολὴν ἀνέχεσθαι, καὶ ζῆλον ὡς τὸ ἡγούμενον ἀρχοῦ τῶν πραγμάτων
 βλέπειν εἰς τὰς ἐρασιώτας, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἐρατοῦμασιν, εἰς τὰς ἐρατὰς, ὥστε
 αἰμαὶ τοῖς χορδαῖς, εἰς τὴν ἡμετέραν, πρὸς ναύτας εἰς τὴν κυβερνήτην, πρὸς ἀρχοὺς εἰς τὴν
 ἀρχὴν, τοῖς ἀκροαταῖς εἰς τὸν ῥήτορα: Huc igitur redeo, quod natura vis muta-
 re legem, que iubet potiorum ferre pręstantiam, & ex principum arbitrio vive-
 re. Turpe sit imperatori, si ad milites respiciat. contra decet exercitum imperatori
 morem gerere, sicut coryphæo saltatores, gubernatori nautas, principi populum,
 oratori auditores. Sive quod reverę partes eius sumus; ipse inquam sit ca-
 put, nos membra, imò ipse sit anima, nos corpus. adeò ut heic locum in-
 veniat illud Lactantii lib. vi. Divin. Instit. cap. ix. Omnis enim iustitia eius,
 similis est humano corpori caput non habenti, in quo tamen si membra omnia & lo-
 cis suis constent, & figura, & habitudine, tamen quoniam deest id, quod est o-
 mnium principale, & vita, & omni sensu caret. Itaque membra illa formam
 tantummodo membrorum habent, usum non habent, tam scilicet quàm caput si-
 ne corpore. Ac ut usurpem verba D. Chrysostomi Homil. v. ad Thessalon. ii.
 cap. iii: Ἡ κεφαλὴ ἔχει ὅρας ἐπὶ τῷ ῥέπῳ πρὸς ἅπαντας ὑπερέχει δὲ λοιπὸν σώματι, ὅσον
 τῇ προνοίᾳ, καὶ ὡς πρὸς κυβερνήτης ἅπαν αὐτὸ δὲ σώματι; ἐν γὰρ ἡ κεφαλὴ ἔχει τοῦ
 σώματος καὶ οἱ τὸ ψυχῆς ὀφθαλμοὶ, ἐκείθεν δὲ πρὸς τὰς πρὸς τὴν διορίσκειν, ἐκείθεν τὸ ἡ-
 γεμινικόν, καὶ τὸ μὲν λοιπὸν τίθειται εἰς ἀκρόασην, αὐτὴ δὲ εἰς τὸ διορίσκειν καὶ πρὸς
 αἰαίσθησιν ἐκείθεν ἔχουσι τὸ ἀρχικὸν ἔστι τὸ πρῶτον τὸ φωνητικὸν ὁ ῥαβδὸς ἐκείθεν ἀ-
 κατέμπε, τὸ διορίσκειν, τὸ ἀσφρητικόν, ἡ ἀφῆ πᾶσι: ἡ γὰρ τὸ νόμον βίβλα καὶ τὸ ὅσον ἐ-
 κείθεν συνέσκειν: Non vides quod caput non tantum loco superat reliquum cor-
 pus, quantum cura & providentia, ut quod ipse regat ac dirigat tanquam gu-
 bernator? In capite enim & corporis & anima sunt oculi. Illinc ad eos affluit vis
 perspicendi, illinc vis regendi que tenet principatum. Et reliquum quidem corpus
 constituitur ad ministrandum; hoc verò collocatum fuit ad imperandum. omnes
 sensus illinc habent principium & fontem: illinc instrumenta emittuntur voca-
 lia

lia, facultas videndi, facultas odorandi, tactus universus: Illinc orta est radix
invertedae & osium. Ceterum non deesse qui putent principem populi sui
animam esse ac spiritum, pluribus ostendi alio loco. quod ipsum cur mi-
nimè debeamus insinuari, multa nos tenent. Legatur modò Maximus Ty-
rimus Serm. xlii. biinteralia habet & istud: ψυχὴ καὶ σῶμα ὁ ἀνθρώπου, καὶ
μὴ αὐτὸ ἀρχὴν, τὸ δὲ ἀρχοῦμεν ὡς ἐκ πλείων ἀρχῶν ἐαρχοῦμεν. καὶ ἐστὶ καὶ ὁ ἀρχὼν
πλάσας μὲν, καὶ ἐκ ἀρχῆς αὐτοῦ, πᾶσι πλάσας: Ex animo & corpore constitu-
tus est homo, in eoque animus imperat, obsequitur corpus. Et quidem eodem
fere modo in civitate aliquis regnat, reliqui parent; & tam qui imperat,
quam qui parent, civitatis pars est. Certè Iustinus Martyr Quaestione
cxxxvi. ii. differètiatetur: καὶ ὡς συγκροτῆς ὁ ἀνθρώπου ὁ ἐκ ψυχῆς καὶ σώμα-
τος, ὅπως καὶ ἡ βασιλεία συγκροτῆς ἐκ τοῦ βασιλέως καὶ τῆ βασιλευμένης, καὶ ὡς περ
ἁμαρτήσας ὁ ἀνθρώπου ἁμαρτήματα ἀπὸ καρπὸς, καὶ τυπῆθῃ ἵς πᾶσι τοῖς, ὅσα ἀδικεῖ
ὁ τυπῆσας αὐτὸν, ὅπως ὅσα ἐδικαίωσας ὅτι πᾶς τῆ βασιλείας πλάσματος τὸ λαὸν τι-
μοῦται. μὲν γὰρ, εἰδὼς αὐτὸν πῶς βασιλεὺς ἡ πόλις καὶ τὸ λαὸν, ὃ δὲ βασιλείας
αὐτοῦ τιμωρεῖται, ἡ πόλις τὸ λαὸν. Et sicut homo, ex anima & corpore constituitur: ita
regnum, ex rege, & ex qui reguntur, coagmentatur. Et quèdmodum si homo
manibus peccatum committens, tergo penas pendat, non inique qui in eum ani-
madvertit agat: ita non totiusse Deus facit, principibus delicta, populi poena coex-
cens. In magnam enim reges maiorem cingere solet, populi calamitas. Regni nā-
que poenae, civitatis ipsorum plaga. Et ideo non est quod legimus de gente
Aethiop. lib. i. i. Biblioth. Diodori. ὃς ἐστὶν ὁ λαὸς πρὸς αἰθίορα, ὁ πρὸς
ἡμᾶς βασιλεὺς μὲν, τὸ δὲ σῶμα τὸ κοινὸν δὲ διὰ τοῦτον αἰτίας, ὡς πᾶσι τὰς
ἐπιτολὰς τοῦ βασιλέως ὅτι καὶ ἀρχοῦμεν. ἀρχὴ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία, ὃ βασιλεὺς πεπ-
χυμένον τὸ πᾶν, ἀντιπῶδες ἕκαστος τὰς φίλους καὶ μηδέποτε ἐν τῇ ἐξέδῳ συνέπεθε
ῥυθμὸς ὁμοῦς, ὡς πᾶσι καὶ ὅτι τὸ συμποθεῖν μὴ καὶ τὸ πολλοποθεῖν, καὶ τὸ ἀλλαν ὁμοῦ-
ως ἀλλὰ ὡς ἀπῆλθεν τὴ καὶ κακῶν χρῆσιν ὡς πᾶσι βασιλεὺς φίλος, ὃ δὲ καὶ τὸ σῶμα λυ-
πῶς ἀρμυρεῖται γινώσκῃ. φασὶ δὲ πῶς ἔστιν εἶναι καὶ τὸ κοινὸν ὅτι ὡς πᾶσι τὰς ἐπιτολὰς
πᾶσι βασιλεὺς, καὶ ὡς πᾶσι τὸ ἴδιον ἐνδοξὸν καὶ φίλος ἀληθινὸς μάρτυρας. διόπερ μὴ
ῥαδίως ὁπποῦν ὡς γινώσκῃ καὶ πᾶσι αἰθίορα καὶ τὸν φίλον, ὡς ἀντὶ βασιλεὺς καὶ τὸν
φίλον ἀπῆλθεν ὅτι καὶ πᾶσι μὲν τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἴδιον ἀσφαλῆς. Moris enim
asserunt Aethiopibus fuisse, ut si quando rex aliqua corporis parte ex quavis
causa debilitaretur, domestici omnes sponte sua eandem partem debilitarent.
Turpe etenim existimabant, rege claudo non & omnes claudos amicos esse. Et qui-
dem absurdum videbatur: cum vera sit amicitia, ex rebus adversis amicorum
dolere, letari secundis, non & corporis quoque doloris amicos participes esse. Fe-
runt quoque consuetudinis esse, amicos ulro in regis morte viros defungi, existi-
mantes eum interitum gloriosum, verèque amicitia testem. Ideo non facile est
Aethiopibus adversus talem amicorum consensum insidias parare: cum & rex

in vitâ magne atque illustres vitas clarorum virorum ad se reducunt atque referunt: & milites plerumque ducibus assimilari solent; & in civitatibus populi eos imitantur qui potentia pollent. Et demum, postquam unius morbus imitatione dignus multitudini existimatus fuerit; vere pestilentia quadam animarum dicitur in vita dominari. Vita namque splendor ac claritas in malitia multos ad amulationem similem eorum qui proni ac lubrici sunt ad peccandum trahit. Ex hoc adeo verum est, ut nulla tanta sit pietas, nulla religio, quam cum lacte matris haustam ad canos usque supersticiosè observavimus, quin statim ad adspèctum, imò ad famam Principis nostri profani, ultro exiamus. De seculo Iovis Lactantius lib. v. Divin. Instit. cap. vi: *Et quoniam mores ac vitia Regi imitari genus obsequii iudicatur, abiecerunt omnes pietatem, ne exprobrare scelus regi viderentur, si pietè viverent. Sic assidua imitatione corrupti, divinum fas reliquerunt, & paulatim male vivendi consuetudo mos factus est, nec quicquam ex antecedentis seculi pio atque optimo statu remansit, sed explosa iustitia & veritatem sacum trahens, reliquit hominibus errorem, ignorantiam, cecitatem.* Certè quàm facilè regni sui ludæos ad cultum Aegyptiacorum Numinum traduxerit Ieroboamus, testatur historia sacra, repetitq; libro Antiq. v. i. i. Iosephus. Sed & Xenophon de mutatione morum Persicorum libro viii. *Cyropæd: ἡ πόλις ἦν βίαιον, ἡ πρὸς τὴν ἀσχυρίαν οὐκ ἔστι βασιλεὺς, ἡ πόλις ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἀποπέσκειν ἀπὸ τῆς αἰμαίνου. νῦν ὁ πόλις, ὡς πρὸς Μιθράδατος τὴν πατρίδα Ἀρμενίας, καὶ ὡς πρὸς Λεοντίδης τὴν γυναικα, καὶ πρὸς Πάριον καὶ τὴν Φίλων τὴν ὁμήρου, καὶ τὴν αἰγυπτιῶν ἑκαταστάτην, καὶ πρὸς μεγίστους ἄρχοντας, βασιλεῖς, δόξῃ πρὸς μισθοφοροῦντας, ἀπὸ ἐστὶν οἱ καὶ μεγίστοις τιμαῖς γιγασκόμενοι. ταῦτα οὖν ἰδὼν οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας πάντες, ὅτι τὸ ἀδύνατον καὶ πρὸς ἀμύνειν οἱσιν ὁ πόλις πρὸς αὐτὸν οἱ ἀποπέσκειν αὐτοῖς, τὸ πρὸς οἱ καὶ αὐτοῖς ὁ πόλις γίγνεται: ἀρμενιοὶ δὲ νῦν, ἡ πόλις, πρὸς τὴν γυναικα: Nam olim si quis pro rege salutem in discrimen comitteret, vel urbem aut nationem eius imperio adieciisset, vel aliquid aliud praeclare fortiterque pro rege perfecisset, hi scilicet erant, qui honoribus cumularentur. Nunc si quis perinde ac Mithradates, patre Ariobarzane prodito, & quemadmodum Leonitides uxore, liberis, & amicorum quoque liberis apud Aegyptium obsidibus relictis, & sanctissimo iure iurando violato, regi quod expediat, facere videatur: hi vero sunt, qui maximis honoribus ornantur. Quæ quum omnes Asiatici videant, etiam ipsi ad impietatem & iniustitiam deflexerunt. Nam quales sunt hi, qui præsunt; tales & illi plerumque solent esse, qui eorum imperio subiecti sunt. Hinc factum, ut magis iam sint nefarii, quam olim fuerint. Et verò cum populus talis sit circa pietatem, circa iustitiam, frustra speremus alium manere circa virtutes n. in. o. res: confirmabitque in cū. a. is dictum Neoptolemi apud Soli hoc. in Philo. etc. v. 284.*

Καὶ αὐτῶν κέων, ὡς τὰς ἐν τέλει.

Πόλις γάρ ἐστι πᾶσι τῷ ἡγουμένῳ,

Στρατὶς τε σύμπας· εἰ δὲ ἀκρονοῦντες βροτῶν,

Θιδοσκάλων λόγοισι γίνονται κακοί.

Neque tam hunc accuso quam Principes,

Urbs enim tota est Principum,

Et exercitus: Sed delinquentes

Fiunt mali exemplis regentum.

Ecce. sive pax, inquit, sive bellum, turba togata, turba sagata reformatur ad exemplum Principis; sitque illud Livii: *Omnia mutavit mutatus Imperator*. Capitur Luxuria? capitur & populus. Iustinus lib. xxx. de Ptolomæo Aegypti rege: *Quippe regno parricidio parto & ad necem utriusque parentis, cede etiam fratris adiuncta; velut rebus feliciter gestis luxuria se tradiderat: regisque mores omnis secuta regia*. Itaque non amici tantum præfectique, verum etiam omnis exercitus depositus in otio ac desidii corrupti marcebant. De Syriæ rege Antiocho Livius lib. xxxvi: *Tanquam in mediâ pace nuptias celebrat: & reliquum hyemis, oblitus quantas simul duas res suscepisset, bellum Romanum & Graciam liberandam, omnia tantum rerum cura, in convivii & vinum sequentibus voluptatibus, ac deinde ex satiatione magis quam satietate earum in somno traduxit. eadem omnes præfecti regius, qui ubique ad Bactriam maximè præpositi hybernæ erant, cepit luxuria, nec eadem vigilantes effusi sunt: nec quisquam coram aut arma induit, aut stationem aut vigiliis servavit: aut quicquam quod militaris operis aut muneris esset, fecit*. De eodem adhuc nihilo meliora Valerius Max. lib. ix. cap. i: *Antiochi eadem & amentem luxuriam exercitus imitatus, magna ex parte aureos clavos crepidis substitutos habuit; argenteaque vasa ad usum culina comparavit, & tabernacula textilibus sigillis adornata statuit*. &c. De Vitellio Tacitus lib. ii. Histor: *Discubuerat Vitellius Ticini, adhibito ad epulas Verginio. Legati tribunique ex moribus imperatorum severitatem emulantes vel tempestivis convivii gaudent, perinde miles intentus, aut licentior*. &c. Hinc est quod legamus apud Sparianum in Adriano: *Atque ad bellum Dacicum Traianum familiariter prosecutus est: quandoquidem indulgisse viro se dicit, Traiani moribus obsequentem; atque ob hoc se à Traiano locupletissimè muneratum*. Item apud Nicetam libro i. Manuelis: *Καὶ τοῖς ὀπτιμῶσιν Ἀνδρόνικῳ καὶ τῷ τῆς σωουσίας ἀγέμενῳ, ἢ ἀφ' ἐπὶ τῆς μίμητος περὶ χρεῶν εἰς δόπλοτον λόγῳ· ὃ χαλεπὸν ἔχοντος ἀντιπρόσθετον, ὡς φίλῃ τὸ δέχοντο ἐξομολογῶν τῷ ἀρχόντῃ, καὶ τοῖς τῷ αὐτῆς ὁμοσποχῆν καὶ σωματικῶς κεραμεύας, εἰς τὸ ἐξάδελφον δόποσκάλων αὐτῶν καὶ βασιλέα τῷ μακρῷ, ὡς ὁμοιοποτῆτιν ὑποκρίνοντα πείθεσιν, ἢ γαυῶν καὶ χείροσιν ἀλισκόμενον· αἵπερ ὁ μὲν ἀδελφεῦ θυγατρὲ συνουσίαζεν, ὁ δὲ Ἀνδρόνικῳ ἐξάδελφου πατρὶς συγκατένευτο: Andrōnicensis vero quod*

ries ob

ties obincestum reprehendebatur, hanc defensionem per iocum in promptu habe-
bat: folere subditos principum mores imitari: & aquam ex eodem fonte petitam,
tamē saporem referre. quibus verbis imperatorem Manuclem perstringebat, ut
iisdem, aut etiam deterioribus affectibus obnoxium, qui cum fratris filia rem ha-
beret, quam ipse patrue filia duxerat, complecteretur. Inde venustè de
Bacchi comitatu Papinius lib. iv. Thebaid. v. 661:

Castro sicillima Regi.

Decoréque Achilles Tatiui libro I, Clitophont: τὸ πικραῦμα τοῦ ἔπιθυμίου
λαγνῆς ἐρωτικῆς καὶ ἐκ τῆς φροσύνης τῆς εὐαπὴν νουθετῇ, τῷ παρὰ δόξαν περὶ πλεονεξίας
μίμητον ἐρεθίζεται, καὶ μάστιγι ἔται ἐκ τῆς κρείσσης καὶ παρὰ δόξαν. ἡ δ' ἀναμαρτυρία
περὶ αὐτοῦ, τῷ βέλτερι ἐξέτασι παρηγοία γίνετο: Amatorius enim sermo ve-
hemens quaedam cupiditatis incitatio est, ac quamquam ad temperantiam aliquis
comparatus est, exemplo tamen ad imitandum trahitur: eoque facilius, quo nobil-
issimus proponitur exemplum, nam pueror, qui à peccando revocabat, praestantioris
alicuius dignitate loco pulsus, in licentiam committatur. Huc etiam spectant il-
la Theopompi apud Athenaeum lib. IV. Deipnosoph: τίλιος ἐπεὶ ἐγ-
κεχρῆς πολλὰν εἰρήνην χρημάτων, οὗτοι ἀλλήλους αὐτὸν ὀφείλεις, ἀλλ' ἐξέτασε καὶ
ἐπὶ τῇ πάντων ἀδελφότητι κάμει· ὃν εἰκότως καὶ ἡ μὲν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰ αὐτὸν
αὐτὴν ἀπλῶς καὶ ἰδοὺ αὐτὸν ἐπίκειναι καὶ ἐξ ουρανῶν, ὅδε τῶ φρονίμου εἰκότος εἰκότως. ὁ
δ' αὖτις αὐτὸν καὶ πολλοὺς καὶ πολλοὺς ἀνδράνας, περὶ αὐτοῦ ἀπαντὰ πύων, καὶ
κτόνους καὶ θύρας: Phibryus ut plurimam habuit in potestate pecuniam,
eam ocuus non expendit, sed prodedit & proiecit; omnium hominum pessimum
rei suae dispensator, & non ipse tantum, sed etiam comites circa ipsum. Nullus e-
nim citra exceptionem recte vivere didicerat, aut modeste suam familiam regere.
Eius autem insolentia praecipua causa rex fuit, qui sumptuosior iusto, avaritiāq;
esset inexpleta, & omnia inconsulta facilitate donaret, acquireret, faceret. Nec
hic alienum Ciceronis monitum lib. I. de Offic. Cavendam est etiam, praeser-
tīm si spisse adifices, ne citra modum sumptu & magnificentia prodeas, quo in
genere multum vult etiam in exemplo est, studiosè enim plerique, praesertim in
haec parte, facta principum imitantur: ut L. Luculli summi viri virtutem quis
aut quam multa villarum magnificentiam imitati sunt? haecque non est quod di-
cis causa scriptum putemus Synesio de Regno; ubi rationem ostendit, pro-
movendi ex virtute non ex divitiis, καὶ ὅτι μήποτε, ὅχι πολλὰς εἰς πλείων
ἐργασίας ἀποχρηστὰς, καὶ αὐτὰς ἐγκαταστήσαντας ἀνδραγαθίας καὶ με-
γαλοψυχίας τοῖς ἀνθρώποις αὐτῶν περὶ αὐτῶν ἐπαληθεύει, καὶ πλείων ἐξ αὐτῶν εὐνοίας εἰ-
καὶ καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν μέγα πόντος γίνεται: Quod si ita feceris, brevi cernes fore, ut
multos quaesitarum divitiarum pudeas; alii verdnt sua sponte electa paupertatis
gloriam ostendens, Ac in contrarium opiniones de divitiis idcirco cadunt, quod reperi-
visse divitiis probro sit futurum; & pars dignitatis custodisse paupertatem.

Duci-

Ducitur avaritiâ, rapacitate, iniustitiâ? ducitur & populus. Rex Salomon Proverbiorum cap. xxi: βασιλέως ὑπακούει λόγον ἁδμον, πάντες οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῷ δέοντος: Rege audiente sermonem iniustum, omnes subditi iniqui. Iosephus lib. ix. Antiquit. cap. viii: Προέδωκεν ὁ βασιλεὺς ἰώαβ τὴν ὀπίμειλαιν τῷ πατρὶ τῷ θεῷ συνωδὸν φέρουσαν δι' αὐτοῦ καὶ οἱ τῷ πατρί του περὶ δυνάμεις, ὡς τε πλημμελεῖν εἰς τὴν δίκη, ἢ νομοσιμῆα παρ' αὐτοῖς ἀρετὴ εἶναι: Rex Ioas à pristina religionis curâ facile descendit: moxque & primates populi ad eundem modum depravati sunt ut nihil apud eos potius haberetur, quàm contemptus iuris ac iustitia. Locrensiū legati de Pleminio Livii lib. xxi: Ac si scelus, libidinem & avaritiam solus ipse exercere in socios vestros satis haberet; unam profundam quidem voraginem tamen patientiâ nostrâ expleremus, nunc omnes centuriones militesque vestros (ad eò in promiscuo licentiam atque probitatem esse voluit) Plemios fecit, omnes rapiunt, spoliunt, verberant, vulnerant, occidunt, constuprant, matronas, virgines, ingenuos raptos ex complexu parentum. &c. Salustius Iugurth: Qui in Numidiâ relictī à Bestiâ exercitui præerant; secuti morem Imperatoris sui, plurima & flagitiosissima facinora fecere, fuerunt qui auro corrupti, elephantos Iugurthæ traderent; alii perfugas venderent; pars ex pacatis pradas agebant; tanta vis avaritiæ in animos eorum, veluti tabes, invaserat. Quapropter appositè cùm Lacedæmoniorum milites, sub Thymbro-ne Duce etiam de foederatis pradas egissent; recepto verò eius loco Dercyllide, modestè se gegerent: appositè, inquam sic loquuntur Xenophōtis lib. iii. Hist. Græcar: Ἡμεῖς μὲν ἐσμὲν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν ἄρχων δὲ, ἀλλ' οὐ μὲν νῦν, ἀλλ' οὐ δὲ τὸ παρελθόν. τὸ ἐν αἰῶνι τῷ νῦν μὲν μὴ ἐξαμαρτάνειν, τὸ δὲ αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἐστὶ γνώσκειν. Nos quidem, Lacedæmonii, nunc idem sumus, qui anno superiore fuimus: sed alium nunc imperatorem habemus, quam prius. Quapropter ipsi iam satis perspicere potestis, quamobrem id temporis deliquerimus, nunc omnis expertes culpæ simus. Nec insipienter Theodoricus rex apud Cassiodorum lib. i. Var. Epist. iv: Vixit enim Cassiodorus tantâ continentia, ut aequitatem & instrueret monitis, & doceret exemplis. Facilis enim recti persuasor est innocens iudex: sub cuius prædicabili conversatione pudet mores probabiles non habere. Quis enim vereatur scelus, cuius in suggestu gremii complicem videt & incassum personam fictæ severitatis inducit, cum avarus pecuniæ ambitum dissuadet, cum legibus parendum censet iniustus. Non habet distributionis gremiū, cui auctoritatem libera conscientia non ministrat. Quoniam excessus tunc sunt in formidine, cum creduntur iudicib. displicere. Eadem sententiâ D. Chrysostomus lib. iii. de Sacerdotio: Πέφυκε γὰρ ὡς τὴν πολλὰ, τὸ τὸ δεχομένων πληθύνει, ὡς περ εἰς δεχέσθαι τινα εἰσὶν αἱ τὰς τῶν ἀρχόντων τρεῖς ὁδοὶ, καὶ τὰς ἐκείνης ἐξαμαρτάνει αὐτοὺς πῶς καὶ αὐτοὶ τὴν ἐκείνων παύσει φερόμενας, εἰδόμενον αὐτοῖς; τις δὲ αὐτὸν Πηθυμήσει; ὁ γὰρ τῶν πολλῶν ὄντων ἐστὶν ὁ, πρὶν αὐτὸν ὁ γὰρ ὄντων; Sic na-

δοῦναι τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὸν, ἢ πῦρ αὐτῶν, τῆς ἀρετῆς: Neque vel indele-
bilem ineluctam pariem vel facundam aut suavitatem odorem res abnotata ita facile
contrahunt; vel existit illi quidam vapor tam facile in aërem diffunditur, ac per
aërem animantia occupat, quam subditi improbitate aut stultitia celeriter impleri
solerit. & quidem multo facilius quam virtute. Cui tamen, an omnino credi
debeat, iure ambigas, contradicentibus tot exemplorum testimoniis: præ-
sertim cum & eiusdem sacri ordinis Antistes D. Ioh. Chrysostomus sentiat
pro parte altera Orat. vi. ad populum Antiochenum: Οὐ γὰρ ἔτι τῆς Φλο-
γῆς Φῶς ἐστὶν ἡλίου ἡμισυ· καὶ τὸ ἐκ τῆς φλογὸς αὐτῆς, ὡς ἀρετῆς (ἐκ τῆς
φλογὸς ἡλίου ἡμισυ ἔστιν ἡ φῶς, ὡς ἀρετῆς πᾶσι δὲ καὶ τῆς φλογὸς τὸ πᾶν δυνάμει): Non e-
nim sic flamma natura in materiam delapsa, cuius semper ligna incendit;
sicut virtutis zelus in paucos lapsus animas, cuius semper ligna incendit;
sicut virtutis zelus in paucos lapsus animas, aliterius procedendo omnem im-
plere civitatem potest. Qui nam illi pauci? de quibus paullo ante Cicero; in
nempe qui in Rep. sua vel circa Principem, eâ auctoritate; ut ab eis populus
vel honores expectet vel opes. Et, ut in hac item parte agamus exemplis:
quid Romanis sub Romulo offeratur? quid irreligiosius? At ecce, rege
mutato tradit de eisdem lib. i. Liuius: Ad hac consultanda procurandaque
multitudine omni in vi & armis conuersa, & animi aliquid agendo occupati e-
rant, & deorum assidua insidens cura, cum interesse rebus humanis celeste nu-
men videretur, eâ pietate omnium pectora imbuerat: ut fides ac iniurandum,
propulsio legum ac penarum metu civitatem regerent. & cum ipsi homines in
regis, velot veteris exempli, mores formarent: tum finitimi etiam populi, qui an-
te castra, non urbem, positam in medio ad sollicitandam omnium pacem credi-
derant, in eam verecundiam adducti sunt, ut civitatem totam in cultum ver-
sam deorum, violari docerent nefas. Eodem tendunt isthæc eiusdem Pa-
tavini lib. v: Fortè eo anno in summo magistratu erat Timasius quidam, Roma-
nus vir similior quam suis; qui legatorum nomen, donumque & Leum cui mitte-
retur, & domi cuiusdam veritus ipse, multitudinem quoque que semper sermè re-
genti est similis, religionis assue implevit. Obuius quidem, sed heic tamen
minimè omittendus Xenophontis locus de Agesilao: Ἐν τῇ μεγάλῃ
δὲ ἀφελύματι τῆς πατρίδος καὶ πόλεως ἐγὼ τίθημι αὐτῷ, ὅτι δυνατώτατος ὢν
ἐν τῇ πόλει, πάντος ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς λατοῦντας. τίς γὰρ αὖ ἐξέλεσεν ἀπὸ τοῦ
ἐξου τὴν βασιλείαν πρὸς αὐτὸν; ἢ ἂν ἡγάγετο μὴ μακρῶν, ἀλλὰ πρὸν πρὸς τοὺς πο-
τεῖς, εὐδὲς τὴν βασιλείαν τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τῇ κρατύνουσαν φέρουσαν ἵδεν καὶ πρὸς τοὺς ἀγαθούς
ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ πατρίδος πρὸς τοὺς ποτεῖς: Atque equidem in maximis
commodis, que attulit patrie, hoc etiam pono: quod quum in republica pluri-
mum posset, maximè tamen legibus se servire declararet. Nam quis tamdem o-
bedire his nolisset, cum eis regem obtemperantem videret? quis novas res moliri
tentasset propterea, quod ipse inferiori esset loco, cum regem pati sciret, ut sibi

Sic agitur censura; & sic exempla parantur;

Cum index alios quod monet ipse facit.

Providè itaque ad Q. Fratrem Cicero Epist. 1: *Quid est negotij continere eos quibus præsitis, si te ipse contineas?* Nec falsò Xenophon lib. VIII. Cyrop: *ὁ τὰν γὰρ ἐφ' ὧσιν ὁ μάλιστα ἐξέστι ὑβερῆξιν, ἔστιν ὁ Φρονεῖν ὡς, ἔτω μᾶλλον οἱ γὰρ ἀδυνέστεροι ἐξελθουσιν, ἔδεν ὑβερῆξιν πιαυῶντις Φαυροῖς εἶναι*: Nam cum vident homines eum, cui maxima facultas est insolenter agendi, modèstè se gerere; nolunt imbecilliores alij quidquam insolentius agere. Hinc memorabilis illa Senatus Rom. acclamatio apud Xiphilinum ipsi Severo: *πάντες πάντα καλῶς ποιεῖσιν, ἐπὶ δὲ ὡς καλῶς ἀρχεῖς*: Omnes rectè faciunt omnia, propterea quod tu rectissime imperas. Cui consonat Martialis lib. IX Epigr. LXXXI:

Nemo suos (haec est Aula natura potentis.)

Sed domini mores Caesariensis habet.

Grauique elegantia Aristides Oratione de Concordia ad civit. Asiaticam: ὁ παρὰ τῶν αὐτῶν καὶ λόγος ἐν τοῖς μὲν ἀρχαίοις ὁπληταῖς ἀπαρτίζοντο, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ παρ' αὐτῶν ἑαυτοὺς ἐν τῷ πλεονέκῳ δὴ τοῖς ἡγεμόνευσι τῶν πρὸς αὐτὸς ἡγεμονίας ἀνέχοντες ἀμύχανον, ἀπαρτίζοντο, ἐπὶ τῇ πλεονεκίᾳ καὶ τῇ ἀμύχανῳ, οὕτως καὶ τῶν πόλεων καὶ νομίμων μάστιγι περὶ τὴν σωφρονεῖν, ἀφ' ἧς αὐτὴ ἡ κοινὴ ἀρχὴ αἰσῶν ἀπασιν αἰσῶν ἐν τῇ πόλει: Quare sicut ordo atque disciplina non militibus quidem prosunt, ducibus autem nocent, verum si illi ordinem servabunt, hos eius rei primos oportet esse auctores; cum fieri non possit, ut ducibus seditione inter se laborantibus exercitus concordiam ferat: ita & civitatibus illis maxime convenire censenda est prudentia, qua totius gentis communem obtinent dignitatem. Haud etiam prætermittendum Athenæi dictum libro x. Deipnosophist. Ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων κατ' ἐξῆς τὸν πατέρα Φίλιππον ἐμυμήσαντο, ἐπὶ τῷ πατρὶ καὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ, ἀλλὰ καὶ οὐ μόνον αὐτὸς μέγας ἦν ὁ Περσῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτῷ φίλοι, ὥστε οἱ Περσῶν ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τῇ πόλει: At Persei quem Romani debellabant, aliud ingenium fuit, ut qui patrem Philippum nihil imitaretur, aut bivacitate, aut vesania erga mulieres amoribus: sed ut refert Polybius libro vigesimo sexto, in cœna non tantum ipse modicè biberet, verum etiam amici quibuscum.

quibuscumque ipsi consuetudo fuit. Etiam vigili aure digna Ammiani hac de
Valentiniano, libro xxx: Omnis pudicitia cultu domi, castus & foris, nullo
contagio conscientia violatus obsecrans; nihil incestum, hancque obsequium, quam
quam retinaculis petulantiam si enaras aula regalis quod custodire facile potuit.
Omnino facile. Valet enim & hac in parte illud Imp. Basilii ad filium Leo-
nem cap. xix: ἢ γὰρ αὐτῶν τῶν ἀρχόντων τοιοῦτος πειρασμός τις ἐστὶν οὗ πο-
τεῖς ἐξοικνεύετε; καὶ γὰρ αὐτοὶ πεπαισμένοι εἰσίν, καὶ αὐτὰς ἐγὼ αὐτοὶ πατρὸς τιμῆς
κατασκευάζω· καὶ φανερόν πως ταῖς ἀρχαῖς συμμιχθῆναι βλάδουσιν τὸ ἐκτρέφον· δις τε
nisi enim pudicitiam ipse servaverit, qua fronte eos qui tua dominationis subiecti sunt
adeam servandam cohortaberis? nam qui facientem te viderint, eadem quoque
permitti sibi facere interpretabantur: silent enim ad exemplum Principis muta-
ri subiecti. Delectant valde illa Latini Patricii Theodosium; An quis fer-
ret molesti ad principis semet modum coerceri? aut subtractum sibi doleret do-
privata luxuria, quam videret imperatorem rerum potentem, terrarum homi-
numque dominum, parē contenteq. viventem, modesto & castrensi cibo ician-
longe solantem? ad hoc autem omnem Spartanis gymnasio duriores, laboris, pa-
tientie, frugalitatis exempla abundantem? neminem unum inveniri qui aude-
ret ad penam regiam flagitare remoterum litterarum piscem, peregrina artem volu-
crem, alieni temporis florem? Et post pauca: Tua Imp. spala mensis communibus
parciores, lacrimas ac temporaria fructuum instruuntur. hinc certatim in omnes
luxurie pudor, parsimoniaculus molatur; & quiescentibus legum minis; subitis
quandoque privatum fas poenitentia. Sic est enim, sic est: Exasperat homines
imperata correctis; blandiscunt inebetur exemplo. Rem igitur dixit Plutarchus
cum diceret in præcep. coniugialibus: οἱ Φιλαρχοὶ τὸ βασιλεὺς παρὰ τὴν μά-
καιος ποιήσω, οἱ φιλολόγοι λογίως, οἱ φιλοθελῆται χρηματικῶς: Reges si musici
amant multos efficiunt musicos; si literas licentius; si athleticas, exercitationis-
bus corporis deditos. Et Diodorus quidem lib. xxxxi. Biblioth. habet de
Ariarathe: οὗτος δὲ τὴν παιδείαν ἐπαπεψεύμενος καὶ φιλοτέχνους, ἀποθέσει τὸν βασι-
λεύσαν, τὸν δὲ ἀλλεὺ ἀγαγὼν πῦβιν ἀφελουμένον ἐπέδειξε καὶ τὸν, καὶ φιλοσοφία
προσηύδα. καὶ ὁ δὲ ἐκείνης τῆς πόλεως ἀντιποιμένην πάλαι καταδικάζων, ὑπὸ τῆς πα-
τριάρχης αἵματος καὶ αὐτῶν ἐκείνων ἐκείνην: Hic postquam fata patri vocavit, regnū exce-
pit; in reliquis vita moribus; ceterū se præbens, cum Philosophia operā navans,
quo factū est, ut Cœsaradecelobon Gracia ignota, tunc eruditus fuerit receptaculū.
De M. Antonino Phil. hist. Herodianus: καὶ τὴν βασιλείαν φιλοσοφίας ἐδίδοκεν,
καὶ σχολιαμάτων χάριν ἐλάμβανεν, καὶ σπουδαίον Πλάτωνα πολὺ τὴν ἀληθείαν
ἀπὸν σοφὸν λέγοντας ὅτι τὸν ἐπινοήσαντες φιλοσοφίας φιλοῦντες αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκείνου
ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐκείνης βασιλείας: Solique Imperatorum sapientia studium non
verbis aut decretorum scientia, sed gravitate morū, vitæq. continentia sancitur.

no factum est ut magnum sapientum virorum proventum atas illi extulerit.
 vident enim semper homines vitam Principis emulari. De Bardâ Imp. Zonaras
 tom. III. Οὐδὲν δὲ οἱ εἰργασθὲν ἀγαθόν, ἢ τὸ τῶν λόγων φροντίδα θέσται πάλαι ὡς ἡμέλητο
 ἢ τὸ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπίσβη χάδον εἰς τὸ παντελές, ὡς μὴδ' ἐναυμά τι περὶ
 εὐφραδίας αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ ἢ τῆς κρατύναντος εἰργασθὲν ἀλογία, ὅς δὲ καὶ διατρέχεις ἐκά-
 η αὐτῷ τῶν ὁππισμῶν, καὶ διδασκαλίας περὶ πνεύματος καὶ ἱστορίας ἀπορίας τῶν
 εἰς τὸν πᾶν μέγαν καὶ κοινὸν διδασκαλίας ἐγκατέστησε τῆς φιλοσο-
 φίας λέγοντας: Nihil autem fecit boni, nisi quod eruditionis prouehende magnum
 'udium habuit. Nam philosophia neglecta iacebat, ac propè omnino extincta e-
 at, ut ne scintilla quidem eius superesset: in causâ fuerat imperatorum inscitia.
 ad huc cuique discipline scholas constituit, & doctores designauit, & singulis pu-
 blica stipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem praeiicit Le-
 nem Philosophum. Minimè igitur absurdum vorum Synesii ad Arcadium
 imp. finelibri περὶ βασιλείας: Εἰς δὲ αὐτῷ βασιλεῦς φιλοσοφίας καὶ παιδείας ἀλη-
 θείας ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῆς εἰρημείας ζωῆς εἶναι πολλὰς, ὡς καὶ οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ
 αὐτῷ ὡς ἡμέλητοι, κινῶν τὸν δόξαν εἰς τὸν καὶ μὴ μικρὸν εἰς ἐμπειρίαν καὶ λείπειας βα-
 ρύτητας ἐν αὐτοῖς. Vtinam o Imperator, philosophia & vere institutionis optima-
 umque disciplinarum amere capiaris. Necessè enim fuerit, de iis quae dicta sunt,
 multos te habiturum esse qui alicui rei sunt, rivales. nam quae nunc est homi-
 num negligentia, periculum impendet, ne penitus extinctis studiis philosophia,
 non relinquatur vel favilla, unde, si quando velimus, rursum illa accendi possint.
 Et verè censet: calculumque ei suum accommodat Plutarchus; qui enu-
 meratis excellentissimis plurium artium doctoribus qui viguere saeculo
 Alexandri Magni, addit Orat. i. i. de Fort. vel virt. Alex: οἱ καὶ ἔτ' ὅτε τε-
 χνιτῶν ἔκατ' Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ δὲ Ἀλέξανδρον, τὰς πρώτας ῥηίδας. καὶ πρώτων μὲν γὰρ
 αὐτοῦ διδασκαλίας ποιεῖ καὶ λιπὸς τῆς ἐπὶ αὐτῷ αἰετοῦ, πικρῶν δὲ οὐκ ἔστιν ἀγα-
 θῶν αὐξήσεων, εἰ μὲν καὶ τῆς καὶ φιλοσοφίας βασιλεὺς ἐκαλεῖται, καὶ τινῶν ἐκ τῶν
 φθόνων καὶ μικρολογίας ἢ φιλοφιλίας τῶν κρατύναντων σέβουσιν καὶ φθόνον πρὸς τὸν παῖδα.
 Existimo autem eos quoque, qui tum fuerunt, artifices primos, non tam atate
 Alexandri, quam propter Alexandrum extitisse. Et enim frugum copiam bona
 temperies ac tenuitas aëris gignit: ita artium & bonorum ingeniorum incremen-
 ta benignitas, honor & humanitas regis efficit: & contra Principum invidia,
 sordes aut studium contendendi, omnia ista exstinguit atque perdit. Sed quia ca-
 pitis istius fluvius supra iustas excrevit ripas; coercetur obice sueto, dicto
 nimirum hominis magni. Et nunc quidem recens à lectione Damasceni,
 videtur is optimè scripsisse cap. xxxvi. de SS. Barlaā & Iosaph: Vt iis qui
 navigant, cum nauta quispiam peccat, exiguum iis qui simul navigant, detri-
 mentum adfert; cum autem gubernator, uniuersae nauis exitium accersit: ita e-
 tiam regnis usu venit; ut cum quispiam eorum qui subsunt peccat, non tam aliud
 quam

64 REGNOR. RERVMO. PVBLIC. TVTELA. ET
 simili arte usus Eumenes. qui cum neque magnas copias neque firmas habe-
 ret, quod in exercitate, & non multò ante erant contractæ; adventare autem
 dicerentur Heli, spontumque transcurrisse Antipater & Craterus magno cum
 exercitu Maecaeonum, viri cum claritate, tum usu belli præstantes; Macedones
 verò milites eâ tunc erant fama, quâ nunc Romani feruntur: intelligebat si co-
 pia sua cognoscerent aduersus quos ducerentur, non modò non ituras, sed simul
 cum nuntio dilapsuras. Itaque hoc eius fuit prudentissimum consilium; ut de-
 viis itineribus milites duceret, in quibus vera audire non possent; & his persua-
 deret, se contra quosdam barbaros proficisci. Itaque tenuit hoc propositum; &
 prius in aciem exercitum eduxit præliumque commisit, quàm milites sui sci-
 rent, cum quibus arma conferrent: Æmil. Probus in Eumene. Certum
 quidem est cõparari ac foveri huiusmodi nomen virtute verâ; at enim re-
 tineri deinde etiam vel solâ famâ, æquè certum est. Vnde Probus in
 eod. Eumene: Semper habiti sunt fortissimi qui summam imperii potiuntur.
 Quare qui semel virtutis strenuæ insignem peperit opinionem, quam-
 vis postea in utramque aurem dormierit; pro eo omnia conficiet no-
 men ac fama; nec viuo solum, sed & mortuo: adeo ut sub huius um-
 brâ multas ætates pulchrè traducere queant ipsi posterì. Viuus certè nul-
 li non habetur inuictus; alter scilicet Alexander. de quo Iustinus lib. xi:
 Gessit & plura bella cum prædictis Darij, quos iam non tam armis, quàm ter-
 rorè nominis sui vicit. Sed & de Partinione eius memorat lib. v: Et nu-
 mero barbari præstabant & robore: ad hoc resistere cum fatigatis certamen inu-
 rierant. sed nomen Alexandri & fama, maximam, in bello utique, momentum,
 pavidos in fugam vertit. Nec mirum. haud enim propinquos, modò ter-
 ritabat, sed & sub alio positos Sole. Trogi abbreviator lib. xii: Ab ultimis
 littoribus Oceani Babyloniam revertente, nuntiatur legationes Carthaginiensi-
 um, ceterarumque Africa civitatum, sed & H. parthiarum, Sittie, Gallie, Sardi-
 niæ, nonnullas quoque ex Italia, eius adventum Babyloniam apperiri. adeo univer-
 sum terrarum orbem nominis eius terror invaserat; ut cunctæ gentes velut desti-
 nato sibi regi adularentur. Quare pulchrè attribuit personæ Thesei Sopho-
 cles, in Oedip. Colon. v. 638:

ὅμῳ δὲ καὶ μὴ παρόντι, οἷδ', ὅτι
 τοῦτον φύλαξαι σ' ὄνομα μὴ πῶς κακῶς:
 N. m. me etiam absente scio quod
 Solum nomen meum te defendet ab iniuriâ.

nihilq; minus quàm fabulis accessit Xenophō, cum enumeratis populis
 quibus neq; cū Cyro, neq; inter se, lingua communis erat. ad. it lib. i:
 καὶ ὅμως ἡ δυνάμη ἐφικέσθαι μὲν ὅτι πασι πᾶσι γλῶττῳ τῷ ἅφ' ἑαυτοῦ φῶς κα-
 ταπλήξαι πάντας, καὶ μηδὲνα ἀπὸ χεῖρὸς αὐτοῦ: Nihilominus ita metu sui tantum
 terrarum

terrarum obire potuit, ut omnibus formidine percussus, adversum ipsam nemo quidquam moliri auderet. Nam & similia ferè recenset de Augusto Iustinus ext. emo libri XLII: Sed & filii nepotesque Phraatis obsides Augusto dati: pluraque Caesar magnitudine nominis sui fecit, quam armis alius Imperator facere potuisset. quibus addere etiam quæ leguntur extremo libri I v. in breviario Flori. Nec minus gloriose de Iuliano Imp. Ammianus lib. XXII: Hæc cum curantem & talia, commendabat externis nationibus fama, ut fortitudine, sobrietate, rei militaris scientia, virtutumque omnium incrementis excessum: paulatimque progrediens ambitum opplevrat mundi. Proinde timore eius adventus per finitimos, longaque distantes serius explicato, legationes undique solente ad eum concurrerant: hinc Transsylvanici pacem obsecrantibus & Armeniis, inde nationibus Indiarum certatim cum donis optimates mittentibus ante tempus ab usque Indis & Serindis: ab Australi plaga ad simulandum rei Romanæ semet offerentibus Mauris, ab Aquilonis & regionibus solis, per quas in mare Phasis accipitur, Bosphorani aliisque antebac ignotis legationes velentibus supplices, ut annua complentes solennia intra terrarum gentium terminos otiosi vivere sicerentur. Appositèigitur legati Campanorum Senatui populoque Ro. Livii libro VII: Sed etiam si ostenderitis auxilia vestra, ne bello quidem arbitror vobis opus fore. Et quæ ad nos contemptus Samnitium pervenit, supra non ascendit. Itaque ambrosi vestri auxilio, Romani, regi possumus. Nec in alia mente Tacitus lib. IV. Annal. Dehinc initio ab Saris usque ad flumen Euphraten, quantum ingenti terrarum sinu ambetur, quatuor legionibus coercitum, accolis Hyberis, Albanis, & aliis regibus, qui magnitudine nostrâ protegentur adversum externa imperia. Iterum eod. libro. At Dalabellæ, contracto quod erat militum, terrore nominis Romani, & quia Numida peditem aciem ferro nequeunt, primo suo ingressu solvit obsidium. Denique lib. de morib. German: Apud finitimos quoque civitates id nomen, ea gloria est, si numero ac virtute comitatus emineat. expetuntur enim legationibus & muneribus ornantur, & ipsa plerumque famâ bella profligant. Eodem pariter tendunt verba Pauli Diaconi de Maximo Theodosio. Maxima etiam ab immanissimis quoque Germanorum gentibus tributa ac stipendia solo terrore nominis exigentem, sine controversia clausit. De Theodosio, Latinii Pacati: Ut si qui fortè sunt Barbarorum qui nondum virtutis tue suborem exceperint; nominis terrore percussis & velut afflati quiescant. Tunc enim Imperator auspiciis non hec tantum gentes tremunt quas ab orbe nostro sistorum intervalle, vel flumina, montesve distinguunt, sed quas æternis ardoribus inaccessas, aut continuâ hieme separatas, aut intersusis aquoribus abiunctas Natura disternit. Non Oceano Indus, non frigore Bosphorani, non Arabi medio sole securus est, & quæ vix pervenerat nomen ante Romanum; accedit imperium. Rotunde etiam Sidonius Panegyrico carmine ad Anthemium:

Ad Boream pugnas, & formidaris ad Austrum.

quod ita Græcè expressit in Orat. gratulatoriâ ad Constantinum Themistius: Καὶ οὐ μόνον κούσῃ ἐστὶ βασιλίδις ὅτι ἡγεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν Κελτίῃς ἐστὶ πεδῶν, Πέρσας ἐπὶ τῇς Περσικῆς ἀστυνείας: Nec solum ubi conficitur Imperator est, sed & cum in Galliis castrametatur, Persas pacem petere cogit. Audacior adhuc figurâ Claudianus Theodosio Imper. de bello Gildonico versu 383.

Vindictam mandasse fas est: plus nominis horror

Quam tuus ensis ager. minus presentia famam.

Et verum puto. Ideo non est aquea bulla, sed solida gemma, quâ illustravit Punicorum librum I x. Silius, ubi Paulus retatad Varronem, ac vult.

—— *novus Annibalis sât nomina ferro:*

Si discit miles, nec frigidus aspiciit hostem.

Qualè enim ac quantum instar in nudo sit nomine, discimus præterea ab x. legatis elevantibus prudentiam ac fortitudinem Cn. Manlii in devincendis Gallogracis. Liv. lib. xxxviii: Quid igitur incidit & magna fortuna populi Ro. est, magnum & terribile nomen. recentiruinâ Annibalis, Philippi, Antiochi, propè attonite erant tanta corporum moles. fundis sagittis que in fugam consternata sunt. Gladius in acie cruentatus non est Gallico bello. Velut apium examina, ad crepitum primum missilium avolare. Sed nec decori fines excessit Pompeius, cum adhuc post cladem Pharfalicam iactat ore Lucani, libro viii:

—— *sed me vel sola tueri*

Fama potest rerum toto quas gesimus orbe:

Et nomen, quod mundus amat. ——

Cur non? cum de eodem adhuc dici queat, quod alibi dixerat de adversario eius idem poeta:

Nec qualem meminere vident: maiorque ferusque

Atentibus occurrit, victoque immuniôr hoste.

Inde signatè Velleius lib. posteriore: Nusquam erat Pompeius corpore, adhuc ubique nomine, quippe ingens partium eius favor bellum excitaverat Africam, quod ciebat rex Iuba & Scipio &c. Quæ & ipsa patefaciunt vim verborum Taciti, ubi sic æstuantem introducit Tiberium lib. i. Annal: Potiorem iam apud exercitum Agrippinam, quam legatos, quam duces: compressam à muliere seditionem, cui nomen principis obfistere non quiverit. Decentissimeque apud Senecam Herc. Octavo Deianira versu 1829:

Quid anime trepidas? Hercules cineres tene

Complectere ossa, reliquia auxilium dabunt.

Erun

non contemnendę prudentię Agathias lib. II: Οὕτως γὰρ αὐτὸν μεγαλοκράτος ἐς τὰ
 μάλιστα καὶ αἰμαχώτερος, ὥς ἐπὶ δὴ αὐτὸν καὶ ἀποβιβάζει ξυμβῆθι, ὅμως τὰς ἐκείναι
 Μακεδόνας, μακεδόνας γὰρ ὄντας, καταργεῖν ὀφειλοῖτο τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ἡ-
 χον αὐτὸν καὶ ἐπεκρίτου, τῇ δ' αἰκιστὸν κρατυμένον διδῶν. εἰ μὴ ἐς ἀλλήλους ἐπὶ
 σαιτες, καὶ ἡμᾶς καὶ πρὸς αὐτῶν αὐτῶν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς αὐτῶν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς
 ὅτι ἐκατ', διέλυσαν τὰς οἰκίας διωγμοῖς, καὶ ἐκείνους ἀνὰ λῶν τοῖς πύλαις ἐδύκω.
 πικρὰτοι ἀρξάντες ἐλὶαν ἐλάττωα χέρον τ' μῆδων. Ita erat rerum gestarum magni-
 tudine eximie clarus, belloque insuperabilis, ut etiam posteaquam cum e viris ex-
 scedere contigit, successores tamen ipsius, Macedones quum essent, alienam exte-
 ramque regionem quam diutissima in potestate retinuerint, & ad summam po-
 tentiam evaserint. Et sine arbitror eos etiam in hunc usque diem regnatos im-
 periumque obtenturos fuisse, Alexandri gloriam suffultos, nisi inter se disiden-
 tes, frequentibusq. praeliis tum adversus se mutuo tum adversus Romanos habitis,
 plura habendi studio suas ipsorum vires potentiamque fregissent effecissentque, ut
 non amplius finitimus insuperabiles viderentur, qui alioquin imperassent non mi-
 nore temporis spacio quam Medii. Verè forsan ille: sed ita tamen, ut indicat, si
 famam illam habuissent modestè, si circumspicere exemplo Romę, de quā
 Ammianus lib. XIV: Iamque vergens in senium, & nomine solo aliquoties
 vincens, ad tranquilliora vita discessit. Sanè, umbrę illi nixis providendum,
 ne temerè cui dent occasionem rei novandę; monuit Tiberius, cui hoc
 tribuit Tacitus lib. VI. Annal: Unus omnium Seiani ac finium, incolumis mul-
 tiq. gratia mansit; reputante Tiberio publicum sibi odium, extremam aetatem,
 magisque famam quàm vi stare res suas. Quantum autem intersit virtute cen-
 scaris an famā, duplici similitudine indicat Lucanus, comparatione Cęsa-
 ris ac Pompeii lib. I. v. 129.

*Nec coeere pares: alter vergentibus annis
 In senium; longoque togā tranquillior usū
 Dididicit iam pace ducem, famęque petitor.
 Multa dare in vulgus: totus popularibus auri
 Impelli, plausuque sui gaudere theatri.
 Nec reparare novas vires, multumque priori
 Credere fortuna. stas magni nominis umbra:
 Qualis frugifero quercum sublimis in agro
 Exuvias veteres populi, sacratęque gestans
 Dona Ducum: nec iam validis radicibus herens,
 Pondere fixa suo est: nudosque per aëra ramos
 Effundens, trunco, non frondibus, efficit umbram,
 Et quamvis primo nutet casura sub Euro,
 Tot circum sylvę firmo se robore tollant.*

Sala

Sola tamen calitur: sed non in Casare tantum
 Natus erat, nec fama ducis: sed nescis virtus
 Stare loco saluque pudor, non vincere bello.
 Acer, & indomitus: quod spes, quodque ira vocasset,
 Ferre manum, & nunquam temerando parcere ferro.
 Successum argere suos: inflare sacri
 Numinis: impellens quicquid sibi summa petenti
 Obstaret: gaudenaeque viam fecisse ruinam.
 Qualiter expressum ventis per nubila fulmen
 Aethere imposu sonitu, mundiue fragore
 Emicuit, rupesq; altiss, populosq; patentes
 Terruit, obliqua praestinguens lamina flamma
 In sua templa furit: nullique exire vetante
 Materia; magnamq; cadens, magnamque revertens
 Dat stragem laeti, sparsaq; recolis ignes.

Nimirum ultimus ille armis sustentatur, primus religione, quâ se quoque
 tutatos homines singulos, docemur ab his Val. Maximi lib. 11. cap. 12: Ca-
 tus etiam Marius in profundam ultionum miseriarum abiectus, ex ipsâ rito
 abstinentie, beneficio maiestatis emer sit. Missus enim ad eum occidendam in pri-
 vata domo Minturnis clausum servus publicus, natione Cimber; & senem, &
 intermem, & squalore oblitum, strillum gladium tenens, aggredi non sustinuit:
 sed claritate viri accatus, abiecto ferro, attonitus inde ac tremens fugit. Cim-
 brita nimirum calamitas oculos hominis perscrinxit, de illaque sua gentis in-
 teritum, antiquum comminuit: etiam diis immortalibus indignum ratus, ab uno e-
 ius nationis interfecit Marium, quam totam deleverat. Minturnenses autem
 maiestate illius capti, compressum iam & constrictum dira sati necessitate, inco-
 lutam praestiterunt: nec fuit huius timori asperissima Sylla vultaria, ne in eos conser-
 vationem Marii ulcisceretur, cum praesertim ipse Marius eos à conseruando
 Mario absterre possit. Huic ad similes unus e ducibus Alexandri,
 de quo Curtius lib. x: Perdicca nuntiato satellitum adventu, sedecim omnino
 pueris regie cohortis comitatus, in limine domus suae constitit, castigatoque &
 Melagris mancipia identidem appellans, sic animi vultusque constantia terruit,
 ut rix mentis compotes fugerint &c. Nec dissidet quod de matre Alexan-
 dri refert Trogus de artatore fine libri xiv: Sed Olympias, ubi obstinatos veni-
 re ad se armatos vidit; veste regali, duabus ancillis innixa, ulro obviam proce-
 dit. quâ visâ percussore attoniti fortunâ maiestatis prioris, & tot in eâ memo-
 ria occurrentibus regum suorum nominibus, subsisterunt; donec à Cassandro mis-
 si sunt qui eam consolerent. Eodem tendant quæ adhuc idem Iustinus de
 Philopamene lib. xx xxi: Sed dum suos in praelum revocat, in transitu fossa e-

equo precipitatus à multitudine hostium oppressus est. quem iacentem Messenii seu metuvirtutis, vel veresundia dignitatis, interficere ausi non fuerunt. Quibus adidet Plutarchi istud de Pyrrho: Σπασμένον ὃ Ζωπύρου μάχην Ἰλλυρικὸν, ὡς τὴν κεφαλὴν διπτεροῦντι, ἐνέβλαψε θένον, ὥστε τὴν Ζωπύρου περὶ φέρον γυμνόν, καὶ τὰ μὲν πρέμονται τῶν χειρῶν, τὰ δὲ ἐπὶ χειρῶν, ἰσχυρὰ δὲ καὶ τεταχὴς μετὸν ὄντα, μὴ κατ' ὄρθον, ἀλλὰ πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὸ ἦν διπτεροῦντα, ἐξεδίωκε μόλις διπασάσαι τὴν κεφαλὴν: Zopyrum qui gladium Illyricum ad caput suum decidendum strinxerat, ita intuitus est torve; ut ille expavescebat, partim tremulis manibus, partim moliendo, terroris plenus, non directo, sed secundum os ac mentum detruncaret, & vix longo spatio demeret caput.

Hæc cum ita sint; liquet non imprudenter prolatum ab Alexandro lib. viii. Curtii: Ἐτιναμ Ἰνδοὶ quoque Deum me credant! Famam enim bella constant; & sæpe etiam quod falsum creditum est, veritatem obtinuit. Quam sententiam usus quoque Nero apud Livium lib. xxvii: Alterum consulem & alterum exercitum advenisse, haud dubiam victoriam facturum. famam bellum conficere, & parva momenta in spem metumque impellere animos. Eadem imbutus etiam opinione Darius Rex, qui monitus non resistere Alexandro in faucibus Ciliciæ, ubi se totum non posset; respondit Memnoni: Si retro ire pergat, haud dubie regnum hostibus traditurum. famam bella stare; & cum qui recedit, fugere credi: Curtius lib. iii. Plutarchus in Aristide: Ἀνομφάρετος ὁ καὶ ἀνὴρ θυμοληδὴς καὶ φιλοκύνδυνος, ἐκπαλαι περὶ τὴν μάχην παρὰ γὰρ, καὶ βαρυνόμενος πρὸς πολλὰς ἀναβολὰς & μελέτης, τότε δὲ πάντῃσι τὴν μετανοήσασιν Φυγὴν διποναλὼν καὶ διπέραιον, οὐκ ἐφ' ἡλίκῃ τὴν τέρψιν, ἀλλ' αὐτῇ μὲν μετὰ τῶν ἐκείνου δολιχῶν προσήσεται Μαργδόνιον: Amompharetus, vir ferox & princeps, iam dudum gestiens pugnare, procrastinationes & mores gravabatur: tunc vero plane castrorum translationem fugam vocans & consternationem, negavit locum se deserturum, sed institurum ibi cum manipulo suo, Alardoniumque sustenturum. Et vero, regressum transire in nomen fugæ, experius suo malo Pyrrhus; de quo Iustinus lib. xxiii. Conserto praelio cum superior fuisset; quoniam tamen à Sicilia abiret, pro victo fugere visus est. Sensit item suo damno Consul Rom. Livius lib. xliv: Ea profectio famam haudquaquam secundam habuit: nam alii metu recessisse eum ab hoste ferebant &c. legatur tum præcedentia tum sequentia. Inde est quod habemus apud eundem auctorem lib. xxi: Adeoque inopia est coactus Annibal; ut nisi tum fuga speciem abeundo timuisset, Galliam repetiturus fueris &c. Iterumque lib. xxiii. Nec diu in pacato mansit. nam subinde ab Carthagine allatum est; ut Hasdrubal primo quoque tempore in Italiam exercitum duceret. quæ vulgata res per Hispaniam, omnium ferme animos ad Rom. avertit. Itaque Hasdrubal ex templo literas Carthaginem mittit, indicans quanto fama profectiois sue damno fuisset. Si vero inde

item imbecillam esse, convertere se conabantur. Quamprimum autem referre pedem cepissent, hostes quidem in eos irruebant, quasi fuga se darent: ipsi vero non iam amplius aciem convertabant. Itaque etiam his proximi terga dabant. Nec fatis meliore Diogenes Imperator Zonaras tomo III. Ως δὲ πρὸς Διόκληρον ὁ Νικανὴρ ἡμέτερον ἐγγίετο, εἰδὼς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Φιλακῇ περὶ τὸ στρατοπέδον οὕτω αὐτοῦ λόγον, καὶ δεισάσας μὴ ἐπιληθῶν τῇ ἐναντίῳ αὐτοῦ ἀναπαύῃ, ἐγὼ τὴν μάχην λύσω καὶ ἐπαναζεύξαι περὶ τὴν χάρακα. Ὅτι περὶ τὰς αὐτῶν βασιλικῶν σημειῶν, αὐτὸς τ' ἐπαυρῆ καὶ τὴν στρατιάν ταῦτόν ποτε διήσυχονεν. οἱ μὲν οὖν περὶ αὐτὸν ὄντες, ἀθροίστως ἐπισκουῖτο τὸ κελδοῦν. ὅσοι δὲ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου φεύγοντες, φεύγοντες τὸν βασιλέα τὴν ὑπερβολὴν ὑπερπύκνουν. Et post pauca: ὅς ἔτι αὐτῶς αὐτῶς ἐπαυρῆς ὁ βασιλεὺς σημαίνει, ἐπὶ, σὺν ταῖς καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἐν κελδοῦν, ἀλλ' ἐξενεώφουν αὐτῶς, καὶ τῆς Φυγῆς ἐμείψοντο. ὡς δὲ τὸ πρὸς Διόκληρον τῆς Φυγῆς διήσυχονεν τῶν Ρωμαίων, καὶ μετὰ τὸν ὅσον ἐγνωσαν οἱ πόλεμοι ὅτις ἐπὶ τὴν τῶν βασιλέων: Cum autem sciri dicebatur, Imperator, ut qui castrorum custodiam in isto minorem esse sciret; veritus ne ab hostibus diriperentur, statuit omnia pugnare ad vallum. Cum igitur imperatorio vexillo converso, exercitum denuntiasset, ut idem faceret: ii qui circa ipsum erant, scitis atumultum inssa sunt executi. sed quorum ordines longius distabant, recessum Imperatoris fugam interpretati sunt. Quos cum ita perturbate reverti videret Imperator, substitit, & abeuntes etiam ut subsisterent, hortatus est. sed obarduerant omnes, nec fugam remittebant. Cum autem hostes inopinatam Romanorum fugam vi Numinis coartam intelligerent, statim Imperatorem inuasunt &c. iam desino; caputque ob signo verbis Senecæ Epist. XIII: Plerumque suspicionibus laboramus, & illud nobis illa qua conficere bellum solet fama: anulo autem magis singulos conficit.

Gnarus ut initia belli provenissent, famam in cetera fore. Lib. II. Hist.

Præclarè Lyricorum princeps Pindarus Pyth. oda VI:

—— ναυσίφορήτους

ὦ ἀνδρες: πρώτα χάρις
ἐς πλοῶν ἀρχομένοις, πομπήν
παῖον ἐλθεῖν ἔχον. εὐκλείας γὰρ
καὶ τὰ πελάγῃ Φερτέρου νό-
στα τυχεῖν. —

Viris qui navibus vehuntur, præcipuum
gaudium, navigationem auspicantibus,
deductorium venire ventura. Verisimile

est enim,

est enim, & in fine meliorem redi-
tum consecuturos.

Idemq; obtinet in rebus ceteris. adeo ut ab initiis haud temere præsumatur de fine. Bellantibus certe ab ipso statim principio maximæ est curæ vehementius instare adversarius. Vnde introducit Iudæos mutuò sese hortantes, in libro de Vita Moïsis, Philo: *ἀκατάπληκται μετὰ τῆς ἐν τῷ παρῶν ὀχυρότητι & θανάμειζου. τὰ τέλη τῆς ἀρχαῖς πλεονεξίας κερύει.* *Ἐπὶ τῶν ἰσὺς Βαλῶν ὄντες κατὰ πλεονεξίαν τοὺς εὐχέλους:* Intrepide pugnemus pro munimento habentes audaciam. per initia saepe de eventu decernitur. dum in limine sumus, terrorem incutiamus incalidis. Habemus quoque apud Livium lib. xxxii: *Ἄντι Μακεδόνες, qui in prasidio erant & multi & delecti, gloriam etiam egregiam rati, si armis potius & virtute, quam manibus urbem suerentur; conferti pluribus introitus ordinibus acie firmata; cum transcendere ruinas sensissent Romanos, per impeditum ac difficilem ad receptum locum expulerunt. Id Consul agere passus, nec eam ignominiam ad unius modo expugnanda moram urbis, sed ad summam universi belli pertinere ratus, quod ex momentis parvarum plerumque rerum penderet; purgato &c.* Refert de Aristomene Pausanias in Messenicis: *Ἀντὶ μὲν τοῦ & πᾶσι τοῖς ἐκείνου ἐπὶ ἀρχαῖς τῆς πόλεως Λακεδαιμόνιος κατὰ πλεονεξίαν. Φαίδωνος καὶ ἰσὺς τῶν μετὰ τὴν πόλιν. Ὅστις Φαίδωνος πρῶτος:* Et antiquissima quidem ipsi curavit, initio belli Lacedæmonios perterrefacere; quo esset illis in omni reliquam tempus formidolosior. De Antiocho Pheras oppugnante Livius lib. xxxvi: *Itaque & hi summa ope parabant se ad urbem defendendam; & rex ab omni parte simul oppugnare munia eis aggressus; ut qui satis intelligeret (neque enim dubium erat) in eventu eius urbis positum esse, quam primum aggressus esset, aut sperni deinde ab universâ gente Thessalorum, aut timeri se; omnem undique terrorem obsessu iniecit.* De eodem, sine libri xxxv: *Cum id quod caput erat Eubœæ teneret rex, ne cetera quidem eius insulae urbes imperium abnuerunt: magnos, principio sibi orsus bellum videbatur, quod tanta insula & tot opportuna urbes in suam ditionem venissent.* Ea de causâ apud Polybiū lib. iii: *Ὅ δὲ στρατός τῶν Ῥωμαίων ἀφικόμενος ἰσὺς τῶν Ἰλλυρίων μετὰ τῶν δυνάμεων, καὶ παρὰ τὰς ὑπερταύτας θέρμους. Ἐπὶ τῇ δὲ διμάλῃ ὀχυρότητι τῆς πόλεως, ἐπὶ δὲ τῷ δίκῳ αὐτῶν ἀνάλωτον ὑπάρχειν, πῶς πρῶτον ἐγχεσθὲν ἔκρινε, Βελάρου & κατὰ πλεονεξίαν τοὺς πλεονεξίας:* Inter hæc Aemilius Consul in Illyricum applicuit integris copiis. ubi cum animadvertisset hostes forti ac constanti animo esse, quod situ ac munitionibus Dimala freti, irritum fore Romanorum adventum opinabantur, eam primum urbem omni conatu censuit oppugnandam; ratus id quod evenit, si ea caperetur, facile reliquas percussas timore, in potestatem Romanorum venturas. Sunt & Quintii verba Nabidi bellum molienti, Livii libro xxxiv: *Quid minus convenientis esset, si hoste, Argos op-*

pugnari: se verò caput belli. Lacedæmonem & tyrannum petiturum. Idem au-
 Ætor de Annibale lib. XXI: Carthæ urbem opulentam caput gentis eius expu-
 gnat. diripitque; quo metu percussa minores civitates, stipendiis imposito impe-
 rium acceperunt. Florus lib. II. cap. IX: Ergo Fulvio Nobiliori mandat ultio est.
 hic protinus caput gentis Ambraciam, regis Pyrrhi machinis quatit. Tacitus in
 vita Agricola: Et terrorem statim intulit Petilius Cerialis, Brigantum civita-
 tem, qua numerosissima provincia totius perhibetur, aggressus. Haud alia de
 causâ instat apud classiarios suos Agathocles, libro XXII Iustini: *Ἄγε*
capta Carthagine, omnem Africam Siciliamque premium victorum fore. Item
 Severus, oratione ad milites, Herodiani libro II: *Φράσωμεν οὐ τὴν Ρώμην*
παρακαταβόντες, εἴη ἡ βασιλεία ἐν ἡμῶν: καὶ εἴη ὁρμώμενοι, τὰ λοιπὰ δι-
μαρῶς διωκόμεν. Quare occupemus quàm primum Romam, Latem ipsum im-
 perij: reliqua dein facile expedituri. Ratio est in promptu; petamusq; li-
 cet ab Choniante lib. VI. Manuelis Comneni: *Οἱ δὲ Πέρσαι γὰρ πᾶν εἶσεφέρει*
τῆς σωθῆς, καὶ περὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἀσπίδα στρατεύματα, ὡς εἰ τὸ πλεῖστον κα-
τατροπώσῃ καὶ κρείττον, καὶ κενὴν ῥαδίως ἀναλύσιν οἰόμενοι, κατὰ καὶ ἡττὴν δὲ ἀ-
κοιτῶν ὁρῶμεν γινόμεν. τῆς γὰρ κεφαλῆς σωτὴρ βείσης, καὶ ὁ λοιπὸς σωτὴρ
 τῆς ὀλῆς τῆς σώματος, ἢ καὶ ἐπὶ ἀκροπόλεως: ταύτης γὰρ ἐξαιρέσεως, καὶ ἡ λοι-
 πὴ πόλις ὡς κατέκρας ἀλῶσι, τὰ οἰκίεσσιν πίπτει: *At Persæ omni contentione co-*
pias quæ cum Imperatore erant debellare nitebantur; quod maximâ & potissimâ
parte profligatâ, illas quoque se superaturos putabant: quemadmodum in serpen-
tibus videmus, capite contrito, unâ etiam reliquum corporis tractum emori; &
arce expugnatâ, urbem hostibus resistere non posse. Pulcrè Archelaus apud Pro-
 copium lib. I. de bello Vandalico: *Sic est rerum humanarum natura, ut Ca-*
pitis sublato, cetera brevi tempore corrueant. Contrâ est, si perstet caput, aut
 adeo eiusdem nomen nudum. Providenter Suetonius Paullinus apud
 Tacitum lib. II. Hist: *Italiam, & caput rerum, Senatūque & populum, nun-*
quam obscura nomina, & si aliquando obumbrentur &c. Hinc & idem Cor-
 nelius lib. I. Hist: *Longinqua provincia & quidquid armorum mari dirimi-*
sur, penes Ottonem manebant; non partium studio; sed erat grande momentū
in nomine urbis ac pretestu Senatus. Ex quibus apparet peccatum Põmpeii,
 ad primum adventantis Cæsaris nuntium, eâdem Româ excedentis cum
 omnibus suis. Cui si venisset in mentem famâ constare bellum; omnia prius
 reliquisset quàm locum tam auspicalem, unde in omnia regimen. Callidior
 hac in parte Tiberius; qui turbantibus militibus Germanicis Illyricisque,
 minimè tamen nidum, ut ita dicam, imperii deseruit: sed, Tacito teste lib. I.
 Annal: *fixum ei fuit, non omittere caput rerum; neque se remque publicam in*
casum dare. Eodem animo Iohannes Comnenus, ne palatio quidem exire
 ausus cohonestando funeri patris, *ὃ δὲ ὡς μεγάλως παρὰ τὸν πλεονέκτην*
αὐτὸν ἀπαθόμενος, ἀλλ' ὅτι τὸ νεοπαγὲς ἱστορεῖται περὶ τῆς δόξης, καὶ τὰς αὐτὴν

Αὐτὸς ἰδίῳ, ὁρῶν ἐπὶ ἰγκυμοσιῶσι τῆς βασιλείας τὸν ἔρωτα. ὅταν αὐτὸς μὲν αἱ
 αἱ μάλινδαι τῶν περὶ αὐτὸν ἔχουσιν τῶν ἀρχαίων &c. non quod matris auctorita-
 tem aspernaretur, aut patris honorem negligeret; sed quod regno nondum firma-
 to, adversarios imperii cupiditate adhuc flagrantem metuebat. proinde, ut poly-
 pedes saxū, ita ipse palatio inherebat &c. Verūm & ad hanc rem plura peten-
 da ē titulo de Auspiciis Principum. redeo igitur ad principia. Quae quanti
 facienda sint, vel unus abunde docuerit Tacitus: dum modò suggerit super
 Ostorio lib. xii. Annal: Illegnavus primis eventibus metum aut fiduciam gi-
 gni, citas cohortes rapit, & castris qui resistunt, disiectos &c. modò lib. xii:
 Corbulo ut famia inserviret, quatin novis captis validissima est, itinere propere
 confecto &c. nunc verò memorat de Cecinā lib. ii. Hist: Consilia curaeque in
 oppugnationem Placentiae magno terrore vertit, gnarus ut initia belli provocis-
 sent, famam in cetera fore. nunc denique in vitā Agricola: Casaque propē u-
 niversā gente, non ignarus instāndum fama, ac prout prima cessissent fore uni-
 versā; Atonam insulam &c. Turpiter hēic se gessit Nicerati filius, de quo
 sic Thucydides lib. vii: Ἀφροῖσι δὲ γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας Φοῖβος. ὡς αὖτε
 ὅτις περὶ τῆς Συρακούσας, ἀλλ' ἐν κατὰν διαχίμαζεν ὑπερώφθη δέ:
 Νικίας enim cum initio formidabilis appulisset, quia Syracusas non protinus est
 adortus, sed Catana hybat, in contemptionem venit. &c. Sed nec me-
 lior Asdenbal. Livius lib. xxvii: Ceterum quod celeritate itineris profectum
 erat, id merā ad Placentiam, dum frustra obsides magis, quā oppugnat, corru-
 pit. Crediderat campestris oppidi facilem expugnationem esse, & nobilitas colonie
 induxerunt eum, magnum se excidio eius urbis terrorem ceteris iniecturum &c.
 Inauspicatē etiam Bardanes. Tacitus lib. xi. Annal: Irā magis quā ex usu
 praesenti accensus, implicatur obsidione urbis valide &c. At ritē apud Thucydi-
 dem lib. vii: Πρωτόκων ὁ Δημοσθένης, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέ-
 ρῃ μάλινδαι δόρυς ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις, ἐβόλατο ὀπίσκειν δὲ ἀποχέσθαι τῇ περὶ-
 σσὶ τῷ στρατόματι &c. ἐν πλῆξει: Demosthenes cum sciret se quoque in praesen-
 tia, primo die maxime formidabilem hostibus esse; praesenti copiarum terrore
 quā celeritē uti volebat. Nec imprudenter Alexander. dissuadente Parme-
 nione ne traiceret Granicum flumen opposito Dario, atque addente:
 καὶ γὰρ πρῶτον (φάσμα ἐς τὰ παρόντα χαλεπὸν, καὶ ἐς τὴν ὑστέρῃ πάντες τοῦ
 πλέμματος κερταί φάσμα). Ἀλέξανδρος δὲ, πῶτα μὲν (ἔφη) ὡς Παρμενίων γιγνώ-
 σκω, αἰχμητὴς δὲ, εἰ μὲν ἐκλήποντον διέβλεω ὀπίσως, τότε δὲ μικρὸν πνεῦμα
 (ἐν τῷ ὀπίστω τὸν Γρανικὸν ἐκφαυλίσας) εἰχὼς ἡμᾶς τὴν μὴ διαβλέσαι, ὡς ἐ-
 χομεν. καὶ τότε ἔπεως Μακεδόνων τῆς διέξης, ἔπεως τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κιν-
 δύνους ἐξήτητο πνεῦμα. ἀναθρόον ἢ θροῦν τὰς Πίλκας, ἀξιωμαχὸς Μα-
 κεδόνων ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ (φῶν) δέους ἐν τῷ πρῶτον ἐπαθεῖν. Fuerit per-
 se periculum hoc infortunium; quoad praesentem rerum statum, grave; quoad de

toto bello iudicium, periculum. Ad hoc Alexander, Intellego quidem, o Parme-
 nio, sed dedecori mihi fuerit si quumita parvo negotio Hellepontum traiecerim,
 rivus hic (Granicum eo nomine extenuans) nobis obstiterit, quò minus, ut possu-
 mus, transeamus. quin potius hoc & à Macedonum gloria, & à meà in adven-
 dis periculis virtute alienum esse censeo. Persis etiam hoc animos addet, ut Mace-
 donibus sese pares existiment, nisi statim initio aliquid dignum suo ipsorum me-
 tu passi fuerint: Arrianus lib. i. ἀναβ. Ἀλεξ. Interim, non semper asti-
 mandos hostes ex impetu; sed inveniri qui vim suam temperent mode-
 ratione; egregiè ostendit Titus Imp. Iosephi lib. 5. Captiv. Iud. cap. λδ:
 Ἰσῆεν ὁ πατήρ ἡμῶς εἰς τὴν χώραν, ἡ πικρομένη ὑμᾶς τῶν κατὰ Κέσιον,
 ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τῶν. Δέον γοῦν εἶπερ ἴππὶ ἐπαυρᾶσαι τῷ ἔθνους παρῶν, ἴππὶ τὴν
 ῥίζαν ὑμῶν ἀρᾶμεν, καὶ ταύτῃ ἐκπορθεῖν τὴν πλὴν διέξας, ὁ δὲ καλιχαίαν ἐ-
 δῆκα καὶ τὰ πρὸς, ἴππιδες ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φι-
 λαδελφῶπον ἐδῶκεν, καὶ τῆς ἡμετέρας πρᾶότητι, τὴν πόλιν ἐπιτρέψασι:
 Venit pater meus ad patriam vestram, non ut parras a vobis ob ea que in Ce-
 stium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si
 depopulanda nationis causâ venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere
 civitatem, Galileam & circa eam loca vastare maluit, ut paritendi vobis prabe-
 ret inducias. Sed hac eius humanitas infirmitas videb. nostrâque lenitate a-
 luiβis audaciam Graviter heic lapsa juventus Ptolomæi; carpitque Iusti-
 nus libro xxiv: Galli, duce Belgio, ad tentandos Macedonum animos, lega-
 tos ad Ptolomeum mittunt, offerentes pacem, si cedere velint. sed Ptolomeus inter
 suos belli metu pacem Gallos petere gloriosus est, nec minus feroceiter se legatis,
 quàm inter amicos iactavit; aliter se pacē daturū negando, nisi principes suos ob-
 sides dederint, & arma tradiderint: non enim fidē se nisi inermibus habiturum.
 Renūtiatâ legatione rifere Galli, undiq; acclamantes brevi sensurū, sibi an illi cō-
 sulentes pacē obtulerint. Nec saniore animo Imp. Diogenes contēptim reii-
 ciente legationē Sultani. Zonaras tomo iii: Οἱ μὲν ἐν τῷ Σουλτᾶν τὰς τῶ βασι-
 λέως λόγους ἀπήγγελλον, καὶ κείνος μὲν τὸ πρὸς αὐτὸν πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς σωτηρίας ἐβλάδε-
 ο. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπερφρονήσας, καὶ ποι πεπεισμένῳ τῶν ὑκραιμένων αὐτῷ δε-
 δεικναι λέγουσι τὸν Σουλτᾶν ὡς μὴ ἀξιόμαχον ἐπαγόμενον θυμῶν, καὶ ἀπὸ
 τῆς τὴν ἐπὶ τῶν ζητῶν, ἵνα τῆς μάχης ὑπερπείθεις, καὶ ἄλλων θυμῶν περὶ
 γάλην &c: Qui cum Sultano Imperatoris verba renuntiassent; illo cum suis
 de pacis conditionibus deliberante, Imperator superbū elatus, fidem quibusdam
 habuit familiarium suorum, qui Sultanium timere dicerent, & quod iustas co-
 pias non haberet, propterea de pace agere; ut per inducias alium exercitum ad-
 duceret &c. Eodem obnoxius morbo Mediæ præses Stephanus, cum con-
 veniretur ab Cutlumuso, de quo Cedrenus in vita Monomachi: καὶ μέλλων
 διδοῦσιν ἀπὸ τῆς Μηδείας, εἰς αὐτὸν πρὸς αὐτὸν πρὸς αὐτὸν, ἀξίων σωχωρηθῆναι
 διελ-

ἀλλ' ὅτε αὐτὸς ὑπογόμενος μετ' ὅρων φεμυδιστῶν αἰχμασὶν καὶ δούλῳ
ἀμειψόμενος τὴν χάριν. ὃ δὲ τὰς ἀρετὰς διέταμνος, καὶ τὴν παρὰ λητὴν διέ-
λυσεν αἰσὶν ὑποτασσάμενος. τὸ ἐγχείριον αἰχμασὶν ὡς εἰς πύλας ὑποτασσά-
μενος τῆς Τροίας. Cumque in reditu esset per Mediam iter facturum, ad eius
praefectum missis legatus, liberum sibi transitum permitti petiit, iurciurando
gravissimo interposito pollicitus, se suosque abique omni maleficio transituros.
At Stephanus eam petitionem à timidine profectam opinatus, exercitu suo pro-
vincia collecta, in Turcos tanquam hostes ducit. Sapienti itaque monitione
inerepat concilium Graecorum Aristhenus praetor Achaeorum lib. xx xii
Liuij. Nolite, quia vltro Romani petunt amicitiam, eò quod optandum vobis ac
summa ope petendum erat, fastidire. Metu enim videlicet compulsi in alienam
terra, quia sub umbra auxilij vestri latere volunt, in societatem vestram confu-
giant, ut portibus vestris recipiantur, ut comitatibus utantur. Mare in po-
testate habent, terras quascunque, adeunt extemplo diuisionis sua faciunt, quod ro-
gant, cogere possunt: quia pepercisse volunt, committere vos cur pereatis non pa-
tiantur. Et hoc capiti illi annexere libuit, quod si lemmati forte minus
quadrat, haud tamen

—disconuenit ordine toto.

*Quid perfectum cade & incendiis legionum, nisi ut
plures validioresq; accirentur.* Lib. v. Histor.

LAudio quidem fortunam regis Mycenarum, memora-
tam Pausaniae in Achaicis: Ἀγαμέμνωνι δὲ καὶ ἀλλὰ ἐστὶν ἐς
ἔσχατον, καὶ ὅτι πρὶν ἀρχῆς ἀναλεσθῆναι, καὶ ἐδύμειος ἐπι-
δύμενος ἱστὸν τετραπῶς, τὴν τε ἱλίου ἐπέστησε καὶ ὅσας πρὸς αἰὶναι
πύλας ἔκειτο. Agamemnoni ipsi & alia potuerunt laudes attri-
bui & ea, quod cum ius tantum qui nomina dederant, nullo
euocato supplemento illum & finitimas vrbes, expugnauerit. Ceterum nò ideo
spreuerim Ponti regem. Certè quoties incido in illa Flori lib. iii. cap. v. Et
Atubridates quidem nocte illà debellatus est. nihil enim postea valuit, quam-
quam omnia expertus, more anguium, qui obtrito capite, postremo caudam minā-
tur, exosculor eorum constantiam, qui semel iterumque victi, fortunā
tamen adhuc tentant. eo enim ipso opinionem pristinam restaurant. ac
deinde sapius ipsā vincunt famā. Quod arcanum sic vtcunque dete-
xit nobis Caesar, initio libri vi. Gall: Magni interesse etiam in reliquum
tempus ad opinionem Gallia existimans tantis videri Italia facultates, ut si
quid esset in bello detrimenti acceptum, non modo id breui tempore sarciri, sed
etiam maioribus adangeri copiis posse. Latetque alioquin hisce Liuij verbis

lib. XXIX: Nec quot naues vidissent, nec quanta manus agros popularetur sa-
ris gnari; omnia in maius metu augente accipiebant. itaque primo terror pa-
vorque: deinde maestitia animos incessit: tantum fortunam mutasse, ut qui
modo ipsi exercitum ante mœnia Romana habuissent victores, stratis tot hosti-
um exercitiis, omnes Italia populos aut vi aut voluntate in deditionem acce-
pissent, ij verso Marte, Africa populationes & obsidionem Carthaginiæ vi-
suri forent: nequaquam pari ad patiendâ ea robore, ac Romani fuissent. Illis
Romam plebē, illis Latium iuventutē prabuisse, maiorem semper frequentioremq̃
pro tot casis exercitiis subolescentē. ceterū suā plebem ambellem in urbe, im-
bellē in agris esse: mercede parari auxilia ex Afris, gentē. &c. Quod & ipsum
sic expressit poetico penicillo apud Horatium lib. IV. Oda IV. Annibal:

Gens qua cremato fortis ab Illo
lactata Tuscis aquoribus sacra,
Natosque maturosque patris
Pertulit Ausonias ad urbes;
Duris ut illex tonsa bipennibus
Nigra feraci frondis in Algiâ,
Per damna, per cades, ab ipso
Ducit opes animosque ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem;
Monstrumve summisere Colchi
Maius Echioniae Theba.
Merses profundo, pulchrior evenit:
Luctere; multâ proruēt integrum
Cum laude victorem, geretque
Pralia coniugibus loquenda, &c.

Nec aliud sibi vult Germanorum querela libro II. Annal. Taciti: Quis-
pe invictos & nullis casibus superabiles Romanos predicabant, qui perditâ clas-
se, amissis armis, post constrata equorum virorumque corporibus littera, eā-
dem virtute, pari ferociâ, & velut aucti numero irrupissent. Eodemq̃ ten-
dunt illa eiusdem gentis lib. V. Histor: Et concussa Transrhenanorum fide,
inter Batavos quoque sermones orti, non prorogandam vltiō ruinam, nec pos-
se ab unâ natione, totius orbis servitium depelli: quid perfectum cede & in-
cendiis legionum, nisi ut plures validioresque accirentur? Vnde adscribitur
laudibus Romanorum à Saguntinis: Bellum propter nos suscepistis: suscep-
tum quartumdecimum annum tam pertinaciter geritis, ut saepe ad vltimū di-
scrimē & ipsi veneritis, & populū Carthaginēsem adduxeritis: Liv. lib. XXVIII.
Quid mirum? de ijs enim assecuerat Polybius libro I: καὶ ὅλας δὲ
F'a-

ἔτι μὲν πρὸς πλείους προέμενοι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ πρῶτον οἰόμενοι δεῖν κατ' ἀγῶνιν ἀπὸ τῶν, καὶ μηδὲν ἀδύνατον εἶναι (Φίσι τῶν ἀπὸ τοῦ δόξασι τῶν; E-
 nimvero Romani cum viribus in omni re videntur, & quod semel decre-
 runt, omnino perfici necessarium ducant, nihilque sibi impossibile factu exi-
 stiment, quod semel eis visum fuerit, &c. Masculè proflus, proque iisdem
 tabellam in hanc partem dimittit Ap. Claudius libro v. Livij: *Aus non
 suscipi bellum oportuit, aut geri pro dignitate populi Rom. & perfici quàm pri-
 mum oportet. perficietur autem, si urgemus obsessos; si non ante abscedimus,
 quàm spei nostra finem captis Veis imposuerimus, &c.* Nec aliud sentit alter
 dux Romanus Livij libro xxiv: *A duobus Coss. Casilinum oppugnari cœ-
 ptum. ubi cum multa succedentes temerè manibus Romani milites acciperent
 vulnera, neque satis incæptus succederet; Fabius omittendam rem parvam ac
 iuxta magni difficilem, abscedendumque inde censebat; cum res maiores in-
 starent. Marcellus multa magni ducibus sicut non aggredienda, ita semel ag-
 gressus non dimittenda esse dicendo, quia magna fama momenta in utraq. par-
 tem fierent, tenuit ne incæpto abiretur.* In quam etiam opinionem animis
 eunt illi apud Livium lib. xxxiv: *Maxima pars sententia erat, perseve-
 randum in bello esse, & tollendum tyrannum: nunquam aliter tutam liber-
 tatem Græcia fore. salius multo fuisse, non moveri bellum adversus eum, quàm
 amitti matrem.* Eodem diriguntur verba Carthagenensium Livij lib. xxviii:
*Magani desperatis in Hispania rebus, in quarum speciem sedisio primum militaris,
 deinde defectio Indibilis animos eius sustulerant, paranti transire in Africam
 nuntiatum ab Carthagine est, subire Senatū ut classē quam Gadibus habe-
 ret, in Italiam traiceret; conductaq. ibi Gallorum ac Ligurum quantā maxi-
 mā posset iuventute, coniungeret se Annibali; non senescere bellum maximo
 impetu, maiore fortunā capiti sineret.* Optimè alterum quippe, non tur-
 pe solum sed periculosum; tanquam aut imprudentiæ signum aut im-
 becillitatis; aut utriusque. Nicias apud Thucydidem libro vi: *Ἰσχυρὸν
 δὲ βιάσθαι ἀπὸ τῶν, ἢ ὕστερον ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν, τὸ πρῶτον ἀσκήτως βα-
 λδυσμῶν &c: Turpe est, nos ut repulso discedere, aut postea novas copias
 accersere, quod primo consilium prudens non iniecerimus.* Pompeianus apud
 Herodianum lib. i: *Τὸν δὲ πόλεμον ἀπλῇ καταλιπεῖν, μετὰ τῷ ἀπὸ τῶν καὶ ἐ-
 πὶ Φαλῆς. Ἰσχυρὸν δὲ βιάσθαι ἀπὸ τῶν, ἢ ὕστερον ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν, τὸ πρῶτον ἀσκήτως βα-
 λδυσμῶν &c: Bellum relinquere inchoatum, præterquam
 quod indecorum videtur, etiam periculosum est: quippe audaciam barbaris in-
 jiciemus: neque enim remeandi cupiditate decisisse nos, sed aufugisse metu per-
 cussos arbitrabuntur. Ab eadē causā M. Coriolanus lib. vii: Diorys. Hælic:
 Καὶ ἐν γοῇ τῷ τὸ δὲ τῶν, ὅτι βαλὼν αὐτὸν τὸν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν, ἢ ὕστερον ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν, τὸ πρῶτον ἀσκήτως βα-
 λδυσμῶν &c: πολὺ μᾶλλον ὅμιν βαρὺς ἐγκρίσθη, πόλεμον μὲν τὸ βαλόμενον ὅμιν ἡγούμενον, δὲ
 λ.ν*

λόν δὲ τὸ μὴ δυνάμενον : *Et si cognoverit plebs voluisse vos vires eius convel-
lere, ac destitisse; instabit vobis multò gravius; vosq; hostes indicabit qui volue-
ritis; timidos qui non potueritis.* Graviter igitur Onosander sub finē cap. iv.
Εἶδεναι δὲ γρη καὶ ὅτι ἔ μόνον οἰκίας καὶ τείχεος ἐδραμόπρον ὑφίστασθαι δὲ τὸν θε-
μέλιον, ὡς ἀδυνεὺς γε ὄντας, συγκαταρρησμένων καὶ τῶν ἐπικαδομμένων· ἀλλὰ
καὶ τὸ πλέμης πὰς ἀρχαὺς δὲ καὶ κατασκευασμένον ἰχυρῶς, καὶ κρηπίδα περὶ θέμε-
νον ἀφ' αὐτῆς, ὥτως ἐξάγει τὰς δυνάμεις. ὦν γὰρ ἀδυνή τὰ πρῶτα ἐστὶν,
ἐπὶ δὲ ἔτι μῆλα βάρῃ ἀναλάβωσι πλέμης, ταχὺ θλίβονται καὶ ὑπερῶσιν. ὅθεν
ὥσπερ ἀναρτῶν κυβερνήτην ἐκ λυμῆος ἐξαρτυσμένον σκάφῃ, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν
ἅπαντα ποιῶσιν τότε ὀπίσθεσιν γρη τῇ τύχῃ. ὡς ἀρχιστῆς καὶ Φαλερὸν ὑπο-
δείξαι πλέμης κίνησιν, ὥστε καὶ θαλάττης ἡδὲ καὶ γῆς ἄγχι τὸ πρῶτον
μακάρεται πύμῃναι κρηπίδα. τῆς μὲν γὰρ ἰσχύος καὶ πεπετείας ἕκαστος καταγέ-
λασε, τὸ δὲ ἀδυνείας καταφρόνησεν. οἱ δὲ ἐχθροὶ, οὔτινες πῶτ' ἂν ὦσιν, καὶ μὴ πεί-
θωσιν, ὡς ἐχθρὸν μὴ βεληθέντας ἀλλ' ἐδυνήθέντας ἀφ' ὧν δυνάμεις ἐμίσσηται.
*Præterea & istud valdè animadvertendum, non solum domibus aut muris ex-
struendis, solidissima poni debere fundamenta, ne si imbecillitatis vitio labare
ac rucere contigerit, tota quoque substructionis moles repente concidat: Sed bel-
lorum etiam initia validissime statuenda & stabilienda esse; atque sic, quasi
iam bene fundatâ securitate, instruendas educendasque copias. Scilicet malè
constituta huiusmodi negotia, gravi certaminis onere incumbente, illicò fati-
scent & deficiunt. Ut autem optimus gubernator, è portu priusquam solvat,
navim omnibus armamentis exstruere solet: sic etiam providus Imperator,
quæcumque usui sibi fore putabit, præparet; seseque tum, ac cetera, fortuna
permittat. Pudendum porro ac periculosum est, temerè ac turbidè bellicos exci-
tasse tumultus, & veluti mare terramq; prælis miscere voluisse, deinde turpi-
ter inceptis desistere, prorampq; obvertere. Etenim unusquisq; supinam huius-
modi amentiam deridet, imbellemque audaciam ludos facit: Hostes etiam, qui-
cumq; illi sint, oderunt eos meritò, qui iniuriâ inferre, nec noluerunt quidē sed
nec potuerunt. Sic ille: nec alio nauigāt flumine verba Aristidis Oratione
Siculâ priore: Τὸ δ' ἔ μόνον ἐψηφισμένοις, ἀλλὰ καὶ δυνάμιν ποσὶ τῶν ἀποστείλαν-
τας, καὶ πῶς περὶ φαίεις ἐφ' οἷς διανοήθημεν γρηνημένοις, εἴτ' ἀνακαλεῖν, δυνάμιν ἅπασιν
ἐξαισθημένοις ἀδελφίας καὶ ἀναστροφῆς. ἀδελφίας μὲν, εἰ μὴδὲν τῶν ἐξαρχῆς εἶδομεν. ἀνα-
στροφῆς δὲ εἰ φάσκειν Συρρακυσίους δόξομεν. καὶ πῶς καὶ ὅθεν δὲ τῶν δυνάμιν
πάντων ἔτι πῶς. ὡς ἕνεκα αὐτῶν ποσὶ τῶν αἰσχυρῶν ὑποστέλλαι, καὶ ταῦτα ἀθη-
ναίους ὄντας: οἷς οὐδὲ εἴπετο πρῶτον εἰς πλείω λόγον ἢ καὶ σκοπεῖν, ἀλλὰ πῶς πρῶτον
πῶς ἐν καλῶ τῶν γρημάτων εἴημεν ἂν. ἔ μὲν δὲ τῶν γ' ἂν εἴποι τις, ὡς ἐδὲ ὅ, π
κερδαίνωμεν, πῶς καὶ τὰ ποιῶντα ὀνειδῇ νῦν ὑποστέλλαι. ἐχθρῶς μὲν γὰρ ὅθεν ἦ-
τον δυνάμεις τῶν γε ὀπιβελθέντας, ἀνάγκη κεκινήσθαι, εἴαν τε ἐξερρασώμεθα τῶν
ὀπιχρήσθωσιν, εἴαντε μὴ τῇ δὲ ἐχθρῶν τῶν δυνάμιν χείρους εἶναι πρῶτον ἐμίσσηται. ἐκ τούτου αἰ-
χμῆς*

αὐτῶν πάλιν, ἢ αἰεὶ οὐ τὸ Φαγεῖν γίγνηται; Quod si non modo post decretam,
 veram celum copias tantas missas, & splendorem apud omnes per nostram con-
 silia partem, tamen eos reuocabimus; Id. erio duarum rerum indicium, impru-
 dentia & ignavia. illius, cum nihil horum initio prauidimus; huius cum Syra-
 culis fugere videbimur. Quid quod nullum est tanti lacrum, cuius causa pu-
 dorem tantum subleuamus, mag. Athenis nati: quom non tam quid patiamur,
 quam quid bonesse faciamus videre decet. Verumtamen nec hoc possit quisquam
 dicere, aliquid nos tanto probro lacraturus esse. nam inimici quidem nihilomi-
 nus p manebunt, quibus fuerunt struicta insidia, siue institutum persequamur,
 siue relinquamus; & ad inimicitiam ignauia addemus opinionem. ex qua sit,
 ut proliu maius, nō lucra ē fugā nascatur. Ita Orator ille. quae videri queant
 originem habere à fonte Socratico. cuius hic vulnus apud Xenoph. lib. iv.
 Memor. οἱ μὲν γὰρ ἰδόντες ἑαυτοὺς, ὡς τὸ ὄπτι αἰδῶ ἑαυτοῖς ἵπται, καὶ ἀπογογγύζουσιν
 ἢ τὴν διὰ αὐτῶν καὶ ἢ μὴ καὶ ἢ μὲν ὀπίσσω, πρὸ ἑαυτοῦ, καὶ ἑαυτῶν τὴν ἐν ὀπίσσω, καὶ
 ὁ πρὸ ἑαυτοῦ ὡς δὲ μὴ ἴδῃ αὐτῶν ἀπογογγύζοντες, ἀναμάρτεται γίγνηται, καὶ ἀποφθε-
 γναι τὸ κακὸς προέχῃ. ἀλλὰ τὰ δὲ καὶ τῆς ἀλλοῦ ἀνδρὸς ὡς ἀνδρὸς ἀναμάρτεται ἀπο-
 κομᾶται, καὶ ἀλλὰ τῆς τῶν ἀλλοῦ ἑαυτοῦ τῶν τὸ ἀγαθὸν προέχοντι, καὶ τὸ κακὸν
 φιλάειναι, εἰ δὲ μὴ ἰδόντες, ἀλλὰ διὰ ἀπειρίας τῆς ἐαυτοῦ ἀναμάρτεως, πρὸς τὴν
 τῆς ἀλλοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰ δὲ ἀνδρὸς ἀπογογγύζοντες ἑαυτοῦ ἀποφθεγναι, καὶ ἐπὶ αὐτῶν
 ὄπτι ἵπται, καὶ ὡς πρὸ ἑαυτοῦ, καὶ ὡς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ πάντων ἀπογογγύζοντες, τὴν
 ὀπίσσω ἀπογογγύζοντες, καὶ τῆς κακῆς ἀποφθεγναι, καὶ ὡς μὴ ἰδόντες ὡς πρὸ ἑαυτοῦ
 ἀποφθεγναι ὡς πρὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὰ καὶ τῶν γίγνηται, καὶ ἐπὶ αὐτοῖς τῶν ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ
 εἰ μὴ ἀπογογγύζοντες τὴν ἀπογογγύζοντων ὀπίσσω τῶν ἑαυτοῦ ἀποφθεγναι, καὶ
 ἀποφθεγναι τὴν ἐαυτοῦ τῶν, καὶ τῆς ἐλπίδας τῶν ἀποφθεγναι τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἀλλὰ
 πάντων τῶν ἀποφθεγναι μάλιστα τῶν ἀποφθεγναι, εἰ δὲ μὴ ἰδόντες ὡς πρὸ ἑαυτοῦ
 ἀποφθεγναι, καὶ ὡς ὡς ὀπίσσω τῶν ἀποφθεγναι, ὡς μόνον ἐπὶ αὐτοῖς τῶν
 ἀποφθεγναι τὴν καὶ ἀποφθεγναι, ἀλλὰ καὶ ἀποφθεγναι ἀλλὰ τῶν, καὶ κατὰ μέλας γί-
 γνηται, καὶ κατὰ μέλας καὶ ἀποφθεγναι τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν πάλιν ὡς ὡς
 αὐτῶν ἀποφθεγναι τῶν ἐαυτοῦ ἀποφθεγναι καὶ τῶν ἀποφθεγναι, αἱ μὲν ἀποφθεγναι
 γίγνηται, αἱ δὲ ἰσχυρὰ δὲ ὡς ὡς: Qui seipsis norunt, quae sibi commoda
 sint, sciunt; & quae vel possint, vel inequeant, dignoscunt; praeterea ipsi agendis,
 quae sciunt, comparant sibi necessaria, felicesq; sunt; ab aliis autem abstinendo,
 quae nesciunt, non delinquent, & quo minus infelices sint, vitant. Itaq; ceteros
 quiq; mortales quum explorare possunt, etiam ex aliorum usu bona sibi compa-
 rant, & à malis sibi cauens. Quot quot verò per ignorantia falluntur in aestima-
 tione virium suarum, illi ad homines ceteros, resque humanas alias eodem mo-
 do adfecti sunt; nec quibus opus sibi sit, norunt; nec quid agant, nec quibus vi-
 santur; sed ab omnibus his aberrantes, vel bonis frustrantur, sic in mala incidunt.
 Praeterea qui, quum sciant, quid faciant, actionum suarum finem consequuntur;

ij magnam & gloriam & honorem adipiscuntur, utunturq; illis perlubenter alij, qui similes eis sunt; & qui frustrantur instituto suo, cupiunt hos sibi consilijs subvenire, sibiq; praesse, ac spem suam in eis collocant, & propter hac omnia maximè ipsos diligunt. Qui verò nesciunt, quae agant, & eligunt male, posteaquam instituto suo frustrantur, non ea duntaxat ratione damno quodam ac penâ multantur, sed etiam in glorij & ridiculi fiunt, & spreto, dedecoreq; notati vivunt. Vides etiam ciuitates, quotquot ignorantes vires suas bellum aduersus potentiores suscipiunt, partim prorsus cuncti, partim ex liberis in seruitutem redigi. Haecenus Socrates. quibus conuenienter Appianus Claudius libro v. Liuij: *Hac virtute militum, hac Romana nomine sunt digna: non Veiostantum, nec hoc bellum intueri quod instat; sed famam, & ad alia bella & ad ceteros populos in posterum querere. An mediocriter discrimen opinionis secuturum ex hac re putatis? utrum tandem finitimi populum Romanum eum esse putent, cuius si qua urbs primum illum brevissimum temporis sustinuerit impetum, nihil deinde timeat? an hic sit terror nominis nostri, ut exercitum Romanum non tedium longinqua oppugnationis, non vi hyemis ab urbe circumfessa semel amoveri possit? nec finem ullum alium belli quàm victoriam norit? nec impetu potius bella, quàm perseverantiâ gerat? &c.* Nec ab aliâ mente Alexander in obsidendâ Gazâ. libro. ii. Arriani: *Οἱ δὲ μηχανισμοὶ γινώμενοι ἀπεδείκνυντο, ἀπὸρον ὄντα βίη ἐλαύν τὸ τεῖχος, ἀλλ' οὐδ' ἐκχώμαται. ἀλλ' Ἀλεξάνδρῳ ἐδόκει αἰρετέον, ὅς ῥα δοτρώπερον. ἐκπαλίσαντο τὰς πλεμίας τὸ ἐργεῖν τῷ ὀξυλόγῳ ὅτι μέγα, καὶ τὸ μὴ εἶναι αἰσχυρὸν εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐς τὰς ἑτάδας καὶ ἐς Δαρσίον: Machinarum artifices, murum præ altitudine molis difficulter admodum vi capi posse indicabant. Alexander contra, quo difficilior esset oppugnationis, eo magis suscipiendam censebat. Inopinatum enim rei eventum magno terrori hostibus futurum, si verò urbem capere non posset, turpe id sibi, cum ad Græcos & ad Darium perferretur, fore. Omnino, quare optimi quique daces accedunt menti Propertianæ, cuius scitum:*

Nec citò desisto, nec temerè incipio.

cupiuntq; inter præconia sua tale quidem inere, quale in Tullij Hostilij apud Dionysium lib. iii. Antiq; *Ἀνὴρ ἐν ὀλίγοις αἰσχροῖς ἐλογεῖσθαι τῆς τε ἀπληθείας ἐνέκα, τῆς περὶ τὰ πλεμίας, καὶ τῆς φρονήσεως τῆς περὶ τὸ δεινόν: ὡς ἂν οὐδ' ἐ ταῦτα, ὅτι ἐ ταχὺς ὦν εἰς πλεμίων εἶναι, βίβηται, καὶ κατὰ τὴν ἐν ἀπασὶ τῶν ἀντιπάλων περὶ τὸν πόλεμον: Vir inter paucos eximiam laudem meritis bellicâ fortitudine, promptaq; in periculis consilio, maiorem etiam, quod arg. citò bellum susciperet & semel suscepto constanter pertenderet ad victoriam. Verum desino, ne è poru iterum videat velle tentare desertum mare.*

Non

Non nisi Duce interfecto requiem belli fore. Lib. iv. Annal.

Vil quantum instar est, in Duce exercitus! exutus milite,
 terris, pecuniâ, omnibus: si tamen adhuc spirat, tantum
 bell' ut victus sit; etiam potest vincere. Hinc tam anxie
 Philopœmenes Polybij libro xi: *Συνεργὸν δὲ τῷ Φάλαγγα*
τοῦ πολεμικοῦ, καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πολεμικοῦ καὶ λαμπρῶς.
ἢ τὸ καταλαμβάνειν αὐτὸς τῆς ὅλης Πιλοδῆς. τὰ δὲ δὲ
τὸ μὴ εἶναι τὴν μάχην ἀπὸ τοῦ πολεμικοῦ. Cum vero legiones suas vincere, & totam cau-
 sam proferre sibi & splendide succedere cerneret, ad id perficiendum ferebatur,
 quæ adhuc plena victoriæ decrat. Erat autem hoc, ne Machanidas elaberetur.
 Sed & Lælius apud Cæsarem lib. v. Gall: *Interdicit perterritis hostibus*
atque in fugam coniectis, omnes tamen paterentur inquisieram; nem qui quemq;
præius videret, quam illum interfectum viderit &c. Sequiturque eo interse-
 cto fine libri: *Ita recognita omnes Pharusiam, & Neratunum, quæ convenie-*
rant castra, discedunt, panloque habuit post id factum Cæsar quietiorem Gal-
liam. Eadem opinione Florus lib. iv. cap. iii: *Et peractum erat bellum sine*
sanguine, si Pompeium Brundisii opprimere potuisset. Nec secus Tacitus lib.
 iii. Annal. *Dispositus castra per expeditos & solitudinum gnaros, ut autem*
in palio Tacfarinam perturbabat; donec fratre eius capto regressus est, prope-
ranlius tamē quam ex voluntate scierat bellum per quos resurgeret bellum. Quinā
 ipse vult Tacfarinas vi cunctis lib. Annal. sequenti: *Discretur per manipulos,*
Tacfarinam omnes notum tot praelis consillatur: non nisi duce interfecto,
requiem belli fore. Ab eadem causâ clamat Alexander libro v. Curtij: *Da-*
monis hanc procul deploratus à suis, aut cunctus, aut oppressus est. In illo corpore
posita est victoria nostræ; & tantæ celeritatis est præmium. Deque Mithri-
 dide allegant Cicerō pro L. Mutinā: *Itaq; ipse Pompeius regno possessor;*
ex omnibus viris, ac notis sedibus hunc pulso, tamen tantum in omnis animis po-
ssuit, ut cum omnia, quæ ille tenerat, adierat, speraret, victoria possideret;
tamen non ante, quam illum tota expulso, bellum confectum indicaret. Hanc
 in hostem, Cato, contemnu? quo cum per tot annos, tot praelis, tot imperatores
 bella gesserunt: cuius expulsi, & cunctis vita tanti astimata est, ut morte eius
 puniti, tum deniq; bellum confectum arbitraretur? Ex quibus omnibus li-
 quet summā cum ratione, argumentari Plutarchum; ubi Quintij factum
 examinat, persequentis Annibalem quamvis decrepitum, quamvis ex-
 xulem vique ad mortem: *Εἶνος δὲ ἦν καὶ τὸ πεπεραγμένον ἀπονομιῶν, καὶ τὸν*
ἀντιβαλὸν, εὖς ἴθι, πρὸς ἡγχαμένοι δισμασιν ἔπιπλυντο. μὴδὲ γὰρ ἀκμαῖον
αὐτὸν τὸ Σίμα Γαμίνης καὶ τὸν Χίον Φωβερὸν, ἀλλὰ τὸν Διονότιον καὶ τὸν
ἑμπεδονομάχον μετὰ τῆς ἑμφοῦς πικρίας καὶ δυσμενείας, ὡς ἔθεν ἀφ' ἧς τὸ
 L 2 γῆρας,

γῆρας, ἀλλ' ὑπομένειν τῶν φύσιν ἐν τῷ ἡθελί. τῶν δὲ τῶν ἐν δ' ὁμοίαν.
 ἀλλὰ μετεπίπλησαι, ἐκκαλεῖσθαι πῶς ἐλπίσιν πρὸς τὴν δ' ὁμοίαν πρὸς αὐτῶν μι-
 σῶν περὶ πρὸς. καὶ τὸ ὑπερῶς πρὸς ἐπὶ μάλλον ἐμαρτύρηται τῷ Τίτῳ· πρὸς μὲν.
 Ἀρσινόῃ· ὅτι τῇ κηρυγῶν δ' ὁμοίαν τῶν Εὐμενέος δόξαν ἐκκαλεῖσθαι ἀποσπᾶν δ' ὁμοίαν
 καὶ πόλεμον τῶν δ' ὁμοίαν δ' ὁμοίαν, μετὰ Σύλλαν καὶ Φιμβρίαν, καὶ τῶν
 πρὸς ὁλοθρύνειν στρατομαχῶν καὶ στρατηγῶν, αὐτῶν δ' ὁμοίαν Ἀλκιβιάδαν ἐκ καὶ ὁμοίαν καὶ
 θαλάσσης ἀναστρέφειν πρὸς. ἢ μὲν δ' ὁμοίαν γὰρ Μαρίαν ἀποσπᾶν δ' ὁμοίαν Ἀννίβαν ἐκκα-
 π. τῶν μὲν γὰρ βασιλέως Φίλ· ὑπομένειν καὶ βί· καὶ σωήθεις, καὶ ἀναστρέφειν
 πρὸς καὶ ὁμοίαν καὶ ὁμοίαν καὶ ὁμοίαν δ' ὁμοίαν. τὰς δ' ὁμοίαν τῶν γὰρ ὁμοίαν γα-
 λῶντες, ἀλαμείν καὶ πρὸς ὁμοίαν ἐν δ' ὁμοίαν, μετὰ μικρὸν ἐν δ' ὁμοίαν ὁμοίαν
 καὶ μαρτυρῶν πρὸς ὁμοίαν. ὅπως ὁμοίαν ὅτι μικρὸν ὅτι μέγα τῶν πρὸς πρὸς
 τὸ μέγα ἐπὶ, ἀλλὰ μία δ' ὁμοίαν ἀλλοτρίῃ δ' ὁμοίαν. δ' ὁμοίαν καὶ φασὶν ἐπὶ τὸν
 Τίτῳ αὐτῶν ἀφ' ὁμοίαν ταῦτα πρὸς, πρὸς φλέων δ' ὁμοίαν πρὸς δ' ὁμοίαν
 Σικίτων δ' ὁμοίαν, ὅδε ἄλλο δ' ὁμοίαν ἐκκαλεῖσθαι πρὸς ὁμοίαν τὸν Ἀννίβαν δ' ὁμοίαν: *Fuerunt qui
 probarent factū eius, atq; Annibalem, quoad animam traheret, pro igni habe-
 rent, cui abesset nihil nisi qui cum excitaret. Neq; enim florentis corpus populo
 Romano, vel manum formidolosam, sed scientiam rei militaris, sed usam faif-
 se, cum infirā conianctum acerbitate eius & odio. Quorum senectus nihil de-
 trahat, sed persitet in moribus natura: fortuna vero non permaneat eadem, ve-
 rum varians stimulet spe ad aliquid conandum illos, qui semper odio ad bellum
 alicui faciendum concitantur. Et profectō ea quae insequuta sunt, plus plusq;
 Quintio suffragantur. Hinc Aristonicus ciuharado pregnatus, qui propter
 Eumenis gloriam rebellionibus & bellis uniuersam innouauit Asiam: hinc
 Mithridates, qui post clades à Syllā & Fimbriā acceptas, tantamq; exercitu-
 um suorum & ducum stragem, de integro in Lucillum terrā mariq; tam vali-
 dus insurrexit. Nec verò C. Mario iacebat Annibal abiectior. hunc enim rex
 suppetebat amicus, cultus, familiares, procurationem habebat nauium, equi-
 tatus, milium. Marii fortunis Romani illudentes palantis & mendicantis in
 Africa. breui post Roma quum interficerentur, & virgis conciderentur, eas ad-
 orabant. Adeo nihil neq; pusillum neq; magnum in praesentiā est ad venientia,
 sed vnus est conuersionis qui & vite finis. Vnde negant nonnulli, siā sponte haec
 Quintium egisse, s; d; fuisse legatum cum L. Scipione, neq; aliud habuisse legatio-
 nem argumenti, prater Annibalis necem. Ceterum prater causas quas o-
 fuit Plutarchus: se amicus oportet omnem Imperatorem praterca formi-
 dabilem; quoniam auxilia sibi facili comparet; nunc propter cladem
 suam; nunc propter eos à quibus eam passus. Propter cladem ipsam:
 quia naturaliter homini inditum, fauere laesis. Eximic lib. xlii. L. iulius Fa-
 ma equestis pugna vulgata per Graciam, nudauit voluntates hominum, non e-
 nim solum qui partis Macedonum erant, sed pleriq; ingentibus Romanorum
 obligati*

obligati beneficiis, quidam vim superbiamq. experti, liti eam famam accepere;
non ob aliam causam quam pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris
valgus vitatur, deteriori atq. inferiori fauendo. Hinc Aeschylus tradit:

Τὸς κατωτέρους δὲ τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ.

Inferioribus quisq. fert benevolentiam.

Et in miserationis biuio posita Iocasta, Senecæ Thebaide, versu 312.
tandem inquit:

*Vtrumq. quamvis diligam affectu par;
Quo causa melior forsq. deterior trahit.
Inclinat animus semper infirmos fauens.
Miseros magis fortuna conciliat suis.*

Quod sic imitatus lib. viii. Thebaidos Papinius versu 615. introductis
Eteoclis ac Polyneicis sororibus:

*Altera regnantem, profugum gemit altera fratrem;
Bella amba grauis hinc miseri cunctatio voti.
Nutat utraq. timor; quemnam hoc certamine victum,
Quem vixisse velint, tacite praponderat exul.*

Ab hac causâ Deianira Senecæ Hercule Oëneo versu 358. vbi dissi-
dit cum nutrice, de Hercule atq. Iole, eò deuenit, vt dicat:

*Fortuna amorem peior inflamat magis.
Amat vel ipsam, quod caret patrio lare,
Quod nudus auro crinis & gemma lacet:
Ipsa misericors forsam arumnas amat.*

Nec alio respectu Val. Flaccus lib. vi Argon. versu 74:

*Mous & Hylæ supplex cum gente Syonem
Impiæ germani prætentans vulnere Perses.*

Hocque adco verum est vt pronuntiet Val. Maximus lib. v. cap. iiii:
Etiam quos iniuria inuisos faciunt, gratiosos miseria reddunt. Merito. *Mise-
risordia non causam sed fortunam spectat*, inquit Seneca lib. ii. de Clem.
cap. v. Cuius rei luculentum suppeditat exemplum abbreviator Trögili-
bro xxviii. Post assiduum Ptolomæi Seleucus cum aduersus ciuitates quæ desce-
rant, ingentem classem comparasset; repente veluti Deus ipsis parricidium vindi-
cansibus, orta tempestate classem naufragio amittit; nec quicquam illi ex tanto
apparatu, præter nudum corpus & spiritum, & paucos naufragii comites re-
siduos fortuna fecit. *Misera quidem res, sed optanda Seleuco fuit*. siquidem
ciuitates quæ odio eius ad Ptolomæum transferant, velut Deus arbitris satisfa-
ctum sibi esset, repentinâ animorum mutatione, in naufragi misericordiam
versa, imperio se eius restitunt. Latius igitur malis suis, & damnis ditior red-
ditus &c. Sed & alterum inuenire est apud Egesippum lib. i. de excid. Hier.

ros. cap. x. Præter utriusq. spem ad alterum eorum species victoriæ peruenit : fructus alteri partus. quia & Demetrius nudatus est discessu Hebræorum, qui eundem ad societatem rogauerant, & Alexandro ex ipsis sex millia sese adiunxerunt: more quodam humani ingenii, ad stipulantibus ad misericordiam rebus aduersis. Cessit itaque Demetrius ei quem bello vicerat, videns illum, adfluentibus paulatim Hebræis iam pugna idoneum; sese cum paucis relictum. Viderit itaque Aristides, an non tam Oratoriâ arte utatur, quàm fruatur, ubi ambitiosè affert Oratione Leuſtriciâ priore de Atheniensibus: Αἰλλὰ τί; συμφορὴν ἐστὶ τῇ πόλει ταύτῃ πάλαι ὄντι πᾶσιν διδοικουσῶν, ὃ εὐπεὶ εἰς μεγαρέας διέβη τούτους παρηγορήσας ὄντας, οὐτε εἰς πύς διδόμενος πύς μεγίστης τῶν ἐλλείων πύπυσι πύς ἀλλοῦς Λακεδαιμονίους. ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ ἔφυ καὶ ἡμᾶς ἐξάρχης. τί εἰς ἐστὶ τούτοις ῥοπή πρὸς τοὺς ἀδυνάτους. καὶ ἔλεγε τῶν ἀτυχόντων οὐ κενός, ἀλλὰ δι' αἰτίας εἰς ῥατὴν αὐτῶν, οὐτε μηχανικῶν εἰς πλὴν πλιν, οὐτε ἐξέτιζεν τίς, ἐστὶν ὁ δυστυχῆς. ἀλλ' ἐπιδείν τινα αἰσθητὴ κακῶς πρᾶττονται, δὲ ὡς ἐπιλάττο ὡν αὐτῇ κίπνῃ. διὸ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἰκανόν ἐστι πρὸς αὐτῶν ὡς ἀπὸ τοῦ σὺμβολον αὐτὸ τὸ ὄχημα τ' ἀτυχίας. διὰ αὐτὸ καὶ ἡσέως προσήκατο. καὶ Λακεδαιμονίους ὅτι πρῶτον ὅτι τῶν ἡγεμενῶν ἔγνω δυστυχισμένους, κατὰ κῆρα. Quid ergo? Est quiddam huic urbi innatum, quod tam pridem apud omnes est gratiosum, & nec ad Megarenses hos finitimos nec ad alios Græcorum principes, hos miseros Lacedæmonios, transiit: verum bene & ortum est & adoleuit. Quid hoc est igitur? In infirmos propensio, & infelicitum non tam in misericordis, sed quæ ad salutem sufficiat. Hoc nec iniuriarum patitur esse memorem civitatem, nec infelicem quemquam examinare, quin mox, atq. alicuius calamitatem cognoverit, iniuriarum acceptarum obliuiscatur. Quapropter etiam cunctis quasi pronota sufficit apud illam ipsa miserie forma. Itaq. cum Thebanos recepit, iam Lacedæmonios est, simul etq. eorum s. b. Heraclicus arripnam cognovit, miserata. Atque ex his videmus, quàm rotundè pronuntiet de exule Mario Florus lib. iii. cap. xxi. Facile invenit exentiam miser Imperator.

Aequè subveniunt afflictis, non miseri ipsos, sed invidentes affligenti. quod ipsum dilucidè expressit Dio Cassius libro Historiarum. xlv. τῶ πρὸς Ἀντωνίῳ πολὺ δυνάμειν ἔχοντι, καὶ τῷ Καίσاري μηδέπω ἰσχυροῖσι συνεκρινέσθαι. ἐφίλοι μὲν γὰρ ἀδελφοὶ. νέαν δὲ εἰς ἀνταγμάτων ἐπιθυμίαν, καὶ τὸ μὲν κρείττον αὐτῶν κατὰ κράτος, τῶ δὲ πεζομένῳ βῆθαι περικύβητες, ἀπεχθάνοντο αὐτοῖς πρὸς τὸ σφόνδα ἐπιθυμήματα. τῶν ἀντιπάλων οὐδὲ τότε διὰ τὸν Καίσαρα τὸν Ἀντωνίον, ἐπὶ τὰ κακῶν κατὰ λυσιπείθειαν ἐπεχείρησαν. τοῖς γάρτοι αὐτοῖς δυνάμειν βαρύνοντες, πύς τε ἀδελφεοτέρους προσελάμβανον, καὶ διὰ τούτων αὐτοῖς καθήρουν. ἐπὶ τὰ καὶ ἐκείνοις ἡλοτριουῶν καὶ τούτοις ἀντικαθίσταντες σφᾶς ἐς τὸ ἐπιφθόνον, τοὺς αὐτοὺς καὶ ἐφίλοι καὶ ἐμίστω καὶ ὑφῆν καὶ ἐπαπιννοῦν. Antonii magnam iam potentiam moleste ferebant, Cæsarem verò minus validum adhuc, adiunabant.

Nam

τὴν ὁμοτέλειαν ἐπεπολεῖται πρὸς τὴν ἀνίστασιν: Antigonus enim non ut Acheos serua-
 ret, bellum vobis intulit: neq. quod Cleomenis tyrannide offensus, Lacedaemonios
 in libertatem asserere cuperet (& admodum sane stolidum fuerit, si quispiam
 ex vobis hac sit opinione praeclius) sed quoniam potentatum suum haud firmum
 fore videbat, si ex vestra potestate principatus Peloponnesiorum dissoneretur: ad-
 hac & Cleomenem industriam, & fortunam vobis luculenter aspirare cerne-
 bat, simulq. & metuebat & inuidebat; venit non Peloponnesijs opem laturus,
 sed spes vestras abrupturus, & excellentiam vestram humiliaturus. Proinde sa-
 pienter de colloquiorum secretis Persei atq; Eumenis, Linius lib. XLIV:
 Hic res autem ita se habuit. Eumenes neq. favit victoria Persei, neq. bello cum
 inuadere in animo habuit: non tam quia paterna inter eos inimicitia erant, quā
 ipsorum odiis inter se accensa. Non ea regum emulatio, ut a quo animo Persea
 tantis adipisci opes tantamq. gloriam quanta Romanis victis cum manebat, Eu-
 menes visurus fuerit. Cernebat & Persea iam inde ab initio belli omni modo spem
 pacis tentasse, & indies magis quo propior ad moueretur terror, nihil neque agere
 aliud, neq. cogitare. Romanos quoq. quia traheretur diutius spe ipsorum bellum,
 & ipsos duces & senatum non abhorreere à finiēdo tam incommodo ac difficili
 bello. Hac viriusq. partis voluntate exploratā, quod fieri etiam sua sponte tadio
 validioris, metu infirmioris credebat posse, in eo suam operam venditare concili-
 andā gratiā magis cupiit. Nam modo ne inuaret bello Romanos terrā mariq.
 modo pacis patrandae cum Romanis pacisceretur mercedem, ne bello interesset,
 M. & D. salenta. in viroq. non fidem modo se, sed obseques quoq. dare paratum
 esse ostendebat. Eodem vergit consilium legatorum Persei apud Livium
 lib. XLII: Si pergerent Romani contra sacrum mouere bellum, tum omni gratiā,
 omni ope conitendum fore Rhodijs, ut reconciliant pacem. Si nihil deprecando pro-
 ficiant, id agendum ne omnium rerum ius ac potestas ad vnum populum perue-
 niat. Cum ceterorum id interesse, tum praecipue Rhodiorum, qui plus inter alias
 civitates dignitate atq. opibus excellent: qua serua atq. obnoxia forent, si nullus
 alio sit quā ad Romanos respectus. Prudenter ergo Cato orationis ea parte
 quam producit Gellius libro VII: Noct. Attic. cap. III: Atq. ego quidem
 arbitror Rhodienses noluisse nos ita depugnare uti depugnatum est; neq. regem
 Persem vicisse. non Rhodienses id modo voluere, sed multos populos ac multas
 nationes idem noluisse, arbitror. atque haud scio an partim eorum fuerint, qui
 non nostra contumelia causā id noluerint euenire; sed enim id metuere, si nemo
 esset homo quem vereremur, & quicquid libet faceremus; ne sub solo imperio
 nostro in seruitute nostra essent. libertatis sua causā in ea sententia fuisse arbi-
 tror. atq. Rhodienses tamen Persem publicè numquam adiuvēre. Id autem
 subinde tanto promptius praestatur, si & in ere est auxiliātis Polyænus li. VII.
 ἀεὶ τὰ ἐξ ἑρξὴς τὴν πόλεμον ἡγωνοῖετ' τοῖς ἑλλήσιν, ἀεὶ περὶ δέ μιν τοῖς ἡττωμένοις.
 αἰὲν γὰρ

ἀντὶ τῶν ἐπιχειρῶν τὴν ἐλαττωμένην, πάλιν ἔχον τὴν νικῶντα κατὰ τὸν: Artaxerxes bellum inter Græcos ferens, victorum partes semper fovebat. Semper enim eam partem quæ deficeret, æqualem hostibus reddens victoris robur ac vires atterebat. Dio quoque Cassius de Arsace, intento Romano pariter atque Armenio, lib. xxxv: Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐπ' αὐτῶν Κορυθαίαν ἐπιήκοισι, οἱ μὲν ἐδὲ ἡμετέροις πρὸς τὴν ἀλλ' ὅς ἐστιν αὐφ' οὐκ ἔστι. μηδὲ ἐπὶ τῶν, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐκείνου, ἐξελθόντες αὐτοῦ. τὸν γὰρ πλεονεξία αὐτῶν ἰσχυρὰ ὄντα ἀσφάλεια οἱ μεγίστην αἰσιν ἐπὶ μίση: Romanis auxilia nulla suppeditavit: ita tamen ut ne contra illos quicquam etiam moliretur: sed in medio sese partium contineret: quod, ut veri haud absimile est, neutrorum potentiam augeri volebat; sed, si bellum utrinque, æquis viribus gereretur, summa sibi id securitati futurum arbitrabatur. Sed quid ago? hæc omnes norunt: sique copias meas explicauero, latiore sanè opus campo quam illi cui includor. itaque eas demitto; sumpto rursus in manus meo Duce. Et ipsi quidem quamvis nudo tantam superesse video, ut mereatur componi, imò præponi magno cuilibet exercitui. Cur istud pronuntiem; non modo consuadet Chabrie sententia, censentis: ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἐστὶν ἐλαττωμένην κρατύνουσαν, ἡγεμονίαν δέοντα, ἢ λατῶν, ἐλαττωμένην: terribiliorem esse ceruorum exercitum Leone duce, quam Leonum agmen ducente ceruis; Plutar. in Apophth. Sed & Demadidis; qui φιλοπόνησεν πρὸς τὴν πρὸς τὴν βασιλείαν, πρὸς τὴν δὲ ὁμοίαν καὶ τὴν ἐπιχειρήσασαν τῆς ἀβελειᾶς πλεονεξίας αὐτοῦ, ἐφ' ἧς ἐστὶν αὐτῶν, πρὸς τῆς πλεονεξίας ἀντιπρὸς, ἐν ἀβελειᾷ μὲν φιλοπόνησεν, Μακεδόνων δὲ Χάρης κρατύνει: Cum Philippus inter pocula iactaret; ubi nunc est nobilitas & præstantia ciuitatis Atheniensium? cognosceres dixit, ὅς τις, ciuitatis nam si Philippus Atheniensibus, Chares autem Macedonibus imperaret; Stobæus tit. de Imp. Eodem etiam inducit Pyrrhus Epirotarum rex, cuius notabile dictum in Floro lib. l. cap. xviii: O quam facile erat orbis imperium occupare, aut mihi, Romanis militibus, aut me rege Romanis. Pettrahit præterea Iulius Cæsar, de quo sic Suetonius cap. xxxiv: Appellatusq. de Rep. Patribus, validissimas Pompeij copias, quæ sub tribus legatis M. Petreio, & L. Afranio, & M. Varrone erant, invasit; professus ante inter suos, ire se ad exercitum sine duce, & inde reversurum ad ducem sine exercitu. Hinc est quod legimus in Laconicis Plutarchi de Agesilao: Ἐν δὲ τῇ πρὸς τὴν Μαντινέαν μάχῃ, παρεκλάσαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ἄλλους ἐκείνους πάντας ἐπεμνύοντες μάχεσθαι, μόνους λέγοντες πρὸς ἐμφρονίας ἀνδρείους εἶναι, καὶ μόνους νίκης αἰσίων ἐπιχειρῶντες ἐν αὐτῶν τοῦτον ἀνέλοιμεν, ῥᾶστα πρὸς ἄλλους ἐπιχειροῦντες ποιήσιν. ἐμφρονίας γὰρ εἶναι καὶ ἀνδρείους ἀξιότους. ὅς καὶ συνέβη. τῆς γὰρ νίκης αὐτῶν ἐπεμνύοντες εὖτος, καὶ φρονίας ἡγεμονίας, πρὸς τὴν φρονίαν αὐτῶν καὶ ἀνέκαλόμενοι τὴν ἰδίαν, τῶν Λακεδαιμονίων τῆς καμίας ἐπὶ τῇ μάχῃ, καὶ πρὸς τὴν, ἀντιπρὸς αὐτοὺς δὲ φρονίας οἱ πρὸς Ἀθηναίους, ἐφάρμικτον τὴν νίκην ἐπὶ τῇ μάχῃ πρὸς τὴν ὁμοίαν Χάρη.

operis se immisceat, nam in periculo esse contingit: eodem plane modo si Imperator consilia suis dare negligens, ad militaria munera se transferat, rem universam in maximum adducit discrimen, meliorum enim maiorumque curarum incuria, inritum & vanum fiet cum desiderabitur auxilium. Et sine animi sumum induxisse censetur, de rei & exercitus totiusque minime esse sollicitum: quia scilicet eius, in quo omnium salus versatur, exitum parvi facit, omnes quoque omnino secum una profligari dolo malo velle videtur, recteque quis eum culpaverit ut ignavum magis quam strenuum aut fortem. Qui enim multa consulit prudenterque imperat, satis in hostem rebus bene gestis adipiscitur adorem. At qui adeo ineptus est, ut nisi manu cum hostibus conferendo in eorum manus venerit, nihil se egregium edidisse existimet, non fortis sed audax & temerarius existimari debet. Optimè: cuiusque sententia firmandæ convenit nomē ipsum quod gerit. Quintilianus Declamat CCXVII: Adice, quod inter precipuas virtutes est, imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic impetus subito partis adversæ frangit mora: sic interclusos commentibus in deditionem venire fame cogimus. Itaque hercule militem legimus robustum, legimus iuvenem: imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporum & magnus sola spectatur, in his consilium & ratio: quæ bona præcedentis ætatis in locum virium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat non exigere manum ipsius. Imperare enim debet & præcipere. Haud igitur ineptè cauillatur Marcellum Dax Pænus apud Appianum in Annibalicis: Καὶ αὐτὸ τῷ σώματι ὁ Ἀννίβας ὀπίσσω, ὡς εἶδε τὰ πρῶτα ὅτι σέπρον, ἐπὶ ἡμεῖς μὲν ὡς σπαρτιάται, ἐπὶ σκωπῆς ὡς σπαρτηγόν: Eius cadavere potius Annibal postquam adversa vulnera vidit, ut militem laudavit, sed ut imperatorem cauillatus est. Nec minus rectè ille apud Plutarch. libro An seni gerend. Resp: Οἱ ῥήτορες Ἀβλύχοι Τιμοθέω καὶ Ἰφικράτει Χάρητα τὴν Θεοχάρη ἐπιποδύοντες ἀνμάζοντα τῶ σώματι καὶ ρωμαλέον, ἡξίου τοιοῦτον εἶναι τὸν Ἰππικράτην σπαρτηγόν. ὁ δὲ Τιμόθεος, Οὐ μὰ τὸν θεόν, εἶπεν, ἀλλὰ τοιοῦτον μὲν εἶναι τὸ μέλλοντα τῷ σπαρτηγῶ τὰ πρῶτα κομίζων τὸ σπαρτηγόν ἅμα πρὸς τὴν καὶ ὀπίσω τῶν πρᾶγματων ὁρῶντα, καὶ μηδὲν πλὴν τῶν πρὸς τῶν συμφερόντων λογισμὸς ὀπίσθωθεν: In locum Timothei & Iphicratis oratores Athenienses Charestem Theocharis F. subornantes valido & vigenti viribus corpore virum, talem autem ab eis debere esse ducem Atheniensium. Ibi Timotheus, non mehercle, inquit, ducem talem oportet esse: sed eum, qui ducis stragula sit portaturus. imperatorem autem eum esse necesse est, qui rem antegressa & consecutura animo videns, nulla perturbatione sibi rationes eorum quæ sint in rem futura excuti sinat. Quapropter non abs re, cum Tacitus in curiâ senectutem suam prætenderet, clamarum à Senatoribus; decies; Et quis melius quàm senex imperat? decies; Imperatorem te non militem facimus: vicies; Tu iube; milites pugnent: Vopiscus in vita eius. Ac prudens.

*Dei. t. t. Ar. Cav: Admiror in tot conflictibus quot deficiat diem recensentem. ne vulnus quidem accepisse Annibalem. Scire enim debebat, minimè igno-
 rasse munus imperatorium, cuius haud etiam ignarus, ita scribens e-
 pistolâ, ad Antonium Brutus, Non debemus cuiquam videri nimium vita
 cupidi, cum accidere nobis nihil possit sine perniciè & confusione omnium rerum.
 Iustissimumque esse Ciceronis dictum Philipp. XII: Etenim qui multorum
 custodem se profiteatur, eum sapientes sui primum capitis aiunt custodem esse
 oportere. Egregio elogio maectat Iulianum Imp. Marcellinus lib. XVI: Erat
 promidus & cunctator: quod praeipuum bonum in magnis doctores, opem
 ferre solet exercitibus & salutem. Quam virtutem, si perseverasset, haud
 quaquam incurrisset hanc Aur. Victoris notam: Audax plus quam Impe-
 ratorem decet, cui salus propria cum semper ad securitatē omnium, tum maxi-
 mē in bello conservanda est. Quocirca non immeritò castigatur à Panegyri-
 sta Constantinus: Laudare me existimas Imp. aucta qua in illo praelio feceris?
 Ego verò iterum quæror. Prospexeras omnia, disposueras omnia; universa summi
 Imperatoris officia compleveras: cur ipse pugnavisti? cur te densissimis hostium gla-
 bis miscuisti? cur salutem Reip. in pericula tanta misisti? An nescire nos putas
 quod dum nimio raperis ardore in media hostium tela deveneras, & nisi vix tibi
 credibus aperuisses, spem totius generis humani & vota deceperas? Quid tibi Imp.
 cū inferiore fortuna? toto quippe impetu scrobare, torreti simi? Quis, quē abrup-
 te radicitus sita & cōvulsa funditus saxa sequerentur. Illos pugnare fas est quib.
 suo cuiusq. fato aut vincendū est, aut cadendū; tu cuius ex vitâ omnium fata pen-
 dēt, ad vllum discrimen accedas? inter tot tela gladiosq. versare? Quis hoc à te ex-
 igit? aut quis pati possit; ut quicquam in te belli casibus letas? Deceat te Imp.
 hostem ferire? Imo non decet laborare. Spectans ex edito monte Xerxes navale
 certamen; Augustus aliud agens vicit apud Actium. Fuit etiam qui subla-
 tus in scalas invicem nexas concurrentes emans vidit exercitus; ut ne inter-
 esset pericula, & adesset eventus. Ignava, inquires, exempla! Sed satis grauiorq.
 metus est periculi tui quàm latius victoria. Vergitque potiùs in vituperium
 Alexandri quàm laudem. Cuiusdam istud lib. III: Alexander non ducta ma-
 gis quàm nullis munera exequabatur; opimum decus casorege expetens. Ma-
 gis adhuc illa Iustini lib. XII: Alexander autem periculossissima quæque aggre-
 diebatur; & ubi confertissimos hostes acerrime pugnare conspexisset, eo se sem-
 per immergebat; periculaque sua esse, non militum volebat. Certè mul-
 tipliciter carpitur Germanus ab Agathia libro quinto, cū de eo tradit:
 Τότε δὴ οὖν ὁ Γερμανὸς, (αὐτὸς δὴ νεώτερος καὶ οὐ πῶς ἐντελής πρὸς τῆς φύσεως ἐ-
 πέχειν ὁρμὰς καὶ ἐγκαταίρειν θιμωμένῳ, ἀλλὰ πλεον ἢ προμηθεὺς καὶ βιβηκό-
 τῳ τῷ Φιλοδοξοῦντι ἢ τεόπῃ ἢ προθυμμένῳ πρὸς ἢ μετελὴ ἐγκαίμεν) ἀ-
 Φειδῶς ἐπὶ τῆς πολεμίοις καὶ πρηνιδιώδῃ, οὐ στρατηκῶς ἐπεργων καὶ διὰ πῶς*

τω,

nere? Imò à fama eius. Casuum horum exempla in omni sparsa historiâ.
 Queritur Pausanias in Laconic: κλεόμβροτος δὲ αὐτὸς ἡγούμενος αἰὲρ ἀγα-
 θός, ἀρχομένης ἐπὶ ἐπιστοῦ μάχης. μάλιστα δὲ πως ὅτι παίσμασιν ἐθέλει με-
 γάλους πρὸς φαιδείας τὸν ἡγεμόνα ὁ δαίμων καὶ δὲ δὴ καὶ Ἀθλιῶν ἀπὸ γὰρ ἴππο
 κρατῶν τὸν Ἀλφειὸν στρατηγούῳτα ὅτι Δηλῶν, καὶ ὕστερον ἐν Θεσσαλίᾳ
 Λεοσθένω: Et ipse quidem Cleombrotus in primâ acie fortiter dimicans occu-
 buit. Plerumq̃, sanè in magnis cladibus Numen ducem ante alias è mediis tollere
 solet: sicuti & Atheniensibus Hippocratem Ariphronis filium ad Delium,
 ysdem in Thessaliâ Leosthenem eripuit. Nixaq; experientiæ sustentaculo in-
 terrogatio Beati Chrysostomi in caput v. l. Matthæi, Homilia xxi:
 Όταν γάρ ο κλεονήτης ὑπεβρύχῃ γῆνι, καὶ ὁ λύχνος σβέσθῃ, καὶ ὁ ἡγεμὼν
 αὐχμάλωτος γῆνται, πῶς λοιπὸν ἔσται τοῖς ὑποκείτοις ἐλπίς; Quando enim lu-
 cerna exstinguitur, quando gubernator mergitur, quando dux ipse capitur, quæ
 tandem subditis supererit spes salutis? Plenum proin sapientiæ consilium
 Isocratis, Epistolâ ad Philippum Macedoniæ regem: Ἡ γὰρ μὲν δὲ σὺν Συμφέ-
 ρειν μιμνήσκου τὰς πόλεις, ὃν τρόπον διοικῶσι καὶ πῶς τὰς πολέμους ἀπαυτῶν γὰρ ὅταν
 στρατὸν πέδον ἐκπέμπωσιν, ἐκώδισι τὸ κινῶν καὶ τὸ συμβεβηδόμενον ὑπὲρ τῶν ἐν-
 εσῶτων, εἰς ἀφάλειαν καὶ διστάει. διὸ δὴ καὶ συμβαίνει μηδεμιᾶς ἀτυχίας συμ-
 περὶ σῶσε, αἰρηθῶν καὶ πλὴν δυνάμειν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δυνάμειν
 συμφορὰς, καὶ πάλιν ἑαυτὰς ἐκ τῶν ἀναλαμβάνειν. ὃ δὲ δὲ σὺν σκεπτικῇ καὶ μη-
 δὲν μείζον ἀρχὴν τῆς ὡπληρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαι-
 νύσας κατὰ τρόπον διοικῇ. ἴδοις δὲ ἂν καὶ λακεδαιμονίους, πῶς τῆς τῶν βασιλέων
 ὡπληρίας πολλὰ δυνάμειν πνεύμεν, καὶ τὰς ἐνδεχομένους τῶν πολιτῶν φύ-
 λακας αὐτῶν καταστῆσαι. οἷς ἀρχὴν ἐπὶ ἐκείνους τελειώσας περὶ ἰδεῖν, ἢ τὰς
 ἀσπίδας ἀποβαλεῖν. ἀλλὰ μὲν ἔσθ' ἐκείναι σε λελήθεν, ἀξέξῃ τε τῶν καταδολύ-
 σιν τὰς ἐλπίδας βελήθεντι, καὶ κύρω τῆς βασιλείας ἀμφιζήτησιν σινέπε-
 σεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύτης ἡττίας καὶ συμφορὰς πεπρωμένων, ἡλικας ἐδὲς ἀλλο-
 οῖδε γινόμεναι, διὰ τὸ ἀπειπῆσαι πλὴν αὐτῶν ψυχῶν, πλὴν τε βασιλείαν κατήχε, καὶ
 τοῖς παρὶ τοῖς αὐτῶν παρέδωκε: καὶ πλὴν ἀσίαν ἔτω δυνάμειν, ὥστε μηδὲν ἥτιον αὐ-
 τῶν εἶναι φοβεράν, ἢ πῶς περὶ. κύρω δὲ νικῆσαι ἀπαυτῶν πλὴν βασιλέως δυνά-
 μιν, καὶ κρατῆσαι τῶν πραγμάτων διὰ τὴν αὐτῶν περὶ πέταν, ἐμὸν αὐτῶν ἀπε-
 σέγησε τηλικαύτης δυνάστεας: ἀλλὰ καὶ τὰς πωκαλῶν δυνάμεων εἰς τὰς ἐσχάτας
 συμφορὰς κατήγησεν. ἔχειμι δὲ ἂν περὶ πολλῶν εἰπεῖν, οἱ μεγάλων στρατοπέδων ἡ-
 γεμόνες ἡγούμενοι, διὰ τὸ περὶ διαφθερίσας, πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς σιωπάλε-
 σαν: Eam potius in gerendis bellis rationem tibi sequendam censeo, quâ urbes
 vivunt. Nam hæ omnes, quum aliquo mittunt exercitus, Rempublicam &
 Senatum de rebus deliberantem, in tuto collocare solent. Vnde id etiam evenit,
 ut, si qua plaga fuerit accepta, non tamen omnes vires omnes amittant: sed &
 simulâs clades perferre & opes suas recuperare possint. Quod & tibi propo-
 sum esse

rum esse debet: neq. ullum salute maius esse bonum, existimandum: ut etiam victorijs, quæ contigerint, rectè vi queas. Non vides quanta sit Lacedæmoniorum de regum incolumitate sollicitudo? ad id ut clarissimi quisque ciues eos tueri soleant: quibus turpius est à capite regis pericula non depulisse, quàm clypeum abieciisse. Neq. illa etiam ignoras, quæ Xerxi Græcos opprimere seruitute conatus, & Cyro Persicum regnum sibi vendicare aggresso, acciderunt. Alter enim tantis prælijs victus, tot cladibus affictus, ut nullum simile exemplum quicquam norit; tamen quia vitam conseruauit, non ipse modo regnum recuperauit, sed idem filius suis reliquit; & Asiam ita firmavit, ut nihilominus sit, quam prius formidanda. Cyrus autem, victus omnibus regis exercitibus, cum summa rerum positus esset; temeritate suâ non solum duntaxat tanto imperio præiuit, sed & milites suos in extremum discrimen adduxit. Innumeros commemorare possem, qui, quum maximorum exercituum duces essent, quia ipsi immatè perierunt, una secum innumeros in exitium traxerunt. Sic factis verbosè Græculus ille senex. At Laconicè Panegyrista Constantino Cōstantii filio: Cladem suam, quamuis multi pereant, vulgus ignorat compendium est de vincendorum hostium, duces sustulisse. Nec ineptè Quintilianus Declam. CCCXVII: Quantum Res. detrimenti, quantum lacrimarum, quantum luctus amisso dūte haberet, & fractis militum animis, & inclinata in posterum spe? Quid ni? Legimus apud Silium lib. x. versu. 309:

Postquam spes Italum mentesq. in Consule lapsa,
Ceu truncus capitis; seuus exercitus arma
Sternitur, & victrix toto furit Africa campo.

Comparatio elegans, sed & vera. Vnde apud Polyænū libro III: ἰφικράτης τῶν αὐτῶν τὸ στρατὸν ἀναζέ τῷ σώματι. ὁ ὄρακα ἐκάλει τὸν φάλαγχα· χεῖρας τὰς χεῖρας· πόδας, τὸν ἵππον· κεφαλὰν τὸν στρατηγόν. τὰ μὲν δὲ ἄλλα εἰσι φιλίππου, χαλόν, καὶ πηρὶ τὸ στρατὸν. οὗτοι δὲ στρατηγὸς διτάληται, πὶ πᾶν ἄρρεν εἰχεται: Iphicrates ordinationem exercituum humano corpori assimilabat. Pectus phalangem appellabat, manus leuis armatura milites, pedes equitatum, caput ducem. Reliquorum aliquod si desit, claudum & mancum exercitum esse: sin deficiat dux, totum inutilem discedere. Nihil dicere præter verum, patet ex illis Curtij libr. iv: Interim ad Mázæum superati regis fama peruenit. itaq. quamquam validior erat, fortuna tamen partium territus, parcauis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidem cassam se à sponte pugna remissa. sed occasione vincendi strennè est usus &c. De Cossio quoque Livius. lib. iv: Caput q. abissiſſum victor spualo gerens, terrore caſi regis hostes fudit. itaq. equitum quoq. fusa acies, quæ una fecerat anceps certamen. De Romanis à Tacetino impugnat is idem lib. xxvi: Ita in medio circumuenta Romana natus capitur. hinc ceteris terror iniectus, ut præ-

Σ

toriam nauem captam vidēre fugientesq. passim, alia in alto mersa, alia in ter-
ram remis abrepta mox praeda fuere. Sed & casu Flaminio scribit idem Pa-
tauius lib. xxii: Spoliare cupientem triarij obieciis clypeis arcuere. Magna
partis fuga inde primum capit: & iam nec lacus, nec montes obstant pauori.
per omnia arcta praruptaq. veluti cæci euadunt; armaq. & viri super a-
lium alij precipitantur, pars magna, ubi &c. Transcriptionem quoque me-
retur lemma Epitomæ libri Lxxv: L. Porcius Consul rebus prosperè gestis, fu-
sisq. aliquoties Maris, dum castra eorum expugnat, cecidit. ea res hostibus
victoriam eius prælii dedit. Inde, tanquam si axioma esset, pronuntiat idem
Liuius de morte Genutij trib. pleb. lib. ii: Tandem qui obuersati vestibulo
tribuni fuerant, nuntiant domi mortuum esse inventum. quod ubi in totam cõ-
cionem pertulit rumor; sicut acies funditur duce occiso, ita dilapsi passim alij a-
lio. Iure igitur Anguem heic imitetur exercitus noster, ὅπως γὰρ ἂν πε-
ρῶσιν καὶ πληγαῖς ὁ ὄφις συνέχεται, τὴν ἑαυτοῦ φυλάττει κεφαλὴν ἀελαβῇ; Et-
enim quibuscumq. aduersis casibus ac plagis serpens prematur, incolume atque
illatum caput seruat: Isidorus Pelusiota libro i. Epist. cxxxvi. Quiidem
tamen etiam æmulabitur venatores margaritarum Indicarum ducem su-
um sequentium; quorum mentio Aeliani lib. xv. de Animal. cap. viii:
Ἀγώνισμα δὲ ἀρεὰ ποιῶνται συλλαβεῖν αὐτὸν οἱ κελυμβηταὶ οἱ ὕψυδροι. τέτρα γὰρ
ῥημένους, καὶ τὴν ἀγέλην αἰρῶσι πᾶσαι, ἐρήμην, ὥς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀπεστέλλων
ῥῶν. ἀτρεμῆ γὰρ καὶ σὺν ἐπὶ πρῶτον οἷα δὴ πρὸ πίμνη τὸν νόμιον ἀφηρεμένη κα-
τὰ πῖνα τύχην ἔχθραν. ἑως δὲ διὰ φθῶν καὶ μάλα γε ῥοφῶς ἐξελίτθῃ, καὶ
ῥῶσι τὸ ὑπερήκων: Summa contentione urinatores idē certant ad capiendum
gregis ducem, quod eo capto, cunctum gregem rectione orbatum, non loco se mo-
uentem, asequuntur: quā diu quidem rex fugiendo elabi potest, sapienter eas
regit, & conseruat &c. Quippe cū in ductore militum adhuc longius se
extendat ea vis; ac mors eiū vel mendacio ficta vel falsò credita exerci-
tum vnā penè exanimet. Notabilis casus Pyrrhi, qui arma sua regi alteri
induerat, apud Plutarchum in vita eius: Καὶ γὰρ ἡ Διάμειψις τῶν ὁπλῶν ἐν
καρπῷ πρὸς Σωτηρίῳ αὐτὸς γέγονεν, ἣ δὲ βασιλέως ὀλίγον ἐδέχθη ἀνατρέφειν τὰ
πράγματα καὶ διὰ δεινῶν τὴν νίκην. πολλῶν γὰρ ἐφιεμένων δὲ Μεγακλῆος, ὁ πρῶ-
τος πατάξας καὶ καταβαλὼν αὐτὸν ὄνομα Δεξιός, ἀφαρπάξας τὸ κράνος καὶ
τὴν χλαμύδα, τῷ Λαβίνῳ προσέπαρθε, ἀναδεικνύων ἅμα καὶ βοῶν ἀνηκέστα
τὸν Πύρρον. ὡς αὐτὸς πρὸς τὰς τάξεις τῶν λαφύρων πρὸς φερομένων καὶ ἀναδρα-
κνυμένων, τοῖς τε ῥωμαίοις χάρα μετ' ἀλαλαγμοῦ, καὶ τοῖς Ἑλλήσιν αἰγυρία καὶ κα-
πάλληλῃς. ἄλλοις δὲ μαθὼν ὁ Πύρρος τὸ γινόμενον παρήλαυνε ῥομῶν τῷ πρῶτῳ,
τὴν τε δεξιὰν ὀρέγων τοῖς μαχομένοις καὶ τῇ Φωίῃ σημειῶν ἑαυτόν: Et nimis armatum
commutatio in tempore fuit quidē regi solutatis, verum res eius penè euer-
tit, & conuulsit victoriam. Siquidem quum peterent multi Attagactem, qui prin-
cipis cum

ceps eum percussit & prostravit mortuum, Dexter nomine, casside detractâ & chlamyde aduolat ad Albinum, ostendens simul ea & vociferans interfecisse Pyrrhum. Dum ita per ordinis transferuntur & ostentantur ea spolia; exultantes Romani tollunt clamorem; Græcos perplexitas & consternatio occupat, quousque cognitare Pyrrhus nudo capite obequitat aciem, dextram porrigens praeliantibus, & qui esset, voce significans. Nec immemorabile illud de Scipione Liuii libro xxv: Pugnanti hortantiq; imperatori & offerenti se ubi plurimus labor erat, latus dexterum lanceâ traiecit: cuneumq; is hostium, qui in confertos circa ducem impetum fecerat, ut exanimem labentemq; ex equo Scipionem vidit, alacres gaudio cum clamore per totam aciem nuntiantes discurrunt, imperatorem Rom. cecidisse. Hac peruagata passim vox, ut & hostes haud dubiè pro victoribus, & Romani pro victis essent, fecit. Fuga confestim ex acie duce amisso, fieri coepit. Quæ cum ita sint, nemini ambiguum est, vtilissimū esse quod instillat Duci Onosander cap. xxiii. nempe si norit aduersariorum ducem curare in parte diuersâ, clarè vociferare, sic ut uterque exercitus exaudiat, Τις δὲ τῶν τοιαύτων στρατηγῶν: Occubuit hostium Imperator. cuius rationes ibidem vide. Nam non defuisse qui id etiam fecerint, docemur ex Frontini Stratagematis lib. ii. cap. iv: Val. Leuinus aduersus Pyrrhum, occiso quodam gregali, tenens gladium cruentum, exercitui utriq; persuasit Pyrrhum interemptum. Quâ obrem hostes destitutos se ducis morte credentes, consternati à mendacio, se pauidi in castra receperunt. Eodem penè effectu Iugurtha apud Sallustium: Dein Numida cognito Bocchi aduentu, clam cum paucis ad pedites conuertit. Ibi Latine (nam apud Numantiam loqui didicerat) exclamat, nostros frustra pugnare; paulo ante Marium suâ manu interfectum, simul gladium sanguine oblitum ostendere, quem in pugna satis impigrè occiso pedite nostro cruentauerat. Quod ubi milites accepere, magis atrocitate rei, quàm fide nunciij terrentur: simulq; barbari animos tollere & in percussos Romanos acius incedere. Iamq; paulatim à fuga aberant, cum &c. Perniciosior hæc opinio Parthis, de quibus sic Tacitus lib. vi. Annal: Inter quæ Pharsimanes Orodesq; dum strenuis adsunt, aut dubitantibus subueniunt, conspicui, eaq; gnari, clamore, telis, equis concurrunt. Instantius Pharsimanes, nam vulnus per galeam adiecit, nec iterare valuit, praelatus equo, & fortissimis satellitum protegentibus succium. Fama tamen occisi falso credita, exterruit Parthos, victoriamq; cecidisse. Aeq; exitiosa castris Scleri, cuius memi it tomo iii Zonara: Καὶ πρῶτον ἐξ ἧς πάλαι τὸν Φωκά, ὁ σκληρὸς, ὡς μὲν ἐνι λέγεσσι, καὶ ἐνὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς ὡς δὲ ἐπὶ τοῖς, ἔτι φησὶ ἐπαμεινῶνα αὐτῷ, τοῦ δὲ κλιθεῖν ὡς θάπτειν μέρῳ, καὶ τινὶ πλεονῶς ἐκκλινῶν. ἔφησεν γὰρ τὸ ἐξ ἑφῶς ἀκροῦ γὰρ ὡς ἐκ πρῶτον γὰρ ἔπειτα τὸ Φωκά, ὁ δὲ γὰρ Φωκάς αὐτὸν πάλαι τὸν σκληρὸν καὶ ἐνὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ ὁ πλεονῶς σκορδινῶς τῷ ἔπειτα τραχήλῳ ἐπέπαιον, ὃν οἱ περὶ

αὐτὸν κακῶς ἔχοντα θεασάμενοι, καὶ τῷ ἐκ τῆς πληγῆς αἵματι πεφυρμένον πει-
 σάντες σιῶσαν, καὶ ἀπῆλθον εἰς πηγάην ἀνακτησάμενοι τε λαμπρὸν χρυσῶναι τὸν αἰθρῶν
 τῷ ὕδατι, καὶ τὸ καταρρέοντα δ' αἷματι δαπνύσαντες, καὶ ἔπειτα ἔκλειον δια-
 βιάσαντες, ἐπὶ σὺν τὰ εἰρημένα. ἐν τούτῳ δ' ὁ ἵππος ὁ δ' ὁ σκληρὸς τὸν κατ' ἔχοντα,
 ἐκφυγῶν, καὶ δαπνύσας δαπνύσας χωρὶς, ἐκρόανεν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον αἵμα-
 τι τὴν χαλκῶν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὃν ἰδόντες τὰ δ' ὁ σκληρὸς στρατὸματι (δ' ἵππος) ὃν ἰδὼν ὁ
 ἵππος, κεκλημένῳ ἀγρόντι) καὶ οἰκνῶντα πεσὶν τὸν αὐτῶν ἡγεμόνα, ἀκρετῶς
 ὠρμήκεσαν πρὸς φυγῶν. κατανοήσας δὲ τὸ γινόμενον ὁ Φωκῆς, ἐπὶ τῆς φθόγῃ-
 σι, τὰς οἰκίας ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ πολλοὶ μὲν ἀνέστησαν ἀπὸ τῶν ἀνιπλεμῶν, πολλοὶ δὲ
 καὶ ἡλίσκοντο, πλείους δ' ὑπὸ ἀλλήλων ἐκτείνοντο συμπατέμενοι: Sclerus prior,
 ut quidam tradunt, clauam in Phocæ caput impigit: ut alij, ensẽ in eum li-
 brauit, qui cum ictum declinasset, extremo ense aurem equi eius rescuit. At
 Phocas contra Scleri capiti clauam ita illisit, ut obortâ vertigine in equi collum
 prolapsus & cruentatum satellites eriperent, ac destitutum viribus equo depo-
 situm, sanguine absterfo ad fontem recrearent, Inierat eius equus, dum illi hac
 cura occupantur, elapsus eius manibus à quo tenebatur, sine sessore in castris in-
 bâ sanguine manante exultans, effecit ut Scleri exercitus eo agnito (insignis e-
 nim erat, nomine Aegyptius ducem cecidisse putans, effusè fugeret. Quâ oc-
 casione Phocas arreptâ, suosq; cohortatus fugientes persequitur, multos cecidit, mul-
 tos capit: plures etiam à se inuicẽ conculcati, perierunt. Sic ille; quibus subne-
 ctenda isthæc Dionysij de Romulo, relato quidem ob vulnus intra mœ-
 nia, sed statim redeunte ad suos, libro secundo Antiquitatum: καὶ ὁ Φω-
 κῆς (ῥῶν ὃν ἦδη ἐκ τῆς τραυματίας) ἐκβλήσας ὡς εἶχε πᾶσι, ἐγένετο αἰτή-
 ρις τοῦ ἔργου, καὶ ἀγῶνι πύχη, καὶ πολλὰ ἔχασεν πλὴν μεταβολῶν. οἱ μὲν γὰρ φθί-
 νοντες, ὡς τὸν ἡγεμόνα ἐκ τῆς ἀπεσδοκῆτος εἶδον, ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς ἐκ τῆς
 περὶ τὸν δόξας, εἰς πᾶσιν καθίσταντο, καὶ οὐκ ἐπὶ ἀνέβδλλοντο μὴ ὁμοσε πῶς ἐχθροῖς
 χωρεῖν: οἱ δὲ τέως κατεῖργοντες αὐτοὺς, καὶ μηδ' ἑμὴν εἰόμενοι μηχανῶν εἶναι τὸ
 μὴ ἔκαστ' αὐτῶν πλὴν πολλὴν αὐτῶν ἀλῶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
 τῆς μεταβολῆς, περὶ τῆς αὐτοῦ αὐτῶν ἐκτόπιον: Cumque Romu-
 lus, qui se iam recollegerat ex vulnere, ad opem suis ferendam celeritate quan-
 tā poterat maximā ex urbe aduolaret; confestim mutata est fortuna partium.
 qui enim modo fugiebant, ut ducem suum ex insperato viderunt, receptis è recē-
 ti metu animis, ordinibusque instauratis, sine morâ manus cum instantibus
 conferuerunt: & qui fugientes intra mœnia compellebant, nec illum obflare ma-
 chinamentum putabant quò minus urbe vi potirentur, ad tam repentīnam &
 inopinatam mutationem ipsi de sua salute circūspicere cœperunt. Quin solo
 vulnere Ducis labi animis militem, etiam abundè confirmet vnica hi-
 storia Liuii. Libro enim III visitur: Vulnere accepto agere à circumstantibus
 ereptus, & suorum animos turbauit, & ferociores hostes fecit. Lib. XXI: Et ve-

id An-

rō Annibal ipse, dum murum incautus subit, aduersum semur tragula grauit-
 ter ictus cecidit; tanta circa fuga ac trepidatio fuit, ut non multum abesset,
 quin opera ac vinca defererentur. Eodem adhuc: Equestre praelium interim
 commissum: in quo quia Annibal saucius pugna excessit, pauore hostibus inie-
 cto, defensam egregie praesidium est. Lib. XXIV: Ibi signis collatis pugnatum
 per quatuor ferme horas; egregieq; uincens Romanis signum receptum datum
 est; quod Cu. Scipionis femur tragula confixum erat: paucisq; circa eum ceperat
 milites, ne mortiferum esset vulnus. Lib. XXVI: Et suppressit impetum Roma-
 norum vulnus Imperatoris Appij Claudij; cui suos ante prima signa adhortan-
 ti, sub lauo humero summum pectus gressu ictum est. Lib. XXVII: Non tamen
 emiserunt pugnam Fregellani, donec integri Consules hortando, ipsiq; ex parte pu-
 gnantorem sustinebant. Sed postquam vulneratos ambos Coss. Marcellum et-
 iam transfixum lancea prolaboriem ex equo moribundum videre; tum & ipsi
 &c. Post aliquam multa: Annibal magnum terrorem hostibus morte Con-
 sulis vnus, vulnere alterius iniectum esse ratus; ne cui deesset occasio &c.
 Lib. XXX: Sed donec stetit ante signa Atago, gradum sensim referentes ordines
 renorem pugna seruabant posteaquam femore transfixo cadentem, auferrig, ex
 praelio propè videre, ex templo in fugam omnes conuersi &c. Sed ne vnus testi-
 monij auctoritate stare videamur; subueniemus ipsi voce Taciti, libro v.
 Histor: Ac forte Ciuiilis lapsu equi prostratus: creditā per utrumq; exercitum
 famā, vulneratum aut interfectum; immanē quantum suis paucis, & hostibus
 alacritatis inducit. Aduocabitur item Xenophon lib. VII. Εὐθυμένης: Οἱ δὲ
 Λακεδαιμόνιοι μάλ᾽ ἀνύμους ἔχον, παρῳμένῳ μὲν ὁρῶντες τὴν Ἀρχίδαμον, ἀκε-
 κῶτος δὲ τὰ ἐνέματ᾽ αὐτῶν τῶν διηγήσεων, αἰδρῶντε ἀρχαῖον καὶ χεῖρον τῶν Περσέων
 αἰτῶν: E contra Lacedemonii perquam desectis erant animis, qui vulneratū
 Archidamum cernerent, & intersectorum audissent nomina, virorum forti-
 um ac prope clarissimorum. Circumspectē. nam etiam cuiuslibet praefecti
 praeterea egregij mors exercitui noxia. Liuius lib. II. de L. Fabio: Sensit u-
 trag, acies vnus viri casum; cedebatq; inde Romanus. Dixi quod volui, simul-
 atq; appēdiculę vicē praestiterit D. Chrysost. Homil. III. ad Thessal. I. ca. III:
 Οὐ γὰρ ἔστιν ὅτι τοῖς οἰκείοις πειρασμοῖς, ὡς ὅτι τοῖς τῶν διδασκάλων δορυβοῦσι;
 ἀλλ' ὅτι γὰρ ἔστιν ὅτι τῶν οἰκείων τοῖς αἰσθητοῖς πειρασμοῖς ἐραπίωντες, ὡς ὅταν τὸν στρα-
 τῆν ἰδὼν βεβλημένον: Non tam discipuli suis quā magistrorum conturbantur
 tentationibus: neque enim miles adeo conturbatur suis tentationibus, ut quan-
 dum viderit sauciatur Duce. Obfignabit autem haec omnia chara-
 cter Iosephi, qui, narrato penē occisum Dauidē ab Acnone, subiicit lib.
 VII. c. X. Antiq: Ἰσχυρὰ γὰρ τῶν παρ' ἐλπίαν καὶ διωκόμενοι τοὶ βασιλεῖς χαλεπῶς τὸ
 πλεῖστον, καὶ ἰσχυρότεροι ἀπὸ πάντων αὐτῶν μάλιστα ἀπαντῶσαι ὡς αὐτοῖς, μὴ
 δὲ ἀδυνατῶντες καὶ ἀποδιδόναι τὴν δόξαν, ἐξήσθη τὸν λαόν τῶν δὲ αὐτῶν α-

γαθῶν, ὅσοι τε ἡδὴ περὶ ἔρχηκε, καὶ ὅσων ἐπὶ μεθέξεισι πολλὰ βιάσονται. Ἐξόνον:
*Quo Regis periculo grauitus commotus est exercitus, & duces iureiurando eum
 deuinxerunt, ne in posterum cum alijs interesset pralio, ne, si propter fortitu-
 dinem & audaciam humanam aliquid ei contingeret, populus ea felicitate, quā
 ex ipsius administratione percipiebat, orbaretur. Hinc nihil antiquius pru-
 dentioribus, quā Ducis occisi corpus occultare. De Petili & Cos. Livius
 lib. xli: Ipse dum incautus ante signa obuersatur, missi latera etus cecidit. Nec
 hostes ducem occisum senserunt; & suorum pauci qui viderant, haud negligen-
 ter; ut qui in eo victoriam veri scirent, corpus occultare. Nec aliter ca-
 pienda eiusdem auctoris lib. iiii: Iam in vestibulum perruperant templi, cum
 P. Valerius inter primores pugnam ciens interficitur. P. Volumnius Consularis
 vidit cadentem. is dato negotio suis, ut corpus obtegerent, ipse in locum vicem-
 que Consulis prouolat: pra ardore impetū, tanta rei sensus non peruenit ad
 militē. prius vicit quā se pugnare sine duce sentiret. Quae postrema minimē o-
 scitanter praetereunda. vix enim inuenimus vicisse sine duce militē, nisi
 irā & indignatione ita recenti, ut sensum mali sui minimē aut sentiret aut
 perpenderet. Polybius lib. ii: Ἐν δὲ τῷ τῶν κρητῶν σωέῃ γάρον μὲν τὸν ὑπα-
 ρον παρὰ πόλιν ἀγωνίζομενον, ἐν κρητῶν νόμῳ πλοῦτηται τὸν βίον, πλεὺ δὲ κε-
 φαλιῶ αὐτῶ. πρὸς τοὺς βασιλέας ἐπαναχθῆναι τῶν κελτῶν. τὰς δὲ τῶν Ῥωμαίων
 ἱππεὺς κινδυνώσαντας ἐρρωμένως, τέλει δὲ ἡπικρατῆται τοῦ τόπου, καὶ τῶν ὑπερ-
 τῶν. Hoc in loco C. Atilius Consul temerē & audacter dimicans occiditur,
 caput eius ad Gallorum reges delatum. Romanorum equites haud ob eam rem
 cecidere animis, sed longē atrocius pralio incumbentes tandem non solum col-
 lem tutati sunt, verū etiam Gallorum equitatum omnem fuderunt. Liuius li-
 bro ix: In Imperatorem Samnitium, insignem inter suos cientem pugna ma-
 gister equitum Romanus infestā cuspide ita permisit equum, ut uno ictu ex-
 animem equo precipitaret; nec ut fit, ad ducis casum percussa magis quā ir-
 ritata est multitudo omnis. Curtius de Alexandro, qui saltu in urbem hostiū
 plenam se demiserat, lib. ix: Inter hac ad Macedones, regem cecidisse, fama
 perlata est Terruisset alios, quod illos incitauit. namq; periculi omnes immemo-
 res, dolabris perfregere murum &c. Hac tamen victoria adeo rarō accidit,
 ut non iam hominibus, sed Numini ipsi adscriberetur. Liuius lib. x. de P.
 Decio: Hec exsecratus in se, hostesq; quā confertissimam cernebat Gallorum
 aciem, concitat equum; inferensq; se ipse, infestis telis interfectus est. Vix hu-
 mane inde opus videri pugna potuit. Romani duce amisso; quae res terrori alias
 esse solet; sistere fugam, ac nouam de integro velle instaurare pugnam. Hinc &
 nata fabula de Codro: Erant inter Athenienses & Dorienses simultatum ve-
 teres offensa: quas vindicaturi bello Dorienses, de eventu praelij oracula consu-
 luerunt. Responsum, superiores fore nī regem Atheniensium occidissent &c. Con-
 sulatur*

salatur Iulianus lib. 11: nam satis visus sum probasse quod volui; ei certè iu-
ueni, cui aliquid salit *læus in parte mamilla.*

*Ij sunt quos proximo anno, vnā legionem furto
noctis aggressos, clamore debellastis.*

In vita Agricola.

LECTIO Plinij lib. 1X. cap. LXII: Polypum in tantum locusta pauet, ut si in-
sta uiderit omnino moriatur: rediit in memoriam Epigramma Crina-
goræ lib. 1. Anthol. cap. 5.

Αἶματ' ὅτ' ἐπὶ τὸ μὲν ἀπερὸ τοῦ θανάτου

φύξῃ, ἐπὶ τῇ κακῇ ἤρχεν ἐπεσθολίης.

Αἶας δ' ὅτ' ἐπὶ μίμνεν, ὃ δ' ἀνδράγατον ἐνέειπε.

Μίμνεν δ' ὅτ' ἐπὶ ζῶος ἀποφθίμενον.

Atias apud tumulum intrepidus adstans

Phryx, verbis mala incipiebat conuitia.

Ajax verò non amplius sustinuit; sed reclamauit ab inferis.

Expectare autem non sustinuit uiuus mortuum.

Quod ipsum si cui fortè habendum putide vanitatis; eandem notam nō
huic solum adfiget, sed pluribus auctorib. classicis: quorū aliquot subno-
tabo fidei causā. De Homero sanè testatur Dio Chrysost. Or. 11 de regno:
ὅτι Ἀχιλλεύς φησὶν ἑμὶ μέν τ' ἐφ' ὅλῳ, τρεῖς δ' ἐπὶ τῶν Τρώων, καὶ
δωδεκά ἀνδράσιν αἶπος ἀπὸ τοῦ ἐλθῆναι πρὸς τοὺς αὐτῶν ἀρμασι καὶ ὅπλοις:
Et Achilles vocem duntaxat emittens, priusquam conspiceretur, in fugam
uertit Troianos, & viris duodecim causam mortis praebeant, circa ipsorum cur-
rus & arma. Verum est: pluribusque versibus reperias Iliados 2. Expres-
sit & simile quid grauitas Romana. Paulus certè tanti facit Annibalem,
ut quærat apud Silium, libro Pupic. 1X. versa 50:

Nonne vides, cum vicinis auditur in aruis,

Quam subito linguat pallentia corpora sanguis?

Quamq. fluant arma ante tubas?

Quare non tam causæ suæ seruiunt Imperatores quàm veritati, cūm
persuadent militi suo exarmandos aduersarios solo clamore. Boudicea de Ro-
manis, apud Tacitum lib. XI V. Annal: *Ne strepitum quidem & clamorē*
tot millium, nedum impetus & manus perlaturus. Seuerus de Syris apud
Herodianum lib. 11 *Δοκίμῳ δ' ἐστραπτῶν κάματ' ὅτ' ἀλλ' ὅτ' ἐπὶ τῇ ἡπτερ ἐκ-*
εἶναι ἰσχυρομένους πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐδ' ἀντὶ τῆς ὑμῶν ἀνάγκης, ἐπὶ τῇ μάχῃ:
Etenim libere miles probatur, non mollitudine: quā illi, exsaturati atq. innu-
triti, ne vocem quidem nostram, neuiam pugnam, poterunt sustinere. Sapius
autem

autem clamore isto fugatos milites; cētum locis prodidit Liuius: è quibus modò occurrunt, Lib. I: *Fusi primo impetu & clamore hostes.* Lib. VIII: *Cum hostes ab superioris etiam certaminis memoriâ pavidos, clamore atq; impetu primo fudisset, mania &c.* Lib. X: *Nec sustinuisent primum clamorem atq; impetū Romanorum, per aliquos iam annos vinci assueti, ni potentior alius metus &c.* Lib. XXV: *Itaque haud magna vis certaminis fuit. primus clamor atq; impetus rem decreuit.* Lib. XXVI: *Ergo effecisse, ut feroces & inquieti inter socios, ignaui & imbelles inter hostes essent: nec impetum modo Pannonum, sed ne clamorem quidem sustinere possent.* Lib. XXXIV: *Vix clamorem eorum, nedum impetum Suesetani eulerunt.* Lib. XXXVIII: *Galli ne primum quidem impetū & clamorē Romanorū tulerunt.* Nihil igitur quā ipsam rem refert apud Tacitū Agricola, cū ait de Britannis: *Ii sunt quos proximo anno clamore debellasti.* Maximum enim momentū in consonis illis vocibus, coniectemur ex his Xenophontis, vbi Græcos suos alloquitur Cyrus lib. I. *Ἀνασας: Τὸ μὲν πολλὸν καὶ πολλὴν κραυγὴν ὅτι αὖν ὅτε ταῦτα ἀνάγκηδε, τὰλλα καὶ αἰσχυμέναι μοι δοκῶ, &c.* Hostium multitudo ingens est, & ingenti cum clamore adversarios inuadunt, quæ si pertuleritis, ceterorum vos ipsos pudebit sat scio. Item existis Livij lib. XXIX: *Cælius, ut abstinct numero, ita ad immensum multitudinis speciem auget. volucres ad terram delapsas clamore militum ait &c.* Quod ipsum sæpe fieri, tradidit præter alios etiam Plutarchus; additis item caussis in vitâ Flaminij: *Τὸ δὲ πολλὰς λεγόμενον εἰς ὑπερβολὴν τῆς φωνῆς καὶ μεγέθους ὥφθη τότε. κότες γὰρ πεπιπτεμένοι κατὰ τὴν χεῖρα, ἔπεσον εἰς τὸ στάδιον. αἷψα δὲ, ἢ τοῦ αἵματος ῥῆξις, ὅταν γὰρ ἡ φωνὴ πολλὴ καὶ μεγάλη φέρεται, διασπώμενοι ὑπὸ αὐτῆς οὐκ αὐτῶν τοῖς πεπιπτεμένοις, ἀλλ' ὀλίγημα ποιεῖ, καὶ ὅτι περ κενεμπατῶσιν· εἰ μὴ νῆ Δία, πληγὴν τι μᾶλλον, ὥς ὑπὸ βέλεος διελανόμενα, πίπτει καὶ δροτνήσκει. διώσκει δὲ καὶ πεδιώσκει εἶναι τοῦ αἵματος, οἷον ἐλιγμὸν ἐν πελάγῃ, καὶ πάλιν ῥύμιω τοῦ σάλου διὰ μεγέθους λαμβάνοντος.* Quod autem de exuperante & grandi voce commemoratur, tunc fuit conspectum: corvi enim fortè supervolitantes delapsi sunt in stadium. In causa est divisura aëris: quum enim multa & elata vox mittitur, diuulsus ab ea non sustinet volucres, sed lapsum efficit, sicut evenit per loca vacua euntibus. Nisi sanè iētū potius, velut telo traiecta decidunt & emoriuntur. Potest etiam turbo esse in aëre, quasi vorticem in pelago rursusq; impetum fluctuatione & violentia accipiente. Sic ille: ad quæ respicit idem in Pompeio: *Εὖτε τέταρτος λέγεται δι' ἡγεμόνα τὴν δῆμον, τληκῶν ἀνακράγειν, ὥς ὑπερπεπήμενον κότες τῆς ἀγορᾶς τυφλωθῆναι καὶ καταπεσῆν εἰς τὸν ὄχλον. ἔθεν οὐ δοκεῖ ῥῆξις τοῦ αἵματος καὶ διασπασμῶ, κλονὸν πολὺ λαμβάνοντος, ἐνολισθαίνοντα πῖπτοντα τ' ὄρνεων, ἀλλὰ τυπόμενα τῇ πληγῇ τῇ φωνῆς, ὅταν ἐν τῷ αἵματι σάλου καὶ κύματι πῆσῃ πολλὴ καὶ ἰσχυρὰ φερομένη.* Ibi offensum populum ad id ferunt succlamasse, ut supervolantes

litans foro ceruus caligine capius atq. in turbam su delapsus. Unde non proba
 aëris scissura & diuisione multum agitati libascere aues quæ decidunt, sed vocis
 percussæ uictu, quæ effusæ & uolenter missa motum fluctusq. excitauerit in aë-
 re. Planè ita perturbasse animos etiam bene animatorum, ut inuiti
 quasi attonarentur, colligere est ex eo quod scribit Iosephus, libro III.
 Άλλος: cap. XVIII: ἴσπερ ὅς τις πνεῖς τινὶ ὀπίσσω ὅτι μὲν τὸ μέγιστον τοι-
 χος, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτοῦ, ἴσπερ τὰς μηχανὰς, οὐ μόνον πρὸς τὴν βλαβερωτάτην, κατὰ δὲ
 τὴν ἀντιρροπὴν τὰ τέχνη, τὰς διωκατοπάτας, καὶ πρὸ πάντων ἀνὰ ἑξ ἄνδρας, μεθ' ὧν
 καὶ αὐτὸς ὡς ὁ περικλυτὸς οὐκ ἐκλερώσιντο, ἐκείλονται πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγ-
 μὸν τῶν πυγμάτων ὀπίσθεσαι τὰς ἀκμὰς, οὐ μὴ κατὰ πλάγιν: Iosephus autem
 hoc consilio cognito, per murum quidem integrum labore fatigatos itemq. senes
 disposuit, quasi laedi non possent: in parte uero collapsa validum & potentissi-
 mum quæm, senesq. ante omnes viros, in quibus, & ipse fuit, ad pericula sube-
 unda fortissimus est: huius præcepit, ut agminum uolantibus ne metu quaterentur,
 aures obstruerent. Ab hac experientia fidum putem, ut omnes ferè natio-
 nes auspicarentur pugnam à clamore: tanto quidem magis, quia non eò
 solum terrentur hostes, sed & suorum animos excitarent. Cæsar id notat
 lib. III: Civil: Neq. frustra antiquitus institutum est, ut signa undiq. concine-
 rent, clamoremq. universi tollerent; quibus rebus & hostes terreri & suos in-
 citari existimauerunt, quam utramque causam inuenias item libro I. cap.
 XX. Noctium Gellij Articarum. Arte autem quadam expressum à minus
 barbaris, ut æqualis esset, nec interruptus; innuit Liuius lib. XXX: Ad
 hoc dictu parua, sed magni eadem in re gerendâ momenti res, congruens cla-
 mor à Romanis, eor. maior & terribilior. dissona illa, ut gentium multarum
 discrepantibus linguis, voces. Variè etiam iuuari augerique solitum, disci-
 mus ab historiis. De Romano memorat Polybius lib. I: Τὸ πρὸς δὲ καὶ τὸ τῶν
 Ῥωμαίων στρατῶν καὶ τὸ πρὸς αὐτοῖς ἔην συνήθη καὶ τοῖς ὀπλοῖς καὶ πικρα-
 λᾶξαις ὡμιλεῖν ὅτι τὰς πολέμους: Romanis quoque more patrio armorum stre-
 pitum edentes & clamantes, in cõseruissimos hostes acerrime concurrunt. Idem
 lib. XV: Οἱ μὲν Ῥωμαῖοι καὶ τὰ πικρία πικραλᾶξαι καὶ συμφωνοῦντες τὰς
 ἑφ᾽ αὐτὰς ἰσχυρὰς, πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίου: Romani more patrio simul vo-
 ciferantes & gladijs ad scuta illis strepitum edentes confligunt cum hostibus.
 De Macedonibus extat Arriani libro I. Ἀναβάσις: ὅς δὲ καὶ ἐπικραλᾶσαι
 ἐκείλονται τὰς Μακεδόνας καὶ τὰς ὀρεγνὸν δακτύλῳ πρὸς τὰς ἀσπίδας αἱ ἡ Τρολάν-
 τισι ἐπὶ μάλλον ὀκνηροῦς πρὸς τὰς βόας, οὐς πρὸς τὸ πάλιν ἐπὶ τῇ πόλει
 ἐρεχθῆναι: Tam Alexander clamores ed, hastisq. scuti quati iubet. quo clamore
 vehementius perterriti Taulanti exercitum celeriter urbem uersus conue-
 re. Meminitque de Parthis in Crasso Plutarchus: ὃς δὲ ἑγγὺς ἐγγόν-
 ο

oblatu vultus terribilis afficienti hosti atq. intolerabilis. Porro, sæpe autum
clamorem, vel loco, vel tempore, proditum passim scriptoribus. Loci me-
minit Curtius lib. III: tam in conspectu, sed extra teli iactum utraque acies
erat, cum præres Persæ inconditum & crucem sustulere clamorem. Redditur
& à Macedonibus maior, exercitus impar numero, sed ingis montium vastiq;
saltibus repercussus, quippe semper circumiecta nemora petraq;, quantacum-
que accepere vocem, multiplicato sono referunt. Necessario. Inde Trogus a-
pud Iustinū lib. XXIV: Mœdia saxi rupes in formam theatri recessit. Quā-
obrem & haurimus clamor, & si quando accedit tubarum sonus, personanti-
bus & respondentiū inter se rupibus, multiplex audiri, ampliorq; quam eci-
ant resonare solet. Quares materiem maiestatis terrorem ignavis rei, & admi-
rationem, stupentibus plerumq; affert. Actianus lib. VII. Αἰὲς Ἀλῆξ· Δι δ' ἐχ-
ΰου ἐλάττωται τὸν τοῦ παλαίου σπυ, ἐς τινος τε πύβου ξυνεργίαι, καὶ τῇ
ἐκταραγῇ αὐτῇ οὐδ' ὅμως κ' ἐκμαίνω ἐς ἀλλήλους ἀντήμιον κ' ὡς κ' ἐπίκει-
ται περὶ τοῦ παλαιού τῃ τ' ἐκταραγῇ καὶ τῇ ἀντήμει· ταὐτοῦ κ' αὖτε ξυνεπι-
δάμναται: Ripe etiam ipsa nimbibus multo altiores, clamorem in arcum redi-
gentes multa vehementiores illum sua compressione reddabant, & nemora u-
trinque ripis circumiecta sonitum illum nemorum excipientia multo auctorem
suā repercussione efficiebant. Polyæn. li. II. τὸ διόνειον ἐν κατὰ τάπη, ἠγγέλου
οὐκ ἐστὶ μείζων χόρη παλαιῶν ἐνέχυρα φρεσὶ πεδίων, εἴ ποτε ὁ Διώνυσος ἢ μέν
ὃ γὰρ Πανα· ἀλλὰ ἐστηκατο νύκτωρ δημοσιακῇ στρατῷ ἀλαλαξαὶ μέγα. οἱ μὲν
ἀλαλαξάν· αὐτάρητοι οἳ αἱ πέτραι, καὶ τὸ πάλιν τῆς νύκτος ἤχη παλαιοῦ μεζού·
δυσώμενος τῆς παλαιᾶς ἐπέτασσεν. οἱ μὲν οὖν Φούβω πληθύντες ἐφάρον: Cum
Baccho in concavo saltu nuntiassent speculatores infinitas hostium copias in ul-
teriori parte castrametari; metus Bacchum incepsit, non item vero Pana: sed
noctu Baccibico exercitus signum dedit, ut maximum & inconditum clamorē
tolleret. His verò clamantibus, petra sonum exceptum referebant, & cavitās
saltus longè maiorum copiarum frons iam hostilibus reddebat. Quare metu per-
territi se in fugam contecerunt. Cōsulatur lib. IV. Lucretius, libro XXXVI.
cap. XV. Plinius aliique, quibus pertractatæ res naturales. Quorū causse
haud alienus Linus lib. XXI: Equè maxime infestum agmen faciebant, qui
& clamoribus dissonis, quos nemora etiam repercussaque valles augebant, ter-
rui trepidabant. Nec aliud libi voluit ista Taciti lib. I. Annal: Non per di-
versa iniquis cum barbari festu epula, late cantu aut truci sonore subiecta val-
limum ac resiliantis saltus complerent. Idem sonant Iosephi hæc libro V.
ἀλῶς. cap. XII: Σαυῶν δ' ἡ περικείμενη τὰ πέτρα ἐκ τῆς βαρυπραν ποιότητος
πύβου: Resonabat autem & trans fluvium regio, & montes circumpositi
graviores sonitum reddebant. Sed & addidi aliquid à tempore; noctis scilicet
solitudine ostendit Plutarchus in Arato: Καὶ τὸ τῆς νυκτός ἐχῶδες τὸ

λεγοντες, ἀλλ' οὐκ ἔμελλε τῷ Πανθηγίᾳ. οὗ δὲ πρὸς τοὺς πελ-
μοὺς ἐστὶν· καὶ ἐπὶ τῇ Μάχῃ παύσεται οὐκ ἔστιν· αἱ δὲ, συνήθως μάχεσθαι.
πολλοὶ γὰρ οὕτως οὐ φράσσονται. οὗτοι ποταμὸν διέκοψαν, ὡς ποταμὸν
διέκοιτο· παραφροσύνην αὐτῶν διόρατον· ἔπειτα τὸ εὖ οὐδὲν ἢ τὸ ὑπερβαι-
νόντας· quamquam plures milites habebat quam hostes, & vires omnia san-
cta & egregia promitterent, tamen non stantem praelium committere. Quae con-
ditio tam praeter opinionem hostibus accidisset: Sacra, inquit, in mea mentio
non permisissent pugnare committere. Nam cum miles essent milites, neque
impetum facere simul poterant, neq. clamorem tollere: sed cum hastam in-
clinare iuberent, maior dentium quàm armorum fremitus exaudiebatur. Sic ille,
cui non malè adiciamus hanc Panthigē lib. 11. Achillis Tatii: Εὐνομένη
δὲ πεφοβημένη, μὴ ἀνακαγχῆν Μελὶ τὴν Φιδίαν Διωμαμέν. Φοβῶται γάρ
πρώτης ἐπὶ δισταμός: Perterrita enim iacebam, ut neq. vocem pra timore mittere possem.
lingua enim vinculum timor est. Quod superest, usus huius clamoris nō
tantum ante pugnam; sed etiam in ipsā. Liuius lib. 11: Deinde ut in obri-
nentes locum vires ferebant, audens ultro vires inferre, & clamore renovate
commovent aciem. Idem lib. ix: Stantes & expositos ad ictus, cum iam satis
nichil regeret; quasdam etiam pedem referentes fluctuantesq., & instabilem a-
ciem: redintegrato clamore stridentis gladijs hastas & principes innadunt. Cur-
tius lib. iv: Et Macedones, siue alacritate siue radio expectationis more pu-
gnantium edidere clamorem; Theon Sophista in Exemplis: οἱ δὲ χαινον το
αὐτοῦ βοῇ, καὶ ἠφίσταντο, χαίροντες τι τῇ τροπῇ, καὶ ἀμα ἐκείους περισπαυρόμενοι:
Tum rāsare cum clamore victores, quem emittebant, cum gaudio illos à se in
fugam conuersus fuisse, tum terroris etiam maioris incutiendi causa. Imò to-
ta etiam pugna clamatum ab eis qui interessē non poterant, cur sere mi-
hi persuadeam, inducor locis auctorum sequentibus Clarè quidem Cur-
tius lib. vi: Angustia licerum quo haeserat pugna non patiebat̄ totis congre-
di viribus. expectabant plures quàm interant praelium; & qui extra telicactū
erant, clamore invicem suos accendebant. Nec alii ab his de quibus Val Flaccī
versus lib. vi. Argon: ——— desertur in ora

Fortis ubi seruis Iber, Efficdoniaq. phalanges
Marte carent, solusq. iuuant clamoribus agmen.

De talibus etiam sub Pompeii personâ Lucanus lib. vii. Pharsalæ:

— paucas victoria dextris
Exigit; at plures tantum clamore cateruæ
Bella gerent.

Horum è numero isti apud Senecam lib. de Tranq. an. cap. iiii: *Quid si militare nolu, nisi Imperator aut tribunus etiamsi alij primam frontem tenebant, te sis inter triarios posuit. inde voce, adhortatione, exemplo animo mi-*

lita. Precisus quoque, manibus ille in pralio invenit quod partibus conferat, qui stat tantum & clamore iuvat. Ita ille: non ita absone. nam & ecce Xenoph. lib. IV. Ἀναβας: Ἐνθα δὲ οἱ μὲν ὀπισθοφύλακες ἐξαναστάντες, αἵ τε ὑπακούοντες, ἐδεσμονεῖς τὰς πολέμιας. οἱ δὲ κἀμνοντες. ναυκραγίτες οἱ μὲν ἐδιδύοντο μέγιστον, τὰς ἀπιδέας πρὸς τὰ δόξατα ἐκρούον. οἱ δὲ πολέμιοι δεισιπαῖς, ἤκουσαν ἑαυτὰς κατὰ τῆς χροῖς. Οὗτος τὴν νόπλιν καὶ ἐδὲς ἐδαμὸν ἐφθέρχεται: Ibi tum extremi agminis milites surgunt, qui valetudine adhuc erant integræ; & cursu feruntur in hostes: & quotquot erant ex defatigatione debiles, sublato clamore, quàm possent maximo, clypeos ad hastas pulsant. Hostes metu perciti, per nunc in hac ipsam conuallem se dimittunt, nec ullius deinde usquam vox audita est. Dixi quod volui, ubi accesserit demum capiti coronis ab Cassiodoro lib. 1: Var Ep. XIII: Si equorum cursus hominum clamoribus incitatur; & sonantium manibus agitur, ut à matris animalibus velocitas appetatur: quantum inde homines stimulari inde posse credimus, quos ad laudum aviditatem natos singulariter invenimus? Mirum in modum: maxime si proficiatur ab ore eius quem vel veremur vel diligimus. An brosiā redolent ista Heliodori Aethiop. lib. V. Ὅς γὰρ δόξαται πρὸς τὸ ἐπὶ τὸν συμμαχίαν ἢ Χαρίκλεια, λόγον Ἰππικρον τῷ Θεαγείῃ διηγήσασθαι, ἀνδρίζον φίλτατον, ἐμβοήσασθαι. ἐν ποταμῷ ἤδη μακρῷ τὸ Πέλορον ὑπερέχον ὁ Θεαγείης, ὡς πρὸς ἰσχυρὸν αὐτῷ καὶ ἰσχυρῶς τῆς φωνῆς διακονούσης, καὶ ὅτι τῆς μάχης πρὸς τὸ ἐπὶ τὸν μὲν οὐκ ἐστὶν: Postquam enim ad inopiam auxilij reipsa ferendū redacta Chariclia, sermonem auxiliarem Theageni etaculata est; Strenuus esto charissime, exclamans. tum iam longè Pelorum superabat Theagenes, tamquam robur & audaciam illi voce subministrante ac suppeditante, & quod pugna premium superesset indicante.

Viderent modò adversos & adspicerentur; id satis ad victoriam. Lib. III. Annal.

Irabar aliquando obijcere repentè divini Lucianum in Timore: ἐπὶ τὴν πῆλιν περικλῶς, καὶ ἐπὶ παλαιῶν ἀλλοτρίων μασιγῆς, ὅς τινος ἐφιστάς τὸ ἔς, καὶ τὸν μυλῶνα, ὡς πρὸς τὸ ἀνάκτορον προσκυλῶν: qui compedes etiam dum horrescit, & si quis prateriens loro increpet, arrectis stet auribus; quique pistrinum perinde vii templum adoret. At recordatus Scytharum quos è bello redeuntē servi sui ferro exceperē, de quibus sic libro IV. Herodotus: γινόμενης δὲ μάχης πολλὰς, καὶ ὁ δυνάμενων ἔδεν πλεονέχων τῶν Σκυθῶν τῇ μάχῃ. εἰς αὐτῶν ἐλέξετο ἰδεῖν, οἷα ποιεῖμεν, ἄνδρες Σκυθῶν, δέλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι; αὐτοὶ τε ἐλάσσονες κτενόμενοι γινόμεσθαι, καὶ ἐκείνους κτενόντες ἐλάσσονων πολλοὺν ἀξιομένους. νῦν ὧν μοι δοκέει αἰχμᾶς μὲν καὶ τόξων μετέσθαι.

μετῴται λαβέντες δὲ ἕκαστον τοῦ ἑαυτοῦ τὴν μάστιγα, ἵνα δοσὺν αὐτῶν. μέγροι μὲν γὰρ ὦσαν ἡμῶς ὅπλα ἔχοντες, οἱ δὲ ἐπὶ μίαν ὁμοίαν τὰ καὶ ἡμῶν ὁμοίαν ἡμῶν εἶναι. ἐπεὶ δὲ ὁ ἴδιος μάστιγος αἰὶν ὅπλων ἔχοντες, μακρόντες ὡς αἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγενεῖς ἔσονται, οὐκ ἐπιμενῶνται, ταῦτα ἀκροαυμέντες οἱ Σκύθαι, ἰσχυρὸν Πηπλέα. εἰς δὲ ἐκπλαγῆς ἦν τῷ γενναίῳ, τῆς μάχης τὸ ἐπιλάθοντο, καὶ ἐφύγεν. Sape commissa pugna, quum nihil tamen Scythia proficerent, quida ex eis inquit, Quidnam rei facimus vtri Scythia, cum nostris ipsorum seruis dimicantes? qui & cū interficimur, ipsi pauciores efficiuntur: & illos interficiendo, paucioribus deinceps imperabimus. Tibi videtur hastis arcubusq. omisissis, sumenda flagella quibus equos verberamus, & ad illos propius eundum. Nam quoad vident nos arma habentes, arbitrantur se similes nobis, atq. è similibus esse: ubi nos pro armis verbera tenentes viderint, tunc se nostros seruos esse intelligentes, atq. id agnoscetes, non perstabunt. Hoc Scythia cum audissent, ita sibi faciendum putauerunt. Quā ex re percussī illi, pugna immemores fugam ceperunt. Hæc, inquam recordatus, facile sensi, esse eam vim cōficiētiæ, eam timoris: ut aliis minis credendis præstare fidem deinceps paratus sim. Sane nisi ad hæc respexerimus, pluraquā putida fuerint Epigrammata duo Lucilii lib. II. cap. XII. Antholog. Primum habet:

Ἀνδραγα, καὶ διαφίδω σὺ γὰρ οὐκ ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Ἀλφειοῦ, δοῦντος φρυγίας μέλινα λαμπράτα.
 Φελοῦ καὶ τὸ μῆτιν ἰσχυρὸν ἐφύγεν. ὡς δὲ πρὶ ἑσπέρης.
 Ἐρχοιτ' ἱερατὴς ἰσχυρὸν ἐκπύματα.
 Οἰδὼ δὲ ἡ Παλῆμωι σπουδαίοντα, ἡ Στρατὸς κλέειν.
 Ἀλλὰ φίλῳ γὰρ τῷ πάπῳ τοῖς μαχῶν.
 Carbonem & leuon reformidat miles,
 Aulus circumstringens croceos vestem.
 Horret verò frustra proprium ensē. siu verò aliquando dicas.
 Venienti Ilatos sublimis prostratus est.
 Nullum ad Pulemonem accedis vti strato didem.
 Sed amico vtiur ubique Lysimacho.

Alterius vultus est:

Γερῶν δὲ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 ὡς ἐφύγεν, ἰσχυρὸν δὲ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Ἀλφειοῦ καὶ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Ζαχάρη, καὶ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Εὐαγγέλιον καὶ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Ζαχάρη.
 Γερῶν δὲ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Πηπλέα καὶ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς
 Πηπλέα καὶ τὸν καλὸν καὶ τὸν ἐστὶν ὁ στρατὸς τῆς

Morti

*Morti vicinus, & pallidus prostratus est:
Vivum me capite, clamans Troiani Martis amici:
Et anne vulneratus esset quasuit, & agere cognovit
Se vivere. —*

Verum tantum abest, ut inepta sint, lepida sunt: nec refugit æmulari
Musa Romana Claudiani, quæ simile quid haud verita est adfingere Im-
peratoris voci, libro de bello Gild. v. 330:

*— nunc ire profecto,
Nunc vellem, notosq; senex ostendere vultus.
Nonne meam fugiet Maurus cum viderit umbram?*

Quæ ne adhuc dicta videantur lascivâ poetarum licentiâ: ecce pedestris
styli Plinium, Panegyri. Traiano: *Nec tibi optima defuerint, si quis regum
venire in manus audeat: nec modo telorum tuorum, sed etiam oculorum mi-
narumq; coniectum toto campo totoq; exercitu opposito perhorrescat.* Quapro-
pter intra decori limites mansere; & Ovidius lib. x. metam. v. 65:

*Non aliter stupuit geminâ nece coniugis Orpheus,
Quam tria qui timidus medio portante catenas
Colla canis vidit; quæ non pavor ante reliquit,
Quam natura prior, saxo per corpus oborto.*

Et Seneca Herc. OEtæo v. 1022:

*Mortem metu consumpsit, & paruum sui
Pæna reliquit.*

Item alibi:

*— quota pars vulnere concidit.
Pro fato valuit vultus iniquior:
Et vicisse sat est Herculeis minis.*

Denique & Claudianus lib. ii. in Eutropium v. 453:

*Ecce levis frondes à tergo concutit aura.
Credit tela Les: valuit pro vulnere terror,
Implevitq; vicem iaculi, vitamq; nocentem
Integer, & solâ formidine saucius efflat;*

Nedum ut peccarit Statius; ubi attribuit Amphiarao aurigam Phæbum,
lib. vii. Thebaid. v. 740:

*Tum verò ardenti non ulla obsistere tentant
Signa; ruunt sola terrore, & vulnera citra
Mors trepidis ignava venit.*

Imò nihil minus quam poetam agit Homerus, apud quem Iliados xvi.
gloriat Achilles:

— Τρώων δὲ πῆλιν ὅτι πῶσι βέβηκε

Θάψ-

Θάρσεν. ὁ δὲ τοῖς ἱερῇς κήρυξος λάσσεσσι μέτωπον
 Ἐξυπὶ λαμπρύνης, ταχὺ καὶ φθονέας, ἐναύλας
 Πλάτυσσε νεύων, εἰ μοι κρείων Ἀγαμέμνων
 Ἦντα ἰδεῖν, νῦν δὲ πρᾶτ' ἀμφιμαχόμεναι;

—Troianorum autem crevit contra tota venit

*Audax, non enim mea galea vident frontem
 Prope splendentia; mox fugientes fessas campistres
 Implebet cadaueribus suis, si mihi rex Agamemnon
 Lenis fuisset, nunc autem castra oppugnant.*

Quin idipsum feliciter imitatur Val. Flaccus lib. VI. Argon. v. 517:

*Absortus chrysæ radijs currusq; coruscus
 Solis arx; cuius umbræ antæ cominus hastam
 Cernere, nec galeam gentes potuere minantem:
 Sed trepida redeant, & verso vulnere tergo
 Accipiant, magnæq; fugam clamoribus augent.*

Nec abstinuere ab huiusmodi simulacro alii Græci, alii Latini: à quartū vberima alioqui segete falcem meam nūc abstineo: cui animus magis, metere aliquot eiusdem planē opinionis spicas ex solutæ orationis scriptorum arvis. Alexander quidem Magnus Curtii libro III: *positam videriam in eo esse arbitrabatur, si tantum ante signa stare potuisset.* Sed & de se Iulianus apud Ammianum libro XXI: *Spondeo si ventum fuerit cominus, ita pauore torpescunt, ut nec oculorum vistræm vibrata lucis ardorem, nec barritus sonum perferant primum.* Valde quoque rotundo insignitur elogio Camillus Liuii libro VI: *Nec vi tantum militem morabat excitata presentia docui; sed quod Volsiorū animus nihil terribilius erat quā ipsius Camilli fortē oblatispectes: ita quocūq; se intulisset, victoriā secū haud dubiā traheret.* Perspicueq; Euagrius lib. V. Eccl. H. stor. c. XI. de Tiberio: *Ὅτι κατὰ τὰ Βάρβατος πάλω τῶν περὶ τοὺς ἀγέρας πάλω & πρὸς τὴν ἐμὴν ἰσχυρίαν, τῶν στρατιωτῶν μὲν τὴν ἰσχυρίαν τῶν βαρβάρων ἐπαυγέσθαι: Hunc Iulianus, ingenti collato exercitu, ad congregandum cum Abaris iam pridem miserat. qui quidem, multisq; adspēctum barbararum haud fidentibus, parum aberat quin captus fuisset. Quæ ipsa fidem adstruunt Calanij verbis apud Liuium lib. XXIII: *Vultum ipse Annibalē, quem armati exercitus tremunt, quem horret populus Romanus, tu sustinebis? Mendaciq; suspicionem auferunt illis Liuii lib. XXX: *Iam signa legionum appropinquabant. tam vero Masefli, non modo primum impetum, sed ne conspectum quidem signorum atq; armorum tolerant &c.* Persuadentque credamus confessioni Gallorum de Germanis: *Sapenumero sese cum his congressos, ne vultum quidem atq; acie oculorum discant ferre potuisse:* Iul. Cæsar lib. I. bell. Gall: *Quid nīcūm***

haud dubitet prodere de Numantinis lib. II. cap. XVIII. Florus: *Hostiliū quoque Mancinum assiduis cadibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quisquā sustineret.* dicatq; Antonius lib. II. I. Hist. Taciti: *Frustra minis ac verbis provocatos Vitellianos, si manūs eorū oculosq; nō tolerent.* Talibus his nititur cōfidentia militis Romani qui sub Silio tendebat in Gallos Tacit. lib. III. Annal: *Mox Augustodunum petit propere agmine, certantibus inter se signiferis; fremente etiam gregario milite, ne suetam requiem, ne spatia noctium opperiretur: viderent modo adversos & adspicerentur; id satis ad victoriam.* Et verò his talibus saepe alludere Patres Græci Latinique: è quibus ne gustuli quidem causā vnum aliquē modò producam. tantū dicam videri huc allussisse Iulium Cæs. ideoq; Pontico triumpho inter pompæ fercula tribus his verbis delineasse victoriā celerem: *Veni, vidi vici.* Ut ut est: obtestabor lectorem, ne rideat isthæc Plutarchi Apopht: καὶ προσόντες αὐτῷ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἔλεγον, ὃ βασιλεὺς θάρρει καὶ μὴ φοβῆται τῶν πολεμίων, αὐτὸν γὰρ ἡμῶν τὸν γεῖτον ἔχοντες ὑπομένεισι: Multi tum ad Alexandrum accesserunt milites, bono esse animo iubentes, neq; multitudine hostium terreri; qui ne ad axillarum quidem ipsorum factorem essent substituri. Sanè si odoratui tam facile iniici potest terror; cur idem non magis accidat visui? cū omnes agnoscant, veluti è veritatē puteo haustrum esse Taciti illud de morib. Germ: *Primi in omnibus præliis oculi vincuntur.* Cui confirmando facit exemplum quod præcessit: Ceterum *Arj super vires truces, insita feritati arti ac tempori lenocinantur, nigra scuta, tincta corpora, atra ad prælia noctes legunt; ipsaq; formidine atq; umbrâ feralis exercitus terrorem inferunt: nullo hostium sustinente novum ac velut infernum aspectum.* Et tali rei operam item dedisse Fidenates, recensuit Florus lib. V. cap. XII: *Fidena, quia pæces non erant ferro, ad terrorem movendum facibus armate, & discolothæ, serpentum in modum vitæ, furiali more processerant &c.* Nec alio ferè vultu Britanni apud Tacitum libro Annal. XIV: *Stabat pro litore diuersa acies, densa armis virisq;, intercurstantibus feminis. in modum Furiarum, veste ferali, crinibus deiectis, faces præferebant. Druidæq; circum, præcedentes sublati ad caelum manibus fundentes, novitate aspectus perculere militem; ut quasi herentibus membris, immobile corpus vulneribus præberent.* Simile profus de Phaliscis & Tarquiniensibus invenias Frontini libro altero Stratag. cap. IV. Eodemque tetendit Iphicrates, testante Polyæno lib. III: ὃ δὲ ἰπποῖς ἔχων ὀλίγους ἔδωκεν αὐτοῖς καυομένης λαμπρότης καὶ προσελάνθαι ἐκέλευσε τοῖς ἐναντίοις οἱ δὲ ἰπποὶ τῶν ὀδυνῶν τῆς φλογὸς πλεονεξία αὐτοῦ μὴ φοβέοντο, ἀνασπείσαντες ἐξ ὄψεως: Ille cū paucos equites haberet, dedit eis arcentes faces, & in hostes invadere iussit, Odyssorum equi, insolitum aspectum ignis non ferentes, in fugam age-

gam agebantur. Nota etiam est historia Gedeonis è voluminibus sacris repetita Iosepho lib. v. Antiq. cap. viii. Planè oculis perturbandis arma ferè in summum data splendorem, nec data sine memorabili effectu, magna testatur cohors auctoriū memorialiū, quorum decuriā salte fidei causā repræsentare, nisi etiā pbari posset uno alteroq; bono teste. Et quidē de Volicis scribit Liu. lib. 11: *Volci cum se velut stupentib. metu intulissent Romanis, postquā impressionem sentire ex aduerso factū, & ante oculos micare gladius; haud secus quā si in insidiis cecidissent, turbati vertunt terga &c.* De Cimbris à Mario fufis inquit Florus lib. 111. cap. 111: *Tum acie conuersa in Orientem, ut, quod ex captiuis mox cognitum est, ex splendore galearum ac repercussu, quasi ardere calum videretur &c.* Deq; aliis Germanis Tacitus lib. 1. Annal: *Hosti facile excidium senus tubarum, fulgor armorū, quantū inopina, tanto misera offunduntur.* Veritati igitur rerum operam dabat Horatius, cū arbitraretur de Pollione lib. 11. Oda 1:

*Iam nunc minaci marmore carnuum
Perstringis aures, iam litui strepant;
Iam fulgor armorum, sagacis
Terret equos, equitumq; volutus.*

Neque præter experientiam bellicam Plautinus miles:

*Curate ut splendor meo sit clypeo clarior
Quam solis radij esse olim, cū sudum est, solent;
Ut ubi usus veniat, contra conferat manu
Oculorum præstinguat aciem in acie hostibus.*

Nam difertè Gregoras libro ix. de bello Bulgarorum & Triballorum: *τῇ πρῶτῃ δὲ ἄμεινον ὄντι φάσμα καὶ ἡ κοίτης τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ βασιλεῖς ἐπαχύνοντο καὶ ὅσα τῇ λαμπρότητι τῶν τοῦ ἐναντίου δακρυόεντος ὕδατος &c.* Quinto die una cum Solu ortu Servia Crates se ostendit, cum magnis copijs, qua splendore armorū intus in oculos perstringebat. Hinc & Nicetas lib. 1. Isaaci Angeli: *οἱ δὲ ἡλίου τῶν θάλασσαν ἱππῶν, καὶ τῶν τοῦ ἐναντίου περὶ βαλάντων θάλασσαν ἱπποκρίτους ἐπὶ καὶ λίαν, ἐπὶ οἷον ἀπὸ πύλας τῶν κατεκαμπῶν, καὶ ἐπὶ πύλον τῶν ἀκτῶν σιλαζαμάτων ἐκπύρηνοντο: At solis radij qui in thoraces & arma militum recens polita & leuia incidebant, refracti, ignis instar relucebant.* Ponit & Mago inter laudes militis Romani lib. xi. Panicorum Siliij:

*late fulgentibus armis
Accendant vltro lucem surgentis Eoi.*

quod ipsum emblemata certat in operibus suis inferuere poetæ, Græci ac Latini. Imò cū ei rei vim tantā inesse cernerent ut invidiosum arbitrentur adscribere ipsi armis; ut Numini acceptum tulere. Hinc Calaber lib. xi. v. 407. de Aenēā:

οὐνεκ' ἀπ' ἑσίου θεὸς ὤπασεν, οὐδὲ τις αἰτὴν
 ἔδενεν οἱ κατὰ δῖον ἐναντίον ὅσπερ βαλόντων,
 οὐνεκ' οἱ μάχῃ, πρὶν βραχίονας μελέεσσι
 τόλμα θεοπέποιθον ἰερόμενα στυγερῆσιν:

nam huic

*Summam Deum fiduciam suppeditarat; ita ut nemo hostium
 Ipsi in certamine oculos obuertere auderet:
 Quandoquidem ipsi rutilabant robusta in membris
 Arma, non aliter quam fulgura divinitus accensa.*

Ex his videmus quo consilio inculcaverit Onosander cap. xxviii.

Μεμελημένον δὲ ἔστω τὸν στρατηγὸν λαμπερὸν ἐκπύττειν τὸ κράτος τῆς οὐλῆς
 ῥαδίᾳ δὲ ἢ φροντίδι αὐτῇ, πρὸς καλέσιν τὰ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ τὰς κέρυφας, καὶ τὰς
 δόρυκας στήθεσιν. Διότι οἱ οὐκ ἐπὶ τῇ φροντίδι τοῦ στρατηγικοῦ τοῦ ὅπλου αἰ-
 σθημάτων, καὶ πολλὰ τὰ δι' οὐσίας δειγμάτων ποσειδωνίαντα τὴν ψυχῇ, παρὰ τὴν
 τὸ ἀντιπάλαιον: Videat etiam Imperator, ut exercitus armis splendentibus in-
 structus fulgeat. quod facili negotio fiet, si gladiatorum mucrones probe acuan-
 tur, & galeæ loricaque frequenter abstergeantur. Milites enim quasi micanti-
 bus armorum scintillis terribiliores apparent: multaque per oculos species in a-
 nimos delapsæ, perterrere aduersarios solent. Quàmque sua constet ratio
 Cassiodoro, dicenti lib. vii. Variarum Epist. xviii: Arma benè construe-
 re, est salutem velle omnium custodire. quia prima facie ipsis terretur inimi-
 cus, & incipit animo cedere, si se cognoscit similia non habere. Plura poterā,
 plura forte etiam debebam; sed non libet in re tam obviā. Colophonis
 tantum loco subnectam Plinii isthac de Leonibus libro viii. cap. xvi:
 Principatu Claudii casus rationem docuit; pudendam penè talis fera nomine:
 pastoris Geruli fago contraingruentis impetum obiecto. quod spectaculum in a-
 renam protinus translatum est, vix credibili modo torpescenie tantā illā feri-
 tate, quamvis levi iniectū aperto capite; ita ut deninciatur non repugnans: vi-
 delicet omnis vis cussat in oculos. quominus mirum sit, à Lysimacho Ale-
 xandri iussu simul incluso strangulatum Leonem. Sic ille; etiam proculdu-
 bio in solatium eorum, quibus est formido intueri hostes suos aduersos.

*Supereffe qui fugam animis, qui vulnera tergo
 ferant. Lib. v. Histor.*

HAVD cuius appareret mucro verborum, quo impetuntur Troiani,
 nunc à Turno, nunc à Romulo Virgilij: hoc vocante, *Bis victam
 gentem, illo Bis captos Phryges.* eo quippe est acumine ut omnia penetraret; ad-
 imatq; ad cō Trojanis istis aures, oculos, vocem, manus. Cunctis n. per-
 suasum

Ingens eo die res, & nescio an maxima illo bello gesta sit. nō vinci. n. ab Annibale vincensibus difficilior fuit, quā postea vincere. Idē de Fabio lib. xxii: Neq; uniuerso periculo summa rerū cōmittebatur; & parua momēta leuiū certaminū ex tuto captorū, finitimorū receptu, adsuēfaciebant territum pristinis cladibus militem, minus iā tandē aut virtutis, aut fortune panitere sue. Sic & Caesar lib. iii. de bel. civ: Exercitui quidē omni tantus incesit ex incommodo dolor; sicutūq; studiū infamia sarcienda, ut nemo aut tribuni, aut Centurionis imperiū desideraret, & sibi quisq; etiam parua loco grauiorē imponeret labores, simulque omnes arderent cupiditate pugnandi: cum superioris etiam ordinis nonnulli oratione permoti manendum eo loco, & rem pralio committendam existimarent. Contra ea Caesar, neq; satis militibus perterritis confidebat, spatiumq; interponendum ad recreandos animos putabat &c. Imō quod mireris, adfirmat Vegetius libro. iii. cap. x: Facilius autem est ad virtutem nonis instruere, quā revocare perterritos. Ex quibus iam minimē tenebrofi sensus videntur queant versus Reguli apud Horatium lib. iii. Oda v:

Auro repensui, subiect acrior
 Atiles reabit? flagitio additis
 Damnum, neq; amissus colores
 Lana refert medicata furo:
 Nec tūta virtus, cum semel excidit
 Curas repenti deterioribat.
 Si pugnat extricata densis
 Cerva plagis, erit ille fortis,
 Qui perfidia se credidit hostibus:
 Et Marte Parnos proteres altero,
 Qui lora restricta lateris
 Sensit inerti timuisse, mortem.

Palamque liquet optimo niti fundamento factum Sebastiani sub Valente & Gratiano Impp. de quo Zosimus libro ii. c. 25, πρὸς τὴν ἐκείνου ὑπερτίαν καὶ πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐχθρῶν ἀφ' ἧς, καὶ ὡς εἰς Φαυλά μόνον ἐπὶ γομφία Οὐένει, καὶ γυναικῶδες καὶ ἀδύνατος εἶχας, διαχέρας ἦσαν, ὡς ἂν ἰλιχοδρόμοι ἐπὶ ἀγῶνι ποδῶν, πλεῖστον γὰρ ἡγοῦντο χαίνας ἡγμέτων ἀσθενῶν, μὴ μάλιστα τῶν περὶ τὸν γομφίον εἰς ἰλίχους, καὶ ὡς τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ εἶναι τὴν ἰσχυρίαν, καὶ (ὅθεν ἀντιπάλους ἀναισθητοὺς εἰς λυσσιλίας μάλλον, ὥς ἰλιχοί, ἢ περὶ τὸν γομφίον τῶν πλεονεκτημάτων ἰσχυρίαν πρὸς βασιλεῖς καὶ λαβὼν αἰσῶν, ὥς ἐκ τῶν ἐπὶ τὸν γομφίον εἰσὶν καὶ περὶ τὸ Φαυλὸν γομφίον Οὐένει, οὗς ἦσαν, πλεονεκτημάτων ἐπὶ τῶν ἀντιπάλων, καὶ ὡς αἰσθητοὶ αἰσθητοὶ εἰς τὴν, καὶ πρὸς τὴν τῶν Φαυλῶν πικρὰ καὶ ἰσχυρίαν δύναμιν. Φαυλόμενος, ὡς ἐπὶ τῶν ἀντιπάλων, καὶ οὗτος: Is ad molliorem summamq; seioriam tribu-

potum

nerum atque militum respiciens, & quod ad fugam, & muliebria miseraque vota duntaxat exercitati essent: duo milia militum, quos ipse diligeret, sibi dari petijt. Existimabat enim, non esse facile, multitudini hominum præesse, qui dissolute gubernati fuissent: at instituere paucos, & à moribus effeminatis ad viriles traducere, non admodum esse difficile. Magis & alioquin expedire, si fiat in paucis potius, quam in vniuersa multitudine periculum. Hec dicens Imperatori persuadet; electionemq. nactus, non eos sibi sumit, qui essent inautriti formidini, & ad capeffendam fugam exercitati: sed quosdam rectes ascriptos exercitui, corporisq. dotibus egregijs à natura præditos; & qui præterea coniectandi perito viderentur, ad quæcumq. facinus incitarentur, idonei futuri.

Solâ Ducis patientiâ mitigabantur, eodem plura, quàm gregario milite tolerante. Lib. xiv. Annal.

T miles omnia duplo peragit & citius & perfectius, sub aspectum Ducis: ita adhuc scipso facile duplo sit melior, ubi non solum adest Imp. sed etiam præit exemplo. Itaque sobriè interpretabimur censuram & Apuleii & Aristotelis libro de Mundo: Militia principes & Curia procures, & urbium ac domorum rectores dico nunquam commissuros esse, ut id suis manibus factum velint, quod sit cura levioris. nihil enim possint æquius facere domorum imperia, ministeria servulorum. atque ita accipiemus, ne à capite ad calcem manum achibeant. auspicari singula nihil vetat; imò nihil non iubet. De Hercule profectò refert Dio Chrysostomus Orat. i. de regno: Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλος θεὸς φασὶν, ὅτι δὴ παύσει μὲν αὐτὸν ἐργασίας. & γὰρ δυνατόν πλείους τὸ ἐξαίρειν καὶ τρεῖς αὐτὸν ἀνδράπας καταλύειν, καὶ πάντας πάντας ἀπὸ τῆς ἐξουσίας χωρὶς διαμαρτυρεῖται, ὅτι δὲ αὐτοῦτος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα ἱκανὸς, καὶ πάντων μέλει ἐπὶ τῷ μόνον αὐτὸν ἐξασκεῖται βουλεύειν, καὶ πράττειν ἀπαντα ὅσα βούλει: Non igitur & in hoc verum dicunt, quod solus circumtueris, absque exercitu. neque enim ciuitates expugnari, neque hominum tyranni pessumdari, & omnia ubique mandata dari possunt, sine corpore. Quia autem ipsi manibus atq. animo promptus erat, corpusq. habebat validum, & plus omnibus laborabat; ideo solum inisse dicunt & fecisse omnia quæ volebat. Et hac potissimum de causâ requirit Onosander cap. i. Ducem ἀλγίστου δὲ, ἵνα μὴ πρῶτος ᾖ ἐργαζομένων, ἀλλ' ὕστατος κλημῆ: Laboriosam, ut non primus à militiâ deficiat, sed postremus. Vitioque venit Iphicrati Theopompus, quod esset in labore remissus nimis, parumq. patiens, ut prodidit in vita eius AEm. Probus.

Hodie

ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἀνὰ ἄλλω σκεδῶν τρυφῶν ἀρχαίᾳ ἐπεχόμενῳ· μόνα δὲ καὶ
 ἡμεῖς φέρειν, καὶ τὰς Φοῖβας σιδηροῦς ὕφαντας, ἐπὶ τῇ αὐτῇ τῶν ἐνδύματι· τοῦ
 περὶ δὲ τοῦ ἐκείνου τοῦ περὶ θυμὸν φέρειν τῶν πολιτοκροῦντων ποιοῦν, πρὸς τοῦ περὶ
 π τῶν αὐτῶν δὲ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ λόγος περὶ τῆς αὐτῆς. ὁμοῦν τῶν νύκτας ἵασι ἀν-
 τας, καὶ πρὸς τὴν πορείαν ἐχρῆτο Φωτὶ πρὸς τὴν βαδίζειν διὰ τῆς βιβιωῦν· ἡ δὲ
 αὖς ὅτι αὐτὸς τῶν ξυμμετρίων ἀποκρίνεται, καὶ ἀπὸς ἐστὶ πλεονεχίᾳ τῶν τῆς ὕλης συ-
 νταφῶν. ἐν δὲ τῇ καὶ χροῖας ἰκαίως ἰδὲν διὰ τῆς αὐτῆς, γῆν οὐκ ἔτι τὴν κάτε-
 ραν, καὶ καὶ φέρειν ἀποκρίνεται, καὶ φορτὴς ἀποκρίνεται, ἐκείνῳ τὴν ἐρωμένην
 ἐχρῆτο. ἐπὶ δὲ οὐκ ἀποκρίνεται, καὶ ἐπὶ τῇ γῆν ἡμεῖς κατὰ φέρειν
 πλεονεχίᾳ. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἐπὶ τῇ, καὶ τῇ οὐκ ἔτι ἐπὶ τῇ τῶν αὐτῆς
 ἀποκρίνεται ἰκαίως. καὶ τῆς αὐτῆς τῆς αὐτῆς μάλιστα καὶ ἡμεῖς, ἡ ἐπὶ διὰ τῆς
 μακρῶν ἐπὶ τῇ, καὶ πρὸς τὴν ἀποκρίνεται, καὶ τῇ αὐτῆς ἐπὶ τῇ, καὶ τῇ αὐτῆς
 Per Nicomediam, Claudiopolim maximis itineribus contendit, sine ullis auli-
 ciis debitis, armis & equis duntaxat instructus. Et ut hostium conatus ante-
 gereret, infirmos naves agit: & ad facies per Bithyniam, qua propter crebras
 valles & densas sylvas multis in locis impedita habet itinera, pedes proficisci-
 tur. Quod sicubi quiescendum erat, cubile illi erat humum, lectus è pascis &
 feno constabat. Cum pluvio tempore in palastris loco diversabatur, nubes &
 subterfluentes riuus summam ei interrumpiebant. Qua res maiorem ei hominum
 & benevolentiam & admirationem peperit, quam in imperij principio diade-
 ma, purpura, & equis aureis phaleris ornatus. Non ignavè de se apud Iose-
 phum, post fluviæ oppugnationem, Vespasianus lib. iv. belli Iud. c. v:
 ἡμεῖς αὖτε ἐπὶ τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς τῇ αὐτῆς
 καὶ πλεονεχίᾳ ἀποκρίνεται: ἵψε, ἵα τῇ αὐτῆς, καὶ τῇ αὐτῆς, καὶ τῇ αὐτῆς, καὶ τῇ αὐτῆς
 pugnando, primus ad bella pergere, & novissimus inde discedere. Aemulatio-
 ne videlicet vetustiorū, quippe de Philopæmene Plutarchus in vita eius:
 ἔν μιν τῆς αὐτῆς τῆς αὐτῆς, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀποκρίνεται, καὶ τῇ αὐτῆς
 τῇ αὐτῆς ἀποκρίνεται, ὅτι αὐτὸς αὐτὸς, πρὸς τῇ αὐτῆς ἀποκρίνεται, ὅτι
 αὐτὸς ἀποκρίνεται βαδίζειν. Quam expeditionibus fortium ad præludum in-
 cursarent eius eius fines Laconias, ita se instituit ut primus in expeditionem
 euntium esset, & ultimus reciperet se postremum. De Annibale Silius lib. i:

Primus ante manum, postremus ponere Martem.

Hinc laudatus tubâ Iuliani historici lib. xi. victor D. tii: Alexander autē
 periculosisima quæ, aggrediebatur, & ubi confertissimos hostes acerrimè pu-
 gnare confeceret, eo se semper immergebat; periculaque sua esse, non mili-
 tum volebat. Sed & de Ioanne Comneno Choniates lib. i: Οὐ γὰρ ἀκαθὺρ
 μόνον καὶ πρὸς τῇ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀποκρίνεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇ αὐτῆς
 καὶ τῇ αὐτῆς ἀποκρίνεται, καὶ τῇ αὐτῆς ἀποκρίνεται: Neq. enim consilio duntaxat &
 ingenij soliti a valibus, sed primus etiam ea qua ducibus & legionibus man-

curre milites, contrahere dispersos, aucuare prostratos: ostendere procul euo-
lutum ex tugurijs fumum; hortariq, ut proxima quaq, suffugia occuparent
&c. Callidus quoque in frigore simili Iphicrates Polyani libro III:
Ἰφικράτης πρὸ χειμῶνος καὶ κρημνῆς ὁρῶν κερὸν Ἰππιδίως, προάγειν ἐξέλε-
ται στρατιώτας· διὰ γυμνότητι καὶ ψυχῇ τῶν περὶθυμένων, αὐτοῖς ἐνδὺς ἐσθῆτα,
Φάλλω, καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιωτέρων, παρὼν τὰς σκηνὰς ἕκαστον Ἰππικράτη τῷ
πολεμίοις παρεκάλει. οἱ δὲ περὶθυμῶς ἠκολούθησαν, ὁρῶντες τὸν στρατηγὸν πε-
νὴς ἡδοκίμενον, καὶ ἀνυπόδητον, ὑπερ τ' κοινῆς ζωτικῆς περὶθυμούμενον; Iphicra-
tes sub hyemem & congelatam aciem videns opportunum tempus hostes aggre-
diendi, producere milites volebat. Quibus ob vestium tenuitatem & frigoris
savitiam difficulter obedientibus, ipse malam vestem indutus, & reliqua le-
uiorem, accedens ad tabernacula, singulos hortabatur ut in hostes innaderent.
Qui conspicati ducē abiectissima veste praeclatum & calceis vacantem pro com-
muni salute se in voluntarium periculum offerre, libenter secuti sunt. Cui ad-
iungi meretur Corbulo Taciti lib. XIII. Annal: Annotatusq, miles qui
fascem lignorum gestabat, ita praeiguisse manus, ut oneri adherentes, truncis
brachijs deciderent. Ipse cultu levi, capite intecto, in agmine, in laboribus fre-
quens adesse: laudem strenuis, solatium inuavidis, exemplum omnibus osten-
dere. Notabilis etiā Alexander Magr. in toleranda siti. qd factum eius etia
pulcrè descripserint antiquiores, oportet audiamus verbis Sozomeni;
ideo qd simile addat exemplū Theodosij Imp. Praefat. hist su. Ecclesiastic. c:
Πρώτῳ γέ τοι πλὴν ἐν παντὶ πόλιν ἡρακλέως ἐπ' ἀνυμῶν παύσαν ἰδεῖν, καὶ ἐγχεῖραι τῷ χει-
ρὶ κάμψαν, ὥρα δέ τις πλὴν διὰ βιθυνῶν ἕως ὁδόν. τοῦ δὲ ἡλίου (Φόδεα Φλέ-
γον) πρὸ μέλλω ἡμέραν, ἰδὼν δὲ τις τῶν διαφυγόντων ὑδρωπὶ πολλῷ καὶ κενότῳ πε-
φυρμένων, ὡς δὴ χαλεπὸς προσκομίζεσσι Φιάλλω δὲ μάλα ἰαμπεῶς πρὸς
τὰς ἀκτῖνας αὐτοσβεσθῶν, ἠδὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐμβαλὼν, καὶ ψυχρὸν ὕδωρ Ἰππικράτης.
οὐ δὲ ὡς κατέπεσε προσδεξαμένη, ἐπ' ἡμερας μὲν τῆς περὶθυμίας τὸν ἀνδρα, καὶ σὺν
λῶν ἡδὲ μετ' αὐτὸν πολλὸν Φιλομήν βασιλικῇ καλῶς ποιῶν. πάλαι δὲ τ' στρα-
τιωτῶν πλὴν Φιάλλω κεχηρότων καὶ μακαρομένων ὅς τις περὶ, πάλαι αὐτῷ ὡς ἡμεῖς
τὸ πορὶν ἐξέδωκεν, καὶ ὅπου φίλον αὐτῷ κεχηρόται ἐκέλευσας. ὡς τέ μοι δοκεῖ ἐκ-
ταῦς τῆς αἰῶνος ἀρετῆς νενικηόται καὶ ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, ὃν λέγουσι πρὸς τῶν
ἐκείνων θυμαζόντων, δι' αὐτοῦ τὸν βασιλῆα μετ' αὐτῶν μακεδόνων ὀπίσθην ἐξα-
κτῶν ὕδωρ δρόντα ἀρύσαντες καὶ προσκομίσαντες τὸν δὲ, μὴ πέν, ἀλλὰ ἐκχεῖν τὸ πόμα:
Nam iam dudum, cum ad visendam Heracleam, oppidum Ponti, contendebas,
quo eam temporis diuturnitate collapsam resciteres, in ipsa aestate per Bithyniam
iter fecisti: cumq, sol iam in ipsa meridie vehementer ardebat, unus ex satelli-
tum numero te sudore multo & pulvere conspersum videns, tanquam tibi rem
gratam factururus, poculum versus solis radios splendide admodum coruscans, &
dulci cum aqua frigida infusa impletum, tibi apportavit. Tu vero, Imperator

ἐννικησά-

φέρετο αὐτοχέδιον. σπιν γὰρ ἀλῆρας τῇ ἑαυτῇ χειρὶ, ὃ ἥκει μόνω. μάζου τε ποιή-
 σεις καὶ ἐπὶ ἀνδράκων ὀπήσεις, ἐστὶ αὐτο. καὶ πάντων μὲν τῶν πολυτελῶν ἀπέχετο·
 ὅσα δὲ διπλάσια, τοῖς ἀντιθέτοις τῶν στρατιωτῶν ὁμοίᾳ, ταῖς ἐχρήσατο, συστρα-
 τήσιν τε ἐπὶ αὐτῶν μάλλον ἢ βασιλεὺς καλούμενος, χαίρειν προσέειπε. τὰ πλεί-
 οντα αὐτοῖς παρόδου ἐπέπαται, πᾶσι δὲ ἄρματος ἢ ἵππου Ἰππικῶν τὰ τε ὅπλα
 βασιλεὺς ἑαυτῷ, ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ τὰ τῶν στρατοπέδων σύμβολα, ὁπλήκη ὅτι καὶ ζου-
 σὶς ἀντήμασι πολλοῖς κεκοσμημένα, μόλις ἐπὶ τῶν γυναικῶν στρατιωτῶν φε-
 ρεῖσθαι, Ἰππιδῶς τοῖς ἄλλοις ἔφερεν αὐτὸς. ἀλλὰ δὴ ταῦτα καὶ τὰ τέμπυς ὅμοια, ὡς
 στρατοπικῶς, ἐπὶ αὐτῶν ἐφίλειτο, καὶ ὡς γυναικῶν, ἵππων, μάζου. καὶ γὰρ ἐν τοῖς
 τῶν αὐτῶν, ἐν μικρῷ πᾶν τὸ μέγεθος. Λάμασι, Ἰππικῶν πῶν ἀσκήσις ποικυτή:
 ἵψε τιγὲ, nullum non militie munus promptè obire: & siue quid fodiendū
 foret, primus fodere; siue pons flumini imponendus aut exstruendus agger, si-
 ue quod opus manuum faciendum, aut labor subeundus, primus omnia occu-
 pare: tenuig, mensa, ac ligneolis poculis vasisq, esulentorum contentus esse:
 panisq, etiam temerè factum comesse: quippe tritico quantum satis uni foret,
 sua manu molito, massaq, inde facta atque in carbonibus decocta, vesci soli-
 tus. omnia deniq, elegantiora aspernari, & vilissimis quibuscq, ac vel pau-
 perissimo gregariog, viliti facillimis uti. Tum commilitonem quàm principem
 vocari se malle: ac plerumq, iter facere, perinde, atq, ipsi, pedibus ambulans;
 raroq, vehiculum conscendere aut equum: sibi ipse portare arma: nonnunquam
 etiam signa militaria longissima, & multa aureis ornamentis praegeusia, ac ne
 robustissimis quidem militibus facilia, ipse humeris subire. Ob hac igitur a-
 liaq, huiusmodi, ut hominem militem diligere eum suus exercitus, & te
 virum fortem admirari. quippe instar miraculi videbatur iustule hominem
 statura, tantis esse laboribus parem. Sic in coriplanadā viā Alexander. Curt.
 lib. viii. Ab alterā parte voragines eluviesque praeupta sunt: nec alia expu-
 gnandi patebat via, quàm ut repleantur. Ad manum sylva erat, quam rex i-
 ta cadi iussit, ut nudi stipites iacerentur: quippe rami fronde vestiti impedi-
 sent ferentes. Ipse primus truncam arborem iecit, clamorq, exercitus index a-
 lacritatis secutus est: nullo detrectante munus quod rex occupasset. Idem in cō-
 plendā fossā, Polyænus lib. iv. Ἀλέξανδρος ὁ πολιορκῶν τὴν, βαλομένην ὡ-
 μα τοῖς τέχναις τῶν τυρῶν μετὰ βαλῶν, πρὸς αὐτὸς ἐφύεν λαβὼν χροὺ πολλή-
 ρωτος προσηγγιν. οἱ μακεδόνες ὡς εἶδον αὐτοχέδιον τὸν βασιλέα, τῶν ζῶντων
 τὰς χλαμύδας ἀπορρίψαντες, τὰ χροὶα ἀλλὰ τὰς ἡλῶν: Alexander Tyrum
 oppugnans, cum amplam fossam manibus Tyriorum adiectam superare cupe-
 ret, primus corbem arenā refertum apportavit. Alacedones cum regem suis
 manibus opus facere viderent, confestim abiectis chlamydibus, celeriter loca a-
 guarunt. Nec aliud spectavit. dum perfodiendum lōbnum aggreditur,
 Nero. Suetonius cap. xix: Pratorianos pro concione ad inclēandum opus
 cohorta-

Ducere, sic clausas voueo perfringere Thebas.

Precipitant cuncti fluvio, puduitq, secutos.

Ac velut ignotum si quando armenta per amnem

Pastor agit. stat. triste pecus, procul altera tellus

Omniſus, & latè medius timor: aſt ubi ductor

Taurus init, fecitq. vadum, tunc mollior unda.

Tunc faciles saltus, visq; accedere ripe.

Præcurrit quoq; in ascensum montis Artoxerxes. Plutarchus in vita eius:

Οὕτῃ γὰρ χρυσὸς, ὅτε κἀνδύς, ὅτε ὁ τῷ μυρίων καὶ διχαλίων τετάντων ὡς κἀμῖνον· αἰὲν τῷ βασιλείῳ (Cōmasti) κόσμῳ ἐκένον ἀπεικάλυε πανένῃ καὶ τετραπλοῦν, ὥστε εἰ τοχόντες. ἀλλὰ τίμῃτε Φαρέτεσαν ἐνημμένῳ, καὶ τίμῃ πέλτεον Φίρων αἰγῆς, ἐβόδιζε πρῶτῳ ὁδὸς ὀρενῆς καὶ ποσσάντης, δόλοπιῶν πὺν ἵππων ὡς πύρῳ ἀλλοῦς πηρεῖσθαι καὶ στωεπικαφίξασθαι, τίμῃ ἐκείνῃ ποσθυμίαν καὶ ῥάμῳ ὀρῶντας: *Necque enim aurum vel candys, vel XII. millium talentorum regis corpus circumiectus mundus retinebat à laboribus cum & arumnis instar militum gregarium subeundis: verum pendente ex humero pharetra parmata ferens primus ipse vias montosas & arduas dimoto equo scandeat. Unde ceteri illius alacritatem & robur conspicientes, volucres fiebant & expediti. Similiaque idem etiam de Lucullo in vita eius: Αὐτὸς δὲ δύο στείρας ἀναλαβὼν, ἡμιλλῶντο ὡς πὺν λόφον, ἱέρρωμένως ἐπόμενων τῶν στρατιωτῶν, ἀφ' ᾧ καὶ κένον ἐν πῖσι ὅσποις ὀρεῖν πρῶτον κακιστοῦντα πλῆθ' ἐποσθιαζόμενοι: Traxit simul ille secum duas cohortes, cum quibus contendit ad collem, strenuè sequentibus ipsum militibus, quod imperatorem quoque in armis primum cernerent laborem capefferentem, & pedibus in cliuum nitentem. Nec ignavus in nauigando mari irato Constantius. Panegyrista: At enim tu Caesar intacte, omnis istius & nauigationis & belli non modò pro imperii ture præceptor, sed rebus ipsis & exemplo constantie tue hortator atq; impulsor fuisti. siquidem magis Gessoriacensi litore quamuis fernidum inuectus Oceanum, etiam illi exercitui tuo quæ Sequanam fluctus invexerat, irreuocabilem iniecisti in eis ardorem, adeo ut cūstantibus adhuc ducibus, celo & mari turbidis, ultro signum nauigationis exposceret, quædam minacia signa quæ videbantur contemneret, dic plunio vela faceret, ventum, quia directus non erat, capteret obliquum. quis enim sè quamlibet iniquo mari non auderet credere re nauigante? Omnium (ut dicitur) accepto nuncio nauigationis tue, una vox & hortatio fuit, Quid dubitamus? quid moramur? ipse iam soluit, iam provehitur, iam fortasse peruenit. experiamur omnia, per quoscumque fluctus camus: quid est quod timere possumus? Casarem sequimur. Inde est quod de Iulione scribit Flaccus lib. iv. versu 654:*

Corripit abiecti remurque loquumque Phalcri;

Et 173.

σιν ἐπιπλάκει: Magnam spectantibus admirationem movebat tanta simul
 opificum ministrorumque multitudo feruentibus omnibus ac properantibus cer-
 tatim munus exequi demandatum. Aderat quoque nunc his nunc illis par-
 tes per litus ad omnes Dionysius, studiaque laborantium alios hortando, incre-
 pando alios, adiuuabat, magna præterea dona vincentibus operâ laboreque pro-
 ponebat, duplicia architectis, alia seorsum artificibus, tum rursus operarijs
 & ministris alia. nec mora cuiquam nec intermissio fiebat: ipse cum amicorū
 caterua singulos dies operi incumbere, omnia circumire, sese laborantibus ostē-
 dere, nonnunquam defatigatis suimet ministerio corporis in operam succede-
 re: Postremo imperii maiestate seposita inter opera versari, nihil grauius nihil
 vulgaris ministerij recusare, tum laboriosissima interdum subeundo, ceteros ad
 similem tolerantiam promptos reddere. Quare magna certantium inter se stu-
 dijs contentione provehebatur opus. nonnulli quoque laborem diuturnum, in
 certam trahere noctis partem, tanta studij ostendendi, ducendique operis inua-
 serat ambitio multitudinē. Eodē modo laudi vertit Imp. Val. Themist. Or. x
 περὶ Εὐλείης: Βασιλεὺς δὲ ἐνίκᾳ τῷ Ἀμφίωνι μυσικῷ, ὡς ἐκείνῳ εἰς τὴν ἡγε-
 μὸν τῶν θεῶν ἐνδείξατο. εἶπες ἂν αὐτομάτως μὲν φέρειν τὰς λίθους, αὐτομάτῳ
 δὲ τῷ πλῖνθον, πεπλυνῶν δὲ αἶψα καὶ λ. τολόντων ἀνάγειν τὸ ὀπισθενισμὸν. τῶν
 μὲν ἢ τῶν εργασιῶν ἀποκρίσας, τῶν δὲ ἢ τῶν χαλεπῶν ἀποκρίσας. κατενείμας γὰρ
 εἰς ἅπαντας τῷ φροντίδι, καὶ μηδὲν μέγῃ συγχωρήσας τῆς εργασίας ὑπερδύ-
 ναμιον περὶ τῶν, ἀλλ' ὥσπερ φορτίον τὸ ἔργον εἰς μικρὰ διελών, οὐκ εἶασεν ἑσθ' οἰ-
 νοποιῶν ἀποδέσσει τοῦ ἄχθους, τῷ πάντας μετέπειτα ποιῆσαι, καὶ πρῶτον γε ἑαυτὸν ἐκ
 τοῦ πλείονος. Imperator autem superavit Amphionis Musicam, quā in con-
 struendis Thebarum mœnibus adhibebat. Dixeris ultro lapides & lateres sua
 sponte eo delatos: & sine cementariorum lapidumq; structorum opera propu-
 gnaculum surrexisse. Tanta enim tum militum erat obedientia, tanta diffi-
 cultatum omnium expediendarum facilitas. Distribuit enim in omnes pari-
 ter istam curam, nullam exercitus legionem præ alia supra vires premi passus
 est, sed opus hoc, velut sarcinam in particulas subdividens, ne unum quidem
 onus, sentire sinit, quod singulos eius participes fecisset. ac primus ipse ex plu-
 ribus aggressus est id, quod alios suo exemplo facere volebat. Prædicaturq;
 item sub incendium Constantinopolitanum opera Asparis, tomo iii
 Zonaræ, in vita Leonis Magni: ὅτι λέγεται καὶ ὁ ἄσπας μεταφέρειν τὰς ἀγε-
 λὰς, ἀγχείον πληρὲς ὕδατος. ὅτι τῶν ὤμων φέρων καὶ τὴν δῆμον ὀρεγκάλων ἐ-
 μοίως ποιεῖν, ἵνα πῦρ κατεσβέσῃ. καὶ οἱ δὲ ἐκείνῳ ὑπὲρ μισθῶ νόμισμα ἀργυ-
 ραῖον. Quo tempore fertur, Aspar vas aqua plenum humeris ferens vicos per-
 currisse & suo exemplo populum cohortatus ad restinguendum incendium, &
 singulis nummum argenteum pro mercede dedisse. Quanto autem cum
 fructu præiuerint militibus prælio ancipiti tales Imperatores, liquet ex
 sequen-

pudore instinctus, ne prodere pugnantem pro se Imperatorem videretur, ausus
 & ipse est paludem ingredi. Hæcque ipsa ostendunt, quàm cordate olim
 Germani veteres in rem suam consuluerint. de quibus Tacitus lib. de
 moribus Germanorum: Reges ex nobilitate, duces ex virtute sumunt. nec
 regibus infinita aut libera potestas. & duces exemplo potius quàm imperio;
 si prompti, si conspicui, si ante aciem agant, admiratione præsent. Quantum
 porro profecerint in oppugnationibus ductu illo suo, haurire est ex
 Liuij libro XXVIIII: Itaq, tanto ardore certamen initum est, ut domitor
 ille totius Hispania exercitus ab vnius oppidi iuuentute sepe repulsus à muris,
 haud satis decoro pralio trepidaret. Id ubi vidit Scipio, veritus ne vanis tot
 conatibus suorum, hostibus cresceret animus, & segnior miles fieret: sibi met co-
 nandum ad partem periculi capeffendam efferratus, increpita ignavia militum,
 ferri scalas iubet: seipsum, si ceteri cunctentur, ascensurum minatur. Iam
 subierat haud mediocri periculo mania, cum clamor undiq, ab sollicitis vicem
 imperatoris militibus sublatus: scalæ, multis simul partibus erigi capta. Et
 ex altera parte Lælius institit. Tum victa oppidanorum vis deiectionq, propu-
 gnatoribus occupantur muri. arx etiam ab ea parte, qua inexpugnabilis vide-
 batur, inter tumultum capta est. Deque eodem minimè isthæc præter-
 cunda Polybius lib. x: οὐδὲ πόλις ἰδίᾳ μὲν αὐτὸν εἰς τὴν κίνδυνον, ἐμπει-
 ρίᾳ δὲ ἔτι κατὰ δυνάμιν ἀσφαλῶς, εἶχε γὰρ μετ' ἑαυτῆς τοὺς ἀνδραγαθιστά-
 τας, οἱ ὡς ἀπιδέσμευτες τὰς θυρεὺς, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ταύτης ἐπιφάνειαν συντάττοντες,
 ἀσφάλειαν αὐτῷ παρεσκεύαζον. ὁ δὲ ὡς ἐπὶ πλεονεξίᾳ καὶ τῆς ἀντιθέσεως τῆς
 ἐπιπαροῦν, μεγάλα συνεβάλλετο πρὸς τὴν χρείαν ἅμα μὲν γὰρ ἰσχυρὰ καὶ ἡνέκα-
 νον, ἅμα δ' αὖτις ὑπὸ πάντων ὁρώμενον, ἐνεργάζετο ὡς ἑκείνη τῆς ἀγωνιζομέ-
 νου ἐξ ἑσθιᾶς μὴδὲν ἐλλείπει γίνεσθαι, τὰν πρὸς τὴν κίνδυνον. ἀλλ' ὅτι πᾶσι
 πρὸς τὸ πεποιμένον ὁ κείρος ὑποδείκνυται, πᾶν ἐν χερὶς αἰεὶ συνήγειρε πρὸς τὸ θῆον.
 Et Publius seipsum in discrimen tradit: facit autem hoc cante. Habebat enim
 secum tres viros, scuta gestantes. Hi superimpositis scutis aspectum desuper à
 muro impediabant, ac sic victum Publium communiebant. Hec pacto ad latera
 & loca difficiliora subnixus, multum ad expugnandam civitatem contulit.
 Cum enim simul quod fiebat cerneret, & ipse conspicuus esset omnibus militi-
 bus decertantibus, plurimum indidit alacritatis. Unde & accidit, ut nihil
 quod periculosum esset, omitteretur: sed quicquid illi occasio ad propositum
 ostendebat, id semper alacriter, sicuti conveniebat, una cum alijs obibat. Ha-
 bemus quoque de Alexandro apud Curtium lib. VII: Sed ut signum
 tuba datum est; vir audacia prompta conuersus ad corporis custodes, sequi se
 iubet, primusque inuadit in rupem. Nec deinde quisquam Macedonum sub-
 stitit, relictisque stationibus sponte regem sequebantur. Pari testimonio afficit
 Iulianum Imp. Ammianus lib. XXIV: Flagrans post hæc ad eruendum castellum
 ubi

ubi periclitatus est, operam convertit & curam, nusquam ab antesignanis ipse digrediens; ut inter primos dimicans, militi ad fortiter faciendum esset exemplo, spectator probatorq; gesserum, &c. Nec laudis huius alienus Imp. Manuel, Choniatis lib. IV: Πρωτὸς τῶν βασιλέων τῶν τῆς μιμήσεως ὁμοίῳ διακρίνων τὸν ἑαυτοῦ καὶ τῶν τῆς πάσης πολέων τὸν ἑαυτοῦ ἐπιφάνει, καὶ μίαν αὐτῶν τὸ δίδου ἡλασιν: Et Imperator, ut sui amulatione milites accenderet, primus equo invehens, hastam media porta defigit. Hocque est quo commendabat Coriolanū Dionysius Halicarn. lib. VIII: Ἰὺν τι οὐχ ὀλίγον αὐτὸς μὲν ἐπιγαγὼν δὴ τὸ δεινόν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐργα πάντα γὰρ ἐφίππεον κινδυνῶν, καὶ ἰδιώτης πόλεως ἀπελήφθη, ὥς ἐάλω τὸ ταχέος: Nec verbis tantum, verum etiam exemplo suos animabat. nam omnia subibat pericula, nihil intentatum relinquens, donec vi mania caperet. Satis quidem confirmavi quod volui: sed non excludo tamen locum Curtij lib. V: Praeputa erant omnia, saxis & cotibus impedita. Multis ergo vulneribus depulsi, ut quibus non cum holle solum, sed & cum loco dimicandum esset, subibant tamen: quia rex inter primos confisterat, interrogans tot urbium victores, annon erubescerent herere in obsidione castelli exigui & ignobilis. simul iam inter has eminus petebatur: quem tessudine obiecta milites, cum ut inde discederet, pelleret nequiverant,uebantur. Quin magis socium ei addo Zonaram, sic loquentem tomo tertio de Imp. Ioh. Zimiscae: οἱ δὲ στρατιῶται αὐτῷ τὴν ἐλπίδα, αὐτὸς περὶ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων περὶ τὸ ὄχι ὄχι καὶ ἐτακατοῦτος τὸν στρατὸν ἔχον ἐπὶ μίαν αὐτῶν, καὶ ἡλὼν τὸ φέρειν. καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ διὰ τὸν αὐτὸν δὴ καὶ ἄλλοι τῶν αἰσίων ἐβόων: Quia verò milites à difficili ob situm loci oppugnatione abhorreere videbat: ipse primus castellum pedes adortus, effecit ut milites ex verecundia secuti, capto castello, alios eaderent, alios caperent. Porro quid proficiat suo exemplo dux, & ubi locus quis oppugnatur, docemur vel isto Diodori Siculi lib. XVII. ubi Perdiccas resistit Murus camelorum: Εὐθὺς δὲ εἰ μὴ ὑπακούειν τῷ βασιλεὺς τῆς κλίμακος ἀνέβηκεν, οἱ δὲ οὗτοι τῶν ἐλεφάντων τὴν χάρακα διασπῶν, καὶ τὰς ἐπιτάξεις ἀμύνοντο. ὁ Πτολεμαῖος ἔχον περὶ αὐτὸν τὰς ἀρίστους, καὶ βαλόντων πρὸς τὴν αὐτῶν τὰς ἄλλας ἡγεμονίας καὶ φίλους ἐπὶ πλείους τῶν δημοσίων, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὸν στρατὸν, καὶ τὰς ἐπὶ αὐτῷ τὸν στρατὸν ἔχον τὸν στρατὸν, τὸν δὲ ὁπλοῦνται ἰδοὺ τραυματῶν ἐπίπτε. τὸν δὲ αὐτὸς τῆς κλίμακος ἀναβαίνοντας καταπνεύσαντες τύχην καὶ κατατρεματίζων, πρὸς αὐτοὺς οἱ τὸ πρῶτον μετὰ τῶν ἐπὶ αὐτῶν ἀναλίσκων δὲ τὰτα καὶ τῶν φίλων τῶ Πτολεμαῖου διαγυγνόμενον, τὸ μὲν ἐχόμενον ἔπειτα, καταπνεύσαντες τὸν κίβητον αὐτῶν ἰδοὺ, πλείους ἀχρηστὸν ἔχον: ὁ πρῶτος σὺν ἵπποις ἀδμοτὸς σκαλὸς ἀσπένδον, οἱ δὲ ἐλεφάντες τεύχοντο, ὡς δὲ δυνάμει, πίνκων, ἀσπένδον. Hic Violentiam habens circum se praestant-

138 NVNQVAM VILLO CAST DESTITVIT MILES.
 tissimos, & volens reliquos duces & amicos ad subeundum periculum prono-
 care, ipse sumpta sarissa, & in summo muri propugnaculo stans, cum elephan-
 tam, qui ceteris praibat, excacavit, quippe ex equiore loco pugnans, & insi-
 dentem ei Indum vulneravit: eosq; qui per scalas ascendebant, contemptim se-
 rrens atque vulnerans, in fluvium cum armis deiecit. Ad eius imitationem
 cum eius quoq; amici decertarent, proxima prima belua, Indo qui eam governa-
 bat, missilibus confixo, plane inutilis reddita est. Visne verò pulchram ta-
 lium quasi summam? Dabit, qui sic adhortatur filium, Theodosius a-
 pud Claudian. l v. Conf. Honorij v. 337:

*Neu tibi regificis tentoria larga redundant
 Delicijs, neu imbelles ad signa ministros
 Luxuries armata trahat: neu flantib. Austris,
 Neu pluuijs cedas: neu defensura calorem
 Aurea summoveant rapidos umbracula Soles.
 Inuentis vitare cibis: solabere partes
 AEQUALI sudore tuas. si collis iniquus,
 Primus ini: Siluam si cadere prouocat vsus,
 Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipenni:
 Calcatur si pigra palus, tuus ante profundum
 Pratentet Sonipes. fluuios tu protere curru
 Haerentes glacie: liquidos tu scinde natatu.
 Nunc eques in medias equitum te confere turmas:
 Nunc pedes assillas pediti: tum promptius ibunt
 Te socio: tum conspicuus, gratusq; feretur
 Sub te teste labor.*

Et verò ex his certum est; prauio Duce, in certam mortem ruere milites,
 oculis quasi clausis: quod ipsum adhuc firmaremus pluribus exem-
 plorum columnis, nisi operam suam locarent sustinenda sententia Tac-
 citi, quæ sonat: *Sueri aduersis aspectu principis refoueri, &c.* Nec ignora-
 uit hæc talia Onosander, quemadmodum liquidò apparet ex capite de
 Opt. Imp. XLII: *Εἰ δὲ τι ἀπὸ χειρὸς ὁ στρατηγὸς ἐξεργασίαν ποιῇ, κινεῖται
 πρῶτον αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῶν πινῶν. ἔπειτα ὡς πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν κρείττωνων ἀπειλαῖς ἀπο-
 καλύπτει, τί ποιῇ, ὡς πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν σεμνοτέρων ἀπειλῶν. ἰδὼν δὲ τις τὸν ἡγεμό-
 να πρῶτον ἐγχειροῦντι, καὶ ὅτι δὲ αὐτὸν ὁρᾷ ἑμάρταν, καὶ μὴ ποιεῖν ἡδέσθῃ, καὶ ἀπο-
 θεῖν ἐφ' ἐσθλῇ. καὶ οὕτως ἐπὶ ὡς δὲ λὸν δὴ τιτιμώμενον διατίθῃ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἐπ'
 ἑσθλῇ ἀκαλέμενον διατίθῃ: Si quid subito confici optet Imperator, primus
 ipse, manu operi admota, conspicitur. Nec enim militum vulgus adeo peten-
 tium comminationibus cogitur, atque prestantium dignitate virorum ex-
 emplis vercundiam pulsantibus. Conspiciens enim aliquis Ducem suam in re
 atire.*

ratori; & quod intelligat non oculis hominum esse, quidquid ipse faciat. Ab illis certè minimè fuisse alienas aures alterius summi Ducis, constat ex Ciceronis Tusculan. quæst. lib. 11: Itaq; semper Africanus Socraticum Xenophontem in manibus habebat: cuius in primis laudabat illud, quod diceret, eosdem labores non esse equè graues Imperatori & Militi; quod ipse huius laborem leuiorem faceret imperatorium. Leuiorem vero! imò iucundum, imò optabilem. quippe, Οὐδε θερμὸν ὕδωρ ποτίει πύχαι μαλ' ὕδατα γῆραι, κατὰ Πίνδαρον, ὡς δῶξα μοι, καὶ τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ Διωματιῆος, ποτίον κδιώ, καματόν τ' ὀκράματον: Ne calida quidem aqua ita fouebit mollia membra, ut sit apud Pindarum; sicut gloria & honor coniuncta potentie alicui laborem facient dulcem, molestiamq; molestia experiem. Ita loquitur Plutarchus περὶ Ὀδυσσεύς. In cuius suauī dicto quiescam.

Non Italia loca adiri &c. Lib. 11. Histor.

Non vitupero quidem Halvattis factum contra Milesios, memoratum Herodoto lib. 1: Ὅπως μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀδρός, πλυνμαῖται ἐστὲν αὖτε τῶν στρατιῶν. ἐστρατοῦντες δὲ ἐπὶ τοῖς πυρίσιν τε καὶ πυκνίδων, καὶ αὐτὰς γυναικεῖς τε καὶ ἀνδράς. ὡς δὲ ἐξ τῶν Μιλησίων ἀπικέτω, οἰκίματα μὲν τὰ ὅππῃ τῶν ἐγγυῶν ἔτε κατέσκαλιν, ἔτι ἐπὶ ἐν ἡμέρῃ, ἔτε ἡμέρας κατέσπα, ἔα δὲ κατὰ χώρην ἐσπόμεναι. ὁ δὲ πάλαι δένδρεα καὶ τὸν χαρπὸν τὸ ἐν τῇ γῇ ὅπως ἀποφθεῖρην, ἀπὸ λαοῦ αὐτῶν. τῆς γὰρ πελάσσης οἱ Μιλησίοι ἐπεκράτειον, ὥστε ἐπ' ἑδρῆς μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατῇ. τὰς δὲ οἰκίας ἔκατέσκαλιν ὁ Λυδὸς, τῶν οὖνεκα, ὅπως ἔχοιεν ἐνδεῶσι ὁρμώμενοι τῶν γλῶσσαις τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλησίοι. αὐτὸς δὲ, ἐκείνων ἐργαζομένων, ἔχει τὴν καὶ σιέσθαι ἐσβαλῶν. Dum fruges in regione erant adulta, tunc exercitum immittebat, procedens in expeditionem ad cantum fistularum, fidiumq; ac tibia tam muliebri quam virili. Quumq; in agrum Attilisum perueniret, non edificia qua in agris erant, diruere, non incendere, non fores effringere, sed incolumes esse passim sinere: arboribus modè fructibusq; regionis peruastatis, rursus se recipiebat. Nam Milesiis mare obtinebant, ut opus non esset hosti illic confidere. Aedificia autem idcirco Lydus non excidebat, ut & Milesiis habentes unde procederent, humanum fererent colerentq;: & quum hoc illi fecissent, ipse eam exercitu ingressus haberet aliquid quod popularetur. Nam & bene successit: aduersariis Iudæorum, constat ex Iosepho libro quinto Antiquitatum capite v r i: Μετὰ ταῦτα μαδισεύων πῶς καλίστατες ἀμαρτανίαις τε καὶ ἀρεβάς, στρατεύουσιν ὅππῃ τὰς ἰσραηλῆας. καὶ μάχῃ νικῶσι τὰς πόλεις αὐτὰς καὶ τοὺς καρπὸν ἀφαιρῶντες τὴν γῆν ἀπὸ ἡνίκα. τὰς δὲ πάλαι ἐπ' ἑνὶ ἡμέρῃ, ἐς τὸ ἔξω τῶν ἰσραηλιτῶν ἀετοῖν τὸ πλῆθος. καὶ τῶν πεδίων ἰσχυρῶς. ἀποκρίνας τε καὶ ἀντὶ τῆς πό-

pult est, ut primum à consulibus, dein permissis eorum ab senatu inducias peterent; in quadraginta annos impetraverunt. Iterum lib. xxxiv: Cum receptui signo dato suos spoliis onustos in castra reduxisset, paucis horis noctis ad quietem datis, ad prædandum in agros duxit. effusus, ut sparsis hostibus fuga, prædati sunt. quæ res non minus, quàm pugna pridie adversa, Emperitanos Hispanos, accolæque eorum in deditionem compulsi. Præterea lib. xl: Montanorum Ligurum ab A. Posthumio vinca casæ, frumenta que densa, donec cladibus omnibus bellis coacti in deditionem venerunt, armaque tradiderunt. Cæsar lib. vi. bell. Gall: De improvviso in fines Nerviorum contendit: & prius, quam illi aut convenire, aut profugere possent: magno pecoris, atque hominum numero capto, atque cū prædâ militibus concessa, vastatæque agris, in deditionem venire, atque obsides sibi dare coegit. Rursusque de Menapiis post paucas periodos: Illi nullâ coactâ manu loci præsidio freti in sylvas, paludesque confugiunt, suæque eodem conferunt. Cæsar partitis copiis cum C. Fabio legato, & M. Crasso quaestore, celeriterque effectis pontibus, adiit tripartito, ædificia, vicosque incendit, magno pecoris, atque hominum numero potitur. Quibus rebus coacti Menapij legatos ad eum pacis petende causâ mittunt. Hinc querelæ Synesii Epistola cxxx: *Φεῦ τ' ἡσυχία τῶν πολυωλέκαμεν. Φεῦ τ' καρπῶν, ἃς μάτην ἡλπίσαμεν. ἐπαίρουμεν τῷ πολέμῳ πλεῖστοις πλείστον ἡμῶν τ' ὀλιγίστην ἐν βοσκήμασιν ἡμῶν, ἐν ἀγέλας καὶ μῆλεις, ἐν ἵπποις φορβάσι. πάντ' αὖ εἴχοντες ὅσα ἐλθέειν.* Heu iuventutem, quam perdidimus! Heu fructus, quos frustra speravimus! Seminavimus hostili igni. Compluribus nobis omnes divitiae erant in pecoribus, in armentalibus camelis, in pasqualibus equis. Omnia disperierunt, omnia sunt abacta. Monitumque Onofrandi Strateg. cap. vi: *Τὸν δὲ τῶν πολέμιων φθαρέτω, καὶ κατέτω, καὶ πεινέτω. Ζημία γὰρ ζημιῶν, καὶ καρπῶν ἐνδοξα μείοι πόλεμον, ὥστε ἡ εἶσα τρεφεῖ.* Hostium autē possessiones funditus perdere, amburere, cadere, depopulari præderis. Damnoſa enim clades, & opum fructuumque penuria, belligerandi vires illis adiunct, quas abundantia fovēbat ac suppeditabat. Verūm hæc demum meditando, si nulla melior medicina ad manum. Nam aliās non displicet ratio Strategæ illius de quâ Polyænus lib. iii: *Τιμότης ὁ πόλιν στραπεδοῦς, ἀφώριζε τὸν πόλεμον πῶς στρατιώτης, ὅθεν δὴ προνομήσιν. τὸ δὲ λοιπὸν μέγας τ' ὥρως, καὶ ὅσον ἡμεῖς ἐφελθὼν αὐτῆς, ἀπεδίδοτο. οὐκ ἐπέτρεπε δὲ εἰς οἰκίαν, εἴτε ἐπαυλιν καὶ μακρῆν. καὶ μὲν ἔδε ἡμερῶν δένδρον ἐκτέλειν, ἀλλ' αὐτὰς καρπὸς λαμβάνειν. καὶ πέδον οἱ στρατηγεῖν πείλῃ, εἰ μὲν κρατοῖεν, τὸ πλείους φόρος ἐκλήγην. εἰ δὲ οὐ πόλεμος μακρῶν, τοσούτῃς ἀφθόνως καὶ κατεργασίας ἔχον τὸ δὲ τῶν μείζον, πλεονεξία δὲ οὐκ αὖ τῶν πολέμιων ἐξήρδεν.* Timotheus urbem exercitui circumdans, militibus locum definxit, unde prædâ agerent. Reliquam regionis partem, & omnes eius fructus vendebat. Non autem permittebat, neque do-

mum

[illegible]

earum est praeceptum. Haud aliud institutum Indis, referente Diod. Siculo lib. II. Biblioth. Συμβαλλόντων δὲ πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τὰ νόμιμα πρὸς τὴν μηδέποτε λιμὸν ἡμέραν παρ' αὐτοῖς. πρὸς μὲν γὰρ πῖς ἄλλαις ἀνθρώποις οἱ πόλεμοι καταφθίρειντες ἢ χώραν ἀγεώργητον καθίστασθαι. πρὸς δὲ τῆς τῶν γεωργῶν ἱερῶν καὶ αὐτῶν ἐωμένων, οἱ πλεονεξῶν τῶν πρὸς τῆς γεωργουμένης ἀνεπαύθητοι τῶν κινδύνων εἰσὶν. ἀμφοτέρω γὰρ οἱ πολεμουῦντες ἀλλήλους μὲν διακυβεύουσιν ἐν τῇ μάχῃ, τοὺς δὲ περὶ τῶν γεωργῶν ὄντας ἑαίνει ἀβλαβεῖς, ὡς κοινὸς ὄντας ἀπάντων διεργάτας. πῖς τε χώρας τῶν αἰτιπολεμουῦντων εἴ τι ἐμπυρίζουσιν, εἴ τι ἀναδραστημεῖς. Confert etiam ad Indorum fertilitatem consuetudo qua in bellis servatur. Nam apud ceteras gentes hostes bellorum tempore regiones spoliant, vastantque, neque agros coli sinunt. apud Indos vero belli tempestate in campis opus rusticum exercent absque cura agricola, procul ab omni discrimine belli. Hostes in praeliis mutua cade grassantur: agricolis nulla in re nocent, sed intactos relinquunt, tamquam communis utilitatis ministros. Neque vero hostium agros urunt, neque cadunt arbores. Neque secus opinabatur Xenophon, ubi inter alia loquitur de Cyro & Assyrio lib. V: καὶ ἐξήκοντα σωθήκει. τῶν μὲν ἰσχυρομένοις ἐπὶ τῷ εἶναι τοῖς δ' ὁπλοφόροις πόλεμον: ἰσχυρὰς ἰνὸς κοινῆς, καὶ cum agricolis pax esset, cum armatis bellum. Reflexit & huc ex parte oratio Alexandri III, vitio vertentis Philippo, libro XV II. Polybij: οὐτε Διόδοτος οὐδ' ἔφησε τὴν Φίλιππον ἀληθείας, εἴ τι πολεμὸς ἡμετέρος, ὅταν δὲ ἔτι περὶ εἶναι. ἀλλ' ἐν μὲν πῖς οὐκ ἔστι καὶ πῖς ὁμιλίαις ἐνεδράειν καὶ πρὸς τὴν, καὶ πῖς τὴν τῶν πολεμουῦντων ἔργα κατ' αὐτὴν εἴ τι πολεμὸς ἀλλοῦς ἔργου, καὶ λίαν ἀγνώως ἀφέντα ἢ τε κατὰ τὴν ὥρην ἀπ' αὐτῶν πῖς πολεμῶν, φέροντα τὰς πόλεις ἐμπροσθέν καὶ ἀρπάζον, καὶ ἀπὸ τῶν τῶν πολεμουμένων ἐκτρέφουσιν, τὰ τῶν νικάντων ἅθλα λυμνέουσιν: Philippum necesse est neque pacem nunc sincere querere, neque strenue bellum gerere, sicuti bene fieri conveniat; sed in conventionibus & colloquiis insidiari, observare, & ea quae hostis sint facere: in ipso quoque bello inique se & haud genere agere. Etenim cum hosti à fronte sit occurrendum, fugere ipsum manifestum congressum, & interea civitates succendere, & diripere, & huiusmodi voluntate victum, victorum pramia corrumpere. Quae diductius paulò sic exequitur Livius lib. XXXII: Iam dudum se reticere ait, non quò quicquam agi putet eo colloquio, sed ne quem sociorum licentem interpellet. Neque de pace cum fide Philippum agere, neque bella verà virtute umquam gessisse in colloquiis insidiari & captare; in bello non congregi aequo campo, neque collatis signis dimicare, sed fugientem incendere ac diripere urbes, & vincientium pramia victum corrumpere. At non sic antiquos Macedonum reges, sed acie bellare solitos, urbibus parcere quantum possent, quo opulentiùs imperium haberent, Nam de quorum possessione dimicetur tollentem, nihil sibi prater bellum relinquere, quod consilium esse? Plures

priore

ροιῶν μὲν γὰρ αἱ πλείους ἀψαμένους Θεσσαλίας, οἱ δὲ ἐν τὸς πολλῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τοῦ αἵματος
 δις τοῖς τοῖς ὁμοῖς πρὸς τὸν Τίτον. Ἀχαιοὶ δὲ πάλιν φιλίππου συμμάχων ἀπει-
 πόμενοι, πολεμῶν ἐψηφίσαντο μετὰ Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν: *Vbi intellexit Philip-
 pum Quintius fuga simili transitu Thessaliam transcurrisse, ubi homines se-
 dibus suis excutauerat in montes, oppida incenderat, res quas ferre secum ho-
 mines praecopia vel pondere non poterant, militi concesserat in praedam: Ro-
 manis iam quodammodo regionis possessione cedens, Quintius enixè horrtatus
 est milites, ut in transitu velut suae iam ditionis ac concessa haberent rationem.
 Huius moderationis suae breui post fructum copere, nam ut Thessaliam attige-
 runt, defecerunt ad eos urbes. Alij intra Thermopylas incolentes Graeci, o-
 prabant & animo gestienti desiderabant. Quintium. Achai renunciatō Phi-
 lippo foedere societatem contra eum cum Romanis decreuerunt. Sed & Fron-
 tinus lib. iv. cap. iiii: Auspicijs Imperatoris Caesaris Domitiani Augusti,
 Germanico bello, quod Iulius Civilis in Gallia mouerat, Lingonum opulentissi-
 ma ciuitas, quae ad Civilem descuerat, cum adueniente exercitu Caesaris popu-
 lationem timeret: quod contra expectationem inuiolata, nihil ex rebus suis
 amiserat, ad obsequium redacta septuaginta milia armatorum tradidit ei.
 Idem, sed frustra, spectabat Augustus apud Dionem Cass. lib. xlix:
 Ἐπὶ οὖν τέττατος ὁ Καῖσαρ τὴν στρατοῦσιν, τὸ μὲν πρῶτον οὐδέποτε ἤρπαζε, καίπερ καὶ
 πρὸς κώμους αὐτῶν τὰς ἐν τοῖς πεδίοις ἐκλιπόντων (ἤλπιζε γὰρ ἐθέλοντας αὐτὰς ἐπι-
 ξεοδεῖν) ὡς δὲ καὶ περὶ χωροῦντων αὐτῶν πρὸς ἱερὰς ἐλύπησιν, ὠργισθῆναι, καὶ τὴν πε-
 χύσαν σφῶν ἐκχεῖ καὶ πᾶσι ὅτι ἰδύνατο λείαν ἐπιπλεῖν: Enimvero Caesar in Pā-
 nonios profectus, primum à rapinis se continuit, quamuis ij pagos in campe-
 stribus suos deseruerant, quod sperabat se eos citra vim sibi adiungere posse: sed
 quum ad Hisciam accedentem eum lassissent, ira correptus, agrum eorum visit,
 pradasque quas potuit maximas egit. Nec alio attenderat Hannibal. Liv.
 xxxiv: Dum hac aliis locis ab Romanis geruntur, iam Tarentum pervenerat
 Annibal, cum maxima omnium quacumque ierat, clade, in Tarentino de-
 mum agro pacatum incedere agmen capit. nihil ibi violatum, neq. usquam via
 excessum est. apparebatq. non id modestia militum aut ducti, nisi ad conci-
 liandos Tarentinorum animos fieri. Possè autem tale quid seruari doce-
 mur illo Liuij lib. xlii: Martius postquam patere omnia in omnes par-
 tes animaduertit, secundis castris peruenit ad Deum; metatig. sub ipso templo,
 ne quid sacro in loco violaretur, iussit. Certe si religio Harpyis istis & ro-
 strum tollit & vngues, cur non idem possit disciplina? Quare etsi re-
 ferat Max. Tyrius Serm. xiv: πόλεμος μὲν, διδάσκαλος ἀδικίας, γεωρ-
 γία δὲ, δικαιοσύνης. ὁ μὲν γὰρ πλεονέκτης τὸ ἐπὶ καὶ δὴ τὰ ἀδικεῖν αἰσθ. καὶ αὐ-
 τὸς αὐτὸς κερταῖς ἐχθ. ἐπιδαν τὰ μέγιστα ἀδικῆναι, καὶ ἀδικῶν δὲ σφραῖ. Bellum est in-
 iuria magister, agricultura iustitia: bellator rapiendi studium sequitur, & a-
 lienis*

hienis inhiat bonis, tuncq. putat secum optimè agi, ubi maximè iniurius est, quumq. per iniuriam voti compos efficitur. Asseueretque αὐτὴμεῖα. Hecuba in Comœdiâ nominis sui Euripideâ:

— Εὐ γὰρ μυρῶν στρατόμακ
ἀέλας ὄχλῳ, ναυίκη τ' ἀναρχία,
κρείσσων πυρὸς κακὸς δὲ ὁ μὴ πηδῶν κακόν:

— In infinito enim exercitu
Indomita turba, nauticâq. licentia

Violentior igne, malus verò habetur qui non aliquid facit mali.

Liuiusque adeò libro xxxviii. meminerit, libidinis & auaritia mi-
briar, tamquam supra modum extremæ: vtraque tamen probè com-
pescetur, si licuerit per ipsam Ducem; hoc est si præiuerit bono exem-
plo, & leges suas exercuerit. Hinc Xenophon lib. iiii. Histor. Græc. de
Dercyllide: καὶ ὅπως μὲν πρὶν τῷ στρατῷ εἰς τὸ ἀρχὴν τῶν Θυμβρονῶν, ὥς τε πα-
ρίσταται τὸ στρατόμακ τῆς Φιλίας χάρις μέχρι τῆς φαραβάζης ἀελίδος,
μὴδὲν βλάπτει τὴν συμμάχους: Tantum verò vel primo belli initio Thimbrone
præstabat imperandi scientia, ut copias per amicorū fines usq. in Æolidem Phar-
nabazo subiectam, socijs nullo detrimento adfectis, duceret. Quod ne cui alij rei
acceptum feratur; audiamus obsecro vnum de eodē illo exercitu militem:
Ἡ μὲν μάλιστα μὲν οἱ αἰπὺν πόνον καὶ ἀνὰ πᾶσι τοῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐ μὲν νῦν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ πα-
λαιόν. τὸ αὖτε οἱ πᾶσι τοῖς νῦν μὴ ἐξαμαρτάνειν, τὸ πρὶν αὖτε ἡδὴ ἰκανοὶ ἐστὶ γινώσκων:
Nos quidem, Lacedæmonii, nunc iidem sumus, qui anno superiore fuimus:
sed alium nunc imperatorem habemus, quam prius. Quapropter ipsi iam scī-
tis perspicere potestis, quamobrem id temporis deliquerimus, nunc omnis ex-
pertes culpa sumus. Et aut omnia me fallunt, aut idem tangit Tacitus lib.
ii. Hist: Non Italia adiri, nec loca sedesque patriæ videbantur: tamquam
externa litora & urbes hostium urere, vastare, rapere, eo atrocius quod ni-
hil usquam prouisionem aduersum metus. pleni agri, aperta domus, occurrentes
domini iuxta coniuges & liberos, securitate pacis, & belli malo circumuenie-
bantur. Idcirco non miror cū lego apud Velleium lib. poster: Putares
Sullam venisse in Italiam, non belli vindicem, sed pacis auctorem: tanta cum
quiete exercitum per Calabriam, Apuliamque cum singulari curâ frugum, a-
grarum, hominum, urbium, perduxit in Campaniam. Apud Ciceronem pro
lege Manilia, de Cn. Pompeio: Cuius legiones sic in Asiam pervenerunt,
ut non modo manus tanti exercitus, sed ne vestigium quidem cuiquam paca-
to nocuisse dicatur? Apud Frontinum lib. 2. Stratagem. cap. ii: Imperator
Caesar Augustus Germanicus, eo bello, quo victis hostibus cognomen Germa-
nici meruit, cū in sinibus Rbiorum castella poneret, pro fructibus eorum lo-
corum, quæ vallo comprehendebat, pretium solvi iussit, atque ea iustitia sa-

mâ omnium fidem asstrinxit. Apud Lampridium de Alexandro Severo: Inuit Parthicam expeditionem: quam tantâ disciplinâ, tantâ reverentiâ sui egit; ut non milites, sed Senatores transire dicerentur. Quacunque iter legiones faciebant, tribuni accincti, centuriones verecundi, milites amabiles erant: ipsum verò ob hæc tot & tanta bona provinciales ut Deum suscipiebant. Apud Zosimum lib. III: Μεθ' ὅσης μὲν οὐδ' ἡσυχίας καὶ βλαβείας τῷ ὁδῶν ἀπαυσι οἱ στρατιῶται διέκυνον, λέγειν οὐκ ἀναγκάζειν. ἔδε γὰρ ἐν εἰκῇ, ἀπηχῆς ππερὶ ξαι τῆς ποδ' ἑλίας βασιλεῖ παγαμένως: Quanta quidem cum tranquillitate, ac religione, totum hoc iter consecerint milites, non est necesse dicere. Nec enim consentaneum erat, eos insolentius ac præter rationem decori quidquam admittere qui sub Imperatore Iuliano militabant. Apud Pacatum Pannegyr. Theodos. dicto: Gothus ille & Hunnus & Alanus respondebat ad nomen, & alternabat excubias, & notari infrequens ferebat. Nullus tumultus, nulla confusio, nulla direptio ut à barbaro erat: quin si quando difficilior frumentaria res fuisset, inopiam patienter ferebat, & quam numero arctatâ annonam, comparcendo laxabat, pro omni præmio omnique mercede id unum reposcens, ut tuus diceretur. Apud Claudianum lib. I. de Laud. Stiliconis:

In quo tam vario vocum, generumque tumultu

Tanta quies, iurisque metus servator honesti

Te moderante fuit, nullus ut vinca furtis,

Vt seges ereptâ fraudaret messe colonum,

Vt nihil aut servum rabies, aut turpe libido

Suaderet: placidi servirent legibus enses.

Apud Suidam de Belisario: Εἰς δὲ τὰς ἀρχαίας, ὅτι δὴ ποσὴν Φειδοῖ τε καὶ προσιὰ ἐχρῆτο, ὥστε βιασθῆναι μὲν αὐτὰς ἔδειν πᾶσι τε στρατηγοῖσι & Βελισσαρίῳ πύχην. ἀπεδίδοντο γὰρ αὐτοῖς κατὰ γνώμην πᾶν ὅντιν ὅντιν ὅντιν καὶ λεῖκα ἀκμάζοντι πᾶσι λήϊα εἰς τὸ ἀκρεῖες διεφύλασσε, μή τι περιέσσει ἢ ἵππων & λυμνηται. τῶν δὲ ὡραίων ἐν τοῖς δένδροις ὄντων ἀφαιρῶν αὐτῶν ἔδειν τῷ περὶ πάντων ἐξελῶν: Agricolis autem ita parcebat, ita consultum volebat, ut nunquam Belisario exercitum ducente, vis ulla eis illata fuerit. Nam res venales ex animi sententia distrahebant: & adulto frumento ne ullus equus noceret, diligentissimè cauebat. Fructus porro arborum attingere licebat nemini. Imò, fit mihi admodum credibile illud Frontini lib. IV. cap. III: Univerſi quoq. exercitus notabilis sæpe fuit continentia, sicuti eius, qui sub Marco Scauro meruit: namq. memoria tradidit Scaurus, pomiferam arborem, quam in pede castrorum fuerat complexa metatio, postero die abeunte exercitu intactis fructibus relictam.

Interim, absit negem coniunctum istud cum aliquâ difficultate; præsertim sub ducibus aut vitæ solutionis, aut prudentiæ minus considera-
ta In-

te. Inde namque est quod habemus in Polybio libro quarto: ὁ πικρὸς ἄνθρωπος, βαλεῖται μὲν ἀδίκημα πικρὸν ὡς τὸς ἀχαιῶς. ἡ διωκμένη δὲ ἔσται πληθὺς ἀπὸ τῆς χώρας. Ἀλλὰ τίς πάλιν πρὸς τὴν ἀφελείαν ἀπορρίπτει, καὶ πικρὸν αὐτὸν καὶ λυγρὸν μὲν διήκει, μέγας δὲ φέρει τὴν φουκαλίαν. πικρὸν μὲν δὲ τίς οὐκ ἐστὶν, ἐπὶ τὴν αἰφνιδίαν καὶ θρασύτητα ἐμβαλεῖ ὡς τὴν τῶν μεσηνέων χώραν, ὅτι τῆς καταρχῆς αὐτῆς οὐκ ἐπὶ τῶν χρόνων πρὸς τὰς μεσσηνίους Φίλιαι καὶ περὶ τῆς αἰφνιδίαν πικρὸν αὐτὸν ἐστὶν, ὅτι τὸ καὶ κρινεῖ ὡς τὸ μέγαν διήκει πρὸς ἀνθρώπους. ἀπὸ τῆς δὲ ἐν ἐλάτῃ θέρμεροι τῆς φουκαλίας πλεονεξίας, ἀδίκως ἐπὶ τῇ, ἡ πικρὸν αὐτὸν ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν μεσσηνίαν: *Edictum erat, ne qua inter eundem Achaia iniuria inferretur. Sed quis multitudini statuat modum? Vastanti, diripiuntq; omnia, tandem Phigaleam perueniunt. Hinc facta in Atrophenos impetu, nulli ratione veteris amicitia habitā, neglectaq; diuino & humano iure, populabundi per agrum discurrunt, omnia ferro igniq; vastantes: Atropheni, quod impares viribus essent, sese intra mœnia continentium.* In Dione Cassio de Augusti militibus lib. XLVI: Τῶν αὐτῶν μὲν οὐδὲ γινώσκουσιν καὶ Ἀλλὰ Φίλιαι τῆς χώρας ἡμετέρας καὶ τῶν ἀπὸ τῆς πληθὺς, τῆς περὶ τῆς αἰφνιδίαν αὐτῆς, ὡς τὸς μεσσηνίους βαρύνει: *Eo animo per provinciam tamquam amicum sibi, profecti sunt: quamquam ob multitudinem ac ferociam militum ei non minus quam in bello damni intinctum fuit. Eademque causā apud Ammianum lib. XVIII: Omnes tenere Moguntiacum. ubi Florentino & Inpicio Severi successore destinātē certantibus, per pontem illic constitutum transiri debere; retinebatur firmissimē Caesar: affrens pacatorum terras non debere calcari; ne, ut saepe contigit, per incivilitatem militū occurrentia vastantis, abruptē fœdera frangerentur. Ad quæ item commodē adplicemus ista Cassiodori lib. IV. Epist. XXVI: Atque ideo illustris magnificentia tua provincialibus Alpium Cottiarum assensum publicum per tertiam inductionem nos relaxasse cognoscat: quos transiens noster exercitus more fluminis, dum irrigat, oppressit. Nam licet pro generali securitate frementis adunatione properis, prateriens tamen istorum culta vastavit. Radit enim semper fluvius alveum suum, & licet molliter egrediens vicina sacundet, illud tamen reddit sterile, quo collectus influxerit. Vnde necesse fuit, civica vastatione deiectis porrigere dextram salutarem. Remedium autem aliquod huic rei si ducantur rapim; ut canes, qui Nilum bibunt. Ante oculos Annibal sit, de quo Polybius: Τῶν γὰρ ὡς ἀλλοτρίαν καὶ τὴν χώραν ἐκείνην, ἡ δὲ φουκαλία ἐγγυρῶντι πρὸς τὴν, οὐκ ἐστὶν ὅτι ἐστὶν ὅτι ἐστὶν. Cottiarum, τὸ πικρὸν καὶ κρινεῖ αὐτὸν τὸν πικρὸν αὐτὸν: *Nam ducens per alienam patriam exercitum, & magnas res molient, & quod modum salutis erat, socios in fide retinere. Cui merito certant illi Neroniani. Liuij libro XXVII: Modestia certare milites, ne quid ultra usum necessarium farent, nihil morari, nec ab signis ab-**

sistere. cibum capientes diem ac noctem ire, vix quod satis ad naturale desiderium corporum esset, quieti dare. Longe alij. qui à Virellio sub Fabio Valente in Italiam mittebantur; Taciti libro i. Histor: Lento deinde agmine, per fines Allobrogum & Vocontiorum ductus exercitus: ipsa itinerum spatia, & statiuorum mutationes venditante duce, sedis pactiombus aduersus possessores agrorum, & magistratus ciuitatum: adeo minaciter, ut Lugo (municipium id Vocontiorum est) faces admouerit, donec pecunia mitigaretur, quoties pecunia materia deesset, & stupris & adulterijs exorabatur. Sic ad alpes peruenit. Benè itaque Onofander cap. vi: Τῶν δὲ θηράμεων ἐκπεπληρωμέναν, μήτ' ὅτι τῆς συμμαχίδος καθεζόμεναι ἐγχεροῖζέτω χώρας· τὸς γὰρ ἰδίως ἀναλώσει καρπὸς, καὶ ζημιώσει πλέον τὴν φίλαν, ἢ τὸς πολέμους. μεταγέτω δ' ὡς ἴκτον, εἰαν ἀκίνδων ἢ οἴκοι τὰς θηράμας: Collectis contractisq, omnibus copijs, in federatis socijsq, regionibus, diu cunctando, feriatu ne desideat, nam amicos maiore quàm hostes multaret detrimento. Inde igitur armatam manum, si commodum est & licet, confestim abducatur. Sed enim caue quis heic rem putet habere factam, in quem competat clausula eiusdem Onofandri: Προτιζέτω δὲ περὶ τὴν ἀγορὰν, καὶ τῆς τῶν ἐμπορῶν, καὶ κατὰ γλῶσσαν καὶ κατὰ θαλάσσαν, ὡς ἐμπορῆς. ἵνα ἀκίνδυνος τῆς παρεσίας ᾖ τῶν ἀέκκοις ὡς ἀκινδύνησι τὸν εἰς τὴν ὁπλήθειαν φόρον: Erit etiam boni Imperatoris, curare ut mercatoribus liber & securus terra mariq, annona conuehenda pateat. aditus; ut plena securitate, impigri, necessarias merces commodius apportent. Optimè. nam etiam si asseueratè enuntiet de Anthemij exercitu Sidonius versu 278:

Cui deesset cum sapè Ceres, semperq, Lyaus.

Disciplina tamen non defuit:

Agnosceas tamen poetam magis quàm historicum. Planè quidam λεχάνων apud Xenoph. lib. vi. Hist. Græc. ingerunt duci suo Mnasippo: ὅτι ἂν ῥάδιον εἴη μὴ διδόντα τὰ ὁπλήθια περιττομένους παρέχειν: Non facile contineri posse in officio militem ab eo qui necessaria non subministrat. Ideoque de Herode prouidè Iosephus lib. xv. Antiq. cap. xii: Πάντων δὲ αὐτῶν περὶ κεχωρησμένων εἰς δόξαν ὧν ἡλπίκει, τὰς μὲν ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ παραχρᾶς ἐστὶ ὁποσούτω δὲ ὑποψίας εἶχεν, ἐκατέρωθεν ὑποψίας ὡς ἀποδοσάμεναι, φόβον μὲν ὧν ἐκπεποιήθητο εἰς τὴν τιμωρίαν, τὴν δὲ ὁπλήθειαν δὲ μεγαλόφρονος ἐν τῇς πεποιθείαις ἀποκερ. Ita omnibus ordinatis ex sententia, nullos amplius in regno suo motus timuit, duobus potissimum modis subditos in officio continens, timore suppliciorum quæ nemini remittebat; & liberalitate quâ prouidebat publicis necessitatibus. Pensiculatè Cassiodorus lib. i. v. Epist. xii: Discipulinam siquidem non potest seruare ieiunus exercitus, dum quod deest, semper præsumat armatus. Habeat quod emat, ne cogatur cogitare, quod auferat. Ne cessitas moderamen non diligit: nec potest imperari multis, quod nequeant custodire

*sedire paucissimi. Nec incircumspecte Æschines πρὸ ὄψεως: Τεῖτον δὲ αὐτὸς καθίσαντι πρὸς ἀπογευμένους τραγικῶδους συνήδους ὡς ἀρχαλὸν αἰετός: Ter-
tio loco eos eueretis seditis, quæ exercitum penuria laborantes familiariter com-
mari soles. Valet enim isto casu dictum Menandri:*

Πολλὰς δ' ἀνάγκη καὶ ποιητὸς οἶδ' ἰγὰν,

ὅτι πᾶν ἀτυχὲς ἔστι ζῴοντος, ὃ φύσις.

ὅντας πιστός.

Ego multos novi malos propter necessitatem

Factos in adversâ fortunâ, cum non naturâ

Huiusmodi essent. —

Exempla reperire non difficile. Tale est quod narrat de Demetrio in vi-
ta eius Plutarchus: καὶ κατέβας εἰς Ταρσὸν ἐβίβλετο μὲν ἀπέχεσθαι τῆς χώρας,
ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελλεν εἶναι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνην μηδὲμίαν εὐχρησθῆναι. ὡς δὲ ἐν ἀμύ-
χασι, οὐ τῆς ἐσχάτης οὐτὼν διαπολεως τῶν στρατιωτῶν; Et Tharsum descendit,
cupiuit quidem abstinere à prædando, quia ea regio tunc in distione erat Seleu-
ci, neq. ansam illi præbere ullam: verum quòd fieri id non posset in ultimâ mi-
litem inopia, &c. De Philippo Linius lib. xI: Socij erant; sed propter in-
opiam haud secus quàm hostium fines Macedones populati sunt: rapiendo e-
nim passim villas primum, deinde quosdam vicos etiam euastarunt, non sine
magno pudore regis, cum sociorum voces nequicquam Deos sociales nomenque
suum implorantes audiret.

Addideratq; consilium coercendi intra terminos Imperij. Lib. I. Annal.

Robè subigebatur in cote Prudentiæ Augustus, vbi Ἀκού-
σας ὅτι Ἀλέξανδρος δύο καὶ τεράκοντα χρονῶς ἐστὶ κατεπα-
μῆνός τε πλεῖστε, διηπόρῃ τί ποιῇσιν τὸν λοιπὸν χρόνον, ἐπαύμα-
ζεν εἰ μὴ μᾶλλον Ἀλέξανδρος ἔργον ἤνετο τῶ κατὰ τοὺς μεγάλων
ἡγεμονίαν, τὸ διατάξαι τὴν ὑπάρχουσαν. *Audito Alexan-*
drum, cum annos natus xxxii, pleraque subegisset, anxium
fuisse de materia agendi ad reliquum tempus: Miror, inquit, Alexandrum
non existimasse maioris esse opera imperium partum bene constituere, quàm
parare; Plutarch. in Apophth. Ultimum enim istud tam verum est, ut
obtineat vicem proverbij. Certe sine ullâ circuitione effert Florus lib.
ii. cap. xviii: Plus est Prouinciā retinere quàm facere. Cui adsonat Pa-
negyr. ii. in Scilicon: Claudianus:

— Plus est servasse repertum,
Quam quasisse novum.

Nec aliud sibi vult Iambus P. Syri:

Fortunam citius reperias quàm retineas.

Causam huius rei, expressit Ovidius lib. 11. de arte amandi vers. 21:

Nec minor est virtus quàm querere, parva tueri:

Casus inest illic: hic erit artis opus.

Et sic est. Velut in rebus omnibus, sic in imperijs, suus est modus: quem si excedis; ruet aut manibus alienis, aut tuis aut etiam nullis. Plane iuxta Pindarum Olymp. Oda. XI II:

Ε' περὶ δ' ἐν ἐκάσῳ μέτρον νοῦ-

σαι δέ, κερὸς ἀρεῖς.

Consentaneus est in quaq. re modus,

Quem intelligere opportunitas optima est.

Pièque Albutius apud Senecam Suasoria 1: *Aliquis etiam magnitudini modus est. Non procedit ultra spatia sua calum. Maria intra terminos suos agitantur. Quicquid ad summum venit, incremento non reliquit locum. Et pensiculatè Aristoteles VII. Polit. capite IV: Ε' σὶ π καὶ πάσι μεγέθες μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ζῶων, φυτῶν, ὀργάνων, καὶ γὰρ τέτων ἔκαστον, ὅτε λίαν μικρὸν, ὅτε κατὰ μέγεθ' ὑπερβάλλον ἔχει τὴν αὐτὴν δυνάμιν· ἀλλ' ὅτε μὲν, ὅλως ἐσθρημένον ἔσται τῆς φύσεως, ὅτε δὲ, φάυλως ἔχον· οἷον, πλοῖον ἀπὸ συμμάχου μὲν, ὡς ἔσται πλοῖον ὅλως, εὐδὲ δυνάμιν ἐσθρῆναι. εἰς δὲ π μεγέθ' ἐλθὼν, ὅτε μὲν διὰ μικρότητος φάυλως ποιήσῃ τὴν ναυπηγίαν, ὅτε δὲ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν: Aliquis est etiam civitatibus magnitudinis modus, quemadmodum & aliarum rerum omnium; animantium, plantarum seu arborum, instrumentorum iusta magnitudo est. etenim unumquicque eorum neque si nimis pusillum sit, neq. si magnitudine modum superet, potestatem aut vim suam incolumem conservabit: sed interdum natura sua prorsus orbatur erit, alias nullam utilitatem afferet. exempli causa navigium palmi quidem omnis longitudinem non superans, aut usque ad duorum stadiorum longitudinem porrectum, non erit omnino navigium: ad quandam verò magnitudinem progressum, modo propter parvitatem, navigationem incommodam reddet, modo propter magnitudinem immoderatam atque immensam. Ita ille. Quod ipsum commodè extendamus ad omnem Reip. ad omne regnum. Expositè Darii regis Legati Alexandro; Respice quantum post te reliqueris, intucere quantum petas. Periculosum est prae grave imperium, difficile est continere quod capere non possis. Vides ne? navigia quae modum excedunt, regi nequeant? nescio an Darius idcirco tam multa misisset, quia nimiae opes magna iactura locum faciunt. Facilius est quaedam vincere, quam tueri. Quam hercule expeditius manus nostra rapiunt, quàm continent? Curtius lib. IV: Eandem similitudinē haud absurdè ad exercitus maiores trahit Seneca, quā Princi-*

Principibus inculcare nihil verat, quamvis alloqui extet libro VI. de Beneficiis cap. XXXI: Cum bellum Gracie indiceres Xerxes, animum tumens, oblitumque quam caducis consideret, nemo non impulit. Alius aiebat, non laturos nuntium belli, & ad primam adventus famam, terga versuros. Alius nihil esse dubij, quin illa melle non vinci solum Gracia, sed obrui posset: magis verendum, ne vacuas desertasque urbes invenirent, & profugus hostibus vasta solitudines relinquerentur; non habiturus, ubi tantas vires exercere possent. Alius, illi vix rerum naturam sufficere, angusta esse classibus maria, militi castra, explicandis equestribus copiis campestria; vix patere caelum satis ad emittenda omni manu tela. Cum in hunc modum multa undique iactarentur, quae hominem nimia aestimatione sui furentem concitarent, Demaratus Lacedaemonius solus dixit, ipsam illam quae sibi placeret multitudinem indigestam & gravem, metuentam esse ducenti: non enim vires habere, sed pondus: immodica nunquam regi posse: nec diu durare, quicquid regi non potest. In primo, inquit, statim monte Lacones obiecti, dabunt tibi sui experimentum. Tot ista gentium milia trecenti morabuntur; haerebunt in vestigio fixi, & commissas sibi angustias tuebuntur, & corporibus & penè totius generis humani ruentis impetum, paucissimi sustinebunt. Cum te mutatis legibus suis natura transmiserit, in semita haerebis, & aestimabis futura damna, cum computaveris quanti Thermopylarum angusta constiterint. Scies te fugari posse, cum scieris posse retineri. Cedent quidem tibi pluribus locis velut torrentis mare ablati, cuius cum magno terrore prima vis defluit: deinde hinc atque illinc coorientur, & tuus te viribus prement. Verum est quod dicitur; maiorem belli apparatus esse, quam qui recipi ab his regionibus possit, quas oppugnare constituit. Sed haec res contra nos est. Ob hoc ipsum te Gracia vincet, quia non capit. Vix toto te non potes. Praterca, quae una rebus salus est; occurrere ad primos rerum impetus, & inclinatis opem ferre non poteris, nec fulsire ac firmare labantia. Multo ante vinceris, quam victum esse te sentias. Ceterum non est, quod exercitum tuum ob hoc sustineri putes non posse, quia numerus eius duci quoque ignitus est. Nihil tam magnum est, quod perire non possit: cui nascitur in perniciem, ut alia quiescant, ex ipsa magnitudine sua causa. Acciderunt quae Demaratus praedixerat. Druma atque humana impellentem, & mutantem quicquid obstitit, trecenti stare iusserunt: stratusque per totam passim Graciam Xerxes intellexit, quantum ab exercitu turba distaret. Itaque Xerxes pudore quam damno miserior, Demarato gratias egit, quod solus sibi verum dixisset. Pie igitur ac prudenter Artabanus eidem Xerxi lib. VII. Herodotus: ὡς ὡς τὰ ἀπερχόμενα ζῶα κεραυνοὶ ὁ θεὸς, οὕτως ἡ φωνὴ τῶν ἀνδρῶν, τὰ δὲ σπικνεῖ, ἐδὲ μὴ κεραυνοὶ ὁ αἶς δὲ ὡς εἰς εἰκνύματα τὰ μέγιστα αἰὲς ὁ δειδόμενος, πρὸ τοιαύτῃ θηροποιῆσει βέβαια; Φίλιον γὰρ ὁ θεὸς τὰ ἀπερχόμενα

χοίται

χένται πάντα κελύειν. ἔγω δὲ καὶ πολλὰς ὑποδύω. ἡ δὲ φέρεται κατὰ τοῖον-
δε· ἐπὶ αὐτῷ ὁ θεὸς φρονήσας φόβον ἐμβάλλει, ἢ φροντίζων, δι' ὧν ἐσφάληται ἀναξί-
ως ἐαυτῶν. ὁ γὰρ εἰς φρονέειν ἄλλον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἐαυτῶν: *Vides ut prae grandia*
animalia fulmine deus ferit, nec sinit inflescere: parva vero nihil laedi? Vi-
des ut magna semper adificia magnasq; arbores huiusmodi fulminum tela per-
cuiunt? Gaudet enim Deus eminentissima quaque deprimere. Unde & in-
gens exercitus ab exiguo profligatur, quoties deus iis quibus invides, aut me-
tum incutit aut tonitrum. Propterea quidam secus ac dignitas sua postulabat,
in calamitatem inciderunt, quia Deus neminem alium quam seipsum sinit ma-
gnifice de se sentire. Belleque de his talibus dicatur illud Lucani libro I.
versu 81:

In se magna ruunt: latis hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.

item Seneca Epist. xci: *Qua domesticis bellis steterant regna, quae externis,*
impellente nullo ruunt. Graviter Dion Chrysostomus Oratione xvii:
περὶ πλεονεξίας: Ὁ δὲ Ἡσιόδῳ καὶ πλεονεξίᾳ ὅτι πάντες φησὶ καὶ ἡμῖν, τὰς ἐκ τοῦ
πλεονεκεῖν βλάβας εἶναι καὶ ζημίας λογίζομεν. τίς γὰρ πάποτε ἢ βασιλεὺς ἢ
δημάρχης ἢ δήμῳ ἀπικειρὴς ὑπερβύσει τὸ δίκαιον, καὶ ὅτι πλεονεξίᾳ ὀρεχθῆ-
ναι, οὐχ ἀπάτην μὲν τὴν ὑπάρχουσαν ἀδαιμονίαν ἀπέβαλε. μεγάλας δὲ καὶ ἀ-
μυχήανους ἐχρήσατο συμφορὰς. ἅπαντες δὲ τοῖς μετ' αὐτὸν πρᾶγματι ἐμφα-
νῶν τ' ἀνθρωπιάς καὶ τῆς πονηρίας κατέλιπεν, ἢ τίς τῶν ἐλαττωδῶν βελομένων καὶ τ' ὀρ-
κῶν ἢ τῶν ῥαδίως ὑπέρβαινεν, ὁ πολλὰ πλάσσει μὲν τ' ἄλλων ἐκτίσσει αὐτομάτως
αὐτῷ καὶ δίχα πόνου περιουσιάζοντα πλείονα δὲ χρόνον τ' ἐπιμέλειαν κατέχεν. ἀσφα-
λέσταται δὲ ἐχρήσατο τοῖς πρὸς τῆς τύχης ἀρχαῖς: Hesiodus autem dimidium di-
cit esse plus toto, avaritia, opinor, damna & detrimenta perpendens. Quis e-
nim unquam aut rex aut dynasta, aut populus, conatus iustam mensuram
transgredi, & plura appetere, non omnem presentem felicitatem perdidit,
magnisque & difficilibus afflictus est calamitatibus, omnibus posteris clara
exempla inhumanitatis & pravitatis derelinquens? Aut quis fuit, paucioribus
volens esse contentus, iacturamque visam facile perferre, qui non copiosiora
quam alij possederit, ultro ipsi & absque labore accedentia plurimumque tem-
poris felicitatem retinuerit, tutissimèque usus sit bonis à fortuna datis? Ne-
mo hercle nemo. quippe & heic,

Quanto quisque sibi plura negaveris
A diis plura feret.

τέτρες ζηλάζομεν, μὴ τῶν διατυμόνων τὰς ἀποληστέρας, ἢ τῶν ἐμπόρων, ὧν οἱ μὲν
ἀμέτρως ἐμφορηθεῖτες τῶν περιουσιάζοντων, οἱ δὲ τῶν γαυῶν φορηθέντες, ὅτι τὸν ἐρρά-
γησαν καὶ συγκοτιδίωσαν, ἢ τῆς ἀποληστέρας ἀπὸ λαμπρῶν, ἵνα μικρὰ κερδάνωσι τὰ μεγά-
λα ζημιωθέντες: *Hos amulemur, non inexplebiliores convivias aut mercatores,*
qui par-

qui partim immodicis epulis ingurgitati, partim nimis mercibus onerata naue, ventrem potius disruperint, ac nauem secum demerferint, quam ut ex hac inexplebili auaritate fructum ullum capiant. Ita dum parua lucra captant, gravissimis damnis afficiuntur: Nazianzenus Id ne accideret Romanis, probè sibi cauit Scipio Africanus: Qui censor, cum lustrum conderet, inque solito fieri sacrificio scriba ex publicis tabulis solenne ei precationis carmen præter, quas Di immortales et populi Rom. res meliores amplioresq. facerent, rogabantur: Satis, inquit, bona ac magna sunt, itaque precor ut eas perpetuo incolomes seruent. Ad protinus in publicis tabulis ad hunc modum carmen emendari iussit. Quæ reorum verecundiâ deinceps censes in condendis lustris usi sunt. Prudenter enim sensit tunc incrementum Romano imperio petendum fuisse, cum intra septimum lapidem triumphique quærebantur: Maiorem autem totius terrarum orbis partem possidenti, ut audiam esset quicquam vltra appetere; ita abunde felix, si nihil ex eo quod obtinebat, amitteret; Valerius Maximus lib. i v. cap. i. Itaque prouidè T. Quintius lib. xxvi. Liuij: Sa quidem, inquit, possessionem eius insula censeri Achais esse, aucter essent Senatus populiq. Romano, ut eam vos habere sinerent. Ceterum sicut testudinem, et collecta in suum tegimen est, totam ad omnes ictus video esse: ubi exierit partes aliquas, quodumque nudauit, obnoxium atq. infirmum habere: haud dissimiliter vos Achai classem vndiq. mari, quæ intra Peloponnesi sint terminus, ea et tangere vobis, et iuncta tueri facile: simul auaritate plura amplectendi hinc exceditis, iuncta vobis omnia, quæ extra sint, et exposita ad omnes ictus esse. Huius moderationis fingitur Heliod. lib. ix. Æthiop. Hydaspes. Οὐ μὲν γὰρ τὸ πλεονέχον, ἀλλὰ τὸ ἐπιτρεχόν τῷ νόμῳ ποτὶς πλεονέχων, ἐστὶν εἰς ἀπὸ τοῦ ἐκτετακένου τῶν ἀγαθῶν ἅλα τοῦ νόμου. ἀλλὰ ἐπεὶ ἀρχὴν αἰς ἐπὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ φύσις, τὰς ἀγορὰς δὲ τῆς ἀδύνατος τοῖς κατασκευαῖς δοκεῖν ἵναται: Non abuter fortunâ, ad cupiditatem plus præ ceteris habendi: neq. in immensum prolato imperium, propter uictoriam: sed contentus sum finibus, quos initio natura posuit, Ægyptum ab Æthiopia cataraclis discernens. Nec alium introducit Antoninum Pium Dio apud Suidam: Ἐν γὰρ μὲν τοῖς πολέμοις δὲ τὸ εὐχρίν μᾶλλον, ἢ τὸ καρδαλέα δόξαν προέμεν, Φυλάτῃν ὥς, ἡπὶ εἰς μέγα, ἐκείνου τὸς τῶν ἀρχῶν ἐξάουσις ἔρεος: In re militari potius ex iustitiâ, quam emolumento gloriam querens, magis incolomes seruandos, quam amplificandos imperij fines statuēbat. Nec aliam mentem Augusto, pater ex tabulis eius supremis; quibus inter alia, addiderat consilium, coercendi intra terminos, imperij, ut loquitur Tacitus lib. i. Annal. Nam quod subiicit, incertum metu, an per inuidiam; frustra ambigit, metum fuisse, cuius cit facillè viri eius sapientia. & id alioqui disertè testatur Dio Libro lvi: Γράμματα πατρὸς ἐδωκε, τοῖς πρὸς ἀρετὴν ἀγαθῶν, καὶ μηδαμῶς τῇ πλεονεξίᾳ

E'γw

Ἐγὼ μὲν αὖ βασιλεῦ, εἰς αὐθροῦσι ἰδὼν τι πολλὰ καὶ μεγάλα πρῶτον περὶ γήρατος
 ὑπὸ νόστον, ὅτε εἰς σὲ τὰ πάντα τῇ ηλικίᾳ ἴκων· ἤπιστά μιν· ὅς τις κακὸν εἴη τὸ
 πλὴν ἡθνημίων· μεμνημένῳ μὲν γὰρ Ἰππύμαχοις Κυρὸν γέροντα ὡς ἐπὶ ἡμῶν, με-
 μνημένῳ δὲ καὶ τῷ ἐπ' Αἰθιοπίας τῷ Καμβύσῳ, συστράδιον· ὅς τις καὶ Δαρείῳ
 Ἰππύμαχοι· ἡμεῖς ταῦτα, γὰρ ἴκων, ἀπεμύχοντά σε μακαρίζον
 εἶναι πρὸς πάντων ἀθνημίων· ὅς τις· Ego certe, rex qui multos quorū res amplio-
 res essent, ab illis quorum res angustiores erant, superatos vidissem, te per omnia
 morem atati gerere non sinebam; gnarus rem esse malam multa concupiscere: me-
 moria tenens quomodo cum exercitu Cyri contra Massagetarum actum esset; quomo-
 do cum exercitu Cambysis contra Aethiopes; qui etiam cum Dario militavi ad-
 versus Scythas. Haec sciens ego, sentiebam te (si quiesceres) omnium hominum bea-
 tissimum. Alium ait Plato lib. III. de Legib. eos qui olim apud Argos & Mel-
 lenen regnū obtinebant, & seipsos unā & uniuersam Graecorum potentiam
 euertisse atque pessum dedisse; Οὐκ ἀγνοῶντες γὰρ ἠσίδαν ὀφείματα λέγειται,
 ὡς τὸ ἡμῶν πρὸ πάντων πλεονέκῃ ἐστὶ πλεονέκῃ, ὡς τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν, ζημιώ-
 δις τὸ δὲ ἡμῶν, μέγιστον, ὅτι τὸ μέγιστον τῷ ἀμέτρου πλεονέκῃ, ἀμει-
 νον εἰς χειρὸς· quod ignorarent Hesiodum recte dicere Dimidium sapientie
 toto praestare, quandoquidem damnosam est rem totam accipere; dimi-
 diam tantum accipere, moderatum est; moderatū verò immodico & immoderato,
 tanquam potius petari, sanè antecellit. Recensetque Dio Prusius Orat. XVII:
 Ὁ πρῶτος Σέρξης ὁ τῆς ἐπὶ τῆς κυρίας, ἐπειδὴ καὶ τῆς ἑλλάδος ἐπιδύμητος, ὃς
 πρῶτον γόλοι καὶ τοῖς αὐτοῖς μεγάλοις πειρασμοῖς ὑπέστη, ἀποπνεύσας αἰσχύνης ἐ-
 πίβας τῶν διωκτῶν, μέγας δὲ τὸ ἴσως ἔχοντι Ἀχαιοῖσι φέρον αὐτὸς, πορ-
 θεύσας; ὅς τις μετὰ ταῦτα τῆς χώρας καὶ τῶν πόλεων τῶν Ἰππύμαχοι, φέρον ὑπερ-
 κάστει, καὶ μὲν Πυλὸν καὶ Φασί, ὡς μὲν Σάμου μόνης ἔχον, ὁδωμένους ἐπὶ ἀπὸν-
 των γαλῶν. Βυλόμενοι δὲ π καὶ αὐτοὶ τῶν πρὸς ἀπὸν πειρασμοῖς ὑπέστησαν, ὡς
 πρὸς ὀφείματα ὡς πρὸς ἀπὸν λαβόν, μηδὲ ὁδῶν γὰρ θανάτου τοῦτον· ἀλλὰ ἀνασκο-
 λοποιεῖντα ὑπὸ τῷ βασιλεῖ ὡς πρὸς ἀπὸν· At Xerxes, alterius continentis
 dominus; postquam etiam Graciam concupiscerat, & tantam classē & homi-
 num myriades congregans adduxerat in Graciam, omnem turpiter perdidit ex-
 ercitum, vixque suum ipsius corpus saluare valuit. & post hac cum
 vastaretur regio, ciuitatesq. maritima, coactus est ferre. Quin & Polycratem
 aiunt, donec Sami vniuersi tenuis imperium, felicissimum omnium fuisse. Cum
 vellet autem & rebus transmarinis se immiscere, nauigassetq. ad Orientem, ut
 pecunias acciperet, nec facilem mortem nactus est, sed in crucem actus
 a barbaro perijt. Nec est quod multorum saeculorum moram cogites; ruunt
 subito. De Agide fanè Plutarchus in vita eius: Μεγίστην μὲν ἐν ἐλαχίστῳ χρό-
 νῳ περὶ γήρατος ἡθνημίων, καὶ μετὰ μικρὸν ὅλης ὁμοῦ τι μὲν περὶ ὅλης Περ-
 σικῆς κυρίας· ἡμεῖς δὲ τῶν, τυχὼν ὁ αὐτὸς ἐκ τῶν ἀπὸ πάντων: Ita qui bre-

visimo spatio maximas perpetravit res, & parum absuit quin universa uno ambitu potitus sit Peloponneso, puncto temporis rursus ab omnibus excidit. De Pyrrho Iustinus libro xxvi: Nec quisquam Pyrrhum, quā tulisset impetum, sustinere valuit. Sed ut ad devincenda regna invictus habebatur, ita devictis acquisituque celeriter carebat: tanto melius studebat acquirere imperia, quā retinere. Perperam. nam bene apud Cassiodorum Theodoricus lib. i. Var. Ep. xxv: Nil prodest initia rei solidare, si valebit presumptio ordinata destrucere. Illa sunt enim robusta, illa diuturna, quae prudentia incipit, & cura custodit. Atque ideo non minor in conservandis rebus, quā in invenendis adhibenda cautela est. quia de initis predictio debetur invento: de custodiis autem acquiritur laudata perfectio. Videmus ergo, citò partum dilabi. & ut durarent; tamen

— nimia omnia nimium exhibent negotium

Hominibus ex se,

inquit ex vero mulier Plautina Pannulo. Inde querelae Flori libro iiii. cap. xii: Ac nescio an satius fuerit populo Romano, Sicilia, & Africa cōtento fuisse, aut his etiam ipsis carere dominanti in Italia sua, quā cō magnitudinis crescere, ut viribus suis conficeretur. Quae enim res alia fureres civiles peperit, quā nimia Felicitas: Syria prima nos victa corrupti: mox Asiatica, Pergameni regis hereditas. Illa opes atque divitiae afflixere seculi mores, mergamque virtutis suis quasi sentinā, rempublicam pessum dederit. Neclevior Romae ipsius gemitus apud Claudianum de bello Gildon. ver. 103:

— heu prospera fata!

Quid mihi septenos montes, turbamque dedisti,
Quae parvo non posset ali? felicior essem
Angustis opibus. malletm tolerare Sabinos.
Et Vcios. brevior duxi sicarius avum.
Ipsa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad veteres fines, & mania pauperis Anci!
Suffuerint Etrusca mihi, Campanaque culta,
Et Quincti, Curitque sices, patriaeque petenti
Rusticus & proprias ferret dictator aristas.

At eleganti gravitate Themistius Orat. ad Valentem Imperat. de Pace: Αἰνεῖται γὰρ Πλάτων τὸ θεῶν ὅτι μήτε Κύρῳ μήτε Δαρῶν βασιλεὺς ἔω, πλεον δὲ μάλλον τὸν Ἀλέξανδρον σὺν ἡνέφη. εὐκταὶ γὰρ ἅπαντες εἶμι, καθάπερ Σύριαι, & Ἀρχίς, ὅπως μὴ τὸ ἔξωθεν Φαιήτης, περὶ ὅντιν, ὅπως δὲ καὶ ἰδοῦναι ἰσχυροί, μὴ φροντισαί. καὶ εἴ τι συμβέβηκεν αὐτοῖς. εὐχόμενοι μὲν γὰρ ἰδοῦναι βασιλεὺς δὲ μὴ εἶναι εἰς στρατιὰς μὲν ἐπὶ τῷ ἡ τῶν πολέμων κατατροπῇ, βασιλεὺς δὲ, ἡ τῶν ὑποθέτων οὐδὲν. *Etiam enim Platonem audi, qui Cy-*
rum

rum ac Darcium reges fuisse negat; multoque magis, ne Alexandrum quidem regis nemine dignatus fuisset. Similes enim hi omnes videntur illis, qui corpora foris bene habere ut adpareant, curant; ut autem intus quoque sana re-
 beque confluenta sint, nihil pensi habent. Eodem modo hi regna administra-
 runt: Itaque ipsis hoc iure obigit, ut belli duces fuerint; sed non reges. Est e-
 nim ducis quidem propria laus hostes profigare: at regis, cives suos felices ef-
 ficere ac beatos. Sed iam tempus vertere vela, aut potius repetere por-
 tum; ita legendo litus, ut

Alter remus aquas, alter mihi radat arenas.

Id quo fiat iucundius, admittemus, loco cantus nautici, fabulam Ap-
 piani è præfatione historiarum suarum: Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἄλλο τὸ κατὰ τὴν θα-
 λασσαν ἐκτελεῖν, ὡς οὐκ ἐστὶν ἄλλο τὸ κατὰ τὴν γῆν, ἢ τὴν ἀρχὴν ἐς ἀπειρὸν ἐκτελεῖν. ὅτι
 βασιλεὺς ἐστὶν πάντων καὶ ἀκαρτέρη. ἀνὴρ ὅς τις οὐδὲν ἐν τῇ πόλει περιστάμενος τε
 καὶ ἀδύνατος ἑαυτοῦ ὑποτάξαι αὐτῷ, καὶ οὐδὲν ἄλλο βασιλεὺς ἀνδρῶν ἔχει αὐτῷ
 χρεώμενος ἑαυτοῦ. ἔστιν οὐδὲν ἄλλο ἀνδρῶν ὅς τις οὐδὲν αὐτῷ δίδωσι τὰς βασι-
 λείας, ἔστι αὐτῷ ἐς τὴν ἀρχὴν δίδωσι. καὶ τὸ ὑποτάξαι αὐτῷ ὑποτασσάμενος,
 ἀδύνατος, καὶ πᾶσι τῶν ἀνδρῶν ἄρχος, ἀνὴρ ὅς τις: In summa, ut sunt prudentes,
 contenti maritimum regimenibus, omnium optimis, malunt has excolere, quam
 imperium in infinitum proferre ad gentes barbaras, inopes domi, & nil lu-
 cri afferentes diuinis. Quorum aliquant ego vidi in urbem legatos venisse, ut
 se fuisse popularis dederent, nec recepti ab imperatore, ut ipsi inutiles, inu-
 mmeris enim alijs gentibus ipsi dant reges, quod imperium his opus non habeat:
 & sunt prævincia in quas infundendum est, cum pudeat quamuis damnosas ab-
 hære. Appiano sic succinet Paulanias ex Atticis suis: Παυσανίας δὲ Θωάκη
 τὴν πᾶσιν ἐστὶν ὑποτάξαι καὶ Κελτικὴν πᾶσι καὶ ἑλληνικὴν καὶ τὰς ἑσπερίους βαλ-
 λεικὴν καὶ γῆν Θωάκην, ἑκατέρω παραπληροῦσιν. τὰ δὲ ἀξιοτάτη ἐχουσι
 καὶ τὰς: Nunc autem & Thracia tota, & quicquid Gallici nominis est, Ro-
 mano imperio parci: sed Galia bene cultas tantum partes, quibus temperarent,
 dignas iudicantes: reliquas quæ nulli tunc valde sunt, quæ aut immensum fri-
 goribus, aut sibi sceleribus ac laboribus, consilio nullas fecerunt. Paulaniam ex-
 cipiet Aristides Orat. in Romanos: τίς γὰρ αὖτις μακάριον ἀνδρῶν ἐστὶν, ὅς
 ὁ λαὸς, ὁ χεῖρ, ὁ λόγος, ὁ νόμος, ὁ νόμος, ὁ νόμος, ὁ νόμος: Quid quid nihil
 vos effugit, non urbs, non gens, non portus, non locus ullus, nisi quem
 pro inutile habueritis? Et verò quid de triumphis istis censebimus? Lepi-
 da dicere: non vera. nam quæ quæ vera? recitant voces famæ, opi-
 nionemque vulgi. Id ut etiam mihi credatis, venite quæso & per trans-
 ennam intuspicite in arcana imperii: humilis oculus in Spartiani Ha-
 drianum. Cernitis? Imperatoris illius pectus apertum? Si sic, legitis
 vti que ibidem ac illuc: Adipiscas imperium, ad priscum se statim morem tu-

gitavit, & tenenda per orbem terrarum paci operam intendit. nam deficientibus his nationibus quas Traianus subegerat, Mauri laceſcebant, Sarmata bellum inferbant, Britanni teneri ſub Romanâ ditione non poterant; AEgyptus ſeditionibus urgebatur; Lycia deniq; ac Palaſtina rebelles animos efferebant. Quare omnia trans Euphratem ac Tigrim reliquit; exemplo, ut aiebat, Catonis, qui Macedonas liberos pronunciauit, quia teneri non poterant. Scilicet mul-
ti vocem uſurpant vulpeculæ AEſopiciæ; de qua ſic Gabrias:

Κερδῶ βότρω βλέπωσα μακρῶς ἀμπέλω.
Πρὸς ὑψ. ὅ ἦτο, καὶ καμῶσαι πολλάκις
Εἴλειν, ἀπείπει· πρὸς δ' ἐαυτῶν ταῦτ' ἔφη.
Μὴ κάμνε, ῥάγες ὀμφακίζου μάλα.
Fulpes racemum videns vitis,
In altum eleuabatur. cumq; ſæpe laboraſſet
Ut caperet, defatigata eſt: ſed ſecum hæc locuta eſt,
Ne labora; acini uuae admodum exacerbeſcunt.

Non Medicinam ſed cladem. Ec. Lib. I. Annal.

MIrè delector Apollonij conſilio, lib. V. Philoſtrati: Τὸ ἐξῆναι
σι πᾶν ὃ, π βάλει δέδιθι. ὦ φροῦντερον γὰρ αὐτῷ χρησθ. μὴ πίμει
τῶν ἀπεχύνων τὰς ὑψηλὰς τε, καὶ ὑπεραίροντας: ἀδιν. ὅ τῷ ἀ-
ριστοτέλει λόγῳ, ἀλλὰ τὸ δύνουσι ἐξαιρεῖ μᾶλλον, ὥσπερ τὰς ἀκάν-
θας τῶν λήγων. Καὶ φοβερὸς δὲ καὶ τοῖς νεώτεροις πλάτυσται, ἢ ἐν τῷ ἡ-
μῶν, εἶδοι ἀλλ' ἐν τῷ πτωχότητι. Ne tibi liceat, quodcumq; volueris, caue: ſic
enim rebus modèſtius viſeris. Eminentiores ſpicas, quacumq; ſupra cæteras ſe
attollunt, non amputato. Iniuſta enim eſt in hoc Ariſtotelis ratio. ſed difficiles
homines, moleſtoſq; potius tamquam ſpinas è ſegetibus aufer, & res nouas mo-
licentibus terribilem te oſtende, minitendo tamen magis, quam puniendo. Et
quid ni ſic facias ὁ Princeps, ſiue peccauerit hoſtis, ſiue ciuiſ?

AEtherij patris exemplo: qui cuncta ſonoro
Concutiens tonitru, Cyclopum ſpicula differt
In ſcopulos & monſtra maris; noſtriq; crucris
Percuſus, in Octauis exercet fulmina ſiluis.

Quod ipſum Claudiani, ſumptum apparet ab Ouidianis illis.

Si quoties peccens homines, ſua fulmina mittat.
Iupiter, exiguo tempore inermis erit.
Nunc ubi detonuit, ſirepituq; exterruit orbem,
Purum diſcuſſus aëra reddit aquis.

Secutus iſtud Demetrius, teſtante Plutarcho in vita eius: καὶ παρελθὼν,
ἐνείκασιν μὲν καὶ φόβον ὡς τὸ δεινότητι, πεισισμένοις παρέχεν. ἀνελὼν δὲ τελευτᾷ.

incolumi futura iterum hostium beneficio. Hancque personam pulcrè tue-
tur Zeno intercessor Magnetum Livii lib. xxxv: *Ab Quintio legatusque
alii stens petiti, ne antius amentiam, civitati assignarent. suo quoque pericu-
lo fuere. Magnetes non libertatem modo, sed omnia quæ hominibus sancta
caraque sint. T. Quintio & populo Romano debere. nihil quemquam a diis im-
mortalibus precari posse, quod non Magnetes ab illis haberent: & in corpora
sua citius per favorem sacrosuros, quam ut Romanam omicidium violarent. Nec
impingunt in fabulæ decorum, Hispaniæ oppida, de quibus sic idem
lib. XLIII: Civitatesque complares eo nuncio audito, in deditionem venerunt.
quibus purgantibus sese, culpamque in duorum amentiam conferentibus, qui
se altero ad penam ipsi obsulissent, eam veniam dedisset Prator, &c. Congru-
enter huic etiam mîmo cives Artacina, Curtii libro 11: *Ille omnibus præ-
paratus, regis expellabat adventum, capta urbe titulo (sicut par erat) cedent.
Igitar Alexander turres admoventi tabet, ipsaque aspectu territi Barbari, &
nostris superius manus tendentes, crave caperant, ut itam in Satibarzanem de-
fectionis autorem refereretur, supplicibus semes deditibus parceret. Rex datâ
venâ, non obsidionem modo solvit, sed omnia sua incolæ reddidit. Interim
si de cuncta aquâ lance examinemus, res ita quoque se habet. pl. rum-
que culpi heic omnis, non tam populi, quam aliquot turbonum. Ex-
plicatæ Quintius Livii lib. xxxv: *Atentem cum Philippo Argævi senser-
ant. Remissionis hoc tibi, ne nostram vicem trasaris. satis compertum habe-
mus, datum, aut summum iram in eâ re, non civitatis culpam esse: eam
hursu, quam in te sueque præsides accersendo accipiendoque in arcem, nihil sit
publico consilio actum. Thessalos & Thocesios & Locrenses consensu omnium
scimus partium Philippi fuisse. Eiusdemq; censuræ æmulus C. Decimus,
Livii lib. XLV: *Culpam non pones populum, sed penes paucos concitatores val-
gi esse dixit. eos venalem linguam habentes decreta plena regia assentationu fe-
cisse, & eas legationes misisse, quarum Rhodos semper non minus pueret,
quam pariteret: quæ omnia, si potestas populo foret, in capita noxiorum ver-
sura. Præclarus itaque Iulianus circa Aquilienies, apud Ammianum
lib. xxxi: *Porta reclusis omnes effusi suscipere læti pacispræm duces, seq. pur-
gantem; Nigrinum totius furoris autorem paucosque alios obulerunt, eorum
supplicium crimen læsa manifestata & urbi arumnas explari poscentes. Pausi de-
nique post dubium exploratus spectato negotio, Mamertino tum indicante præ-
sidio prætoris, Nigrinus ut acerrimus belli instigator exustus est viuis. Ro-
mulus vero post eum & Sabostius curiales, concubiti sine respectu pericula studia
fecisse diuini diurnum, pernici consumpti sunt ferro. Residua omnes abierunt in-
nocet, quæ in certaminum rabiem necessitas egerat, non voluntas. Id enim
aqualitate pensata statuerat placabilis Imperator & clemens. Peritæque Scipio*****

Livii libro XXVIII: *Multitudo omnis, sicut natura maris per se immobilis est, ut venti & aura ciant, aut tranquilli, aut procellosi: & causa in vobis atque origo omnis furoris penes auctores est; vos contagione insanistis.* A quibus minimè separo illa eiusdem libri XXXVIII: *Atheniensis legatus Leon, Icesia filius, eloquentiā etiam dicitur monisse: qui vulgatā similitudine, mari tranquillo, quod ventis concitaretur, equiparando multitudinem Aetolorum, usus, cum in fide Romana societatis mansissent, insitā gentis tranquillitate quiescere eos aiebat. posteaquam flare ab Asia Thoas & Dicaearchus, ab Europā Mēnetas & Damocritus cepissent, tum illam tempestatem coortam, quae ad Antiochum eos, sicuti in scopulam, intulisset. Nam ecce Curtius lib. VII. de Maracandanis: *Spitamentis transfuga, praesidio Macedonum inde deiecto, muris urbis eius incluserat se, haud oppidanis consilium defectionis approbantibus. Sequi tamen videbantur, quia prohibere non poterant.* Et verosimile est tales fuisse Leontinos. quos ita compellat per epistolam Phalaris: *Εἰ καταλῶσαι με τὸν πρὸς ὑμᾶς ἐνεργεῖς πᾶλεμον μὲν ἀδεοδέντες, ἐκδοτέ μοι Λυκῖνον, ἵνα τῷ ὀργίῳ ἀπαισῶν εἰς τὰ τὸν ἀφ᾽ εἰς, παύσασθαι τῷ πρὸς τῷ πᾶσι θυμῷ. χρῆσθαι δὲ ἔδει αὐτῷ χαλεπώτερον, ἢ πάντας ὑμᾶς θῆσθαι βυλομένους: Si me cupitis bellum quod aduersum vos gero dissolvere; nihil reveriti, dedito mihi Lycinum; ut omni in eum effusa ira in civitati irasci desinam. Nihil enim atrocius illi sum facturus, quam vos omnes velle scio.* Certè huius notae introducit Athenienses Velleius lib. II: *Ceterum tum oppressi Mithridates armis homines, miserrima conditionis: cum ab inimicis tenebantur, oppugnabantur ab amicis; & animos extra moenia, corpora, necessitati servientes, intra muros habebant.* Sed ut fortè plures deliquerint, an ideo plectendi? Omnes omnes, si sequaris Iustiniani iam penè naufragi exemplum, de quo Zonaras tomo III: *Τῶν δὲ συμπλέοντων ἐπεργειλάσθαι τῷ θεῷ συμβαλόντων αὐτῷ, εἰ πᾶσι βεβαίη καὶ τῷ ἀρχίῳ ἀποδιδόναι, μητὶ κακὸν τοῖς κατ' αὐτῶν ὑπομέναις ἐπενεγκύν. ἔκων δὲ εἰς φείσκειν τεταρῆς, πρὸς αὐτὰ κακὰ τῶν ποσειδῶν ὥδε: Monitus igitur ab ijs qui vna naufragabant, ut votum faceret Deo, se si evasisset incolumis & regnum recepisset, veniam omnibus suis aduersarijs daturum: respondit; Si cui illorum pepercero, statim hic submergar. Non etiam si Deum, cuius es expressa imago, ο Rex. quin imò, nisi contra feceris; iniquè, periculose, damnose feceris. Iniquè. Nunquam enim ad contumaciam pari consensu multitudo prorumpit, sed incitatur à paucis, qui vitiorum scelerumque immunitatem sperant peccare cum pluribus, ut loquitur lib. III. cap. IV. Vegetius. Cicerō sic ad Cn. Pompeio Sihenius apud Plutarchum in Apophthegm.: *Μακροτέρως δὲ τὸ ἐναντίας ὑπομένεις μελέει δὲ εἰς τὴν ὅσον φάτιν ἵπκων. ἔπειτα δὲ ὁ δῆμιος γὰρ φησιν, ὅτι δὲ κῆμα ποιῶν αὐτὸν, αὐτὸς ἐνὸς αὐτῶν πρὸς αὐτῶν πολάζοντα. τῶν δὲ αὐτῶν ἐναι τῶν***

μελῶν χωροθεῖται, τὴν δὲ ὄψιν πᾶσι τοῖς ζῶντι καὶ κεφαλῇ ἐν μέλει. Χωρὶς
 Mos vulgò receptus est, ut Hydram rescare dicatur, quæ rem, quam nequit
 adsequi, violitur. Hanc imaginem in se transfert, quæ privata commoda pub-
 lici anteponit. nam vniuscuiusque bonum, publico continetur. Seorsum cer-
 te nec homini privato, nec principi esse beato licet. Caput enim gerere curam
 membrorum oportet, ac vicissim membra capitis habere rationem; si saluum
 esse debet animal, integrumq; conservari. Nam membrum, quod ressectum est
 posteaquàm reliquorum à societate reuulsam, seorsum esse cepit; hoc ipso scilicet est
 mortuum. Idem capiti à membris dirempto contingere necesse est, quippe nec ca-
 put, nec membra, vivere seorsum possunt. Diuinè & Arriani Epictetus
 libro III. cap. IV: Οἱ γεωργοὶ τὸν δια ὑλοδοροῦσιν, ὅταν ἐμποδίζονται τῷ αὐτῷ;
 οἱ ναῦται οὐ λοιδοροῦσιν; Καί ποτε παύσαι τοὺς λοιδοροῦντας; τί οὖν; ἢ γὰρ οὐκ οὐκ
 τῷ Κασσίου οὐκ ἀποτρέφονται τὰ λεγόμενα; τί οὖν ποιεῖ; οἶδεν ὅτι ἂν πάντας τὰς
 λοιδοροῦντας καλ. ζῆ, ἢ ἔτι τιον ἀρξεί; Νοῦνε agricola Ioui maledicunt, cum
 ab illo impediuntur? Nauta non conuiciantur? nunquid maledicere Casari de-
 sinunt? Ignorat hoc Iupiter? non renuntiat Casari, quid dicatur? Quid
 ergò facit? Scit si omnes conuiciatores supplicio afficeret, se quibus imperaret
 non habiturum. Hucque spectat ille qui Syllam monuit, imponendum
 tandem aliquando finem pre seipsum, si non aliâ de causâ; at ideo ta-
 men ut essent quibus posset imperare. Cui dicto alludit Seneca de Au-
 gusto loquens lib. I. de Clementia cap. 10: Ignouit ab eo tunc uictis, nam
 si non ignouisset, quibus imperasset? Sallustianum, & Ciceronem & Duillios, & to-
 tam cohortem primam interioris admiſſionis, ex aduersariorum castris conscrip-
 ſit. Nam Domitios, Messallas, Asinius, Cicerones, & quicquid floris erat
 in ciuitate, clementia sua debebat. Ijs adſident iſta Pauli Diaconi lib. V:
 Gensericius de rerum successu tumidus, dum etiam apud suos superbiat, vali-
 da, aduersus eum conspiratio est facta. Quorum molitione detectâ, diuersis
 ab eo excruciatu perire supplicijs. Horum siquidem funeribus non minus uirtutum
 amisit, quàm si exuperatus belli certamine fuisset. Nec non hæc Choniata:
 Ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνδρόνικον εἰσεληλύθη τὸ πόλις, καὶ ἐκυλίσθη ἐνδοθὺν, οὐδ'
 ὡς βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν καὶ ζῶν, ἱππησὶ οὐσι πύλαι, καὶ αὐτὸς ἐοικέναι, καὶ πρὸς
 καὶ ἐν ἀπέσει, τοῖς περὶ αὐτοῦ ἐχρήσθη, οὐδ' ὡς ἐμοφύειν ἀνδράσιν ἡμέρως
 περὶ αὐτοῦ. ἀλλ' ὡς ἀρχὴ καὶ ἡγεμονία ἐκείνη ἐκείνη ἀποκρίσας περὶ αὐτοῦ καὶ
 ἀπημύειν θάματα, ἃ μὴ αὐτὸς κατέαξε, ἀλλὰ ἐλάφυσεν ἐγκατε, καὶ ἄλ-
 λως ἔθετο χερσὶς ἑτέρον, πρὶν λοιπὰ κρημνοῖς καὶ ὄρεσι καὶ βαράθροις ἀπαπα-
 ρέειν, πρὶν περὶ αὐτοῦ. ἔτι καὶ τὸν βασιλεὺς ἀνδρόνικον, μὴ περὶ αὐτοῦ ὁμολα-
 γίας τε καὶ ἀποδοῆς μετὰ τῶν περὶ αὐτοῦ πληρώματι, ἢ ἐκείνης ἀποδοῆς περὶ
 αὐτοῦ, ἀλλὰ πολέμου ἡλώκειας τῆς πόλεως, πλείους ὅτι μάλιστα διέφθρε καὶ ἡ-
 φάνισεν, εἰς πολυεῖδεις καὶ πολυτρόπας καταστροφὰς τὸν θυμὸν καταμερίζας ἀλλόκοτον.

Vrbem

Urbe ingressus Andronicus, non ut clemens imperator, & eorum qui & olim subditi fuerant, & rursus futuri erant, quamvis ad tempus defecissent, conservator, Praesens tractavit; nec ut hominum, qui eisdem elementis constent, rationem habuit: sed ut famelicus leo incustoditos greges adortus, alijs colla frangit, aliarum viscera deuorat, alias aliter miserrime conficit, reliquas in montes & praecipitia agit. ita tum Andronicus, quae Prusa non deditio-
ne, sed ut potius erat, plurimos pessimo exitio perdidit: multiplices cruciatus & varia tormenta commentus. Nempe huiusmodi carnificibus impingi
debebat illud Lucani lib. 1:

Non quantum potuit terra pelagoq. parari

Hoc, quem ciues hauserunt, sanguine, dextra!

Quantò longius ab talibus diuertit Themistocles! qui vt refert Aristi-
des in vita eius: καὶ λακεδαιμονίαν ἐξελάνταν ἐκασπώδους πρὸς πόλιν πεινῶσαι
μακρὰ τῶν ἐκασπῶν ἐξέστη. ἀντίπρην καὶ ἀκάλυπτον. νεμίζαν ὁμοίαν τι συμβήσασθαι,
τῷ τῷ ἑλλάδα ἐκασπῶν αὐτῶν ὡς αὐτῆς διὰ Φαβίου. πλεον γὰρ ἡ τριτάκων
πόλιν εἶναι τῇ συμφορᾷ πρὸς τὴν πόλιν. ἔγωγε ἡγήσασθαι περὶ τῶν ἑλλήνων
ἐλλὰς λαμπερῆς αὐτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν κραιφνῶς γεγενῆσθαι, τοῦτον τὸν ἑλάντῃ
ἢ περὶ τῶν ἑλλήνων: Cum Lacedaemonij ciuitates eas, qua cum hostibus se commiserant
de fœdere velent tollere, contradixit ac prohibuit, quod existimaret id perinde
futurum, quasi à persâ Græcia de fœdere tolleretur. siquidem plura quàm tri-
ginta oppida fuerant eam calamitatem subitura. Quocirca putabat indecorum
fore, si Græcia, qua tam splendida fuisset, visa fortuna, hostesq; deuicisset, tan-
tâ sua parte non esset fides. Cuius vestigijs hî inhæterunt de quibus Iustinus
lib. v: Cum omnes delendum Atheniensium nomen, urbemq; incendio consu-
mandas censerent, negarant se Spartani, ex duobus Græcia oculis, alterum
erunt. Factum cedere dignum. S. d. & gemmâ meliore notanda senten-
tia, quâ Cimon Spartanis subueniendum arbitrabatur contra Messenios:
Παρακαλῶ μὴ τὴν ἑλλάδα χαλεπῶς, μηδὲ τὴν ἑλὴν ἐπιβόλῃ περὶ τὴν γεγε-
νημένην: Adhortatus ne Græciam claudem reddi, nec urbem sinerent desuui
sociâ; Plutarch. in vitâ eius Ebori quoque incidendi versus Lucani lib. ii:

Sylla quoque immensis accessit cladibus ultor.

Ille quod exiguum restabat sanguinis Urbi

Hæsit: dumq, nimis iam putrida membra recidit,

Excepit medicina modum, nimumq. secuta est.

Quia morbi duxere, manus: periire nocentes;

Sed cum iam soli possent superesse nocentes.

Quibus ipsis, emblematis loco, seruiat sententia Aristidis Leuclericâ prima:
 Ἐπὶ γὰρ ἔστι καὶ ἀμειψόμενος ἀμείψους ἀδικῶν. καὶ τις οἷς τῆς τιμωρίας ἀνασπληρεῖ,
 ποῖς παδικήματι πύστις ὑπερβῆδ' ἔλπει. ἀρχει πάλιν: Possunt enim, possunt

etiam ij, qui se vlciſcuntur, modum egredi: ac ſiquis in vltioꝝ peragenda uſq; ad iniuriam procedat, ſecundus ſit auctoꝝ. Et eius quidem criminis notatur Auguſtus Floro lib. i. v. cap. vi: Caſar percufforibus patris contentus fuit. Hac quoq; niſi multa fuiſſet, etiam iuſta cedis haberetur. Carpitur item poëtico Ouidij flagello Ægyptus lib. i. de Ponto Elegia i x:

Nec prius abſceſſit, meritâ quàm cede nocentum

Se nimis vlciſcens, extitit ipſe nocens.

Longè aliter Titus militibus qui contra mandatum eius malè pugnant; omnibus ad vnum ignouit. Joſephus lib. e. captiv. lud. cap. 43. Περιχυντά τῃ πὲ πύγματι τῶ πτω πρὶ τῶν στρατιωτῶν ἰκέτερε, καὶ τὴν ἐλπίαν περὶ τὴν χειροποιήσιν τῇ πάντων ἀπαθείᾳ κατὰ τὴν βέλων. ἀναλήψασιν γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὲν πᾶσιμα, πᾶς εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πείθετῃ καὶ οὐκ ἄμα πᾶς πικρίας, καὶ τῶν συμφορῶν. τὸ μὲν γὰρ καὶ ἐνός πτωχὸν ὡς ἡλεῖται μέχρις ἔργου περὶ πέν. τὴν δὲ πᾶν πλῆθος, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν οὐκ ἐπαλιώτας δηλαδὴ πᾶσι νῆφτοις αὐτοῖς εἶναι φρονιμώτερος: Circumfuſa verò legiones Titum pro commilitonibus obſcrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctoꝝ abedientia præcabantur, emendaturos enim peccatum præſens, futura compensatione virtutis. Placatus eſt Caſar, vilitate ſimul ac precibus. namq; vnius hominis animaduersionem uſq; ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus eſt; multum monens et poſt hac prudentius agerent. Imò eis qui contra omne ius diuinum atq; humanum captiuis viſcera aperuerant, auri eruenſi cauſâ, peperit inuitus, ob multitudinem, Egeſippus lib. v. cap. xx i v: Impediunt hoc vindicta ſeueritatem, quia innumeri reperti tanto furore obnoxij: ideoq; Titus, qui vallare circumfuſo exercitu Syros & Arabes propoſuerat, contemplatione multitudinis reuocavit ſententiam: ut ſuperioris delicti gratiam faceret, & ne poſtea committeretur, penam denuntiaret, verborumq; auſteritate grauiori ſues argueret, quòd auro ſuccincti & argento, pretioſiq; telis nitentes, nec arma ſua erubeſcerent, vt tanto ſe dedecore dehoneſtar. ni. At verò Syros & Arabes increpare, quòd immemores Romani nominis, dictu quoque horrida excogitaſſent: veniſſe eos ad belli ſocietatem, non ad exercitium ſtigitorum. Proin non ſinè horrore verborū de Caligula inquit Tranquillus capite XLVIII: Priuſquam provincia decederet conſilium inijt neſanda atrocitatis, legiones, quæ poſt exceſſum Auguſti ſeditionem olim mouerant, contrucidandi: quòd & patrem ſuum Germanicum ducem, & ſe infantem tunc obſediſſent: Fixq; à tam præcipiti cogitatione reuocatus, inhiberi nullo potuit modo, quia decimare velle perſeueraret. Vocatas itaque ad concionem inermes, atque etiam gladijs depoſitis, equitatu armato circumſedit. Sed cum videret, ſpectâ re pleroſq; deluſi ad reſumenda ſi qua vis fieret, arma, proſugit con-

consistit. Ergo in peccato communi, dū modò ei aliquid adfuerit pra-
 tectus iussu vel quasi, nec tam deliberatò cūcta facta sunt, quàm im-
 p. tu aut alio quo animi morbo; venia detur omnia: sin minus; pe-
 nē omnibus. Ita dico, *penē*. Haud ideo quod, iuxta Senecam lib. i. de
 Clementia cap. 11: *tam omnibus ignoscere crudelitas est quàm nulli*: sed,
 ut unius alteriusque sanguine reliquorum sanciatnr securitas; qui abs-
 que eo, semper penduli, se dilatos potius putabunt quàm dimissos.
 quod arcanum alibi excussimus. Erunt autem piacul. res istī, aut scelere
 aut dignitate piores. Vegetius lib. 11. cap. 14: *Quid si fieri medicinam
 necessitas extrema persulerit, relictus est, more maiorum, in auctores crimi-
 num transire: ut ad omnes metus, ad paucos pena perveniat.* Liuius libro
 XXVII: *Certabaturque sententia, utrum in auctores tantum seditionis (er-
 rant autem hi numero huius plus quàm quinq. & triginta) animadverteretur,
 an plurimum supplicio vindicanda tam fide exempli defectio magis quàm sediti-
 o esset. Vixit sententia lenior, ut unde orta culpa esset, ibi pena confisteret.
 ad multitudinem, castigationem satis esse.* Idem lib. XLV: *Com magno assen-
 su auditus est, non magis eo quod multitudinis nexam eleuabat, quàm quod
 culpam in auctores verserat. Itaque cum principes eorum Romanis responde-
 rent, nequaquam tamen tam graui oratio eorum fuit, qui quae Popilius obie-
 cerat diluere utramque conati sunt, quàm eorum qui Decimo in auctoribus
 ad praesentem noxae obviandū assensu sunt.* Curtius lib. x. de Alexandro: *De-
 fidens deinde fiendens de tribus aliis, & in medium armatorum agmen se im-
 misit, notatos quoque qui serocissime obsecuti erant, singulos manu corripuit:
 nec ausus repugnare XIII. affirmandos custodiū corporū tradidit.* Tacitus
 lib. XII. *Annal: Et Brigantes quidem, pauci qui arma captabant interse-
 ctū, in reliquos datā venia, rescdere.* Regulus apud Livium lib. XXV: *A
 Q. Fulvio securi percussus magis quorum dignitas inter alios, quàm quarum
 culpa eminebat.* Iustinus de Maleo lib. XVIII: *Punitis auctoribus miseram
 civitatem, inuicti exiliū omnibū se veniam dare dicit, atque ita duem Senato-
 ribus interfectū, urbem legibus suis reddidit.* De Antiocho Tacitus libro
 XII. *Annal: Tres obire paucisque primoribus interfecit, ceteros clementia
 commisit.* Et sic tamen o rex lentus esto, imo lentissimus, admi scā nō
 auribus magis quàm animis voce Imperatoris Manuclis cap. LXXXV:
 Εὐμένει δὲ δὲ καὶ τῷ Βασιλεὺς, τῷ τοῦ αὐτοῦ. διῆκτον ἡ ἀλλήλων ἐπὶ ἐπὶ αὐτῶν
 ὁμοῖος, τῷ μὲν δὲ τοῦ ἑαυτοῦ τῷ ἑαυτοῦ, τῷ τοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ καὶ ἐπὶ καὶ ἑ-
 αυτοῦ ἑαυτοῦ τῷ ἑαυτοῦ, ὁμοῖος τῷ αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ἀλλήλων ὁμοῖος,
 τῷ ἑαυτοῦ, αὐτοῦ δὲ αὐτοῦ, πατρὸς, πατρὸς, πατρὸς, πατρὸς, πατρὸς, πατρὸς,
 καὶ ἡ πᾶσι
 ὁμοῖος ἑαυτοῦ, τῷ αὐτοῦ τῷ ἑαυτοῦ, ὁμοῖος ἡ ἐν τῷ αὐτοῦ ἑαυτοῦ
 τῷ αὐτοῦ ὁμοῖος, καὶ ὁμοῖος ἑαυτοῦ, καὶ ὁμοῖος ἑαυτοῦ αὐτοῦ μάλιστα τῷ ἑαυτοῦ

νέν, ἢ τῶ ἀρχεῖν, καὶ αἰσὶ βασιλεὺς τῶν ἡγεμόνων ἀπέμειν: *Quadam inter regum dominatum, & tyrannidem, esse similitudo videtur: sed tantum à se invicem discrepant, quantum in dicendo quidem explicari facile potest: Tyrannus in eo potentiam suam suam putat, si suos ipse subditos debilitet: ac si res publica robur aliquot adquirat, eversorem protinus ipse suam somniat. Verus autem rex, erga subiectos sibi populos, patris, pastoris, medici, doctoris, & si qua saluti consulere persona potest, eius locum obtrinet, quumque eammodum suum contineri publico putet, & Christi minister sit & magis illum imitetur inserviando, quàm imperando: plus voluptatis carit regnum melius efficiendo, quàm illi, ad quos eius rei fructus pervenit. Gemmeam sententiam! cuiusq; virtutes cum fructu summo experiatur rex, siue ei res fuerit cum suis, siue cum hostibus. Na n sanè non tam est Medcæ dictum quam Pietatis, apud Senecam vers. 222:*

— hoc reges habent

Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies,

Prodesse miseris, supplices fido Lare

Protegere —

Nec alterius pectoris verbum Heracliti, de quo lib. xxi. Ammianus: *Eminere inter præcipuas laudes, quum potestas in gradu, velut sub iugum missa nocendi servicendique cupiditate & irascendi, in arce victoris animi trophaum erexit gloriosum. Et huic sanè rei omnes attendere quibus spiritus magni. De Alexandro narrat Curtius lib. i x: Alexander quamquam belli autoribus iure poterat irasci, tamen omnibus venia data & obsequiis acceptis, ad proximam deinde urbem castra movit. Maioris adhuc animi S. ipio. Liuius lib. xxviii: Scipio multis invehitus in præsentem Mandonium, absentemque Indibilem verbis, illos quidem merito perituros fuisse ipsorum maleficio, ait: victuros suo atque populi Romani beneficio, ceterum se neque arma ius adempturum (quippe ea pignora timentium rebellionem esse, se libera arma relinquere, solutosque metu animos) neque se in obsides innoxios, sed in ipsos si defecerint, servitutum: nec ab inermi, sed ab armato hoste penas expetiturum. utramque fortunam expertis permittere sese, utrum propitios, an iratos habere Romanos mallet. O fortem! & que aliter faciant reges? Veriverbium utique est Themistii, Oratione x ad Valentinianum: ὅτι μάλλον θεῶν ἢ ἀνθρώπων τῶν ἀναγκαστῶν οἱ κόζοντες, Eos potius Deo esse quàm simillimos, qui mortì destinatos in vitâ servant, quàm qui neci tradunt. Præclaraque Senecæ oratio lib. i. cap. ult. de Clement: Quod istud, Dij boni, malum est, occidere, servire, delectari sono catenarum, & civium capita decidere, quocunq; ventum est, multum sanguinis fundere, aspectu suo terrere ac fugare? Quæ alia vita esset, si leones ursique regnarent? Si serpentibus in nos, ac noxissimo*

si non cuique animali daretur potestas? Illa rationis expertia, & à nobis immanitate
 in crimine damnata, abstinent suis; & tuta est etiam inter feras similitudo. A-
 pud homines tantum nec à necessariis quidem rabies temperat sibi, sed externa
 suaque in aquo habet, quo possit exercitior à singulorum caedibus, deinde in exitia
 gentium serpere. & imicere telis ignem; ararum vetustis urbibus inducere, po-
 tentiam putat; & unum occidi, aut alterum, parum imperatorum credit: nisi co-
 dem tempore grex miserorum subiectus stetit, crudelitatem suam in ordinem coa-
 ctam putat. Felicitas illa, multis salutem dare, & ad vitam ab ipsa morte revocare,
 & mereri clementia civicam. Nullum ornamentum principis fastigio dignius
 pulchriusque est, quam illa Corona OB. CIVES. SERVATOS. Non hostilia ar-
 ma detracta vicis, non curruis barbarorum sanguine cruenti, non parva bello spo-
 lia. Cui quem iungam nisi Plutarchum? sic loquentem $\omega\theta\iota$ ἀοργησι:
 καὶ τὸ θεῶν τ βασιλέα μεγαλύνει, ἡ δὲ δαίμων ἢ κοσμοκράτωρ, εἰμὶ, καλοῦσι τὸ δὲ
 καλὰ πρὸς ἐχθρῶν καὶ δαίμονα, ἢ θεῶν ἢ, εἰδὲ οὐλύμπιον. ὡς περ οὖν ὅτι τὸ φι-
 λῶσθαι τὸς ἀπὸ κατὰ κράτος. Ὀλιγῶν, ἂλλ' οὐκ ἀν' οἰκίστην γε πάλιν ἐκείνῃ
 δυνάμει τηλικαύτην, οὕτως ἐπὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν μὲν, ἀνατρέψαι μὲν δυνάσται, καὶ
 ἀφαιρῆσαι καὶ καταβαλεῖν. ἀναστῆναι ἢ καὶ ῥῶσθαι, καὶ φείσεσθαι καὶ κατεπῆ-
 ραι, ἀρετῆς. ἐπὶ καὶ συγγνώμης καὶ μετριοψυχίας, καὶ καμύλλης καὶ μετῆλξ καὶ
 ἀερίδος. καὶ ταπεινότητος. τὸ δὲ ἐμψυχα καὶ διακτῆν, μυρμηκῶδες καὶ μυῶδες. Et
 iam deorum regem Atreideum, quasi matrem & blandum, Athenienses Mama-
 Eten juto, vocant. At si populi exigenti vis non divina, non celestis est, sed Furis
 & genus convenit. Quo igitur modo de Philippo, c. m. is Olynth. m. excidisset,
 quidam dixit, At certe tantam is urbem condere non posset ita etiam ira dicere li-
 ceat, Evolvere potes perdere, denacere: at erigere, servare parcere, tolerare, man-
 suctudinis est, indulgentia, moderationis, & Camilli apud Metelli, Aristida, So-
 crati: inharere autem & mordere, formicarum est & muscarum. Et: erò si
 fructum spectes rei tam parvæ, invenies minime parvum: Vno victo, o-
 mnes vincis. Curtius lib. vi: Hic ei Craterus & Enigius, occurrunt, præsidentum
 Taurorum gentis Phradatem adduxerant. Hic quoque in fidem receptus, multis
 exemplo fuit experiendi clementiam regis. Idem lib. ix: Obsides ducebantur
 ante agmen: quos cum à muris agnovissent, utpote gentis eiusdem, in colloquium
 convocaverunt. Illi clementiam regis, simulque vim commemorando, ad deditio-
 nem eos compulserunt, ceterasq. urbes simili modo deditas in fidem accepit. Hirtius
 lib. vii. de bello Gallico: Bituriges cum sibi viderent clementia Casaris re-
 ditum patere in eius amicitiam, finitimasque civitates sine ulla panâ dedisse ob-
 sides, atque in fidem receptas esse, idem fecerunt. Livius lib. xxxv: Romano-
 rum maxime respectus civitates movit, & virtutem nuper in bello, & in vi-
 ctoria iustitiam benignitatemque experias. Lib. xxxvi: quos placida oratio-
 ne territos cum permulisset, ad spem vulgata clementia aliquot populi arma-

piterno Masanissa, quia sibi cum Syphace haud paulo maiorem restare dimi-
cationem timebat, optimum ratus cum fratre patruelis gratiam reconciliare,
missu qui & puero spem facerent: si in fidem Masanissa sese permisisset, fusu-
rum in eodem honore quo apud Galam Desalies quondam fuisset: & qui Me-
zetulo prater impunitatem sua omnia cum fide restitui sponderent: ambos pra-
eparantes exilio medicam domi fortunam, omnia, ne id fieret, Carthaginiem-
sibus de industria agentibus, ad sese perduxit. Ut Legatus ille, cui s men-
tio eiusdem Livij libro XLIII: Eadem astate, qua in Thessalia equestri
pugna vixit, Romani, legatus in Illyricum a consule missus, opulenta duo
oppida, ut atque armis coegit in deditionem, omniaque sua concessit,
ut opinione clementia eos qui Carnuntum munitam urbem incolabant, allice-
rit, &c. Hæc cum se ita habeant, haud absurdè finiemus caput flo-
ridis istis Themistij oratione ad Valentinianum Imperat: καὶ τὸ βασιλέ-
ωι εἶπεν, εἰς πῦρμα πῦρ ἐπιληθῆσθαι, ὅταν πρὸς ἀνθρώπους καταλάβωσι τοὺς
βασιλεῖς, ὃ μὴ πείρῃ· οὐκ ἐκείπουν παντὶ τῷ συμπλήρωμα τὸ φύσεως τὸ ἀν-
θρώπου, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὰς πῦρ αὐτὰς εἶναι, ζωὴν ἡδὴ καὶ περὶ τὸν αἶμα, ὡς τὸ δὲ
χρὺς μῦθον γὰρ ἡμεῖς. ἔχει γὰρ αὐτοὺς ὅστες μὲν ἀρετῶν ἐπέχειν ἀπαυτάρχειαν
μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ὅτι οὐ μόνον ἐκείνοι βασιλεῖς πᾶσι· ὅστις ἢ κρατὶ
μὲν, φησὶν, ἢ εἰδὲν ἐκείνους πάντων ἀνθρώπων, καὶ μᾶλλον ἐκείνων οὐς δι-
αφέρει καὶ εὐστασι, ἔχει ἀντὶ τῆς παντὶ. ὡς ἔγωγε ἵδω τὸ κορυφὴν ἀγαμέμνινος
φαῖναι αὐτῶν βασιλικῶς, ὅτι πρῶτον τῷ ἀδελφῷ μακαριμένῳ πρὸς τὸ ἱκεῖν,
καὶ πικρὸν οὕτως ἐχρὶν καὶ ἀνέκτασι πρὸς ἀρχαίαν, μὲν τὰ τῶν δὲ φύ-
σιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς οὐκ ἐπὶ πᾶσι κατέδειξεν πρὸς τὸν ἡμέτερον, ἀλλ', ὡς εἰς κεν, οὐκ
ἐκείνους ἀνέδειξεν, ἀλλ' ἀνέδειξεν μὲν βασιλεῖς καὶ μελετῶν, ἀνδρώπων
ἢ οὐκ ἀνδρώπων ὅμοιοι· ὅταν αὐτοὺς ὁμοῖον τὸ δὲ πατέρα, οὐ τὸ ἑλκύναι μὲν λέγει
πατέρα, τοὺς βασιλεῖς ἢ ἐξαιρέτως· ἀλλ' ἀπλῶς φησὶ, πατέρα θεῶν καὶ ἀνδρώ-
πων, ὅστις οὐ καὶ τὸ πᾶσι βασιλεῖς οὐ μόνον, ὡς πατὴρ, προσκυλεῖ,
ἀλλ' ἡδὴ καὶ σκῆπτρον, οὗτος ἐστὶν ὁ θεὸς ἡμεῶν, καὶ οὗτος ὁ φιλαίθερος ὁ ἀπ-
χρῶς. Et imperatorum (qui quidem sibi hoc nomen iure competere volent) ef-
ficium istud est, cum denictos in suam potestatem redegerunt barbaros, non eos
radicibus exscindere, quod velut humani generis aliquam expleant lacunam, sed
refectā tantum illorum protervia & audaciā, servare in vita, & tueri, ut qui
pars Imperij iam sint facti. Ita enim res se habet: quicquid inexorabiliter ad ne-
cem usque persequitur bello a sua perniciā nonnihil cessantes barbaros, hic se Ro-
manorum Principem solum facit: qui verò barbaris illis superior evadit, parcere
autem loco novit, ut se principem omnium totius humani generis nationum consti-
tuit: potissimum verò eorum, quos ita incolumes conservavit, cum iure belli necis
potestatem in eos haberet. Adco splendidum illum iactitorem, Agamemnonem,
regis sentire aut loqui nego: cum fratrem iudō reprehendit, quod supplici Adra-

sto fermitem & clementem ostenderet; cumq; i. s. que ad id accerbum & ab omni humanitate alienum atq; absurdum votum facit, ne quisquam Troianorum fugâ dilaberetur, sed etiam illi qui in utero materno adhuc starentur, antequam in lucem ederentur, perderentur. Non igitur verè erat laus imperans, sed Argiuorum & Mycenarum duntaxat regulus, non autem hominum rex. Atqui Homerus quoties Iovem nominat, non Græcorum tantum, barbaris exclusis, patrem, sed plinius,

— divumque hominumque parentem,
vocat. Quisquis itaque principum, qui in terris agunt, non Romanis solum se patrem exhibet, sed & Scythiis; hic Iouis amulus est, & hominum amator.

Inopi quantò longiorem vitam, tantò plus supplicij fore. Etc. Lib. XII. Annal.

PArum consulunt famę suę Principes tam præsentī, quàm postumę, quib. ea est odij vehementia, ut inimicos suos ac perduelles radicitus perisse cupiunt. non modò delictis urbibus eorum ac corporibus, sed nomine etiam & memoriâ. Quippe nihil utroq; sæculo luçantur, præter titulum crudelium: ac ne sic quidem plenè obtinent quod eis erat in votis; siue desiderabant hanc cladem diu vivere in ore famę, in animis hominum; siue ad id esse exemplum quo deterrentur ceteri mortales. Istud autem quò promptius adsequerentur, erat imitanda ipsi Livia Augusti, de qua Tacitus lib. I. v. Anna. *Florentis principis cum per occultum subvertisset, misericordiam erga eam in palam ostendebat.* Tale quid secutus Avidius Cassius, qui Vulcano vellet, ultus a peritoribus manus excidit, alijs crura incidit ac poplites, dicens. *maius exemplum esse, viventis miserabiliter criminosi quàm occisi.* Eidemque rei attenderunt Gæci, qui Caryatibus occisis, ipsorum vxores rapuere in servitutem. Nec sunt possitolas nec ornatus matronales deponere; ut non uno triumpho ducerentur; sed æterno servitutis exemplo gravi contumeliâ pressa, pœnæ. *laure viderentur pro civitate.* Vitruvius Architect. lib. I. Nec aliò spectabat sententia Thræcia, dominantis Antistii, servata Taciti libro X. v. Annal. *Quin insula publicis bonis, quò longius vitam traxisset, id priuatim miserior. & publicè clementia maximum exemplum futurum.* Idem in mentibus libertorum Claudij dum ei consuadent deliberanti de pœnâ Mithridatis: *Arriperet oblata, & servaret exulem; cui inopi quantò longiorem vitam, tantò plus supplicij fore;* Tacit. lib. XII. Annal. Nec ad alium scopum dirigitur telum Gotarzis, eodem librante Tacito ibidem: *Ille non propinquum, neq; Arfasis de gente, sed aliunde*

nam & Romanum accipiens, Ateher datem auribus decisis vivere iubet; ostentui clementia sua, & in nos dehonestamento. Vnde disertè de liberis quorum parentes convicti crimine maiestatis, imp. Arcadius & Honorius Cod. lib. ix. Tit. viii: Sini perpetuò egestes & pauperes: infamia eos paterna semper committetur, ad nullos prorsus honores, ad nulla sacramenta perveniant. sine postremò tales, ut his perpetuà egestate sordentibus, sit & mors solatium & vita supplicium: Huc quoque respexit senex Plauti Trinummo:

De mendico malè meretur, qui ei dat quod edit, aut quod bibat.

Nam & illud quod dat perdit, & illi producta vitam ad miseriam.

Verùm absit ut velim potestatem aliquam imitari ullum exemplum horū quæ modò posui. Si scāpuerint; sequentur magis Romanos quorum meminuit in Iugurthinā Sallustius: *Nostri maiores delubra Deorum pietate, domos suas gloriā decorabant: neq; victis quicquam præter iniuria licentiam eripiebant.* Verum cum dicere, ex infinitis colligamus Auctorum locis. vnum tantū adducā mixtae severitatis ac moderationis. circa Capuanos. consignatum Lin. lib. xxvi: *De urbe: quæ reliqua consultatio fuit: quibusdam delendā censentibus prevaluissā, propinquamque amicitia.* Ceterum præsens utilitas vicit. nam propter agrum, quē omni fertilitate terra satu constabat primū in Italia esse, urbs servata est, ut esset aliqua civitas ubi frequentanda multitudo incolarum libertinorumque & in quā præcipue essent. ager omnis & recta publica populi Romani facta. Ceterum habitaculum, tamquam urbem, Capuam, frequentariq; solent: turpe, non solum civitatis, nec senatus, nec plebis concilium, nec magisteratus esse sine consilio publico, sine imperii multitudinem nullius rei inter se se. iam ad cōsensum inhabilem fore: præfectum ad iura reddenda ab Roma quotiens missuros. Ita ad Capuam res compositæ consilio ab omni parte laudabili. severe & celeriter in maximè noxios animadversum: multitudo civium dissipata in nullam speciem reditui: non servitum incendiis ruinisq; in tecta innoxia, murosque & cum emolumento quaesita etiam apud socios lenitatis species incoluntate urbis nobilissima opulentissimaque. cuius ruinis omnis Campania, omnes qui Campaniam circa accolunt, populi ingemissent, confessio expressa hosti. quanta vis in Romanis ad expetendas pœnas ab infidelibus sociis, & quā nihil in Annibale auxilij ad receptos in fidem tuendos esset. Quod factum, si cui adhuc etudius quā ut imitandum videatur; cū ego virum maximū vocaverim, dignumque auscultare consilio quo Augustum reddidit moderatissimū Livia, cuius his verbis meminit Seneca lib. i. Clem. cap. ix: *L. Cinna deprehensus est, iam nocere tibi non potest: prodesse fame tua potest &c.* Et verò, mi Princeps, si animo es, eo quo populis tuis haberi vis, attende obsecro his eiusdem Philosophi verbis cap. xxi: *Plurimò duas res præstare solet: aut solatium affert ei qui accipit iniuriam, aut in reliquum securitatem.* Prin-

cipis

capis maior est fortuna, quam ut tali solatio egeat; manifestiorque vis, quam ut
 alieno malo opinionem sibi virium quarat. Hoc dico, cum ab inferioribus petitus
 volatusq. est. Nam si, quos pares aliquando habuit, infra se videt, satis vin-
 dictus est. Regem & servus occidit, & serpens, & sagitta. Servavit quidem
 mino, nisi maior eo quem servavit. Et itaque animose debet tanto munere Deo-
 rum, dandi auferendique vitam potens: in his præsertim, quos scit aliquando
 suo fastigio obstitisse: hoc arbitrium adeptus, ultionem implevit, perfecitq. quan-
 tum vera pœna satis erat. Perdidit enim vitam, qui debet: & quisquis ex alto ad
 inimici pedes abiectus, alienam de capite suo sententiam expectavit, in servato-
 ris sui gloriam vivet, plusq. nomini eius conficiet incolumis, quam si ex oculis ab-
 latus esset. Assiduum enim spectaculum alienæ virtutis est. in triumpho, citò
 transisset. Si verò regnum quoque suum tutò relinqui apud eum potuit, reponique
 eò unde deciderat; ingenti incremento surgit laus eius, qui contentus fuit, ex rege
 victo nihil præter gloriam sumere. Hoc est etiam ex victoria sua triumphare, re-
 stareque, nihil se quod dignum esset victore, apud victos invenisse. Cum civibus
 & ignotis atque humilibus eo moderatius agendum est, quò minoris est afflixif-
 se eos. Quibusdam libenter parcas: à quibusdam te vindicare fastidias, & non
 aliter quam ab animalibus parvis & obtercutem inquinantibus, reducenda ma-
 nus est. At in iis qui in ore civitatis servati punisque erunt, occasione nota cle-
 mentia utendum est. O voces, quibus decorè ipsamet utatur Pietas, ipsamet
 Iustitia! natas certè in cælo! Et ipsis quidem tanquam ex processu obsecu-
 tus est Imp. Antoninus. ut patet ex oratione eius epistolari ad Senatum, quā
 sic excepit Vulcatius: Nunc quod ad affectionem Cæsianam pertinet, vos oro
 atque obsecro P. C. ut censurā vestrā depositā, meamque pietatem clementemque
 servetis, in dō vestram: neq. quemquam ullum senatus occidat. Nemo senatorum
 puniatur, nullus fundatur viri nobilis sanguis, deportati redeant, proscripti bo-
 na recipiant. Utinam possem multos etiam ab inferis excitare. Non enim un-
 quam placet in Imperatore vindicta sui doloris: quæ etsi iustior fuerit, acrior vi-
 detur. Quare filius Avidij Cassij, & genero, & uxori veniam dabit. Et quid di-
 co veniam? quum illi nihil fecerint. Vivant igitur securi, scientes sub Marco se
 vivere. Vivant in patrimonio parentum pro parte donato: auro, argento,
 vestibus fruantur: sint divites, sint securi, sint vagi & liberi, & per ora omnium
 ubique populorum circumferant vestra pietatis exemplum. Nec magna hac est
 P. C. clementia; venim proscriptorum liberis & coniugibus dari. Ego verò à vo-
 bis peto ut conscios Senatorij ordinis & equestriæ, à cade, à prescriptione, à timo-
 re, ab infamia, ab invidia, & postremo ab omni vindicetis iniuriā: detisq. hoc
 meis temporibus, ut in causis syranidis, qui in tumultu cecidit, probeatur ei cibus.
 Nec peior illo Constantinus Magnus. Ut et im placet Aurelio Victoris;
 Cunctos hostes, honore ac fortunā manentibus, texit, recepitque, &c. Paris
 clemen-

cinnè Florus lib. II. cap. xv: *Cato inexplibili odio delendam esse Carthaginem, & cum de alio consuleretur, pronuntiabat. Scipio Africa seruandam, ne metu ablato amula urbis, luxuriari felicitas urbis inciperet. Medium Senatus elegit; ut urbs tantum loco moueretur. Nihil enim speciosius videbatur, quàm esse Carthaginem quæ non timeretur. Nec absurde idem scriptor lib. IV. cap. ult: Reliquias fusi exercitus validissima civitas Lancia excepit: ubi adeo certatum est, ut cum in captam urbem faces poscerentur, agrè dux impetraris veniam, ut victoria Romana stans potius esset, quàm incensa monumentum. Inde de templo Hierosolymitano, Sulpitius Seuerus lib. II. Hist. Sacræ: Fertur Titus adhibito consilio prius deliberasse, an templum tanti operis euerteret. Etenim nonnullis videbatur, adem sacratam, ultra omnia mortalia illustrem, non debere deleri: quæ seruata modestia Romana testimonium; diruta perennem crudelitatis notā praberet. At contra alij &c. Nec aliorum spectant ista Iosephi lib. 2. Αλυσ. cap. α: Επει δὲ ἔτι Φονδῶν, οὐτε Διεπαύζων εἶχεν ἡ στρατιά πάντων τῶν θυμῶν ὁπλιόντων, ἔτι δὲ δὴγε Φειδῆ λυγρὸν ἐμμελλον ἀφ' ἑαυτοῦ ὄραν ἔχοντες, καὶ δὲ καὶ οὐκ ἔτι τῶν πάλιν ἀπιστῶν, καὶ τὴν νεῶν καὶ τῶν κατὰ πύργους μὲν ὅσοι τ' ἄλλων ὑπεργινεσθῆσαν, καὶ τῶν πόντας, Φασάκλον, ἱπποκρί, μαρμαρυμῶν. τείχεα δὲ ὅσων ἰὼν ἐξ ἐσπέρων τῶν πάλιν περιέχον, τούτο μὲν ὅπως εἴη τῆς ὑπολειφθησόμενης Φεργῶν, στρατὸν περὶ τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἐπὶ ταῖς σημαῖαισιν, οἷας πόλεως καὶ τίνα τρέπον ὀχυρῶς οὕτως, ἐκράτησιν ἢ φαρμάκων ἀνδραγαθία. τ' δὲ ἄλλον ἅπαντα τὴν πόλεως περιέχον, οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτουτες, ὥς μὲν πᾶσι οὐκ ἐλπίσαι πῶς ἂν ἐπὶ τῶν πύργων τῶν περιεσπλῆσιν: Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam verò quos occideret, quidve raperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia decrant (nec enim parcendo si esset quod cogerent, abstinuissent) iubet eos Casar totam funditus iam eruere civitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muriq; tanto, quanti n̄ civitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodie causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent, qualem civitatem, quam ve munitissimam, Romanorum virtus obtinisset. Alium verò totum ambitum civitatis ita complanare diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitata aliquando esse vix crederent. Atque ex his puto etiam satis liquere; homine, aut urbe servatâ, sæpe sub vultu clementiæ latere meram immanitatem. Viro quippe generoso nihil optatius, quàm amissæ libertati ne horam quidem supervivere. Sed & idem optet remotum ex oculis omne id, quo ulla ipsi aut nomini eius perpetuetur ignominia, Vnde tot exempla populorum, qui se, qui liberos cum parentibus atque vxoribus occidere; imò patriæ incendio ultrò involvère. Obuia sæcè in unico Floro; de Saguntinis quidem lib. II. cap. VI: Interim iam novem mensibus fessissime, machinis, ferro & igne, versa demum in rabiem sua, cum omnibus opibus suis*

ferro

ferro & igni corrumpunt. De Numantinis lib. eodem cap. XVIII: Duces suos
 seque patriamq. ferro & veneno, subiectosq. undiq. igne peremerunt. De feminis
 Cimbricis lib. III. cap. III: Perinde speciosa mors earum fuit quam pugna. nam
 cum iugis ad Alarum legatione, libertatem ac sacerdotium non impetrassent,
 nec fas erat suffocatis elisisq. passim infantibus suis, aut mutuis concidere vulne-
 ribus, aut vinculo criminis suis facto, ab arboribus iugisq. plaustrorum pende-
 runt. De Cantabris lib. IV. cap. XII: Postquam extrema barbari vident, cer-
 ratim igne, ferro inter epulas, venenoque, quod ibi vulgo ex arboribus ta-
 xeis exprimitur, precepere mortem: seque pars maior à captiuitate
 qua videbatur vindicare. Nihil igitur mirum rescripsisse Aurelio Imp. Ze-
 nobiam, à quo petebatur ad deditionem: Virtute fatiendum est quicquid in
 rebus bellicis est gerendum. Deditionem meam petis: quasi nescias Cleopatram re-
 ginam perire maluisse, quam in qualibet viuere dignitate: Vopiscus. Ceterum
 quantum lateat dedecoris in vita de victorum, probè expressit Themistius.
 Orat. VIII. ad Valentem Imp: Τοιχαροῦ μοι ὁ αὐτοκρατορὸν καὶ οἱ ὀπί-
 κιστον προστάτης, τῶν χαλεπώτερον πειρώμεν, εἰς ἀρχαίαν καὶ μεταμέ-
 λειαν καταπίπτει, καὶ τῇ πρὸς ἑαυτῶν λύπῃ καὶ τὸς πλημμελήσαντας, αἰδομέ-
 νος ἐστὶν οὐκ ἀντίπαλον κακῶς, οἷα ἡδίκησαν. χαλεπώτερον ἢ ἐλδοῦναι λύπῃ τῇ Ἀλ-
 εῖς ὧμα: ὁ ζωόμενος, ἡ Ἀλὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἐστὶ. σημαίνει δὲ. πῶς μὲν γὰρ ἐπιμένοντι καὶ
 ἐγκαρπύοντι, εἰ ἀρχαίαν ὁ πειρώμενος πλάκῃ τῇ εἶναι: Quocirca tu ex omnibus im-
 peratoribus nostris eos, quibus se (omisso rigore) placidum ostendisti, grauius ultus
 es, pudore illos suffundens, & adigens ad penitendum, suamq. ipsorum, quam ex
 facto concepere, tristitia puniens delinquentes, cum vel inde colligerent, quantum
 mali, ex quo digno contra supplicio affecti non essent, perpetrassent. Intolerabi-
 lior enim longe mastitis & maceratio est liberali indole pradito, cum erubescere,
 cum pudere, quam corpore penam luere, cogitur: hoc euidentè argumento; quia
 in corpore laesi obfirmato vulnus animo fortiter sustinent ac tolerant: pudore .a. in-
 ducti mortem non pauci sibi conscuerunt. His adfident voces eius qui triumphali
 proseriptione seruatus à quodam Caesaris amico exclamauit, cum su-
 perbiam eius ferre non posset: Redde me Caesari. Quousque dices: Ego te ser-
 uauis, ego te eripui morti? istud, si meo arbitrio memini, vita est: si tuo, mors est.
 Nichil tibi debeo, si me seruasti, ut haberes, quem ostenderes. Quousque me circum-
 ducis? quousque obliuisci fortuna mea non sis? Semel in triumpho ductus essem,
 refert Seneca lib. II. Benef. cap. XI. Quare etsi alta videtur, minimè ta-
 men talis est, oratio Cataracti ad Claudium, lib. XII. Annal. Taciti: Si sta-
 tim deditus traderer, neq. mea fortuna, neq. tua gloria inclauisset: & supplicium
 mei oblitus sequeretur. At si incolumem seruaueris, aeternum exemplar clemen-
 tia ero. Quid enim est velificari alterius famæ propriâ ignominia, si hoc
 non est? Sed fuit nimirum ex lucicupidis vnus, qualis & Maroboduus

de quo item Tacitus lib. II. Annal: *Consensitq. multum imminuta claritate, ob nimiam viuendi cupidinem.* Nechonestiore elogio dimittitur Ciuilis lib. V. Histôr: *Non fefellit Ciuilem ea inclinatio, & prauentire statuit; Super tadium malorum, etiam spe vita, qua plerumq. magnos infringit &c.* Exque istis aperta est amarulentia versus, quo fugam Alarici prosequitur Claudianus, Paneg. VI. Cons. Hono:

— nec te vitasse dolemus: —

I gentis potius reliquum, tantisq. superstes

Danubij populis, i nostrum. viue tropæum.

Liquetque de firmitudine argumenti quo vititur tyrannicida Declamatio-
ne Quintiliani CCLIII: *Sed illud interim vercor, ne tyrannus ex me petat fa-
mam lenitatis. Habet enim apud malos quoq. multum autoritatis virtus; & for-
sitam hoc ille ambitiosè faciet, ut potestate contentus sit.* Persequeretur filium ca-
pitis mei, sed cum eius sit subtilitatis, ut haud etiam omnium impleat oculo-
los; abrumperé satius esset; nisi videretur ei commodè adtexere posse isthæc
florida M. Tullij pro Marcello: *Nulla est tanta vis, tanta copia, qua non ferro,
ac viribus debilitari, frangiq. possit. Verum animum vincere, iracundiam cohibê-
re, victoriam temperare, aduersarium nobilitate, ingenio, virtute præstantem non
modo extollere iacentem, sed etiam amplificare eius præstinam dignitatem, hoc qui
faciat, non ego eum cum summo viris comparo, sed simillimum Deo iudico. Itaq.
C. Caesar, bellica tua laudes celebrabuntur, ille quidem non solum nostris, sed pe-
ne omnium gentium litteris, atq. linguis; neq. ulla unquam ætas de tuis laudibus
conticefcet. Sed tamen eiusmodi res, nescio quomodo, etiam dum audiuntur, aus-
dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & tubarum sono. At vero cum
aliquid clementer, mansuetè, iustè moderatè, sapienter factū, in iracundiâ præfer-
tim, qua est inimica consilio, & in victoriâ, qua naturâ insolens, & superba est, aus-
audimus, aut legimus, quo studio incendimur, nō modo in gestis rebus, sed etiam in
fictis? ut eos sape, quos numquam vidimus, diligamus. Te verò quem præsentem
intuemur, cuius mentem, sensusq. & os cernimus, ut quidquid belli fortuna reli-
quum reip. fecerit, id esse saluum velis, quibus laudibus offeremus? quibus studiis
prosequemur, quâ beneuolentia complectemur? parietes medius fidius, C. Caesar,
ut mihi videtur, huius curia tibi gratias agere gestiunt. Sic orator summus, cui
merito subnectam concionatorem oris aurei Iohannem. ita enim ipse
Ανδριαντ. κα: Μη πίνω τῶτο νομίσῃς, ὡς χεῖρας ἔσονται αἱ λοιπαὶ πόλεις, οὔτε αὖ ἐς
καπσοκαλῖας τὰς πόλεις, οὕτως αὐτὰς ἐξωφρόνησας, ὡς νῦν Διὰ τὴν ἀδύλῃ τῆς ἐστ-
μένων περσοδικίας σφεδρότερον πίσης καλὰς πειρὰς αὐτὰς. μηδὲ περαιτέρω
περσάνεγκῃς αὐταῖς τὰς συμφορὰς, ἀλλὰ διὸς ἀναπύουσι λοιπὴν. τὸ μὲν γὰρ καλὰσαι
πὺς ἔσθ' αὐτῶς, καὶ δὲ αὐτῶν ἀπατητοὶ τῇ περσάνεγκῃ, ῥάδιον παντὶ καὶ ὀκλον-
τῇ, φείσεσθαι τῆς ὑβερκεῖται, καὶ συγγ. αὐτῶν δεινῶν πῖς ἀσύγνωστον ἡμαρτηκῶσιν, ἐ-
νός π.*

potentiam nactus est, eum à quo huiusmodi accepit, pro viribus invitari debet. Hac porro in re Deum maximè imitabitur, si misericordià nihil potius antiquè usq. habuerit. Huc accedit quod subditos nihil aquè ad benevolentiam allicit, ut beneficij gratia egentibus concessa. Nam obsequium illud quod ex metu oritur, adumbrata est adulatio per fictum honoris vocabulum eos qui animum ipsi adiciunt ludificans, ac circumscribens. Atque is qui invito animo parer, oblata occasione seditionem excitat. Qui autem benevolentia vinculis constrictus tenetur, firmam ei quæ rerum potitur obedientiam præstat &c.

F I N I S.

I N D E X.

- A**bstinentia militum à duce originem trahit 138
 Ad spectu hoste debellari 110 &c.
 Adulatio pervertit principes 38 &c.
 Afflictos, sua commendat fortuna 85
 Ager hostium interdum radicitus excisus 139
 Ager hostilis prudenter sæpè non vastatus 138. &c. 140. &c.
 Animi prælio vno aduerso mirè deiciuntur 117
 Armorum splendor quæsitus, terrendis hostibus 115
 Avaro principe, & populus avaritia ducitur 36
 Antici vitia in rege imitati, & corporis & animi 32
 Auspicia, regnorum, rerumque publicarum columnæ 1. 2. &c.
 Autoritas vnica sine re, multos saluos præstitit 39
Bella non impetu inferenda, sed perseverantiâ sustinenda 77. &c.
 Bella stantque, caduntque famâ 65. &c.
 Belli initia, præsumunt de fine 72. 73. &c.
 Bellicus clamor sæpè causa victoriæ 103 &c.
 Bellum, fortissima quæque affumit 117
 Bellum inchoatum, repenti relinquare, turpe & periculolum 79
 Bona mali, quæ populi, imputata principi 9. &c.
Calamitas populi, principi imputata 9 &c.
 Candidati magistratum, quales 29
 Capite expugnato, in reliquis labor nullus 74
 Captiuitas homini generoso, morte grauior 179. 180
 Captus semel miles, cur deinceps semper inutilis 116
 Clamor bellicus arte adiutus, & variè auctus 10. 106. 107. &c.
 Clamor bellicus ante pugnam. 105. &c. in pugna ipsa. 109. & ab iis quoque qui manu imbelles 106. 109
 Clamore hoste debellari 103 &c.
 Clamor vis 104
 Clamor pugnae, index eventus. 108
 Clementiâ, laus summa paratur principi 175. &c.
 Clementiæ fructus 171. quantà illa debellat, quæ frustrâ à virib. sperata fuisset 172. &c.
 Clementia summa, aliquando summa crudelitas 174 &c.
 Commearus addit, si miles parere non debet 148
 Copia corrupti principes 38. &c.
 Conscientiæ vis 111
 Crudelitas aliquando summa, sub summa clementiâ 174
 Culpas suas extenuant homines, vel in alios transferunt 160
Debellari hostem clamore. 103. ad spectu. &c. 110
 Disciplina bona ducis abstinentes in lites efficit 144. 145.
 in Duce plus quam in exercitu 38. &c.
 Duce sublato raro miles vicit, nisi ira ita recenti, vt sensu sui mali cæteret 102
 Ducem præeuntem, nunquàm ullo casu destruit miles 120. &c.
 Duces in itinere contento præcessere. 124. & in difficili, & arduo. &c. 125. &c. in contemplandâ fossâ. 128. in viâ complandâ. 128. in trãseundo flumine 129. &c.
 Duci acceptum ferenda, atque imputanda militum abstinentia rapinaque 138. &c.
 Ducis occisi corpus, prudenter occultatum, seruando militi 102
 Ducis vulnerati occise fama, certa exercitus perniciēs 91 &c.
 Ducem auctoritas à principe 4. &c.
 Ducum victoriæ, &c. à principe 6. &c.
 Dux bonus, bonum facit comitem 120 &c.
 Dux bonus, nec temerè incipit bellare, nec citò desistit 82
 Dux exemplo strenuè præiens

I N D E X.

mirum quam proficiat in
prælio 113. &c.
Dux ipse ne temerè manu viat-
tur in prælio 91. &c.
Dux modò si superest, licet o-
mnibus exutus, bellum nõ-
dum profligatum 83. &c.
Dux pro belli initio, aut tunc
aut spernitur 72. 73. &c.
Dux patientiã suã totum susti-
net exercitum 121
Dux victus cui faciliè adjutores
inveniat, 84. 86. 88
Exemplum ducis, quanti va-
leat in militibus 120. &c.
Exercitui noxia, vel præfecti
culi libet egregij mors 101
in Exercitu minus positum,
quàm in duce 83. &c.
Exercitus vix nullus, qui subla-
to duce viciat, & quare 102
Eventum pugnae indicari cla-
more 103
Fama circumspiciendè custodi-
dienda 68
Fama posteris quantum com-
modet, 67
Fama, pace, belloque, regnor.
rerumque publ. tutela 63. &c.
Fama vulnerati occisive ducis
exercitus exitiosa 91. &c.
Fama parricidia imputata 26
Fatum ducis, fatum exercitus 96
Felicitas populi, principis impu-
tata 9 &c.
Fortissimum quemque solet
Mars pigrescere 117
Fratrum lites 24
Fugere vili quæ recedebat 76. 79
Generositatum, ac provin-
ciarum, si principes 15
Gloria maiorum, lætæ & poste-
ros metuendos efficit 67
Homini cur inditum favere
lætiæ & adfuit 84. 85
Hostes clamore debellati 103.
&c.
Hostes fulgore armorum terri-
ti 115
Hostes non semper ex imperu
estimandi 76
Hostes vno prælio adverso pie-
runque fracti 118
Hostiũ ager quando vastandus,
quando non 132. &c. 140. &c.

Hostium agros interdum peni-
tus vastare necesse 119
Imperator. *Quæ huc spectant.*
sub Ducis titulo habes.
Imperii onus. 30. ei multos
succumbere 37
Imperii sui etiam adfuit mo-
dus 149. &c. alias chidruent
155. &c.
Imperio magno moderatè uti,
difficile 41
Imperium retinere plus quam
facere 149
Impetu minimè bellandum,
sed perseverantiã 77. &c.
Inferiorib. favor: superioribus
invidia comes 85
Initio belli maximum momẽ-
tum, ut dux vel timeatur, vel
spernatur 72. &c.
Initia magistratuum, meliora
sine 28. &c.
Inopia sæpè frenum magistra-
tuum pravitati 41
Insuperiam vel iniustitiam prin-
cipis imitatur quoque po-
pulus 32. 35
Laudes seculi, laudes princi-
pis 16
Licentia, malos facit principes
38. &c.
Luxuriantem principe, luxuria
capitur populus quoque 54
Magistratus erumpunt in ma-
litiã, quam antea in-
opes occultaverant. 42. 44.
&c.
Magistratus malos sæpè conti-
net pudor ac metus 31
Magistratus cur non permane-
ant tales, quales fore spon-
dunt initio 30. &c.
Magistratus ostendere virum,
sed & corrumpere 36. &c.
Magistratus, virtus & malitiã
dissimulatam ostendit 31.
&c. 41. &c. 44.
Magistratus tenuiores, necessi-
tate boni 41. 44.
Magistratum initia meliora
sine 28. 29. &c.
Majestatis vis 1
Majorum gloria, & posteris
prodest 67
Mala temporum, cur suppressa

& silentio involuta 18
Metu, magistratum malitiã
infusa, sæpè reprimatur 31.
32. nunc orto à domesti-
cis 33. nunc ab extraneis 34
Miles habeat vocem vastam 106
Miles aut capti semel aut victi,
cur inutiles 116. &c.
Miles raptim ducendi, si absti-
nere debeant 147. &c.
Miles, quibus deest rerum co-
pia, agere à rapinã abstineant
148
Milites, *vide titulo, Exercitus.*
Milium abstinentia, rapinaque
duci imputanda 138. &c.
Milium tum demum summa
promptitudo si dux præeat
120. &c.
Misericordia, non causam, sed
fortunam spectat 83
Moderatione vim prudenter
imperant hostes 76
Moderatio in summã potentia,
re difficilis, & rara 42. &c.
Mors omnium rerum 150
etiam imperiorum 149. &c.
alibi celeriter labitur 155. &c.
Mores principum, mores popu-
li 47. &c.
Morum similitudo, amicitiam
iungit 49
Multi quod simul peccavere, o-
mnium poena. idcirco non
recte sequatur 158. &c.
Natura trahit imbecillus id
imitatione excellens 32
Nimis magna ruunt 150. &c.
Nox auget clamorem, & efficit
horribiliorem 107. 108
Oculi primi in præliis vincu-
tur 114
Oculorum vis, pellendis hosti-
bus 110. &c.
Pacem interdum petit hostis,
quam vis cogere possit 76
Parentibus quãtum debeamus
20. 21. &c.
Parricidium, per naturam fieri
non creditum 26
Perseverantiã bellandũ 77. &c.
Pietatis principis, fectator &
populus 58
Philosophante principe, popu-
lus philosophatur 61. 62
Pœna

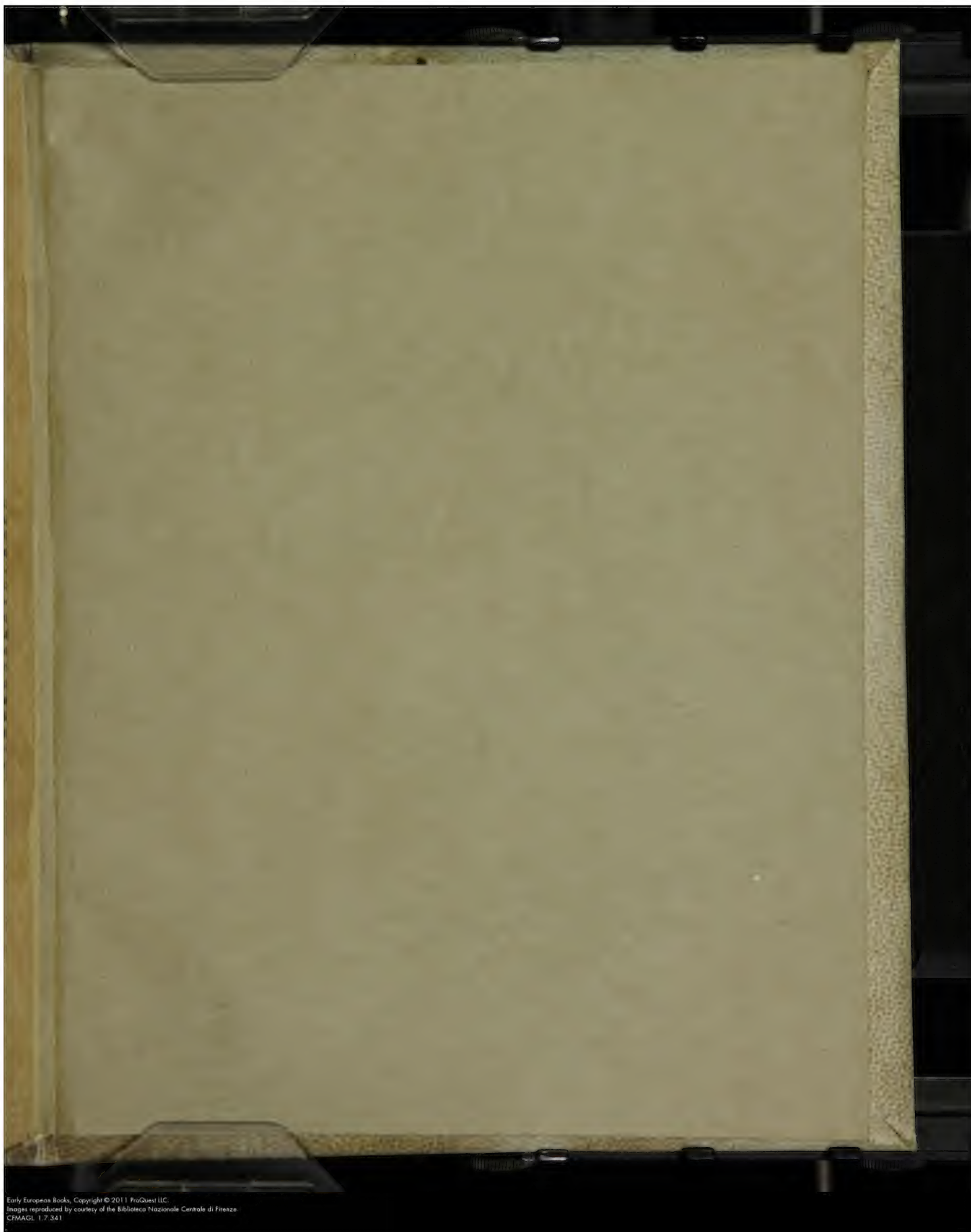
Populi plurimum non est poena,
sed pestis. 158. &c.
Populi bona, malaq; , cur prin-
cipi imputata 9. &c.
Populi quidam rege suo muti-
lato, & ipsi se mutilavere: i-
mo ipsi commortui 51. 52
Populi lectatur mores prin-
cipis 47. &c.
Populus principem, ut præstan-
torem, vel naturæ ductu se-
quitur 50
Populus totus si delinquit, non
ideo totus puniendus 158. &c.
Populus, ut membra à capite, sic
à principe pender 50
Potentia, raro cum moderatio-
ne coniuncta 42. 43
Præfectorum felicitas & infeli-
citas à principe 4. &c.
Prælo adverso hominum a-
nimi deliciuntur 117
Princeps caput: subditi mem-
bra sunt 50
Princeps nec dicto, nec facto,
nec cogitatione violandus 19
&c.
Princeps, populi sui anima ac
spiritus 51
Princeps transfert auctoritatem
in duces 4. &c.
Princeps qualiscunque toleran-
dus 28
Principatus initiis bonis, cur nō
respondeat finis. 28. &c.
Principem violare, gravius
quam parentem 26
Principem penes, ne grassentur
morbi, ne fiant naufragia, in-
cēdia, terræ motus, &c. 9. &c.
Principes qui instituūt, eos ferē
bonos efficiunt aut malos 47
Principes, provinciarum ac ci-
vitatum Genii 15
Principes, imperio sæpē cor-
rupti 36. &c.
Principes qui inimicos radici-
tus evellere cupiunt, parum
lucratur, præter titulum
crudelium 174. &c.
Principes rari, qui non quod li-

I N D E X.

ber, & licere sibi putet 42. &c.
Principes præparantur ad ca-
sum, nunc ab imperii onere,
nunc à deliciis 37. 38. &c.
Principia belli, iudicant de fine
72. &c.
Principi imputata bona, mala-
que populi 9. &c.
Principis salus, publica salus 27
Principis, servare supplices tam
suos, quam hostes 170
Principis maiestas à diuinā se-
cunda 1
Principum mores quales, tales
& populi 47. &c.
Pudore, sæpē magistratuum in-
sita malitia cohibetur 31. 32.
33
Pugnam ferē omnes nationes
auspicatæ à clamore 105
Pugnæ eventus ex clamore 108
Rapace, principe, talis & po-
pulus 56
Rapina militum à duce origi-
ginem trahit 138
Reges, parentes publici 20
Reges, sacrosancti ibid.
Regnor. rerumq; publicæ tutela,
& pace, & bello. Sæmā. &c.
Regnorum columnæ, auspicia
1. 2. &c.
Regnorum modus sit 149. &c.
Regressus, mulus pro fuga ac-
ceptus 70. 79
Religionem principis, ample-
cti solet & populus 53. 59
Rerum. publicarum columnæ,
auspicia 1. 2. &c.
Retrocedere, in prælio sæpē pe-
riculosissimum 71. 79.
Rex. Invenies adnotata sub Prin-
cipis titulo.
Sæculi calamitas, & dedecus fi-
lento suppressa 18
Sæculi laudes & vituperia, prin-
cipem, qualis sit, indicant 16
Servitus homini generoso, mor-
te gravior 180
Similitudo morum, amicitie
fundamentum 49
Splendor armorum, exsternan-

do hosti 119
Superiores, invidia & odium le-
quitur 86
Temporis felicitas, infelici-
tasque, principi imputa-
ta 9. &c.
Timoris vis mira 111
Timor, clamoris obstaculum
109
Tolerantia ducis, salus exerci-
tus 121
Veni, vidi, vici, Iulii Cæsa-
ris 114
Victi, cur non raro fautores in-
veniant 89
Victorum vita plena de decoris
179
Victoria, clamore parta 103. &c.
Vidus semel miles, deinceps
inutilis 116. &c.
Viros ostendit magistratus, &
corrupt 36. &c.
Vir generosus ignominie, &
quicquid libertatem minuit,
impatiens 178
Viribus non perpensis bellum
sumere, & non relinquere,
turpe & periculosum 79. &c.
Virtutes principis, fidatæ po-
pulus 58. &c.
Vitia corporis in rege suo aulici
imitati: sed & animi 52. &c.
Vitia principum, lectatur de-
inde populus 55. &c.
Vituperia sæculi: vituperia
principis 16
Vivendi cupiditas magnorum
ducum claritudinem obfu-
scat 180
Vocis impedimentum timor
109
Vires captæ, si non evertantur,
magis nobilitant victoriam
177. &c.
Vulgi conditio autem præ prin-
cipum 40
Vulnus ducis, occidit exerci-
tum 96
Vultum non sustinent, eius in
quem peccavere, conscii & ti-
midi. 110. 111

F I N I S.

005644856

